B I B L I O T H E C A
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
T E V B N E R I A N A

PLVTARCHI

VITAE PARALLELAE

RECOGNOVERVNT

CL. LINDSKOG ET K. ZIEGLER

VOL. II FASC. 2

ITERVM RECENSVIT

KONRAT ZIEGLER

EDITIONEM CORRECTIOREM
CVM ADDENDIS
CVRAVIT

HANS GÄRTNER

STVTGARDIAE ET LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMXCIV

Die Deutsche Bibliothek — CIP-Einheitsaufnahme

Plutarchus:
[Vitae parallelae]
Plutarchi Vitae parallelae / recogn. Cl. Lindskog et K. Ziegler. —
Ed. corr. — Stutgardiae ; Lipsiae : Teubner.
Text griech.
NE: Lindskog, Claes [Hrsg.]
Ed. corr. Vol. 2. Fasc. 2. Iterum rec. Konrat Ziegler. —
Ed. corr. cum addendis / cur. Hans Gärtner. — 1994
ISBN 3-8154-1674-4
NE: Gärtner, Hans [Hrsg.]

Printed in Germany
Druck: Druckhaus Köthen GmbH
Buchbinderei: Verlagsbuchbinderei D. Mikolai, Berlin

PRAEFATIO

De libris manu scriptis, quibus in recensendo hoc altero fasciculo voluminis vitarum secundi usus sum, nonnulla habeo iis addenda, quae de hoc argumento in praefatione voluminis II 1 explicavi; sunt videlicet idem libri neque est cur res ibi fusius explanatas hic repetamus.

1. Codex Laurentianus conventuum suppressorum **L** nr. 206 per vitas Philopoemenis et Titi Pelopidaeque et Marcelli, item per Alexandrum perque prima 18 capita Caesaris plane idem est qui per quattuor vitarum paria voluminis II 1, scilicet fons exemplaris codicum Parisinorum 1671 et 1674 (**AD**) et exemplar editionis Iuntinae. sed res mutatur loco c. 19, 4 (p. 275, 10) *μήτ' αὐτὸς ὢν Μαρίου χεί(ρων)*: in haec enim verba desinit Laurentiani quaternio *M͠B* (fol. 331). quod sequitur antiquae membranae folium 340, est secundum quaternionis *M͠Γ*, quae nota, ut quae fuerat in folio primo, nunc deest; sed fol. 347[r], quod est primum ultimi quaternionis totius libri, notam habet *M͠Δ*. ex notis quaternionum igitur unum tantum folium excidisse putes. sed cum textus pars multo maior desit, quam quae in unum folium quadret, nempe verba p. 275, 10 *-ρων στρατηγὸς* usque ad 308, 14 *ἑλληνιστὶ δὲ ὑπ' αὐτοῦ*, id est 828 versus nostrae editionis, cumque singula folia codicis **L** quinquagenos fere versus eius generis continere soleant, apparet re vera non unum folium, sed 17 folia vel duos quaterniones integros et primum folium quaternionis *M͠Γ* interisse. porro cum quaternionum notae manifesto ab eadem manu pictae sint, quae ipsum textum exaravit, fieri non potest, quin res hoc modo evenerit: librarius absoluto demum opere quater-

niones, quos scriptura sua elegantissima compleverat, quique re vera erant XLVI ($\widetilde{M\varsigma}$), numeravit et notis insignivit. sed nescio quo pacto interea quaterniones XLIII. et XLIV. interierant, quod tamen librarius ignorans quaternionem, qui debebat nota $\widetilde{ME}$ significari, nota $\widetilde{M\Gamma}$, quaternionem ultimum, qui re vera erat XLVI., nota $\widetilde{M\Delta}$ ornavit. deinde etiam folium primum quaternionis $\widetilde{M\Gamma}$, quod eam notam tenebat, abscisum est et interiit. mox cum saeculo XI. vel XII. vel XIII. aliqui librarius codicem nunc Laurentianum describeret eumque librum con- **AD** ficeret, ex quo postea libri Parisini 1671 et 1674 (**AD**) hac quidem ex parte (id est per volumen II. vitarum) fluxerunt, observata lacuna codicis **L** ad aliud exemplar confugere coactus est, quo tum usque ad finem Caesaris usus est nec iam partem in **L** servatam (fol. 340–353 = p. 308, 14 sqq.) adhibuit. descripto eo libro, qui postea codicibus **AD** fons fuit, etiam **L** ipse refectus est. continet **L**^{2} enim inter folia antiqua 331 et 340 quaternionem unum membranaceum recentiorem (fol. 332–339), qui in 16 paginis 38–48 versuum spisse, sed satis nitide exaratis omnia ea praebet, quae in 17 foliis antiquae membranae amissis scripta perierant. hoc supplementum saeculo fere XIV. factum esse ex scripturae formis conici potest. rem ita se habere, ut modo exposui, eo elucet, quod inde a p. 275, 10 **AD** iam non cum **L** (quin immo **L**^{2}) ut antea consentiunt, id quod ex quavis pagina editionis meae tibi persuadebis. at ne ad ceteros quidem fontes **AD** in hac extrema Caesaris parte propius accedunt, ut in universum illic codices non ita multum inter se discrepant. – Cum **AD** facit per vitas Alexandri et Caesaris etiam codex Parisinus 1672 **B** (**B**), qui cum ceterum in secundo vitarum volumine familiae **Q** sit, hoc ultimum par ex eodem atque **AD** fonte desumpsit. – Codex **L** iam suppletus erat, cum ex oriente in Italiam in abbatiam Florentinam pervenit. unde consentaneum est et partem eius suppletam **L**^{2} Iuntinae exemplari fuisse, id quod et ipso textu et correcturis

quibusdam notisque marginalibus apparet a moderatore editionis ut in parte antiqua ita in supplemento adspersis. Codicis **L** ectypa photographica quo tempore priorem huius fasciculi editionem curabam mihi praesto erant, quae opere absoluto (anno 1935) seminario philologico Berolinensi servanda tradidi. Parisinorum **ABD** lectiones partim ex editione maiore Sintenisii partim ex Reiskianae exemplari Kiloniensi petivi, cuius marginibus Contus olim collationes Parisinorum adscripsit quodque saepius mihi petenti a Kiloniensibus Gryphiam (ubi tunc versabar) missum erat.

Consensum codicis **L** cum apographis suis ut in fasciculo II 1 siglo *Λ* significavi. *Λ*

2. Codex Marcianus Venetus 386 (**K**) saec. XI. huius fasciculi paria primum et alterum continet. usus eram, cum olim hunc fasciculum ederem, collatione Caroli Th. Michaelis liberaliter nobis donata. qua (ut vol. II 1 p. VII exposui) deleta nunc Marcianum adhibito ectypo microfilmico iterum cum editione mea anni 1935 contuli et scripturis eius eadem qua in fasc. II 1 ratione usus sum. **K**

3. De codice Palatino Heidelbergensi (168 +) 169 (**P**) saec. XI. eis, quae in praefatione vol. II 1 p. VIII exposui, id unum addendum est quaternionis ultimi foliis primo et ultimo abscisis locos Caes. 58, 8 (p. 322, 10) *τοῖς δι' ἐμπορίας* – 60, 3 (p. 324, 6) *οὐκ ἔφη βασιλεὺς* et 67, 8 (p. 334, 5) *ἀμνηστίας τινὰς* usque ad finem vitae interisse. contuli anno 1927. **P**

4. Codicem Parisinum 1678 (**H**) saec. XI./XII. per vitas Phocionis-Catonis et Dionis-Bruti apographum Laurentiani **L** esse iam in libro Überlieferungsgeschichte 103 sq. 180 probavi. contra in vitis Alexandri et Caesaris, quae in **H** illas praecedunt, nihil habet cum **L** commune, sed sui est iuris ac nonnihil ad redintegranda verba Plutarchi confert. insunt in codice misere dilacerato et male consuto, quem anno 1906 contuli, hi loci: Alex. 3, 7 (p. 154, 26) *τῶν μάγων*– 10, 1 (p. 163, 17) *καὶ διαβολαὶ*; **H**

11,12 (p.166, 12) *-ναντιωθέντας–* 18,1 (p. 174, 15) *ἀντιστάντας ᾕρει*; 49, 2 (p. 217, 13) *-τερᾶς ἐνδείξεως–* 57, 4 (p. 228, 8) *ἄνθρωπον ἐκλιπόν-*; 59, 6 (p. 231, 2) *-μένως ἀμύνοντες* ad finem; Caesar ab initio ad 15, 5 (p. 270, 16) *ἔτη*; 19, 8 (p. 275, 22) *-μῶν δίναις* usque ad finem.

Q 5. De vulgari codicum familia **Q** nihil novi commemorandum praeter ea, quae vol. II 1 p. VIII disserui, nisi **B** (quod iam supra dixi) Parisinum 1672 (**B**) in vitis Alexandri et Caesaris ab illa secedere et **AD** sequi, moneoque eum etiam in vita Fabii Maximi relictis priscis vestigiis **C** nova via incedere **Z** secutum. Parisini 1673 (**C**) viri docti et ingeniosi manum experti etiam in hoc fasciculo semper pro merito rationem habui.

De ratione inter **LKPHQ** intercedente quod vol. II 1 p. IX editionis prioris, p. X editionis alterius feci iudicium, id mihi in hoc quoque fasciculo elaborando confirmatum est: nullum eorum cum altero artiore vinculo coniunctum esse; stemma quod dicunt accuratius delineari non posse; certam legem de eligendis abiciendisve lectionibus eorum constitui non posse, sed aequali iure unumquemque eorum unoquoque loco tamquam in testimonium vocandum esse.

Neque hoc iudicium falsi convictum est, cum forte fortuna accidit, ut aliquot laciniae papyri cuiusdam invenirentur Plutarchi vitam Caesaris continentis, quas Victor Martin, Un papyrus de Plutarque, in Aegypti vol. XXXI (1951) p. 138–147 publici iuris fecit. emptas esse memorat in urbe Cairo ab aliquo mercatore et nunc in Bibliotheca Genavensi asservari; de origine nihil constare; scripturam esse nitidam medii fere tertii p. Chr. n. saeculi, unde illum librum non multo pluribus quam centum annis post Plutarchi mortem exaratum esse apparere; scribam satis doctum et diligentem dativis in *α* vel *η* vel *ω* desinentibus *ι* suum plerumque adscribere, *ν* paragogicum etiam ante consonantes addere necnon spiritu aspero saepius uti atque *ε* finiens ante vocalem non elidere consuesse. talibus

ut par praetermissis nos in apparatu critico omnes papyri lectiones adnotavimus.

Continent laciniae octo (vel potius septem, nam **G** et **H** inter se cohaerent) partes inferiores octo columnarum:

pap. A p. 293, 11 *φοραι* – 17 *πλειστοι*
pap. B p. 294, 16 *θανασιμον* – 295, 1 *στρατολογου*
pap. C p. 323, 1 *ἑορτας* – 6 *μηνα μερκ*
pap. D p. 323, 16 *παρειχε* – 22 *πρωτη*
pap. E p. 324, 7 *και γενομενης* – 13 *απεκρι-*
pap. F p. 324, 20 *προφασιζεσθαι* – 325, 4 *μεμνη*
pap. G p. 325, 12 *αι και γελωτι* – 19 *ενεβαλεν*
pap. H p. 326, 4 *δη]μα[ρχων* – 9 *μοναρχιας*

Collatis his reliquiis cum libris manuscriptis satis bonum intelleges textum papyrum praebere et, ubi vacillant codices, cum melioribus facere exceptis duobus locis quibus vel cum **L** (324, 24) *επισπασασθαι*) vel cum **Q** (325,2 *του* om. m. 1, sed 2 supra add.) vitium commune habet. sua peculiaria menda habet pap. 294, 19 *φευγοντες* pro *φυγόντες*, 324, 8 *πρ[οηλθεν* vel *πρ[οσηλθεν* pro *παρῆλθεν*, 324, 24 *ε]λιγμους* pro *ἰλίγγους*; – quinque vero locis pap. aperte codices mss. superat: 323, 3 ...]*αν*, quo Emperii coniectura *ἡλικίαν* pro *ἡλιακῶν* codicum (quod vix intellegi potest) praeclare confirmatur; 323, 17 *επιτελειν* (*αὔριον*!) pro *ἐπιτέλλειν* codd.; 324, 24 *τοτε δε* pro *τὸ δὲ* codd.; 325, 13 *απαντωσαι* pro *ὑπαντῶσαι* codd.; 325, 16 *ὑπερ* pap. (iam a Bekkero propositum) pro *ἐπὶ* codd.

Testimonia locosque parallelos, quibus colligendis iam in editione anni 1935 satis operae navaveram, revidi et hic illic auxi.

In emendandis plagulis Br. Doer Berolinensem et H. Gaertner Gottingensem dedita opera mihi adfuisse grato animo confiteor.

Gottingae mense Maio 1968 K. Z.

CONSPECTVS SIGLORVM

Λ = **L** cum apographis **AD** Iunt. et in Alex.-Caes. et **B**
L = cod. Laurentianus conv. suppr. 206 saec. X
A = cod. Parisinus 1671 a. 1296
D = cod. Parisinus 1674 saec. XIII/XIV
B = cod. Parisinus 1672 saec. XIII/XIV
Iunt. = editio Iuntina anni 1517

Sed inde a p. 275, 11 **ABD** sunt sui iuris; de $\mathbf{L}^2$ cf. ibid. et praef. p. VI.

K = cod. Marcianus Venetus 386 saec. XI
P = cod. Palatinus Heidelbergensis 168 + 169 saec. XI
H = cod. Parisinus 1678 saec. XI/XII
Q = $\mathbf{CBMV^b}$ aut omnes aut plures
C = cod. Parisinus 1673 saec. XIII/XIV
B = cod. Parisinus 1672 saec. XIII/XIV (sed de Alex.-Caes. cf. sub Λ)
M = cod. Monacensis 85 saec. XII
$\mathbf{V^b}$ = cod. Vindobonensis 60 saec. XII
pap. = papyrus Genavensis, v. p. VIII sq.

NOTAE

Am.	= Amyot	Mu.	= Muret
Anon.	= Anonymus	Rei.	= Reiske
Br.	= Bryan	Ri.	= Richards
Cast.	= Castiglioni	Sch.	= Schaefer
Cob.	= Cobet	Sint.	= Sintenis
Cor.	= Coraes	Sol.	= Solanus
Emp.	= Emperius	Vulc.	= Vulcobius
Herw.	= van Herwerden	Wil.	= Wilamowitz
Kron.	= Kronenberg	Xy.	= Xylander
Li.	= Lindskog	Zie.	= Ziegler

Epit. Mett. = Incerti auctoris epitoma rerum gestarum Alexandri Magni cum libro de morte testamentoque Alexandri ed. P. H. Thomas, Lipsiae 1960 (^{2}1966).

Margini exteriori adscripsi paginas Francofurtanae (a. 1599 et 1620), interiori Sintenisianae minoris (a. 1852–55, postea saepius repetitae) et meae anni 1935.

ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΝ ΚΑΙ ΤΙΤΟΣ

1. *Κλέανδρος ἦν ἐν Μαντινείᾳ γένους τε πρώτου καὶ δυνη-*
234 S *θεὶς ἐν τοῖς μάλιστα τῶν πολιτῶν· τύχῃ δὲ χρησάμενος*
καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυγών, ἧκεν εἰς Μεγάλην πόλιν οὐχ ἥκιστα
5 *διὰ Φιλοποίμενος πατέρα Κραῦγιν, ἄνδρα πάντων ἕνεκα*
λαμπρόν, ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἐκεῖνον οἰκείως ἔχοντα. ζῶντος 2
μὲν οὖν αὐτοῦ πάντων ἐτύγχανε, τελευτήσαντος δὲ τὴν
ἀμοιβὴν τῆς φιλοξενίας ἀποδιδούς, ἔθρεψεν αὐτοῦ τὸν υἱὸν d
ὀρφανὸν ὄντα, καθάπερ φησὶν Ὅμηρος (Il. 9, 442 sq.
10 478 sqq.) *ὑπὸ τοῦ Φοίνικος τὸν Ἀχιλλέα τραφῆναι, γενναίαν*
τινὰ καὶ βασιλικὴν τοῦ ἤθους εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πλάσιν καὶ
αὔξησιν λαμβάνοντος. ἤδη δὲ τοῦ Φιλοποίμενος ἀντίπαιδος 3
ὄντος Ἔκδηλος καὶ Δημοφάνης οἱ Μεγαλοπολῖται διεδέ-
ξαντο τὴν ἐπιμέλειαν, Ἀρκεσιλάῳ συνήθεις ἐν Ἀκαδημείᾳ
15 *γεγονότες, καὶ φιλοσοφίαν μάλιστα τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἐπὶ*
πολιτείαν καὶ πράξεις προαγαγόντες. οὗτοι καὶ τὴν ἑαυ- 4
τῶν πατρίδα τυραννίδος ἀπήλλαξαν, τοὺς ἀποκτενοῦντας
Ἀριστόδημον κρύφα παρασκευάσαντες, καὶ Νικοκλέα τὸν
2 Z[1] *Σικυωνίων τύραννον Ἀράτῳ συνεξέβαλον, καὶ Κυρη-* e
20 *ναίοις δεηθεῖσι, τεταραγμένων τῶν κατὰ τὴν πόλιν καὶ*

Codices: *Λ* (= **L** cum apographis **A** Iunt.); **K**; **P**; **Q** (= **CMV**^{b} aut omnes aut plures); cf. Ziegler Mus. Rhen. 83, 211 sqq.

2 c. 1, 1–5 Pol. 10, 22, 1–4. Paus. 8, 49, 2 || **18** Plut. Arat. 5, 1. 7, 4 sqq.

2 *κλέανδρος* **KP** Pol. Paus.: *κάσανδρος* **ΛQ** | *τοῦ πρώτου* **K** || **4** *φεύγων* Sint. || **5** *κραῦσιν*: corr. Guar. cl. Paus. 4, 29, 8. 8, 27, 15. 49, 2. 52, 1. 6; adde tit. Delph. Fouilles de Delphes 3, 1 n. 47 = Dittenberger Syll.[3] 625 || **8** *τὸν υἱὸν αὐτοῦ* **KQ** || **13** *Ἔκδηλος* Zie. 228 cl. Plut. Arat. 5, 1. 7, 4. 6. Paus. 8, 49, 2: *ἔκδημος* codd. et Pol. 10, 22, 2 | *δημοφάνης* **KCL**^{2} Pol.: *μεγαλοφάνης* (vel -*φανὴς*) **L**^{1}**PQ** Paus. || **14** *ἀκαδημίαι*: corr. Sint. || **19** *σικυώνιον*: em. Cor.

νοσούντων, πλεύσαντες εὐνομίαν ἔθεντο καὶ διεκόσμησαν
5 *ἄριστα τὴν πόλιν. αὐτοί γε μὴν ἐν τοῖς ἄλλοις ἔργοις καὶ*
τὴν Φιλοποίμενος ἐποιοῦντο παίδευσιν, ὡς κοινὸν ὄφελος
τῇ Ἑλλάδι τὸν ἄνδρα τοῦτον ὑπὸ φιλοσοφίας ἀπεργασά-
6 *μενοι. καὶ γὰρ ὥσπερ ὀψίγονον ἐν γήρᾳ ταῖς τῶν πα-* 5
λαιῶν ἡγεμόνων ἐπιτεκοῦσα τοῦτον ἀρεταῖς ἡ Ἑλλὰς
ἠγάπησε διαφερόντως καὶ συνηύξησε τῇ δόξῃ τὴν δύ-
7 *ναμιν. Ῥωμαίων δέ τις ἐπαινῶν ἔσχατον αὐτὸν Ἑλλή-*
νων προσεῖπεν, ὡς οὐδένα μέγαν μετὰ τοῦτον ἔτι τῆς
f *Ἑλλάδος ἄνδρα γειναμένης οὐδ' αὐτῆς ἄξιον.* 10

2. *Ἦν δὲ τὸ μὲν εἶδος οὐκ αἰσχρός, ὡς ἔνιοι νομίζου-*
σιν· εἰκόνα γὰρ αὐτοῦ διαμένουσαν ἐν Δελφοῖς ὁρῶμεν·
τὴν δὲ τῆς ξένης τῆς Μεγαρικῆς ἄγνοιαν συμβῆναι λέ-
357 2 *γουσι δι' εὐκολίαν τινὰ καὶ ἀφέλειαν αὐτοῦ. πυνθανο-*
μένη γὰρ ἔρχεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὸν στρατηγὸν τῶν 15
Ἀχαιῶν, ἐθορυβεῖτο παρασκευάζουσα δεῖπνον οὐ παρόν- 235 S
3 *τος κατὰ τύχην τοῦ ἀνδρός. ἐν τούτῳ δὲ τοῦ Φιλοποί-*
μενος εἰσελθόντος, χλαμύδιον εὐτελὲς ἔχοντος, οἰομένη
τινὰ τῶν ὑπηρετῶν εἶναι καὶ πρόδρομον, παρεκάλει τῆς
4 *διακονίας συνεφάψασθαι. καὶ ὁ μὲν εὐθὺς ἀπορρίψας* 20
τὴν χλαμύδα τῶν ξύλων ἔσχιζεν· ὁ δὲ ξένος ἐπεισελθὼν
καὶ θεασάμενος, „τί τοῦτ'„ ἔφη, „ὦ Φιλοποίμην;" „τί
γὰρ ἄλλ'" ἔφη δωρίζων ἐκεῖνος „ἢ κακᾶς ὄψεως δίκαν 3 Z[1]
5 *δίδωμι;" τοῦ δ' ἄλλου σώματος τὴν φύσιν ἐπισκώπτων*
ὁ Τίτος εἶπεν· „ὦ Φιλοποίμην, ὡς καλὰς χεῖρας ἔχεις 25
b *καὶ σκέλη· γαστέρα δ' οὐκ ἔχεις."* *ἦν γὰρ ἐκ τῶν μέσων*
6 *στενώτερος. τὸ μέντοι σκῶμμα πρὸς τὴν δύναμιν αὐτοῦ*
μᾶλλον ἐλέχθη· καὶ γὰρ ὁπλίτας ἔχων ἀγαθοὺς καὶ ἱπ-

5 Paus. 8, 52, 1 || **8** Plut. Arat. 24, 2 || **11** cf. Paus. 8, 49, 3 || **14** Pol. 10, 22, 5. 11, 10, 3 || **24** mor. 197 c. d

[**ΛKPQ**] **2** *αὐτοῦ* **K** *αὐτὴν* **Q** *οὗτοι* vel *οἱ αὐτοὶ* Sch. || **3** *ὤφελος* **L[1]P** || **4** *ἀπεργασάμενοι* **LP**: *ἐργασάμενοι* **Q** *ἀπεργασόμενοι* **AK** || **5** *ἐν γήρᾳ* del. Mulder || **8** *Ἑλλήνων*] *ῥωμαίων* **L[1]** || **12** *διαφέρουσαν* **L[1]** | *ἑωρῶμεν* Sint. cl. Mar. 2, 1 || **19** *προδρόμων* Anon. || **20** *ἐφάψασθαι* **P** | *ἀπορρήξας* **K** || **21** *ὑπεισελθὼν* **Q** || **23** *ἄλλο* om. **P** | *δίκας*: em. Zie. || **27** *στενώτερος* **CL[2]**: *στενότερος* || **28** *ἔχων* om. **L[1]**, post *ἱππεῖς* pon. **K**

πεῖς, χρημάτων πολλάκις οὐκ εὐπόρει. ταῦτα μὲν οὖν ἐν
ταῖς σχολαῖς περὶ τοῦ Φιλοποίμενος λέγεται.

3. Τοῦ δ' ἤθους τὸ φιλότιμον οὐκ ἦν παντάπασι
φιλονικίας καθαρὸν οὐδ' ὀργῆς ἀπηλλαγμένον, ἀλλὰ
5 καίπερ Ἐπαμεινώνδου βουλόμενος εἶναι μάλιστα ζηλω-
τής, τὸ ⟨μὲν⟩ δραστήριον καὶ συνετὸν αὐτοῦ καὶ ὑπὸ
χρημάτων ἀπαθὲς ἰσχυρῶς ἐμιμεῖτο, τῷ δὲ πρᾴῳ καὶ
βαθεῖ καὶ φιλανθρώπῳ παρὰ τὰς πολιτικὰς διαφορὰς ἐμ-
μένειν οὐ δυνάμενος δι' ὀργὴν καὶ φιλονικίαν, μᾶλλον c
10 ἐδόκει στρατιωτικῆς ἢ πολιτικῆς ἀρετῆς οἰκεῖος εἶναι.
καὶ γὰρ ἐκ παίδων εὐθὺς ἦν φιλοστρατιώτης, καὶ τοῖς 2
πρὸς τοῦτο χρησίμοις μαθήμασιν ὑπήκουε προθύμως,
ὁπλομαχεῖν καὶ ἱππεύειν. ἐπεὶ δὲ καὶ παλαίειν εὐφυῶς 3
ἐδόκει, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἄθλησιν ἔνιοι τῶν
15 φίλων καὶ τῶν ἐπιτρόπων, ἠρώτησεν αὐτούς, μή τι πρὸς
τὴν στρατιωτικὴν ἄσκησιν ὑπὸ τῆς ἀθλήσεως βλαβή-
σοιτο. τῶν δὲ φαμένων, ὅπερ ἦν, ἀθλητικὸν στρατιωτικοῦ 4
σῶμα καὶ βίον διαφέρειν τοῖς πᾶσι, μάλιστα δὲ δίαιταν
ἑτέραν καὶ ἄσκησιν εἶναι, τῶν μὲν ὕπνῳ τε πολλῷ καὶ
236 S 4 Z[1] πλησμοναῖς ἐνδελεχέσι καὶ κινήσεσί ⟨τε⟩ τεταγμέναις καὶ d
21 ἡσυχίαις αὐξόντων τε καὶ διαφυλαττόντων τὴν ἕξιν, ὑπὸ
πάσης ῥοπῆς καὶ παρεκβάσεως τοῦ συνήθους ἀκροσφαλῆ
πρὸς μεταβολὴν οὖσαν, τὰ δὲ πάσης μὲν πλάνης ἔμπειρα
καὶ πάσης ἀνωμαλίας προσῆκον εἶναι, μάλιστα δὲ φέρειν
25 ῥᾳδίως μὲν ἔνδειαν εἰθισμένα, ῥᾳδίως δ' ἀγρυπνίαν, ἀκού- 5
σας ὁ Φιλοποίμην οὐ μόνον αὐτὸς ἔφυγε τὸ πρᾶγμα καὶ
κατεγέλασεν, ἀλλὰ καὶ στρατηγῶν ὕστερον ἀτιμίαις καὶ
προπηλακισμοῖς, ὅσον ἦν ἐπ' αὐτῷ, πᾶσαν ἄθλησιν

3 Paus. 8, 49, 3 || **17** cf. Plat. rep. 3, 404 a

[ΛKPQ] **1** εὐπορεῖτο **P** || **5** ἐπαμινώνδου **L[1]KQ** || **6** μὲν add. Cor. || **11** ἐκ τῶν παίδων **P** ἐκ παιδὸς Mulder || **12** ὑπήκουε, πρόθυμος Rei. προθύμως ⟨ὡς⟩ Sch. || **13** ὁπλομαχῶν καὶ ἱππεύων Cor. | εὐφυὴς Sch. || **18** διαφέρειν ⟨μὲν⟩ Rei. || **19** τε om. **K** || **20** τε add. Zie. || **23** πρὸς om. **Q** | τῶν δὲ **K** | μὲν om. **L[1]** | ἐν πείρα **L[1]** || **24** προσήκειν Rei. | δὲ om. **Q**

ἐξέβαλλεν, ὡς τὰ χρησιμώτατα τῶν σωμάτων εἰς τοὺς ἀναγκαίους ἀγῶνας ἄχρηστα ποιοῦσαν.

e **4.** *Ἀπαλλαγεὶς δὲ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν, ἐν μὲν ταῖς πολιτικαῖς στρατείαις, ἃς ἐποιοῦντο κλωπείας ἕνεκα καὶ λεηλασίας εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐμβάλλοντες, εἴθισεν* 5 *αὐτὸν πρῶτον μὲν ἐκστρατευόντων, ὕστατον δ' ἀπερχο-* 2 *μένων βαδίζειν. σχολῆς δ' οὔσης ἢ κυνηγῶν διεπόνει τὸ σῶμα καὶ κατεσκεύαζε κοῦφον ἅμα καὶ ῥωμαλέον, ἢ γεωρ-* 3 *γῶν. ἦν γὰρ ἀγρὸς αὐτῷ καλὸς ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τῆς πόλεως· εἰς τοῦτον ἐβάδιζε καθ' ἡμέραν μετὰ τὸ ἄριστον* 10 *ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον, καὶ καταβαλὼν ἑαυτὸν ἐπὶ στιβαδίου τοῦ τυχόντος ὥσπερ ἕκαστος τῶν ἐργατῶν ἀνεπαύετο.* 4 *πρωῒ δ' ἀναστὰς καὶ συνεφαψάμενος ἔργου τοῖς ἀμπε-* f *λουργοῦσιν ἢ βοηλατοῦσιν, αὖθις εἰς πόλιν ἀπῄει, καὶ περὶ τὰ δημόσια τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἄρχουσι συνησχο-* 15 5 *λεῖτο. τὰ μὲν οὖν ἐκ τῶν στρατειῶν προσιόντα κατανή-λισκεν εἰς ἵππους καὶ ὅπλα καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, τὸν δ' οἶκον ἀπὸ τῆς γεωργίας αὔξειν ἐπειρᾶτο ⟨τῷ⟩ δικαιοτάτῳ* 5 Z¹ **358** *τῶν χρηματισμῶν, οὐδὲ τοῦτο ποιούμενος πάρεργον, ἀλλὰ καὶ πάνυ προσήκειν οἰόμενος οἰκεῖα κεκτῆσθαι τὸν ἀλλο-* 20 6 *τρίων ἀφεξόμενον. ἠκροᾶτο δὲ λόγων καὶ συγγράμμασι φιλοσόφων ἐνετύγχανεν, οὐ πᾶσιν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἐδόκει* 7 *πρὸς ἀρετὴν ὠφελεῖσθαι. καὶ τῶν Ὁμηρικῶν ὅσα [τὰς] πρὸς ἀνδρείαν ἐγείρειν καὶ παροξύνειν ἐνόμιζε ⟨τὰς⟩ φαν-* 237 S 8 *τασίας, τούτοις προσεῖχε. τῶν δ' ἄλλων ἀναγνωσμάτων* 25 *μάλιστα τοῖς Εὐαγγέλου τακτικοῖς ἐνεφύετο, καὶ τὰς περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίας κατεῖχε, τοὺς λόγους ἐπὶ τὰ πράγματα καταστρέφειν οἰόμενος, εἰ μὴ σχολῆς ἕνεκα καὶ*

7 Paus. 8, 49, 3, item v. 21

[ΛKPQ] 1 *ἐξεβαλεν* AQ ‖ 2 *ποιοῦσιν* K ‖ 4 *κλωπίας* L *κλοπείας* PQ et o s. s. K ‖ 6 *ὕστερον*: em. Rei. ‖ 11 *τὸ* om. P | *ἑαυτὸν* om. L¹ ‖ 14 *εἰς* om. L¹ ‖ 15 *συνησχολεῖτο* om. K ‖ 16 *στρατιῶν* Q | *κατανάλισκεν* P ‖ 18 *τῷ* add. Zie. *δικαιοτάτου* Cor. ‖ 20 *τὸν* KQ: *τῶν* PL² om. L¹ ‖ 23 *ὅσαι* Q | *τὰς* om. L¹, post *ἐνόμιζε* transpos. (Am.) Rei. ‖ 24 *ἀνδρίαν* Q ‖ 26 *εὐαγγέλλου* P *εὐαγγέλοις* Q *ἀγγέλου* K ‖ 28 ⟨*δεῖν*⟩ *οἰόμενος* Herw.

λαλιᾶς ἀκάρπου περαίνοιντο. καὶ γὰρ τῶν τακτικῶν θεω- 9
ρημάτων, τὰς ἐπὶ τοῖς πινακίοις διαγραφὰς ἐῶν χαίρειν, b
ἐπὶ τῶν τόπων αὐτῶν ἐλάμβανεν ἔλεγχον καὶ μελέτην
ἐποιεῖτο, χωρίων συγκλινίας καὶ πεδίων ἀποκοπὰς καὶ
5 ὅσα περὶ ῥείθροις ἢ τάφροις ἢ στενωποῖς πάθη καὶ σχή-
ματα διασπωμένης καὶ πάλιν συστελλομένης φάλαγγος
ἐπισκοπῶν αὐτὸς πρὸς αὑτὸν ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις, καὶ τοῖς
μεθ' ἑαυτοῦ προβάλλων. ἔοικε γὰρ οὗτος ⟨ὁ⟩ ἀνὴρ πε- 10
ραιτέρω τῆς ἀνάγκης ἐμφιλοκαλῆσαι τοῖς στρατιωτικοῖς,
10 καὶ τὸν πόλεμον ὡς ποικιλωτάτην ὑπόθεσιν τῆς ἀρετῆς
ἀσπάσασθαι, καὶ ὅλως καταφρονεῖν τῶν ἀπολειπομένων
ὡς ἀπράκτων.

6 Z¹ **5.** Ἤδη δ' αὐτοῦ τριάκοντ' ἔτη γεγονότος, Κλεομένης a. 223
ὁ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων νυκτὸς ἐξαίφνης προσπεσὼν c
15 τῇ Μεγάλῃ πόλει, καὶ τὰς φυλακὰς βιασάμενος, ἐντὸς
παρῆλθε καὶ τὴν ἀγορὰν κατέλαβεν. ἐκβοηθήσας δὲ Φι- 2
λοποίμην, τοὺς μὲν πολεμίους οὐκ ἴσχυσεν ἐξελάσαι,
καίπερ ἐρρωμένως καὶ παραβόλως διαγωνισάμενος, τοὺς
δὲ πολίτας τρόπον τινὰ τῆς πόλεως ἐξέκλεψε, προσμαχό-
20 μενος τοῖς ἐπιδιώκουσι καὶ τὸν Κλεομένην περισπῶν
ἐφ' ἑαυτόν, ὡς χαλεπῶς καὶ μόλις ὕστατος ἀπελθεῖν,
ἀποβαλὼν τὸν ἵππον καὶ τραυματίας γενόμενος. ἐπεὶ δὲ 3
προσέπεμψεν αὐτοῖς ὁ Κλεομένης εἰς Μεσσήνην ἀπελ-
θοῦσι, τήν τε πόλιν μετὰ τῶν χρημάτων ἀποδιδοὺς καὶ
25 τὴν χώραν, ὁρῶν ὁ Φιλοποίμην τοὺς πολίτας ἀσμένως d
δεχομένους καὶ σπεύδοντας ἐπανελθεῖν, ἐνέστη καὶ διε-
κώλυσε τῷ λόγῳ, διδάσκων ὡς οὐκ ἀποδίδωσι τὴν πόλιν

1 Liv. 35, 28, 1–7 || **13** c. 5 Plut. Ag. Cleom. 44–46, 1. Pol. 2, 55, 5–7. 61, 2–62. Paus. 7, 7, 4. 8, 28, 7. 49, 4

[ΛKPQ] **1** περαίνοιτο Λ et P, in quo tamen ν s. s. m. 1 | γὰρ ⟨καὶ⟩ Zie. || **2** πινακιδίοις PQ || **3** τὸν τόπον L¹ || **4** συγκλίνας KP συγκλισίας C || **5** περὶ] παρὰ Br. | στενωποῖς ⟨φιλεῖ γίγνεσθαι⟩ vel sim. subaudiendum, non addendum, cf. Sert. 10, 3 | σχίσματα K || **8** ὁ add. Sch. || **11** τῶν ἀπολέμων Madvig || **17** οὐκ ἴσχυσεν K Ag. Cl. 45, 1: οὐ κατίσχυσεν ΛPQ || **21.22** ὕστατον . . . ἀποβαλόντα . . . τραυματίαν γενόμενον Q || **22** ἀποβαλεῖν L¹ || **23** μεσήνην PQ || **25** ἀσμένους Q || **26** ἔστη P

Κλεομένης, προσκτᾶται δὲ τοὺς πολίτας ἐπὶ τῷ καὶ 238 S
4 *τὴν πόλιν ἔχειν βεβαιότερον· οὐ γὰρ ἕξειν αὐτόν, ὅπως οἰ-*
κίας καὶ τείχη κενὰ φυλάξει καθήμενος, ἀλλὰ καὶ τούτων
5 *ὑπ' ἐρημίας ἐκπεσεῖσθαι. ταῦτα λέγων τοὺς μὲν πολίτας*
ἀπέτρεψε, τῷ δὲ Κλεομένει πρόφασιν παρέσχε λυμήνασθαι 5
καὶ καταβαλεῖν τὰ πλεῖστα τῆς πόλεως, καὶ χρημά-
των εὐπορήσαντι μεγάλων ἀπελθεῖν.
e **6.** *Ἐπεὶ δ' Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς βοηθῶν ἐπὶ τὸν Κλεο-*
a.222/1 *μένην μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐστράτευσε, καὶ τὰς περὶ Σελ-*
λασίαν ἄκρας καὶ τὰς ἐμβολὰς κατέχοντος αὐτοῦ, παρ- 7 Z¹
έταξε τὴν δύναμιν ἐγγύς, ἐπιχειρεῖν καὶ βιάζεσθαι δια- 11
2 *νοούμενος, ἦν μὲν ἐν τοῖς ἱππεῦσι μετὰ τῶν ἑαυτοῦ πο-*
λιτῶν τεταγμένος καὶ ὁ Φιλοποίμην, καὶ παραστάτας εἶχεν
Ἰλλυριούς, οἷς τὰ λήγοντα τῆς παρατάξεως συνεπέφρακτο,
3 *πολλοῖς οὖσι καὶ μαχίμοις. εἴρητο δ' αὐτοῖς ἐφεδρεύ-* 15
ουσιν ἡσυχίαν ἔχειν, ἄχρι ἂν ἀπὸ θατέρου κέρως ὑπὸ τοῦ
4 *βασιλέως ἀρθῇ φοινικὶς ὑπὲρ σαρίσης διατεταμένη. τῶν*
δ' ἡγεμόνων τοῖς Ἰλλυριοῖς πειρωμένων ἐκβιάζεσθαι
f *τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τῶν Ἀχαιῶν ὥσπερ προσετέ-*
5 *τακτο τὴν ἐφεδρείαν ἐν τάξει διαφυλαττόντων, Εὐκλεί-* 20
δας ὁ τοῦ Κλεομένους ἀδελφὸς καταμαθὼν τὸ γινόμενον
διάσπασμα περὶ τοὺς πολεμίους, ταχὺ τοὺς ἐλαφροτάτους
τῶν ψιλῶν περιέπεμψεν, ἐξόπισθεν τοῖς Ἰλλυριοῖς ἐπι-
πεσεῖν κελεύσας καὶ περισπᾶν ἐρήμους τῶν ἱππέων ἀπο-
359 6 *λελειμμένους. γινομένων δὲ τούτων, καὶ τῶν ψιλῶν τοὺς* 25
Ἰλλυριοὺς περισπώντων καὶ διαταραττόντων, συνιδὼν ὁ
Φιλοποίμην οὐ μέγ' ὂν ἔργον ἐπιθέσθαι τοῖς ψιλοῖς, καὶ
τὸν καιρὸν ὑφηγούμενον τοῦτο, πρῶτον μὲν ἔφραζε τοῖς

8 c. 6 Pol. 2, 66, 5–68, 2. Paus. 8, 49, 5. 6; cf. et Plut. Ag. Cleom. 49 et ibi l. l.

[**ΛKPQ**] **1** *δὲ καὶ τοὺς* **Q** | *ἐπὶ* — **4** *πολίτας* om. **P**¹ || **3** *κενὰ* om. **P**² | *φυλάξει* **P**²**C**: *φυλάξῃ* **ΛKQ** || **9** *τὰς* om. **K** || **12** *μὲν*] *δὲ* **P** | *αὑτοῦ* **ΛK** || **13** *καὶ*¹ **K**: om. cet. | *ὁ* om. **K** | *περιστάτας* **K** || **16** *ἄχρις* codd. || **17** *σαρίσσης* **PQ** | *διατεταγμένη* **L**¹**K** *διαπεπταμένη* Hessius || **19** *ἐτέτακτο* **P** || **20** *ἐφεδρίαν* **LQ** || **26** *περισπόντων* **L** *περιπεσόντων* **Q** || **27** *ὂν* om. **L**¹

βασιλικοῖς· ὡς δ᾽ οὐκ ἔπειθεν, ἀλλὰ μαίνεσθαι δοκῶν a.222/1 7
κατεφρονεῖτο, οὐδέπω μεγάλης οὐδ᾽ ἀξιοπίστου πρὸς
τηλικοῦτο στρατήγημα δόξης περὶ αὐτὸν οὔσης, αὐτὸς
ἐμβάλλει συνεπισπασάμενος τοὺς πολίτας. γενομένης 8
239 S δὲ ταραχῆς τὸ πρῶτον, εἶτα φυγῆς καὶ φόνου πολλοῦ τῶν
6 ψιλῶν, βουλόμενος ἔτι μᾶλλον ἐπιρρῶσαι τοὺς βασιλι-
κοὺς καὶ προσμεῖξαι κατὰ τάχος θορυβουμένοις τοῖς πο-
λεμίοις, τὸν μὲν ἵππον ἀφῆκεν, αὐτὸς δὲ πρὸς χωρία σκο- b
8 Z¹ λιὰ καὶ μεστὰ ῥείθρων καὶ φαράγγων πεζὸς ἐν ἱππικῷ
10 θώρακι καὶ σκευῇ βαρυτέρᾳ χαλεπῶς καὶ ταλαιπώρως
ἁμιλλώμενος, διελαύνεται διαμπερὲς ὁμοῦ τοὺς μηροὺς
ἑκατέρους ἑνὶ μεσαγκύλῳ, καιρίας μὲν οὐ γενομένης,
ἰσχυρᾶς δὲ τῆς πληγῆς, ὥστε τὴν αἰχμὴν ἐπὶ θάτερα διῶ-
σαι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐνσχεθεὶς ὥσπερ δεσμῷ, παντά- 9
15 πασιν ἀπόρως εἶχε. τὸ γὰρ ἔναμμα τῆς ἀγκύλης χαλεπὴν
ἐποίει τοῦ ἀκοντίσματος ἀνελκομένου διὰ τῶν τραυμά-
των τὴν πάροδον· ὡς δ᾽ ὤκνουν οἱ παρόντες ἅψασθαι, 10
καὶ τῆς μάχης ἀκμὴν ὀξεῖαν ἐχούσης ἐσφάδαζεν ὑπὸ θυ-
μοῦ καὶ φιλοτιμίας πρὸς τὸν ἀγῶνα, τῇ † παραβάσει καὶ c
20 τῇ παραλλάξει τῶν σκελῶν διὰ μέσου κλάσας τὸ ἀκόντισ-
μα, χωρὶς ἐκέλευσεν ἑλκύσαι τῶν ἀγμάτων ἑκάτερον. οὕτω 11
δ᾽ ἀπαλλαγεὶς καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος, ἐχώρει διὰ τῶν
προμάχων ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ὥστε πολλὴν προθυμίαν
καὶ ζῆλον ἀρετῆς παρασχεῖν τοῖς ⟨συν⟩αγωνιζομένοις.
25 νικήσας οὖν ὁ Ἀντίγονος ἀπεπειρᾶτο τῶν Μακεδόνων, ἐρω- 12
τῶν διὰ τί μὴ κελεύσαντος αὐτοῦ τὸ ἱππικὸν ἐκίνησαν. τῶν 13
δ᾽ ἀπολογουμένων, ὡς παρὰ γνώμην βιασθεῖεν εἰς χεῖρας
ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις, μειρακίου Μεγαλοπολιτικοῦ προ-
εμβαλόντος, γελάσας ὁ Ἀντίγονος „ἐκεῖνο τοίνυν τὸ μειρά- d
30 κιον" εἶπεν „ἔργον ἡγεμόνος μεγάλου πεποίηκεν."

[ΛΚΡQ] 4 γινομένης **K** || 7 κατὰ τὸ τάχος *Λ* || 12 ἑνὶ Sch.: ἐν codd. (del. Xy.) | μεσαγκύκλῳ **L** μεγαγκύλωι **K** | γινομένης **P** || 14 ἐν δεσμῶι **KPC** || 15 ἔνναμα **K** || 19 παρατάσει Emp. προβάσει Kron. ⟨τῶν γονάτων τε⟩ τῇ παρεγκλίσει cl. Paus. Zie. τῇ ὀκλάσει Erbse Mus. Rhen. 100, 277 || 21 ἀκμάτων **L¹** ἀμμάτων **P** ἀγκμάτων **C** || 24 ⟨συν⟩αγων. Zie. || 25 ἐπεπειρᾶτο **P** || 28 μεγαλοπολεμικοῦ **L¹**

7. Ἐκ τούτου δόξαν ἔσχεν ὥσπερ εἰκὸς ὁ Φιλοποί-
μην. καὶ τοῦ μὲν Ἀντιγόνου σπουδάσαντος ὅπως στρα-
τεύοιτο μετ' αὐτοῦ, καὶ διδόντος ἡγεμονίαν καὶ χρήματα,
παρῃτήσατο, μάλιστα τὴν ἑαυτοῦ φύσιν καταμαθὼν πρὸς 9 Z[1]
2 τὸ ἄρχεσθαι δυσκόλως καὶ χαλεπῶς ἔχουσαν· ἀργεῖν δὲ 5
καὶ σχολάζειν οὐ βουλόμενος, ἀσκήσεως ἕνεκα καὶ μελέ- 240 S
της τῶν πολεμικῶν εἰς Κρήτην ἔπλευσεν ἐπὶ στρατείαν·
3 κἀκεῖ συχνὸν χρόνον ἐγγυμνασάμενος ἀνδράσι μαχίμοις
καὶ ποικίλοις μεταχειρίσασθαι πόλεμον, ἔτι δὲ σώφροσι
e καὶ κεκολασμένοις περὶ δίαιταν, ἐπανῆλθεν οὕτω λαμ- 10
πρὸς εἰς τοὺς Ἀχαιούς, ὥστ' εὐθὺς ἵππαρχος ἀποδει-
4 χθῆναι. παραλαβὼν δὲ τοὺς ἱππεῖς φαύλοις μὲν ἱππα-
ρίοις ἐκ τοῦ προστυχόντος ὅτε συμβαίνοι στρατεία
προσχρωμένους, αὐτοὺς δὲ τὰς πολλὰς τῶν στρατειῶν
ἀποδιδράσκοντας, ἑτέρους δὲ πέμποντας ἀνθ' ἑαυτῶν, 15
δεινὴν δ' ἀπειρίαν μετ' ἀτολμίας πάντων οὖσαν, περι-
ορῶντας δὲ ταῦτα τοὺς ἄρχοντας ἀεὶ διά τε τὸ πλεῖστον ἐν
τοῖς Ἀχαιοῖς τοὺς ἱππεῖς δύνασθαι καὶ μάλιστα κυρίους
5 εἶναι τιμῆς καὶ κολάσεως, οὐχ ὑπεῖξεν οὐδ' ἀνῆκεν, ἀλλὰ
f καὶ τὰς πόλεις ἐπιών, καὶ κατ' ἄνδρα τῶν νέων ἕκαστον 20
ἐπὶ τὴν φιλοτιμίαν συνεξορμῶν, καὶ κολάζων τοὺς ἀνάγ-
κης δεομένους, μελέταις τε καὶ πομπαῖς καὶ πρὸς ἀλλή-
λους ἁμίλλαις χρώμενος, ὅπου πλεῖστοι θεᾶσθαι μέλλοιεν,
6 ⟨ἐν⟩ ὀλίγῳ χρόνῳ πᾶσι ῥώμην τε θαυμαστὴν καὶ προθυ-
μίαν παρέστησε, καὶ ὃ μέγιστον ἦν ἐν τοῖς τακτικοῖς, ἐλα- 25
360 φροὺς καὶ ὀξεῖς πρός τε τὰς κατ' οὐλαμὸν ἐπιστροφὰς καὶ
περισπασμοὺς καὶ τὰς καθ' ἵππον ἐπιστροφὰς καὶ κλίσεις
ἀπειργάσατο, καὶ συνείθισεν ὡς ἑνὶ σώματι κινουμένῳ

1 Paus. 8, 49, 6. 7 || **10** Pol. 10, 22, 6–24, 5. Paus. 8, 49, 7

[**ΛKPQ**] **10** *λαμπρῶς* **L[1]P** et **C**, in quo *ὁ* s. s. m. 1 || **11** *εἰς*] *πρὸς* **K** || **16** *ἀπορίαν* **P** *ἀτολμίαν μετὰ ἀπορίας* **C** || **23** *πλείστοις* **KQ** | *μέλλοιεν, ⟨ἐν⟩* Sint.: *μέλλοι. ἐν* **K** *μέλλοιεν* cet. || **26** *πρός τε*] *ὥστε* **Λ** || **26.27** *καὶ περισπασμοὺς — ἐπιστροφὰς* om. **L[1]** *πρός τε τὰς κατ' οὐλ. καὶ τὰς καθ' ἵππον ἐπιστρ. καὶ περισπ. καὶ κλ.* Sch., sed cf. Pol. 10, 23, 2. 3, ex quo *ἀναστροφὰς* pro alt. *ἐπιστρ.* Zie. *καὶ περισπασμοὺς* ante *καὶ κλίσεις* repet. **K** *καὶ κατεσπασμένους καὶ κλ.* **Q**

10 Z¹ *καθ' ὁρμὴν ἑκούσιον ἐοικέναι τὴν ὅλου τοῦ συστήματος*
ἐν ταῖς μεταβολαῖς εὐχέρειαν. συστάσης δὲ τῆς περὶ τὸν 7
Λάρισσον αὐτοῖς ποταμὸν ἰσχυρᾶς μάχης πρὸς Αἰτωλοὺς
καὶ Ἠλείους, ὁ τῶν Ἠλείων ἵππαρχος Δαμόφαντος ὥρ-
5 *μησεν ἐπὶ τὸν Φιλοποίμενα προεξελάσας. δεξάμενος δὲ* 8
τὴν ὁρμὴν ἐκεῖνος αὐτοῦ καὶ φθάσας τῷ δόρατι παίει καὶ
καταβάλλει τὸν Δαμόφαντον. εὐθὺς δὲ τούτου πεσόν- 9
τος ἔφυγον οἱ πολέμιοι, καὶ λαμπρὸς ἦν ὁ Φιλοποίμην, ὡς b
οὔτε κατὰ χεῖρα τῶν νέων τινὸς οὔτε συνέσει τῶν πρε-
241 S *σβυτέρων ἀπολειπόμενος, ἀλλὰ καὶ μάχεσθαι καὶ στρατ-*
11 *ηγεῖν ἱκανώτατος.*

8. *Τὸ δὲ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν πρῶτος μὲν Ἄρατος*
εἰς ἀξίωμα καὶ δύναμιν ἦρεν, ἐκ ταπεινοῦ καὶ διερριμμέ-
νου κατὰ πόλεις συναγαγὼν καὶ πολιτευσάμενος Ἑλλη-
15 *νικὴν καὶ φιλάνθρωπον πολιτείαν· ἔπειθ', ὥσπερ ἐν τοῖς* 2
ὕδασιν, ἀρξαμένων ὀλίγων ὑφίστασθαι καὶ μικρῶν σω-
μάτων, ἤδη τὰ ἐπιρρέοντα τοῖς πρώτοις ἐνισχόμενα καὶ
περιπίπτοντα πῆξιν ἰσχυρὰν καὶ στερεότητα ποιεῖ δι'
ἀλλήλων, οὕτω τῆς Ἑλλάδος ἀσθενοῦς καὶ εὐδιαλύτου 3
20 *φερομένης κατὰ πόλεις ἐν τῷ τότε χρόνῳ, πρῶτον συ-* c
στάντες οἱ Ἀχαιοί, καὶ τῶν κύκλῳ πόλεων τὰς μὲν ἐκ τοῦ
βοηθεῖν καὶ συνελευθεροῦν ἀπὸ τῶν τυράννων ὑπο-
λαμβάνοντες, τὰς δ' ὁμονοίᾳ καὶ πολιτείᾳ καταμειγνύντες
εἰς ἑαυτούς, ἓν σῶμα καὶ μίαν δύναμιν κατασκευάσαι διε-
25 *νοοῦντο τὴν Πελοπόννησον. ἀλλ' Ἀράτου μὲν ζῶντος ἔτι* 4
11 Z¹ *τοῖς Μακεδόνων ὅπλοις ὑπεδύοντο τὰ πολλά, θερα-*
πεύοντες Πτολεμαῖον, εἶτ' αὖθις Ἀντίγονον καὶ Φίλιπ-
πον, ἐν μέσαις ἀναστρεφομένους ταῖς Ἑλληνικαῖς πράξε-
σιν· ἐπεὶ δὲ Φιλοποίμην εἰς τὸ πρωτεύειν προῆλθεν, ἤδη 5

2 Paus. 8, 49, 7

[ΛKPQ] **1** *ὅλην* **Q** || **4** *δημόφαντος* **Q** Paus., item **7**, ubi et **K** || **9** *τῶν*² om. **L¹K** *τῶν προτέρων πρεσβυτέρων* vel *τῶν προτ. καὶ πρεσβ.* **Q** || **13** *ἀξίαν* **Q** || **17** *ἐπιθέοντα* **K** || **19** *ἄλλων* **L¹** || **20** *πρῶτον* om. $\mathbf{K^t}$, add. post *συστάντες* $\mathbf{K^m}$ *πρῶτοι* (Am.) Rei. || **22** *τυράννων* **C**: *τυραννικῶν* cet. *τυραννίδων* Br. *τυραννίσκων* Rei. || **26** ⟨*χρόνον μέν τινα*⟩ *θεραπεύοντες* vel sim. Zie. || **29** *τὸ* om. **K**

d καθ' ἑαυτοὺς ἀξιόμαχοι τοῖς ἰσχύουσι πλεῖστον ὄντες,
6 ἐπαύσαντο χρώμενοι προστάταις ἐπεισάκτοις. Ἄρατος
μὲν γὰρ ἀργότερος εἶναι δοκῶν πρὸς τοὺς πολεμικοὺς
ἀγῶνας, ὁμιλίᾳ καὶ πρᾳότητι καὶ φιλίαις βασιλικαῖς τὰ
πλεῖστα κατειργάσατο τῶν πραγμάτων, ὡς ἐν τοῖς περὶ 5
7 ἐκείνου γέγραπται· Φιλοποίμην δ' ἀγαθὸς πολεμιστὴς
ὢν καὶ διὰ τῶν ὅπλων ἐνεργός, ἔτι δ' εὐτυχὴς καὶ κατ-
ορθωτικὸς εὐθὺς ἐν ταῖς πρώταις γενόμενος μάχαις,
ἅμα τῇ δυνάμει τὸ φρόνημα τῶν Ἀχαιῶν ηὔξησε, νικᾶν
ἐθισθέντων μετ' αὐτοῦ καὶ κατευτυχεῖν ἐν τοῖς πλείστοις 10
ἀγῶσι.

e **9.** Πρῶτον μὲν οὖν τὰ περὶ τὰς τάξεις καὶ τοὺς ὁπλι-
2 σμοὺς φαύλως ἔχοντα τοῖς Ἀχαιοῖς ἐκίνησεν. ἐχρῶντο 242 S
γὰρ θυρεοῖς μὲν εὐπετέσι διὰ λεπτότητα καὶ στενω-
τέροις τοῦ περιστέλλειν τὰ σώματα, δόρασι δὲ μικροτέ- 15
3 ροις πολὺ τῶν σαρισῶν· καὶ διὰ τοῦτο πλῆκται καὶ μά-
χιμοι πόρρωθεν ἦσαν ὑπὸ κουφότητος, προσμείξαντες δὲ
4 τοῖς πολεμίοις ἔλαττον εἶχον· εἶδος δὲ τάξεως καὶ σχή-
ματος εἰς σπεῖραν οὐκ ἦν σύνηθες, φάλαγγι δὲ χρώμενοι
μήτε προβολὴν ἐχούσῃ μήτε συνασπισμόν, ὡς ἡ Μακε- 20
5 δόνων, ῥᾳδίως ἐξεθλίβοντο καὶ διεσπῶντο. ταῦθ' ὁ Φι-
λοποίμην διδάξας ἔπεισεν αὐτοὺς ἀντὶ μὲν θυρεοῦ καὶ 12 Z[1]
f δόρατος ἀσπίδα λαβεῖν καὶ σάρισαν, κράνεσι δὲ καὶ θώ-
ραξι καὶ περικνημῖσι πεφραγμένους μόνιμον καὶ βεβη-
6 κυῖαν ἀντὶ δρομικῆς καὶ πελταστικῆς μάχην ἀσκεῖν. πεί- 25
σας δὲ καθοπλίσασθαι τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, πρῶτον μὲν ἐπῆρε
θαρρεῖν ὡς ἀμάχους γεγονότας, ἔπειτα τὰς τρυφὰς

12 c. 9, 1–5 Paus. 8, 50, 1. Polyaen. 6, 4, 3 || **25** Pol. 11, 9. Polyaen. 6, 4, 3

[**ΛKPQ**] **1** *πλεῖον* **K** Vulc. || **2** *προστασίαις* **KV**[b] || **3** aut *μὲν* aut *γὰρ* om. **Q** | *εἶναι πρὸς τοὺς δοκοῦντας πολ.* **Q** || **8** *γενόμενος* **P**: *γενομέναις* || **9** *συνηύξησε* Zie. cl. p. 2, 7 al. || **14** *γὰρ* **ΛK**: *μὲν* **Q** *μὲν γὰρ* **PC** | *μὲν* om. **C** | *εὐτελέσι* **KP** (*εὐπετέσι* et Paus.) | *στενο-τέροις* **PV**[b] || **15** *δόρασι*] *κόντοις* **P** || **16** *σαρίσσων* **P**, sim. **23** || **19** *σπεῖραν* **QL**[2]: *πεῖραν* **L**[1]**KPC** || **22** *διδάξας* **KP** Polyaen.: *διατά-ξας* **ΛQ** || **25** *δρομῆς* **Q** || **26** *μεθοπλίσασθαι* Zie.

αὐτῶν καὶ τὰς πολυτελείας ἄριστα μετεκόσμησεν. ἀφελεῖν 7
γὰρ οὐκ ἦν παντάπασιν ἐκ πολλοῦ νοσούντων τὸν κενὸν
καὶ μάταιον ζῆλον, ἐσθῆτας ἀγαπώντων περιττάς, στρω-
μνάς τε βαπτομένων ἁλουργεῖς, καὶ περὶ δεῖπνα φιλοτι- **361**
5 μουμένων καὶ τραπέζας. ὁ δ' ἀρξάμενος ἐκτρέπειν ἀπὸ 8
τῶν οὐκ ἀναγκαίων ἐπὶ τὰ χρήσιμα καὶ καλὰ τὴν φιλο-
κοσμίαν, ταχὺ πάντας ἔπεισε καὶ παρώρμησε τὰς καθ'
ἡμέραν περὶ σῶμα δαπάνας κολούσαντας, ἐν ταῖς στρα-
τιωτικαῖς καὶ πολεμικαῖς παρασκευαῖς διαπρεπεῖς ὁρᾶ-
10 σθαι καὶ κεκοσμημένους. ἦν οὖν ἰδεῖν τὰ μὲν ἐργαστήρια 9
μεστὰ κατακοπτομένων φιαλῶν καὶ Θηρικλείων, χρυ-
σουμένων δὲ θωράκων καὶ καταργυρουμένων θυρεῶν
καὶ χαλινῶν, τὰ δὲ στάδια πώλων δαμαζομένων καὶ νεα-
νίσκων ὁπλομαχούντων, ἐν δὲ ταῖς χερσὶ τῶν γυναικῶν
15 κράνη καὶ πτερὰ βαφαῖς κοσμούμενα καὶ *** χιτώνων b
ἱππικῶν καὶ στρατιωτικῶν χλαμύδων διηνθισμένων. ἡ δ' 10
ὄψις αὕτη τὸ θάρσος αὔξουσα καὶ παρακαλοῦσα τὴν ὁρ-
243 S μὴν ⟨ἐν⟩εποίει φιλοπαράβολον καὶ πρόθυμον ἐπὶ τοὺς κιν-
13 Z[1] δύνους. ἡ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις θεάμασι πολυτέλεια 11
20 τρυφὴν ἐπάγεται καὶ μαλακίαν ἐνδίδωσι τοῖς χρωμένοις,
ὥσπερ ὑπὸ νυγμῶν καὶ γαργαλισμῶν τῆς αἰσθήσεως συν-
επικλώσης τὴν διάνοιαν· ἡ δ' εἰς τὰ τοιαῦτα ῥώννυσι καὶ 12
μεγαλύνει τὸν θυμόν, ὥσπερ Ὅμηρος (Il. 19, 12 sqq.) ἐποίησε
τὸν Ἀχιλλέα τῶν καινῶν ὅπλων παρατεθέντων ἐγγὺς ὑπὸ
25 τῆς ὄψεως οἷον ὀργῶντα καὶ φλεγόμενον πρὸς τὴν δι' c
αὐτῶν ἐνέργειαν. οὕτω δὲ κοσμήσας τοὺς νέους ἐγύμναζε 13
καὶ διεπόνει ταῖς κινήσεσι, προθύμως ὑπακούοντας
καὶ φιλοτίμως. καὶ γὰρ ἡ τάξις θαυμαστῶς ἠγαπᾶτο, 14
ἄθραυστόν τι λαμβάνειν πύκνωμα δοκοῦσα, καὶ τὰ ὅπλα
30 τοῖς σώμασιν ἐγίνετο χειροήθη καὶ κοῦφα, μεθ' ἡδονῆς

[ΛKPQ] **1** κατεκόσμησεν K || **2** καινὸν K || **8** κωλύσαντας: em. Anon. || **10** καὶ om. L[1]KP || **11** φιαλῶν Zie. cl. Alex. 67, 4: κάλων L[1]KPQ κυλίκων L[2] et editt. κάδων Erbse Mus. Rhen. 100, 293, 35 || **15** lac. stat. Zie. καὶ ⟨σωροὺς⟩ haud feliciter Rei.; dormitasse Plutarchum censet Cor. καὶ χιτ. — διηνθισμένων ante τὰ δὲ στάδια (13) trp. Sch. || **17** τὴν del. Cor. || **18** ἐποίει: em. Br. || **23** μεγαλύνει] παροξύνει P

διὰ λαμπρότητα καὶ κάλλος ἁπτομένων καὶ φορούντων, ἐναγωνίσασθαί τε βουλομένων καὶ διακριθῆναι τάχιστα πρὸς τοὺς πολεμίους.

a. 207 **10.** *Ἦν δὲ τότε τοῖς Ἀχαιοῖς ὁ πρὸς Μαχανίδαν πόλεμος τὸν Λακεδαιμονίων τύραννον, ἀπὸ πολλῆς καὶ μεγά-* 5
d 2 *λης δυνάμεως ἐπιβουλεύοντα πᾶσι Πελοποννησίοις. ὡς οὖν εἰς τὴν Μαντινέων ἐμβεβληκὼς ἀπηγγέλθη, κατὰ τάχος ὁ Φιλοποίμην ἐξήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπ' αὐτόν.*
3 *ἐγγὺς δὲ τῆς πόλεως παρετάξαντο πολλοῖς μὲν ξένοις ἑκάτεροι, πάσαις δ' ὁμοῦ τι ταῖς πολιτικαῖς δυνάμεσι.* 10
4 *γενομένου δὲ τοῦ ἀγῶνος ἐν χερσίν, ὁ Μαχανίδας τοῖς ξένοις τοὺς τῶν Ἀχαιῶν προτεταγμένους ἀκοντιστὰς καὶ Ταραντίνους τρεψάμενος, ἀντὶ τοῦ χωρεῖν εὐθὺς ἐπὶ τοὺς μαχομένους καὶ παραρρηγνύναι τὸ συνεστηκός, ἐξέπεσε διώκων καὶ παρήλλαξε τὴν φάλαγγα τῶν Ἀχαιῶν ἐν τάξει* 15
e 5 *μενόντων· ὁ δὲ Φιλοποίμην, τηλικούτου πταίσματος ἐν* 14 Z[1]
ἀρχῇ γενομένου, καὶ τῶν πραγμάτων ἀπολωλέναι κομιδῇ καὶ διεφθάρθαι δοκούντων, τοῦτο μὲν ὅμως προσεποι-
6 *εῖτο παρορᾶν καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινόν, κατιδὼν δὲ τοὺς πολεμίους, ὅσον ἡμάρτανον ἐν τῇ διώξει, τῆς φάλαγγος* 244 S
ἀπορρηγνυμένους καὶ κενὴν χώραν διδόντας, οὐκ ἀπήν- 21
τησεν οὐδ' ἐνέστη φερομένοις αὐτοῖς ἐπὶ τοὺς φεύγοντας, ἀλλ' ἐάσας παρελθεῖν καὶ διάσπασμα ποιῆσαι μέγα, πρὸς τοὺς ὁπλίτας εὐθὺς ἦγε τῶν Λακεδαιμονίων, ὁρῶν τὴν φάλαγγα γυμνὴν ἀπολελειμμένην, καὶ κατὰ κέρας παρα- 25
f *δραμὼν ἐνέβαλε, μήτ' ἄρχοντος αὐτοῖς παρόντος, μήτε μάχεσθαι προσδεχομένοις· νικᾶν γὰρ ἡγοῦντο καὶ κρα-*
7 *τεῖν παντάπασι, διώκοντα τὸν Μαχανίδαν ὁρῶντες. ὠσάμενος δὲ τούτους φόνῳ πολλῷ (λέγονται γὰρ ὑπὲρ τοὺς*

4 c. 10 Pol. 11, 11–18. Paus. 8, 50, 2

[*Λ*KPQ] **2** *τι βουλομένων Λ* *τοῦ βουλομένου* Q || **5** *τὸν* KC: *τῶν* || **7** *Μαντίνειαν*: em. Zie. || **8** *ἐξῆγε* KPQ | *στρατείαν* L[1]P || **15** *παρήλασε* Anon. || **20.21** aut *ὅσον ἡμάρτανον* del. aut *ἀπορρηγνύμενοι . . . διδόντες* Zie.; sed videtur Plut. neglegentius haec scripsisse || **22** *ἀνέστη* K *ἀντέστη* Q || **23** *ποιήσας* K || **26** *ἐνέβαλλεν* L[1]KPV[b] || **27** *μαχεῖσθαι* Mulder

τετρακισχιλίους ἀποθανεῖν), ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Μαχανίδαν, ἐκ τῆς διώξεως ἀναστρέφοντα μετὰ τῶν ξένων. τάφρου 8 362 δὲ μεγάλης καὶ βαθείας ἐν μέσῳ διειργούσης, παρεξήλαυνον ἀλλήλοις ἑκατέρωθεν, ὁ μὲν διαβῆναι καὶ φυγεῖν, ὁ
5 δὲ τοῦτο κωλῦσαι βουλόμενος. ἦν δ' ὄψις οὐχ ὡς στρα- 9 τηγῶν μαχομένων, ἀλλ' ὥσπερ θηρίῳ πρὸς ἀλκὴν ὑπ' ἀνάγκης τρεπομένῳ δεινοῦ κυνηγέτου [τοῦ Φιλοποίμενος] συνεστῶτος. ἔνθ' ὁ μὲν ἵππος τοῦ τυράννου, ῥωμαλέος 10 ὢν καὶ θυμοειδὴς καὶ τοῖς μύωψιν αἱμαχθεὶς ἑκατέρωθεν,
10 ἐπετόλμησε τῇ διαβάσει, καὶ προσβαλὼν τῇ τάφρῳ τὸ στῆθος, ἐβιάζετο τοῖς προσθίοις πέραν ἐρείσασθαι σκέλεσιν. ἐν δὲ τούτῳ Σιμμίας καὶ Πολύαινος, οἵπερ ἀεὶ τῷ 11 Φιλοποίμενι παρῆσαν μαχομένῳ καὶ συνήσπιζον, ὁμοῦ b
15 Z¹ προσήλαυνον ἀμφότεροι, τὰς αἰχμὰς κλίναντες ἐναντίας.
15 φθάνει δ' αὐτοὺς ὁ Φιλοποίμην ἀπαντήσας τῷ Μαχα- 12 νίδᾳ, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ μετεωρίζοντα τὴν κεφαλὴν πρὸ τοῦ σώματος ὁρῶν, μικρὸν ἐνέκλινε τὸν ἴδιον, καὶ διαλαβὼν τὸ ξυστὸν ἐκ χειρὸς ὠθεῖ καὶ περιτρέπει τὸν ἄνδρα συνεπερείσας. τοῦτ' ἔχων τὸ σχῆμα χαλκοῦς ἐν 13
20 Δελφοῖς ἕστηκεν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, θαυμασάντων μάλιστα καὶ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ καὶ τὴν στρατηγίαν ἐκείνην.

11. Λέγεται δὲ τῆς τῶν Νεμείων πανηγύρεως συν-
245 S εστώσης στρατηγοῦντα τὸν Φιλοποίμενα τὸ δεύτερον καὶ νενικηκότα μὲν οὐ πάλαι τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην, τότε c
25 δὲ σχολὴν ἄγοντα διὰ τὴν ἑορτήν, πρῶτον μὲν ἐπιδεῖξαι τοῖς Ἕλλησι κεκοσμημένην τὴν φάλαγγα καὶ κινουμένην ὥσπερ εἴθιστο τοὺς τακτικοὺς ῥυθμοὺς μετὰ τάχους καὶ ῥώμης· ἔπειτα κιθαρῳδῶν ἀγωνιζομένων εἰς τὸ θέα- 2

19 cf. Fouilles de Delphes 3, 1 nr. 47 = Dittenberger Syll.³ 625 || **22** c. 11 Paus. 8, 50, 3 cf. Pol. 4, 20, 12

[**ΛKPQ**] **2** τῆς om. **K** | μεταξὺ **K** || **6** ἀλλ' – **7** τρεπομένῳ om. **P** | θηρίων . . . τρεπομένων: corr. Rei. || **7** τοῦ Φιλοποίμενος del. Madvig (τοῦ om. **P**) || **8** ἐνεστῶτος Br. || **11** ἀνερείσασθαι Rei. || **12** σιμμίας **ΛQ**: σιμίας **P** σι^μ^ίας **K** || **18** τὸν ξυστὸν **ΛKPC** || **20** ἕστηκεν om. **L¹** ante ἐν δελφοῖς hab. **K** || **21** καὶ¹ om. **KQ** || **22** νεμίων **L¹KP** | ἐνεστώσης Br. || **25** δὲ] δὴ **Λ**

τρον παρελθεῖν ἔχοντα τοὺς νεανίσκους ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς χλαμύσι καὶ τοῖς φοινικοῖς ὑποδύταις, ἀκμάζοντάς τε τοῖς σώμασιν ἅπαντας καὶ ταῖς ἡλικίαις παραλλήλους, αἰδῶ δὲ πολλὴν πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ φρόνημα νεανικὸν ὑποφαίνοντας ἐκ πολλῶν καὶ καλῶν ἀγώ- 5
3 νων· ἄρτι δ' αὐτῶν εἰσεληλυθότων, κατὰ τύχην Πυλάδην
d τὸν κιθαρῳδὸν ᾄδοντα τοὺς Τιμοθέου Πέρσας ἐνάρξασθαι (fg. 6 a Diehl)·

κλεινὸν ἐλευθερίας τεύχων μέγαν Ἑλλάδι κόσμον·

4 ἅμα δὲ τῇ λαμπρότητι τῆς φωνῆς τοῦ περὶ τὴν ποίησιν 10
ὄγκου συμπρέψαντος, ἐπίβλεψιν γενέσθαι τοῦ θεάτρου πανταχόθεν εἰς τὸν Φιλοποίμενα καὶ κρότον μετὰ χαρᾶς, 16 Z[1]
τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν ἀξίωμα ταῖς ἐλπίσιν ἀναλαμβανόντων καὶ τοῦ τότε φρονήματος ἔγγιστα τῷ θαρρεῖν γινομένων. 15

12. Παρὰ δὲ τὰς μάχας καὶ τοὺς κινδύνους, ὥσπερ οἱ πῶλοι τοὺς συνήθεις ἐπιβάτας ποθοῦντες, ἐὰν ἄλλον φέρωσι, πτύρονται καὶ ξενοπαθοῦσιν, οὕτως ἡ δύναμις τῶν Ἀχαιῶν ἑτέρου στρατηγοῦντος ἠθύμει καὶ πρὸς
e ἐκεῖνον ἐπάπταινε, καὶ μόνον ὀφθέντος εὐθὺς ὀρθὴ καὶ 20
δραστήριος ἦν διὰ τὸ θαρρεῖν, ἅτε δὴ καὶ τοὺς ἐναντίους αἰσθανόμενοι πρὸς ἕνα τοῦτον τῶν στρατηγῶν ἀντιβλέπειν οὐ δυναμένους, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὔ-
2 νομα δεδοικότας, ὡς ἦν φανερὸν ἐξ ὧν ἔπρασσον. Φίλιππος μὲν γὰρ ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεύς, οἰόμενος, ἂν 25
ἐκποδὼν ὁ Φιλοποίμην γένηται, πάλιν ὑποπτήξειν αὐτῷ τοὺς Ἀχαιούς, ἔπεμψεν εἰς Ἄργος κρύφα τοὺς ἀναιρή- 246 S
σοντας αὐτόν· [ἐπι]γνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, παντάπασιν ἐξεμισήθη καὶ διεβλήθη πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

24 Paus. 8, 50, 4. Iustin. 29, 4, 11

[ΛKPQ] **6** εἰσελθότων L[1] εἰσελθόντων KL[2] || **11** οἴκου KP || **14** τῶι KCL[2]: τὸ L[1]P τοῦ Q || **15** γενομένων: corr. Cor. || **16** παρὰ] περὶ K || **22** αἰσθανομένη Anon. Rei. | τούτων τῶν L || **24** ὡς om. PQ || **28** ἐπιγνωσθείσης: em. Zie. | βουλῆς P et ante corr. C || **29** ἐμισήθη K

Βοιωτοὶ δὲ πολιορκοῦντες Μέγαρα, καὶ λήψεσθαι f 3 a.192
ταχέως ἐλπίζοντες, ἐξαίφνης λόγου προσπεσόντος αὐτοῖς,
ὃς οὐκ ἦν ἀληθής, Φιλοποίμενα βοηθοῦντα τοῖς πολιορ-
κουμένοις ἐγγὺς εἶναι, τὰς κλίμακας ἀφέντες ἤδη προσερη-
5 ρεισμένας τοῖς τείχεσιν ᾤχοντο φεύγοντες.
Νάβιδος δὲ τοῦ μετὰ Μαχανίδαν τυραννοῦντος Λακε- 4 a.201
δαιμονίων Μεσσήνην ἄφνω καταλαβόντος, ἐτύγχανε μὲν
17 Z[1] ἰδιώτης ὢν τόθ' ὁ Φιλοποίμην καὶ δυνάμεως οὐδεμιᾶς
κύριος· ἐπεὶ δὲ τὸν στρατηγοῦντα τῶν Ἀχαιῶν Λύσιππον **363** 5
10 οὐκ ἔπειθε βοηθεῖν τοῖς Μεσσηνίοις, ἀπολωλέναι κομιδῇ
φάσκοντα τὴν πόλιν ἔνδον γεγονότων τῶν πολεμίων, αὐτὸς
ἐβοήθει τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας ἀναλαβών, οὔτε νόμον
οὔτε χειροτονίαν περιμείναντας, ἀλλ' ὡς διὰ παντὸς ἄρ-
χοντι τῷ κρείττονι κατὰ φύσιν ἑπομένους. ἤδη δ' αὐτοῦ 6
15 πλησίον ὄντος, ἀκούσας ὁ Νάβις οὐχ ὑπέστη, καίπερ ἐν
τῇ πόλει στρατοπεδεύων, ἀλλ' ὑπεκδὺς διὰ πυλῶν ἑτέρων
κατὰ τάχος ἀπήγαγε τὴν δύναμιν, εὐτυχίᾳ χρήσεσθαι
δοκῶν εἰ διαφύγοι· καὶ διέφυγε, Μεσσήνη δ' ἠλευθέρωτο.
13. Ταῦτα μὲν οὖν καλὰ τοῦ Φιλοποίμενος· ἡ δ' εἰς
20 Κρήτην αὖθις ἀποδημία, Γορτυνίων δεηθέντων ὡς χρή- b a.200
σαιντο πολεμούμενοι στρατηγῷ, διαβολὴν ἔσχεν, ὅτι τῆς
πατρίδος αὐτοῦ πολεμουμένης ὑπὸ Νάβιδος ἀπῆν φυγο-
μαχῶν ἢ φιλοτιμούμενος ἀκαίρως πρὸς ἑτέρους. καίτοι 2
συντόνως οὕτως ἐπολεμήθησαν Μεγαλοπολῖται κατὰ τὸν
25 χρόνον ἐκεῖνον, ὥστε τοῖς μὲν τείχεσιν ἐνοικεῖν, σπεί-
ρειν δὲ τοὺς στενωπούς, περικεκομμένης τῆς χώρας καὶ
τῶν πολεμίων σχεδὸν ἐν ταῖς πύλαις στρατοπεδευόντων·

1 Pol. 20, 6, 7–12. Paus. 8, 50, 4 || **6** mor. 817e Paus. 8, 50, 5. cf. Pol. 16, 13, 3 || **19** Paus. 8, 50, 6

[ΛKPQ] **3** ὃς — τοῖς om. **K** || **6** ὀνάβιδος codd. (et postea): corr. Aldina || **7** εἰς μεσσήνην **P** | μεσήνην **L**[1]**Q** | καταβαλόντος **P** λαβόντος **K** || **10** ἔπεισε Sch. || **12** πολίτας] nempe Megalopolitanos; πελάτας vel ὁπλίτας Rei. | νόμον ⟨δείσαντας⟩ e. g. Zie. || **15** ὄναβις codd. || **17** χρήσεσθαι **ΛKPC**: χρήσασθαι **Q** || **18** μεσήνη **Q** || **19** τὰ καλὰ **KP** || **22** πολεμουμένην **K** || **26** περικεκομμένους: em. **L**[2] | καὶ om. **C** || **27** ἐν] ἐπὶ Cast. cl. Pel. 10, 1

3 ὁ δὲ Κρησὶ πολεμῶν τηνικαῦτα καὶ στρατηγῶν διαπόντιος, ἐγκλήματα παρεῖχε καθ' ἑαυτοῦ τοῖς ἐχθροῖς 247 S
4 ὡς ἀποδιδράσκων τὸν οἴκοι πόλεμον. ἦσαν δέ τινες οἱ
c λέγοντες, ἑτέρους τῶν Ἀχαιῶν ᾑρημένων ἄρχοντας, ἰδιώτην ὄντα τὸν Φιλοποίμενα χρῆσαι τὴν ἑαυτοῦ σχολὴν ἐφ' 5
5 ἡγεμονίᾳ δεηθεῖσι τοῖς Γορτυνίοις. ἦν γὰρ ἀλλότριος σχολῆς, καθάπερ ἄλλο τι κτῆμα τὴν στρατηγικὴν καὶ 18 Z[1]
πολεμικὴν ἀρετὴν ἔχειν διὰ παντὸς ἐν χρήσει καὶ τριβῇ βουλόμενος, ὡς καὶ τῷ περὶ Πτολεμαίου ποτὲ ῥηθέντι
6 τοῦ βασιλέως ἀπεδήλωσεν. ἐκεῖνον γὰρ ἐγκωμιαζόντων 10
τινῶν, ὡς εὖ μὲν ἐξασκοῦντα τὸ στράτευμα καθ' ἡμέραν, εὖ δὲ γυμνάζοντα καὶ φιλοπόνως διὰ τῶν ὅπλων τὸ σῶμα, „καὶ τίς ἂν" ἔφη „βασιλέα θαυμάσειεν ἐν τούτῳ
d 7 τῆς ἡλικίας μὴ ἐπιδεικνύμενον, ἀλλὰ μελετῶντα;" χαλεπῶς δ' οὖν οἱ Μεγαλοπολῖται φέροντες ἐπὶ τούτῳ, καὶ 15
προδεδόσθαι νομίζοντες, ἐπεχείρησαν ἀποξενοῦν αὐτόν· οἱ δ' Ἀχαιοὶ διεκώλυσαν, Ἀρίσταινον πέμψαντες εἰς Μεγάλην πόλιν στρατηγόν, ὃς καίπερ ὢν διάφορος τῷ Φιλοποίμενι περὶ τὴν πολιτείαν, οὐκ εἴασε τελεσθῆναι
8 τὴν καταδίκην. ἐκ δὲ τούτου παρορώμενος ὑπὸ τῶν πο- 20
λιτῶν ὁ Φιλοποίμην ἀπέστησε πολλὰς τῶν περιοικίδων κωμῶν, λέγειν διδάξας ὡς οὐ συνετέλουν οὐδ' ἦσαν ἐξ ἀρχῆς ἐκείνων, καὶ λεγούσαις ταῦτα φανερῶς συνηγωνίσατο καὶ συγκατεστασίασε τὴν πόλιν ἐπὶ τῶν Ἀχαιῶν.
e 9 ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον. ἐν δὲ τῇ Κρήτῃ συνεπολέμει 25
τοῖς Γορτυνίοις, οὐχ ὡς Πελοποννήσιος ἀνὴρ καὶ Ἀρκὰς ἁπλοῦν τινα καὶ γενναῖον πόλεμον, ἀλλὰ τὸ Κρητικὸν ἦθος ἐνδὺς καὶ τοῖς ἐκείνων σοφίσμασι καὶ δόλοις κλωπείαις τε καὶ λοχισμοῖς χρώμενος ἐπ' αὐτούς, ταχὺ παῖδας ἀπέδειξεν, ἀνόητα καὶ κενὰ πρὸς ἐμπειρίαν ἀληθινὴν 30
πανουργοῦντας.

18 cf. c. 17 et ibi l. l.

[**ΛKPQ**] **7** χρῆμα **ΛC** || **9** τῷ Vulc.: τὸ | ῥηθὲν **QL**[2] || **17** Ἀρίσταινον Sint.: ἀρισταῖον **KPQ** ἀρισταίνετον **Λ** || **18** ⟨τὸν⟩ στρατηγόν Zie. || **28** κλωπίαις **L**[1] κλοπείαις **PQ** || **29** αὐτοῖς **Q**

14. Ἐπὶ τούτοις δὲ θαυμασθείς, καὶ λαμπρὸς ἀπὸ
19 Z[1] τῶν ἐκεῖ πράξεων ἀνακομισθεὶς εἰς Πελοπόννησον, εὗρε
τὸν μὲν Φίλιππον ὑπὸ τοῦ Τίτου καταπεπολεμημένον,
248 S τὸν δὲ Νάβιν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Ῥωμαίων πολε-
5 μούμενον. ἐφ' ὃν εὐθὺς αἱρεθεὶς ἄρχων καὶ ναυμαχίᾳ 2 f a.192
παραβαλόμενος, τὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου παθεῖν ἔδοξε, πολὺ
τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς καὶ [τῆς] δόξης ἐν τῇ θαλάσσῃ
κάκιον ἀγωνισάμενος. πλὴν Ἐπαμεινώνδαν μὲν ἔνιοι λέ- 3
γουσιν, ὀκνοῦντα γεῦσαι τῶν κατὰ θάλασσαν ὠφελειῶν
10 τοὺς πολίτας, ὅπως αὐτῷ μὴ λάθωσιν ἀντὶ μονίμων ὁπλι-
τῶν, κατὰ Πλάτωνα (leg. 4, 706 b), ναῦται γενόμενοι καὶ **364**
διαφθαρέντες, ἄπρακτον ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ τῶν νήσων
ἀπελθεῖν ἑκουσίως· Φιλοποίμην δὲ τὴν ἐν τοῖς πεζοῖς 4
ἐπιστήμην καὶ διὰ θαλάττης ἀρκέσειν αὐτῷ πρὸς τὸ κα-
15 λῶς ἀγωνίσασθαι πεπεισμένος, ἔγνω τὴν ἄσκησιν ἡλίκον
μέρος ἐστὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ πόσην ἐπὶ πάντα τοῖς ἐθισθεῖσι
δύναμιν προστίθησιν. οὐ γὰρ μόνον ἐν τῇ ναυμαχίᾳ διὰ τὴν 5
ἀπειρίαν ἔλαττον ἔσχεν, ἀλλὰ καὶ ναῦν τινα, παλαιὰν μέν,
ἔνδοξον δέ, δι' ἐτῶν τεσσαράκοντα κατασπάσας ἐπλήρω-
20 σεν, ὥστε μὴ στεγούσης κινδυνεῦσαι τοὺς πλέοντας.
πρὸς ταῦτα γινώσκων καταφρονοῦντας αὐτοῦ τοὺς πο- 6 b
λεμίους, ὡς παντάπασι πεφευγότος ἐκ τῆς θαλάττης, καὶ
πολιορκοῦντας ὑπερηφάνως τὸ Γύθιον, εὐθὺς ἐπέπλευ-
σεν αὐτοῖς, οὐ προσδοκῶσιν ἀλλ' ἐκλελυμένοις διὰ τὴν
25 νίκην· καὶ νυκτὸς ἐκβιβάσας τοὺς στρατιώτας καὶ προσ- 7
20 Z[1] αγαγών, πῦρ ἐνῆκε ταῖς σκηναῖς καὶ τὸ στρατόπεδον
κατέκαυσε καὶ πολλοὺς διέφθειρεν. ὀλίγαις δ' ὕστερον 8

5 c. 14, 2–15, 1 Liv. 35, 25–30. Paus. 8, 50, 7–9. Pol. 21, 9, 1. IG 5, 2, 293 = Dittenberger Syll.[3] 600

[**ΛKPQ**] **1** *λαμπρὸς* **K**: *λαμπρῶς* | *ἀπὸ* Zie.: *περὶ* **ΛP** om. **KQ** *παρὰ* Br. || **3** *τοῦ* om. **K** || **5** *ναυμαχίαν* vel *ναυμαχεῖν* Zie. || **6** *παραβαλλόμενος*: corr. Rei. | *ἐπαμινώνδου* **L[1]KC** || **7** *τῆς* del. **CV[b]** | *ἐν τῇ θαλάσσῃ* om. **K[t]**, add. **K[m]** || **8** *κάκιον* — **9** *κατὰ* om. **L[1]** || **16** *ἐστὶ* **KPC**: *ἐπὶ* **ΛQ** || **18.19** *ἔνδοξον μέν, παλαιὰν δὲ* Rei. || **19** *τεσσαράκοντα*] *LXXX* Liv. 35, 26, 5 | *κατασπάσας* — **21** *γινώσκων* om. **L[1]** || **20** *πλέοντας*] *πολίτας* **L[2]** || **22** *πεφευγότος αὐτοῦ* **P** || **25** *ἐμβιβάσας* **P**

a.192 ἡμέραις καθ' ὁδὸν ἐν δυσχωρίαις τισὶν ἄφνω τοῦ Νάβιδος ἐπιφανέντος αὐτῷ, καὶ φοβήσαντος τοὺς Ἀχαιούς, ἀνέλπιστον ἡγουμένους τὴν σωτηρίαν ἐκ τόπων χαλεπῶν καὶ γεγονότων ὑποχειρίων τοῖς πολεμίοις, ὀλίγον χρόνον ἐπιστὰς καὶ περιλαβὼν ὄψει τὴν τοῦ χωρίου φύ- 5
c σιν, ἐπέδειξε τὴν τακτικὴν τῶν ἄκρων τῆς πολεμικῆς
9 τέχνην οὖσαν. οὕτω μικρὰ κινήσας τὴν ἑαυτοῦ φάλαγγα καὶ πρὸς τὰ παρόντα μεθαρμόσας, ἀθορύβως καὶ ῥᾳδίως διεκρούσατο τὴν ἀπορίαν, καὶ προσβαλὼν τοῖς πολεμίοις 249 S
10 τροπὴν ἰσχυρὰν ἐποίησεν. ἐπεὶ δ' οὐ πρὸς τὴν πόλιν 10 ἑώρα φεύγοντας, ἀλλὰ τῆς χώρας ἄλλον ἄλλῃ διασπειρόμενον (ὑλώδης δὲ καὶ περίβουννος ἦν πᾶσα καὶ δύσιππος ὑπὸ ῥείθρων καὶ φαράγγων), τὴν μὲν δίωξιν ἐπέσχε καὶ
11 κατεστρατοπέδευσεν ἔτι φωτὸς ὄντος· τεκμαιρόμενος δὲ τοὺς πολεμίους ἐκ τῆς φυγῆς καθ' ἕνα καὶ δύο πρὸς τὴν 15
d πόλιν ὑπάξειν σκοταίους, ἐλλοχίζει τοῖς περὶ τὸ ἄστυ ῥείθροις καὶ λόφοις πολλοὺς ἔχοντας ἐγχειρίδια τῶν Ἀχαιῶν.
12 ἐνταῦθα πλείστους ἀποθανεῖν συνέβη τῶν τοῦ Νάβιδος· ἅτε γὰρ οὐκ ἀθρόαν ποιούμενοι τὴν ἀναχώρησιν, ἀλλ' ὡς ἑκάστοις αἱ φυγαὶ συνετύγχανον, ὥσπερ ὄρνιθες 20 ἡλίσκοντο περὶ τὴν πόλιν εἰς τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας καταίροντες.

15. Ἐπὶ τούτοις ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ἐκπρεπῶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐν τοῖς θεάτροις, φιλότιμον ὄντα
2 τὸν Τίτον ἡσυχῇ παρελύπει. καὶ γὰρ ὡς Ῥωμαίων ὕπα- 25 τος ἀνδρὸς Ἀρκάδος ἠξίου θαυμάζεσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν 21 Z[1]
e Ἀχαιῶν, καὶ ταῖς εὐεργεσίαις ὑπερβάλλειν οὐ παρὰ μικρὸν ἡγεῖτο, δι' ἑνὸς κηρύγματος ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ⟨πᾶσαν⟩, ὅση Φιλίππῳ καὶ Μακεδόσιν ἐδούλευσεν.

23 Plut. Tit. 13, 1–3. 17, 2 Liv. 35, 30, 12. 13

[ΛKPQ] **1** *νάβιδος* h. l. hab. **L[1]P** || **5** *ὄψει* om. **L[1]P** || **7** *τέχνης* **KQ** Rei. || **11** *διὰμένον* **L[1]**, *σπειρο* s. s. **L[2]** || **12** *καὶ πᾶσα δύσιππος* **Q** || **16** *ὑποτάξειν* **P** || **18** *τῶν* om. **Q** || **27** *ταῖς* **K**: om. cet. | *παρὰ*] *κατὰ* **K** || **29** *πᾶσαν* add. Zie. | *ἐδούλευεν* **KPC**

ἐκ δὲ τούτου καταλύεται μὲν ὁ Τίτος τῷ Νάβιδι τὸν πό- 3 *a.195*
λεμον, ἀποθνήσκει δ' ὁ Νάβις ὑπ' Αἰτωλῶν δολοφονη- *a.192*
θείς. τεταραγμένης δὲ τῆς Σπάρτης, ὁ Φιλοποίμην ἁρ- 4
πάσας τὸν καιρὸν ἐπιπίπτει μετὰ δυνάμεως, καὶ τῶν μὲν
5 *ἀκόντων, τοὺς δὲ συμπείσας, προσηγάγετο καὶ μετεκόσ-*
μησεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς τὴν πόλιν. οὗ γενομένου θαυμαστῶς 5
μὲν εὐδοκίμησε παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς, προσκτησάμενος αὐ-
τοῖς ἀξίωμα πόλεως τηλικαύτης καὶ δύναμιν (οὐ γὰρ ἦν
μικρὸν Ἀχαΐας μέρος γενέσθαι τὴν Σπάρτην), ἀνέλαβε f
10 *δὲ καὶ Λακεδαιμονίων τοὺς ἀρίστους, φύλακα τῆς ἐλευθε-*
ρίας ἐκεῖνον ἐλπίσαντας ἕξειν. διὸ καὶ τὴν Νάβιδος οἰ- 6
250 S *κίαν καὶ οὐσίαν ἐξαργυρισθεῖσαν καὶ γενομένην εἴκοσι*
καὶ ἑκατὸν ταλάντων ἐψηφίσαντο δωρεὰν αὐτῷ δοῦναι,
πρεσβείαν ὑπὲρ τούτων πέμψαντες. ἔνθα δὴ καὶ διε- 7
15 *φάνη καθαρῶς ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ οὐ δοκῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ*
ὢν ἄριστος. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδεὶς ἐβούλετο τῶν Σπαρ- 8
τιατῶν ἀνδρὶ τοιούτῳ διαλέγεσθαι περὶ δωροδοκίας, **365**
ἀλλὰ δεδοικότες καὶ ἀναδυόμενοι, προεβάλοντο τὸν ξέ-
νον αὐτοῦ Τιμόλαον. ἔπειτα δ' αὐτὸς ὁ Τιμόλαος ὡς 9
20 *ἦλθεν εἰς Μεγάλην πόλιν, ἑστιαθεὶς παρὰ τῷ Φιλοποί-*
μενι, καὶ τὴν σεμνότητα τῆς ὁμιλίας αὐτοῦ καὶ τὴν ἀφέ-
22 Z[1] *λειαν τῆς διαίτης καὶ τὸ ἦθος ἐγγύθεν οὐδαμῇ προσιτὸν*
οὐδ' εὐάλωτον ὑπὸ χρημάτων κατανοήσας, ἀπεσιώπησε
περὶ τῆς δωρεᾶς, ἑτέραν δέ τινα πρόφασιν τῆς πρὸς αὐ-
25 *τὸν ὁδοῦ ποιησάμενος, ᾤχετ' ἀπιών. καὶ πάλιν ἐκ δευ-* 10
τέρου πεμφθείς, ταὐτὸν ἔπαθε· τρίτῃ δ' ὁδῷ μόλις ἐν-
τυχὼν ἐδήλωσε τὴν προθυμίαν τῆς πόλεως. ὁ δὲ Φιλο- 11 b
ποίμην ἡδέως ἀκούσας, ἧκεν αὐτὸς εἰς Λακεδαίμονα, καὶ

1 Pol. 21, 11, 10. Liv. 34, 40, 4. 35, 35—37. Paus. 8, 50, 10. 51, 1 ||
11 Pol. 20, 12. Paus. 8, 51, 2

[**ΛΚΡΟ**] **2** *ὁ νάβις* hab. L[1] (cf. ad p. 15, 6) || **5** *ἀκόντων* ⟨*κρα-τήσας*⟩ Rei. | *μετεκόσμησεν* **ΛΚΡC**: *μετεκόμισεν* || **10** *φύλακας* L, sed ς expuncta || **15** *καθαρὸς*: corr. C Steph. | cf. Aesch. Sept. 592 || **18** *προεβάλλοντο* **PM** *προσεβάλλοντο* V[b] *προσεβάλοντο* **K** || **24** *τινα* om. **P** || **25** *ὡς* ante *ᾤχετο* add. **ΛQ** || **26** *ταυτὸ* L[1]

συνεβούλευσεν αὐτοῖς μὴ τοὺς φίλους καὶ ἀγαθοὺς δεκάζειν, ὧν προῖκα τῆς ἀρετῆς ἔξεστιν ἀπολαύειν, ἀλλὰ τοὺς πονηροὺς καὶ τὴν πόλιν ἐν τῷ συνεδρίῳ καταστασιάζοντας ὠνεῖσθαι καὶ διαφθείρειν, ἵνα τῷ λαβεῖν ἐπι- 12 *στομισθέντες ἧττον ἐνοχλοῖεν αὐτοῖς. βέλτιον γὰρ εἶναι* 5 *τῶν ἐχθρῶν παραιρεῖσθαι τὴν παρρησίαν ἢ τῶν φίλων. οὕτως μὲν ἦν πρὸς χρήματα λαμπρός.*

16. *Ἐπεὶ δὲ πάλιν τοὺς Λακεδαιμονίους νεωτερίζειν ἀκούσας ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν Διοφάνης ἐβούλετο κολάζειν, οἱ δ' εἰς πόλεμον καθιστάμενοι διετάρασσον* 10 c 2 *τὴν Πελοπόννησον, ἐπειρᾶτο πραΰνειν καὶ καταπαύειν τὸν Διοφάνη τῆς ὀργῆς ὁ Φιλοποίμην, διδάσκων τὸν καιρόν, ὡς Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως καὶ Ῥωμαίων ἐν τῇ Ἑλλάδι τηλικούτοις αἰωρουμένων στρατοπέδοις, ἐκεῖσε χρὴ τὸν ἄρχοντα τὴν γνώμην ἔχειν, τὰ δ' οἰκεῖα μὴ κι-* 15 *νεῖν, ἀλλὰ καὶ παριδεῖν τι καὶ παρακοῦσαι τῶν ἁμαρτα-* 251 S 3 *νομένων. οὐ προσέχοντος δὲ τοῦ Διοφάνους, ἀλλ' εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐμβαλόντος ἅμα τῷ Τίτῳ, καὶ βαδιζόντων εὐθὺς ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀγανακτήσας ὁ Φιλοποίμην ἔργον οὐ νόμιμον οὐδ' ἀπηκριβωμένον ἐκ τῶν δικαίων, ἀλλὰ* 20 d *μέγα καὶ μεγάλου φρονήματος τολμήσας, εἰς τὴν Λακεδαί-* 23 Z¹ *μονα παρῆλθε, καὶ τόν τε στρατηγὸν τῶν Ἀχαιῶν καὶ τὸν ὕπατον τῶν Ῥωμαίων ἰδιώτης ὢν ἀπέκλεισε, τὰς δ' ἐν τῇ πόλει ταραχὰς ἔπαυσε καὶ κατέστησε τοὺς Λακεδαιμο-* a.189 4 *νίους πάλιν εἰς τὸ κοινόν, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἦσαν. χρόνῳ* 25 *δ' ὕστερον ἐγκαλέσας τι τοῖς Λακεδαιμονίοις στρατηγῶν ὁ Φιλοποίμην, τὰς μὲν φυγὰς κατήγαγεν εἰς τὴν πόλιν, ὀγδοήκοντα δὲ Σπαρτιάτας ἀπέκτεινεν, ὡς Πολύβιός*

25 Pol. 21, 32c 3. 22, 3, 1–4. 7, 1. 10, 2–5. Liv. 38, 31–34. 39, 36. 37. Paus. 8, 51, 3

[**ΛKPQ**] **1** *συνεβούλευεν* **P** | *φίλους*] *καλοὺς* Cor. || **2** *ἀπολαύειν ἔξεστιν* **K** *ἐξῆν* pro *ἔξεστιν* **P** || **4** *ἐπιστομηθέντες* **PV**[b] || **6** *ἐχθρῶν* om. **K** || **7** *μὲν* ⟨*οὖν*⟩ Rei. || **11** *παράγειν καὶ καταστέλλειν* **P** || **12** *διοφάνην* **PMK** || **14** *ἑωρουμένων* **L**[1] || **16** *ἀκοῦσαι* ante corr. **L** et **K**[t] *γρ παρ* **K**[m] || **21** *μεγάλῳ φρονήματι*: em. Zie. || **27** *τοὺς μὲν φυγάδας* **KC** Steph.

φησιν (cf. 21, 32 c 3), ὡς δ' Ἀριστοκράτης (FGrH 591 F 4), πεντήκοντα καὶ τριακοσίους. τὰ δὲ τείχη καθεῖλε, 5
χώραν δὲ πολλὴν ἀποτεμόμενος προσένειμε τοῖς Μεγαλοπολίταις, ὅσοι δ' ἦσαν ὑπὸ τῶν τυράννων ἀποδεδειγ- e
5 μένοι πολῖται τῆς Σπάρτης, μετῴκιζεν ἅπαντας ἀπάγων εἰς Ἀχαΐαν πλὴν τρισχιλίων· τούτους δ' ἀπειθοῦντας καὶ 6
μὴ βουλομένους ἀπελθεῖν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἐπώλησεν, εἶθ' οἷον ἐφυβρίζων ἀπὸ τῶν χρημάτων τούτων ἐν Μεγάλῃ πόλει στοὰν ᾠκοδόμησεν. ἐμπιπλάμενος δὲ τῶν 7
10 Λακεδαιμονίων καὶ παρ' ἀξίαν πεπραχόσιν ἐπεμβαίνων, τὸ περὶ τὴν πολιτείαν ἔργον ὠμότατον ἐξειργάσατο καὶ παρανομώτατον. ἀνεῖλε γὰρ καὶ διέφθειρε τὴν Λυκούρ- 8
γειον ἀγωγήν, ἀναγκάσας καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν καὶ τοὺς ἐφήβους τὴν Ἀχαϊκὴν ἀντὶ τῆς πατρίου παιδείαν μετα- f
15 βαλεῖν, ὡς οὐδέποτε μικρὸν ἐν τοῖς τοῦ Λυκούργου νόμοις φρονήσοντας. τότε μὲν οὖν ὑπὸ συμφορῶν μεγάλων ὥσπερ 9
νεῦρα τῆς πόλεως ἐκτεμεῖν τῷ Φιλοποίμενι παρασχόντες, ἐγένοντο χειροήθεις καὶ ταπεινοί, χρόνῳ δ' ὕστερον αἰτη-
24 Z[1] σάμενοι παρὰ Ῥωμαίων τὴν μὲν Ἀχαϊκὴν ἔφυγον πολι-
252 S τείαν, ἀνέλαβον δὲ καὶ κατεστήσαντο τὴν πάτριον, ὡς ἦν
21 ἀνυστὸν ἐκ κακῶν καὶ φθορᾶς τηλικαύτης.

17. Ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίοις ὁ πρὸς Ἀντίοχον ἐν τῇ Ἑλλάδι **366**
συνέστη πόλεμος, ἦν μὲν ἰδιώτης ὁ Φιλοποίμην, ὁρῶν δὲ τὸν Ἀντίοχον αὐτὸν ἐν Χαλκίδι καθήμενον, περὶ γάμους *a. 192/1*
25 καὶ παρθένων ἔρωτας οὐ καθ' ὥραν σχολάζοντα, τοὺς δὲ Σύρους ἐν ἀταξίᾳ πολλῇ καὶ χωρὶς ἡγεμόνων ἐν ταῖς πόλεσι πλαζομένους καὶ τρυφῶντας, ἤχθετο μὴ στρατηγῶν τότε τῶν Ἀχαιῶν, καὶ Ῥωμαίοις ἔλεγε φθονεῖν τῆς νίκης. „ἐγὼ γὰρ ἂν" ἔφη „στρατηγῶν ἐν τοῖς καπη-

22 Plut. Tit. 16, 1. Pol. 20, 8. Diod. 29, 2. App. Syr. 16, 69. Liv. 36, 11, 1–4. Iustin. 31, 6, 3

[ΛKPQ] **1** δ' om. K || **8.9** μεγαλοπόλει ΛKP || **10** πεπραγόσιν Sch. || **12** λυκούργιον L[1] || **13** καὶ[1] add. K | αὐτῶν om. Λ || **14** μεταβαλεῖν P: μεταλαβεῖν ΛKQ || **15** τοῦ K: om. cet. || **16** φρονήσοντας PC: -σαντας ΛKQ || **24** ἐν τῆι χαλκίδι KC | γάμων: corr. Sch. || **26** ἡγεμόνων καθεζομένους ἐν ταῖς πολ. καὶ τρ. P

2 *λείοις κατέκοψα τούτους πάντας.“ ἐπεὶ δὲ νικήσαντες οἱ*
Ῥωμαῖοι τὸν Ἀντίοχον ἐνεφύοντο τοῖς Ἑλληνικοῖς μᾶλ-
λον ἤδη, καὶ περιεβάλλοντο τῇ δυνάμει τοὺς Ἀχαιούς,
b *ὑποκατακλινομένων αὐτοῖς τῶν δημαγωγῶν, ἡ δ᾽ ἰσχὺς*
ἐπὶ πάντα πολλὴ μετὰ τοῦ δαίμονος ἐχώρει, καὶ τὸ τέλος 5
ἐγγὺς ἦν εἰς ὃ τὴν τύχην ἔδει περιφερομένην ἐξικέσθαι,
3 *καθάπερ ἀγαθὸς κυβερνήτης πρὸς κῦμα διερειδόμενος*
ὁ Φιλοποίμην, τὰ μὲν ἐνδιδόναι καὶ παρείκειν ἠναγκάζετο
τοῖς καιροῖς, περὶ δὲ τῶν πλείστων διαφερόμενος, τοὺς
τῷ λέγειν καὶ πράττειν ἰσχύοντας ἀντισπᾶν ἐπειρᾶτο 10
4 *πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Ἀρισταίνου δὲ τοῦ Μεγαλοπολίτου*
δυναμένου μὲν ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς μέγιστον, τοὺς δὲ Ῥω-
μαίους ἀεὶ θεραπεύοντος, καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς μὴ οἰομένου
c 5 *δεῖν ἐναντιοῦσθαι μηδ᾽ ἀχαριστεῖν ἐκείνοις, ἐν τῷ συν-* 25 Z[1]
εδρίῳ λέγεται τὸν Φιλοποίμενα σιωπᾶν ἀκούοντα καὶ 15
βαρέως φέρειν, τέλος δ᾽ ὑπ᾽ ὀργῆς δυσανασχετοῦντα
πρὸς τὸν Ἀρίσταινον εἰπεῖν· „ὦ ἄνθρωπε, τί σπεύδεις
6 *τὴν πεπρωμένην τῆς Ἑλλάδος ἐπιδεῖν;“ Μανίου δὲ τοῦ*
Ῥωμαίων ὑπάτου νενικηκότος μὲν Ἀντίοχον, αἰτουμένου
δὲ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν, ὅπως ἐάσωσι τοὺς Λακεδαιμονίων 20
φυγάδας κατελθεῖν, καὶ Τίτου ταὐτὸ τῷ Μανίῳ περὶ τῶν
φυγάδων ἀξιοῦντος, διεκώλυσεν ὁ Φιλοποίμην, οὐ τοῖς
φυγάσι πολεμῶν, ἀλλὰ βουλόμενος δι᾽ αὐτοῦ καὶ τῶν 253 S
Ἀχαιῶν, ἀλλὰ μὴ Τίτου μηδὲ Ῥωμαίων χάριτι τοῦτο
d 7 *πραχθῆναι. καὶ στρατηγῶν εἰς τοὐπιὸν αὐτὸς κατήγαγε* 25
τοὺς φυγάδας. οὕτως εἶχέ τι πρὸς τὰς ἐξουσίας ὑπὸ φρονή-
ματος δύσερι καὶ φιλόνικον.

1 Pol. 24, 11–13. Paus. 8, 51, 4

[ΛKPQ] **1** *τούτους*] *τοὺς* **L**[1] || **3** *περιέβαλλον* **KQ** || **4** *ἰσχὺς* ⟨*αὐτῶν*⟩ Zie. || **5** *πάντας* **P** et ante ras. **L** || **7** *κῦμα* ⟨*μέγα*⟩ vel sim. Zie. || **10** *τῷ* **KQL**[2] et in ras. **P**: *τὸ* **L**[1] et ante corr. **P** || **11** *Ἀρι-σταίνου* Sint.: *ἀρισταινέτου* **ΛKQ** *ἀρισταίου* **P**, item v. 17; cf. p. 16, 17 || **12** *μέγιστον* **PQ**: *μέγα* **ΛK** || **18** *ἐπιδεῖν*] *εἰπεῖν* **Q** et fort. ante corr. **L** || **21** *ταυτὸ* **L**[1]**P**: *ταυτὰ* **QL**[2] *τοῦτ᾽ αὐτὸ* **K** || **23** *φυ-γοῦσι* **P** || **25** ⟨*ἔτος*⟩ *αὐτὸς* vel *αὐτὸς* ⟨*ἔτος*⟩ Herw. || **26** *οὗτος* **L**[1]**K**

18. Ἤδη δὲ γεγονὼς ἔτος ἑβδομηκοστόν, ὄγδοον δὲ a.183
τῶν Ἀχαιῶν στρατηγῶν, ἤλπιζεν οὐ μόνον ἐκείνην τὴν
ἀρχὴν ἀπολέμως διάξειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ βίου τὸ λοιπὸν
αὐτῷ μεθ' ἡσυχίας καταβιῶναι τὰ πράγματα παρέξειν.
5 ὡς γὰρ αἱ νόσοι ταῖς τῶν σωμάτων ῥώμαις συναπομα- 2
ραίνεσθαι δοκοῦσιν, οὕτως ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσιν
ἐπιλειπούσης τῆς δυνάμεως ἔληγε τὸ φιλόνικον. οὐ μὴν 3
ἀλλὰ Νέμεσίς τις ὥσπερ ἀθλητὴν εὐδρομοῦντα πρὸς τέρ-
ματι τοῦ βίου κατέβαλε. λέγεται γὰρ ἔν τινι συλλόγῳ 4 e
10 τῶν παρόντων ἐπαινούντων ἄνδρα δεινὸν εἶναι δοκοῦντα
περὶ στρατηγίαν εἰπεῖν τὸν Φιλοποίμενα· „καὶ πῶς ἄξιον
26 Z[1] ἐκείνου λόγον ἔχειν τοῦ ἀνδρός, ὅστις ἥλω ζῶν ὑπὸ τῶν
πολεμίων;“ μεθ' ἡμέρας δ' ὀλίγας Δεινοκράτης ὁ Μεσ- 5
σήνιος, ἄνθρωπος ἰδίᾳ τε τῷ Φιλοποίμενι προσκεκρου-
15 κώς, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπαχθὴς διὰ πονηρίαν καὶ ἀκολα-
σίαν, τήν τε Μεσσήνην ἀπέστησε τῶν Ἀχαιῶν, καὶ κώμην
τὴν καλουμένην Κολωνίδα προσηγγέλθη μέλλων κατα-
λαμβάνειν. ὁ δὲ Φιλοποίμην ἔτυχε μὲν ἐν Ἄργει πυρέσσων, 6
πυθόμενος δὲ ταῦτα συνέτεινεν εἰς Μεγάλην πόλιν ἡμέρᾳ
20 μιᾷ σταδίους πλείονας ἢ τετρακοσίους ⟨κατηνυκώς⟩, f
κἀκεῖθεν εὐθὺς ἐβοήθει τοὺς ἱππεῖς ἀναλαβών, οἵπερ ἦσαν 7
ἐνδοξότατοι μὲν τῶν πολιτῶν, νέοι δὲ κομιδῇ, δι' εὔνοιαν
τοῦ Φιλοποίμενος καὶ ζῆλον ἐθελονταὶ συστρατεύοντες.
ἱππασάμενοι δὲ πρὸς τὴν Μεσσήνην, καὶ περὶ τὸν Εὐάν- 8
25 δρου λόφον ἀπαντῶντι τῷ Δεινοκράτει συμπεσόντες,
ἐκεῖνον μὲν ἐτρέψαντο, τῶν δὲ πεντακοσίων, οἳ τὴν 9 **367**
χώραν τῶν Μεσσηνίων παρεφύλαττον, ἐξαίφνης ἐπιφερο-
254 S μένων, καὶ τῶν πρότερον ἡττημένων ὡς τούτους κατ-

1 c. 18–20 Pol. 23, 12, 1–3. Paus. 8, 51, 5–7. Liv. 39, 49. 50. Oros. 4, 20, 29

[ΛKPQ] **7** ἐπιλιπούσης CL[2] et K ante corr. ut vid. ‖ **8** τέρματι Br.: τέρμασι ‖ **9** κατέβαλε om. P κατέλαβεν L[1] ‖ **11** τὴν στρατηγίαν KQ ‖ **13** μεσήνιος Q et mox ‖ **15** διὰ τὴν P | μοχθηρίαν K ‖ **17** Κολωνίδα] *Coronen* Liv. falso ‖ **20** κατηνυκώς add. Zie. cl. Arist. 5, 5. 20, 5. Dion. 49, 4. Ant. 47, 5. Art. 24, 11 ‖ **22** δι' εὔνοιαν ⟨δὲ⟩ vel ⟨τε⟩ Rei. ⟨καὶ⟩ δι' εὔνοιαν Cor. ‖ **23** ἐθελοντὶ P ‖ **24** μεσήνην L[1]K | Εὔαν Dacier ‖ **28** προτέρων P | ἡττωμένων libri praeter K | κατίδον L[1] κατεῖδεν KQ

a.183 εἶδον αὖθις ἀνὰ τοὺς λόφους ἀθροιζομένων, δείσας ὁ Φι-
λοποίμην κυκλωθῆναι καὶ τῶν ἱππέων φειδόμενος, ἀνε-
χώρει διὰ τόπων χαλεπῶν, αὐτὸς οὐραγῶν καὶ πολλάκις
ἀντεξελαύνων τοῖς πολεμίοις καὶ ὅλως ἐπισπώμενος ἐφ'
ἑαυτόν, οὐ τολμώντων ἀντεμβαλεῖν ἐκείνων, ἀλλὰ κραυ- 5
10 γαῖς καὶ περιδρομαῖς χρωμένων ἄπωθεν. ἐφιστάμενος
οὖν πολλάκις διὰ τοὺς νεανίσκους, καὶ καθ' ἕνα παρα-
b 11 πέμπων, ἔλαθεν ἐν πολλοῖς ἀπομονωθεὶς πολεμίοις. καὶ
συνάψαι μὲν εἰς χεῖρας οὐδεὶς ἐτόλμησεν αὐτῷ, πόρρω-
θεν δὲ βαλλόμενος, καὶ βιαζόμενος πρὸς χωρία πετρώδη 27 Z'
καὶ παράκρημνα, χαλεπῶς μετεχειρίζετο καὶ κατέξαινε 11
12 τὸν ἵππον. αὐτῷ δὲ τὸ μὲν γῆρας ὑπ' ἀσκήσεως πολλῆς
ἐλαφρὸν ἦν καὶ παρ' οὐδὲν ἐμπόδιον εἰς τὸ σωθῆναι, τότε
δὲ καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος ἐνδεοῦς γεγονό-
τος, καὶ διὰ τὴν ὁδοιπορίαν κατακόπου, βαρὺν ὄντα καὶ 15
δυσκίνητον ἤδη σφαλεὶς ὁ ἵππος εἰς τὴν γῆν κατέβαλε.
13 σκληροῦ δὲ τοῦ πτώματος γενομένου, καί ⟨τι καὶ⟩ τῆς κε-
φαλῆς παθούσης, ἔκειτο πολὺν χρόνον ἄναυδος, ὥστε καὶ
c τοὺς πολεμίους τεθνάναι δόξαντας αὐτόν, ἐπιχειρεῖν στρέ-
14 φειν τὸ σῶμα καὶ σκυλεύειν. ἐπεὶ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐπάρας 20
διέβλεψεν, ἀθρόοι περιπεσόντες ἀπέστρεφον αὐτοῦ τὰς
χεῖρας ὀπίσω καὶ δήσαντες ἦγον, ὕβρει χρώμενοι πολλῇ
καὶ λοιδορίᾳ κατ' ἀνδρὸς οὐδ' ὄναρ ἄν ποτε παθεῖν ὑπὸ
Δεινοκράτους ταῦτα προσδοκήσαντος.

19. Οἱ δ' ἐν τῇ πόλει τῇ μὲν ἀγγελίᾳ θαυμαστῶς 25
ἐπαρθέντες, ἠθροίζοντο περὶ τὰς πύλας· ὡς δ' εἶδον ἑλ-
κόμενον τὸν Φιλοποίμενα παρ' ἀξίαν τῆς τε δόξης καὶ
τῶν ἔμπροσθεν ἔργων καὶ τροπαίων, ἠλέησαν οἱ πλεῖστοι
καὶ συνήλγησαν, ὥστε καὶ δακρῦσαι καὶ τὴν ἀνθρωπίνην
d ἐκφλαυρίσαι δύναμιν ὡς ἄπιστον καὶ τὸ μηδὲν οὖσαν. 30

[ΛKPQ] 1 ἀθροιζομένους Q || 2 κηδόμενος K || 5 ἀντεμβάλλειν Sch. || 6 ἄποθεν KPQ | ἐφιστάμενος Br.: ἀφιστάμενος codd. ὑφιστ. Hessius || 11 χαλεπῶς] συνεχῶς P || 13 παρ' Zie.: πρὸς || 14 ἀσθένειαν] ἀρρωστίαν P || 17 τι καὶ add. Zie. || 21 ἀνέβλεψεν Mulder

οὕτω δὲ κατὰ μικρὸν εἰς ⟨τοὺς⟩ πολλοὺς φιλάνθρωπος 2 a.183
255 S ἐχώρει λόγος, ὡς μνημονευτέον εἴη τῶν πρόσθεν εὐεργεσιῶν καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἣν ἀπέδωκεν αὐτοῖς Νάβιν ἐξελάσας τὸν τύραννον. ὀλίγοι δ' ἦσαν οἱ τῷ Δεινοκράτει 3
5 χαριζόμενοι στρεβλοῦν τὸν ἄνδρα καὶ κτείνειν ἐκέλευον ὡς βαρὺν πολέμιον καὶ δυσμείλικτον, αὐτῷ τε Δεινοκράτει φοβερώτερον, εἰ διαφύγοι καθυβρισμένος ὑπ' αὐ-
28 Z¹ τοῦ καὶ γεγονὼς αἰχμάλωτος. οὐ μὴν ἀλλὰ κομίσαντες 4 αὐτὸν εἰς τὸν καλούμενον Θησαυρόν, οἴκημα κατάγειον
10 οὔτε πνεῦμα λαμβάνον οὔτε φῶς ἔξωθεν οὔτε θύρας ἔχον, ἀλλὰ μεγάλῳ λίθῳ προσαγομένῳ κατακλειόμενον, ἐν- e ταῦθα κατέθεντο, καὶ τὸν λίθον ἐπιρράξαντες ἄνδρας ἐνόπλους κύκλῳ περιέστησαν.

Οἱ δ' ἱππεῖς τῶν Ἀχαιῶν ἐκ τῆς φυγῆς ἀναλαβόντες 5
15 αὑτούς, ὡς οὐδαμοῦ φανερὸς ἦν ὁ Φιλοποίμην, ἀλλ' ἐδόκει τεθνάναι, πολὺν μὲν χρόνον ἐπέστησαν, ἀνακαλούμενοι τὸν ἄνδρα καὶ διαδιδόντες ἀλλήλοις λόγον, ὡς αἰσχρὰν σωτηρίαν καὶ ἄδικον σῴζονται, προέμενοι τοῖς πολεμίοις τὸν στρατηγόν, ἀφειδήσαντα τοῦ ζῆν δι' αὐτούς· ἔπειτα 6
20 προϊόντες ἅμα καὶ πολυπραγμονοῦντες, ἐπύθοντο τὴν σύλληψιν αὐτοῦ καὶ διήγγελλον εἰς τὰς πόλεις τῶν Ἀχαιῶν. οἱ δὲ συμφορὰν ποιούμενοι μεγάλην, ἀπαιτεῖν 7 f μὲν ἔγνωσαν τὸν ἄνδρα παρὰ τῶν Μεσσηνίων πρεσβείαν πέμψαντες, αὐτοὶ δὲ παρεσκευάζοντο στρατεύειν.

25 **20.** Οὗτοι μὲν οὖν ταῦτ' ἔπραττον. ὁ δὲ Δεινοκράτης μάλιστα τὸν χρόνον ὡς σωτήριον τῷ Φιλοποίμενι δεδοικώς, καὶ φθάσαι τὰ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν βουλόμενος, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλθε καὶ τὸ πλῆθος ἀπεχώρησε τῶν Μεσσηνίων, ἀνοίξας τὸ δεσμωτήριον εἰσέπεμψε δημόσιον οἰκέτην φάρ-
30 μακον κομίζοντα, προσενεγκεῖν καὶ παραστῆναι μέχρι 368

[ΛKPQ] **1** τοὺς add. Cor. (*multitudo ... integra memor pristinorum eius in civitatem meritorum* Liv.) || **3** ὄναβιν codd. || **7** φοβερώτατον Rei. || **11** προσαγομένῳ Zie.: παραγομένῳ V^b περιαγομένῳ cet. et editt. (*thesaurum ... saxo quadrato saeptum ... saxum ingens quo operitur machina superimpositum est* Liv.) || **17** διδόντες P || **21** διήγγειλον KQ || **25** οὖν om. Q || **28** ἀνεχώρησε Q | μεσηνίων KQ

a.183 2 ἂν ἐκπίῃ κελεύσας. ἔτυχε μὲν οὖν ἐν τῷ χλαμυδίῳ κατακείμενος, οὐ καθεύδων, ἀλλὰ λύπῃ καὶ θορύβῳ συνεχόμενος· ἰδὼν δὲ φῶς καὶ παρεστῶτα πλησίον τὸν ἄνθρωπον ἔχοντα τὴν κύλικα τοῦ φαρμάκου, συναγαγὼν μόλις ἑαυτὸν ὑπ' ἀσθενείας ἀνεκάθιζε, καὶ δεξάμενος ἠρώτησεν, εἴ τι περὶ τῶν ἱππέων καὶ μάλιστα Λυκόρτα πε-
3 πυσμένος ἐστίν. εἰπόντος δὲ τἀνθρώπου διαπεφευγέναι τοὺς πολλούς, ἐπένευσε τῇ κεφαλῇ, καὶ διαβλέψας πράως πρὸς τὸν ἄνθρωπον, „εὖ ἔχει" εἶπεν „εἰ μὴ πάντα κακῶς
4 πεπράχαμεν." ἄλλο δὲ μηδὲν εἰπὼν μηδὲ φθεγξάμενος
b ἐξέπιε, καὶ πάλιν ἑαυτὸν ἀπέκλινεν, οὐ πολλὰ πράγματα τῷ φαρμάκῳ παρασχών, ἀλλ' ἀποσβεσθεὶς ταχὺ διὰ τὴν ἀσθένειαν.

[256 S / 29 Z¹ / 6 / 10]

21. Ὡς οὖν ὁ περὶ τῆς τελευτῆς λόγος ἧκεν εἰς τοὺς Ἀχαιούς, τὰς μὲν πόλεις αὐτῶν κοινὴ κατήφεια καὶ πένθος εἶχεν, οἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ μετὰ τῶν προβούλων συνελθόντες εἰς Μεγάλην πόλιν, οὐδ' ἡντινοῦν ἀναβολὴν ἐποιήσαντο τῆς τιμωρίας, ἀλλ' ἑλόμενοι στρατηγὸν Λυκόρταν εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐνέβαλον καὶ κακῶς ἐποίουν τὴν χώραν, ἄχρι οὗ συμφρονήσαντες ἐδέξαντο τοὺς Ἀχαιούς.
2 καὶ Δεινοκράτης μὲν αὐτὸς αὑτὸν φθάσας διεχρήσατο,
c τῶν δ' ἄλλων, ὅσοις μὲν ἀνελεῖν ἔδοξε Φιλοποίμενα, δι' αὐτῶν ἀπέθνῃσκον, ὅσοις δὲ καὶ βασανίσαι, τούτους ἐπ' αἰκίαις ἀπολουμένους συνελάμβανεν ὁ Λυκόρτας.
3 Τὸ δὲ σῶμα καύσαντες αὐτοῦ καὶ τὰ λείψανα συνθέντες εἰς ὑδρίαν ἀνεζεύγνυσαν, οὐκ ἀτάκτως οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ἐπινίκιόν τινα πομπὴν ἅμα ταῖς ταφαῖς μείξαν-
4 τες. ἦν μὲν γὰρ ἐστεφανωμένους ἰδεῖν, ἦν δὲ τοὺς αὐτοὺς

[15 / 20 / 25]

14 Pol. 23, 16. 17, 1. Liv. 39, 50. Paus. 8, 51, 8

[ΛKPQ] **1** οὖν om. Q || **2** συνεχόμενος **K**: κατεχόμενος **ΛP** συγκατεχόμενος **Q** || **5** ἀνεκάθισε Cor. || **9** εὖ ἔχει Zie. (cl. Liv.: *bene habet*): εὖ λέγεις || **10** πεπράγαμεν Sch. || **11** ἑαυτὸν **P**: αὑτὸν vel αὐτὸν cet. || **22.23** δι' αὐτῶν] per Messenios puto; δι' αὑτῶν **C** Steph. Cor. al. || **23** ὅσοις **KPC**: ὅσοι || **23.24** ἐπ' αἰκίαις **LKQ**: ἐπαιτίας **P** || **24** ἀπολουμένους (Am.) Sch.: ποιούμενος codd. (om. **K**) || **27** τινα πομπὴν **C**: πομπήν τινα **ΛKP** πομπὴν om. **Q**

καὶ δακρύοντας, ἢν δὲ τοὺς ἐχθροὺς δεσμίους ἀγομένους. a.183
30 Z[1] *αὐτὴν δὲ τὴν ὑδρίαν ὑπὸ πλήθους ταινιῶν τε καὶ στε-* 5
φάνων μόλις ὁρωμένην ἐκόμιζεν ὁ τοῦ στρατηγοῦ τῶν
Ἀχαιῶν παῖς Πολύβιος καὶ περὶ αὐτὸν οἱ πρῶτοι τῶν
5 *Ἀχαιῶν. οἱ δὲ στρατιῶται ⟨καθ⟩ωπλισμένοι μὲν αὐτοί,* 6
τοῖς δ' ἵπποις κεκοσμημένοις ἐπηκολούθουν, οὔθ' οἷον d
ἐπὶ πένθει τοσούτῳ κατηφεῖς, οὔτε τῇ νίκῃ γαυριῶντες.
257 S *ἐκ δὲ τῶν διὰ μέσου πόλεων καὶ κωμῶν ἀπαντῶντες,* 7
ὥσπερ αὐτὸν ἀπὸ στρατείας ἐπανιόντα δεξιούμενοι, τῆς
10 *ὑδρίας ἐφήπτοντο καὶ συμπροῆγον εἰς Μεγάλην πόλιν.*
ὡς οὖν συνανεμείχθησαν αὐτοῖς οἱ πρεσβύτεροι μετὰ γυ- 8
ναικῶν καὶ παίδων, ὀλοφυρμὸς ἤδη διὰ παντὸς ἐχώρει τοῦ
στρατεύματος **** *εἰς τὴν πόλιν, ἐπιποθοῦσαν τὸν ἄνδρα*
καὶ βαρέως φέρουσαν, οἰομένην συναποβεβληκέναι τὸ
15 *πρωτεύειν ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς. ἐτάφη μὲν οὖν ὡς εἰκὸς ἐν-* 9
δόξως, καὶ περὶ τὸ μνημεῖον οἱ τῶν Μεσσηνίων αἰχμάλω- e
τοι κατελεύσθησαν.

Οὐσῶν δὲ πολλῶν μὲν εἰκόνων αὐτοῦ, μεγάλων δὲ τι- 10
μῶν ἃς αἱ πόλεις ἐψηφίσαντο, Ῥωμαῖος ἀνὴρ ἐν τοῖς περὶ a.146
20 *Κόρινθον ἀτυχήμασι τῆς Ἑλλάδος ἐπεχείρησεν ἀνελεῖν*
ἁπάσας καὶ διώκειν αὐτόν, ἐνδεικνύμενος ὥσπερ ἔτι
ζῶντα Ῥωμαίοις πολέμιον καὶ κακόνουν γενέσθαι. λόγων 11
δὲ λεχθέντων, καὶ Πολυβίου πρὸς τὸν συκοφάντην ἀντ-
ειπόντος, οὔθ' ὁ Μόμμιος οὔθ' οἱ πρέσβεις ὑπέμειναν
25 *ἀνδρὸς ἐνδόξου τιμὰς ἀφανίσαι, καίπερ οὐκ ὀλίγα τοῖς*
περὶ Τίτον καὶ Μάνιον ἐναντιωθέντος, ἀλλὰ τῆς χρείας 12
τὴν ἀρετὴν ἐκεῖνοι καὶ τὸ καλὸν ὡς ἔοικε τοῦ λυσιτελοῦς f
31 Z[1] *διώριζον, ὀρθῶς καὶ προσηκόντως τοῖς μὲν ὠφελοῦσι*
μισθὸν καὶ χάριν παρὰ τῶν εὖ παθόντων, τοῖς δ' ἀγα-
30 *θοῖς τιμὴν ὀφείλεσθαι παρὰ τῶν ἀγαθῶν ἀεὶ νομίζοντες.*
ταῦτα περὶ Φιλοποίμενος.

18 IG 5, 2, 432 = Dittenberger Syll.[3] 624. Fouilles de Delphes 3, 1 n. 47 = Dittenberger[3] 625 || **19** Pol. 39, 3

[ΛKPQ] **3** *ἐκόμιζεν δὲ* **QL[2]** | *τῶν* om. **L[1]** || **5** *ὡπλισμένοι*: suppl. Sint. || **6** *οὔθ'* del., deinde *οὐδὲ* Herw. || **8** ⟨*οἱ*⟩ *δ' ἐκ τῶν* Zie. || **13** lac. stat. Zie., excidit velut *βαδίζοντος* (*εἰσελθόντος* Cast.) || **16** *μνημεῖον αὐτοῦ* **ΛQ** | *μεσηνίων* **KQ** || **18** *μὲν* om. **K**

869

ΤΙΤΟΣ

1. Ὃν δὲ παραβάλλομεν αὐτῷ, Τίτος Κοΐντιος Φλαμι-
b νῖνος, ἰδέαν μὲν ὁποῖος ἦν πάρεστι θεάσασθαι τοῖς βου-
λομένοις ἀπὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ χαλκῆς εἰκόνος, ἣ κεῖται 258 S
παρὰ τὸν μέγαν Ἀπόλλωνα τὸν ἐκ Καρχηδόνος ἀντικρὺ 5
τοῦ ἱπποδρόμου, γράμμασιν Ἑλληνικοῖς ἐπιγεγραμμένη·
2 τὸ δ' ἦθος ὀξὺς λέγεται γενέσθαι καὶ πρὸς ὀργὴν καὶ
πρὸς χάριν, οὐ μὴν ὁμοίως, ἀλλ' ἐλαφρὸς μὲν ἐν τῷ κο-
λάζειν καὶ οὐκ ἐπίμονος, πρὸς δὲ τὰς χάριτας τελεσιουρ-
γός, καὶ τοῖς εὐεργετηθεῖσι διὰ παντὸς ὥσπερ εὐεργέταις 10
εὔνους, καὶ πρόθυμος ὡς κάλλιστα τῶν κτημάτων τοὺς
3 εὖ πεπονθότας ὑπ' αὐτοῦ περιέπειν ἀεὶ καὶ σῴζειν. φι-
c λοτιμότατος δὲ καὶ φιλοδοξότατος ὤν, ἐβούλετο τῶν ἀρί-
στων καὶ μεγίστων πράξεων αὐτουργὸς εἶναι, καὶ τοῖς
δεομένοις εὖ παθεῖν μᾶλλον ἢ τοῖς εὖ ποιῆσαι δυναμένοις 15
ἔχαιρε, τοὺς μὲν ὥσπερ ὕλην τῆς ἀρετῆς, τοὺς δ' [ὥσπερ]
ἀντιπάλους πρὸς δόξαν ἡγούμενος.

4 Παιδευθεὶς δὲ παιδείαν τὴν διὰ τῶν ἐθῶν τῶν στρα-
τιωτικῶν, πολλοὺς τότε καὶ μεγάλους τῆς Ῥώμης ἀγω-
νιζομένης ἀγῶνας, καὶ τῶν νέων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ 20
στρατεύεσθαι στρατηγεῖν διδασκομένων, πρῶτον μὲν ἐν 32 Z[1]
τῷ πρὸς Ἀννίβαν πολέμῳ χιλίαρχος ὑπατεύοντι Μαρ-
a.208 5 κέλλῳ συνεστρατεύσατο. καὶ Μάρκελλος μὲν ἐνέδρᾳ περι-
d πεσὼν ἐτελεύτησε, Τίτος δὲ τῆς περὶ Τάραντα χώρας καὶ
Τάραντος αὐτοῦ τὸ δεύτερον ἡλωκότος ἔπαρχος ἀπο- 25
δειχθείς, εὐδοκίμησεν οὐχ ἧττον ἐπὶ τοῖς δικαίοις ἢ κατὰ

1 cf. R. E. Smith, The sources of Plutarch's life of Titus Flamininus, Class. Quart. 38, 1944, 89sqq. Plutarco, Vita di Flaminino . . . a cura di Silvano Gerevini, Milano 1952. Zie. Mus. Rhen. 83, 218sqq. || **7** Liv. 36, 32, 5 || **24** Liv. 29, 13, 6. 31, 4, 1–3

[**ΛKPQ**] **2** τῖτος plurimi codd. constanter | κοίντιος Steph.: κόιντος | φλαμινίνος vel φλαμινῖνος **ΛKQ**: φλαμίνιος **PC** || **5** ἄντικρυς **L[1]P** || **8** ὅμοιος: corr. Anon. Steph. || **11** τὰ κάλλιστα Rei. || **12** ἀεὶ om. **L[1]**, addere voluisse vid. m. 2 || **13** φιλοξενότατος **K** || **16** ὥσπερ[1] **C**: om. cet. | τῆς om. **C** | ὥσπερ[2] del. Zie. || **18** δὲ] οὖν **Q** | ἐθνῶν **P**

τὴν στρατείαν. διὸ καὶ πεμπομένων ἀποίκων εἰς δύο πό- a.200/199 6
λεις, Νάρνειάν τε καὶ Κῶνσαν, ἄρχων ᾑρέθη καὶ οἰκιστής.
2. Τοῦτο δ' αὐτὸν ἐπῆρε μάλιστα τὰς διὰ μέσου καὶ
συνήθεις τοῖς νέοις ἀρχὰς ὑπερβάντα, δημαρχίαν καὶ
5 στρατηγίαν καὶ ἀγορανομίαν, εὐθὺς αὐτὸν ὑπατείας
ἀξιοῦν, καὶ κατῄει, τοὺς ἀπὸ τῶν κληρουχιῶν ἔχων προ- a.199
θύμους. τῶν δὲ περὶ Φούλβιον καὶ Μάνιον δημάρχων ἐν- 2
ισταμένων, καὶ δεινὸν εἶναι λεγόντων ἄνδρα νέον εἰς τὴν
259 S μεγίστην ἀρχὴν εἰσβιάζεσθαι παρὰ τοὺς νόμους, οἷον e
10 ἀτέλεστον ἔτι τῶν πρώτων ἱερῶν καὶ μυστηρίων τῆς πολι-
τείας, ἡ μὲν σύγκλητος ἀπέδωκε τῷ δήμῳ τὴν ψῆφον,
ὁ δὲ δῆμος ἀπέδειξεν αὐτὸν ὕπατον μετὰ Σέξτου Αἰλίου,
καίπερ οὔπω τριάκοντ' ἔτη γεγονότα.
Κλήρῳ δὲ λαγχάνει τὸν πρὸς Φίλιππον καὶ Μακε- a.198 3
15 δόνας πόλεμον, εὐτυχίᾳ τινὶ τῶν Ῥωμαίων συλλαχὼν
πράγμασι καὶ ἀνθρώποις οὐ πάντα πολέμῳ καὶ βίᾳ χρω-
μένου δεομένοις ἄρχοντος, ἀλλὰ πειθοῖ καὶ ὁμιλίᾳ μᾶλλον
ἁλωσίμοις. Φιλίππῳ γὰρ ἦν στόμωμα μὲν εἰς μάχην 4
33 Z[1] ἀποχρῶν ἡ Μακεδόνων ἀρχή, ῥώμη δὲ πολέμου τριβὴν
20 ἔχοντος καὶ χορηγία καὶ καταφυγὴ καὶ ὄργανον ὅλως τῆς f
φάλαγγος ἡ τῶν Ἑλλήνων δύναμις, ὧν μὴ διαλυθέντων
ἀπὸ τοῦ Φιλίππου μιᾶς μάχης οὐκ ⟨ἂν⟩ ἦν ἔργον ὁ πρὸς
αὐτὸν πόλεμος. ἡ δ' Ἑλλὰς οὔπω πολλὰ συνενηνεγμένη 5
Ῥωμαίοις, ἀλλὰ τότε πρῶτον ἐπιμειγνυμένη ταῖς πρά-
25 ξεσιν, εἰ μὴ φύσει τε χρηστὸς ἦν ὁ ἄρχων καὶ λόγῳ μᾶλ- 370
λον ἢ πολέμῳ χρώμενος, ἐντυγχάνοντί τε προσῆν πιθα-
νότης καὶ πρᾳότης ἐντυγχανομένῳ καὶ τόνος πλεῖστος

1 Liv. 31, 49, 6. 32, 2, 6. 7. CIL I² p. 200 n. XXXII || 3 c. 2, 1. 2 Liv. 32, 7, 8—12. mor. 197a || 13 cf. Pol. 18, 12, 5 || 14 Liv. 32, 8, 1. 4. de vir. ill. 51, 1

[ΛKPQ] 2 *ἀρνείαν* L¹ *ἄρνειαν* mg. L² | *κώνσαν* codd. praeter P || 3 *διαμέσους* PQ || 4 *δήμαρχίαν*] temere intrusit Plut. (et mor.); *iam aedilitatem praeturamque fastidiri* Liv. || 6 *προθύμως* P || 7 *μάλλιον*: corr. Xy. ex Liv. || 12 *αἰμιλίας* K || 16 *καὶ βίᾳ* om. Q || 16. 17 *χρωμένοις καὶ δεομένοις* Q || 18 *στόμα* PQ || 21 *μὴ* om. P || 22 *ἔργον οὐκ ἦν* K | *ἂν* add. Herw. | *ὁ* om. aut post *πρὸς αὐτὸν* hab. Q || 23 *πολλὰ* om. P | *συνηγμένη* L¹K

a.198 ὑπὲρ τῶν δικαίων, οὐκ ἂν οὕτως ῥᾳδίως ἀντὶ τῶν συνήθων ἀλλόφυλον ἀρχὴν ἠγάπησε. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ δηλοῦται.

3. Πυνθανόμενος δ' ὁ Τίτος τοὺς πρὸ ἑαυτοῦ στρατηγούς, τοῦτο μὲν Σουλπίκιον, τοῦτο δὲ Πόπλιον ⟨Οὐίλλιον⟩ ὀψὲ τῆς ὥρας ἐμβαλόντας εἰς Μακεδονίαν, καὶ τοῦ πολέμου βραδέως ἁψαμένους κατατετρῖφθαι τοπομαχοῦντας καὶ διαπληκτιζομένους ἀκροβολισμοῖς ὑπὲρ ὁδῶν καὶ 2 σιτολογίας πρὸς τὸν Φίλιππον, οὐκ ᾤετο δεῖν, ὥσπερ ἐκεῖ- b νοι καταναλώσαντες οἴκοι τὸν ἐνιαυτὸν ἐν τιμαῖς καὶ πολιτείαις ὕστερον ἐξώρμησαν ἐπὶ τὰς στρατείας, οὕτως καὶ αὐτὸς [ἐν τιμαῖς καὶ πολιτείαις] ἐνιαυτὸν ἐπικερδᾶναι 3 τῇ ἀρχῇ, τὸν μὲν ὑπατεύσας, τῷ δὲ πολεμήσας, ἀλλ' ὁμοῦ φιλοτιμούμενος ἐνεργὸν τῷ πολέμῳ τὴν ἀρχὴν παρασχεῖν, τὰς μὲν ἐν τῇ πόλει τιμὰς καὶ προεδρίας (260 S) ἀφῆκεν, αἰτησάμενος δὲ παρὰ τῆς βουλῆς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ Λεύκιον ἄρχοντα νεῶν συστρατεύειν, καὶ τῶν μετὰ Σκιπίωνος ἐν Ἰβηρίᾳ μὲν Ἀσδρούβαν, ἐν Λιβύῃ δ' Ἀννίβαν (34 Z[1]) αὐτὸν καταμεμαχημένων τοὺς ἀκμάζοντας ἔτι καὶ προθύμους ἀναλαβὼν ὥσπερ στόμωμα, τρισχιλίους γενο- 4 μένους, εἰς τὴν Ἤπειρον ἀσφαλῶς διεπέρασε. καὶ τὸν c Πόπλιον εὑρὼν μετὰ τῆς δυνάμεως ἀντιστρατοπεδεύοντα τῷ Φιλίππῳ, τὰς περὶ τὸν Ἄψον ποταμὸν ἐμβολὰς καὶ τὰ Στενὰ φυλάττοντι πολὺν ἤδη χρόνον, οὐδὲν δὲ περαίνοντα διὰ τὴν ὀχυρότητα τῶν χωρίων, παρέλαβε τὸ στράτευμα, καὶ τὸν Πόπλιον ἀποπέμψας κατεσκέπτετο τοὺς 5 τόπους. εἰσὶ δ' ὀχυροὶ μὲν οὐχ ἧττον τῶν περὶ τὰ Τέμπη,

4 Liv. 32, 9, 6. 6, 4 || **16** Liv. 32, 16, 2 || **18** Liv. 32, 8, 2. 9, 1. 6–8 || **23** Liv. 32, 5, 9–13 Flor. 1, 23, 10

[ΛKPQ] **3** *αὐτῶν* Zie. || **4** *ὁ τῖτος* post *στρατηγοὺς* hab. **K** || **5** nempe P. Sulpicium Galbam Maximum cos. 200 et P. Villium Tappulum cos. 199 | *Οὐίλλιον* add. Zie. cl. c. 12, 3 || **10** *πολιτείαις*] *προεδρίαις* Zie. cl. l. 15 || **12** *ἐν τ. καὶ πολ.* del. (Am.) Rei. || **13** *τὸν δὲ πολ.* **Q** || **14** *ὁμοῦ*] *δι' ὅλον* Rei. || **17** *αὐτοῦ* **ΛC** | *λούκιον* **ΛKQ** | *καὶ μετὰ τῶν* **K** || **18** *σκηπίωνος* **C** || **23** *Ἄψον*] *Aoum* rectius dat Liv. (et Flor.), sed noli Plutarchum corrigere || **24** edebant *στενά*, sed cf. Liv.

κάλλη δὲ δένδρων ὡς ἐκεῖνοι καὶ χλωρότητας ὕλης καὶ a.198
διατριβὰς καὶ λειμῶνας ἡδεῖς οὐκ ἔχουσιν· ὀρῶν δὲ μεγά- 6
λων καὶ ὑψηλῶν, ἑκατέρωθεν εἰς μίαν φάραγγα μεγί-
στην καὶ βαθεῖαν συμφερομένων, διεκπίπτων ὁ Ἄψος
5 καὶ σχῆμα καὶ τάχος ἐξομοιοῦται πρὸς τὸν Πηνειόν, τὴν d
μὲν ἄλλην ἅπασαν ἀποκρύπτων ὑπώρειαν, ἐκτομὴν δὲ
κρημνώδη καὶ στενὴν παρὰ τὸ ῥεῖθρον ἀπολείπων ἀτρα-
πόν, οὐδ' ἄλλως ῥᾳδίαν στρατεύματι διελθεῖν, εἰ δὲ καὶ
φυλάττοιτο, παντελῶς ἄπορον.
10 **4.** Ἦσαν μὲν οὖν οἱ τὸν Τίτον ἄγειν κύκλῳ διὰ τῆς
Δασσαρήτιδος κατὰ Λύγκον εὔπορον ὁδὸν καὶ ῥᾳδίαν ἐπι-
χειροῦντες. ὁ δὲ δεδοικώς, μὴ πόρρω θαλάττης ἐμβα- 2
λὼν ἑαυτὸν εἰς τόπους γλίσχρους καὶ σπειρομένους πο-
νηρῶς τοῦ Φιλίππου φυγομαχοῦντος ἀπορήσῃ σιτίων,
15 καὶ πάλιν ἄπρακτος ὥσπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ στρατηγὸς ἀνα-
χωρεῖν ἀναγκασθῇ πρὸς τὴν θάλασσαν, ἔγνω προσβα- e
35 Z[1] λὼν ἀνὰ κράτος διὰ τῶν ἄκρων βιάσασθαι τὴν πάροδον.
ἐπεὶ δὲ τὰ ὄρη τοῦ Φιλίππου τῇ φάλαγγι κατέχοντος, ἐκ 3
τῶν πλαγίων πανταχόθεν ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ἀκοντίων
20 καὶ τοξευμάτων φερομένων, πληγαὶ μὲν ἐγίνοντο καὶ
261 S ἀγῶνες ὀξεῖς, καὶ νεκροὶ παρ' ἀμφοτέρων ἔπιπτον, οὐδὲν
δὲ τοῦ πολέμου πέρας ἐφαίνετο, προσῆλθον ἄνθρωποι 4
τῶν αὐτόθι νεμόντων, φράζοντές τινα κύκλωσιν ἀμελου-
μένην ὑπὸ τῶν πολεμίων, ᾗ τὸν στρατὸν ἄξειν ὑπ-
25 ισχνοῦντο καὶ καταστήσειν μάλιστα τριταῖον ἐπὶ τῶν
ἄκρων. γνώστην δὲ τῆς πίστεως παρείχοντο καὶ βεβαιω- 5
τὴν Χάροπα τὸν Μαχάτα, πρωτεύοντα μὲν Ἠπειρωτῶν, f

10 Liv. 32, 9, 8–11 || **18** Liv. 32, 10, 9–12 || **22** c. 4, 4–5, 2. Pol. 27, 15, 2. Liv. 32, 11. 12. Diod. 30, 5. Flor. 1, 23, 10. de vir. ill. 51, 1. App. Mac. 6. Zon. 9, 16. J. Kromayer, Antike Schlachtfelder in Griechenland II 33 sqq.

[**ΛPKQ**] **1** *καλὰ ἢ δένδρων* **L**[1] ut vid. | *χλωρότητα*: em. Zie. || **5** *καὶ*[1]] *κατὰ* Cast. | *τεῖχος* **P** || **6** *ὑποκρύπτων* **P** *ἀποκόπτων* Zie. (cf. Phoc. 12, 2) || **11** *δασσαρίτιδος* **Q** | *λύγκον* **P**: *λύκον* cet., cf. Liv. 31, 33, 6. 32, 9, 9. 13, 2 || **14** *ἀπορήσει* **P** || **18** ⟨*καὶ*⟩ *ἐκ* vel *ἐκ* ⟨*τε*⟩ Zie. || **27** *χάροπον* **Q** Liv. | *μαχάταν* **QL**[2]

a.198 εὔνουν δὲ Ῥωμαίοις ὄντα καὶ κρύφα φόβῳ τοῦ Φιλίππου
6 συναγωνιζόμενον. ᾧ πιστεύσας ὁ Τίτος ἐκπέμπει χι-
λίαρχον ἕνα πεζοὺς ἔχοντα τετρακισχιλίους καὶ ἱππεῖς
7 τριακοσίους· ἡγοῦντο δ' οἱ νομεῖς ἐκεῖνοι δεδεμένοι. καὶ
τὰς μὲν ἡμέρας ἀνεπαύοντο, κοίλους προβαλλόμενοι καὶ 5
ὑλώδεις τόπους, ὥδευον δὲ νύκτωρ πρὸς τὴν σελήνην·
371 8 καὶ γὰρ ἦν διχόμηνος. ὁ δὲ Τίτος τούτους ἀποστείλας,
τὰς μὲν ἄλλας ἡμέρας διανέπαυε τὸν στρατόν, ὅσα μὴ
9 περισπᾶν τοῖς ἀκροβολισμοῖς τοὺς πολεμίους· καθ' ἣν
δ' ἔμελλον ὑπερφανήσεσθαι τῶν ἄκρων οἱ περιϊόντες, 10
ἅμ' ἡμέρᾳ πᾶν μὲν βαρὺ πᾶν δὲ γυμνητικὸν ὅπλον ἐκίνει,
10 καὶ τριχῇ νείμας τὴν δύναμιν, αὐτὸς μὲν εἰς ⟨τὸ⟩ στε-
νώτατον παρὰ τὸ ῥεῖθρον ὀρθίας ἀνῆγε τὰς σπείρας, βαλ-
λόμενος ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ συμπλεκόμενος τοῖς
ἀπαντῶσι περὶ τὰς δυσχωρίας, τῶν δ' ἄλλων ἑκατέρω- 36 Z[1]
θεν ἅμα πειρωμένων ἁμιλλᾶσθαι, καὶ ταῖς τραχύτησιν 16
b 11 ἐμφυομένων προθύμως, ὅ θ' ἥλιος ἀνέσχε, καὶ καπνὸς
οὐ βέβαιος, ἀλλ' οἷον ὄρειος ὁμίχλη πόρρωθεν ἀνατέλλων
καὶ διαφαινόμενος, τοὺς μὲν πολεμίους ἐλάνθανε (κατὰ
νώτου γὰρ ἦν αὐτοῖς, ἤδη τῶν ἄκρων ἐχομένων), οἱ δὲ 20
Ῥωμαῖοι δόξαν ἔσχον ἀμφίβολον, ἐν ἀγῶνι καὶ πόνῳ τὴν
12 ἐλπίδα πρὸς τὸ βουλόμενον λαμβάνοντες. ἐπεὶ δὲ μᾶλ-
λον αὐξανόμενος καὶ διαμελαίνων τὸν ἀέρα καὶ πολὺς
ἄνω χωρῶν ἐδηλοῦτο πυρσὸς εἶναι φίλιος, οἱ μὲν ἀλαλά-
ξαντες ἐπέβαινον ἐρρωμένως καὶ συνέστελλον εἰς τὰ 25
τραχύτατα τοὺς πολεμίους, οἱ δ' ὄπισθεν ἀπὸ τῶν ἄκρων 262 S
ἀντηλάλαξαν.

c **5.** Φυγὴ μὲν οὖν ἦν εὐθὺς ὀξεῖα πάντων, ἔπεσον δὲ
δισχιλίων οὐ πλείους· ἀφῃροῦντο γὰρ αἱ δυσχωρίαι τὴν
2 δίωξιν· χρήματα δὲ καὶ σκηνὰς καὶ θεράποντας οἱ 30

30 Liv. 32, 13, 1–9. 14, 5–8. 15. Zon. 9, 16

[**ΛKPQ**] **3** *ἄγοντα* **Q** ‖ **8** *ὅσα δὲ μὴ* **K** ‖ **12** *τὸ* add. Rei. | *στενότατον* **KPQ** ‖ **13** *παρὰ*] *διὰ* **KQ** | *ὀρθίας* Rei.: *ὀρθὸς* **L[1]** *ὀρθῶς* **P** *ὄρθιος* **KQL[2]** | *βουλόμενος* **L[1]** ‖ **17** ⟨*καὶ*⟩ *ὅ τε* Sch. ‖ **24** *ἀναχωρῶν* **L[1]P** | *ἐδήλου τὸ* Rei. | *φίλιος* ex corr. m. 1 C: *φίλος* ‖ **28** *εὐθὺς ἦν* **Q** ‖ **30** *σκηνὰς δὲ καὶ χρήματα* **Q**

Ῥωμαῖοι διαρπάσαντες, ἐκράτουν τῶν Στενῶν καὶ διώδευον a.198
τὴν Ἤπειρον οὕτω κοσμίως καὶ μετ' ἐγκρατείας τοσαύτης,
ὥστε τῶν πλοίων καὶ τῆς θαλάσσης μακρὰν ὄντας αὐ-
τούς, καὶ τὸν ἐπιμήνιον σῖτον μὴ μεμετρημένους οὐδ'
5 εὐποροῦντας ἀγορᾶς, ἀπέχεσθαι τῆς χώρας, ἀμφιλαφεῖς
ὠφελείας ἐχούσης. ὁ γὰρ Τίτος πυνθανόμενος τὸν Φίλ- 3
ιππον, ὡς ὅμοια φεύγοντι τὴν Θετταλίαν διερχόμενος
τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐκ τῶν πόλεων ἀνίστησιν εἰς τὰ
ὄρη, τὰς δὲ πόλεις καταπίμπρησι, τῶν δὲ χρημάτων τὰ
10 λειπόμενα διὰ πλῆθος ἢ βάρος ἁρπαγὴν προτίθεται, τρό- d
37 Z¹ πον τινὰ τῆς χώρας ἐξιστάμενος ἤδη Ῥωμαίοις, ἐφιλοτι-
μεῖτο καὶ παρεκάλει τοὺς στρατιώτας ὥσπερ οἰκείας καὶ
παρακεχωρημένης κηδομένους βαδίζειν. καὶ μέντοι καὶ 4
παρεῖχεν αὐτοῖς τὰ γινόμενα τῆς εὐταξίας αἴσθησιν εὐ-
15 θύς· προσεχώρουν μὲν γὰρ αἱ πόλεις ἁψαμένοις Θεττα-
λίας, οἱ δ' ἐντὸς Πυλῶν Ἕλληνες ἐπόθουν καὶ διεπτόηντο
ταῖς ὁρμαῖς πρὸς τὸν Τίτον, Ἀχαιοὶ δὲ τὴν Φιλίππου
συμμαχίαν ἀπειπάμενοι πολεμεῖν ἐψηφίσαντο μετὰ Ῥω-
μαίων πρὸς αὐτόν· Ὀπούντιοι δέ, καίπερ Αἰτωλῶν τότε 5
20 Ῥωμαίοις συναγωνιζομένων προθυμότατα καὶ τὴν πόλιν e
ἀξιούντων παραλαβεῖν καὶ φυλάττειν, οὐ προσέσχον,
ἀλλὰ μεταπεμψάμενοι τὸν Τίτον ἐκείνῳ διεπίστευσαν
ἑαυτοὺς καὶ παρέδωκαν. Πύρρον μὲν οὖν λέγουσιν, ὅτε 6
πρῶτον ἀπὸ σκοπῆς κατεῖδε τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων
25 διακεκοσμημένον, εἰπεῖν οὐ βαρβαρικὴν αὐτῷ φανῆναι τὴν
τῶν βαρβάρων παράταξιν· οἱ δὲ Τίτῳ πρῶτον ἐντυγ-
χάνοντες ἠναγκάζοντο παραπλησίας ἀφιέναι φωνάς.
263 S ἀκούοντες γὰρ τῶν Μακεδόνων, ὡς ἄνθρωπος ἄρχων 7
βαρβάρου στρατιᾶς ἔπεισι, δι' ὅπλων πάντα καταστρε-
30 φόμενος καὶ δουλούμενος, εἶτ' ἀπαντῶντες ἀνδρὶ τήν θ' f

17 Liv. 32, 19—23, 3. App. Mac. 7. Zon. 9, 16 || **19** Liv. 32, 32, 1—4 || **23** Plut. Pyrrh. 16, 7

[**ΛΚΡQ**] **1** *Στενῶν*] cf. ad p. 30, 24 || **4** *οὐδ'*] *μηδ'* **M** Sch. || **6** *ἐχούσης ὠφελείας* **Q** || **13** *φειδομένους* Zie. || **17** *τὸν* om. **KQ** || **20** *προθυμότατα* — **21** *παραλαβεῖν καὶ* om. **Q** || **24** *κατίδεν* **L** || **29** *στρατείας* **P** *στρατειᾶς* **L**¹

ἡλικίαν νέῳ καὶ τὴν ὄψιν φιλανθρώπῳ, φωνήν τε καὶ
διάλεκτον Ἕλληνι, καὶ τιμῆς ἀληθοῦς ἐραστῇ, θαυμασίως
ἐκηλοῦντο, καὶ τὰς πόλεις ἀπιόντες ἐνεπίμπλασαν εὐνοίας
τῆς πρὸς αὐτόν, ὡς ἐχούσας ἡγεμόνα τῆς ἐλευθερίας.
a. 198/7 8 ἐπεὶ δὲ καὶ Φιλίππῳ δοκοῦντι συμβατικῶς ἔχειν εἰς ταὐ- 5
τὸν ἐλθὼν προὔτεινεν εἰρήνην καὶ φιλίαν ἐπὶ τῷ τοὺς 38 Z[1]
372 Ἕλληνας αὐτονόμους ἐᾶν καὶ τὰς φρουρὰς ἀπαλλάττειν,
ὁ δ' οὐκ ἐδέξατο, παντάπασιν ἤδη τότε καὶ τοῖς θερα-
πεύουσι τὰ τοῦ Φιλίππου παρέστη, Ῥωμαίους πολεμή-
σοντας ἥκειν οὐχ Ἕλλησιν, ἀλλ' ὑπὲρ Ἑλλήνων Μακεδόσι. 10
a. 197 **6.** Τὰ μὲν οὖν ἄλλα προσεχώρει καθ' ἡσυχίαν αὐτῷ,
τὴν δὲ Βοιωτίαν ἀπολέμως ἐπιπορευομένῳ Θηβαίων
ἀπήντησαν οἱ πρῶτοι, φρονοῦντες μὲν τὰ τοῦ Μακεδόνος
διὰ Βραχύλλην, ἀσπαζόμενοι δὲ καὶ τιμῶντες τὸν Τίτον,
2 ὡς φιλίας πρὸς ἀμφοτέρους ὑπαρχούσης. ὁ δ' ἐντυχὼν 15
αὐτοῖς φιλανθρώπως καὶ δεξιωσάμενος, προῆγεν ἡσυχῇ
b καθ' ὁδόν, τὰ μὲν ἐρωτῶν καὶ πυνθανόμενος, τὰ δὲ
διηγούμενος καὶ παράγων ἐπίτηδες, ἄχρι τοὺς στρα-
3 τιώτας ἀναλαβεῖν ἐκ τῆς πορείας. οὕτω δὲ προάγων
συνεισῆλθε τοῖς Θηβαίοις εἰς τὴν πόλιν, οὐ πάνυ μὲν 20
ἡδομένοις, ὀκνοῦσι δὲ κωλύειν, ἐπεὶ στρατιῶται γε μέ-
4 τριοι τὸ πλῆθος εἵποντο. καὶ μέντοι παρελθὼν ὁ Τίτος
ὡς οὐκ ἔχων τὴν πόλιν ἔπειθεν ἑλέσθαι τὰ Ῥωμαίων,
Ἀττάλου τοῦ βασιλέως συναγορεύοντος αὐτῷ καὶ συν-
5 εξορμῶντος τοὺς Θηβαίους. ἀλλ' Ἄτταλος μὲν ὡς ἔοικε 25
τοῦ γήρως προθυμότερον ἑαυτὸν τῷ Τίτῳ ῥήτορα παρα-
σχεῖν φιλοτιμούμενος, ἐν αὐτῷ τῷ λέγειν προσπεσόν-
τος ἰλίγγου τινὸς ἢ ῥεύματος, ἄφνω τὴν αἴσθησιν ἐπι-

5 Pol. 18, 1–11. Liv. 32, 32, 5–37. App. Mac. 8. Zon. 9, 16 ||
11 c. 6 Liv. 33, 1. 2. Zon. 9, 16

[ΛKPQ] 2 ἐραστῆς L[1] || 4 ἐχούσαις P ἐχούσης Ha. || 5 ἐπεὶ]
ὡς KP | καὶ om. P || 8 ἤδη A: δὴ | θεράπουσι ΛP || 9 τὰ om.
L[1]KP || 14 βραχύλλην Cor.: βραχὺ cum lac. 5 lit. L[1] βραχύλλελιν
L[2]KPQ || 18 παρῆγεν Rei. | ⟨τοῦ⟩ τοὺς Rei., sed mor. 256d. 979d
cft. Kallenberg || 19 προσάγων: corr. Rei. || 20 συνεισῆλθε om. Λ ||
26 Τίτῳ — 27 αὐτῷ τῷ om. P

264 S ληφθεὶς ἔπεσε, καὶ μετ' οὐ πολὺ ταῖς ναυσὶν εἰς Ἀσίαν a.197 c
ἀποκομισθεὶς ἐτελεύτησεν· οἱ δὲ Βοιωτοὶ προσεχώρησαν
τοῖς Ῥωμαίοις.

39 Z¹ 7. Φιλίππου δὲ πρέσβεις πέμψαντος εἰς Ῥώμην, ἀπ-
5 έστειλε καὶ ὁ Τίτος παρ' αὐτοῦ τοὺς πράξοντας, ὅπως
ἐπιψηφίσηται χρόνον ἡ σύγκλητος αὐτῷ τοῦ πολέμου μέ-
νοντος· εἰ δὲ μή, δι' ἐκείνου τὴν εἰρήνην γενέσθαι. φιλό- 2
τιμος γὰρ ὢν ἰσχυρῶς, ἐδεδίει πεμφθέντος ἐπὶ τὸν πό-
λεμον ἑτέρου στρατηγοῦ τὴν δόξαν ἀφαιρεθῆναι. δια- 3
10 πραξαμένων δὲ τῶν φίλων αὐτῷ, μήτε τὸν Φίλιππον ὧν
ἔχρῃζε τυχεῖν, καὶ τοῦ πολέμου τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνῳ
φυλαχθῆναι, δεξάμενος τὸ δόγμα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαρ- d
θείς, εὐθὺς εἰς Θετταλίαν ἐπὶ τὸν Φίλιππον ὥρμησεν,
ὑπὲρ ἑξακισχιλίους καὶ δισμυρίους ἔχων στρατιώτας,
15 ὧν Αἰτωλοὶ πεζοὺς ἑξακισχιλίους καὶ ἱππεῖς τετρακοσίους
παρεῖχον· ἦν δὲ καὶ τοῦ Φιλίππου τὸ στράτευμα τῷ
πλήθει παραπλήσιον. ἐπεὶ δὲ βαδίζοντες ἐπ' ἀλλήλους 4
καὶ γενόμενοι περὶ τὴν Σκοτοῦσσαν ἐνταῦθα διακινδυ-
νεύειν ἔμελλον, οὐχ ὅπερ εἰκὸς ἦν πρὸς δέους ἔλαβον
20 οἱ στρατιῶται τὴν ἀλλήλων ⟨ἔφοδον⟩, ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ μᾶλ-
λον ὁρμῆς καὶ φιλοτιμίας ἐπληροῦντο, Ῥωμαῖοι μὲν εἰ 5
Μακεδόνων κρατήσουσιν, ὧν ὄνομα δι' Ἀλέξανδρον ἀλκῆς
καὶ δυνάμεως πλεῖστον ἦν παρ' αὐτοῖς· Μακεδόνες δὲ e
Ῥωμαίους Περσῶν ἡγούμενοι διαφέρειν, ἤλπιζον εἰ περι-
25 γένοιντο λαμπρότερον ἀποδείξειν Ἀλεξάνδρου Φίλιππον.

4 Pol. 18, 10–12. Liv. 32, 6, 3–37. Zon. 9, 16 || 9 c. 7, 3–8, 9. Pol. 18, 19–27. Liv. 33, 6–10. Plut. Aem. 8, 5. Strab. 9, 441. Paus. 7, 8, 7. Flor. 1, 23, 11. Oros. 4, 20, 5. 6. Amp. 16, 3. Zon. 9, 16. J. Kromayer, Antike Schlachtfelder in Griechenland II 57 sqq.

[ΛKPQ] **4** ἐν ῥώμῃ L¹ || **5** πράξαντας PL² || **6** ἡ σύγκλητος χρόνον: trp. Zie. (ἡ σ. ἐπ. χρ. Sint.) || **7** τὴν εἰρήνην δι' ἐκείνου K || **8** ἰσχυρὸς K || **13** φίλιππον P: πόλεμον L¹K φιλίππου πόλεμον QL² || **14** ἑξακισχιλίους — **15** πεζοὺς om. L¹ || **18** σκοτοῦσσαν LK: σκοτοῦσαν Q σκοτουσαίαν P (cf. Pol. 18, 20, 3. 6) || **19** ἦν εἰκὸς K | δέος Rei. || **20** στρατηγοί: corr. Sint. στρατοὶ Rei. | ἔφοδον add. C γειτνίασιν Aldina et cet. editt. | καὶ add. A || **21** εἰ KCL²: ἐπεὶ L¹ om. PQ

a.197 6 ὁ μὲν οὖν Τίτος παρεκάλει τοὺς στρατιώτας ἄνδρας 40 Z¹
ἀγαθοὺς γενέσθαι καὶ προθύμους, ὡς ἐν τῷ καλλίστῳ
θεάτρῳ τῇ Ἑλλάδι μέλλοντας ἀγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς
7 ἀρίστους τῶν ἀνταγωνιστῶν· ὁ δὲ Φίλιππος, εἴτ' ἀπὸ
τύχης εἴθ' ὑπὸ σπουδῆς παρὰ τὸν καιρὸν ἀγνοήσας, ἦν 5
γάρ τι πολυάνδριον ὑψηλὸν ἔξω τοῦ χάρακος, ἐπὶ τοῦτο
προβάς, ἤρξατο μὲν οἷ' εἰς προτροπὴν πρὸ μάχης φιλεῖ
f διαλέγεσθαι καὶ παρορμᾶν, ἀθυμίας δὲ δεινῆς πρὸς τὸν 265 S
οἰωνὸν ἐμπεσούσης, διαταραχθεὶς ἐπέσχε τὴν ἡμέραν
ἐκείνην. 10

8. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ περὶ τὸν ὄρθρον ἐκ μαλακῆς καὶ
νοτίου νυκτὸς εἰς ὁμίχλην τῶν νεφῶν τρεπομένων, ἀνε-
πίμπλατο ζόφου βαθέος πᾶν τὸ πεδίον, καὶ κατήει παχὺς
ἐκ τῶν ἄκρων ἀὴρ εἰς τὸ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων, εὐθὺς
2 ἀρχομένης ἡμέρας ἀποκρύπτων τοὺς τόπους. οἱ δ' ὑπ' 15
ἀμφοτέρων ἀποσταλέντες ἐφεδρείας ἕνεκα καὶ κατασκο-
πῆς ἐν πάνυ βραχεῖ περιπεσόντες ἀλλήλοις, ἐμάχοντο
373 περὶ τὰς καλουμένας Κυνὸς κεφαλάς, αἳ λόφων οὖσαι
πυκνῶν καὶ παραλλήλων ἄκραι λεπταὶ δι' ὁμοιότητα
3 τοῦ σχήματος οὕτως ὠνομάσθησαν. γενομένων δ' οἵων 20
εἰκὸς ἐν τόποις σκληροῖς μεταβολῶν κατὰ τὰς φυγὰς
καὶ διώξεις, ἑκάτεροι τοῖς πονοῦσιν ἀεὶ καὶ ὑποχωροῦσιν
ἐπιπέμποντες βοήθειαν ἐκ τῶν στρατοπέδων, καὶ ἤδη τοῦ
ἀέρος ἀνακαθαιρομένου καθορῶντες τὰ γινόμενα, παν-
4 στρατιᾷ συνέβαλον. τῷ μὲν οὖν δεξιῷ περιῆν ὁ Φίλιπ- 25
πος, ἐκ τόπων ἐπιφόρων ὅλην ἐπερείσας τὴν φάλαγγα
τοῖς Ῥωμαίοις, τὸ βάρος τοῦ συνασπισμοῦ καὶ τὴν τραχύ- 41 Z¹

[ΛΚΡQ] 3 μένοντας P || 4.5 ἀπὸ τύχης Q: ἀπὸ τῆς τύχης P ὑπὸ τύχης ΛΚ || 5 ὑπὸ Λ: ἀπὸ | ἀμνημονήσας Sint. || 6 ὑψηλὸν om. L¹ | χάρακος] τείχους P || 7 προσβὰς KPQ | εἰς προτροπὴν PK: om. ΛQ | πρὸ μάχης om. P || 11 τῆς δ' ὑστεραίας Q || 12 ἀνεπιμπλᾶτο L¹P || 13 βαθέως L¹P || 15 ἀρχομένων K || 18 τοῦ καλουμένου K || 20 οἵων LK: οἷον PQ ⟨πυκνῶν⟩ vel ⟨συχνῶν⟩ οἷον Rei. || 21 μεταβολῶν ⟨πολλῶν⟩ Cor. || 26 ἐπιφόρων LKC: καταφερῶν P ἐπικαταφορῶν vel -φερῶν Q || 27 τραχύτητα om. L¹ βαρύτητα P

τητα τῆς προβολῆς οὐδὲ τῶν ἀρίστων ὑπομεινάντων· a.197
τοῦ δ' εὐωνύμου διασπασμὸν ἀνὰ τοὺς λόφους καὶ περί- 5 b
κλασιν λαμβάνοντος, ὁ Τίτος τὸ μὲν ἡττώμενον ἀπο-
γνούς, πρὸς δὲ θάτερον ὀξέως παρελάσας, προσέβαλε τοῖς
5 Μακεδόσι, συστῆναι μὲν εἰς φάλαγγα καὶ πυκνῶσαι τὴν
τάξιν εἰς βάθος, ἥπερ ἦν ἀλκὴ τῆς ἐκείνων δυνάμεως,
κωλυομένοις διὰ τὴν ἀνωμαλίαν καὶ τραχύτητα τῶν χω-
ρίων, πρὸς δὲ τὸ κατ' ἄνδρα συμπλέκεσθαι βαρεῖ καὶ
δυσέργῳ χρωμένοις ὁπλισμῷ. ζῴῳ γὰρ ἡ φάλαγξ ἔοικεν 6
10 ἀμάχῳ τὴν ἰσχύν, ἕως ἕν ἐστι σῶμα καὶ τηρεῖ τὸν συν-
ασπισμὸν ἐν τάξει μιᾷ, διαλυθείσης δὲ καὶ τὴν καθ' ἕνα
ῥώμην ἀπόλλυσι τῶν μαχομένων ἕκαστος διά τε τὸν τρό-
266 S πον τῆς ὁπλίσεως, καὶ ὅτι παντὸς ὅλου τοῖς παρ' ἀλλή- c
λων μέρεσι μᾶλλον ἢ δι' αὐτὸν ἰσχύει. τραπομένων δὲ 7
15 τούτων, οἱ μὲν ἐδίωκον τοὺς φεύγοντας, οἱ δὲ τοὺς μαχο-
μένους τῶν Μακεδόνων παρεκδραμόντες ἐκ πλαγίων
ἔκτεινον, ὥστε ταχὺ καὶ τοὺς νικῶντας περισπᾶσθαι καὶ
φεύγειν τὰ ὅπλα καταβάλλοντας. ἔπεσον μὲν οὖν ὀκτακισ- 8
χιλίων οὐκ ἐλάττους, ἑάλωσαν δὲ περὶ πεντακισχιλίους.
20 τοῦ δὲ τὸν Φίλιππον ἀσφαλῶς ἀπελθεῖν τὴν αἰτίαν ἔλα- 9
42 Z[1] βον Αἰτωλοί, περὶ ἁρπαγὴν γενόμενοι καὶ πόρθησιν τοῦ
χάρακος ἔτι τῶν Ῥωμαίων διωκόντων, ὥστε μηθὲν εὑ-
ρεῖν ἐκείνους ἐπανελθόντας.

20 c. 8, 9—9, 6 Pol. 18, 34, 1—5. Liv. 33, 11, 4—12, 13. App. Mac. 9, 1. 2

[**ΛKPQ**] **1** *προσβολῆς*: corr. Sch. | *τῶν ἀρίστων οὐχ*: em. et trp. Zie. *σαρισῶν* pro *ἀρίστων* Rei. *ἀριστερῶν* Latte Gerevini | *ὑπομεί-νασι* Madvig || **3** *ἐπιγνοὺς* **KQ** || **7** *ἀνομαλίαν* **L[1]P** || **8** *βαρεῖ* **P**: *καὶ βαρεῖ* || **9** *ὠθισμῷ* **Λ** || **13.14** *πᾶν τὸ ὅλον τοῖς παραλλήλοις* Mu. Anon. *omne totum magis propter mutuum membrorum complexum quam propter singula valet* Xy. *παντὸς ὁμίλου* Br. *παντὸς ὄχλου τὸ τοῖς π. ἀ. μ. τοὺς πάντας μᾶλλον ἢ δι' αὐτὸν ἕκαστον ἰσχύειν* Rei. *γ' ὄντος ὅλου τοῖς παραλλήλοις* Cor. *τοῦ παντὸς καὶ ὅλου* Sch. *τοῦ παντὸς ὅλου* 'quamquam fortasse ne opus quidem articulo' Sint. *παντὸς ὅλου παρ' ἀλλήλων τοῖς μέρεσι μᾶλλον ἢ δι' αὐτῶν ἡ ἰσχύς ἐστι* Ri. *παντὸς ὅλου τοῖς μέρεσι παρ' ἀλλήλων μᾶλλον ἢ δι' αὐτῶν ἰσχύειν* ⟨*προσήκει*⟩ Zie. || **14** *δι' αὐτὴν* **K** || **21** *γε-νόμενοι* **Q**: *γινόμενοι*

a. 197 d **9.** *Πρῶτον μὲν οὖν ἐγένοντο λοιδορίαι καὶ διαφοραὶ πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς· ἐκ δὲ τούτων μᾶλλον ἀεὶ τὸν Τίτον ἐλύπουν, ἑαυτοῖς ἀνατιθέντες τὸ νίκημα καὶ τῇ φήμῃ προκαταλαμβάνοντες τοὺς Ἕλληνας, ὥστε καὶ γράφεσθαι καὶ ᾄδεσθαι προτέρους ἐκείνους ὑπὸ ποιητῶν* 5
2 *καὶ ἰδιωτῶν, ὑμνούντων τὸ ἔργον. ὧν μάλιστα διὰ στόματος ἦν τουτὶ τὸ ἐπίγραμμα* (Anth. Pal. VII 247).

Ἄκλαυστοι καὶ ἄθαπτοι ὁδοιπόρε τῷδ' ἐπὶ νώτῳ
Θεσσαλίης τρισσαὶ κείμεθα μυριάδες,
Αἰτωλῶν δμηθέντες ὑπ' Ἄρεος ἠδὲ Λατίνων, 10
οὓς Τίτος εὐρείης ἤγαγ' ἀπ' Ἰταλίης,
e *Ἠμαθίῃ μέγα πῆμα. τὸ δὲ θρασὺ κεῖνο Φιλίππου*
πνεῦμα θοῶν ἐλάφων ᾤχετ' ἐλαφρότερον.

3 *τοῦτ' ἐποίησε μὲν Ἀλκαῖος, ἐφυβρίζων Φιλίππῳ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποθανόντων ἐπιψευσάμενος· λεγόμενον δὲ* 15 *πολλαχοῦ καὶ ὑπὸ πολλῶν, μᾶλλον ἠνία τὸν Τίτον ἢ τὸν*
4 *Φίλιππον. ὁ μὲν γὰρ ἀντικωμῳδῶν τὸν Ἀλκαῖον τῷ ἐλεγείῳ, παρέβαλλεν·*

Ἄφλοιος καὶ ἄφυλλος ὁδοιπόρε τῷδ' ἐπὶ νώτῳ
Ἀλκαίῳ σταυρὸς πήγνυται ἠλίβατος· 20

5 *τὸν δὲ Τίτον φιλοτιμούμενον πρὸς τοὺς Ἕλληνας οὐ με-* 43 Z[1]
τρίως παρώξυνε τὰ τοιαῦτα. διὸ καὶ τὰ ὑπόλοιπα τῶν 267 S
f *πραγμάτων ἔπραττε καθ' ἑαυτόν, ἐλάχιστα φροντίζων*
6 *τῶν Αἰτωλῶν. οἱ δ' ἤχθοντο, καὶ προσδεξαμένου λόγους αὐτοῦ καὶ πρεσβείαν ἐπὶ συμβάσεσι παρὰ τοῦ Μακεδό-* 25 *νος, τοῦτ' ἐκεῖνο περιϊόντες ἐπὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐβόων,*

[**ΛKPQ**] **2** *ἀεὶ*] *αὖ* Br. *ἔτι* Zie. | *τὸν* om. **K** || **4** *καὶ* om. **K** || **5** *τῶν ποιητῶν* **K** || **6** *ἰδιωτῶν*] Plat. Phaedr. 258d cft. Sch. || **8** *νώτω* **L**[1]**KP**: *τύμβω* **QL**[2] Anth. || **9** *θεσσαλίας* codd. praeter **K** et Anth. || **10.11** om. Anth. || **11** *ἰταλίας* **PQ** || **13** *θοᾶν* **LP** Anth. || **15** *θανόντων* **KQ** || **16** *τὸν*[2] om. **K** || **18** *παρέλαβεν* **K** *παρέβαλεν* **Q** || **19.20** ita exhibet schol. **B** Anth.: *ἄφλ. κ. ἄφ. ὁδ. τ. ἐ. βουνῶ σταυρὸς ἐπ' ἀλκαίω ἵσταται αὐτόματος* || **20** *πήγνυται* om. **L**[1] s. s. **L**[2] *ἠλίβατος πήγνυται* **K** || **26** *ἐκεῖνοι*: corr. Rei. | *περιόντες* **L**[1] | *ἐπὶ* **KPC**: *περὶ*

πωλεῖσθαι τὴν εἰρήνην Φιλίππῳ, παρὸν ἐκκόψαι τὸν a. 197
πόλεμον ἄρδην καὶ ἀνελεῖν ἀρχὴν ὑφ' ἧς πρώτης ἐδου-
λώθη τὸ Ἑλληνικόν. ταῦτα τῶν Αἰτωλῶν λεγόντων καὶ 7
διαταραττόντων τοὺς συμμάχους, αὐτὸς ὁ Φίλιππος ἐλ- 374
5 θὼν πρὸς τὰς διαλύσεις ἀνεῖλε τὴν ὑποψίαν, ἐπιτρέψας
τῷ Τίτῳ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις τὰ καθ' αὑτόν. καὶ οὕτω κατα- 8
λύεται τὸν πόλεμον ὁ Τίτος, καὶ τὴν μὲν Μακεδονικὴν
ἀπέδωκεν αὐτῷ βασιλείαν, τῆς δ' Ἑλλάδος προσέταξεν
ἀποστῆναι, χιλίοις δὲ ταλάντοις ἐζημίωσε, τὰς δὲ ναῦς
10 πάσας παρείλετο πλὴν δέκα, τῶν δὲ παίδων τὸν ἕτερον,
Δημήτριον, ὁμηρεύσοντα λαβὼν εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν,
ἄριστα τῷ καιρῷ χρησάμενος καὶ προλαβὼν τὸ μέλλον.
Ἀννίβου γὰρ τοῦ Λίβυος, ἀνδρὸς ἐχθίστου τε Ῥωμαίοις 9
καὶ φυγάδος, ἤδη τότε πρὸς Ἀντίοχον ἥκοντος τὸν βασι-
15 λέα καὶ παροξύνοντος αὐτὸν εἰς τὸ πρόσθεν προϊέναι, τῇ b
τύχῃ τῆς δυνάμεως εὐροούσης, ἤδη καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπὸ
πραγμάτων μεγάλων, ἃ κατεργασάμενος μέγας ἐπωνο-
μάσθη, πρὸς τὴν τῶν ἁπάντων ἡγεμονίαν ἀποβλέποντα,
44 Z[1] μάλιστα δὲ κατὰ Ῥωμαίων ἀνιστάμενον, εἰ μὴ τοῦτο προ- 10
20 ϊδὼν ὁ Τίτος ἐμφρόνως ἐνέδωκε πρὸς τὰς διαλύσεις,
ἀλλὰ τὸν Φιλιππικὸν ὁ Ἀντιοχικὸς κατειλήφει πόλεμος
ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ συνέστησαν ὑπ' αἰτιῶν ἀμφότεροι κοι-
νῶν οἱ μέγιστοι τῶν τότε καὶ δυνατώτατοι βασιλέων ἐπὶ
τὴν Ῥώμην, ἔσχεν ἂν ἀγῶνας ἐξ ὑπαρχῆς καὶ κινδύνους
25 τῶν πρὸς Ἀννίβαν οὐκ ἐλάττους. νῦν δὲ τῶν πολέμων 11 c
μέσην κατὰ καιρὸν ἐμβαλὼν τὴν εἰρήνην ὁ Τίτος, καὶ
268 S πρὶν ἄρξασθαι τὸν μέλλοντα διακόψας τὸν παρόντα, τοῦ
μὲν τὴν ἐσχάτην ἐλπίδα, τοῦ δὲ τὴν πρώτην ὑφεῖλεν.

3 Pol. 18, 34, 5–8. 36–39. 42. 44. Liv. 33, 13. 24, 5–7. 30. App. Mac. 9, 2, 3. Cass. Dio 18, frg. 60. Flor. 1, 23, 12. Amp. 16, 3 de vir. ill. 51, 2. Eutr. 4, 2. Zon. 9, 16

[ΛKPQ] 6 τῷ del. Cor. | τοῖς K: om. cet. | ἑαυτὸν Q || 7 μὲν om. P || 11 ὁμηρεύσαντα P et ante ras. L || 12 χρησάμενον L[1]V[b] || 16 εὖ ῥεούσης Iuntina et editt. ante Sint.; cf. Zie. l. c. 222 | καὶ om. QL[2] || 18 τῶν K: om. cet. || 19 ⟨ἂν ἐξ⟩ανιστάμενον Rei.; immo ex εἰ μὴ incipit apodosis || 21 κατείληφε Λ παρειλήφει Zie. | πόλεμον ΛK

a. 196 4 **10.** Ἐπεὶ δ' οἱ δέκα πρέσβεις οὓς ἡ σύγκλητος ἔπεμψε
τῷ Τίτῳ συνεβούλευον, τοὺς μὲν ἄλλους Ἕλληνας ἐλευ-
θεροῦν, Κόρινθον δὲ καὶ Χαλκίδα καὶ Δημητριάδα δια-
τηρεῖν ἐμφρούρους ἕνεκα τῆς πρὸς Ἀντίοχον ἀσφαλείας,
2 ἐνταῦθα δὴ ταῖς κατηγορίαις λαμπροὶ λαμπρῶς τὰς πό- 5
λεις ἀνερρήγνυσαν Αἰτωλοί, τὸν μὲν Τίτον κελεύοντες
τὰς πέδας τῆς Ἑλλάδος λύειν (οὕτω γὰρ ὁ Φίλιππος
εἰώθει τὰς προειρημένας πόλεις ὀνομάζειν), τοὺς δ' Ἕλ-
d ληνας ἐρωτῶντες, εἰ κλοιὸν ἔχοντες βαρύτερον μὲν λειό-
τερον δὲ τοῦ πάλαι τὸν νῦν χαίρουσι, καὶ θαυμάζουσι 10
τὸν Τίτον ὡς εὐεργέτην, ὅτι τοῦ ποδὸς λύσας τὴν Ἑλ-
3 λάδα τοῦ τραχήλου δέδεκεν. ἐφ' οἷς ἀχθόμενος ὁ Τίτος
καὶ βαρέως φέρων καὶ δεόμενος τοῦ συνεδρίου, τέλος
ἐξέπεισε καὶ ταύτας τὰς πόλεις ἀνεῖναι τῆς φρουρᾶς,
ὅπως ὁλόκληρος ἡ χάρις ὑπάρξῃ παρ' αὐτοῦ τοῖς Ἕλλησιν. 15
4 Ἰσθμίων οὖν ἀγομένων, πλῆθος μὲν ἀνθρώπων ἐν τῷ 45 Z[1]
σταδίῳ καθῆστο τὸν γυμνικὸν ἀγῶνα θεωμένων, οἷα
δὴ διὰ χρόνων πεπαυμένης μὲν πολέμων τῆς Ἑλλάδος
e ἐπ' ἐλπίσιν ἐλευθερίας, σαφεῖ δ' εἰρήνῃ πανηγυριζού-
5 σης· τῇ σάλπιγγι ⟨δὲ⟩ σιωπῆς εἰς ἅπαντας διαδοθείσης, 20
προελθὼν εἰς μέσον ὁ κῆρυξ ἀνεῖπεν, ὅτι Ῥωμαίων ἡ
σύγκλητος καὶ Τίτος Κοΐντιος στρατηγὸς ὕπατος, κατα-
πολεμήσαντες βασιλέα Φίλιππον καὶ Μακεδόνας, ἀφιᾶσιν
ἐλευθέρους καὶ ἀφρουρήτους καὶ ἀφορολογήτους, νόμοις

1 c. 10, 1–11, 2. Pol. 18, 44–46. Liv. 33, 31–33. Plut. Cato mai. 12, 3. mor. 197b. App. Mac. 9, 4. Val. Max. 4, 8, 5. Flor. 1, 23, 13–15. de vir. ill. 51, 4(?). Zon. 9, 18 || **9** cf. mor. 855a

[**ΛKPQ**] **4** *ἐν φρουροῖς* **P** || **6** *ἀνερρίπισαν* Latte cl. Demosth. 23, 1. Sull. 6, 1, sed *ἀνερρήγνυσαν* tuetur Cast. cl. Mar. 35, 1 || **9** *βαρύτερον*] *μακρότερον* mor. || **13** *καὶ*[2] del. Sint. || **16**–p. 42, 2 hab. Phot. bibl. p. 400 || **17** *θεωμένων* **PQ** Phot.: *θεώμενον* **KL**[2] *θεώμενος* **L**[1] || **17. 18** *οἷα δὴ*] *ἅτε δὴ* **P** *ἅτε* Phot. || **18** *χρόνου* **M** Anon. Steph. | *πεπαυμένον* **K** | *μὲν* om. **K** || **18. 19** *Ἑλλάδος, ἐν ἐλευθερίᾳ δὲ σαφεῖ καὶ εἰρήνῃ πανηγ.* Phot. || **20** *δὲ* add. Aldina | *εἰς*] *πρὸς* Phot. || **21** *προσελθὼν* codd. praet. **K** || **22** *κόϊντος* codd. et Phot. || **24** *ἀφρουρ. καὶ ἐλευθ.*: trp. Zie. cl. Pol. 18, 46, 5 (*ἐλ. ἀφρ. ἀφορ.*) et Liv. 33, 32, 5 (*liberos immunes*) et Cat. mai. et mor. (*ἐλ. καὶ αὐτονόμους*)

χρωμένους τοῖς πατρίοις, Κορινθίους, Φωκεῖς, Λοκρούς, a.196
Εὐβοέας, Ἀχαιοὺς Φθιώτας, Μάγνητας, Θετταλούς,
Περραιβούς. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οὐ πάνυ πάντες οὐδὲ 6
σαφῶς ἐπήκουσαν, ἀλλ' ἀνώμαλος καὶ θορυβώδης κίνη-
5 σις ἦν ἐν τῷ σταδίῳ, θαυμαζόντων καὶ διαπυνθανομένων f
καὶ πάλιν ἀνειπεῖν κελευόντων· ὡς δ' αὖθις ἡσυχίας 7
269 S γενομένης ἀναγαγὼν ὁ κῆρυξ τὴν φωνὴν προθυμότερον
εἰς ἅπαντας ἐγεγώνει, καὶ διῆλθε τὸ κήρυγμα, κραυγὴ
μὲν ἄπιστος τὸ μέγεθος διὰ χαρὰν ἐχώρει μέχρι θαλάττης,
10 ὀρθὸν δ' ἀνειστήκει τὸ θέατρον, οὐδεὶς δὲ λόγος ἦν τῶν
ἀγωνιζομένων, ἔσπευδον δὲ πάντες ἀναπηδῆσαι καὶ δεξιώ-
σασθαι καὶ προσειπεῖν τὸν σωτῆρα τῆς Ἑλλάδος καὶ 375
46 Z[1] πρόμαχον. τὸ δὲ πολλάκις λεγόμενον εἰς ὑπερβολὴν τῆς 8
φωνῆς καὶ μέγεθος ὤφθη τότε· κόρακες γὰρ ὑπερπετό-
15 μενοι κατὰ τύχην ἔπεσον εἰς τὸ στάδιον. αἰτία δ' ἡ τοῦ 9
ἀέρος ῥῆξις· ὅταν γὰρ ἡ φωνὴ πολλὴ καὶ μεγάλη φέρηται,
διασπώμενος ὑπ' αὐτῆς οὐκ ἀντερείδει τοῖς πετομένοις,
ἀλλ' ὀλίσθημα ποιεῖ καθάπερ κενεμβατοῦσιν, εἰ μὴ νὴ
Δία πληγῇ τινι μᾶλλον ὡς ὑπὸ βέλους διελαυνόμενα πί-
20 πτει καὶ ἀποθνῄσκει. δύναται δὲ καὶ περιδίνησις εἶναι 10
τοῦ ἀέρος, ἑλιγμὸν οἷον ἐν πελάγει καὶ παλιρρύμην τοῦ
σάλου διὰ μέγεθος λαμβάνοντος.

11. Ὁ δ' οὖν Τίτος, εἰ μὴ τάχιστα τῆς θέας διαλυθείσης
ὑπιδόμενος τὴν φορὰν τοῦ πλήθους καὶ τὸν δρόμον

13–20 cf. Plut. Pomp. 25, 12. 13. Val. Max. 4, 8, 5

[**ΛKPQ**] **1** *χρωμένοις* **Q** | *λοκρούς· φωκεῖς* trp. Zie. ex Pol. et Liv. *λοκρ. εὐβ. φωκ.* Phot. || **2** *Ἀχαιοὺς τοὺς Φθ.* Pol. 18, 46, 5. 47, 7 (sed cf. Plut. Pelop. 31, 2. 35, 3) || **3** *περρεβοὺς* **L[1]K** *περαιβοὺς* **Q** || **4** *ἤκουσαν* Phot. (cf. Pol.) || **6** *εἰπεῖν* **Q** | *αὖθις*] *ἅπαξ* Phot. || **8** *ἐγεγώνει* **QL[2]**: *ἐγεγώνησεν* **L[1]KP** Phot. || **12** *καὶ προσειπεῖν* om. Phot. | *τὸν* deleas cl. Pol. 18, 46, 12 *καὶ σωτῆρα προσφωνῆσαι* || **13. 14** *καὶ μέγεθος τῆς φωνῆς* Phot. || **14** *ὑπερπετόμενοι* Rei.: *περιπετόμενοι* **ΛPQ** *πετόμενοι* **K** (*ὑπερπετόμενον κόρακα* Pomp., *supervolabant* Val. Max.) || **16** *καὶ ῥῆξις* **L[1]** (*ῥήξει τοῦ ἀέρος καὶ διασπασμῷ* Pomp.) || **21** *οἷον ἑλιγμὸν*: trp. Zie. | *παλιρρύμην* Br.: *πάλιν ῥύμην* codd. (*παλινρυ* **L[1]**) || **21. 22** *τοῦ σάλου* om. Phot. (pendet ex *διὰ μέγεθος*) || **24** *ὑπειδόμενος*: corr. Sch. | *καὶ*] del. Cor. *εἰς* **M** (*cursu prope omnes tendere* Liv. 33, 33, 1)

a.196 b ἐξέκλινεν, οὐκ ἂν ἐδόκει περιγενέσθαι τοσούτων ὁμοῦ καὶ
2 πάντοθεν αὐτῷ περιχεομένων. ὡς δ' ἀπέκαμον περὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ βοῶντες ἤδη νυκτὸς οὔσης, αὖθις οὕστινας
ἴδοιεν ἢ φίλους ἢ πολίτας ἀσπαζόμενοι καὶ περιπλεκόμενοι,
πρὸς δεῖπνα καὶ πότους ἐτρέποντο μετ' ἀλλήλων. 5
3 Ἐν ᾧ καὶ μᾶλλον ὡς εἰκὸς ἡδομένοις ἐπῄει λογίζε-
σθαι καὶ διαλέγεσθαι περὶ τῆς Ἑλλάδος, ὅσους πολεμή-
σασα πολέμους διὰ τὴν ἐλευθερίαν, οὔπω τύχοι βε-
βαιότερον οὐδ' ἥδιον αὐτῆς, ἑτέρων προαγωνισαμένων
c ὀλίγου δεῖν ἀναίμακτος αὐτὴ καὶ ἀπενθὴς φερομένη τὸ 10
4 κάλλιστον καὶ περιμαχητότατον ἆθλον. ἦν δ' ἄρα σπά- 47 Z¹
νιον μὲν ἀνδρεία καὶ φρόνησις ἐν ἀνθρώποις, σπανιώτατον
5 δὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ὁ δίκαιος. οἱ γὰρ Ἀγησίλαοι καὶ
⟨οἱ⟩ Λύσανδροι καὶ οἱ Νικίαι καὶ οἱ Ἀλκιβιάδαι πολέ-
μους μὲν εὖ διέπειν καὶ μάχας νικᾶν κατά τε γῆν καὶ θά- 270 S
λασσαν ἄρχοντες ἠπίσταντο, χρῆσθαι δὲ πρὸς χάριν εὐ- 16
6 γενῆ καὶ τὸ καλὸν οἷς κατώρθουν οὐκ ἔγνωσαν, ἀλλ' εἰ
τὸ Μαραθώνιόν τις ἔργον ἀφέλοι, καὶ τὴν ἐν Σαλαμῖνι
ναυμαχίαν, καὶ Πλαταιὰς καὶ Θερμοπύλας, καὶ τὰ πρὸς
d Εὐρυμέδοντι καὶ τὰ περὶ Κύπρον Κίμωνος ἔργα, πάσας 20
τὰς μάχας ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ δουλείᾳ μεμάχηται πρὸς αὑτήν,
καὶ πᾶν τρόπαιον αὐτῆς συμφορὰ καὶ ὄνειδος [ἐπ' αὐτὴν]
ἕστηκε, τὰ πλεῖστα κακίᾳ καὶ φιλονικίᾳ τῶν ἡγουμένων
7 περιτραπείσης. ἀλλόφυλοι δ' ἄνδρες, ἐναύσματα μικρὰ
καὶ γλίσχρα κοινωνήματα παλαιοῦ γένους ἔχειν δοκοῦν- 25
τες, ἀφ' ὧν καὶ λόγῳ τι καὶ γνώμῃ τῶν χρησίμων ὑπ-
άρξαι τῇ Ἑλλάδι θαυμαστὸν ἦν, οὗτοι τοῖς μεγίστοις
κινδύνοις καὶ πόνοις ἐξελόμενοι τὴν Ἑλλάδα δεσποτῶν
χαλεπῶν καὶ τυράννων ἐλευθεροῦσι.

[ΛΚPQ] **1** ὁμοῦ καὶ om. Phot. καὶ del. (Am.) Cor. || **4** φίλους] ξένους **Q** || **6** ἡδομένους **P**, quod si cui placet, ὑπῄει scribendum ut p. 43, 1 || **9** post αὐτῆς aut addendum aut subaudiendum ἢ νῦν || **10** αὕτη **LPC** || **12** ἀνδρία **KPQ** | ἀνθρώποις: ἐκείνοις vel ἐκείνῃ Zie. αὐτοῖς Erbse Mus. Rhen. 100, 278 || **14** οἱ add. Sch. || **15** μὲν ἐνδιέπειν **P** | τε] γε **K** || **20** εὐρυμέδοντα **P** | κιμώνια **P** || **22** καὶ — αὐτὴν om. **K** | ἐπ' αὐτὴν del. Zie. || **24** τραπείσης **L**¹ περιτραπεῖσαν Rei. | ἐνάσματα **P** ἐν ἄσμασι τὰ **Q** || **27** θαυμαστόν· ἦν **P** ἦν del. Sch.

12. Ταῦτα δὴ τοὺς Ἕλληνας ὑπήει, καὶ τὰ τῶν ἔργων a.196
ὁμολογοῦντα τοῖς κηρύγμασιν ⟨ἦν⟩. ἅμα γὰρ ἐξέπεμπεν 2
ὁ Τίτος, Λέντλον μὲν εἰς Ἀσίαν Βαργυλιήτας ἐλευθερώ- e
σοντα, Στερτίνιον δ' εἰς Θρᾴκην τὰς αὐτόθι πόλεις καὶ
5 νήσους ἀπαλλάξοντα τῶν Φιλίππου φρουρῶν· Πόπλιος 3
48 Z[1] δ' Οὐίλλιος ἔπλει διαλεξόμενος Ἀντιόχῳ περὶ τῆς τῶν
ὑπ' αὐτὸν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. αὐτὸς δ' ὁ Τίτος εἰς 4 a.195
Χαλκίδα παρελθών, εἶτα πλεύσας ἐκεῖθεν ἐπὶ Μαγνη-
σίαν, ἐξῆγε τὰς φρουρὰς καὶ τὰς πολιτείας ἀπεδίδου τοῖς
10 δήμοις. ἀγωνοθέτης δὲ Νεμείων ἀποδειχθεὶς ἐν Ἄργει, 5
τήν τε πανήγυριν ἄριστα διέθηκε, καὶ πάλιν ἐκεῖ τοῖς
Ἕλλησι τὴν ἐλευθερίαν ὑπὸ κήρυκος ἀνεῖπεν, ἐπιφοι- 6
τῶν τε ταῖς πόλεσιν εὐνομίαν ἅμα καὶ δίκην πολλὴν ὁμό-
νοιάν τε καὶ φιλοφροσύνην πρὸς ἀλλήλους παρεῖχε, κατα- f
15 παύων μὲν τὰς στάσεις, κατάγων δὲ τὰς φυγάς, ἀγαλ-
λόμενος δὲ τῷ πείθειν καὶ διαλλάσσειν τοὺς Ἕλληνας οὐχ
ἧττον ἢ τῷ κεκρατηκέναι τῶν Μακεδόνων, ὥστε μικρό-
271 S τατον ἤδη τὴν ἐλευθερίαν δοκεῖν ὧν εὐεργετοῦντο. Ξε- 7
νοκράτην μὲν οὖν τὸν φιλόσοφον, ὅτε Λυκοῦργος αὐτὸν
20 ὁ ῥήτωρ ὑπὸ τῶν τελωνῶν ἀγόμενον πρὸς τὸ μετοίκιον 376
ἀφείλετο καὶ τοῖς ἄγουσιν ἐπέθηκε δίκην τῆς ἀσελγείας,
λέγεται τοῖς παισὶν ἀπαντήσαντα τοῦ Λυκούργου ,,κα-
λήν γ' ὑμῶν ὦ παῖδες" φάναι ,,τῷ πατρὶ χάριν ἀποδί-
δωμι· πάντες γὰρ αὐτὸν ἐπαινοῦσιν ἐφ' οἷς ἔπραξε,"
25 Τίτῳ δὲ καὶ Ῥωμαίοις, ὧν τοὺς Ἕλληνας εὐεργέτησαν, 8
οὐκ εἰς ἐπαίνους μόνον, ἀλλὰ καὶ πίστιν ἐν πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις καὶ δύναμιν ἡ χάρις ἀπήντα δικαίως. οὐ γὰρ προσ- 9
δεχόμενοι μόνον τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μετα-

2 Pol. 18, 48, 1–3. Liv. 33, 35, 1. 2 || 10 Liv. 34, 41, 1–3 ||
18 mor. 842b cf. Phoc. 29, 6

[ΛKPQ] 2 ἦν add. Cor. || 3 βαργυλιῖτας K βαργλυήτας Q |
ἐλευθερώσαντα L[1]K et P, in quo o s. s. m. 1 || 4 Στερτίνιον Cor.:
τιτίλλιον || 6 Οὐίλλιος] ἰούλιος KQ et ut vid. L[2] || 6.7 τῶν ὑπὸ
τῶν P τῶν αὐτῶν Q || 10 νεμίων KP || 15 κατάγων] καταλύων Q ||
18 ξενοκράτη LK || 20 (τελώνου . . .) ἀπάγοντος mor.

a.196 10 *πεμπόμενοι καὶ καλοῦντες, ἐνεχείριζον αὐτούς, οὐδὲ δῆ-
μοι καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖς, ὑφ' ἑτέρων ἀδικού-*
b *μενοι βασιλέων, κατέφευγον εἰς τὰς ἐκείνων χεῖρας, ὥστ'
ἐν βραχεῖ χρόνῳ, τάχα που καὶ θεοῦ συνεφαπτομένου,* 49 Z[1]
11 *πάντ' αὐτοῖς ὑπήκοα γενέσθαι. καὶ αὐτὸς δὲ μέγιστον* 5
*ἐφρόνησεν ἐπὶ τῇ τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερώσει. ἀνατιθεὶς
γὰρ εἰς Δελφοὺς ἀσπίδας ἀργυρᾶς καὶ τὸν ἑαυτοῦ θυ-
ρεόν, ἐπέγραψε* (Preger 93)·

*Ζηνὸς ἰὼ κραιπναῖσι γεγαθότες ἱπποσύναισι
κοῦροι, ἰὼ Σπάρτας Τυνδαρίδαι βασιλεῖς,* 10
*Αἰνεάδας Τίτος ὔμμιν ὑπέρτατον ὤπασε δῶρον,
Ἑλλάνων τεύξας παισὶν ἐλευθερίαν.*

12 *ἀνέθηκε δὲ καὶ χρυσοῦν τῷ Ἀπόλλωνι στέφανον, ἐπι-
γράψας* (Preger 92)·

c *Τόνδε τοι ἀμβροσίοισιν ἐπὶ πλοκάμοισιν ἔθηκε* 15
*κεῖσθαι Λατοΐδα χρυσοφαῆ στέφανον,
ὃν πόρεν Αἰνεαδᾶν ταγὸς μέγας. ἀλλ' Ἑκάεργε
ἀλκᾶς τῷ θείῳ κῦδος ὄπαζε Τίτῳ.*

13 *τῇ γοῦν Κορινθίων πόλει πρὸς τοὺς Ἕλληνας τὸ αὐτὸ*
a.196 *δὶς ἤδη συμβέβηκε· καὶ γὰρ Τίτος ἐν Κορίνθῳ τότε καὶ* 20
a.67 p.Chr. *Νέρων αὖθις καθ' ἡμᾶς ἐν Κορίνθῳ παραπλησίως
Ἰσθμίων ἀγομένων τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρους καὶ αὐτο-* 272 S

21 mor. 567 f. Suet. Ner. 24, 2. Cass. Dio 63, 11, 1. Philostr. v. Apoll. 5, 41. IG 7, 2713 = Dittenberger, Syll.[3] 814. Dessau ILS 8794

[**ΛKPQ**] **1.2** ad *δῆμοι καὶ πόλεις* subaudi *μόνον* ex p. 43, 26 et 28 || **3** *καὶ κατέφευγον* **Λ** || **9** *Ζανὸς* Hecker | *ἰὼ* **L**[2]: *ὦ* **L**[1]**PQ** *ὦι* **K** | *κραιπνᾶσι* **L**[1]**KQ** | *γεγανθότες* **P** (quod vid. ortum esse ex *γεγάθότες* [H superscr.]) | *ἱπποσύνεσι* **L**[1]**P** || **10** *τυνδαρεῖδαι* **K** || **11** *αἰνεάδες* **P** | *ὑμῖν* **P** *ὑμὶν* Linde || **12** *ἑλλήνων*: em. Hecker || **13** *ἀνέθηκε*] *ἀνέκαθεν* **L**[1] | *ἐπιγράψας* om. **L**[1] || **15.16** *ἔθηκενεῖσθαι* **L**[1] *ἔθηκεν ἦσθαι* **P** *ἔθηκε*] *γεγήθοις* Brunck *ἔοικε* Hecker cl. AP 6, 275 *ἅδηκε* Stadtmüller cl. Hippon. fr. 100 Bgk.[4] || **17** *ὃν πόρεν*] *quem tulit* recte interpr. Rei. *ὅς πόρεν* Jacobs | *αἰνεδᾶν* **P** || **19** *δ' οὖν* Bekker | *κορινθίωι* **PA** || **21** *νέρωνος* **P**

νόμους ἀφῆκαν, ὁ μὲν διὰ κήρυκος ὡς εἴρηται (c. 10, 5), Νέρων δ' αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπὸ βήματος ἐν τῷ πλήθει δημηγορήσας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

50 Z¹ 13. Ὁ δὲ Τίτος τότε καλλίστου καὶ δικαιοτάτου τοῦ a.195 d
5 πρὸς Νάβιν ἀρξάμενος πολέμου, τὸν Λακεδαιμονίων ἐξωλέστατον καὶ παρανομώτατον τύραννον, ἐν τῷ τέλει διεψεύσατο τὰς τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδας, ἑλεῖν παρασχὸν οὐκ ἐθελήσας, ἀλλὰ σπεισάμενος καὶ προέμενος τὴν Σπάρτην ἀναξίως δουλεύουσαν, εἴτε δείσας μὴ τοῦ πο- 2
10 λέμου μῆκος λαμβάνοντος ἄλλος ἀπὸ Ῥώμης ἐπελθὼν στρατηγὸς ἀνέληται τὴν δόξαν, εἴτε φιλονικίᾳ καὶ ζηλοτυπίᾳ τῶν Φιλοποίμενος τιμῶν, ὃν ἔν τε τοῖς ἄλλοις 3 ἅπασιν ἄνδρα δεινότατον τῶν Ἑλλήνων ὄντα, καὶ περὶ ἐκεῖνον τὸν πόλεμον ἔργα θαυμαστὰ τόλμης καὶ δεινότη-
15 τος ἀποδειξάμενον, ἴσα τῷ Τίτῳ κυδαίνοντες Ἀχαιοὶ καὶ e τιμῶντες ἐν τοῖς θεάτροις, ἐλύπουν ἐκεῖνον, οὐκ ἀξιοῦντα Ῥωμαίων ὑπάτῳ προπολεμοῦντι τῆς Ἑλλάδος ἄνθρωπον Ἀρκάδα, μικρῶν καὶ ὁμόρων πολέμων στρατηγόν, ὅμοια θαυμάζεσθαι παρ' αὐτοῖς. οὐ μὴν ἀλλ' αὐτὸς ὁ Τίτος 4 a.194
20 ὑπὲρ τούτων ἀπελογεῖτο, καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ὡς ἑώρα σὺν κακῷ μεγάλῳ τῶν ἄλλων Σπαρτιατῶν ἀπολούμενον τὸν τύραννον.

Τῶν δ' Ἀχαιῶν αὐτῷ πολλὰ πρὸς τιμὴν ψηφισαμένων, 5 οὐδὲν ἐδόκει πρὸς τὰς εὐεργεσίας ἐξισοῦσθαι πλὴν μιᾶς
25 δωρεᾶς, ἣν ἐκεῖνος ἀντὶ πάντων ἠγάπησεν. ἦν δὲ τοιάδε· 6 Ῥωμαίων οἱ δυστυχήσαντες ἐν τῷ πρὸς Ἀννίβαν πο- f
51 Z¹ λέμῳ πολλαχοῦ μὲν ὤνιοι γενόμενοι καὶ διασπαρέντες

4 Liv. 34, 25—41. Pol. 23, 5, 2. Flor. 1, 23, 12. Oros. 4, 20, 2 de vir. ill. 51, 3. Eutr. 4, 2. Zon. 9, 18 || 11 cf. infra c. 17, 2. Philop. 15, 1. 2 || 19 Liv. 34, 48, 3—49, 3 || 26 Liv. 34, 50, 3—7 (= Pol. 19, 2). 52, 12. mor. 197 b. Val. Max. 5, 2, 6. Oros. 4, 20, 3

[ΛKPQ] 1 ἀφῆκεν L² || 2 ἀπὸ] ἐπὶ PQ || 5 ὄναβιν codd. | τὸν K: τῶν || 7 τὰς om. P τὰ Q | ἐλπίδας om. Q | παρασχὸν ex ras. C: παρασχὼν cet. παρὸν Xy., sed cf. Cim. 14, 3 || 10 ἐλθὼν Q || 12 ὃν KQ: ὧν ΛP || 15 ἴσω L¹P || 17 ἄνθρωπον om. L¹ || 18 πόλεων Anon. || 20 κατατίθεσθαι P 'ad καταθέσθαι subaudi φάσκων vel λέγων quod latet in v. ἀπελογεῖτο' Rei.

a.194 7 ἐδούλευον· ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι χίλιοι καὶ διακόσιοι τὸ πλῆ-
θος ἦσαν, ἀεὶ μὲν οἰκτροὶ τῆς μεταβολῆς, τότε δὲ καὶ
μᾶλλον ὡς εἰκός, ἐντυγχάνοντες οἱ μὲν υἱοῖς, οἱ δ' ἀδελ-
φοῖς, οἱ δὲ συνήθεσιν, ἐλευθέροις δοῦλοι καὶ νικῶσιν
877 8 αἰχμάλωτοι. τούτους ὁ μὲν Τίτος οὐκ ἀφείλετο τῶν 273 S
κεκτημένων, καίπερ ἀνιώμενος ἐπ' αὐτοῖς, οἱ δ' Ἀχαιοὶ 6
λυτρωσάμενοι πέντε μνῶν ἕκαστον ἄνδρα καὶ συναγα-
γόντες εἰς ταὐτὸ πάντας ἤδη περὶ πλοῦν ὄντι τῷ Τίτῳ
παρέδωκαν, ὥστ' αὐτὸν εὐφραινόμενον ἀποπλεῖν, ἀπὸ
καλῶν ἔργων καλὰς ἀμοιβὰς καὶ πρεπούσας ἀνδρὶ μεγάλῳ 10
9 καὶ φιλοπολίτῃ κεκομισμένον. ὃ δὴ δοκεῖ πρὸς τὸν θρί-
αμβον αὐτῷ πάντων ὑπάρξαι λαμπρότατον. οἱ γὰρ ἄνδρες
οὗτοι, καθάπερ ἔθος ἐστὶ τοῖς οἰκέταις ὅταν ἐλευθερω-
θῶσι, ξύρεσθαί τε τὰς κεφαλὰς καὶ πιλία φορεῖν, ταῦτα
b δράσαντες αὐτοὶ θριαμβεύοντι τῷ Τίτῳ παρείποντο. 15

14. Καλὴν δὲ καὶ τὰ λάφυρα πομπευόμενα παρεῖχεν
ὄψιν, Ἑλληνικὰ κράνη καὶ πέλται Μακεδονικαὶ καὶ
2 σάρισαι, τό τε τῶν χρημάτων πλῆθος οὐκ ὀλίγον ἦν, ὡς
ἀναγράφουσιν οἱ περὶ τὸν Ἀντίαν ἐν τῷ θριάμβῳ κομι-
σθῆναι χρυσίου μὲν συγκεχωνευμένου λίτρας τρισχιλίας 20
ἑπτακοσίας δεκατρεῖς, ἀργύρου δὲ τετρακισμυρίας τρισ-
χιλίας διακοσίας ἑβδομήκοντα, Φιλιππείους δὲ χρυσοῦς
μυρίους τετρακισχιλίους πεντακοσίους δεκατέσσαρας· 52 Z'
3 χωρὶς δὲ τούτων τὰ χίλια τάλαντα Φίλιππος ὤφειλεν·
a.191 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐπείσθησαν Ῥωμαῖοι, μάλιστα 25
c τοῦ Τίτου συμπράξαντος, ἀφεῖναι τῷ Φιλίππῳ, καὶ σύμ-

11 CIL I^2 p. 174. act. tr. a. 560. Cic. p. Mur. 31. in Pis. 61. Liv. 34, 52, 3–12. Val. Max. 5, 2, 6. Oros. 4, 20, 3. Eutr. 4, 2 || **25** Pol. 21, 3, 3. 11, 9. Liv. 36, 35, 13. Diod. 28, 15, 1. App. Mac. 9, 5. Syr. 20, 92. Eutr. 4, 3

[**ΛKPQ**] **9** *ἀπὸ* del. Zie. || **11** *κεκομισμένον* Xy.: *κεκοσμημένον* **K** *κεκοσμημένωι* cet. || **13** *ἐλευθερῶσι* **P** et **C**, in quo *θῶ* s. s. m. 1 || **15** *αὐτῷ* Cor. del. Zie. || **16** *καλὴν* **K** (Sch. Bekker): *καλλίω* || **18** *σάρισσαι* **PQL**^{2} || **19** *τὸν Ἀντίαν* Cichorius Wien. Stud. 24, 591 cl. p. 51, 26: *τὸν ἰτανὸν* **KPCL**^{2} *τουϊτανὸν* **L**^{1}**Q** *Τουδιτανὸν* Anon. edd. HRR I 145 | *κοσμηθῆναι* **P** || **20** *χρυσοῦ* Sch. || **21** *τρισχιλίας* om. **P** || **24** *τάλαντα ᾶ* **KPCL**^{2} || **26** *συμπράσσοντος* **ΛKQ**

μαχον ἐψηφίσαντο καὶ τὸν υἱὸν ἀπήλλαξαν αὐτῷ τῆς ὁμηρείας.

15. Ἐπεὶ δ' ὁ Ἀντίοχος εἰς τὴν Ἑλλάδα ναυσὶ πολ- a.192
λαῖς καὶ στρατῷ περαιωθεὶς ἀφίστη τὰς πόλεις καὶ
5 διεστασίαζεν, Αἰτωλῶν αὐτῷ συνεπιλαμβανομένων, καὶ
πάλαι διακειμένων πρὸς τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἐχθρῶς καὶ
πολεμικῶς, ὑπόθεσιν τοῦ πολέμου καὶ πρόφασιν διδόν-
των ἐλευθεροῦν τοὺς Ἕλληνας, οὐδὲν δεομένους (ἐλεύ-
θεροι γὰρ ἦσαν), ἀλλ' εὐπρεπεστέρας αἰτίας ἀπορίᾳ τῷ
10 καλλίστῳ τῶν ὀνομάτων χρῆσθαι διδασκόντων, [καὶ] σφό- 2
274 S δρα δείσαντες οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἀνάτασιν καὶ δόξαν αὐ- d
τοῦ τῆς δυνάμεως, στρατηγὸν μὲν ὕπατον τοῦ πολέμου
Μάνιον Ἀκίλιον κατέπεμψαν, πρεσβευτὴν δὲ Τίτον διὰ
τοὺς Ἕλληνας, ὧν τοὺς μὲν εὐθὺς ὀφθεὶς ἐποίησε βεβαιο- 3
15 τέρους, τοὺς δ' ἀρχομένους νοσεῖν, ὥσπερ τι σὺν καιρῷ
φάρμακον ἐνδιδοὺς τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν, ἔστησε καὶ
διεκώλυσεν ἐξαμαρτεῖν. ὀλίγοι δ' αὐτὸν ἐξέφυγον, ἤδη 4
προκατειλημμένοι καὶ διεφθαρμένοι παντάπασιν ὑπὸ τῶν
Αἰτωλῶν, οὓς καίπερ ὀργισθεὶς καὶ παροξυνθεὶς ὅμως
20 μετὰ τὴν μάχην περιεποίησεν. Ἀντίοχος γὰρ ἡττηθεὶς ἐν 5 a.191
53 Z[1] Θερμοπύλαις καὶ φυγὼν εὐθὺς εἰς Ἀσίαν ἀπέπλευσε,
Μάνιος δ' ὁ ὕπατος τοὺς μὲν αὐτὸς ἐπιὼν τῶν Αἰτωλῶν e
ἐπολιόρκει, τοὺς δὲ τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ συνεχώρησεν
ἐξαιρεῖν. ἀγομένων δὲ καὶ φερομένων ὑπὸ τοῦ Μακεδό- 6
25 νος τοῦτο μὲν Δολόπων καὶ Μαγνήτων, τοῦτο δ' Ἀθα-
μάνων καὶ Ἀπεραντῶν, αὐτοῦ δὲ τοῦ Μανίου τὴν μὲν
Ἡράκλειαν διαπεπορθηκότος, τὴν δὲ Ναύπακτον Αἰτω-
λῶν ἐχόντων πολιορκοῦντος, οἰκτίρων τοὺς Ἕλληνας

5 Liv. 35, 12, 1–6. 33, 8. Plut. Cat. mai. 12, 3 || **11** Liv. 35, 23, 1–5. 31–33. 39. 48–50. Plut. Cat. mai. 12, 4 || **23** Liv. 36, 13. 14. App. Syr. 17, 73 || **26** Liv. 36, 22–24. 30. 34, 1–35, 6. Pol. 20, 9, 1

[ΛKPQ] **1** *ἀπήλλαξεν* **P** || **3** *ὁ* om. **P** | *εἰς* om. **L[1]K** || **7** ⟨*τότε δ'*⟩ *ὑπόθεσιν* Zie. || **10** *καὶ* del. (Steph.) Cor. *καὶ δείσαντες σφόδρα* **K** || **11** *ἀνάστασιν*: em. Rei. | *καὶ* ⟨*τὴν*⟩ Zie. || **15** *τι σὺν* Zie.: *τις ἐν* || **16** *διδοὺς* **C** Br. || **22** *ὁ* om. **PC** || **25** *μαγνητῶν* **Q** || **26** *ἀπεράντων*: em. Cor. cl. Steph. Byz. s. v.

a. 191 ὁ Τίτος διέπλευσεν ἐκ Πελοποννήσου πρὸς τὸν ὕπατον.
7 καὶ πρῶτον μὲν ἐπετίμησεν, εἰ νενικηκὼς αὐτὸς τὰ ἔπαθλα τοῦ πολέμου Φίλιππον ἐᾷ φέρεσθαι, καὶ τριβόμενος περὶ μιᾷ πόλει κάθηται δι' ὀργήν, ἔθνη δ' οὐκ ὀλίγα καὶ
f 8 βασιλείας Μακεδόνες αἱροῦσιν. ἔπειτα τῶν πολιορκου- 5 μένων ὡς εἶδον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους ἀνακαλούντων καὶ χεῖρας ὀρεγόντων καὶ δεομένων, τότε μὲν οὐδὲν εἰ-
9 πών, ἀλλὰ στραφεὶς καὶ δακρύσας ἀπῆλθεν· ὕστερον δὲ διαλεχθεὶς τῷ Μανίῳ καὶ καταπαύσας τὸν θυμὸν αὐτοῦ, διεπράξατο τοῖς Αἰτωλοῖς ἀνοχὰς δοθῆναι καὶ χρό- 10 νον, ἐν ᾧ πρεσβεύσαντες εἰς Ῥώμην μετρίου τινὸς τυχεῖν ἀξιώσουσι.

378 **16.** Πλεῖστον δ' ἀγῶνα καὶ πόνον αὐτῷ παρεῖχον αἱ περὶ Χαλκιδέων δεήσεις, πρὸς τὸν Μάνιον ἐν ὀργῇ γε- 275 S γονότων διὰ τὸν γάμον, ὃν παρ' αὐτῶν ἔγημεν Ἀντί- 15 οχος ἤδη τοῦ πολέμου συνεστῶτος, οὐ καθ' ὥραν οὐδὲ 54 Z¹ κατὰ καιρόν, ἀλλ' ἐρασθεὶς ἀνὴρ πρεσβύτερος κόρης, ἣ θυγάτηρ μὲν ἦν Κλεοπτολέμου, καλλίστη δὲ λέγεται
2 παρθένων γενέσθαι. τοῦτο τοὺς Χαλκιδεῖς ἐποίησε βασιλίσαι προθυμότατα καὶ τὴν πόλιν αὐτῷ πρὸς τὸν πό- 20
3 λεμον ὁρμητήριον παρασχεῖν. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὡς τάχιστα μετὰ τὴν μάχην φεύγων προσέμειξε τῇ Χαλκίδι, τὴν
b δὲ κόρην ἀναλαβὼν καὶ τὰ χρήματα καὶ τοὺς φίλους, εἰς
4 Ἀσίαν ἀπέπλευσε· τὸν δὲ Μάνιον εὐθὺς ἐπὶ τοὺς Χαλκιδεῖς σὺν ὀργῇ πορευόμενον ὁ Τίτος παρακολουθῶν ἐμά- 25 λαττε καὶ παρῃτεῖτο, καὶ τέλος ⟨ἐξ⟩έπεισε καὶ κατεπράϋ-
5 νεν, αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐν τέλει Ῥωμαίων δεόμενος. οὕτω διασωθέντες οἱ Χαλκιδεῖς τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶν παρ' αὐτοῖς ἀναθημάτων τῷ Τίτῳ καθιέρωσαν, ὧν ἐπι-

13 c. 16, 1–4. Pol. 20, 3, 1. 8. Liv. 35, 51. 36, 11, 1. 2. 21, 1. 2. App. Syr. 16, 69. 20, 91. 21, 93. Plut. Philop. 17, 1 et ibi l. l.

[**ΛKPQ**] **4** *κάθηται*] *καθάπερ* **L¹** || **5** *βασιλείας* Br.: *βασιλεῖς* | *αἱρουσιν* **L¹** || **7** *καὶ χ. ὀρεγόντων* om. **P** || **10** *δοθῆναι* **KPQ**: *διδόναι* **Λ** || **11** *τυχεῖν* om. **P** || **14** distinguebant post *Μάνιον*, cf. Zie. 226 || **15** *αὐτοῖς* Rei. || **19** *βασιλεῦσαι* **PV^b** || **23** *δὲ*] *τε* Rei. || **26** *ἔπεισε*: em. Zie. cl. p. 40, 14 et Fab. Max. 21, 5

γραφὰς ἔστι τοιαύτας ἄχρι νῦν ὁρᾶν· „ὁ δῆμος Τίτῳ καὶ a.191
Ἡρακλεῖ τὸ γυμνάσιον." ἑτέρωθι δὲ πάλιν· „ὁ δῆμος
Τίτῳ καὶ Ἀπόλλωνι τὸ Δελφίνιον." ἔτι δὲ καὶ καθ' ἡμᾶς 6
ἱερεὺς χειροτονητὸς ἀπεδείκνυτο Τίτου, καὶ θύσαντες
5 αὐτῷ τῶν σπονδῶν γενομένων ᾄδουσι παιᾶνα πεποιημέ- c
νον, οὗ τἆλλα διὰ μῆκος ἡμεῖς παρέντες, ἀνεγράψαμεν ἃ
παυόμενοι τῆς ᾠδῆς λέγουσι (PLG III[4] 673 app. Powell
Coll. Alex. 173)·

Πίστιν δὲ Ῥωμαίων σέβομεν 7
10 τὰν μεγαλευκτοτάταν ὅρκοις φυλάσσειν·
μέλπετε κοῦραι
Ζῆνα μέγαν Ῥώμαν τε Τίτον θ' ἅμα Ῥωμαίων τε Πίστιν·
ἰήϊε Παιάν,
ὦ Τίτε σῶτερ.

55 Z¹ **17.** Ἦσαν δὲ καὶ παρὰ τῶν ⟨ἄλλων⟩ Ἑλλήνων τιμαὶ
16 πρέπουσαι, καὶ τὸ τὰς τιμὰς ἀληθινὰς ποιοῦν, εὔνοια θαυ-
μαστὴ δι' ἐπιείκειαν ἤθους. καὶ γὰρ εἴ τισιν ἐκ πραγμά- 2
των ἢ φιλοτιμίας ἕνεκα, καθάπερ Φιλοποίμενι καὶ πάλιν
276 S Διοφάνει στρατηγοῦντι τῶν Ἀχαιῶν, προσέκρουσεν, οὐκ
20 ἦν βαρὺς οὐδ' εἰς ἔργα διατείνων ὁ θυμός, ἀλλ' ἐν λόγῳ d
παρρησίαν τινὰ πολιτικὴν ἔχοντι παυόμενος. πικρὸς μὲν 3
οὖν οὐδενί, πολλοῖς δ' ὀξὺς ἐδόκει καὶ κοῦφος εἶναι τὴν
φύσιν, ἄλλως δὲ συγγενέσθαι πάντων ἥδιστος καὶ εἰπεῖν
ἐπίχαρις μετὰ δεινότητος. Ἀχαιοὺς μὲν γὰρ σφετεριζο- 4
25 μένους τὴν Ζακυνθίων νῆσον ἀποτρέπων ἔφη κινδυνεύ-
σειν, ἂν ὥσπερ αἱ χελῶναι πορρωτέρω τὴν κεφαλὴν τῆς
Πελοποννήσου προτείνωσι· Φιλίππου δ', ὁπηνίκα περὶ 5 a.197

17 cf. p. 45, 11. Pol. 23, 5, 2 et de Diophane Liv. 36, 31, 1–8 ‖ **24** mor. 197b. Liv. 36, 31, 10–32, 9 ‖ **27** mor. 197a. cf. Pol. 18, 1, 8. 9. Liv. 32, 32, 15. 16

[ΛKPQ] 2—3 Ἡρακλεῖ—καὶ¹ om. K ‖ **9** πίστιν editt., item 12 ‖ **10** μετα λευκτόταταν **LK** μετὰ λευκτότατον **P** μετὰ λευκοτάταν **Q** μεγαλαλκεστάταν Anon.: em. Sint. | ὅρκους Anon. Ὅρκος φυλάσσει Rei. ‖ **15** ἄλλων add. Br. | ⟨αὐτῷ⟩ τιμαὶ Rei. ‖ **22** οὖν ⟨ἦν⟩ Rei. | πολὺς **M** et ante corr. **L** ‖ **25** κινδυνεύειν **Λ**

σπονδῶν καὶ εἰρήνης τὸ πρῶτον εἰς λόγους συνήεσαν, εἰ-
πόντος μετὰ πολλῶν ἥκειν ἐκεῖνον, αὐτὸν δὲ μόνον, ὑπο-
λαβὼν ὁ Τίτος „αὐτὸν γὰρ" ἔφη „μόνον ἐποίησας, ἀπο-
a.184 e 6 *κτείνας τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς." ἐπεὶ δὲ Δεινοκράτης*
ὁ Μεσσήνιος ἐν Ῥώμῃ παρὰ πότον μεθυσθεὶς ὠρχή- 5
σατο, λαβὼν ἱμάτιον γυναικεῖον, τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὸν Τίτον
ἠξίου βοηθεῖν αὐτῷ, διανοουμένῳ τὴν Μεσσήνην ἀφ-
ιστάναι τῶν Ἀχαιῶν, ταῦτα μὲν ἔφη σκέψεσθαι, θαυ-
μάζειν δ' ἐκεῖνον, εἰ τηλικαύταις ἐπικεχειρηκὼς πράξεσιν
a.192 7 *ὀρχεῖσθαι δύναται παρὰ πότον καὶ ᾄδειν. πρὸς δὲ τοὺς* 10
Ἀχαιούς, τῶν παρ' Ἀντιόχου πρέσβεων πλῆθός τε τῆς
βασιλικῆς στρατιᾶς καταλεγόντων, καὶ καταριθμουμέ- 56 Z¹
νων πολλὰς προσηγορίας, ὁ Τίτος ἔφη, δειπνοῦντος
αὐτοῦ παρά τῳ ξένῳ καὶ μεμφομένου τὸ πλῆθος τῶν
f *κρεῶν καὶ θαυμάζοντος πόθεν οὕτω ποικίλης ἀγορᾶς εὐ-* 15
πόρησεν, εἰπεῖν τὸν ξένον, ὡς ὕεια πάντ' ἐστί, τῇ σκευα-
8 *σίᾳ διαφέροντα καὶ τοῖς ἡδύσμασι· „μὴ τοίνυν" ἔφη*
„μηδ' ὑμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀχαιοὶ θαυμάζετε τὴν Ἀντιόχου
δύναμιν, λογχοφόρους καὶ ξυστοφόρους καὶ πεζεταίρους
ἀκούοντες· πάντες γὰρ οὗτοι Σύροι εἰσίν, ὁπλαρίοις δια- 20
φέροντες."

879 **18.** *Μετὰ δὲ τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις καὶ τὸν Ἀντι-*
a.189 *οχικὸν πόλεμον ἀπεδείχθη τιμητής, ἥτις ἐστὶν ἀρχὴ*
μεγίστη καὶ τρόπον τινὰ τῆς πολιτείας ἐπιτελείωσις, 277 S

4 Pol. 23, 5, 7–13 || **10** mor. 197c. Liv. 35, 48, 2–5. 49, 5–8 || **23** Liv. 37, 57, 10. 58, 2. 38, 28, 1–4. 36, 10. 41, 9, 9. Cic. Cat. 12, 42. Degrassi Inscr. It. 13, 48, 2f. 122. 454f.

[**ΛKPQ**] **2** *ἑαυτὸν* mor. || **3** *σὺ γὰρ μόνον ἑαυτὸν* mor. || **5** *μεσήνιος* **Q** et mox || **8** *σκέψασθαι*: em. Steph. (*πᾶν ποιήσω τὸ δυνατὸν* Pol.) || **11** *τε* Br.: *τι* || **12** *βασιλικῆς* om. **KPQ** | *καταλεγόντων καὶ* om. **K** || **14** *τῳ* Latte: *τῷ* | *τῷ ξένω* **ΛQ**: *ἀντιόχωι* **KP** *ἐν Χαλκίδι παρὰ τῷ ξένῳ* mor. *Chalcidensis hospitis* Liv. || **15** *οὕτω* om. **K** || **16** *ξένον*] *ἀντίοχον* **P** || **18** *τὴν βασιλικὴν δύναμιν, λογχοφόρους καὶ καταφράκτους καὶ πεζεταίρους καὶ ἀφιπποτοξότας ἀκούοντες· πάντες γάρ εἰσιν οὗτοι Σύροι, ὁπλαρίοις ἀλλήλων διαφέροντες* mor. *partim loricatos, quos cataphractos vocant, partim sagittis ex equo utentis* Liv. 35, 48, 3 || **19** *πεζαιτέρους* **PQ** || **24** *καὶ* u. ad *ἐπιτελείωσις*] isdem verbis usus est Cat. mai. 16, 1

καὶ συνῆρχε μὲν αὐτῷ ⟨Μάρκελλος⟩ Μαρκέλλου τοῦ πεν- 2
τάκις ὑπατεύσαντος υἱός, ἐξέβαλον δὲ τῆς βουλῆς τῶν
οὐκ ἄγαν ἐπιφανῶν τέσσαρας, προσεδέξαντο δὲ πολίτας
ἀπογραφομένους πάντας ὅσοι γονέων ἐλευθέρων ἦσαν,
5 *ἀναγκασθέντες ὑπὸ τοῦ δημάρχου Τερεντίου Κουλέω-*
νος, ὃς ἐπηρεάζων τοῖς ἀριστοκρατικοῖς ἔπεισε τὸν δῆ-
μον ταῦτα ψηφίσασθαι.

Τῶν δὲ γνωριμωτάτων κατ' αὐτὸν ἀνδρῶν καὶ μεγί- 3
στων ἐν τῇ πόλει διαφερομένων πρὸς ἀλλήλους, Ἀφρι- b
57 Z[1] *κανοῦ Σκιπίωνος καὶ Μάρκου Κάτωνος, τὸν μὲν προ-*
11 *έγραψε τῆς βουλῆς, ὡς ἄριστον ἄνδρα καὶ πρῶτον, Κά-*
τωνι δ' εἰς ἔχθραν ἦλθε συμφορᾷ τοιαύτῃ χρησάμενος.
ἀδελφὸς ἦν Τίτῳ Λεύκιος Φλαμινῖνος, οὔτε τὰ ἄλλα προσ- 4
εοικὼς ἐκείνῳ τὴν φύσιν, ἔν τε ταῖς ἡδοναῖς ἀνελεύ-
15 *θερος δεινῶς καὶ ὀλιγωρότατος τοῦ πρέποντος. τούτῳ* 5
συνῆν μειρακίσκος ἐρώμενος, ὃν καὶ στρατιᾶς ἄρχων ἐπ- a.192
ήγετο, καὶ διέπων ἐπαρχίαν εἶχεν ἀεὶ περὶ αὐτόν. ἐν οὖν 6
πότῳ τινὶ θρυπτόμενος πρὸς τὸν Λεύκιον, οὕτως ἔφη
σφόδρα φιλεῖν αὐτόν, ὥστε θέαν μονομάχων ἀπολιπεῖν,
20 *οὔπω γεγονὼς ἀνθρώπου φονευομένου θεατής, τὸ πρὸς* c
ἐκεῖνον ἡδὺ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐν πλείονι λόγῳ θέμενος. ὁ 7
δὲ Λεύκιος ἡσθείς, „οὐδὲν" ἔφη „δεινόν· ἰάσομαι γὰρ
ἐγώ σου τὴν ἐπιθυμίαν," καὶ κελεύσας ἕνα τῶν κατα-
δίκων ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προαχθῆναι, καὶ τὸν ὑπηρέτην
25 *μεταπεμψάμενος, ἐν τῷ συμποσίῳ προσέταξεν ἀποκόψαι τοῦ*
ἀνθρώπου τὸν τράχηλον. Οὐαλέριος δ' Ἀντίας (HRR I 269) 8
οὐκ ἐρωμένῳ φησίν, ἀλλ' ἐρωμένῃ τοῦτο χαρίσασθαι τὸν
Λεύκιον. ὁ δὲ Λίβιος ἐν λόγῳ Κάτωνος αὐτοῦ γεγράφθαι 9

13 Plut. Cat. mai. 17, 1–6. Cic. Cat. mai. 12, 42. Liv. 39, 42, 5–43, 5. Val. Max. 2, 9, 3. de vir. ill. 47, 4. Sen. contr. 9, 2 (25)

[**ΛKPQ**] **1** *Μάρκελλος* add. Zie., nisi forte et praenomen *Μᾶρ-κος* excidit || **3** *παρεδέξαντο* **L[1]P** || **5** *γεροντίου* **L[1]P** | *Κουλέωνος* Xy.: *τοῦ λεῶνος* **L[1]PK** *τοῦ λέωνος* cet. || **13** *φλαμίνιος*: em. Rei. || **15** *δεινὸς*: em. Aldina || **16** *συνεπήγετο* Cat. mai. 17, 2 || **17** *ἐπαρ-χίας*: em. Zie. (*ἡγούμενος ὑπατικῆς ἐπαρχίας* Cat. mai.) || **21** *τοῦ* om. **L[1]** || **26** *οὐαλλέριος* **PC** || **28** *λόγωι* **K**: *λόγωι ἃ* cet.

φησίν, ὡς Γαλάτην αὐτόμολον ἐλθόντα μετὰ παίδων
καὶ γυναικὸς ἐπὶ τὰς θύρας δεξάμενος εἰς τὸ συμπόσιον
d ὁ Λεύκιος ἀπέκτεινεν ἰδίᾳ χειρί, τῷ ἐρωμένῳ χαριζόμενος.
10 τοῦτο μὲν οὖν εἰκὸς εἰς δείνωσιν εἰρῆσθαι τῆς κατηγορίας 278 S
ὑπὸ τοῦ Κάτωνος· ὅτι δ' οὐκ αὐτόμολος ἦν, ἀλλὰ δεσμώτης 5
ὁ ἀναιρεθεὶς καὶ ἐκ τῶν καταδίκων, ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ
Κικέρων ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ περὶ γήρως (12, 42), αὐτῷ Κάτωνι 58 Z[1]
τὴν διήγησιν ἀναθείς, εἴρηκεν.

a.184 **19.** Ἐπὶ τούτῳ Κάτων τιμητὴς γενόμενος καὶ καθαίρων
τὴν σύγκλητον, ἀπήλασε τῆς βουλῆς τὸν Λεύκιον, 10
ὑπατικοῦ μὲν ἀξιώματος ὄντα, συνατιμοῦσθαι δὲ τοῦ
2 ἀδελφοῦ δοκοῦντος αὐτῷ. διὸ καὶ προελθόντες εἰς τὸν
δῆμον ἀμφότεροι ταπεινοὶ καὶ δεδακρυμένοι, μέτρια
e δεῖσθαι τῶν πολιτῶν ἐδόκουν, ἀξιοῦντες αἰτίαν εἰπεῖν
τὸν Κάτωνα καὶ λόγον, ᾧ χρησάμενος οἶκον ἔνδοξον 15
3 ἀτιμίᾳ τοσαύτῃ περιβέβληκεν. οὐδὲν οὖν ὑποστειλάμενος ὁ
Κάτων προῆλθε, καὶ καταστὰς μετὰ τοῦ συνάρχοντος
4 ἠρώτησε τὸν Τίτον εἰ γινώσκει τὸ συμπόσιον. ἀρνουμένου
δ' ἐκείνου, διηγησάμενος εἰς ὁρισμὸν προεκαλεῖτο τὸν
5 Λεύκιον, εἴ τί φησι τῶν εἰρημένων μὴ ἀληθὲς εἶναι. τοῦ 20
δὲ Λευκίου σιωπήσαντος, ὁ μὲν δῆμος ἔγνω δικαίαν
γεγονέναι τὴν ἀτιμίαν, καὶ τὸν Κάτωνα προέπεμψε
6 λαμπρῶς ἀπὸ τοῦ βήματος· ὁ δὲ Τίτος τῇ συμφορᾷ τοῦ
ἀδελφοῦ περιπαθῶν, συνέστη μετὰ τῶν πάλαι μισούντων
f τὸν Κάτωνα, καὶ πάσας μὲν ἃς ἐκεῖνος ἐποιήσατο τῶν 25
δημοσίων ἐκδόσεις καὶ μισθώσεις καὶ ὠνὰς ἠκύρωσε καὶ
7 ἀνέλυσεν, ἐν τῇ βουλῇ κρατήσας, πολλὰς δὲ καὶ μεγάλας
δίκας κατ' αὐτοῦ παρεσκεύασεν, οὐκ οἶδ' ὅπως εὖ καὶ
πολιτικῶς [καὶ] πρὸς ἄρχοντα νόμιμον καὶ πολίτην ἄριστον
ὑπὲρ ἀνδρὸς οἰκείου μέν, ἀναξίου δὲ καὶ τὰ προσήκοντα 30
380 8 πεπονθότος, ἀνήκεστον ἔχθραν ἀράμενος. οὐ μὴν ἀλλὰ

23 Plut. Cat. mai. 19, 2. Liv. 39, 44, 8. 9 ‖ **31** Plut. Cat. mai. 17, 6. Val. Max. 4, 5, 1

[**ΛKPQ**] **3** *Λεύκιος,* ⟨*εἶτ'*⟩ Zie. ‖ **5** *τοῦ* om. **K** ‖ **5.6** *ἀλλὰ* u. ad *καταδίκων* om. **K** ‖ **9** *τοῦτο* **ΛK** | *καὶ* del. Rei. ‖ **12** *προσελθόντες* **ΛK** ‖ **19** *ὁρκισμὸν* Steph. et s. s. **A** ‖ **28** *εὖ* om. **K** ‖ **29** *καὶ* del. **C** Sch.

τοῦ Ῥωμαίων ποτὲ δήμου θέαν ἔχοντος ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ
59 Z¹ *τῆς βουλῆς ᾧπερ εἴωθε κόσμῳ προκαθημένης, ὀφθεὶς ὁ*
Λεύκιος ἐπ' ἐσχάτοις που καθήμενος ἀτίμως καὶ τα-
πεινῶς, οἶκτον ἔσχε, καὶ τὸ πλῆθος οὐκ ἠνέσχετο τὴν ὄψιν,
279 S *ἀλλ' ἐβόων μεταβῆναι κελεύοντες ἕως μετέβη, δεξαμένων*
6 *αὐτὸν εἰς ἑαυτοὺς τῶν ὑπατικῶν.*

20. *Τὸ δ' οὖν φύσει τοῦ Τίτου φιλότιμον, ἄχρι μὲν ἱκανὴν*
εἶχεν ὕλην περὶ τοὺς εἰρημένους πολέμους διατρίβοντος,
εὐδοκίμει· καὶ γὰρ ἐχιλιάρχησεν αὖθις μετὰ τὴν ὑπα-
10 *τείαν, οὐδενὸς ἐπείγοντος· ἀπαλλαγεὶς δὲ τοῦ ἄρχειν, καὶ* 2
πρεσβύτερος ὤν, ἠλέγχετο μᾶλλον ἐν οὐκ ἔχοντι πρά-
ξεις ἔτι τῷ λοιπῷ βίῳ σπαργῶντα πρὸς δόξαν καὶ νεά- b
ζοντα τῷ πάθει κατέχειν ἑαυτὸν οὐ δυνάμενος· τοιαύτη 3
γάρ τινι καὶ τὸ περὶ Ἀννίβαν φορᾷ δοκεῖ πράξας ἐπαχθὴς
15 *γενέσθαι τοῖς πολλοῖς. ὁ γὰρ Ἀννίβας οἴκοθεν μὲν ἐκ* 4
Καρχηδόνος ὑπεκδρὰς Ἀντιόχῳ συνῆν, ἐκείνου δὲ μετὰ
τὴν ἐν Φρυγίᾳ μάχην εἰρήνης ἀγαπητῶς τυχόντος, αὖθις
φυγὼν καὶ πλανηθεὶς πολλά, τέλος ἐν τῇ Βιθυνίᾳ κατ-
έστη Προυσίαν θεραπεύων, οὐδενὸς Ῥωμαίων ἀγνο-
20 *οῦντος, ἀλλὰ παρορώντων ἁπάντων δι' ἀσθένειαν καὶ*
γῆρας, ὥσπερ ἐρριμμένον ὑπὸ τῆς τύχης. Τίτος δὲ πρεσ- 5 *a.183/2*
βευτὴς δι' ἑτέρας δή τινας πράξεις ὑπὸ τῆς βουλῆς πρὸς c
τὸν Προυσίαν ἀφικόμενος, καὶ τὸν Ἀννίβαν ἰδὼν αὐτόθι
24 *διαιτώμενον, ἠγανάκτησεν εἰ ζῇ, καὶ πολλὰ τοῦ Πρου-*
60 Z¹ *σίου δεομένου καὶ λιπαροῦντος ὑπὲρ ἀνδρὸς ἱκέτου καὶ*

13 Nep. Hann. 12. Liv. 39, 50, 10. 51. 56, 7. Pol. 23, 5, 1. App. Syr. 11, 43sq. Val. Max. 9, 2 ext. 2. Iustin. 32, 4, 8. de vir. ill. 42, 6. 51, 5. Zon. 9, 21, 455c

[**ΛKPQ**] **2** *ὥσπερ*: em. Zie. (*ἐν κόσμῳ* Rei.) | *προκαθημένης* **KC**: *προσκαθημένης* **LP** *προσβαλομένης* **Q** || **6** *αὐτῶν εἰς αὐτοὺς* **K** || **7** *τοῦ* excidit ex edd. Sint. || **11** *μᾶλλον* ⟨*τοῦ προσήκοντος*⟩ e. g. Zie. || **12** *τῷ* om. **P** | *σπαργῶντι* **C** *σπαργῶντι τὰ* **L²** *σπαργῶντι τε* Rei. *σπαργῶν τε* Cor. | *νεάζοντα* Zie.: *νεάζοντι* **PQ** *νεανίζοντι* **ΛK** *νεανίζοντα* Sint. *ἀναζέοντα* Madvig || **14** *ἐδόκει*: em. Sint. || **15. 16** *ἐκ Καρχηδόνος* del. Herw. || **16** *ἀποδρὰς* **Q** || **18** *φεύγων* **K**ᵗ Sint. || **20** *ἁπάντων* om. **L¹** || **21** *ἐρριμμένος* **L¹P**

a.183/2 6 συνήθους, οὐ παρῆκε. χρησμοῦ δέ τινος ὡς ἔοικε παλαιοῦ περὶ τῆς Ἀννίβου τελευτῆς οὕτως ἔχοντος·

Λίβυσσα κρύψει βῶλος Ἀννίβου δέμας,

ὁ μὲν ἄρα Λιβύην ὑπενόει καὶ τὰς ἐν Καρχηδόνι ταφάς, ὡς ἐκεῖ καταβιωσόμενος· ἐν δὲ Βιθυνίᾳ τόπος ἐστὶ θινώδης ἐπὶ θαλάσσης καὶ πρὸς αὐτῷ κώμη τις οὐ με- 5
7 γάλη, Λίβυσσα καλεῖται. περὶ ταύτην ἔτυχε διατρίβων
d Ἀννίβας, ἀεὶ δ' ἀπιστῶν τῇ τοῦ Προυσίου μαλακίᾳ καὶ φοβούμενος τοὺς Ῥωμαίους, τὴν οἰκίαν ἔτι πρότερον ἐξόδοις ἑπτὰ καταγείοις συντετρημένην ἐκ τῆς ἑαυτοῦ διαί- 10 της εἶχεν, ἄλλου κατ' ἄλλο τῶν ὑπονόμων, πόρρω δὲ
8 πάντων ἀδήλως ἐκφερόντων. ὡς οὖν ἤκουσε τότε τὸ 280 S πρόσταγμα τοῦ Τίτου, φεύγειν μὲν ὥρμησε διὰ τῶν ὑπονόμων, ἐντυχὼν δὲ φυλακαῖς βασιλικαῖς, ἔγνω δι' αὐ-
9 τοῦ τελευτᾶν. ἔνιοι μὲν οὖν λέγουσιν, ὡς ἱμάτιον τῷ τρα- 15 χήλῳ περιβαλὼν καὶ κελεύσας οἰκέτην ὄπισθεν ἐρείσαντα κατὰ τοῦ ἰσχίου τὸ γόνυ καὶ σφοδρῶς ἀνακλάσαντα συντεῖ-
e ναι καὶ περιστρέψαι μέχρι ἂν ἐκθλίψαι τὸ πνεῦμα, διαφθείρειεν αὐτόν· ἔνιοι δὲ μιμησάμενον Θεμιστοκλέα καὶ Μίδαν
10 αἷμα ταύρειον πιεῖν· Λίβιος δέ φησι (39, 51, 8–11) φάρμακον 20 ἔχοντα κεράσαι, καὶ τὴν κύλικα δεξάμενον εἰπεῖν· „ἀναπαύσωμεν ἤδη ποτὲ τὴν πολλὴν φροντίδα Ῥωμαίων, οἳ μακρὸν ἡγήσαντο καὶ βαρὺ μισουμένου γέροντος ἀναμεῖ-
11 ναι θάνατον. οὐ μὴν οὐδὲ Τίτος ἀξιοζήλωτον ἀποίσεται 61 Z¹

5 Paus. 8, 11, 11. App. Syr. 11, 44. Ptol. 5, 1, 13. Steph. Byz. s.v. Liban. or. 1, 77. Plin. 5, 148. de vir. ill. 42, 6. Amm. Marc. 22, 9, 3. Eutr. 4, 5, 2. It. Ant. 140. Burd. 572. Tab. Peut. Wiegand, Ath. Mitt. 27, 321

[ΛKPQ] **5** καταβησόμενος L¹P || **6** ἐπὶ Rei.: ὑπὸ P ἀπὸ cet. (φρούριον Βιθυνίας ἐπιθαλάσσιον Steph. Byz.) | ἐπὶ θαλάσσης om. K | οὐ excidit ex edd. Sint. | μεγάλη· ἡ P || **12** τὸ om. K || **15** ἱμάντιον Anon. || **16** οἰκέτῃ: em. Sint. || **17** ἰνίου Rei. | an ἀνασπάσαντα? totus locus vix sanus || **18** μέχρις KQ | ἐκθλίψαι Sint.: ἐκθλίψας codd. (ἐκθλίψαν L¹) || **18. 19** διαφθείρειν ἑαυτὸν Q || **20** Λίβιος Steph. et m. recentissima in P: λεύκιος (Λίβιος — εἰπεῖν om. K)

νίκην οὐδὲ τῶν προγόνων ἀξίαν, οἳ Πύρρῳ πολεμοῦντι
καὶ κρατοῦντι τὴν μέλλουσαν ὑποπέμψαντες κατεμήνυσαν
φαρμακείαν."

21. Οὕτω μὲν τὸν Ἀννίβαν ἀποθανεῖν λέγουσιν.
5 Ἀπαγγελθέντων δὲ τούτων πρὸς τὴν σύγκλητον, οὐκ
ὀλίγοις ἐπαχθὴς ἔδοξεν ὁ Τίτος καὶ περιττὸς ἄγαν καὶ f
ὠμός, ὥσπερ ὄρνιν ὑπὸ γήρως ἀπτῆνα καὶ κόλουρον
ἀφειμένον ζῆν χειροήθη τὸν Ἀννίβαν ἀποκτείνας, οὐδενὸς
ἐπείγοντος, ἀλλὰ διὰ δόξαν, ὡς ἐπώνυμος τοῦ θανάτου γέ-
10 νοιτο. καὶ τὴν Ἀφρικανοῦ Σκιπίωνος ἀντιθέντες πρᾳό- 2
τητα καὶ μεγαλοψυχίαν ἔτι μᾶλλον ἐθαύμαζον, ὡς ἀήτ-
τητον ὄντα καὶ φοβερὸν ἐν Λιβύῃ καταπολεμήσας Ἀν- a.202/1
νίβαν, οὔτ' ἐξήλασεν οὔτ' ἐξῃτήσατο παρὰ τῶν πολιτῶν, 381
ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς μάχης εἰς λόγους ἐλθὼν ἐδεξιώσατο,
15 καὶ μετὰ τὴν μάχην σπενδόμενος οὐδὲν ἐπετόλμησεν οὐδ'
ἐπενέβη τῇ τύχῃ τοῦ ἀνδρός. λέγεται δ' αὖθις ἐν Ἐφέσῳ 3 a.193
συμβαλεῖν αὐτούς, καὶ πρῶτον μὲν ἐν τῷ συμπεριπατεῖν
τοῦ Ἀννίβου τὴν προήκουσαν ἐν ἀξιώματι τάξιν [εἶναι]
προλαβόντος, ἀνέχεσθαι καὶ περιπατεῖν ἀφελῶς τὸν Ἀφρι-
281 S κανόν· ἔπειτα λόγου περὶ στρατηγῶν ἐμπεσόντος, καὶ τοῦ 4
21 Ἀννίβου κράτιστον ἀποφηναμένου γεγονέναι τῶν στρα-
τηγῶν Ἀλέξανδρον, εἶτα Πύρρον, τρίτον δ' αὐτόν, ἡσυχῇ b
μειδιάσαντα τὸν Ἀφρικανὸν εἰπεῖν· „τί δ' εἰ μή σ' ἐγὼ
νενικήκειν;" καὶ τὸν Ἀννίβαν „οὐκ ἂν ὦ Σκιπίων" φάναι 5
62 Z[1] „τρίτον ἐμαυτόν, ἀλλὰ πρῶτον ἐποιούμην τῶν στρατη-
26 γῶν." ταῦτα δὴ τοῦ Σκιπίωνος οἱ πολλοὶ θαυμάζοντες 6
ἐκάκιζον τὸν Τίτον, ὡς ἀλλοτρίῳ νεκρῷ προσενεγκόντα
τὰς χεῖρας. ἔνιοι δ' ἦσαν οἱ τὸ πεπραγμένον ἐπαινοῦν- 7
τες, καὶ τὸν Ἀννίβαν ἕως ἔζη πῦρ ἡγούμενοι δεόμενον

1 v. Pyrrh. 21 et ibi l. l. || **16** Liv. 35, 14, 5–12. App. Syr. 10, 38–42; cf. Plut. Pyrrh. 8, 5

[**ΛKPQ**] **6** ἄγαν ⟨γεγονέναι⟩ Zie. || **7** ὄρνιν excidit in edd. Sint. || **9** ἐπώνυμον L[1]PQ || **10** ἀντιθέντες Herw. (qui et ἀντιτιθέντες): ἐκτιθέντες || **11** ὡς] ὃς Iunt. et edd. ante Sint. || **16** ἐπενέβη] ἐφύβρισεν K | δὲ ⟨καὶ⟩ Zie. || **18** προσήκουσαν: corr. Zie. | εἶναι del. Zie.: in ἐκείνῳ mutat Rei. τάξ. εἶναι ἐν ἀξ. K

8 τοῦ ῥιπίζοντος· μηδὲ γὰρ ἀκμάζοντος αὐτοῦ τὸ σῶμα Ῥωμαίοις καὶ τὴν χεῖρα φοβεράν, ἀλλὰ τὴν δεινότητα
c καὶ τὴν ἐμπειρίαν γεγονέναι μετὰ τῆς ἐμφύτου πικρίας
9 καὶ δυσμενείας· ὧν οὐδὲν ἀφαιρεῖν τὸ γῆρας, ἀλλ' ὑπομένειν τὴν φύσιν ἐν τῷ ἤθει· τὴν δὲ τύχην οὐ διαμένειν 5 ὁμοίαν, ἀλλὰ μεταπίπτουσαν ἐκκαλεῖσθαι ταῖς ἐλπίσι
10 πρὸς τὰς ἐπιθέσεις τοὺς ἀεὶ τῷ μισεῖν πολεμοῦντας. καὶ τὰ ὕστερά πως ἔτι μᾶλλον ἐμαρτύρησε τῷ Τίτῳ, τοῦτο μὲν Ἀριστόνικος ὁ τοῦ κιθαρῳδοῦ, διὰ τὴν Εὐμενοῦς δόξαν ἐμπλήσας ἅπασαν ἀποστάσεων καὶ πολέμων τὴν 10 Ἀσίαν, τοῦτο δὲ Μιθριδάτης, μετὰ Σύλλαν καὶ Φιμβρίαν καὶ τοσούτων ὄλεθρον στρατευμάτων καὶ στρατηγῶν αὖθις ἐπὶ Λεύκολλον ἐκ γῆς ὁμοῦ καὶ θαλάττης ἀναστὰς
d 11 τηλικοῦτος. οὐ μὴν οὐδὲ Γαΐου Μαρίου ταπεινότερος Ἀννίβας ἔκειτο. τῷ μὲν γὰρ βασιλεὺς φίλος ὑπῆρχε, καὶ 15 βίος ἦν συνήθης καὶ διατριβαὶ περὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ
12 στρατιωτῶν ἐπιμέλειαν· τὰς δὲ Μαρίου τύχας Ῥωμαῖοι γελῶντες, ἀλωμένου καὶ πτωχεύοντος ἐν Λιβύῃ, μετὰ μικρὸν ἐν Ῥώμῃ σφαττόμενοι καὶ μαστιγούμενοι προσ-
13 εκύνουν. οὕτως οὐδὲν οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα τῶν παρόν- 20 των πρὸς τὸ μέλλον ἐστίν, ἀλλὰ μία τοῦ μεταβάλλειν τε-
14 λευτὴ καὶ τοῦ εἶναι. διὸ καί φασιν ἔνιοι τὸν Τίτον οὐκ 63 Z¹ ἀφ' ἑαυτοῦ ταῦτα πρᾶξαι, πεμφθῆναι δὲ πρεσβευτὴν μετὰ 282 S Λευκίου Σκιπίωνος, οὐδὲν ἄλλο τῆς πρεσβείας ἐχούσης ἔργον ἢ τὸν Ἀννίβου θάνατον. 25

e 15 Ἐπεὶ δ' οὐδεμίαν ἔτι τούτων κατόπιν οὔτε πολιτικὴν τοῦ Τίτου πρᾶξιν οὔτε πολεμικὴν ἱστορήκαμεν, ἀλλὰ καὶ τελευτῆς ἔτυχεν εἰρηνικῆς, ὥρα τὴν σύγκρισιν ἐπισκοπεῖν.

(Σύγκρισις) **22 (1).** Μεγέθει μὲν οὖν τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας εὐεργεσιῶν οὔτε Φιλοποίμενα Τίτῳ παραβάλλειν οὔτε πάνυ 30 πολλοὺς τῶν Φιλοποίμενος ἀμεινόνων ἀνδρῶν ἄξιόν ἐστι·

[**ΛKPQ**] **1** ῥιπίσοντος Cor. || **4** ἀφήρει: corr. Cor. | ὑπομένειν ⟨μὲν⟩ Cor. || **5** post φύσιν add. ἐκείνην **Q** ἐκείνου **K** | διαμένουσαν Rei. || **12** τοσούτων **C** (Sint.): τοσοῦτον || **13** λεύκουλλον **PC** || **16** ἦν **KPQ**: καὶ **Λ** || **17** ἐπιμέλειαν **Λ**: ἐπιμέλεια **KPQ** || **22** τὸν excidit ex edd. Sint.

τοῖς μὲν γὰρ Ἕλλησι πρὸς Ἕλληνας οἱ πόλεμοι, τῷ 2
δ' οὐχ Ἕλληνι καὶ ὑπὲρ Ἑλλήνων· καὶ ὅτε Φιλοποίμην
ἀμηχανῶν τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις ἀμύνειν πολεμουμένοις
εἰς Κρήτην ἀπῆρε, τότε νικήσας Τίτος ἐν μέσῃ τῇ Ἑλ-
5 λάδι Φίλιππον, ἠλευθέρου καὶ τὰ ἔθνη καὶ ⟨τὰς⟩ πόλεις f
ἁπάσας. εἰ δέ τις ἐξετάζοι τὰς μάχας ἑκατέρου, πλείους 3
Ἕλληνας Φιλοποίμην Ἀχαιῶν στρατηγῶν ἢ Μακεδόνας
Τίτος Ἕλλησι βοηθῶν ἀνεῖλε. τὰ τοίνυν ἁμαρτήματα 4
τοῦ μὲν φιλοτιμίας, τοῦ δὲ φιλονικίας γέγονε, καὶ πρὸς
10 ὀργὴν ὁ μὲν εὐκίνητος ἦν, ὁ δὲ καὶ δυσπαραίτητος. Τίτος 5 382
μὲν γὰρ καὶ Φιλίππῳ τὸ ἀξίωμα τῆς βασιλείας ἐφύλαξε,
καὶ πρὸς Αἰτωλοὺς εὐγνωμόνησε, Φιλοποίμην δὲ τῆς πα-
τρίδος δι' ὀργὴν ἀφείλετο τὴν περιοικίδα συντέλειαν. ἔτι 6
δ' ὁ μὲν τοῖς εὖ παθοῦσιν ἀεὶ βέβαιος, ὁ δὲ θυμῷ λῦσαι
64 Z[1] χάριν ἕτοιμος· Λακεδαιμονίων μὲν γὰρ εὐεργέτης πρό-
16 τερον ὤν, ὕστερον καὶ τὰ τείχη κατέσκαψε, καὶ τὴν χώ-
ραν περιέκοψε, καὶ τέλος αὐτὴν μετέβαλε καὶ διέφθειρε
283 S τὴν πολιτείαν. ἐδόκει δὲ καὶ τὸν βίον ὀργῇ προέσθαι καὶ 7
φιλονικίᾳ, μὴ κατὰ καιρὸν ἀλλ' ὀξύτερον τοῦ δέοντος εἰς
20 Μεσσήνην ἐπειχθείς, οὐχ ὥσπερ Τίτος πάντα λογισμῷ
καὶ πρὸς ἀσφάλειαν στρατηγήσας. b

23 (2). Ἀλλὰ πλήθει γε πολέμων καὶ τροπαίων ἡ Φιλο-
ποίμενος ἐμπειρία βεβαιοτέρα. τῷ μὲν γὰρ τὰ πρὸς Φίλ-
ιππον ἐκρίθη δυοῖν ἀγώνοιν, ὁ δὲ μυρίας μάχας κατορ-
25 θώσας, οὐδεμίαν ἀμφισβήτησιν τῇ τύχῃ πρὸς τὴν ἐπιστή-
μην ἀπολέλοιπεν. ἔτι δ' ὁ μὲν τῇ Ῥωμαίων ἀκμὴν ἐχούσῃ 2
δυνάμει χρησάμενος, ὁ δὲ ⟨τῇ⟩ τῆς Ἑλλάδος ἤδη φθινούσης
⟨καὶ⟩ παρακμασάσ⟨ης⟩, δόξαν ἔσχεν, ὥστε τοῦ μὲν ἴδιον,
τοῦ δὲ κοινὸν ἔργον εἶναι τὸ κατορθούμενον· ὁ μὲν γὰρ

12 cf. Tit. 15, 6—9. Phil. 13, 8 || **15** cf. Phil. 16, 4—8

[ΛKPQ] **1** ὁ πόλεμος **L** et ante corr. **P** || **2** ὑπὲρ **L**[2]: ὑπὸ **L**[1]**KQ** ὑφ' **P** || **5** τὰς add. Rei. || **10** ἦν om. Λ | καὶ del. Li. || **11** ἐφύ-λασσε: corr. Cor. || **13** ἀφείλετο **KPCL**[2]: ἀφῆκε **QL**[1] || **14** δ' om. **P** || **15** μὲν om. **PC** || **20** μεσήνην **KQ** | παντὶ: corr. Br. || **22** γε Rei.: τε || **27.28** τῇ et καὶ add. et ἐπακμάσας codicum em. Zie.

3 ἦρχεν ἀγαθῶν, ὁ δ' ἄρχων ἀγαθοὺς ἐποίει. καὶ μὴν τό γε
πρὸς Ἕλληνας τούτῳ γενέσθαι τοὺς ἀγῶνας οὐκ εὐτυχῆ
c μέν, ἰσχυρὰν δὲ τῆς ἀρετῆς ἀπόδειξιν παρεῖχεν· οἷς γὰρ
4 ὅμοια τἆλλα, τῷ προὔχειν ἀρετῇ κρατοῦσι. καὶ γὰρ δὴ πολε-
μικωτάτοις Ἑλλήνων Κρησὶ καὶ Λακεδαιμονίοις πολε- 5
μήσας, τῶν μὲν πανουργοτάτων δόλῳ, τῶν δ' ἀλκιμωτά-
5 των τόλμῃ περιεγένετο. πρὸς δὲ τούτοις Τίτος μὲν ἐξ
ὑποκειμένων ἐνίκα, χρώμενος ὁπλισμοῖς καὶ τάξεσιν αἷς
παρέλαβε, Φιλοποίμην δ' αὐτὸς ἐπεισενεγκὼν καὶ μετα-
βαλὼν τὸν περὶ ταῦτα κόσμον, ὥστε τὸ νικητικώτατον 10
ὑφ' οὗ μὲν οὐκ ὂν εὑρῆσθαι, τῷ δ' ὑπάρχον βοηθεῖν. 65 Z¹
6 κατὰ χεῖρα τοίνυν Φιλοποίμενος μὲν ἔργα πολλὰ καὶ
μεγάλα, θατέρου δ' οὐδέν, ἀλλὰ καὶ Αἰτωλῶν τις αὐ-
τὸν Ἀρχέδημος ἐπέσκωπτεν, ὡς ὅτ' αὐτὸς ἐσπασμένος
d τὴν μάχαιραν ἔθει δρόμῳ πρὸς τοὺς μαχομένους καὶ 15
[τοὺς] συνεστῶτας τῶν Μακεδόνων, τοῦ Τίτου τὰς χεῖρας
εἰς τὸν οὐρανὸν ὑπτίας ἀνατείναντος ἑστῶτος καὶ προσ-
ευχομένου.

24 (3). Καὶ μὴν Τίτῳ μὲν ἄρχοντι συνέβη καὶ πρεσ-
βεύοντι πάντα πρᾶξαι τὰ καλά, Φιλοποίμην δ' οὐ χείρονα 20
παρέσχεν οὐδ' ἀπρακτότερον ἑαυτὸν ἰδιώτην ἢ στρατη- 284 S
2 γὸν τοῖς Ἀχαιοῖς. ἰδιώτης μὲν γὰρ ὢν Νάβιν ἐξέβαλεν ἐκ
Μεσσήνης καὶ Μεσσηνίους ἠλευθέρωσεν, ἰδιώτης δὲ Διο-
φάνην τὸν στρατηγὸν καὶ Τίτον ἐπερχομένους ἀπέκλεισε
3 τῆς Σπάρτης καὶ Λακεδαιμονίους διέσωσεν. οὕτως ἡγε- 25
μονικὴν φύσιν ἔχων, οὐ κατὰ τοὺς νόμους ⟨μόνον⟩, ἀλλὰ
e καὶ τῶν νόμων ἄρχειν ἠπίστατο πρὸς τὸ συμφέρον, οὐ
δεόμενος παρὰ τῶν ἀρχομένων λαβεῖν τὸ ἄρχειν, ἀλλὰ

4 Phil. 13, 9 || **9** Phil. 7. 9 || **22** Phil. 12, 4. 16, 3

[**ΛKPQ**] **1** τὸ **Q**: τῶι **ΛKP** || **2** τοῦτο **P** || **4** τῷ] τοῦ **P** | πολε-
μικωτάτους **P** || **8** ὁπλισμοῖς **K**: πολέμοις **ΛPQ** || **11** ὂν] ἂν **L¹P** |
ὑπάρχων **L¹P** || **13** αὐτὸν om. **K** || **14** ἀρχέδημον **L²** || **16** τοὺς del.
Sch. || **17** ἀνατείνοντος **C** Cor. || **22** ἰδιώτης] στρατηγὸς **L²** et in
ras. **C** | ὄναβιν codd. || **23** μεσσήνης καὶ μεσσηνίους **KQ** || **24** καὶ
τίτον om. **L¹** || **26** μόνον add. Zie. || **27** καὶ] κἀκ K. F. W. Schmidt |
⟨αὐτῶν⟩ τῶν Assmann

χρώμενος αὐτοῖς ὅπου καιρὸς εἴη, τὸν ὑπὲρ αὐτῶν φρονοῦντα μᾶλλον ἢ τὸν ὑπ᾽ αὐτῶν ᾑρημένον ἡγουμένοις στρατηγόν. γενναῖα μὲν οὖν Τίτου τὰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας 4 *ἐπιεικῆ καὶ φιλάνθρωπα, γενναιότερα δὲ Φιλοποίμενος*
5 *τὰ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους σκληρὰ καὶ φιλελεύθερα· ῥᾷον γὰρ χαρίζεσθαι τοῖς δεομένοις ἢ λυπεῖν ἀντιτείνοντα τοὺς δυνατωτέρους.*

66 Z[1] *Ἐπεὶ δ᾽ οὕτως ἐξεταζομένων δυσθεώρητος ἡ διαφορά,* 5 *σκόπει μὴ τῷ μὲν Ἕλληνι τὸν ἐμπειρίας πολεμικῆς καὶ* f
10 *στρατηγίας στέφανον, τῷ δὲ Ῥωμαίῳ τὸν δικαιοσύνης καὶ χρηστότητος ἀποδιδόντες, οὐ φαύλως διαιτᾶν δόξομεν.*

[ΛKPQ] **1** *αὐτὸς* Rei. | *τὸν*] *τῶν* L¹K, item 2 L¹ ‖ **2** *εἰρημένον* P | *ἡγούμενος*: em. Zie. ‖ **5** *σκληρὰ* K. F. W. Schmidt et Zie.: *ὀχυρὰ* codd. *ἰσχυρὰ* Rei. ‖ **11** *δόξωμεν* ΛKC

1. Κάτων ὁ πρεσβύτερος πρός τινας ἐπαινοῦντας ἄν- 82 S 67 Z¹
θρωπον ἀλογίστως παράβολον καὶ τολμηρὸν ἐν τοῖς πο-
λεμικοῖς διαφέρειν ἔφη τοῦ πολλοῦ τινα τὴν ἀρετὴν ἀξίαν
[καὶ] τὸ μὴ πολλοῦ τὸ ζῆν ἄξιον νομίζειν, ὀρθῶς ἀποφαι- 5
2 νόμενος. ὁ γοῦν παρ' Ἀντιγόνῳ στρατευόμενος *** ἰταμός,
φαῦλος δὲ τὴν ἕξιν καὶ τὸ σῶμα διεφθορώς, ἐρομένου τοῦ
f βασιλέως τὴν αἰτίαν τῆς ὠχρότητος, ὡμολόγησέ τινα νόσον
3 τῶν ἀπορρήτων· ἐπεὶ δὲ φιλοτιμηθεὶς ὁ βασιλεὺς προσ-
έταξε τοῖς ἰατροῖς, ἐάν τις ᾖ βοήθεια, μηδὲν ἐλλιπεῖν 10
τῆς ἄκρας ἐπιμελείας, οὕτω θεραπευθεὶς ὁ γενναῖος ἐκεῖ-
νος οὐκέτ' ἦν φιλοκίνδυνος οὐδὲ ῥαγδαῖος ἐν τοῖς ἀγῶ-
σιν, ὥστε καὶ τὸν Ἀντίγονον ἐγκαλεῖν καὶ θαυμάζειν τὴν
278 4 μεταβολήν. οὐ μὴν ὁ ἄνθρωπος ἀπεκρύψατο τὸ αἴτιον,
ἀλλ' εἶπεν· ,,ὦ βασιλεῦ, σύ με πεποίηκας ἀτολμότερον, 15
ἀπαλλάξας ἐκείνων τῶν κακῶν δι' ἃ τοῦ ζῆν ὠλιγώρουν.''
5 πρὸς τοῦτο δὲ φαίνεται καὶ Συβαρίτης ἀνὴρ εἰπεῖν περὶ 68 Z¹
τῶν Σπαρτιατῶν, ὡς οὐ μέγα ποιοῦσι θανατῶντες ἐν
τοῖς πολέμοις ὑπὲρ τοῦ τοσούτους πόνους καὶ τοιαύτην
6 ἀποφυγεῖν δίαιταν. ἀλλὰ Συβαρίταις μέν, ἐκτετηκόσιν 20

Codices: *Λ* (= **L** cum apographis **A D** Iunt.); **K**; **P**; **Q** (= **CBMV**ᵇ aut omnes aut plures); cf. K. Ziegler Mus. Rhen. 83, 233 sqq.

2 *πρεσβύτερος* **C**: *πρεσβύτατος* || **3** *πολέμοις* Rei.; sed cf. p. 76, 19; Philop. 7, 2. Pol. 10, 22, 4 al. || **4.5** *τοῦ . . . τὸ μὴ* **C**: *τοῦ . . . καὶ τὸ μὴ* cet. *τὸ . . . καὶ τὸ μὴ* Steph. || **5** *ἄξιον τὸ ζῆν*: trp. Zie. (*ἄξιον* del. Benseler) || **6** lac. stat. Zie. velut *καὶ ἐν μὲν τοῖς ἀγῶσι φαινόμενος* vel solum *ἄνθρωπος* (cf. v. 14) excidisse ratus *Ἴταμος* vel *ἰταμὸς ⟨μὲν⟩* Steph. Cor. *Ἰταλὸς* vel *Γάλλος* vel *Αἰτωλὸς* Rei. || **7** *δὲ*] *τε* Anon. *δὲ ὢν* **C** | *τὸ σῶμα καὶ τὴν ἕξιν* **Q** || **8** *ὡμολόγησε* **C**: *ὁμολογῆσαι* cet. || **10** *μηδὲν*] *μὴ δεῖν* **PQ** || **13** *θαυμάζειν καὶ ἐγκαλεῖν* Zie. cl. e. g. p. 82, 26 || **16** *τῶν κακῶν ἐκείνων δι' ὧν* **Q** || **17** *δὲ τοῦτο* **K** || **19** *πολεμίοις* **PM**

ὑπὸ τρυφῆς καὶ μαλακίας τὴν πρὸς τὸ καλὸν ὁρμὴν καὶ φιλοτιμίαν, εἰκότως ἐφαίνοντο μισεῖν τὸν βίον οἱ μὴ
83 S φοβούμενοι τὸν θάνατον· Λακεδαιμονίοις δὲ καὶ ζῆν 7 ἡδέως καὶ θνήσκειν ἀμφότερα ἀρετὴ παρεῖχεν, ὡς δηλοῖ
5 τὸ ἐπικήδειον (Preger 3)· „οἵδε" γάρ φησιν „ἔθανον b

οὐ τὸ ζῆν θέμενοι καλὸν οὐδὲ τὸ θνήσκειν,
ἀλλὰ τὸ ταῦτα καλῶς ἀμφότερ' ἐκτελέσαι."

οὔτε γὰρ φυγὴ θανάτου μεμπτόν, ἂν ὀρέγηταί τις τοῦ 8 βίου μὴ αἰσχρῶς, οὔθ' ὑπομονὴ καλόν, εἰ μετ' ὀλιγωρίας
10 γίνοιτο τοῦ ζῆν. ὅθεν Ὅμηρος μὲν ἀεὶ τοὺς θαρραλεω- 9 τάτους καὶ μαχιμωτάτους ἄνδρας εὖ καὶ καλῶς ὡπλισμένους ἐξάγει πρὸς τοὺς ἀγῶνας· οἱ δὲ τῶν Ἑλλήνων νομο- 10 θέται τὸν ῥίψασπιν κολάζουσιν, οὐ τὸν ξίφος οὐδὲ λόγχην προέμενον, διδάσκοντες ὅτι τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς
15 πρότερον ἢ τοῦ ποιῆσαι τοὺς πολεμίους ἑκάστῳ μέλειν c προσήκει, μάλιστα δ' ἄρχοντι πόλεως ἢ στρατεύματος.

2. Εἰ γάρ, ὡς Ἰφικράτης διῄρει, χερσὶ μὲν ἐοίκασιν οἱ ψιλοί, ποσὶ δὲ τὸ ἱππικόν, αὐτὴ δ' ἡ φάλαγξ στέρνῳ καὶ θώρακι, κεφαλῇ δ' ὁ στρατηγός, οὐχ αὑτοῦ δόξειεν
69 Z¹ ἂν ἀποκινδυνεύων παραμελεῖν καὶ θρασυνόμενος, ἀλλ'
21 ἁπάντων, οἷς ἡ σωτηρία γίνεται δι' αὐτοῦ καὶ τοὐναντίον. ὅθεν ὁ Καλλικρατίδας, καίπερ ὢν τἆλλα μέγας, 2 οὐκ εὖ πρὸς τὸν μάντιν εἶπε· δεομένου γὰρ αὐτοῦ φυλάττεσθαι θάνατον, ὡς τῶν ἱερῶν προδηλούντων, ἔφη

5 mor. 110b. Teles p. 59, 4 H.² || 17 c. 2 cf. Marcell. c. 33 || 22 mor. 222f Apostol. 13, 26

[ΛKPQ] 1 τὴν πρὸς L¹: διὰ τὴν πρὸς KPQL² πρὸς τὴν εἰς C || 3 λακεδαιμόνιοι: corr. Rei. || 4 ἀμφότερα del. Zie. ut ex v. 7 intrusa; cf. Phoc. 16, 7 | ἀρετῇ παρεῖχον: em. Rei. || 5 ἐπικήδιον PL² || 5.6 οἱ [γάρ φησιν] θάνον Anon. οἵδε [γάρ φησιν] θάνον οὐ [τὸ] ζῆν Steph. οὐ τὸ] οὔτε L¹ οὔτε τὸ Tel. | οὐδὲ] οὔτε Tel. || 7 τοσαῦτα P | καλῶς Aldina mor. Tel.: κατ' codd. || 10 γένοιτο: em. Cor. || 13 οὐδὲ] ἢ C οὐδὲ ⟨τὸν⟩ Rei. || 15 μέλλειν LKV^b || 16 προσήκειν L¹ || 20 ὑποκινδυνεύων: em. Rei. ἀμελεῖν ὑποκινδ. C || 20.21 ἀλλὰ πάντων K || 23 καίπερ post εἶπεν repet. L¹

3 μὴ παρ' ἕν' εἶναι τὰ Σπάρτας. μαχόμενος γὰρ εἷς ἦν
d καὶ πλέων καὶ στρατευόμενος ὁ Καλλικρατίδας, στρατη-
γῶν δὲ τὴν ἁπάντων εἶχε συλλαβὼν ἐν αὑτῷ δύναμιν,
4 ὥστ' οὐκ ἦν εἷς ᾧ τοσαῦτα συναπώλλυτο. βέλτιον δ'
a.240 Ἀντίγονος ὁ γέρων, ὅτε ναυμαχεῖν περὶ Ἄνδρον ἔμελλεν, 5
εἰπόντος τινὸς ὡς πολὺ πλείους αἱ τῶν πολεμίων νῆες
5 εἶεν, ,,ἐμὲ δ' αὐτὸν" ἔφη ,,πρὸς πόσας ἀντιστήσεις;" μέγα
τὸ τῆς ἀρχῆς, ὥσπερ ἐστίν, ἀξίωμα ποιῶν μετ' ἐμπει-
ρίας καὶ ἀρετῆς ταττόμενον, ἧς πρῶτον ἔργον ἐστὶ σῴ-
6 ζειν τὸν ἅπαντα τἆλλα σῴζοντα. διὸ καλῶς ὁ Τιμόθεος, 10
ἐπιδεικνυμένου ποτὲ τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ Χάρητος ὠτει- 84 S
λάς τινας ἐν τῷ σώματι καὶ τὴν ἀσπίδα λόγχῃ διακεκομ-
e μένην, ,,ἐγὼ δ'" εἶπε ,,καὶ λίαν ᾐσχύνθην, ὅτι μου πο-
λιορκοῦντος Σάμον ἐγγὺς ἔπεσε βέλος, ὡς μειρακιωδέ-
στερον ἐμαυτῷ χρώμενος ἢ κατὰ στρατηγὸν καὶ ἡγεμόνα 15
7 δυνάμεως τοσαύτης." ὅπου μὲν γὰρ εἰς τὰ ὅλα μεγάλην
φέρει ῥοπὴν ὁ τοῦ στρατηγοῦ κίνδυνος, ἐνταῦθα καὶ
χειρὶ καὶ σώματι χρηστέον ἀφειδῶς, χαίρειν φράσαντα
τοῖς λέγουσιν, ὡς χρὴ τὸν ἀγαθὸν στρατηγὸν μάλιστα 70 Z¹
8 μὲν ὑπὸ γήρως, εἰ δὲ μή, γέροντα θνήσκειν· ὅπου δὲ 20
μικρὸν τὸ περιγιγνόμενον ἐκ τοῦ κατορθώματος, τὸ δὲ
πᾶν συναπόλλυται σφαλέντος, οὐδεὶς ἀπαιτεῖ στρατιώ-
του πρᾶξιν κινδύνῳ πραττομένην στρατηγοῦ.

f 9 Ταῦτα δέ μοι παρέστη προαναφωνῆσαι γράφοντι τὸν
Πελοπίδου βίον καὶ τὸν Μαρκέλλου, μεγάλων ἀνδρῶν 25
10 παραλόγως πεσόντων. καὶ γὰρ χειρὶ χρῆσθαι μαχιμώτατοι
γενόμενοι, καὶ στρατηγίαις ἐπιφανεστάταις κοσμήσαντες
ἀμφότεροι τὰς πατρίδας, ἔτι δὲ τῶν βαρυτάτων ἀνταγω-

5 mor. 183c. 545b. Trog. prol. 27 || **10** mor. 187c

[ΛKPQ] **1** τὰ Σπάρτας (Xy.) Wytt.: τὰ σπάρτα **L¹K** mor. τὰ σπαρτὰ **P** τὰν σπάρταν **QL²** || **3** ἑαυτῷ **C** || **4** συναπόλλυτο **L¹KVᵇ** || **5** Ἄνδρον] Κῶν mor. 545b, sed cf. Trog. et C. Müller FHG III 710 || **7** ἔφη om. **K** ἔφη αὐτὸν mor. 183d | ἀντιτάττεις mor. bis || **12** διακεκοσμημένην **L¹** || **13** εἶπον **L** | καὶ Zie.: ὡς codd. ὡς λίαν om. mor. ⟨ὑπερφυῶς⟩ ὡς [λίαν] Linde | ὅτι] ὅτε Rei. || **26** παραλόγως ⟨δὲ⟩ Rei. | χειρὶ χρῆσθαι del. Madvig

νιστῶν, ὁ μὲν Ἀννίβαν ἀήττητον ὄντα πρῶτος ὡς λέγεται τρεψάμενος, ὁ δὲ γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας Λακε- 279 δαιμονίους ἐκ παρατάξεως νικήσας, ἠφείδησαν ἑαυτῶν σὺν 11 οὐδενὶ λογισμῷ, προέμενοι τὸν βίον ὁπηνίκα μάλιστα 5 τοιούτων καιρὸς ἦν ἀνδρῶν σῳζομένων καὶ ἀρχόντων. διόπερ ἡμεῖς ἑπόμενοι ταῖς ὁμοιότησι παραλλήλους 12 ἀνεγράψαμεν αὐτῶν τοὺς βίους.

3. Πελοπίδᾳ τῷ Ἱππόκλου γένος μὲν ἦν εὐδόκιμον ἐν Θήβαις ὥσπερ Ἐπαμεινώνδᾳ, τραφεὶς δ' ἐν οὐσίᾳ με- 10 γάλῃ, καὶ παραλαβὼν ἔτι νέος λαμπρὸν οἶκον, ὥρμησε τῶν δεομένων καὶ τῶν φίλων τοῖς ἀξίοις βοηθεῖν, ἵνα κύριος ἀληθῶς φαίνοιτο χρημάτων γεγονώς, ἀλλὰ μὴ δοῦλος. τῶν γὰρ πολλῶν, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν (fg. 56 Rose), οἱ 2 b 14 μὲν οὐ χρῶνται [αὐτῷ] διὰ μικρολογίαν, οἱ δὲ παραχρῶνται 85 S δι' ἀσωτίαν, καὶ δουλεύοντες οὗτοι μὲν ἀεὶ ταῖς ἡδοναῖς, 71 Z[1] ἐκεῖνοι δὲ ταῖς ἀσχολίαις διατελοῦσιν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι 3 τῷ Πελοπίδᾳ χάριν ἔχοντες ἐχρῶντο τῇ πρὸς αὐτοὺς ἐλευθεριότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ, μόνον δὲ τῶν φίλων τὸν Ἐπαμεινώνδαν οὐκ ἔπειθε τοῦ πλούτου μεταλαμβάνειν· αὐτὸς 4 20 μέντοι μετεῖχε τῆς ἐκείνου πενίας, ἐσθῆτος ἀφελείᾳ καὶ τραπέζης λιτότητι καὶ τῷ πρὸς τοὺς πόνους ἀόκνῳ [καὶ] κατὰ ⟨τὰς⟩ στρατείας [ἀδόλῳ] καλλωπιζόμενος, ὥσπερ 5 ὁ Εὐριπίδου Καπανεύς (Suppl. 861),

ᾧ βίος μὲν ἦν πολύς,
25 ἥκιστα δ' ὄλβῳ γαῦρος ἦν,

13 mor. 527a || **18** Nep. Ep. 3, 4

[ΛKPQ] **2** ἄρχοντας καὶ θαλάττης **Q** || **9** ἐπαμινώνδα **KQ** et postea || **11** καὶ τῶν φίλων **P**: καὶ τῶν **L**[1]**K** om. **QL**[2] || **12** ⟨τῶν⟩ χρημάτων Zie. || **13** πολλῶν] πλουσίων Zie. cl. Sert. 5, 7 || **14** αὐτῷ del. Zie. cl. mor. τῷ πλούτῳ cum Aldina editt. || **17** αὐτοῦ **P** || **19** ἔπεισε Sch. || **21** λειότητι **L**[1] | καὶ del. Sch. || **22** κατὰ om. **P** | τὰς add. Rei. | ἀδόλῳ del. Zie. ἀδόλως Sch. (καὶ τῷ κατὰ τὰς στρ. ἀδούλῳ Madvig) || **25** δ' ὄλβῳ Eur.: δὲ δι' ὄλβον codd.

c αἰσχυνόμενος εἰ φανεῖται πλείοσι χρώμενος εἰς τὸ σῶμα
6 τοῦ τὰ ἐλάχιστα κεκτημένου Θηβαίων. Ἐπαμεινώνδας
μὲν οὖν συνήθη καὶ πατρῴαν οὖσαν αὐτῷ τὴν πενίαν
ἔτι μᾶλλον εὔζωνον καὶ κοῦφον ἐποίησε φιλοσοφῶν καὶ
7 μονότροπον βίον ἀπ᾽ ἀρχῆς ἑλόμενος· Πελοπίδᾳ δ᾽ ἦν 5
μὲν γάμος λαμπρός, ἐγένοντο δὲ καὶ παῖδες, ἀλλ᾽ οὐδὲν
ἧττον ἀμελῶν τοῦ χρηματίζεσθαι καὶ σχολάζων τῇ πόλει
8 τὸν ἅπαντα χρόνον, ἠλάττωσε τὴν οὐσίαν. τῶν δὲ φίλων
νουθετούντων, καὶ λεγόντων ὡς ἀναγκαίου πράγματος
ὀλιγωρεῖ, τοῦ χρήματα ⟨συν⟩άγειν, „ἀναγκαίου νὴ Δί'" 10
⟨εἶπε⟩ „Νικοδήμῳ τούτῳ," δείξας τινὰ χωλὸν καὶ τυφλόν.
d 4. Ἦσαν δὲ καὶ πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν πεφυκότες ὁμοί-
ως, πλὴν ὅτι τῷ γυμνάζεσθαι μᾶλλον ἔχαιρε Πελοπίδας,
τῷ δὲ μανθάνειν Ἐπαμεινώνδας, καὶ τὰς διατριβὰς ἐν 72 Z¹
τῷ σχολάζειν ὁ μὲν περὶ παλαίστρας καὶ κυνηγέσια, ὁ δ᾽ 15
2 ἀκούων τι καὶ φιλοσοφῶν ἐποιεῖτο. πολλῶν δὲ καὶ κα-
λῶν ὑπαρχόντων ἀμφοτέροις πρὸς δόξαν, οὐδὲν οἱ νοῦν
ἔχοντες ἡγοῦνται τηλικοῦτον, ἡλίκον τὴν διὰ τοσούτων
ἀγώνων καὶ στρατηγιῶν καὶ πολιτειῶν ἀνεξέλεγκτον εὔ-
3 νοιαν καὶ φιλίαν, ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους συμμείνασαν. εἰ 20
γάρ τις ἀποβλέψας τὴν Ἀριστείδου καὶ Θεμιστοκλέους,
e καὶ Κίμωνος καὶ Περικλέους, καὶ Νικίου καὶ Ἀλκιβιάδου
πολιτείαν, ὅσων γέγονε μεστὴ διαφορῶν καὶ φθόνων καὶ 86 S
ζηλοτυπιῶν πρὸς ἀλλήλους, σκέψαιτο πάλιν τὴν Πελοπί-
δου πρὸς Ἐπαμεινώνδαν εὐμένειαν καὶ τιμήν, τούτους 25
ἂν ὀρθῶς καὶ δικαίως προσαγορεύσειε συνάρχοντας καὶ

2 c. 5, 4. mor. 579e. 583c–584b. 585d. Paus. 9, 13, 1. Ael. v. h. 2, 43. 11, 9. Iustin. 6, 8, 6. Nep. Ep. 2, 1 || **8** mor. 194c || **14** c. 5, 4. Ages. 27, 6. mor. 576d. e. 585d. Paus. 9, 13, 1. Ael. v. h. 3, 17. 7, 14. Nep. Ep. 2, 1. 2. 3, 2. 3. Iustin. 6, 8, 9

[**ΛKPQ**] **3** *τὴν* om. **K** || **10** *συνάγειν* Zie. (cl. mor.: *χρημάτων συναγωγῆς*): *ἔχειν* || **11** *εἶπε* add. Zie. ex mor., *ἔφη* post *Νικοδήμῳ* Steph. al. || **14** *τὰς* om. **P** || **17** *πρὸς*] *εἰς* **C** || **18** *ἡγοῦντο* **Q** || **20** *συμμείνασαν* Rei.: *ἀναμείνασαν* **L¹KPQ** *ἐμμείνασαν* **L²** editt. || **21** ⟨*εἰς*⟩ *τὴν* Rei., sed Lucull. 26, 6 cft. Sint. || **22** *νικίας* **K** || **23** *ὅσον* **L¹KPM** || **24** *σκέψαι* **P** | *πελοπίδα* **P**

συστρατήγους ἢ ἐκείνους, οἳ μᾶλλον ἀλλήλων ἢ τῶν πο-
λεμίων ἀγωνιζόμενοι περιεῖναι διετέλεσαν. αἰτία δ' ἀλη- 4
θινὴ μὲν ἦν ἡ ἀρετή, δι' ἣν οὐ δόξαν, οὐ πλοῦτον ἀπὸ
τῶν πράξεων μετιόντες, οἷς ὁ χαλεπὸς καὶ δύσερις ἐμφύε-
5 ται φθόνος, ἀλλ' ἔρωτα θεῖον ἀπ' ἀρχῆς ἐρασθέντες ἀμ-
φότεροι τοῦ τὴν πατρίδα λαμπροτάτην καὶ μεγίστην ἐφ'
ἑαυτῶν ἰδεῖν γενομένην, ὥσπερ ἰδίοις ἐπὶ τοῦτο τοῖς αὑ- f
τῶν ἐχρῶντο κατορθώμασιν. οὐ μὴν ἀλλ' οἵ γε πολλοὶ 5
νομίζουσιν αὐτοῖς τὴν σφοδρὰν φιλίαν ἀπὸ τῆς ἐν Μαν- a.385
10 τινείᾳ γενέσθαι στρατείας, ἣν συνεστρατεύσαντο Λακε-
73 Z[1] δαιμονίοις ἔτι φίλοις καὶ συμμάχοις οὖσι πεμφθείσης ἐκ
Θηβῶν βοηθείας. τεταγμένοι γὰρ ἐν τοῖς ὁπλίταις μετ' 6 280
ἀλλήλων καὶ μαχόμενοι πρὸς τοὺς Ἀρκάδας, ὡς ἐνέδωκε
τὸ κατ' αὐτοὺς κέρας τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τροπὴ τῶν
15 πολλῶν ἐγεγόνει, συνασπίσαντες ἠμύναντο τοὺς ἐπιφερο-
μένους. καὶ Πελοπίδας μὲν ἑπτὰ τραύματα λαβὼν ἐναν- 7
τία, πολλοῖς ἐπικατερρύη νεκροῖς ὁμοῦ φίλοις καὶ πολε-
μίοις, Ἐπαμεινώνδας δέ, καίπερ ἀβιώτως ἔχειν αὐτὸν
ἡγούμενος, ὑπὲρ τοῦ σώματος καὶ τῶν ὅπλων ἔστη προ-
20 ελθών, καὶ διεκινδύνευσε πρὸς πολλοὺς μόνος, ἐγνωκὼς
ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ Πελοπίδαν ἀπολιπεῖν κείμενον.
ἤδη δὲ καὶ τούτου κακῶς ἔχοντος, καὶ λόγχῃ μὲν εἰς τὸ 8 b
στῆθος, ξίφει δ' εἰς τὸν βραχίονα τετρωμένου, προσ-
εβοήθησεν ἀπὸ θατέρου κέρως Ἀγησίπολις ὁ βασιλεὺς
25 τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ περιεποίησεν ἀνελπίστως αὐτοὺς
ἀμφοτέρους.

5. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Σπαρτιατῶν λόγῳ μὲν ὡς φί-
λοις καὶ συμμάχοις προσφερομένων τοῖς Θηβαίοις, ἔργῳ
87 S δὲ τὸ φρόνημα τῆς πόλεως καὶ τὴν δύναμιν ὑφορωμένων,
30 καὶ μάλιστα τὴν Ἰσμηνίου καὶ Ἀνδροκλείδου μισούντων

8 Paus. 9, 13, 1

[**ΛKPQ**] **1** ἢ[1]] οὐκ Madvig ‖ **6.7** ἐφ' ἑαυτοῦ **P** ‖ **7** γινομένην **P** | τοῖς ⟨κοινοῖς⟩ Rei. | αὑτῶν] ἀλλήλων aut corrigendum aut intellegendum esse docet Cor. ‖ **9** αὐτῶν **P** | μαντινία **L**[1] ‖ **10** στρατιᾶς **ΛKQ** στρατειᾶς **P** | λακεδαιμόνιοι **L**[1]**P** ‖ **14** καθ' αὐτοὺς **ΛPQ** ‖ **20** καὶ om. **P** ‖ **23** ξίφος **L**[1]

ἑταιρείαν, ἧς μετεῖχεν ὁ Πελοπίδας, φιλελεύθερον ἅμα
a.382 2 *καὶ δημοτικὴν εἶναι δοκοῦσαν, Ἀρχίας καὶ Λεοντίδας καὶ*
Φίλιππος, ἄνδρες ὀλιγαρχικοὶ καὶ πλούσιοι καὶ μέτριον
c *οὐδὲν φρονοῦντες, ἀναπείθουσι Φοιβίδαν τὸν Λάκωνα*
μετὰ στρατιᾶς διαπορευόμενον ἐξαίφνης καταλαβεῖν τὴν 5
Καδμείαν, καὶ τοὺς ὑπεναντιουμένους αὐτοῖς ἐκβαλόντα 74 Z[1]
πρὸς τὸ Λακεδαιμονίων ὑπήκοον ἁρμόσασθαι δι' ὀλίγων
3 *τὴν πολιτείαν. πεισθέντος δ' ἐκείνου καὶ μὴ προσδοκῶσι*
τοῖς Θηβαίοις ἐπιθεμένου Θεσμοφορίων ὄντων καὶ τῆς
ἄκρας κυριεύσαντος, Ἰσμηνίας μὲν συναρπασθεὶς καὶ 10
κομισθεὶς εἰς Λακεδαίμονα μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀν-
ηρέθη, Πελοπίδας δὲ καὶ Φερένικος καὶ Ἀνδροκλείδας
4 *μετὰ συχνῶν ἄλλων φεύγοντες ἐξεκηρύχθησαν. Ἐπαμει-*
d *νώνδας δὲ κατὰ χώραν ἔμεινε τῷ καταφρονηθῆναι διὰ*
μὲν φιλοσοφίαν ὡς ἀπράγμων, διὰ δὲ πενίαν ὡς ἀδύ- 15
νατος.

6. *Ἐπεὶ δὲ Λακεδαιμόνιοι Φοιβίδαν μὲν ἀφείλοντο*
τῆς ἀρχῆς καὶ δέκα δραχμῶν μυριάσιν ἐζημίωσαν, τὴν δὲ
Καδμείαν οὐδὲν ἧττον φρουρᾷ κατέσχον, οἱ μὲν ἄλλοι
πάντες Ἕλληνες ἐθαύμαζον τὴν ἀτοπίαν, εἰ τὸν μὲν 20
2 *πράξαντα κολάζουσι, τὴν δὲ πρᾶξιν δοκιμάζουσι· τοῖς δὲ*
Θηβαίοις, τὴν πάτριον ἀποβεβληκόσι πολιτείαν καὶ κατα-
δεδουλωμένοις ὑπὸ τῶν περὶ Ἀρχίαν καὶ Λεοντίδαν, οὐδ'
ἐλπίσαι περιῆν ἀπαλλαγήν τινα τῆς τυραννίδος, ἣν ἑώ-
e *ρων τῇ Σπαρτιατῶν δορυφορουμένην ἡγεμονίᾳ καὶ κατα-* 25
λυθῆναι μὴ δυναμένην, εἰ μή τις ἄρα παύσειε κἀκείνους
3 *γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας. οὐ μὴν ἀλλ' οἱ περὶ Λεον-*
τίδαν πυνθανόμενοι τοὺς φυγάδας Ἀθήνησι διατρίβειν,
τῷ τε πλήθει προσφιλεῖς ὄντας καὶ τιμὴν ἔχοντας ὑπὸ

2 Plut. Ages. 23, 6–11. mor. 575f. Xen. hell. 5, 2, 25–36. Isocr. 4, 126. 14, 19. Pol. 4, 27, 4. Diod. 15, 20, 1. 2. Aristid. Leuctr. 2 init. Nep. Pel. 1, 2–2, 1

[**ΛKPQ**] **1** *ἑταιρίαν* **L[1]PQ** || **2** *ἀρχίδας* **Q** | *Λεοντιάδης* est Xenophonti || **5** *καταλαμβάνειν* **K** || **6** *καδμίαν* **L[1]PQ**, item v. 19 || **10.11** *καὶ κομισθεὶς* om. **L[1]** || **13** *φυγόντες* **C** || **23** *ἀρχίδαν* **KM** || **29** *τά τε πλήθη* **P**

τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν, ἐπεβούλευον αὐτοῖς κρύφα· καὶ
88 S πέμψαντες ἀνθρώπους ἀγνῶτας, Ἀνδροκλείδαν μὲν ἀπο-
κτιννύουσι δόλῳ, τῶν δ' ἄλλων διαμαρτάνουσιν. ἧκε 4
δὲ καὶ παρὰ Λακεδαιμονίων γράμματα τοῖς Ἀθηναίοις
75 Z¹ προστάσσοντα μὴ δέχεσθαι μηδὲ παρακινεῖν, ἀλλ' ἐξ-
6 ελαύνειν τοὺς φυγάδας, ὡς κοινοὺς πολεμίους ὑπὸ τῶν
συμμάχων ἀποδεδειγμένους. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι, πρὸς 5
τῷ πάτριον αὐτοῖς καὶ σύμφυτον εἶναι τὸ φιλάνθρωπον
ἀμειβόμενοι τοὺς Θηβαίους, μάλιστα συναιτίους γενομέ-
10 νους τῷ δήμῳ τοῦ κατελθεῖν καὶ ψηφισαμένους, ἐάν τις
Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς τυράννους ὅπλα διὰ τῆς Βοιωτίας
κομίζῃ, μηδένα Βοιωτὸν ἀκούειν μηδ' ὁρᾶν, οὐδὲν ἠδί-
κησαν τοὺς Θηβαίους.

7. Ὁ δὲ Πελοπίδας, καίπερ ἐν τοῖς νεωτάτοις ὤν,
15 ἰδίᾳ τε καθ' ἕκαστον ἐξώρμα τῶν φυγάδων, καὶ πρὸς τὸ
πλῆθος ἐποιήσατο λόγους, ὡς οὔτε καλὸν οὔθ' ὅσιον εἴη 281
δουλεύουσαν τὴν πατρίδα καὶ φρουρουμένην περιορᾶν,
αὐτοὺς δὲ μόνον τὸ σῴζεσθαι καὶ διαζῆν ἀγαπῶν-
τας ἐκκρέμασθαι τῶν Ἀθήνησι ψηφισμάτων καὶ θερα-
20 πεύειν ὑποπεπτωκότας ἀεὶ τοὺς λέγειν δυναμένους καὶ
πείθειν τὸν ὄχλον, ἀλλὰ κινδυνευτέον ὑπὲρ τῶν μεγίστων, 2
παράδειγμα θεμένους τὴν Θρασυβούλου τόλμαν καὶ ἀρε-
τήν, ἵν' ὡς ἐκεῖνος ἐκ Θηβῶν πρότερον ὁρμηθεὶς κατ-
έλυσε τοὺς ἐν Ἀθήναις τυράννους, οὕτως αὐτοὶ πάλιν ἐξ
25 Ἀθηνῶν προελθόντες ἐλευθερώσωσι τὰς Θήβας. ὡς οὖν 3 *a.379*
ἔπεισε ταῦτα λέγων, πέμπουσιν εἰς Θήβας κρύφα πρὸς
τοὺς ὑπολελειμμένους τῶν φίλων, τὰ δεδογμένα φράζον- b
τες. οἱ δὲ συνεπῄνουν· καὶ Χάρων μέν, ὅσπερ ἦν ἐπιφα- 4

14 Diod. 15, 81, 1. Nep. Pel. 2, 5 ‖ **25** c. 7, 3–11, 10. Plut. Ages. 24, 1. mor. 594b–597f. (1099a). Xen. hell. 5, 4, 1–7. 7, 3, 7. Diod. 15, 25, 1. 2. Nep. Pel. 2, 2–3, 3; cf. Polyaen. 2, 4, 3

[**ΛKPQ**] **2** *ἀνδροκλείδα* **L¹** | *ἀποκτειννύουσι* **ΛP** *ἀποκτεινύουσι* **K** ‖ **5** *προστάσσοντος* **L¹** ‖ **8** *τῷ] τὸ* **ΛP** ‖ **9** *μάλιστα* — **13** *Θηβαίους* om. **K** ‖ **12** *βοιωτῶν* **P** ‖ **15** *τε* Br.: *τὸ* ‖ **16** *εἴη* **KQ**: *εἶναι* **ΛP** ‖ **20** *τοῖς λ. δυναμένοις*: em. Zie. ‖ **21** *ἀλλὰ* **PC**: *ἀλλὰ καὶ* **ΛKQ** ‖ **27** *λελειμμένους* **P**

a.379 *νέστατος, ὡμολόγησε τὴν οἰκίαν παρέξειν, Φυλλίδας δὲ* 76 Z¹
διεπράξατο τῶν περὶ Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον γραμματεὺς
5 *γενέσθαι πολεμαρχούντων. Ἐπαμεινώνδας δὲ τοὺς νέ-*
ους πάλαι φρονήματος ἦν ἐμπεπληκώς· ἐκέλευε γὰρ ἐν
τοῖς γυμνασίοις ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν Λακεδαιμονίων καὶ 5
παλαίειν, εἶθ' ὁρῶν ἐπὶ τῷ κρατεῖν καὶ περιεῖναι γαυρου- 89 S
μένους, ἐπέπληττεν, ὡς αἰσχύνεσθαι μᾶλλον αὐτοῖς προσ-
ῆκον, εἰ δουλεύουσι δι' ἀνανδρίαν ὧν τοσοῦτον ταῖς
ῥώμαις διαφέρουσιν.

c **8.** *Ἡμέρας δὲ πρὸς τὴν πρᾶξιν ὁρισθείσης, ἔδοξε* 10
τοῖς φυγάσι, τοὺς μὲν ἄλλους συναγαγόντα Φερένικον ἐν
τῷ Θριασίῳ περιμένειν, ὀλίγους δὲ τῶν νεωτάτων παρα-
βαλέσθαι προεισελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, ἐὰν δέ τι πάθωσιν
ὑπὸ τῶν πολεμίων οὗτοι, τοὺς ἄλλους ἐπιμελεῖσθαι πάν-
τας ὅπως μήτε παῖδες αὐτῶν μήτε γονεῖς ἐνδεεῖς ἔσον- 15
2 *ται τῶν ἀναγκαίων. ὑφίσταται δὲ τὴν πρᾶξιν Πελοπίδας*
πρῶτος, εἶτα Μέλων καὶ Δαμοκλείδας καὶ Θεόπομπος,
ἄνδρες οἴκων τε πρώτων καὶ πρὸς ἀλλήλους τὰ ἄλλα μὲν
φιλικῶς καὶ πιστ[ικ]ῶς, ὑπὲρ δὲ δόξης καὶ ἀνδρείας ἀεὶ
3 *φιλονίκως ἔχοντες. γενόμενοι δ' οἱ σύμπαντες δώδεκα* 20
d *καὶ τοὺς ἀπολειπομένους ἀσπασάμενοι καὶ προπέμψαν-*
τες ἄγγελον τῷ Χάρωνι, προῆγον ἐν χλαμυδίοις, σκύλακάς
τε θηρατικὰς καὶ στάλικας ἔχοντες, ὡς μηδ' εἷς ὑποπτεύοι
τῶν ἐντυγχανόντων καθ' ὁδόν, ἀλλ' ἀλύοντες ἄλλως
4 *πλανᾶσθαι καὶ κυνηγεῖν δοκοῖεν. ἐπεὶ δ' ὁ πεμφθεὶς* 77 Z¹
παρ' αὐτῶν ἄγγελος ἧκε πρὸς τὸν Χάρωνα καὶ καθ' ὁδὸν 26
ὄντας ἔφραζεν, αὐτὸς μὲν ὁ Χάρων οὐδ' ὑπὸ τοῦ δεινοῦ
πλησιάζοντος ἔτρεψέ τι τῆς γνώμης, ἀλλ' ἀνὴρ ἀγαθὸς

3 Polyaen. 2, 3, 6 ‖ **16** cf. ad p. 67, 14 ‖ **20** mor. 576c. Xen. hell. 5, 4, 1. 3

[*Λ*KPQ] **1** *Φυλλίδας* Xen. et mor. 577b sqq. passim: *φιλλί-δας* **K** *φιλίδας* cet. et postea ‖ **12** *θρασίωι* **KV**^{b} ‖ **13** *προεισελθεῖν* om. **P** ‖ **17** *δαμοκλείδης*: em. Br. ‖ **18** *πρῶτοι*: em. Aldina ‖ **19.20** *καὶ*^{1} — *φιλονίκως* om. **P** ‖ **19** *πιστικῶς*: em. Sint. | *ἀνδρίας* **Q** ‖ **20** *φιλονείκως* codd. et editt. ‖ **22** *Χάρωνι* Iuntina: *χρόνωι* ‖ **23** *θη-ρευτικὰς* **L**^{2} ‖ **25** *πλανᾶσθαι καὶ* del. Herw. ‖ **27** *αὐτὸς* **L**^{2}: *αὐτοῖς* ‖ **28** *τι* **KCL**^{2}: *τε* **L**^{1}**PQ**

ἣν καὶ παρεῖχε τὴν οἰκίαν. Ἱπποσθενείδας δέ τις, οὐ πο- 5 a.379
νηρὸς μὲν ἀλλὰ καὶ φιλόπατρις καὶ τοῖς φυγάσιν εὔνους
ἄνθρωπος, ἐνδεὴς δὲ τόλμης τοσαύτης, ὅσης ὅ τε καιρὸς
ὀξὺς ὢν αἵ θ' ὑποκείμεναι πράξεις ἀπῄτουν, ὥσπερ ἰλιγ- e
5 γιάσας πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ἀγῶνος ἐν χερσὶ γενομένου,
καὶ μόλις ποτὲ τῷ λογισμῷ συμφρονήσας, ὅτι τρόπον
τινὰ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων σαλεύουσιν ἀρχὴν καὶ τῆς
ἐκεῖθεν δυνάμεως ὑποβάλλονται κατάλυσιν, πιστεύσαν-
τες ἀπόροις καὶ φυγαδικαῖς ἐλπίσιν, ἀπελθὼν οἴκαδε 6
90 S σιωπῇ πέμπει τινὰ τῶν φίλων πρὸς Μέλωνα καὶ Πελο-
11 πίδαν, ἀναβαλέσθαι κελεύων ἐν τῷ παρόντι καὶ περιμέ-
νειν βελτίονα καιρόν, αὖθις ἀπαλλαγέντας εἰς Ἀθήνας·
Χλίδων ἦν ὄνομα τῷ πεμφθέντι· καὶ κατὰ σπουδὴν οἴ- 7
καδε πρὸς αὑτὸν τραπόμενος καὶ τὸν ἵππον ἐξαγαγών, f
15 ᾔτει τὸν χαλινόν. ἀπορουμένης δὲ τῆς γυναικὸς ὡς οὐκ 8
εἶχε δοῦναι, ⟨καὶ κεχρηκέναι⟩ τινὶ τῶν συνήθων λεγούσης,
λοιδορίαι τὸ πρῶτον ἦσαν, εἶτα δυσφημίαι, τῆς γυναικὸς
ἐπαρωμένης αὐτῷ τε κακὰς ὁδοὺς ἐκείνῳ καὶ τοῖς πέμπου-
σιν, ὥστε καὶ τὸν Χλίδωνα πολὺ τῆς ἡμέρας ἀναλώσαντα
20 πρὸς τούτοις, δι' ὀργήν, ἅμα δὲ καὶ τὸ συμβεβηκὸς οἰω-
78 Z[1] νισάμενον, ἀφεῖναι τὴν ὁδὸν ὅλως καὶ πρὸς ἄλλο τι τρα-
πέσθαι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἦλθον αἱ μέγισται καὶ 9 282
κάλλισται τῶν πράξεων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ διαφυγεῖν τὸν
καιρόν.

25 **9.** Οἱ δὲ περὶ τὸν Πελοπίδαν ἐσθῆτας γεωργῶν μετα-
λαβόντες καὶ διελόντες αὑτούς, ἄλλοι κατ' ἄλλα μέρη
τῆς πόλεως παρεισῆλθον ἔθ' ἡμέρας οὔσης. ἦν δέ τι 2
πνεῦμα καὶ νιφετός, ἀρχομένου τρέπεσθαι τοῦ ἀέρος· ⟨ᾧ⟩

1 mor. 586 b–588 a || **25** mor. 594 d sqq.

[**ΛKPQ**] **1** ἱπποσθενίδας: em. Zie. (cl. et mor.) || **4** εἰλιγγιάσας **L[1]KP** || **7** τῶν om. **K** | σαλεύουσαν **Q** | καὶ] εἰ Sint. || **11** ἀναβάλλεσθαι **P** || **12** ἀπαλλαγέντες **P** || **13** καὶ] ὃς Rei.; praestat καὶ ὃς || **16** καὶ κεχρηκέναι add. Zie. (post καὶ χρῆσαι Rei.) cl. mor. 587 f καὶ δοῦναι Cor. || **18** κακὰς ὁδοὺς κακὰς δ' ἐπανόδους mor. || **25** ἐσθῆτας τὰς **Λ** || **27** τι del. Rei. || **28** ᾧ add. Zie. (δι' ὃ Rei.)

a.379 καὶ μᾶλλον ἔλαθον, καταπεφευγότων ἤδη διὰ τὸν χειμῶνα
3 τῶν πλείστων εἰς τὰς οἰκίας. οἷς δ' ἦν ἐπιμελὲς τὰ πραττόμενα γινώσκειν, ἀνελάμβανον τοὺς προσερχομένους καὶ καθίστων εὐθὺς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Χάρωνος· ἐγένοντο δὲ σὺν τοῖς φυγάσι πεντήκοντα δυοῖν δέοντες. 5

b 4 Τὰ δὲ περὶ τοὺς τυράννους οὕτως εἶχε. Φυλλίδας ὁ γραμματεὺς συνέπραττε μὲν ὥσπερ εἴρηται πάντα καὶ συνῄδει τοῖς φυγάσιν, εἰς δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐκ παλαιοῦ κατηγγελκὼς τοῖς περὶ τὸν Ἀρχίαν πότον τινὰ καὶ συνουσίαν καὶ γύναια τῶν ὑπάνδρων, ἔπραττεν ὅτι 10 μάλιστα ταῖς ἡδοναῖς ἐκλελυμένους καὶ κατοίνους μετα-
5 χειρίσασθαι παρέξειν τοῖς ἐπιτιθεμένοις. οὔπω δὲ πάνυ πόρρω μέθης οὖσιν αὐτοῖς προσέπεσέ τις οὐ ψευδὴς μέν, ἀβέβαιος δὲ καὶ πολλὴν ἀσάφειαν ἔχουσα περὶ τῶν 91 S
6 φυγάδων μήνυσις, ὡς ἐν τῇ πόλει κρυπτομένων. τοῦ δὲ 15
c Φυλλίδου παραφέροντος τὸν λόγον, ὅμως Ἀρχίας ἔπεμψέ τινα τῶν ὑπηρετῶν πρὸς τὸν Χάρωνα, προστάσσων εὐθὺς
7 ἥκειν ⟨πρὸς⟩ αὐτόν. ἦν δ' ἑσπέρα, καὶ συνέταττον ἔνδον 79 Z[1] αὑτοὺς οἱ περὶ τὸν Πελοπίδαν, ἤδη τεθωρακισμένοι καὶ
8 τὰς μαχαίρας ἀνειληφότες. ἐξαίφνης δὲ κοπτομένης τῆς 20 θύρας, προσδραμών τις καὶ πυθόμενος τοῦ ὑπηρέτου Χάρωνα μετιέναι παρὰ τῶν πολεμάρχων φάσκοντος, ἀπήγγειλεν εἴσω τεθορυβημένος, καὶ πᾶσιν εὐθὺς παρέστη τήν τε πρᾶξιν ἐκμεμηνῦσθαι καὶ σφᾶς ἅπαντας ἀπολωλέναι
9 μηδὲ δράσαντάς τι τῆς ἀρετῆς ἄξιον. οὐ μὴν ἀλλ' ἔδοξεν 25
d ὑπακοῦσαι τὸν Χάρωνα καὶ παρασχεῖν ἑαυτὸν ἀνυπόπτως τοῖς ἄρχουσιν, ἄλλως μὲν ἀνδρώδη καὶ βαρὺν ὄντα τῷ θαρρεῖν παρὰ τὰ δεινά, τότε δὲ δι' ἐκείνους ἐκπεπληγμένον καὶ περιπαθοῦντα, μή τις ὑποψία προδοσίας ἐπ' αὐτὸν

[ΛKPQ] **1** καὶ καταπεφ. **K** || **4** ἐγένετο **P** || **6** τὰ] τὸ **K** | φιλλίδας hic et 16 L[1]**QK** (cf. ad p. 68, 1) || **8** ἔκπαλαι Herw. ἐκ πολλοῦ Mulder || **10** ὅτι] ὅπως Rei. || **11. 12** κατοίνους ⟨ὄντας ῥᾳδίους⟩ μ. παρέξει Rei. || **12** παρέχειν Herw. | ἐπιθεμένοις **K** | οὕτω **P** || **17** πρὸς Aldina: περὶ || **18** πρὸς add. Cob. (cf. mor. 594 f) || **23** ἀπήγγελλεν **LQ** || **26** post ἑαυτὸν add. δὴ codd. praeter **K**; δεῖν Sint. δῆθεν Rei. || **28** παρὰ τὰ] πάντα **P**

ἔλθῃ τοσούτων ἅμα καὶ τοιούτων πολιτῶν ἀπολομένων. a.379
ὡς οὖν ἔμελλεν ἀπιέναι, παραλαβὼν ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος 10
τὸν υἱόν, ἔτι μὲν ὄντα παῖδα, κάλλει δὲ καὶ ῥώμῃ σώματος
πρωτεύοντα τῶν καθ' ἡλικίαν, ἐνεχείριζε τοῖς περὶ Πελοπί-
5 δαν, εἴ τινα δόλον καὶ προδοσίαν αὐτοῦ καταγνοῖεν, ὡς πο-
λεμίῳ χρῆσθαι κελεύων ἐκείνῳ καὶ μὴ φείδεσθαι. πολλοῖς 11
μὲν οὖν αὐτῶν δάκρυα πρὸς τὸ πάθος καὶ τὸ φρόνημα τοῦ
Χάρωνος ἐξέπεσε, πάντες δ' ἠγανάκτουν, εἰ δειλὸν οὕτως e
εἶναί τινα δοκεῖ καὶ διεφθαρμένον ὑπὸ τοῦ παρόντος,
10 ὥσθ' ὑπονοεῖν ἐκεῖνον ἢ ὅλως αἰτιᾶσθαι· καὶ τὸν υἱὸν 12
ἐδέοντο μὴ καταμειγνύειν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐκποδὼν θέσθαι
τοῦ μέλλοντος, ὅπως αὐτός γε τῇ πόλει καὶ τοῖς φίλοις τι-
μωρὸς ὑποτρέφοιτο, περισωθεὶς καὶ διαφυγὼν τοὺς τυράν-
νους. ὁ δὲ Χάρων τὸν μὲν υἱὸν ἀπαλλάξειν οὐκ ἔφη· 13
80 Z[1] ποῖον γὰρ αὐτῷ βίον ὁρᾶν ἢ τίνα σωτηρίαν καλλίονα τῆς
16 ὁμοῦ μετὰ πατρὸς καὶ φίλων τοσούτων ἀνυβρίστου τελευ-
92 S τῆς; ἐπευξάμενος δὲ τοῖς θεοῖς καὶ πάντας ἀσπασάμενος
καὶ παραθαρρύνας ἀπῄει, προσέχων ἑαυτῷ καὶ ῥυθμίζων f
σχήματι προσώπου καὶ τόνῳ φωνῆς ἀνομοιότατος οἷς
20 ἔπραττε φανῆναι.

10. Γενομένου δ' ἐπὶ ταῖς θύραις αὐτοῦ, προῆλθεν ὁ
Ἀρχίας καὶ „φυγάδας“ [καὶ] εἶπεν „ὦ Χάρων τινὰς
ἀκήκοα παρεληλυθότας ἐν τῇ πόλει κρύπτεσθαι, καὶ
συμπράττειν αὐτοῖς ἐνίους τῶν πολιτῶν.“ καὶ ὁ Χάρων 2
25 διαταραχθεὶς τὸ πρῶτον, εἶτ' ἐρωτήσας τίνες εἰσὶν οἱ
παρεληλυθότες καὶ τίνες οἱ κρύπτοντες αὐτούς, ὡς οὐδὲν
ἑώρα σαφὲς εἰπεῖν ἔχοντα τὸν Ἀρχίαν, ὑπονοήσας ἀπ' 283

21 mor. 595f–596c

[ΛKPQ] 1 ἀπολλυμένων Q ἀπολουμένων Vulc. || 4 ἐνεχείριζε L[2]: ἐνεχειρίζετο L[1]KPQ (cf. mor. 595d) || 9 δοκεῖ τινα K τιν' ⟨αὐτῶν⟩ Zie. || 11 καταμιγνύναι: corr. Sint. || 21 προῆλθον C || 22 καὶ „φυγάδας“ [καὶ] εἶπεν Zie. et Neef: καὶ φιλλίδας (φιλίδας P) καὶ εἶπον codd. καὶ Φίλιππος Br. al. εἶπεν iam Rei. φύγαδας ὦ Χάρων ἀκούομεν ἐν τῇ πόλει κρύπτεσθαι παρεισελθόντας mor. 596a, unde ⟨φυγάδων⟩ τινὰς Br.; ἀκηκόαμεν Cor. || 23 παρεληλυθότας C: παρεληλυθέναι cet. ⟨καὶ⟩ ἐν Vulc. Steph. καὶ κρύπτ. K || 27 ἀπ'] ὑπ' Mulder

a.379 3 οὐδενὸς τῶν ἐπισταμένων γεγονέναι τὴν μήνυσιν, „ὁρᾶτε τοίνυν" ἔφη „μὴ κενός τις ὑμᾶς διαταράττῃ λόγος. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σκέψομαι· δεῖ γὰρ ἴσως μηδενὸς καταφρο-4 νεῖν." ταῦτα καὶ Φυλλίδας παρὼν ἐπῄνει, καὶ τὸν Ἀρχίαν ἀπαγαγὼν αὖθις εἰς ἄκρατον πολὺν κατέβαλε καὶ ταῖς 5 5 περὶ τῶν γυναικῶν ἐλπίσι διεπαιδαγώγει τὸν πότον. ὡς δ' ἐπανῆλθεν ὁ Χάρων οἴκαδε καὶ διεσκευασμένους τοὺς ἄνδρας εὗρεν, οὐχ ὡς ἄν τινα νίκην ἢ σωτηρίαν ἐλπίζοντας, ἀλλ' ὡς ἀποθανουμένους λαμπρῶς καὶ μετὰ φόνου πολλοῦ τῶν πολεμίων, τὸ μὲν ἀληθὲς αὐτοῖς ἔφραζε τοῖς περὶ τὸν 10 b Πελοπίδαν, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ἐψεύσατο λόγους τινὰς 81 Z[1] τοῦ Ἀρχίου περὶ πραγμάτων ἑτέρων πλασάμενος.

6 Ἔτι δὲ τοῦ πρώτου παραφερομένου, δεύτερον ἐπῆγεν ἡ 7 τύχη χειμῶνα τοῖς ἀνδράσιν. ἧκε γάρ τις ἐξ Ἀθηνῶν παρ' Ἀρχίου τοῦ ἱεροφάντου πρὸς Ἀρχίαν τὸν ὁμώνυμον, ξένον 15 ὄντα καὶ φίλον, ἐπιστολὴν κομίζων οὐ κενὴν ἔχουσαν οὐδὲ πεπλασμένην ὑπόνοιαν, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστα περὶ τῶν 8 πρασσομένων φάσκουσαν, ὡς ὕστερον ἐπεγνώσθη. τότε δὲ μεθύοντι τῷ Ἀρχίᾳ προσαχθεὶς ὁ γραμματοφόρος καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἐπιδούς „ὁ ταύτην" ἔφη „πέμψας ἐκέλευσεν 20 c εὐθὺς ἀναγνῶναι· περὶ σπουδαίων γάρ τινων γεγρά-9 φθαι." καὶ ὁ Ἀρχίας μειδιάσας „οὐκοῦν εἰς αὔριον" 93 S ἔφη „τὰ σπουδαῖα," καὶ τὴν ἐπιστολὴν δεξάμενος ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ὑπέθηκεν, αὐτὸς δὲ πάλιν τῷ Φυλλίδᾳ 10 περὶ ὧν ἐτύγχανον διαλεγόμενοι προσεῖχεν. ὁ μὲν οὖν 25 λόγος οὗτος ἐν παροιμίας τάξει περιφερόμενος μέχρι νῦν διασῴζεται παρὰ τοῖς Ἕλλησι.

11. Τῆς δὲ πράξεως δοκούσης ἔχειν ἤδη τὸν οἰκεῖον

4 mor. 596f || **13** mor. 596e. f. 619d. Nep. Pel. 3, 2 || **28** mor. 596f–597c

[**ΛKPQ**] **2** διαταράττει **Λ P** || **3** καὶ om. V[b] Sint. || **4** φυλλίδας **K**: φιλλίδας **Λ Q** φιλίδας **P**; item v. 24. p. 73,13 | παραγαγὼν **P** || **6** τόπον **L**[1] || **14** τι **L**[1] || **15** Ἀρχίου] Archinum vocat Nep. | Ἀρχίαν del. Madvig || **17** πεπλανημένην Sint. | περὶ del. Rei. || **20** δοὺς **Q** || **24** ἐπέθηκεν **K** ἔθηκεν **Q** || **25** προσέχειν **L**[1] || **26** φερόμενος **K**

καιρόν, ἐξώρμων δίχα διελόντες αὐτούς, οἱ μὲν περὶ Πε- a.379
λοπίδαν καὶ Δαμοκλείδαν ἐπὶ τὸν Λεοντίδαν καὶ τὸν Ὑπά-
την, ἐγγὺς ἀλλήλων οἰκοῦντας. Χάρων δὲ καὶ Μέλων ἐπὶ 2
τὸν Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον, ἐσθῆτας ἐπενδεδυμένοι γυναι- d
5 κείας τοῖς θώραξι καὶ δασεῖς στεφάνους ἐλάτης τε καὶ
πεύκης περικείμενοι, κατασκιάζοντας τὰ πρόσωπα. διὸ 3
καὶ ταῖς θύραις τοῦ συμποσίου τὸ πρῶτον ἐπιστάντες
82 Z[1] κρότον ἐποίησαν καὶ θόρυβον, οἰομένων ἃς πάλαι προσε-
δόκων γυναῖκας ἥκειν. ἐπεὶ δὲ περιβλέψαντες ἐν κύκλῳ 4
10 τὸ συμπόσιον, καὶ τῶν κατακεκλιμένων ἕκαστον ἀκριβῶς
καταμαθόντες, ἐσπάσαντο τὰς μαχαίρας καὶ φερόμενοι διὰ
τῶν τραπεζῶν ἐπὶ τὸν Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον ἐφάνησαν
οἵπερ ἦσαν, ὀλίγους μὲν ὁ Φυλλίδας τῶν κατακειμένων
ἔπεισεν ἡσυχίαν ἄγειν, τοὺς δ' ἄλλους ἀμύνεσθαι μετὰ
15 τῶν πολεμάρχων ἐπιχειροῦντας καὶ συνεξανισταμένους e
διὰ τὴν μέθην οὐ πάνυ χαλεπῶς ἀπέκτειναν.

Τοῖς δὲ περὶ τὸν Πελοπίδαν ἐργωδέστερον ἀπήντα τὸ 5
πρᾶγμα· καὶ γὰρ ἐπὶ νήφοντα καὶ δεινὸν ἄνδρα τὸν
Λεοντίδαν ἐχώρουν, καὶ κεκλεισμένην τὴν οἰκίαν εὗρον
20 ἤδη καθεύδοντος, καὶ πολὺν χρόνον κόπτουσιν αὐτοῖς
ὑπήκουεν οὐδείς. μόλις δέ ποτε τοῦ θεράποντος αἰσθό- 6
μενοι προϊόντος ἔνδοθεν καὶ τὸν μοχλὸν ἀφαιροῦντος, ἅμα
τῷ πρῶτον ἐνδοῦναι καὶ χαλάσαι τὰς θύρας ἐμπεσόντες
ἀθρόοι καὶ τὸν οἰκέτην ἀνατρέψαντες, ἐπὶ τὸν θάλαμον
25 ὥρμησαν. ὁ δὲ Λεοντίδας αὐτῷ τεκμαιρόμενος τῷ κτύπῳ 7
94 S καὶ δρόμῳ τὸ γιγνόμενον, ἐσπάσατο μὲν τὸ ἐγχειρίδιον f
ἐξαναστάς, ἔλαθε δ' αὐτὸν καταβαλεῖν τὰ λύχνα καὶ διὰ
σκότους αὐτοὺς ἑαυτοῖς περιπετεῖς ποιῆσαι τοὺς ἄνδρας,
ἐν δὲ φωτὶ πολλῷ καθορώμενος ὑπήντα πρὸς τὰς θύρας

17 mor. 597 d–f

[**ΛKPQ**] **2** λεοντίδα **P** | cur non Ὑπάταν? || **6** κατασκιάζοντες: em. Steph. (καὶ κατ. **C**) || **7** ἐπιστάντες **C**: ἐπιστάντων || **15** συνεξισταμένους **P** || **19** κεκλειμένην **L**[1]**Q** || **20** καθεύδοντες **L**[1] || **21** αἰσθόμενοι **L**[1]**KP**: αἰσθομένου **QL**[2] || **22** προσιόντος Zie. || **23** τῷ] τὸ **PK** | ἐπιπεσόντες: em. Sint. (cum mor.) || **25** αὐτὸ **Λ** || **26** γινόμενον **KPC** || **27** καταλαβεῖν **Q**

a.379 αὐτοῖς τοῦ θαλάμου, καὶ τὸν πρῶτον εἰσιόντα Κηφισόδωρον
8 πατάξας κατέβαλε. πεσόντος δὲ τούτου, δευτέρῳ συνεπέ-
πλεκτο τῷ Πελοπίδᾳ, καὶ τὴν μάχην χαλεπὴν ἐποίει καὶ
δύσεργον ἡ στενότης τῶν θυρῶν καὶ κείμενος ἐμποδὼν 83 Z¹
9 ἤδη νεκρὸς ὁ Κηφισόδωρος. ἐκράτησε δ' οὖν ὁ Πελοπίδας, 5
284 καὶ κατεργασάμενος τὸν Λεοντίδαν, ἐπὶ τὸν Ὑπάτην
10 εὐθὺς ἐχώρει μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. καὶ παρεισέπεσον μὲν
εἰς τὴν οἰκίαν ὁμοίως, αἰσθόμενον δὲ ταχέως καὶ κατα-
φεύγοντα πρὸς τοὺς γείτονας ἐκ ποδῶν διώξαντες εἷλον
καὶ διέφθειραν. 10

12. Διαπραξάμενοι δὲ ταῦτα καὶ τοῖς περὶ Μέλωνα
συμβαλόντες, ἔπεμψαν μὲν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐπὶ τοὺς ὑπο-
λελειμμένους ἐκεῖ τῶν φυγάδων, ἐκάλουν δὲ τοὺς πολί-
τας ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τοὺς προσιόντας ὥπλιζον,
ἀφαιροῦντες ἀπὸ τῶν στοῶν τὰ περικείμενα σκῦλα, καὶ 15
τὰ περὶ τὴν † οἰκίαν ἐργαστήρια δορυξόων καὶ μαχαιρο-
b 2 ποιῶν ἀναρρηγνύντες. ἧκον δὲ βοηθοῦντες αὐτοῖς μετὰ
τῶν ὅπλων οἱ περὶ Ἐπαμεινώνδαν καὶ Γοργίδαν, συνειλο-
χότες οὐκ ὀλίγους τῶν νέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τοὺς
3 βελτίστους. ἡ δὲ πόλις ἤδη μὲν ἀνεπτόητο πᾶσα, καὶ πο- 20
λὺς θόρυβος ἦν καὶ φῶτα περὶ τὰς οἰκίας καὶ διαδρομαὶ
πρὸς ἀλλήλους, οὔπω δὲ συνειστήκει τὸ πλῆθος, ἀλλ'
ἐκπεπληγμένοι πρὸς τὰ γινόμενα καὶ σαφὲς οὐδὲν εἰ-
4 δότες, ἡμέραν περιέμενον. ὅθεν ἁμαρτεῖν οἱ τῶν Λακε-
δαιμονίων ἄρχοντες ἔδοξαν, εὐθὺς οὐκ ἐπιδραμόντες 25
οὐδὲ συμβαλόντες, αὐτὴ μὲν ἡ φρουρὰ περὶ χιλίους πεν-
τακοσίους ὄντες, ἐκ δὲ τῆς πόλεως πρὸς αὐτοὺς πολλῶν
c συντρεχόντων, ἀλλὰ τὴν βοὴν καὶ τὰ πυρὰ καὶ τὸν ψόφον
ἄνω χωροῦντα πανταχόθεν πολὺν φοβηθέντες ἡσύχαζον,

11 c. 12 mor. 598c–f. Xen. hell. 5, 4, 8–10. Nep. Pel. 3, 3

[ΛKPQ] **1** immo *Καφισόδωρον* || **2** *συνεπλέκετο* **KCB** Sint. || **8** *καταφυγόντα*: em. Latte || **16** *οἰκίαν*] *ἀγοράν* Rei. *Εὔκλειαν* Wil. Pind. 30, 1 *τὰ τῶν ἐγγὺς οἰκούντων ἐργαστήρια μαχαιροποιῶν* mor., unde *τὰ τῶν περιοικούντων* Zie. || **18** *συνειληχότες* **KPV**[b] || **25** *οὐκ εὐθὺς* Zie. || **28** *ἀλλὰ καὶ* **K** | *ψόφον* Sint.: *ὄχλον* || **29** *ἀναχωροῦντα*: em. Sch. *χωροῦντα* Cor. (*πανταχόθεν ψόφων καὶ θορύβων ἀναφερομένων* mor.; cf. Tit. 4, 12)

84 Z¹ αὐτὴν τὴν Καδμείαν κατέχοντες. ἅμα δ' ἡμέρᾳ παρ- 5 a.379
95 S ἦσαν μὲν ἐκ τῆς Ἀττικῆς οἱ φυγάδες ὡπλισμένοι, συν-
ήθροιστο δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ δῆμος, εἰσῆγον δὲ τοὺς 6
περὶ Πελοπίδαν Ἐπαμεινώνδας καὶ Γοργίδας, ὑπὸ τῶν
5 ἱερέων περιεχομένους, στέμματα προτεινόντων καὶ παρα-
καλούντων τοὺς πολίτας τῇ πατρίδι καὶ τοῖς θεοῖς βοη-
θεῖν. ἡ δ' ἐκκλησία πρὸς τὴν ὄψιν ὀρθὴ μετὰ κρότου 7
καὶ βοῆς ἐξανέστη, δεχομένων τοὺς ἄνδρας ὡς εὐεργέτας
καὶ σωτῆρας.

10 **13.** Ἐκ δὲ τούτου βοιωτάρχης αἱρεθεὶς μετὰ Μέλωνος
καὶ Χάρωνος ὁ Πελοπίδας εὐθὺς ἀπετείχιζε τὴν ἀκρόπολιν d
καὶ προσβολὰς ἐποιεῖτο πανταχόθεν, ἐξελεῖν σπουδάζων
τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὴν Καδμείαν ἐλευθερῶσαι πρὶν
ἐκ Σπάρτης στρατὸν ἐπελθεῖν. καὶ παρὰ τοσοῦτον ἔφθασεν 2
15 ἀφεὶς ὑποσπόνδους τοὺς ἄνδρας, ὅσον ἐν Μεγάροις οὖσιν
αὐτοῖς ἀπαντῆσαι Κλεόμβροτον, ἐπὶ τὰς Θήβας ἐλαύνοντα
μετὰ μεγάλης δυνάμεως. οἱ δὲ Σπαρτιᾶται, τριῶν ἁρμο- 3
στῶν γενομένων ἐν Θήβαις, Ἡριππίδαν μὲν καὶ Ἄρκεσον
ἀπέκτειναν κρίναντες, ὁ δὲ τρίτος Λυσανορίδας χρήμασι
20 πολλοῖς ζημιωθεὶς αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου μετέστησε.
Ταύτην τὴν πρᾶξιν ἀρεταῖς μὲν ἀνδρῶν καὶ κινδύνοις 4 e
καὶ ἀγῶσι παραπλησίαν τῇ Θρασυβούλου γενομένην, καὶ
85 Z¹ βραβευθεῖσαν ὁμοίως ὑπὸ τῆς τύχης, ἀδελφὴν ἐκείνης
προσηγόρευον οἱ Ἕλληνες. οὐ γὰρ ἔστι ῥᾳδίως ἑτέρους 5
25 εἰπεῖν, οἳ πλειόνων ἐλάττους καὶ δυνατωτέρων ἐρημότεροι
τόλμῃ καὶ δεινότητι κρατήσαντες, αἴτιοι μειζόνων ἀγαθῶν
ταῖς πατρίσι κατέστησαν. ἐνδοξοτέραν δὲ ταύτην ἐποίησεν 6

10 mor. 598f. Xen. hell. 5, 4, 10–14. Diod. 15, 25, 2–27, 3. Din-
arch. 1, 38

[ΛKPQ] **1** καδμίαν L¹PQ, item v. 13 || **5** ἱερῶν **P** || **7** ὀρθὴ
πρὸς τὴν ὄψιν: trp. Sint. || **8** δεχομένη **C** | ὡς om. **K** || **11** ἀπετεί-
χισε Sint. || **18** Ἡριππίδαν Br.: ἑρμιππίδαν codd. et mor. 598f
(sed 586e κριππίδας) | μὲν om. **P** | Ἄρκεσον Latte cl. mor. 598f
et Ditt. Syll.³ 1021, 15: ἄρκισσον || **19** Λυσανορίδας Cor. (cl. mor.
575a. 576a. 577a. 598f): δυσαορίδας **ΛK** δυσαωρίδας **P** χρυσαορί-
δας **Q** Λυσανδρίδας Zie. cl. Theopomp. FGrH 115 F 240 || **25** δυ-
νατωτέρων **C**: δυνατωτάτων || **27** ταύτην] scil. τὴν πρᾶξιν

7 *ἡ μεταβολὴ τῶν πραγμάτων. ὁ γὰρ καταλύσας τὸ τῆς Σπάρτης ἀξίωμα καὶ παύσας ἄρχοντας αὐτοὺς γῆς τε καὶ θαλάττης πόλεμος ἐξ ἐκείνης ἐγένετο τῆς νυκτός, ἐν ἧ*
f *Πελοπίδας οὐ φρούριον, οὐ τεῖχος, οὐκ ἀκρόπολιν καταλαβών, ἀλλ' εἰς οἰκίαν δωδέκατος κατελθών, εἰ δεῖ μετα-* 96 S
φορᾷ ⟨χρησάμενον⟩ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, ἔλυσε καὶ διέκοψε 6
τοὺς δεσμοὺς τῆς τῶν Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας, ἀλύτους καὶ ἀρρήκτους εἶναι δοκοῦντας.

a.378 **14.** *Ἐπεὶ τοίνυν στρατῷ μεγάλῳ Λακεδαιμονίων εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλόντων, οἱ Ἀθηναῖοι περίφοβοι γενό-* 10
μενοι τήν τε συμμαχίαν ἀπείπαντο τοῖς Θηβαίοις, καὶ τῶν βοιωτιαζόντων εἰς τὸ δικαστήριον παραγαγόντες τοὺς
285 *μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δ' ἐφυγάδευσαν, τοὺς δὲ χρήμασιν ἐζημίωσαν, ἐδόκει δὲ κακῶς ἔχειν τὰ τῶν Θηβαίων πράγ-*
2 *ματα μηδενὸς αὐτοῖς βοηθοῦντος, ἔτυχε μὲν ὁ Πελοπί-* 15
δας μετὰ Γοργίδου βοιωταρχῶν, ἐπιβουλεύοντες δὲ συγκροῦσαι πάλιν τοὺς Ἀθηναίους τοῖς Λακεδαιμονίοις,
3 *τοιόνδε τι μηχανῶνται. Σφοδρίας ἀνὴρ Σπαρτιάτης, εὐδόκιμος μὲν ἐν τοῖς πολεμικοῖς καὶ λαμπρός, ὑπόκουφος δὲ τὴν γνώμην, καὶ κενῶν ἐλπίδων καὶ φιλοτιμίας* 86 Z[1]
ἀνοήτου μεστός, ἀπελείφθη περὶ Θεσπιὰς μετὰ δυνά- 21
μεως, τοὺς ἀφισταμένους τῶν Θηβαίων δέχεσθαι καὶ βοη-
4 *θεῖν. πρὸς τοῦτον ὑποπέμπουσιν οἱ περὶ τὸν Πελοπίδαν*
b *[ἰδίᾳ] ⟨Δι⟩έμπορόν τινα τῶν φίλων, χρήματα κομίζοντα καὶ λόγους, οἳ τῶν χρημάτων μᾶλλον ἀνέπεισαν αὐτόν, ὡς* 25
χρὴ πραγμάτων [μᾶλλον] ἅψασθαι μεγάλων καὶ τὸν

11 Xen. hell. 5, 4, 19 || **18** Plut. Ages. 24, 4–8. Xen. hell. 5, 4, 20–21. Diod. 15, 29, 5. 6. Harpocr. s. v. *Σφοδρίας*

[**ΛKPQ**] **5** *δεῖ*] *δὴ* L[1] | *μεταφορᾶς* **P** || **6** *χρησάμενον* add. Zie. cl. mor. 692c (adde 747d. 803a. 1000f) || **7** *τῆς τῶν* **KC**: *τῆς* **ΛP** om. **Q** || **10** *βοιωτείαν* **P** || **11** *ἀπείποντο* **ΛP** || **12** *βοιωταζόντων* **P** *βοιωτιζόντων* **Q** || **16** *Γοργίδου*] cf. supra p. 75, 10 et Ages. 24, 6 || **21** *θεσπειὰς* L[2] | *δυνάμεως* ⟨*κελευσθεὶς*⟩ vel sim. Zie. || **24** *ἰδίᾳ* del. Sint. | *Διέμπορον* C. Keil cl. Thuc. 2, 2, 1: *ἔμπορον* codd. *ἰδίᾳ Διέμπορον* Kröhling (*ἀνθρώπους λακωνίζειν προσποιουμένους* Ages. 24, 6) || **26** *μᾶλλον* del. **C** *μᾶλ* in fine versus **L**[1]

Πειραιᾶ καταλαβεῖν, ἀπροσδόκητον ἐπιπεσόντα μὴ φυ- a.378
λαττομένοις τοῖς Ἀθηναίοις· Λακεδαιμονίοις τε γὰρ οὐδὲν 5
οὕτως ἔσεσθαι κεχαρισμένον ὡς λαβεῖν τὰς Ἀθήνας,
Θηβαίους τε χαλεπῶς ἔχοντας αὐτοῖς καὶ προδότας
5 *νομίζοντας οὐκ ἐπιβοηθήσειν. τέλος δὲ συμπεισθεὶς ὁ* 6
Σφοδρίας καὶ τοὺς στρατιώτας ἀναλαβών, νυκτὸς εἰς τὴν
Ἀττικὴν ἐνέβαλε, καὶ μέχρι μὲν Ἐλευσῖνος προῆλθεν, ἐκεῖ
δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀποδειλιασάντων, φανερὸς γενόμενος c
καὶ συνταράξας ⟨πόλεμον⟩ οὐ φαῦλον οὐδὲ ῥᾴδιον αὐτοῖς
10 *⟨τοῖς⟩ Σπαρτιάταις πολεμεῖν, ἀνεχώρησεν εἰς Θεσπιάς.*
97 S **15.** *Ἐκ τούτου πάλιν προθυμότατα Ἀθηναῖοι τοῖς Θη-*
βαίοις συνεμάχουν, καὶ τῆς θαλάσσης ἀντελαμβάνοντο,
καὶ περιϊόντες ἐδέχοντο καὶ προσήγοντο τοὺς ἀποστατι-
κῶς τῶν Ἑλλήνων ἔχοντας. οἱ δὲ Θηβαῖοι καθ' αὑτοὺς 2
15 *ἐν τῇ Βοιωτίᾳ συμπλεκόμενοι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἑκά-*
87 Z[1] *στοτε, καὶ μαχόμενοι μάχας αὐτὰς μὲν οὐ μεγάλας, μεγά-*
λην δὲ τὴν μελέτην ἐχούσας καὶ τὴν ἄσκησιν, ἐξερριπίζοντο
τοῖς θυμοῖς καὶ διεπονοῦντο τοῖς σώμασιν, ἐμπειρίαν ἅμα
τῇ συνηθείᾳ καὶ φρόνημα προσλαμβάνοντες ἐκ τῶν ἀγώ- d
20 *νων. διὸ καί φασιν Ἀνταλκίδαν τὸν Σπαρτιάτην, ὡς* 3
Ἀγησίλαος ἐπανῆλθεν ἐκ Βοιωτίας τετρωμένος, εἰπεῖν
πρὸς αὐτόν· „ἦ καλὰ διδασκάλια παρὰ Θηβαίων ἀπο-
λαμβάνεις, μὴ βουλομένους αὐτοὺς πολεμεῖν καὶ μάχε-
σθαι διδάξας.“ ἦν δ' ὡς ἀληθῶς διδάσκαλος οὐκ Ἀγη- 4
25 *σίλαος, ἀλλ' οἱ σὺν καιρῷ καὶ μετὰ λογισμοῦ τοὺς Θη-*

11 Plut. Ages. 26, 1. Xen. hell. 5, 4, 34. Diod. 15, 29, 7; ad totum c. 15 Xen. hell. 5, 4, 35–66. Diod. 15, 30–34, 2 || **20** Plut. Ages. 26, 3. Lyc. 13, 10. mor. 189f. 213f. 217e. 227c (Polyaen. 1, 16, 2)

[**ΛKPQ**] **1** *πειρεᾶ* **L**[1]**V**[b] || **4** *αὐτοὺς* **PQ** || **9** *πόλεμον* add. Zie. | *αὐτοῖς*] *ὃν τοῖς* **ADB** *τοῖς* Br. cet. || **10** *τοῖς* add. Zie. | *πόλεμον* Xy. | *θεσπειὰς* **L**[2] *θεσπεσίας* **P** || **11** *Ἀθην. προθ.* vel *τοῖς Θηβ. Ἀθ.* Zie. || **12** *ἀντεπελαμβάνοντο* **K** || **13** *περιόντες* **L**[1]**P** || **14** *Ἑλλή-νων*] *Λακεδαιμονίων* Anon. || **22** *ἦ* om. Lyc. et mor. quater | *καλὰ τὰ* Ages. Lyc. mor. 213f. 217e (om. codd. et mor. 189f. 227d) | *διδασκάλια*] *τροφεῖα* mor. 227d | *ἀντιλαμβάνεις* **Λ** *λαμβάνειν* mor. 189f *ἀπέχεις* mor. 217e. 227d || **23** *αὐτοὺς μηδ' ἐπισταμένους* vel *εἰδότας* cet. test. | *πολεμεῖν καὶ* om. cet. test.

a.378 βαίους ὥσπερ σκύλακας ἐμπείρως προσβάλλοντες τοῖς
πολεμίοις, εἶτα γευσαμένους νίκης καὶ φρονήματος ἀσφα-
λῶς ἀπάγοντες· ὧν μεγίστην δόξαν εἶχεν ὁ Πελοπίδας.
c 5 ἀφ' ἧς γὰρ εἵλοντο πρῶτον ἡγεμόνα τῶν ὅπλων, οὐκ
[ἀν]ἐπαύσαντο καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἄρχοντα χειροτο- 5
νοῦντες, ἀλλ' ἢ τὸν ἱερὸν λόχον ἄγων ἢ τὰ πλεῖστα βοιωτ-
αρχῶν ἄχρι τῆς τελευτῆς ἔπραττεν.
6 Ἐγένοντο μὲν οὖν καὶ περὶ Πλαταιὰς καὶ Θεσπιὰς
ἧτται καὶ φυγαὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ὅπου καὶ Φοιβίδας ὁ
a.377 τὴν Καδμείαν καταλαβὼν ἀπέθανε, πολλοὺς δὲ καὶ πρὸς 10
Τανάγρᾳ τρεψάμενος αὐτῶν καὶ Πανθοΐδαν τὸν ἁρμοστὴν
7 ἀνεῖλεν. ἀλλ' οὗτοι μὲν οἱ ἀγῶνες ὥσπερ τοὺς κρατοῦντας 88 Z[1]
εἰς φρόνημα καὶ θάρσος προῆγον, οὕτως τῶν ἡσσωμένων
8 οὐ παντάπασιν ἐδουλοῦντο τὴν γνώμην· οὐ γὰρ ἐκ παρα-
f τάξεως ἦσαν, οὐδὲ μάχας ἐμφανῆ κατάστασιν ἐχούσας 15
καὶ νόμιμον, ἐκδρομὰς δὲ προσκαίρους τιθέμενοι, καὶ
⟨κατὰ⟩ φυγὰς ἢ διώξεις ἐπιχειροῦντες αὐτοῖς καὶ συμ- 98 S
πλεκόμενοι, κατώρθουν.

a.375 **16.** Ὁ δὲ περὶ Τεγύρας, τρόπον τινὰ τοῦ Λευκτρικοῦ
προαγὼν γενόμενος, μέγαν ἦρε [ἐν] δόξῃ τὸν Πελοπίδαν, 20
οὔτε πρὸς κατόρθωμα τοῖς συστρατήγοις ἀμφισβήτησιν
2 οὔτε τῆς ἥττης πρόφασιν τοῖς πολεμίοις ἀπολιπών. τῇ γὰρ
286 Ὀρχομενίων πόλει, τὰ Σπαρτιατῶν ἑλομένῃ καὶ δύο
δεδεγμένῃ μόρας αὐτῶν ὑπὲρ ἀσφαλείας, ἐπεβούλευε μὲν
ἀεὶ καὶ παρεφύλαττε καιρόν, ὡς δ' ἤκουσε τοῖς φρουροῖς 25
εἰς τὴν Λοκρίδα γεγενῆσθαι στρατείαν, ἐλπίσας ἔρημον
αἱρήσειν τὸν Ὀρχομενὸν ἐστράτευσεν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ

8 Xen. 5, 4, 41–45. Diod. 15, 33, 6 || **10** Xen. 5, 4, 49–53 || **19** c. 16. 17. Plut. Ages. 27, 4. Diod. 15, 37, 1. 2. 81, 2

[**ΛKPQ**] **1** *ἐμπείρους* **P** || **2** *ἀσφαλῶν* **P** *ἀσφαλοῦς* **Q** || **3** *ἀπ-άγοντες* Br.: *ἀγαπῶντες* || **4** *ἀφ' ἧς*] scil. *ἡμέρας* || **5** *ἀνεπαύσαντο*: em. **C** | *τὸν ἄρχοντα* **P** || **6** *λόγχον* **PV**[b] || **8** *καὶ θεσπιὰς* om. **P** | *θεσπειὰς* **L**[2] || **10** *καδμίαν* **L**[1]**PQ** || **11** *τανάγραν* **PQL**[2] | *αὐτὸν*: em. Cor. (*καὶ αὐτὸν* Rei.) | *πανθοίδην*: corr. Sch. || **15** *μάχης*: em. Rei. | *ἐχούσας* **L**: *ἐχούσης* || **16** *νόμημον* **P** *νόμον* **Q** || **17** *κατὰ* add. Zie. (*κατὰ* pro *καὶ* Madvig) | *αὐτοὶ* Rei. || **20** *ἐν* del. Cor. || **21** *στρατηγοῖς* **P** || **24** *μοίρας*: em. Aldina || **26** *ἔρημον ἐλπίσας* **K**

τὸν ἱερὸν λόχον καὶ τῶν ἱππέων οὐ πολλούς. ἐπεὶ δὲ πρὸς 3 a.375
τὴν πόλιν προσαγαγὼν εὗρεν ἤκουσαν ἐκ Σπάρτης διαδοχὴν
τῆς φρουρᾶς, ἀπῆγεν ὀπίσω τὸ στράτευμα πάλιν διὰ
Τεγυρῶν, ᾗ μόνῃ βάσιμον ἦν κύκλῳ παρὰ τὴν ὑπώρειαν·
5 *τὴν γὰρ διὰ μέσου πᾶσαν ὁ Μέλας ποταμός, εὐθὺς ἐκ* 4
πηγῶν εἰς ἕλη πλωτὰ καὶ λίμνας διασπειρόμενος ἄπορον
ἐποίει.

Μικρὸν δ' ὑπὸ τὰ ἕλη νεώς ἐστιν Ἀπόλλωνος Τεγυραίου 5 b
89 Z[1] *καὶ μαντεῖον ἐκλελειμμένον οὐ πάνυ πολὺν χρόνον, ἀλλ'*
10 *ἄχρι τῶν Μηδικῶν ἤκμαζε, τὴν προφητείαν Ἐχεκράτους*
ἔχοντος. [ἐνταῦθα μυθολογοῦσι τὸν θεὸν γενέσθαι] καὶ τὸ 6
μὲν πλησίον ὄρος Δῆλος καλεῖται, καὶ πρὸς αὐτὸ κατα-
λήγουσιν αἱ τοῦ Μέλανος διαχύσεις, ὀπίσω δὲ τοῦ ναοῦ δύο
ῥήγνυνται πηγαὶ γλυκύτητι καὶ πλήθει καὶ ψυχρότητι θαυ-
15 *μαστοῦ νάματος, ὧν τὸ μὲν Φοίνικα, τὸ δ' Ἐλαίαν ἄχρι νῦν*
ὀνομάζομεν. ⟨ἐνταῦθα μυθολογοῦσι γενέσθαι τὸν θεόν⟩,
οὐ φυτῶν μεταξὺ δυεῖν, ἀλλὰ ῥείθρων τῆς θεοῦ λοχευθείσης.
καὶ γὰρ τὸ Πτῷον ἐγγύς, ὅθεν αὐτὴν ἀναπτοηθῆναι προ- 7
φανέντος ἐξαίφνης κάπρου λέγουσι, καὶ τὰ περὶ Πύθωνα c
20 *καὶ Τιτυὸν ὡσαύτως οἱ τόποι τῇ γενέσει τοῦ θεοῦ συνοι-*
κειοῦσι· τὰ γὰρ πλεῖστα παραλείπω τῶν τεκμηρίων. οὐ γὰρ 8
99 S *ἐν τοῖς ἐκ μεταβολῆς ἀθανάτοις γενομένοις γεννητοῖς ὁ πά-*
τριος λόγος τὸν θεὸν τοῦτον ἀπολείπει δαίμοσιν, ὥσπερ
Ἡρακλέα καὶ Διόνυσον, [ἐκ μεταβολῆς] ἀρετῇ τὸ θνητὸν
25 *καὶ παθητὸν ἀποβαλόντας, ἀλλὰ τῶν ἀϊδίων καὶ ἀγεννήτων*
εἷς ἐστιν, εἰ δεῖ τοῖς ὑπὸ τῶν φρονιμωτάτων καὶ παλαιοτά-
των λεγομένοις τεκμαίρεσθαι περὶ τῶν τηλικούτων.

8 mor. 412b–d. Steph. Byz. s. v. *Τεγύρα*

[**ΛKPQ**] **1** *λόγχον* **PV**[b] ‖ **4** *τεγύρων*: em. Rei. ‖ **5** *ποταμὸς*] *πόντος* **Q** ‖ **6** ⟨*δύσ*⟩*πλωτα* Zie. ‖ **8** *ὑπὸ*] *ὑπὲρ* Wil. ‖ **9** *ἐκλελειμμένον δὲ καὶ μαντεῖον* **Q** | *πολλῶν χρόνων* **Q** ‖ **11~16** *ἐντ. μυθολ. τὸν θ. γεν.* (mutato ordine in *γεν. τ. θ.*) trp. Zie. ‖ **12** *ἐκαλεῖτο* **L**[1]**P** ‖ **13** *ἀναχύσεις* **P** ‖ **17** *δυοῖν* **PC** | *ῥεῖθρον* **L** ‖ **18** *καὶ γὰρ* ⟨*καὶ*⟩ Zie. ‖ **20** *οἱ τόποι* Aldina: *οἱ τὸ ποιὸν* | *συνοικοῦσι*: corr. **L**[2] ‖ **21** *γὰρ*[1]] *δὲ* Cor. ‖ **22** *γενητοῖς*: em. Br., qui et ⟨*ἢ*⟩ *γενν.*; praestat fort. *γενν.* ⟨*δ'*⟩ ‖ **24** *ἐκ μεταβολῆς* del. Rei. ‖ **25** *μεταβαλλόντας* **Q**

a.375 **17.** *Εἰς δ' οὖν Τεγύρας οἱ Θηβαῖοι κατὰ τὸν αὐτὸν*
χρόνον ἐκ τῆς Ὀρχομενίας ἀπιόντες καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι
d *συνέπιπτον, ἐξ ἐναντίας αὐτοῖς ἐκ τῆς Λοκρίδος ἀναζευ-*
2 *γνύντες. ὡς δὲ πρῶτον ὤφθησαν τὰ στενὰ διεκβάλλοντες,*
καί τις εἶπε τῷ Πελοπίδᾳ προσδραμών· „ἐμπεπτώκαμεν εἰς 5 90 Z'
τοὺς πολεμίους", „τί μᾶλλον" εἶπεν „ἢ εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνοι;"
3 *καὶ τὴν μὲν ἵππον εὐθὺς πᾶσαν ἐκέλευσε παρελαύνειν ἀπ'*
οὐρᾶς ὡς προεμβαλοῦσαν, αὐτὸς δὲ τοὺς ὁπλίτας τριακο-
σίους ὄντας εἰς ὀλίγον συνήγαγεν, ἐλπίζων καθ' ὃ προσβάλοι
μάλιστα διακόψειν ὑπερβάλλοντας πλήθει τοὺς πολεμίους. 10
4 *ἦσαν δὲ δύο μόραι Λακεδαιμονίων. τὴν δὲ μόραν Ἔφορος*
μὲν (FGrH 70 F 210) *ἄνδρας εἶναι πεντακοσίους φησί,*
e *Καλλισθένης δ'* (FGrH 124 F 18) *ἑπτακοσίους, ἄλλοι*
5 *δέ τινες ἐνακοσίους, ὧν Πολύβιός ἐστι* (fg. 60 B.-W.). *καὶ*
θαρροῦντες οἱ πολέμαρχοι τῶν Σπαρτιατῶν Γοργολέων καὶ 15
6 *Θεόπομπος ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. γενομένης δέ πως*
μάλιστα τῆς ἐφόδου κατ' αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας ἀπ'
ἀμφοτέρων μετὰ θυμοῦ καὶ βίας, πρῶτον μὲν οἱ πολέμαρχοι
τῶν Λακεδαιμονίων τῷ Πελοπίδᾳ συρράξαντες ἔπεσον·
7 *ἔπειτα τῶν περὶ ἐκείνους παιομένων καὶ ἀποθνῃσκόντων,* 20
ἅπαν εἰς φόβον κατέστη τὸ στράτευμα, καὶ διέσχε μὲν ἐπ'
ἀμφότερα τοῖς Θηβαίοις, ὡς διεκπεσεῖν εἰς τοὔμπροσθεν
8 *καὶ διεκδῦναι βουλομένοις. ἐπεὶ δὲ τὴν δεδομένην ὁ Πε-*
λοπίδας ⟨*χαίρειν ἐάσας*⟩ *ἡγεῖτο πρὸς τοὺς συνεστῶτας*
f *καὶ διεξῄει φονεύων, οὕτω πάντες προτροπάδην ἔφυγον.* 25
9 *ἐγένετο δ' οὐκ ἐπὶ πολὺν τόπον ἡ δίωξις· ἐφοβοῦντο γὰρ*
ἐγγὺς ὄντας οἱ Θηβαῖοι τοὺς Ὀρχομενίους καὶ τὴν δια- 100 S
10 *δοχὴν τῶν Λακεδαιμονίων· ὅσον δὲ νικῆσαι κατὰ κράτος*

5 mor. 194d

[*Λ*KPQ] **1** *γ' οὖν*: em. Held || **5** *ἐκπεπτώκαμεν*: em. Anon. mor. || **7** *πᾶσαν* om. *Λ*P || **10** *ὑπερβάλλοντα* P || **11** *μοῖραι* et *μοῖραν* PQ || **14** *ἐννακοσίους* plerique codd. || **16** *γενομένων* K || **17** *καθ' αὐτούς* codd. || **23** *διεκδῦναι* Sint.: *διεκθεῖναι* codd. (*διεκθῆναι* L[1]) *διεκθεῖν* Steph. || **24** *χαίρειν ἐάσας* post *δεδομένην* add. Anon., post *Πελοπίδας* pos. Zie. || **25** *διεξίει* P | *ἔφευγον* P *ἔθεον* K || **26** *δ'*] *γὰρ* KQ

καὶ διεξελθεῖν διὰ παντὸς ἡσσωμένου τοῦ στρατεύματος a.375
ἐξεβιάσαντο, καὶ στήσαντες τρόπαιον καὶ ⟨τοὺς⟩ νε- 287
91 Z¹ κροὺς σκυλεύσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπ᾽ οἶκον μέγα φρο-
νοῦντες.
5 Ἐν γὰρ τοσούτοις ὡς ἔοικε πολέμοις Ἑλληνικοῖς καὶ 11
βαρβαρικοῖς πρότερον οὐδέποτε Λακεδαιμόνιοι πλείονες
ὄντες ὑπ᾽ ἐλαττόνων ἐκρατήθησαν, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἴσοι πρὸς
ἴσους ἐκ παρατάξεως συμβαλόντες. ὅθεν ἦσαν ἀνυπόστατοι 12
τὰ φρονήματα καὶ τῇ δόξῃ καταπληττόμενοι τοὺς ἀντι-
10 παραταττομένους, οὐδ᾽ αὐτοὺς ἀξιοῦντας ἀπ᾽ ἴσης δυνά-
μεως τὸ ἴσον φέρεσθαι Σπαρτιάταις, εἰς χεῖρας συνέ-
στησαν. ἐκείνη δ᾽ ἡ μάχη πρώτη καὶ τοὺς ἄλλους ἐδί- 13
δαξεν Ἕλληνας, ὡς οὐχ ὁ Εὐρώτας οὐδ᾽ ὁ μεταξὺ Βα-
βύκας καὶ Κνακιῶνος τόπος ἄνδρας ἐκφέρει μαχητὰς καὶ b
15 πολεμικούς, ἀλλὰ παρ᾽ οἷς ἂν αἰσχύνεσθαι τὰ αἰσχρὰ καὶ
τολμᾶν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἐθέλοντες [ἐγ]γένωνται νέοι καὶ
τοὺς ψόγους τῶν κινδύνων μᾶλλον φεύγοντες, οὗτοι φο-
βερώτατοι τοῖς ἐναντίοις εἰσί.

18. Τὸν δ᾽ ἱερὸν λόχον ὥς φασι συνετάξατο Γοργί-
20 δας πρῶτος ἐξ ἀνδρῶν ἐπιλέκτων τριακοσίων, οἷς ἡ πό-
λις ἄσκησιν καὶ δίαιταν ἐν τῇ Καδμείᾳ στρατοπεδευομέ-
νοις παρεῖχε. καὶ διὰ τοῦθ᾽ ὁ ἐκ πόλεως λόχος ἐκαλοῦντο·
τὰς γὰρ ἀκροπόλεις ἐπιεικῶς οἱ τότε πόλεις ὠνόμαζον·
ἔνιοι δέ φασιν ἐξ ἐραστῶν καὶ ἐρωμένων γενέσθαι τὸ 2
25 σύστημα τοῦτο, καὶ Παμμένους ἀπομνημονεύεταί τι
92 Z¹ μετὰ παιδιᾶς εἰρημένον· οὐ γὰρ ἔφη τακτικὸν εἶναι τὸν c

19 Polyaen. 2, 5, 1. Ath. 13, 602a || 25 mor. 618d. 761b

[ΛKPQ] **1** ἡσσομένου L¹P || **2** τοὺς add. Sch. || **6.7** Λακεδαιμόνιοι — ἐλαττόνων om. L¹ || **8** συμβάλλοντες: em. Iuntina || **9** ἀντιπαραταττομένους Herw.: ἀντιπραττομένους ΛPQ ἀντιπρασσ. K ἀντιταττομένους C et editt. || **11** συνήεσαν Madvig || **13** βαβύτας Λ βαβύκτας PC || **14** κνακίωνος: em. Sint. | τόπος ⟨μόνος⟩ Herw. | εἰσφέρει L¹ ἐφύβρει P || **16** καλῶς P | ἐγγένωνται: em. Herw. (ἐγγένονται L¹P) γεννῶνται Zie. || **20** τετρακοσίων: em. Aldina || **21** ἄσκησιν] οἴκησιν Cor., sed Thuc. 5, 67, 2. Diod. 12, 75, 7 cft. Sint. | καδμίαι LPQ || **22** τοῦθ᾽ ὁ (Rei.) Sint.: τοῦτο || **23** ἀκροπόλεις CL²: πόλεις L¹KPQ

Ὁμήρου Νέστορα, κελεύοντα κατὰ φῦλα καὶ φρήτρας συλλοχίζεσθαι τοὺς Ἕλληνας (Il. 2, 363),

ὡς φρήτρη φρήτρηφιν ἀρήγῃ, φῦλα δὲ φύλοις,

3 *δέον ἐραστὴν παρ' ἐρώμενον τάττειν. φυλέτας μὲν γὰρ φυλετῶν καὶ φρατόρων ⟨φράτορας⟩ οὐ πολὺν λόγον ἔχειν* 5 *ἐν τοῖς δεινοῖς, τὸ δ' ἐξ ἐρωτικῆς φιλίας συνηρμοσμένον* 101 S *στῖφος ἀδιάλυτον εἶναι καὶ ἄρρηκτον, ὅταν οἱ μὲν ἀγαπῶντες τοὺς ἐρωμένους, οἱ δ' αἰσχυνόμενοι τοὺς ἐρῶν-* 4 *τας, ἐμμένωσι τοῖς δεινοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων. καὶ τοῦτο θαυμαστὸν οὐκ ἔστιν, εἴγε δὴ καὶ μὴ παρόντας αἰδοῦν-* 10 d *ται μᾶλλον ἑτέρων παρόντων, ὡς ἐκεῖνος ὁ τοῦ πολεμίου κείμενον αὐτὸν ἐπισφάττειν μέλλοντος δεόμενος καὶ ἀντιβολῶν διὰ τοῦ στέρνου διεῖναι τὸ ξίφος, „ὅπως" ἔφη „μή με νεκρὸν ὁ ἐρώμενος ὁρῶν κατὰ νώτου τετρωμένον* 5 *αἰσχυνθῇ." λέγεται δὲ καὶ τὸν Ἰόλεων τοῦ Ἡρακλέους ἐρώ-* 15 *μενον ὄντα κοινωνεῖν τῶν ἄθλων καὶ παρασπίζειν. Ἀριστοτέλης δὲ* (fg. 97 R.) *καὶ καθ' αὑτὸν ἔτι φησὶν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἰόλεω τὰς καταπιστώσεις ποιεῖσθαι τοὺς ἐρωμένους* 6 *καὶ τοὺς ἐραστάς. εἰκὸς οὖν καὶ τὸν λόχον ἱερὸν προσαγορεύεσθαι, καθότι καὶ Πλάτων* (Phaedr. 255 b) *ἔνθεον φίλον* 20 e 7 *τὸν ἐραστὴν προσεῖπε. λέγεται δὲ διαμεῖναι μέχρι τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης ἀήττητον· ὡς δὲ μετὰ τὴν μάχην ἐφορῶν τοὺς νεκροὺς ὁ Φίλιππος ἔστη κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον, ἐν ᾧ συνετύγχανε κεῖσθαι τοὺς τριακοσίους, ἐναντίους ἀπηντηκότας ταῖς σαρίσαις ἅπαντας ἐν τοῖς [στενοῖς] ὅπλοις καὶ* 93 Z[1] *μετ' ἀλλήλων ἀναμεμειγμένους, θαυμάσαντα καὶ πυθό-* 26 *μενον, ὡς ὁ τῶν ἐραστῶν καὶ τῶν ἐρωμένων οὗτος εἴη*

15 mor. 761 d

[**ΛKPQ**] **1** *φρῆτρα* **K** | *συλλογίζεσθαι* **PQ** || **5** *φράτορας* ante *φρατόρων* add. Br. trp. Zie. || **6** *ἐξ* om. **K** || **12** ne conicias *ἀποσφάττειν*, cf. Ant. 76, 10 || **13** *στέρνους* **P** || **18** *τὰς* om. **P** || **19** *ἱερὸν* ⟨*ἀπὸ τοῦ ἔρωτος* vel *ἐρᾶν*⟩ Rei. || **22** *χαιρωνία* **L** || **24** *ἐναντίους* om. **P** || **25** *στενοῖς* del. Sch. Sint. *στεπτοῖς* Latte cl. Deubner ARW 30, 89 *τοῖς στέρνοις, ἐν ὅπλοις καὶ* Claviger Cor. *ἅπαντας ὁμαλῶς καὶ μετ' ἀλλ.* Herw. || **26** *ἀναμιγνυμένους* **ΛP**

λόχος, δακρῦσαι καὶ εἰπεῖν· „ἀπόλοιντο κακῶς οἱ τούτους τι ποιεῖν ἢ πάσχειν αἰσχρὸν ὑπονοοῦντες.“

19. Ὅλως δὲ τῆς περὶ τοὺς ἐραστὰς συνηθείας οὐχ, ὥσπερ οἱ ποιηταὶ λέγουσι, Θηβαίοις τὸ Λαΐου πάθος
5 ἀρχὴν παρέσχεν, ἀλλ' οἱ νομοθέται τὸ φύσει θυμοειδὲς αὐτῶν καὶ ἄκρατον ἀνιέναι καὶ ἀνυγραίνειν εὐθὺς ἐκ f
παίδων βουλόμενοι, πολὺν μὲν ἀνεμείξαντο καὶ σπουδῇ καὶ παιδιᾷ πάσῃ τὸν αὐλόν, εἰς τιμὴν καὶ προεδρίαν ἄγοντες, λαμπρὸν δὲ τὸν ἔρωτα ταῖς παλαίστραις ἐνεθρέψαντο,
10 συγκεραννύντες τὰ ἤθη τῶν νέων. ὀρθῶς δὲ πρὸς τοῦτο 2
102 S καὶ τὴν ἐξ Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης γεγονέναι λεγομένην 288
θεὸν τῇ πόλει συνῳκείωσαν, ὡς ὅπου τὸ μαχητικὸν καὶ πολεμικὸν μάλιστα τῷ μετέχοντι πειθοῦς καὶ χαρίτων ὁμιλεῖ καὶ σύνεστιν, εἰς τὴν ἐμμελεστάτην καὶ κοσμιω-
15 τάτην πολιτείαν δι' Ἁρμονίας καθισταμένων ἁπάντων.

Τὸν οὖν ἱερὸν λόχον τοῦτον ὁ μὲν Γοργίδας διαιρῶν εἰς τὰ 3
πρῶτα ζυγά, καὶ παρ' ὅλην τὴν φάλαγγα τῶν ὁπλιτῶν προβαλλόμενος, ἐπίδηλον οὐκ ἐποίει τὴν ἀρετὴν τῶν ἀν-δρῶν οὐδ' ἐχρῆτο τῇ δυνάμει πρὸς κοινὸν ἔργον, ἅτε δὴ
20 διαλελυμένῃ καὶ πρὸς πολὺ μεμειγμένῃ τὸ φαυλότερον. ὁ 4
δὲ Πελοπίδας, ὡς ἐξέλαμψεν αὐτῶν ἡ ἀρετὴ περὶ Τε- b
94 Z[1] γύρας καθαρῶς καὶ περιόπτως ἀγωνισαμένων, οὐκέτι διεῖλεν οὐδὲ διέσπασεν, ἀλλ' ὥσπερ σώματι χρώμενος ὅλῳ προεκινδύνευεν ⟨ἐν⟩ τοῖς μεγίστοις ἀγῶσιν. ὥσπερ γὰρ 5
25 οἱ ἵπποι θᾶσσον ὑπὸ τοῖς ἅρμασιν ἢ καθ' αὑτοὺς ἐλαυνό-μενοι θέουσιν, οὐχ ὅτι μᾶλλον ἐμπίπτοντες ἐκβιάζονται

3 mor. 313e. 750b. Plat. leg. 8, 836b. hyp. Aesch. Sept. hyp. Eur. Phoen. schol. Eur. Phoen. 21. Ath. 13, 602f. Apollod. 3, 44. Dion Chr. 10, 24. Ael. h. a. 6, 15. v. h. 13, 5. Cic. Tusc. 4, 71. Hyg. fab. 85

[ΛKPQ] **1.2** οἱ — ὑπονοοῦντες om. P || **9** ἀνεθρέψαντο P || **11** ἄρεος Q || **15** scribebant ἁρμονίας || **19** δὴ om. Q || **20** διαλελυμένης: em. Rei. (-νος C Vulc.) | πρὸς Rei.: παρὰ | μεμιγμένῃ Rei.: μεμιγμένον ἢ ΛKC μεμιγμένης ἢ PQ μεμιγμένων οἱ τῶν φαυλοτέρων Anon. || **22** καὶ del. Cor. | περιόπτως Zie. cl. Marc. 10, 4: περὶ αὐτῶν L[1]K et P (qui αὐτ.) περὶ αὐτὸν QL[2] et editt. || **24** ἐν add. Cor. || **26** ἐκπίπτοντες ΛPQ ἐγκύπτοντες Rei.

τὸν ἀέρα τῷ πλήθει ῥηγνύμενον, ἀλλ' ὅτι συνεκκαίει τὸν θυμὸν ἡ μετ' ἀλλήλων ἅμιλλα καὶ τὸ φιλόνικον, οὕτως ᾤετο τοὺς ἀγαθοὺς ζῆλον ἀλλήλοις καλῶν ἔργων ⟨ἐμποι⟩οῦντας ὠφελιμωτάτους εἰς κοινὸν ἔργον εἶναι καὶ προθυμοτάτους. 5

a.371 **20.** *Ἐπεὶ δὲ Λακεδαιμόνιοι πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν εἰρή-* c *νην συνθέμενοι πρὸς μόνους Θηβαίους ἐξήνεγκαν τὸν πόλεμον, ἐνεβεβλήκει δὲ Κλεόμβροτος ὁ βασιλεύς, ἄγων ὁπλίτας μυρίους, ἱππεῖς δὲ χιλίους, ὁ δὲ κίνδυνος οὐ περὶ ὧν πρότερον ἦν Θηβαίοις, ἀλλ' ἄντικρυς ἀπειλὴ καὶ κατ-* 10 *αγγελία διοικισμοῦ, καὶ φόβος οἷος οὔπω τὴν Βοιωτίαν* 2 *κατεῖχεν, ἐξιὼν μὲν ἐκ τῆς οἰκίας ὁ Πελοπίδας, καὶ τῆς γυναικὸς ἐν τῷ προπέμπειν δακρυούσης καὶ παρακαλού-σης σῴζειν ἑαυτόν, „ταῦτ'" εἶπεν „ὦ γύναι τοῖς ἰδιώ-ταις [ἀεὶ] χρὴ παραινεῖν, τοῖς δ' ἄρχουσιν ὅπως τοὺς* 15 3 *ἄλλους σῴζωσιν." ἐλθὼν δ' εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ τοὺς* d *βοιωτάρχας καταλαβὼν οὐχ ὁμογνωμονοῦντας, πρῶτος* 103 S *Ἐπαμεινώνδᾳ προσέθετο γνώμην, ψηφιζομένῳ διὰ μάχης ἰέναι τοῖς πολεμίοις, βοιωτάρχης μὲν οὐκ ἀποδεδειγμένος, ἄρχων δὲ τοῦ ἱεροῦ λόχου καὶ πιστευόμενος, ὡς ἦν δί-* 95 Z[1] *καιον ἄνδρα τηλικαῦτα δεδωκότα τῇ πατρίδι σύμβολ' εἰς* 21 4 *τὴν ἐλευθερίαν. ὡς οὖν ἐδέδοκτο διακινδυνεύειν καὶ περὶ τὰ Λεῦκτρα τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀντεστρατοπέδευον, ὄψιν εἶδε κατὰ τοὺς ὕπνους ὁ Πελοπίδας εὖ μάλα δια-* 5 *ταράξασαν αὐτόν. ἔστι γὰρ ἐν τῷ Λευκτρικῷ πεδίῳ τὰ* 25 *σήματα τῶν τοῦ Σκεδάσου θυγατέρων, ἃς Λευκτρίδας καλοῦσι διὰ τὸν τόπον· ἐκεῖ γὰρ αὐταῖς ὑπὸ ξένων* e 6 *Σπαρτιατῶν βιασθείσαις συνέβη ταφῆναι. γενομένης δὲ*

6 Plut. Ages. 27, 5–28, 5 et ibi l. l. || **12** mor. 194d || **16** cf. Diod. 15, 53, 3. Paus. 9, 13, 6. 7 || **24** mor. 773b sqq. Xen. hell. 6, 4, 7. Diod. 15, 54, 1–3. Paus. 9, 13, 5. 6

[**ΛKPQ**] **3** *καὶ ζῆλον* **KPQ**, unde ⟨*φιλοτιμίαν πολλὴν*⟩ *καὶ ζ.* cl. Lyc. 14, 5 Zie. | *κακῶν* **P** | *ἔργον* **L[1]C** || **4** *ἐμποιοῦντας* Zie.: *ὄντας* codd. *ἐνιέντας* Anon. *ἐμβάλλοντας* Rei. *ἐνδιδόντας* Emp. | *καὶ* om. **L[1]KPQ** || **15** *ἀεὶ* del. Rei. (ortum ex *δεῖ*, cf. mor.) || **17** *βοιωτάρ-χους* **P** || **26** *τοῦ* om. **C**

χαλεπῆς οὕτω καὶ παρανόμου πράξεως, ὁ μὲν πατήρ, ὡς a.371
οὐκ ἔτυχεν ἐν Λακεδαίμονι δίκης, ἀρὰς κατὰ τῶν Σπαρ-
τιατῶν ἀρασάμενος ἔσφαξεν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῖς τάφοις τῶν
παρθένων. χρησμοὶ δὲ καὶ λόγια τοῖς Σπαρτιάταις ἀεὶ 7
5 προὔφαινον εὐλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι τὸ Λευκτρι-
κὸν μήνιμα, μὴ πάνυ τῶν πολλῶν συνιέντων, ἀλλ' ἀμφι-
γνοούντων τὸν τόπον, ἐπεὶ καὶ τῆς Λακωνικῆς πολί-
χνιον πρὸς τῇ θαλάσσῃ Λεῦκτρον ὀνομάζεται, καὶ πρὸς
Μεγάλῃ πόλει τῆς Ἀρκαδίας τόπος ἐστὶν ὁμώνυμος. τὸ 8
10 μὲν οὖν πάθος τοῦτο πολὺ τῶν Λευκτρικῶν ἦν παλαιό- f
τερον.

21. Ὁ δὲ Πελοπίδας ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατακοιμη-
θεὶς ἔδοξε τάς τε παῖδας ὁρᾶν περὶ τὰ μνήματα θρη-
νούσας καὶ καταρωμένας τοῖς Σπαρτιάταις, τόν τε Σκέδα-
15 σον κελεύοντα ταῖς κόραις σφαγιάσαι παρθένον ξανθήν,
εἰ βούλοιτο τῶν πολεμίων ἐπικρατῆσαι. δεινοῦ δὲ καὶ 2
παρανόμου τοῦ προστάγματος αὐτῷ φανέντος, ἐξαναστὰς 289
ἐκοινοῦτο τοῖς τε μάντεσι καὶ τοῖς ἄρχουσιν. ὧν οἱ μὲν 3
19 οὐκ εἴων παραμελεῖν οὐδ' ἀπειθεῖν, τῶν μὲν παλαιῶν
96 Z[1] προφέροντες Μενοικέα τὸν Κρέοντος καὶ Μακαρίαν τὴν
104 S Ἡρακλέους, τῶν δ' ὕστερον Φερεκύδην τε τὸν σοφὸν ὑπὸ
Λακεδαιμονίων ἀναιρεθέντα καὶ τὴν δορὰν αὐτοῦ κατά
τι λόγιον ὑπὸ τῶν βασιλέων φρουρουμένην, Λεωνίδαν
τε τῷ χρησμῷ τρόπον τινὰ προθυσάμενον ἑαυτὸν ὑπὲρ
25 τῆς Ἑλλάδος, ἔτι δὲ τοὺς ὑπὸ Θεμιστοκλέους σφαγια-
σθέντας Ὠμηστῇ Διονύσῳ πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμα-
χίας· ἐκείνοις γὰρ ἐπιμαρτυρῆσαι τὰ κατορθώματα· τοῦτο 4
δ' Ἀγησίλαον, ⟨ὃν⟩ ἀπὸ τῶν αὐτῶν Ἀγαμέμνονι τόπων ἐπὶ b
τοὺς αὐτοὺς στρατευόμενον πολεμίους ᾔτησε μὲν ἡ θεὸς

23 Herod. 7, 220 || 25 Plut. Them. 13, 2—4. Aristid. 9, 2 ||
27 Plut. Ages. 6, 6—11

[ΛKPQ] 5 προὔφαινον K: προὔφερον ΛPQ || 14 nonne τῶν Σπαρτιατῶν? || 19 ἀπαθεῖν L[1] || 20 προσφέροντες vel παραφέροντες Rei. | τὴν] τοῦ P || 21 τῶν] τὸν L | τε om. K || 24 χρησμῷ ⟨πειθόμενον⟩ vel. sim. Rei. || 25 ὑπὸ τοῦ θεμ. P || 26 διονυσίωι K || 28 ὃν add. Zie.: ὡς ante Ἀγησίλαον add. QL[2] | ἀγαμέμνονος L[1]KP

a.371 *τὴν θυγατέρα σφάγιον, καὶ ταύτην εἶδε τὴν ὄψιν ἐν Αὐ-*
λίδι κοιμώμενος, ὁ δ' οὐκ ἔδωκεν, ἀλλ' ἀπομαλθακισθεὶς
5 *κατέλυσε τὴν στρατείαν, ἄδοξον καὶ ἀτελῆ γενομένην. οἱ*
δὲ τοὐναντίον ἀπηγόρευον, ὡς οὐδενὶ τῶν κρειττόνων
καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀρεστὴν οὖσαν οὕτω βάρβαρον καὶ παρά- 5
νομον θυσίαν· οὐ γὰρ τοὺς Τυφῶνας ἐκείνους οὐδὲ τοὺς
Γίγαντας ἄρχειν, ἀλλὰ τὸν πάντων πατέρα θεῶν καὶ ἀν-
6 *θρώπων· δαίμονας δὲ χαίροντας ἀνθρώπων αἵματι καὶ*
φόνῳ πιστεύειν ⟨εἶναι⟩ μὲν ἴσως ἐστὶν ἀβέλτερον, ὄντων
c *δὲ τοιούτων ἀμελητέον ὡς ἀδυνάτων· ἀσθενείᾳ γὰρ καὶ* 10
μοχθηρίᾳ ψυχῆς ἐμφύεσθαι καὶ παραμένειν τὰς ἀτόπους
καὶ χαλεπὰς ἐπιθυμίας.

22. *Ἐν τοιούτοις οὖν διαλόγοις τῶν πρώτων ὄντων, καὶ*
μάλιστα τοῦ Πελοπίδου διαποροῦντος, πῶλος ἐξ ἀγέλης 97 Z[1]
ἀποφυγοῦσα καὶ φερομένη διὰ τῶν ὅπλων, ὡς ἦν θέουσα 15
2 *κατ' αὐτοὺς ἐκείνους, ἐπέστη· καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις θέαν*
παρεῖχεν ἥ τε χρόα στίλβουσα τῆς χαίτης πυρσότατον, ἥ τε
γαυρότης καὶ τὸ σοβαρὸν καὶ τεθαρρηκὸς τῆς φωνῆς·
3 *Θεόκριτος δ' ὁ μάντις συμφρονήσας ἀνεβόησε πρὸς τὸν*
Πελοπίδαν· ,,ἥκει σοι τὸ ἱερεῖον ὦ δαιμόνιε, καὶ παρθένον 20
d *ἄλλην μὴ περιμένωμεν, ἀλλὰ χρῶ δεξάμενος ἣν ὁ θεὸς*
4 *δίδωσιν.'' ἐκ τούτου λαβόντες τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς τάφους*
ἦγον τῶν παρθένων, καὶ κατευξάμενοι καὶ καταστέψαντες 105 S
ἐνέτεμον, αὐτοί τε χαίροντες καὶ λόγον εἰς τὸ στρατόπεδον
περὶ τῆς ὄψεως τοῦ Πελοπίδου καὶ τῆς θυσίας διδόντες. 25

23. *Ἐν δὲ τῇ μάχῃ τοῦ Ἐπαμεινώνδου τὴν φάλαγγα*

8 Plut. Brut. 37, 6 || **26** c. 23 Plut. Ages. 28, 7. 8. Xen. hell. 6, 4, 9–15. Diod. 15, 55–56. Paus. 9, 13, 8–10. Nep. Pel. 4, 2

[**ΛKPQ**] **1** *ἴδε* **L**[1] || **2** *ἀπομαλθακωθεὶς*: em. Cor. || **5** *ἡμᾶς ⟨ὄντων⟩* Li. || **9** *εἶναι* h. l. add. Zie., post *δαίμονας δὲ* Bernardakis *εἶναι* pro *ἐστὶν* Sch. *μὲν ὡς εἰσὶν ἀβέλτ.* Madvig | *ἐστὶν* om. **C** || **14** *πῶλος ἐξ ἀγέλης* Zie.: *ἵππος ἐξ ἀγ. καὶ πῶλος* codd. *ἵππων ἐξ ἀγ. πῶλος* Cor. Sint. || **16** *καὶ* om. **K** || **17** *καὶ τῆς χ.* **K** || **18** *φωνῆς*] *φορᾶς* vel *μορφῆς* Herw. || **19** *μάντης* **L**[1]**K** | *συμφωνήσας*: em. Steph. | *πρὸς* om. **P** || **20** *πελοπίδα* **P** || **23** *καταστρέψαντες* **P** || **24** *ἐνέτεμνον* **ΛKPC** || **25** *διδόντος* **K** *διαδιδόντες* Cor.

λοξὴν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον ἕλκοντος, ὅπως τῶν ἄλλων a.371
Ἑλλήνων ἀπωτάτω γένηται τὸ δεξιὸν τῶν Σπαρτιατῶν
καὶ τὸν Κλεόμβροτον ἐξώσῃ προσπεσὼν ἀθρόως κατὰ
κέρας καὶ βιασάμενος, οἱ μὲν πολέμιοι καταμαθόντες τὸ 2
5 γινόμενον ἤρξαντο μετακινεῖν τῇ τάξει σφᾶς αὐτοὺς καὶ e
τὸ δεξιὸν ἀνέπτυσσον καὶ περιῆγον, ὡς κυκλωσόμενοι
καὶ περιβαλοῦντες ὑπὸ πλήθους τὸν Ἐπαμεινώνδαν, ὁ 3
δὲ Πελοπίδας ἐν τούτῳ προεξέδραμε, καὶ συστρέψας τοὺς
τριακοσίους δρόμῳ φθάνει, πρὶν ἀνατεῖναι τὸν Κλεόμ-
10 βροτον τὸ κέρας ἢ συναγ⟨αγ⟩εῖν πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ καὶ
98 Z[1] συγκλεῖσαι τὴν τάξιν, οὐ καθεστῶσιν ἀλλὰ θορυβουμένοις
δι' ἀλλήλων τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιβαλών. καίτοι πάν- 4
των ἄκροι τεχνῖται καὶ σοφισταὶ τῶν πολεμικῶν ὄντες οἱ
Σπαρτιᾶται πρὸς οὐδὲν οὕτως ἐπαίδευον αὑτοὺς καὶ συν-
15 είθιζον, ὡς τὸ μὴ πλανᾶσθαι μηδὲ ταράττεσθαι τάξεως
διαλυθείσης, ἀλλὰ χρώμενοι πᾶσι πάντες ἐπιστάταις καὶ f
ζευγίταις, ὅπου ποτὲ καὶ σὺν οἷστισιν ὁ κίνδυνος κατα-
λαμβάνοι, καὶ συναρμόττειν καὶ μάχεσθαι παραπλησίως.
τότε δ' ἡ τοῦ Ἐπαμεινώνδου φάλαγξ ἐπιφερομένη μό- 5
20 νοις ἐκείνοις καὶ παραλλάττουσα τοὺς ἄλλους, ὅ τε Πελο-
πίδας μετὰ τάχους ἀπίστου καὶ τόλμης ἐν τοῖς ὅπλοις
γενόμενος, συνέχεον τά τε φρονήματα καὶ τὰς ἐπιστήμας
αὐτῶν οὕτως, ὥστε φυγὴν καὶ φόνον Σπαρτιατῶν ὅσον
οὔπω πρότερον γενέσθαι. διὸ τῷ Ἐπαμεινώνδᾳ βοιωτ- 6 290
25 αρχοῦντι μὴ βοιωταρχῶν, καὶ πάσης ἡγουμένῳ τῆς δυ-
νάμεως μικροῦ μέρους ἄρχων, ἴσον ἠνέγκατο δόξης τῆς
νίκης ἐκείνης καὶ τοῦ κατορθώματος.

24. Εἰς μέντοι Πελοπόννησον ἀμφότεροι βοιωταρ-

28 cf. Plut. Ages. 31, 1 et ibi l. l.

[ΛKPQ] **1** ἕλκοντες **L[1]C** || **2** γένηται ⟨καὶ⟩ Sch. || **3.4** κατὰ κράτος Zie. cl. Ages. 18, 4 || **10** ἢ] καὶ Sch. | συνάγειν: em. Cor. || **15** ὡς τὸ Λ: ὥστε **KPQ** ὡς **C** || **17** ζυγίταις Cor. cl. p. 83, 17 | ὅπου π. κ. σὺν οἷστισιν Madvig cl. Xen. rep. Lac. 11, 7: ὅποι π. κ. συνίστησιν codd. καὶ post κίνδυνος trp. Aldina | καταλαμβάνοι **ΛP**: καταλαμβάνει **Q** καταλαμβάνειν **K** Cor. Sint. || **19** τότε δὴ ἡ **ΛP** | ἡ ⟨τε⟩ Zie. || **22** ἐπι- vel παραγενόμενος Rei. | συνέχεεν **ΛC**

a.370/69 χοῦντες ἐνέβαλον καὶ τῶν ἐθνῶν τὰ πλεῖστα προσ- 106 S
ήγοντο, Λακεδαιμονίων ἀποστήσαντες Ἦλιν, Ἄργος, Ἀρ-
καδίαν σύμπασαν, αὐτῆς τῆς Λακωνικῆς τὰ πλεῖστα.
2 καίτοι χειμῶνος μὲν ἦσαν αἱ περὶ τροπὰς ἀκμαί, μηνὸς
δὲ τοῦ τελευταίου φθίνοντος ὀλίγαι περιῆσαν ἡμέραι, καὶ 5
τὴν ἀρχὴν ἔδει παραλαμβάνειν ἑτέρους εὐθὺς ἱσταμένου
b τοῦ πρώτου μηνός, ἢ θνῄσκειν τοὺς μὴ παραδιδόντας.
3 οἱ δ' ἄλλοι βοιωτάρχαι, καὶ τὸν νόμον δεδιότες τοῦτον, 99 Z[1]
καὶ τὸν χειμῶνα φεύγοντες, ἀπάγειν ἔσπευδον ἐπ' οἴκου
τὸ στράτευμα, Πελοπίδας δὲ πρῶτος Ἐπαμεινώνδᾳ γε- 10
νόμενος σύμψηφος καὶ συμπαρορμήσας τοὺς πολίτας,
4 ἦγεν ἐπὶ τὴν Σπάρτην καὶ διεβίβαζε τὸν Εὐρώταν, καὶ
πολλὰς μὲν ᾕρει πόλεις αὐτῶν, πᾶσαν δὲ τὴν χώραν
ἐπόρθει μέχρι θαλάσσης, ἡγούμενος ἑπτὰ μυριάδων Ἑλ-
ληνικῆς στρατιᾶς, ἧς ἔλαττον ἢ δωδέκατον ἦσαν αὐτοὶ 15
5 Θηβαῖοι μέρος. ἀλλ' ἡ δόξα τῶν ἀνδρῶν ἄνευ δόγματος
κοινοῦ καὶ ψηφίσματος ἐποίει τοὺς συμμάχους ἕπεσθαι
c 6 σιωπῇ πάντας ἡγουμένοις ἐκείνοις. ὁ γὰρ πρῶτος ὡς
ἔοικε καὶ κυριώτατος νόμος τῷ σῴζεσθαι δεομένῳ τὸν
7 σῴζειν δυνάμενον ἄρχοντα κατὰ φύσιν ἀποδίδωσι· κἂν 20
ὥσπερ οἱ πλέοντες εὐδίας οὔσης ἢ παρ' ἀκτὴν ὁρμοῦντες
ἀσελγῶς προσενεχθῶσι τοῖς κυβερνήταις καὶ θρασέως,
ἅμα τῷ χειμῶνα καὶ κίνδυνον καταλαμβάνειν πρὸς ἐκεί-
8 νους ἀποβλέπουσι καὶ τὰς ἐλπίδας ἐν ἐκείνοις ἔχουσι. καὶ
γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Ἠλεῖοι καὶ Ἀρκάδες, ἐν τοῖς συνεδρίοις 25
ἐρίζοντες καὶ διαφερόμενοι πρὸς τοὺς Θηβαίους ὑπὲρ
ἡγεμονίας, ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀγώνων καὶ παρὰ τὰ δεινὰ τοῖς
d ἐκείνων αὐθαιρέτως πειθόμενοι στρατηγοῖς ἠκολούθουν

5 cf. ad p. 89, 7

[ΛKPQ] **3** αὐτῆς ⟨τε⟩ Br. || **7** παραδόντας Sint. || **8** δ'] μὲν Br. μὲν οὖν Zie. || **11** παρορμήσας **Q** || **12** διεβίβασε Sint. || **15** στρατείας **ΛP** || **20** κἂν] καὶ **K** || **21** εὐδίας ⟨καὶ γαλήνης⟩ Zie. cl. v. 23 et mor. 662c. 686b (610b) | ὁρμῶντες **PC** || **23** κίνδυνον] γαλήνην **K** || **24** ἀποβλέπωσι: em. Steph. | ἔχωσι **ΛDQ** || **28** ἠκολούθουν om. **L[1]P**

ἐν ἐκείνῃ τῇ στρατείᾳ, καὶ πᾶσαν μὲν Ἀρκαδίαν εἰς μίαν 9 a.369
δύναμιν συνέστησαν, τὴν δὲ Μεσσηνίαν χώραν νεμομένων
100 Z¹ Σπαρτιατῶν ἀποτεμόμενοι, τοὺς παλαιοὺς Μεσσηνίους
ἐκάλουν καὶ κατῆγον, Ἰθώμην συνοικίσαντες. ἀπιόντες δ' 10
107 S ἐπ' οἴκου διὰ Κεγχρεῶν, Ἀθηναίους ἐνίκων, ἐπιχειροῦν-
6 τας ἀψιμαχεῖν περὶ τὰ στενὰ καὶ κωλύειν τὴν πορείαν.

25. Ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὑπερηγάπων τὴν
ἀρετὴν καὶ τὴν τύχην ἐθαύμαζον, ὁ δὲ συγγενὴς καὶ
πολιτικὸς φθόνος, ἅμα τῇ δόξῃ τῶν ἀνδρῶν συναυξόμενος,
10 οὐ καλὰς οὐδὲ πρεπούσας ὑποδοχὰς παρεσκεύαζεν αὐτοῖς. e
θανάτου γὰρ ἀμφότεροι δίκας ἔφυγον ἐπανελθόντες, ὅτι 2
τοῦ νόμου κελεύοντος ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ παραδοῦναι τὴν
βοιωταρχίαν ἑτέροις, ὃν Βουκάτιον ὀνομάζουσι, τέτταρας
ὅλους προσεπελάβοντο μῆνας, ἐν οἷς τὰ περὶ Μεσσήνην
15 καὶ Ἀρκαδίαν καὶ τὴν Λακωνικὴν διῴκησαν. εἰσήχθη 3
μὲν οὖν πρότερος εἰς τὸ δικαστήριον Πελοπίδας, δι' ὃ καὶ
μᾶλλον ἐκινδύνευσεν, ἀμφότεροι δ' ἀπελύθησαν. τὸ δὲ 4
συκοφάντημα καὶ τὴν πεῖραν Ἐπαμεινώνδας ἤνεγκε
πρᾴως, μέγα μέρος ἀνδρείας καὶ μεγαλοψυχίας τὴν ἐν f
20 τοῖς πολιτικοῖς ἀνεξικακίαν ποιούμενος· Πελοπίδας δὲ καὶ
φύσει θυμοειδέστερος ὤν, καὶ παροξυνόμενος ὑπὸ τῶν
φίλων ἀμύνασθαι τοὺς ἐχθρούς, ἐπελάβετο τοιαύτης αἰτίας.
Μενεκλείδας ὁ ῥήτωρ ἦν μὲν εἷς τῶν μετὰ Πελοπίδου καὶ 5
Μέλωνος εἰς τὴν Χάρωνος οἰκίαν συνελθόντων, ἐπεὶ δὲ τῶν
25 ἴσων οὐκ ἠξιοῦτο παρὰ τοῖς Θηβαίοις, δεινότατος μὲν ὢν
101 Z¹ λέγειν, ἀκόλαστος δὲ καὶ κακοήθης τὸν τρόπον, ἐχρῆτο 291

2 mor. 540e. Diod. 15, 66, 1. 6. Paus. 4, 26, 5. 6. 27, 5—9. 9, 14, 5. Isocr. 6, 28. Nep. Ep. 8, 5. Ael. v. h. 13, 42 || 4 Xen. hell. 6, 5, 49—52. Diod. 15, 67, 1. Paus. 9, 14, 6. 7 || 7 Paus. 9, 14, 5. 7. Nep. Ep. 7, 3—8, 5. App. Syr. 41, 212sq. Ael. v. h. 13, 42 || 23 cf. mor. 542b. 805c. Nep. Ep. 5, 2—6

[ΛKPQ] 1 distinguebant ante *ἐν ἐκ. τ. στρ.* (unde *ἐν ⟨οὖν⟩* Br. *ἐν ⟨δ'⟩* Li.) | *στρατειᾶι* P *στρατιᾶ* cet. | *καὶ* om. praeter K || 2.3 *μεσηνίαν ... μεσηνίους* KQ || 4 *συνοικήσαντες*: em. Steph. || 5 *κεγχρειῶν* L *τῶν κεγχριῶν* K || 14 *προσεπελάβοντο* K: *προσεπεβάλοντο* ΛQ *προσεβάλοντο* PC | *μεσήνην* KQ || 15 *τὴν* om. Q || 16 scribebant *διό* || 23 *μενεκλείδης* h. l. codd. || 24 *συνεισελθόντων* C

a.369 τῇ φύσει πρὸς τὸ συκοφαντεῖν καὶ διαβάλλειν τοὺς κρείττονας, οὐδὲ μετὰ ⟨τὴν⟩ δίκην ἐκείνην παυσάμενος. 6 Ἐπαμεινώνδαν μὲν οὖν ἐξέκρουσε τῆς βοιωταρχίας καὶ κατεπολιτεύσατο πολὺν χρόνον, Πελοπίδαν δὲ πρὸς μὲν τὸν δῆμον οὐκ ἴσχυσε διαβαλεῖν, ἐπεχείρει δὲ συγκροῦσαι 5 7 τῷ Χάρωνι· καὶ κοινήν τινα τοῦ φθόνου παραμυθίαν ἔχοντος, ὧν ἂν αὐτοὶ μὴ δύνωνται βελτίους φανῆναι, τούτους ⟨ἐὰν⟩ ἁμῶς γέ πως ἑτέρων ἀποδείξωσι κακίους, πολὺς ἦν πρὸς τὸν δῆμον αὔξων τὰ τοῦ Χάρωνος ἔργα, καὶ τὰς 108 S b 8 στρατηγίας τὰς ἐκείνου καὶ τὰς νίκας ἐγκωμιάζων. τῆς δὲ 10 πρὸς Πλαταιὰς ἱππομαχίας, ἣν πρὸ τῶν Λευκτρικῶν ἐνίκησαν ἡγουμένου Χάρωνος, ἐπεχείρησεν ἀνάθημα 9 τοιόνδε ποιῆσαι. Ἀνδροκύδης ὁ Κυζικηνὸς ἐκλαβὼν παρὰ τῆς πόλεως πίνακα γράψαι μάχης ἑτέρας, ἐπετέλει τὸ 10 ἔργον ἐν Θήβαις. γενομένης δὲ τῆς ἀποστάσεως καὶ τοῦ 15 πολέμου συμπεσόντος, οὐ πολὺ τοῦ τέλος ἔχειν ἐλλείποντα 11 τὸν πίνακα παρ' ἑαυτοῖς οἱ Θηβαῖοι κατέσχον. τοῦτον οὖν ὁ Μενεκλείδας ἔπειθεν ἀναθέντας ἐπιγράψαι τοὔνομα τοῦ Χάρωνος, ὡς ἀμαυρώσων τὴν Πελοπίδου καὶ Ἐπαμεινών- 12 δου δόξαν. ἦν δ' ἀβέλτερος ἡ φιλοτιμία, παρὰ τοσούτους καὶ 20 c τηλικούτους ἀγῶνας ἑνὸς ἔργου καὶ μιᾶς νίκης ἀγαπωμένης, ἐν ᾗ Γεράδαν τινὰ τῶν ἀσήμων Σπαρτιατῶν καὶ τεσσαράκοντα μετ' αὐτοῦ πεσεῖν, ἄλλο δ' οὐδὲν μέγα 13 πραχθῆναι λέγουσι. τοῦτο τὸ ψήφισμα γράφεται Πελοπίδας παρανόμων, ἰσχυριζόμενος ὅτι Θηβαίοις οὐ πάτριον 102 Z[1] ἦν ἰδίᾳ κατ' ἄνδρα τιμᾶν, ἀλλὰ τῇ πατρίδι κοινῶς τὸ τῆς 26 14 νίκης ὄνομα σῴζειν. καὶ τὸν μὲν Χάρωνα παρὰ πᾶσαν τὴν δίκην ἐγκωμιάζων ἀφθόνως διετέλεσε, τὸν δὲ Μενεκλείδαν βάσκανον καὶ πονηρὸν ἐξελέγχων, καὶ τοὺς Θηβαίους

[ΛKPQ] **2** τὴν add. Cor. || **6** Χάρωνι] χρόνωι L¹KP | κενὴν Rei. || **7** ὧν ἂν QL²: ὧν L¹KP ἂν ὧν Steph. et editt. | δύνανται Anon. || **8** ἐὰν add. Zie. (nisi praestat ἀποδεῖξαι) | ἄλλως: em. Rei. || **12** ἀνάθεμα: em. Lobeck || **16** τέλος e ras. P: τέλου L¹ τέλους L²KP¹Q || **17** τοῦτο νῦν P || **18** ἔπεισεν: em. Zie. | ἐπ. ⟨αὐτοὺς⟩ Zie. || **19** ἀμαυρῶσαι Q || **21** ἀγαπωμένων K ἀναρτωμένης Rei. || **22** γεράνδαν: em. Br. cl. Plut. Lyc. 15, 17 et mor. 228c (ubi Γεραδάτας) || **24** προαχθῆναι PV^{b} || **26** τῇ] τὸ Q

ἐρωτῶν, εἰ μηδὲν αὐτοῖς καλὸν πέπρακται**** † ὃ μὴ a.369 15
Μενεκλείδαν ζημιῶσαι χρήμασιν, ἃ μὴ δυνάμενος ἐκτεῖσαι d
διὰ πλῆθος, ὕστερον ἐπεχείρησε κινῆσαι καὶ μεταστῆσαι
τὴν πολιτείαν. ταῦτα μὲν οὖν ἔχει τινὰ καὶ τοῦ βίου****
5 ἀποθεώρησιν.

26. Ἐπεὶ δ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Φερῶν τυράννου πολεμοῦντος μὲν ἐκ προδήλου πολλοῖς Θεσσαλῶν, ἐπιβουλεύοντος δὲ πᾶσιν, ἐπρέσβευσαν εἰς Θήβας αἱ πόλεις, στρατηγὸν αἰτούμεναι καὶ δύναμιν, ὁρῶν ὁ Πελοπίδας τὸν
10 Ἐπαμεινώνδαν τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πράξεις διοικεῖν, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπέδωκε καὶ προσένειμε τοῖς Θεσσαλοῖς,
109 S μήτε τὴν ἰδίαν ἐπιστήμην καὶ δύναμιν ἀργοῦσαν περιορᾶν ὑπομένων, μήθ' ὅπου πάρεστιν Ἐπαμεινώνδας ἑτέρου δεῖσθαι στρατηγοῦ νομίζων. ὡς οὖν ἐστράτευσεν ἐπὶ 2 e
15 Θεσσαλίαν μετὰ δυνάμεως, τήν τε Λάρισσαν εὐθὺς παρέλαβε, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐλθόντα καὶ δεόμενον διαλλάττειν ἐπειρᾶτο καὶ ποιεῖν ἐκ τυράννου πρᾶον ἄρχοντα τοῖς Θεσσαλοῖς καὶ νόμιμον. ὡς δ' ἦν ἀνήκεστος 3 καὶ θηριώδης, καὶ πολλὴ μὲν ὠμότης αὐτοῦ, πολλὴ δ'
103 Z[1] ἀσέλγεια καὶ πλεονεξία κατηγορεῖτο, τραχυνομένου τοῦ
21 Πελοπίδου πρὸς αὐτὸν καὶ χαλεπαίνοντος, ἀποδρὰς ᾤχετο μετὰ τῶν δορυφόρων. ὁ δὲ Πελοπίδας ἄδειάν τε πολλὴν 4 ἀπὸ τοῦ τυράννου τοῖς Θεσσαλοῖς ἀπολιπὼν καὶ πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, αὐτὸς εἰς Μακεδονίαν ἀπῆρε, Πτολε- f
25 μαίου μὲν Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεύοντι τῶν Μακεδόνων πολεμοῦντος, ἀμφοτέρων δὲ μεταπεμπομένων ἐκεῖνον, ὡς διαλλακτὴν καὶ δικαστὴν καὶ σύμμαχον καὶ βοηθὸν τοῦ

6 c. 26 Diod. 15, 67, 3. 4

[**ΛKPQ**] **1** lac. ind. Sint. *ὥστε* pro *ὃ μὴ* Br. *ὁ μὲν Μενεκλείδας ζημιοῦται* Palmerius *ὁ δὴ Μ. ζ.* Rei. *καὶ ὁ Μ. ζ.* Cor.; certe *ὃ μὴ* delenda ut v. l. pro *ἃ μὴ* || **4** *ἔχειν* **K** | *καὶ* om. **K** | *τοῦ ἀνδρὸς* inser. G. Hermann *παντὸς θεώρησιν* Sauppe ⟨*καὶ τοῦ ἤθους*⟩ *ἀποθ.* Zie. || **8** *αἱ πόλεις εἰς Θήβας* **K** || **9** *ὁρῶν δὲ* **KPQ** || **10** ⟨*προελόμενον*⟩ *διοικεῖν* Rei. (qui et *ταχθέντα*) *διοικοῦντα* **C** || **12** *ὁρᾶν* **Q** || **15** *λάρισαν* **L**[1] || **17** *καὶ* om. **Q** || **18** *νόμιμον*] *τιμώμενον* **Q** || **19** *αὐτὴ* ut vid. **L**[1] *αὐτῷ* **ADB** || **23** *τυράννου τοῖς* Sint.: *τυραννοῦντος* || **24** *λακεδαιμονίαν*: corr. **L**[2] || **26** *ἐκείνων* **P**

a.369 5 *δοκοῦντος ἀδικεῖσθαι γενησόμενον. ἐλθὼν δὲ καὶ διαλύσας τὰς διαφορὰς καὶ καταγαγὼν τοὺς φεύγοντας, ὅμηρον ἔλαβε τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως Φίλιππον καὶ τριάκοντα*
292 *παῖδας ἄλλους τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ κατέστησεν εἰς Θήβας, ἐπιδειξάμενος τοῖς Ἕλλησιν, ὡς πόρρω διήκει* 5 *τὰ Θηβαίων πράγματα τῇ δόξῃ τῆς δυνάμεως καὶ τῇ*
6 *πίστει τῆς δικαιοσύνης. οὗτος ἦν Φίλιππος ὁ τοῖς Ἕλλησιν ὕστερον πολεμήσας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, τότε δὲ παῖς*
7 *ὢν ἐν Θήβαις παρὰ Παμμένει δίαιταν εἶχεν. ἐκ δὲ τούτου καὶ ζηλωτὴς γεγονέναι ⟨τισὶν⟩ ἔδοξεν Ἐπαμεινώνδου, τὸ* 10 *περὶ τοὺς πολέμους καὶ τὰς στρατηγίας δραστήριον ἴσως*
8 *κατανοήσασ⟨ιν⟩· ὃ μικρὸν ἦν τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς μόριον· ἐγκρατείας δὲ καὶ δικαιοσύνης καὶ μεγαλοψυχίας καὶ πραότητος, οἷς ἦν ἀληθῶς μέγας ἐκεῖνος, οὐδὲν οὔτε*
b *φύσει Φίλιππος οὔτε μιμήσει μετέσχε.* 15

a.368 **27.** *Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν τῶν Θετταλῶν αἰτιωμένων τὸν Φεραῖον Ἀλέξανδρον ὡς διαταράττοντα τὰς πόλεις,* 110 S *ἀπεστάλη μετ' Ἰσμηνίου πρεσβεύων ὁ Πελοπίδας, καὶ* 104 Z[1] *παρῆν οὔτ' οἴκοθεν ἄγων δύναμιν, οὔτε πόλεμον προσδοκήσας, αὐτοῖς δὲ τοῖς Θετταλοῖς χρῆσθαι πρὸς τὸ* 20
2 *κατεπεῖγον τῶν πραγμάτων ἀναγκαζόμενος. ἐν τούτῳ δὲ πάλιν τῶν κατὰ Μακεδονίαν ταραττομένων, (ὁ γὰρ Πτολεμαῖος ἀνῃρήκει τὸν βασιλέα καὶ τὴν ἀρχὴν κατέσχεν, οἱ δὲ φίλοι τοῦ τεθνηκότος ἐκάλουν τὸν Πελοπί-*
3 *δαν), βουλόμενος μὲν ἐπιφανῆναι τοῖς πράγμασιν, ἰδίους* 25
c *δὲ στρατιώτας οὐκ ἔχων, μισθοφόρους τινὰς αὐτόθεν προσλαβόμενος, μετὰ τούτων εὐθὺς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὸν*
4 *Πτολεμαῖον. ὡς δ' ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγένοντο, τοὺς μὲν μισθοφόρους Πτολεμαῖος χρήμασι διαφθείρας ἔπεισεν*

2 Diod. 15, 67, 4. 16, 2, 2. 3. Iustin. 7, 5, 1–3 || **16** c. 27 Diod. 15, 71, 2. Paus. 9, 15, 1. Nep. Pel. 5, 1. Demosth. 23, 120

[**ΛKPQ**] **2** *συμφορὰς* **P** || **10** *τισιν* add. Cor. | *ἔδ. Ἐπ. γεγ.* Sint. propt. hiatum, qui tollitur intruso *τισὶν* || **12** *κατανοήσας*: em. Cor. || **13** *καὶ*[2] om. **Q** || **14** *λαμπρότητος* **Q** || **15** *παρέσχε* **P** || **22** *ταραττόντων* **Q** || **27** *προσλαβόμενος* om. et *καὶ μετὰ* hab. **L**[1] | *ἐπὶ* **Λ**: *εἰς* **P** *πρὸς* **QK**

ὡς αὐτὸν μεταστῆναι, τοῦ δὲ Πελοπίδου τὴν δόξαν αὐ- a.368
τὴν καὶ τοὔνομα δεδοικώς, ἀπήντησεν ὡς κρείσσονι, καὶ
δεξιωσάμενος καὶ δεηθεὶς ὡμολόγησε τὴν μὲν ἀρχὴν τοῖς
τοῦ τεθνηκότος ἀδελφοῖς διαφυλάξειν, Θηβαίοις δὲ τὸν
5 αὐτὸν ἐχθρὸν ἕξειν καὶ φίλον· ὁμήρους δ' ἐπὶ τούτοις
τὸν υἱὸν Φιλόξενον ἔδωκε καὶ πεντήκοντα τῶν ἑταίρων.
τούτους μὲν οὖν ἀπέστειλεν εἰς Θήβας ὁ Πελοπίδας, 5
αὐτὸς δὲ βαρέως φέρων τὴν τῶν μισθοφόρων προδοσίαν, d
καὶ πυνθανόμενος τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων αὐτοῖς καὶ
10 παῖδας καὶ γυναῖκας ἀποκεῖσθαι περὶ Φάρσαλον, ὥστε
τούτων κρατήσας ἱκανὴν δίκην ὧν καθύβρισται λήψε-
σθαι, [καὶ] συναγαγὼν τῶν Θεσσαλῶν τινας ἧκεν εἰς
Φάρσαλον. ἀρτίως δ' αὐτοῦ παρεληλυθότος, Ἀλέξανδρος ὁ 6
τύραννος ἐπεφαίνετο μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ νομίσαν-
15 τες οἱ περὶ τὸν Πελοπίδαν ἀπολογησόμενον ἥκειν, ἐβάδι-
ζον αὐτοὶ πρὸς αὐτόν, ἐξώλη μὲν ὄντα καὶ μιαιφόνον εἰ-
105 Z[1] δότες, διὰ δὲ τὰς Θήβας καὶ τὸ περὶ αὐτοὺς ἀξίωμα καὶ
δόξαν οὐδὲν ἂν παθεῖν προσδοκήσαντες. ὁ δ' ὡς εἶδεν 7 e
ἀνόπλους καὶ μόνους προσιόντας, ἐκείνους μὲν εὐθὺς
111 S συνέλαβε, τὴν δὲ Φάρσαλον κατέσχε, φρίκην δὲ καὶ φό-
21 βον ἐνειργάσατο τοῖς ὑπηκόοις πᾶσιν, ὡς μετά γε τηλι-
καύτην ἀδικίαν καὶ τόλμαν ἀφειδήσων ἁπάντων, καὶ χρη-
σόμενος οὕτω τοῖς παραπίπτουσιν ἀνθρώποις καὶ πράγμα-
σιν, ὡς τότε γε κομιδῇ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀπεγνωκώς.
25 **28.** Οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι ταῦτ' ἀκούσαντες ἔφερόν τε
βαρέως, καὶ στρατιὰν ἐξέπεμπον εὐθύς, δι' ὀργήν τινα
πρὸς τὸν Ἐπαμεινώνδαν ἑτέρους ἀποδείξαντες ἄρχοντας.
τὸν δὲ Πελοπίδαν εἰς τὰς Φερὰς ἀπαγαγὼν ὁ τύραννος, 2
τὸ μὲν πρῶτον εἴα τοὺς βουλομένους αὐτῷ διαλέγεσθαι, f

25 Diod. 15, 71, 2—7. Paus. 9, 15, 1. 2. Nep. Epam. 7, 1. 2

[ΛKPQ] **11** καθύβριστο Rei. || **12** καὶ del. Rei. | ἧκεν] ἦγεν Anon. || **16** ἐξώλην **PQ** || **18** τὴν δόξαν **Q** | ἴδεν **L**[1]**P** || **21** ὡς μετά γε Sch.: ὥστε μετὰ codd. ὥς γε μετὰ Steph. ὡς μετὰ Cor. ὡς τότε γε μετὰ Sint. | τὴν τηλικαύτην **ADB** || **24** ὡς τότε γε **ΛQ**: ὡς τόγε **K** ὥστε τόγε **P** τότε γε del. Rei. Sint. | τὸν om. **P** || **25** τε om. **Q** || **27** ἀποδείξοντες **L**[1] || **28** σφέρας **L**[1] σφερὰς **L**[2]

a.368 *νομίζων ἐλεεινὸν γεγονέναι καὶ ταπεινὸν ὑπὸ τῆς συμφο-*
3 *ρᾶς· ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν Φεραίους ὁ Πελοπίδας ὀδυρομένους*
παρεκάλει θαρρεῖν, ὡς νῦν μάλιστα δώσοντος τοῦ τυράννου
δίκην, πρὸς δ' αὐτὸν ἐκεῖνον ἀποστείλας ἔλεγεν, ὡς ἄτοπός
ἐστι, τοὺς μὲν ἀθλίους πολίτας καὶ μηδὲν ἀδικοῦντας 5
ὁσημέραι στρεβλῶν καὶ φονεύων, αὐτοῦ δὲ φειδόμενος,
ὃν μάλιστα γινώσκει τιμωρησόμενον αὐτὸν ἄνπερ διαφύγῃ,
4 *θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἄδειαν αὐτοῦ, ,,τί δὲ'' φησὶ*
293 *,,σπεύδει Πελοπίδας ἀποθανεῖν;'' κἀκεῖνος ἀκούσας*
,,ὅπως'' εἶπε ,,σὺ τάχιον ἀπολῇ, μᾶλλον ἢ νῦν θεομισὴς 106 Z'
5 *γενόμενος.'' ἐκ τούτου διεκώλυσεν ἐντυγχάνειν αὐτῷ τοὺς* 11
ἐκτός. ἡ δὲ Θήβη, θυγάτηρ μὲν Ἰάσονος οὖσα, γυνὴ δ'
Ἀλεξάνδρου, πυνθανομένη παρὰ τῶν φυλαττόντων Πελο-
πίδαν τὸ θαρραλέον αὐτοῦ καὶ γενναῖον, ἐπεθύμησεν ἰδεῖν
6 *τὸν ἄνδρα καὶ προσειπεῖν. ὡς δ' ἦλθε πρὸς αὐτόν, ἅτε δὴ* 15
γυνὴ τὸ μὲν μέγεθος τοῦ ἤθους οὐκ εὐθὺς ἐν τοσαύτῃ συμ-
φορᾷ κατεῖδε, κουρᾷ δὲ καὶ στολῇ καὶ διαίτῃ τεκμαιρο-
b *μένη λυπρὰ καὶ μὴ πρέποντα τῇ δόξῃ πάσχειν αὐτόν,*
7 *ἀπεδάκρυσε. τὸ μὲν ⟨οὖν⟩ πρῶτον ἀγνοῶν ὁ Πελοπίδας*
τίς εἴη γυναικῶν, ἐθαύμαζεν· ὡς δ' ἔγνω, προσηγόρευσεν 20
αὐτὴν πατρόθεν· ἦν γὰρ τῷ Ἰάσονι συνήθης καὶ φίλος. 112 S
8 *εἰπούσης δ' ἐκείνης ,,ἐλεῶ σου τὴν γυναῖκα'', ,,καὶ γὰρ*
⟨καὶ⟩ ἐγώ σε'' εἶπεν ,,ὅτι ἄδετος οὖσα ὑπομένεις Ἀλέξαν-
9 *δρον.'' οὗτος ἔθιγέ πως ὁ λόγος τῆς γυναικός· ἐβαρύνετο*
γὰρ τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ὕβριν τοῦ τυράννου, μετὰ τῆς 25
ἄλλης ἀσελγείας καὶ τὸν νεώτατον αὐτῆς τῶν ἀδελφῶν
10 *παιδικὰ πεποιημένου. διὸ καὶ συνεχῶς φοιτῶσα πρὸς τὸν*
c *Πελοπίδαν, καὶ παρρησιαζομένη περὶ ὧν ἔπασχεν,*
ὑπεπίμπλατο θυμοῦ καὶ φρονήματος καὶ δυσμενείας πρὸς
τὸν Ἀλέξανδρον. 30

26 cf. Xen. hell. 6, 4, 37

[**ΛKPQ**] **4** *ἄτοπος* Iunt.: *ἄτοπον* || **7** *τιμωρήσομαι* **K** || **8** *ἀδει-λίαν* **KPQ** || **12** *ἰάσωνος* **L**[1]**V**[b] || **13** *τὸν πελοπίδαν* **K** || **15** *καὶ* ante *ἅτε* add. **QL**[2] || **16** *ἤθους* **P**: *εἴδους* **ΛKQ** || **18** *λυπηρὰ* **P** || **19** *οὖν* add. Zie. (*καὶ τὸ μὲν* Steph.) || **21** *ἰάσωνι* **L**[1]**V**[b] || **23** *καὶ* add. Zie. || **25** *τὴν*[2] om. **P** || **27** *πεποιημένον* **PV**[b] || **28** *καὶ περὶ ὧν* **ΛP** || **29** *ὑπεμπίπλατο* **K**

29. Ἐπεὶ δ' οἱ στρατηγοὶ τῶν Θηβαίων εἰς τὴν Θετταλίαν ἐμβαλόντες ἔπραξαν οὐδέν, ἀλλὰ δι' ἀπειρίαν ἢ δυστυχίαν αἰσχρῶς ἀνεχώρησαν, ἐκείνων μὲν ἕκαστον ἡ πόλις μυρίαις δραχμαῖς ἐζημίωσεν, Ἐπαμεινώνδαν δὲ μετὰ δυνάμεως ἀπέστειλεν. εὐθὺς οὖν κίνησίς τε μεγάλη Θετταλῶν ἦν, ἐπαιρομένων πρὸς τὴν δόξαν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὰ πράγματα τοῦ τυράννου ῥοπῆς ἐδεῖτο μικρᾶς ἀπολωλέναι· τοσοῦτος ἐνεπεπτώκει φόβος τοῖς περὶ αὐτὸν ἡγεμόσι καὶ φίλοις, τοσαύτη δὲ [πρὸς] τοὺς ὑπηκόους ὁρμὴ πρὸς ἀπόστασιν εἶχε καὶ χαρὰ τοῦ μέλλοντος, ὡς νῦν ἐποψομένους δίκην διδόντα τὸν τύραννον. οὐ μὴν ἀλλ' Ἐπαμεινώνδας τὴν αὑτοῦ δόξαν ἐν ὑστέρῳ τῆς Πελοπίδου σωτηρίας τιθέμενος, καὶ δεδοικὼς μὴ τῶν πραγμάτων ταραχθέντων ἀπογνοὺς ἑαυτὸν Ἀλέξανδρος ὥσπερ θηρίον τράπηται πρὸς ἐκεῖνον, ἐπῃωρεῖτο τῷ πολέμῳ, καὶ κύκλῳ περιϊὼν τῇ παρασκευῇ καὶ τῇ μελλήσει κατεσκεύαζε καὶ συνέστελλε τὸν τύραννον, ὡς μήτ' ἐντεῖναι τὸ αὔθαδες αὐτοῦ καὶ θρασυνόμενον, μήτε τὸ πικρὸν καὶ θυμοειδὲς ἐξερεθίσαι, πυνθανόμενος τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν καλῶν καὶ δικαίων, ὡς ζῶντας μὲν ἀνθρώπους κατώρυττεν, ἑτέροις δὲ δέρματα συῶν ἀγρίων καὶ ἄρκτων περιτιθείς, καὶ τοὺς θηρατικοὺς ἐπάγων κύνας, διέσπα καὶ κατηκόντιζε, παιδιᾷ ταύτῃ χρώμενος, Μελιβοίᾳ δὲ καὶ Σκοτούσσῃ, πόλεσιν ἐνσπόνδοις καὶ φίλαις, ἐκκλησιαζούσαις περιστήσας ἅμα τοὺς δορυφόρους, ἡβηδὸν ἀπέσφαξε, τὴν δὲ λόγχην, ᾗ Πολύφρονα

1 cf. ad p. 93, 25 et Diod. 15, 75, 2 || 24 Diod. 15, 75, 1. Paus. 6, 5, 2. 3

[ΛKPQ] 4 μυρίων δραχμῶν Q | ἐζημίωσαν ΛK || 5 τε Λ: τις KPQ || 7 καὶ ῥοπῆς KPQ || 9 πρὸς del. C, qui καὶ τοσαύτη τοὺς || 10 χαρὰν: em. Steph. || 11 νῦν] οὖν Q νῦν γ' οὖν Zie. (νῦν γε δὴ Rei.) | ἐποψομένοις Λ || 14 ὁ ἀλέξανδρος K || 16 περιὼν L¹P || 17 ἐντεῖναι Rei. (qui et συντεῖναι vel ἀνεγεῖραι): ἀνεῖναι codd. ἐνεῖναι Madvig || 19 πυνθανόμενος οὖν KPQ || 20 ὡς] ὃς Rei. || 22 θηρευτικοὺς L² || 23 καὶ διέσπα ΛK || 24 μελιβύα libri praeter CL² | σκοτούσῃ: em. Cor. || 25 φιλίαις Mulder | ἅμα] ἄφνω Herw.

τὸν θεῖον ἀπέκτεινε, καθιερώσας καὶ καταστέψας, ἔθυεν
9 *ὥσπερ θεῷ, καὶ Τύχωνα προσηγόρευε. τραγῳδὸν δέ ποτε*
θεώμενος Εὐριπίδου Τρῳάδας ὑποκρινόμενον, ᾤχετ' 108 Z[1]
f *ἀπιὼν ἐκ τοῦ θεάτρου, καὶ πέμψας πρὸς αὐτὸν ἐκέλευε*
10 *θαρρεῖν καὶ μηδὲν ἀγωνίζεσθαι διὰ τοῦτο χεῖρον. οὐ γὰρ* 5
ἐκείνου καταφρονῶν ἀπελθεῖν, ἀλλ' αἰσχυνόμενος τοὺς
πολίτας, εἰ μηδένα πώποτε τῶν ὑπ' αὐτοῦ φονευομένων
ἠλεηκώς, ἐπὶ τοῖς Ἑκάβης καὶ Ἀνδρομάχης κακοῖς ὀφθή-
11 *σεται δακρύων. οὗτος μέντοι τὴν δόξαν αὐτὴν καὶ τοὔ-*
νομα καὶ τὸ πρόσχημα τῆς Ἐπαμεινώνδου στρατηγίας 10
καταπλαγείς,

ἔπτηξ' ἀλέκτωρ δοῦλος ὣς κλίνας πτερόν (Phryn. fr.17 N²)

12 *καὶ τοὺς ἀπολογησομένους ταχὺ πρὸς αὐτὸν ἔπεμπεν. ὁ*
294 *δὲ συνθέσθαι μὲν εἰρήνην καὶ φιλίαν πρὸς τοιοῦτον ἄν-*
δρα Θηβαίοις οὐχ ὑπέμεινε, σπεισάμενος δὲ τριακονθ- 15
ημέρους ἀνοχὰς τοῦ πολέμου καὶ λαβὼν τὸν Πελοπίδαν
καὶ τὸν Ἰσμηνίαν, ἀνεχώρησεν.

a.367 **30.** *Οἱ δὲ Θηβαῖοι παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν*
Ἀθηναίων αἰσθόμενοι πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα πρέσβεις
ἀναβαίνοντας ὑπὲρ συμμαχίας, ἔπεμψαν καὶ αὐτοὶ Πελο- 20
πίδαν, ἄριστα βουλευσάμενοι πρὸς τὴν δόξαν αὐτοῦ.
2 *πρῶτον μὲν γὰρ ἀνέβαινε διὰ τῶν βασιλέως ἐπαρχιῶν*
ὀνομαστὸς ὢν καὶ περιβόητος· οὐ γὰρ ἠρέμα διῖκτο τῆς
Ἀσίας οὐδ' ἐπὶ μικρὸν ἡ δόξα τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους
b *ἀγώνων, ἀλλ' ὡς πρῶτος ὁ περὶ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης* 25
ἐξέδραμε λόγος, ἀεί τινος καινοῦ προστιθεμένου κατορ-
θώματος, αὐξανομένη καὶ ἀναβαίνουσα πορρωτάτω κατ-

2 Ael. v. h. 14, 40 || **12** Plut. Alcib. 4, 3. mor. 762e || **18** c. 30 Xen. hell. 7, 1, 33–37. Plut. Artax. 22, 8–10. Demosth. 19, 137. Nep. Pel. 4, 3

[**ΛKPQ**] **1** *καταστρέψας* **P** || **8** *τοῖς*] *τῆς* **L**¹ || **10** *τὸ* om. **P** || **12** *ἔπτηξεν* **LQ** | *δοῦλον* Anon. mor. et plur. codd. Alcib. | *ὣς*] *ὃς* **P** || **13** *ἀπολογησαμένους* **ΛQ** || **15** *Θηβαίοις* neglegenter dictum || **18** *παρὰ*] *περὶ* **K** || **23** *διῖκτο* **K**: *διῆκτο* || **24** *μικρῶν* **K** || **25** *ὁ περὶ* Zie.: *ἐπὶ* codd. (*ὁ πρῶτος περὶ* Rei. *πρῶτον περὶ* Haitinger) *πρῶτος παρὰ* Erbse | *τῆς*] *τοῖς* **L** et ante corr. **P**

109 Z[1] ἔσχεν· ἔπειτα τοῖς ἐπὶ θύραις σατράπαις καὶ στρατηγοῖς 3 a.367
114 S καὶ ἡγεμόσιν ὀφθείς, θαῦμα καὶ λόγον παρέσχεν, ὡς οὗ-
τος ἀνήρ ἐστιν ὁ γῆς καὶ θαλάσσης ἐκβαλὼν Λακεδαιμο-
νίους καὶ συστείλας ὑπὸ τὸ Ταΰγετον καὶ τὸν Εὐρώταν
5 [καὶ] τὴν Σπάρτην τὴν ὀλίγον ἔμπροσθεν βασιλεῖ τῷ
μεγάλῳ καὶ Πέρσαις δι᾽ Ἀγησιλάου τὸν περὶ Σούσων καὶ
Ἐκβατάνων ἐπαραμένην πόλεμον. ταῦτ᾽ οὖν ὁ Ἀρταξέρξης 4
ἔχαιρε, καὶ τὸν Πελοπίδαν ἔτι μᾶλλον ἐθαύμαζε ⟨καὶ συν- c
ηῦξε⟩ τῇ δόξῃ καὶ μέγαν ἐποίει ταῖς τιμαῖς, ὑπὸ τῶν μεγίσ-
10 των εὐδαιμονίζεσθαι καὶ θεραπεύεσθαι βουλόμενος δοκεῖν.
ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν ὄψιν εἶδεν αὐτοῦ καὶ τοὺς λόγους κατενόησε, 5
τῶν μὲν Ἀττικῶν βεβαιοτέρους, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων
ἁπλουστέρους ὄντας, ἔτι μᾶλλον ἠγάπησε, καὶ πάθος βα-
σιλικὸν παθὼν οὐκ ἀπεκρύψατο τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα τι-
15 μήν, οὐδ᾽ ἔλαθε τοὺς ἄλλους πρέσβεις πλεῖστον νέμων
ἐκείνῳ. καίτοι δοκεῖ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων Ἀνταλκίδαν 6
τιμῆσαι τὸν Λακεδαιμόνιον, ᾧ τὸν στέφανον ὃν πίνων
περιέκειτο βάψας εἰς μύρον ἀπέστειλε. Πελοπίδᾳ δ᾽ 7 d
οὕτω μὲν οὐκ ἐνετρύφησε, δῶρα δὲ λαμπρότατα καὶ μέ-
20 γιστα τῶν νομιζομένων ἐξέπεμψε καὶ τὰς ἀξιώσεις ἐπ-
εκύρωσεν, αὐτονόμους μὲν εἶναι τοὺς Ἕλληνας, οἰκεῖσθαι
δὲ Μεσσήνην, Θηβαίους δὲ πατρικοὺς φίλους νομίζεσθαι
βασιλέως. ταύτας ἔχων τὰς ἀποκρίσεις, τῶν δὲ δώρων 8
οὐδὲν ὅ τι μὴ χάριτος ἦν σύμβολον καὶ φιλοφροσύνης
110 Z[1] δεξάμενος, ἀνέζευξεν· ὃ καὶ μάλιστα τοὺς ἄλλους πρέσ-
26 βεις διέβαλε. Τιμαγόραν γοῦν Ἀθηναῖοι κρίναντες ἀπ- 9
έκτειναν, εἰ μὲν ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν δωρεῶν, ὀρθῶς καὶ
δικαίως· οὐ γὰρ μόνον χρυσίον οὐδ᾽ ἀργύριον ἔλαβεν, 10

16 v. Artax. 22, 2. mor. 713e. Ath. 2, 48e. Ael. v. h. 14, 39 ||
26 v. Artax. 22, 9. 10. 12. Ath. 2, 48d. e. 6, 251a. b. 253f

[**ΛPKQ**] **4** *τὸ Ταΰγετον* Sint. (post *Ταΰγετον* Xy.): *τὸν γέταν* ||
5 *καὶ* del. Aldina | *τὴν*² om. L[1] || **7** ⟨*διὰ*⟩ *ταῦτ᾽* vel *Ἀρταξ.*
⟨*ἀκούων*⟩ Rei. *ταῦτά τ᾽ οὖν* Cor. || **8** *ἔτι μᾶλλον* del. Sint. | *καὶ*
συνηῦξε add. Zie. cl. Philop. 1, 6 || **9** *τῆς δόξης* Rei. *ἐπὶ τῇ δ.* Cor. ||
11 *αὐτοῦ εἶδε*: trp. Zie. (*αὐτοῦ* del. Sint.) || **17** *ᾧ* Cor. (Kronen-
berg): *ὅτι* codd. *ᾧγε* Zie. || **18** *πελοπίδαν* **P** || **22** *μεσήνην* **KQ** ||
23 *παρὰ βασιλέως* **KQ** || **26** *κρίναντες* L²: *κτείναντες*

a.367 e *ἀλλὰ καὶ κλίνην πολυτελῆ καὶ στρώτας θεράποντας, ὡς τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἐπισταμένων, ἔτι δὲ βοῦς ὀγδοήκοντα καὶ βουκόλους, ὡς δὴ πρὸς ἀρρωστίαν τινὰ γάλακτος* 11 *βοείου δεόμενος. τέλος δὲ κατέβαινεν ἐπὶ θάλασσαν ἐν φορείῳ κομιζόμενος, καὶ τέσσαρα τάλαντα τοῖς κομίζουσι* 5 12 *μισθὸς ἐδόθη παρὰ βασιλέως. ἀλλ᾽ ἔοικεν οὐχ ἡ δωροδοκία* 115 S *μάλιστα παροξῦναι τοὺς Ἀθηναίους· Ἐπικράτους γοῦν ποτε τοῦ σακεσφόρου, μήτ᾽ ἀρνουμένου δῶρα δέξασθαι παρὰ βασιλέως, ψήφισμά τε γράψειν φάσκοντος ἀντὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων χειροτονεῖσθαι κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐννέα* 10 f *πρέσβεις πρὸς βασιλέα τῶν δημοτικῶν καὶ πενήτων, ὅπως* 13 *λαμβάνοντες εὐπορῶσιν, ἐγέλασεν ὁ δῆμος· ἀλλ᾽ ὅτι Θηβαίοις ἐγεγόνει πάντα, χαλεπῶς ἔφερον, οὐ λογιζόμενοι τὴν Πελοπίδου δόξαν, ὅσον ἦν ῥητορειῶν καὶ λόγων κρείττων παρ᾽ ἀνθρώπῳ θεραπεύοντι τοὺς ⟨διὰ⟩ τῶν* 15 *ὅπλων ἀεὶ κρατοῦντας.*

31. *Ἡ μὲν οὖν πρεσβεία τῷ Πελοπίδᾳ προσέθηκεν οὐ* 295 *μικρὰν εὔνοιαν ἐπανελθόντι διὰ τὸν Μεσσήνης συνοικισμὸν καὶ τὴν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων αὐτονομίαν.*

2 *Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ Φεραίου πάλιν εἰς τὴν αὑτοῦ φύσιν* 20 *ἀναδραμόντος, καὶ Θεσσαλῶν μὲν οὐκ ὀλίγας περικόπτοντος πόλεις, Φθιώτας δ᾽ [καὶ] Ἀχαιοὺς ἅπαντας καὶ τὸ* 111 Z[1] a.364 *Μαγνήτων ἔθνος ἔμφρουρον πεποιημένου, πυνθανόμεναι Πελοπίδαν ἐπανήκειν αἱ πόλεις εὐθὺς ἐπρέσβευον εἰς* 3 *Θήβας, αἰτούμεναι δύναμιν καὶ στρατηγὸν ἐκεῖνον. ψη-* 25 *φισαμένων δὲ τῶν Θηβαίων προθύμως, καὶ ταχὺ πάντων ἑτοίμων γενομένων, καὶ ⟨τοῦ⟩ στρατ[ηγ]οῦ περὶ ἔξοδον*

20 c. 31. 32 Diod. 15, 80. Nep. Pel. 5, 2–4

[**ΛKPQ**] **1** praestatne *στρωτὰς*? || **2** *ἐπιστ.* ⟨*ὑποστρωννύειν*⟩ Zie. cl. Artax. 22, 10. Ath. 2, 46 d || **7** *παροξύνειν* **K** || **8** *σκευοφόρου*: corr. Palmerius cl. schol. Aristoph. Eccl. 71. Harpocr. et Suda s. v. *Ἐπικράτης* || **9** *ψηφίσματά τε* **KPQ** | *γράφειν*: em. Rei. || **14** *ὅσον* **K** Steph. et s. s. **C**: *ὅσων* | *ῥητοριῶν* **L**[1]**V**[b] || **15** *διὰ* add. Latte || **18** *μεσήνης* **KQ** | *ἀνοικισμὸν* **C** || **20** *αὑτοῦ* Rei.: *αὐτὴν* || **22** *καὶ* del. Sint. || **23** *μαγνίτων* **L**[1] *μαγνητὸν* **P** | *πυνθανόμενοι* **ΛPK** || **25** *αἰτούμενοι* **Q** || **27** *γενομένων ἑτοίμων* **K** | *τοῦ* add. **C** | *στρατηγοῦ*: em. Zie.

ὄντος, ὁ μὲν ἥλιος ἐξέλιπε καὶ σκότος ἐν ἡμέρᾳ τὴν πόλιν 13. Jul. 364
ἔσχεν· ὁ δὲ Πελοπίδας ὁρῶν πρὸς τὸ φάσμα συντεταραγ- 4 b
μένους ἅπαντας, οὐκ ᾤετο δεῖν βιάζεσθαι καταφόβους καὶ
δυσέλπιδας ὄντας, οὐδ' ἀποκινδυνεύειν ἑπτακισχιλίοις πολί-
5 ταις, ἀλλ' ἑαυτὸν μόνον τοῖς Θεσσαλοῖς ἐπιδούς, καὶ τρια-
κοσίους τῶν ἱππέων ἐθελοντὰς ἀναλαβὼν καὶ ξένους,
ἐξώρμησεν, οὔτε τῶν μάντεων ἐώντων οὔτε τῶν ἄλλων
συμπροθυμουμένων πολιτῶν· μέγα γὰρ ἐδόκει καὶ πρὸς
ἄνδρα λαμπρὸν ἐξ οὐρανοῦ γεγονέναι σημεῖον. ὁ δ' ἦν 5
10 μὲν καὶ δι' ὀργὴν ὧν καθύβριστο θερμότερος ἐπὶ τὸν
116 S Ἀλέξανδρον, ἤλπιζε δὲ καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ νοσοῦσαν
ἤδη καὶ διεφθαρμένην εὑρήσειν ἐξ ὧν διείλεκτο τῇ Θήβῃ. c
μάλιστα δ' αὐτὸν καὶ παρεκάλει τὸ τῆς πράξεως κάλλος, 6
ἐπιθυμοῦντα καὶ φιλοτιμούμενον, ἐν οἷς χρόνοις Λακε-
15 δαιμόνιοι Διονυσίῳ τῷ Σικελίας τυράννῳ στρατηγοὺς
καὶ ἁρμοστὰς ἔπεμπον, Ἀθηναῖοι δὲ μισθοδότην Ἀλέξ-
ανδρον εἶχον καὶ χαλκοῦν ἵστασαν ὡς εὐεργέτην, τότε
112 Z[1] τοῖς Ἕλλησιν ἐπιδεῖξαι Θηβαίους μόνους ὑπὲρ τῶν τυ-
ραννουμένων στρατευομένους καὶ καταλύοντας ἐν τοῖς
20 Ἕλλησι τὰς παρανόμους καὶ βιαίους δυναστείας.

32. Ὡς οὖν εἰς Φάρσαλον ἐλθὼν ἤθροισε τὴν δύναμιν,
εὐθὺς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ Θηβαίους d
μὲν ὀλίγους περὶ τὸν Πελοπίδαν ὁρῶν, αὐτὸς δὲ πλείους
ἔχων ἢ διπλασίους ὁπλίτας τῶν Θεσσαλῶν, ἀπήντα πρὸς
25 τὸ Θετίδειον. εἰπόντος δέ τινος τῷ Πελοπίδᾳ πολλοὺς 2
ἔχοντα τὸν τύραννον ἐπέρχεσθαι, „βέλτιον" ἔφη, „πλείο-
νας γὰρ νικήσομεν." ἀντιτεινόντων δὲ πρὸς τὸ μέσον κατὰ 3
τὰς καλουμένας Κυνὸς κεφαλὰς λόφων περικλινῶν καὶ

16 Demosth. 23, 120. Diod. 15, 71, 4. Dittenberger Syll.[3] 184, 39

[**ΛKPQ**] **1** τὸν πόλον Rei., at cf. Diod. 15, 80, 3 ἐκλιπεῖν τὸν τῆς πόλεως ἥλιον || **4** ἐναποκινδυνεύειν Rei. ἀποκινδ. ⟨ἐν⟩ Cor. ἀποκυβεύειν vel ἐναποκυβ. Sint. || **5** ἐπιδοὺς τοῖς θεσσ. **K** || **6** ξένους ⟨τινὰς⟩ Sch. ⟨ὀλίγους⟩ vel ⟨οὐ πολλοὺς⟩ Zie. || **8** μέγας **L**[1] || **13** καὶ del. aut καὶ ⟨αὐτὸ⟩ aut ⟨ἐνῆγε⟩ καὶ (cum Am.) Rei. || **20** βεβαίους **P** || **21** ἤθροιζε: em. Sint. || **25** θετήδιον **L**[1]**K** θετίδιον **L**[2] || **26** βέλτιον ⟨οὖν⟩ Zie. || **27** ἀνατεινόντων Br. al. | κατὰ **L**[2]: καὶ **L**[1]**KPQ**

a.364 ὑψηλῶν, ὥρμησαν ἀμφότεροι τούτους καταλαβεῖν τοῖς
πεζοῖς, τοὺς δ' ἱππεῖς ὁ Πελοπίδας πολλοὺς κἀγαθοὺς
4 ὄντας ἐφῆκε τοῖς ἱππεῦσι τῶν πολεμίων. ὡς δ' οὗτοι μὲν
e ἐκράτουν καὶ συνεξέπεσον εἰς τὸ πεδίον τοῖς φεύγουσιν,
ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἔφθη τοὺς λόφους καταλαβών, τοῖς 5
ὁπλίταις τῶν Θεσσαλῶν ὕστερον ἐπερχομένοις καὶ πρὸς
ἰσχυρὰ καὶ μετέωρα χωρία βιαζομένοις ἐμβαλὼν ἔκτεινε
τοὺς πρώτους, οἱ δ' ἄλλοι πληγὰς λαβόντες οὐδὲν ἔπρασ-
5 σον. κατιδὼν οὖν ὁ Πελοπίδας, τοὺς μὲν ἱππεῖς ἀνεκα-
λεῖτο καὶ πρὸς τὸ συνεστηκὸς τῶν πολεμίων ἐλαύνειν 10
ἐκέλευεν, αὐτὸς δὲ συνέμειξε δρόμῳ τοῖς περὶ τοὺς λόφους
6 μαχομένοις εὐθὺς τὴν ἀσπίδα λαβών, καὶ διὰ τῶν ὄπισθεν
ὠσάμενος εἰς τοὺς πρώτους, τοσαύτην ἐνεποίησε ῥώμην
f καὶ προθυμίαν ἅπασιν, ὥστε καὶ τοῖς πολεμίοις ἑτέρους 117 S
δοκεῖν γεγονότας καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἐπέρχεσθαι· 15
7 καὶ δύο μὲν ἢ τρεῖς ἀπεκρούσαντο προσβολάς· ὁρῶντες δὲ 113 Z
καὶ τούτους ἐπιβαίνοντας εὐρώστως, καὶ τὴν ἵππον ἀπὸ
τῆς διώξεως ἀναστρέφουσαν, εἶξαν, ἐπὶ σκέλος ποιούμενοι
8 τὴν ἀναχώρησιν. ὁ δὲ Πελοπίδας ἀπὸ τῶν ἄκρων κατιδὼν
ἅπαν τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων, οὔπω μὲν εἰς φυγὴν 20
τετραμμένον, ἤδη δὲ θορύβου καὶ ταραχῆς ἀναπιμπλά-
μενον, ἔστη καὶ περιεσκόπησεν, αὐτὸν ζητῶν τὸν Ἀλέξ-
296 9 ανδρον. ὡς δ' εἶδεν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ παραθαρρύνοντα καὶ
συντάττοντα τοὺς μισθοφόρους, οὐ κατέσχε τῷ λογισμῷ
τὴν ὀργήν, ἀλλὰ πρὸς τὴν βλέψιν ἀναφλεχθείς, καὶ τῷ 25
θυμῷ παραδοὺς τὸ σῶμα καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς πράξεως,
πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων ἐξαλλόμενος ἐφέρετο, βοῶν καὶ προ-
10 καλούμενος τὸν τύραννον. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐκ ἐδέξατο
τὴν ὁρμὴν οὐδ' ὑπέμεινεν, ἀλλ' ἀναφυγὼν πρὸς τοὺς δορυ-
11 φόρους ἐνέκρυψεν ἑαυτόν. τῶν δὲ μισθοφόρων οἱ μὲν 30

[**ΛKPQ**] **3** ἱππεύουσι **L**[1] || **5** ἔφθη Sch.: ὤφθη | τοῖς ⟨δ'⟩ vel ⟨θ'⟩ Held Haitinger, immo ex τοῖς ὁπλ. incipit apodosis || **6** τῶν] τοῖς **L**[1]**P** || **7** βιαζομένους **P** || **9** οὖν del. Cor. || **11** ἐκέλευσεν **K** | τοῖς λόφοις **K** || **14** τοὺς πολεμίους **K** || **17** καὶ[1] om. **K** || **21** τετραμμένων **LP** || **22** περιεσκόπησεν Cor.: περιέστησεν codd. περιήθρησεν Br. περιέβλεψεν Wytt. Sint., cf. Pyrrh. 11, 10 || **27** ἐξαλόμενος Cor. Sint.

πρῶτοι συμβαλόντες εἰς χεῖρας ἀνεκόπησαν ὑπὸ τοῦ a.364
Πελοπίδου, τινὲς δὲ καὶ πληγέντες ἐτελεύτησαν, οἱ δὲ
πολλοὶ τοῖς δόρασι πόρρωθεν διὰ τῶν ὅπλων τύπτοντες
αὐτὸν κατετραυμάτιζον, ἕως οἱ Θεσσαλοὶ περιπαθήσαντες b
5 ἀπὸ τῶν λόφων δρόμῳ προσεβοήθησαν, ἤδη δὲ πεπτω-
κότος, οἵ θ' ἱππεῖς προσελάσαντες ὅλην ἐτρέψαντο τὴν
φάλαγγα, καὶ διώξαντες ἐπὶ πλεῖστον ἐνέπλησαν νεκρῶν
τὴν χώραν, πλέον ἢ τρισχιλίους καταβαλόντες.

33. Τὸ μὲν οὖν Θηβαίων τοὺς παρόντας ἐπὶ τῇ τοῦ
10 Πελοπίδου τελευτῇ βαρέως φέρειν, πατέρα καὶ σω-
τῆρα καὶ διδάσκαλον τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων ἀγα-
θῶν ἀποκαλοῦντας ἐκεῖνον, οὐ πάνυ θαυμαστὸν ἦν· οἱ 2
114 Z[1] δὲ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι πᾶσαν ἀνθρωπίνῃ πρέπου-
σαν ἀρετῇ τιμὴν τοῖς ψηφίσμασιν ὑπερβαλόντες, ἔτι μᾶλ-
15 λον ἐπεδείξαντο τοῖς πάθεσι τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα χάριν. c
118 S τοὺς μὲν γὰρ παραγεγονότας τῷ ἔργῳ λέγουσι μήτε θώ- 3
ρακα θέσθαι, μήθ' ἵππον ἐκχαλινῶσαι, μήτε τραῦμα δή-
σασθαι πρότερον, ὡς ἐπύθοντο τὴν ἐκείνου τελευτήν,
ἀλλὰ μετὰ τῶν ὅπλων θερμοὺς ἰόντας ἐπὶ τὸν νεκρόν,
20 ὥσπερ αἰσθανομένου τὰ τῶν πολεμίων κύκλῳ περὶ τὸ
σῶμα σωρεύειν λάφυρα, κεῖραι δ' ἵππους, κείρασθαι δὲ
καὶ αὐτούς, ἀπιόντας δὲ πολλοὺς ἐπὶ σκηνὰς μήτε πῦρ 4
ἀνάψαι μήτε δεῖπνον ἑλέσθαι, σιγὴν δὲ καὶ κατήφειαν
εἶναι τοῦ στρατοπέδου παντός, ὥσπερ οὐ νενικηκότων
25 ἐπιφανεστάτην νίκην καὶ μεγίστην, ἀλλ' ἡττημένων ὑπὸ
τοῦ τυράννου καὶ καταδεδουλωμένων. ἐκ δὲ τῶν πόλεων, 5 d
ὡς ἀπηγγέλθη ταῦτα, παρῆσαν αἵ τ' ἀρχαὶ καὶ μετ'
αὐτῶν ἔφηβοι καὶ παῖδες καὶ ἱερεῖς πρὸς τὴν ὑποδοχὴν
τοῦ σώματος, τρόπαια καὶ στεφάνους καὶ πανοπλίας χρυ-
30 σᾶς ἐπιφέροντες. ὡς δ' ἔμελλεν ἐκκομίζεσθαι τὸ σῶμα, 6

[ΛKPQ] 2 πελοπίδα Q || 5 δὲ del. Sch. || 6 τὴν ὅλην ἐτρ. τὴν K || 12 θαυμαστὸς L[1] || 13 ἀνθρωπίνην: em. Steph. || 14 ὑπερβάλλοντες K || 15 ἀπεδείξαντο L[1]KPV[b] || 20 αἰσθανομένου K: αἰσθανομένους Λ αἰσθανόμενος P αἰσθανόμενον Q αἰσθομένου C || 21 κείρεσθαι: em. Cor. || 24 νενικηκότας: em. Rei. || 25 δίκην L[1] || 28 καὶ[2] om. P

a.364 προσελθόντες οἱ πρεσβύτατοι τῶν Θεσσαλῶν ᾐτοῦντο τοὺς Θηβαίους δι᾿ αὐτῶν θάψαι τὸν νεκρόν· εἷς δ᾿ αὐ-
7 τῶν ἔλεγεν· „ἄνδρες σύμμαχοι, χάριν αἰτοῦμεν παρ᾿ ὑμῶν, κόσμον ἡμῖν ἐπ᾿ ἀτυχίᾳ τοσαύτῃ καὶ παραμυθίαν φέρου-
8 σαν. οὐ γὰρ ζῶντα Θεσσαλοὶ Πελοπίδαν προπέμψουσιν, 5
e οὐδ᾿ αἰσθανομένῳ τὰς ἀξίας τιμὰς ἀποδώσουσιν· ἀλλ᾿ ἐὰν ψαῦσαί τε τοῦ νεκροῦ τύχωμεν καὶ δι᾿ αὐτῶν κοσμῆσαι καὶ θάψαι τὸ σῶμα, δόξομεν ὑμῖν οὐκ ἀπιστεῖν, ὅτι 115 Z¹
9 μείζων ἡ συμφορὰ γέγονε Θετταλοῖς ἢ Θηβαίοις· ὑμῖν μὲν γὰρ ἡγεμόνος ἀγαθοῦ μόνον, ἡμῖν δὲ καὶ τούτου καὶ 10
10 τῆς ἐλευθερίας στέρεσθαι συμβέβηκε. πῶς γὰρ ⟨ἂν⟩ ἔτι τολμήσαιμεν αἰτῆσαι στρατηγὸν ἄλλον παρ᾿ ὑμῶν, οὐκ ἀποδόντες Πελοπίδαν;" ταῦτα μὲν οἱ Θηβαῖοι συμπαρεχώρησαν.

34. Ἐκείνων δὲ τῶν ταφῶν οὐ δοκοῦσιν ἕτεραι λαμπρό- 15 τεραι γενέσθαι τοῖς τὸ λαμπρὸν οὐκ ἐν ἐλέφαντι καὶ χρυσῷ
f καὶ πορφύραις εἶναι νομίζουσιν, ὥσπερ Φίλιστος (FGrH 556 119 S F 40), ὑμνῶν καὶ θαυμάζων τὴν Διονυσίου ταφήν, οἷον τραγῳδίας μεγάλης τῆς τυραννίδος ἐξόδιον θεατρικὸν γενομέ-
2 νην. Ἀλέξανδρος δ᾿ ὁ μέγας Ἡφαιστίωνος ἀποθανόντος οὐ 20 μόνον ἵππους ἔκειρε καὶ ἡμιόνους, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀφεῖλε τῶν τειχῶν, ὡς ἂν δοκοῖεν αἱ πόλεις πενθεῖν, ἀντὶ τῆς πρόσθεν μορφῆς κούριμον σχῆμα καὶ ἄτιμον ἀναλαμ-
3 βάνουσαι. ταῦτα μὲν οὖν προστάγματα δεσποτῶν ὄντα,
297 καὶ μετὰ πολλῆς ἀνάγκης περαινόμενα καὶ μετὰ φθόνου 25 τῶν τυχόντων καὶ μίσους τῶν βιαζομένων, οὐδεμιᾶς χάριτος ἦν οὐδὲ τιμῆς, ὄγκου δὲ βαρβαρικοῦ καὶ τρυφῆς

15 c. 34 Nep. Pel. 5, 5 || **20** Plut. Alex. 72, 3

[**ΛKPQ**] **1** ᾔτουν Cor. || **5** προπέμπουσιν: em. Steph. || **7** ⟨τοῦ⟩ ψαῦσαι Ri. dubitanter, sed cf. Sch. ad l. | τε] γε Br. Cor. | κοσμῆσαι] κομίσαι **P** || **8** ὑμῖν] ὑμᾶς Cor. ὑμᾶς ἡμῖν Madvig | ἄπιστα εἰπεῖν Rei., sed videtur gravior subesse corruptela || **9** μεῖζον **L¹PC** || **10** μόνου: em. Br. | τοῦτο: corr. **A²** || **11** ἂν add. Sint. || **12** τολμήσομεν **CL²** || **13** μὲν ⟨οὖν⟩ Zie. | συμπαρεχώρησαν Zie.: συνεχώρησαν **Λ** παρεχώρησαν **KPQ** || **26** τῶν τυχόντων] τοιαύτης δηλονότι ταφῆς Cor.

καὶ ἀλαζονείας ἐπίδειξις, εἰς κενὰ καὶ ἄζηλα τὴν περιου- a.364
σίαν διατιθεμένων· ἀνὴρ δὲ δημοτικὸς ἐπὶ ξένης τεθνηκώς, 4
οὐ γυναικός, οὐ παίδων, οὐ συγγενῶν παρόντων, οὐ
δεομένου τινός, οὐκ ἀναγκάζοντος, ὑπὸ δήμων τοσούτων
5 καὶ πόλεων ἁμιλλωμένων προπεμπόμενος καὶ συνεκκομι-
116 Z[1] ζόμενος καὶ στεφανούμενος, εἰκότως ἐδόκει τὸν τελειό-
τατον ἀπέχειν εὐδαιμονισμόν. οὐ γάρ, ὡς Αἴσωπος 5
ἔφασκε, χαλεπώτατός ἐστιν ὁ τῶν εὐτυχούντων θάνατος,
ἀλλὰ μακαριώτατος, εἰς ἀσφαλῆ χώραν τὰς εὐπραξίας b
10 κατατιθέμενος τῶν ἀγαθῶν, καὶ ⟨τῇ⟩ τύχῃ μεταβάλλεσθαι
⟨μὴ⟩ ἀπολιπών. διὸ βέλτιον ὁ Λάκων τὸν Ὀλυμπιονίκην 6
Διαγόραν, ἐπιδόντα μὲν υἱοὺς στεφανουμένους Ὀλυμπίασιν,
ἐπιδόντα δ' υἱωνοὺς καὶ θυγατριδοῦς, ἀσπασάμενος
„κάτθανε" εἶπε „Διαγόρα· οὐκ εἰς τὸν Ὄλυμπον ἀνα-
15 βήσῃ." τὰς δ' Ὀλυμπιακὰς καὶ Πυθικὰς νίκας οὐκ ἂν 7
οἶμαί τις εἰς τὸ αὐτὸ συνθεὶς ἁπάσας ἑνὶ τῶν Πελοπίδου
παραβαλεῖν ἀγώνων ἀξιώσειεν, οὓς πολλοὺς ἀγωνισάμενος
καὶ κατορθώσας, καὶ τοῦ βίου τὸ πλεῖστον ἐν δόξῃ καὶ
τιμῇ βιώσας, τέλος ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ βοιωταρχίᾳ, c
20 τυραννοκτονίᾳ μεμειγμένην ἀριστείαν ἀριστεύων, ὑπὲρ τῆς
τῶν Θεσσαλῶν ἐλευθερίας ἀπέθανεν.

120 S **35.** Ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ μεγάλα μὲν ἐλύπησε τοὺς
συμμάχους, μείζονα δ' ὠφέλησε. Θηβαῖοι γὰρ ὡς ἐπύ- 2
θοντο τὴν τοῦ Πελοπίδου τελευτήν, οὐδεμίαν ἀναβολὴν
25 ποιησάμενοι τῆς τιμωρίας, κατὰ τάχος ἐστράτευσαν
ὁπλίταις ἑπτακισχιλίοις, ἱππεῦσι δ' ἑπτακοσίοις, ἡγου-
μένων Μαληκίδου καὶ Διογείτονος. καταλαβόντες δὲ 3
συνεσταλμένον καὶ περικεκομμένον τῆς δυνάμεως Ἀλέξαν-

12 Pind. Ol. 7 c. schol. ‖ 23 Diod. 15, 80, 6

[ΛΚΡQ] 1 ἀλαζονίας L[1] ‖ 5 πόλεως P ‖ 10 τῇ add. Zie. | τύχην Iuntina al. | μεταβαλέσθαι Sint. ‖ 11 μὴ add. A[m] (οὐκ Rei.) | ἀπολείπων Rei. | βελτίων P ‖ 14 διαγόρας: em. Rei. | ὀλύμπιον: em. Aldina ‖ 15 ὀλυμπικὰς ΛΚQ ‖ 15. 16 καὶ — συνθεὶς om. P ‖ 17 παραλαβεῖν P | ἀξιώσειεν L[2]: ἄξιος εἶεν L[1]P ἄξιος ἂν εἶεν KQ ‖ 19 τρισκαιδεκάτωι ΛPQ ‖ 26 ἡγουμένου: em. Li. ‖ 27 Μαληκίδου U. Koehler Herm. 24, 1889, 638 cl. IG VII 2408: μαλκίτου

a.364 δρον ἠνάγκασαν, Θεσσαλοῖς μὲν ἀποδοῦναι τὰς πόλεις
d ἃς εἶχεν αὐτῶν, Μάγνητας δὲ καὶ Φθιώτας [καὶ] Ἀχαιοὺς
ἀφεῖναι καὶ τὰς φρουρὰς ἐξαγαγεῖν, ὀμόσαι δ' αὐτὸν ἐφ' 117 Z[1]
οὓς ἂν ἡγῶνται Θηβαῖοι καὶ κελεύωσιν ἀκολουθήσειν.
4 Θηβαῖοι μὲν οὖν τούτοις ἠρκέσθησαν· ἣν δ' ὀλίγον ὕστε- 5
ρον τοῖς θεοῖς ὑπὲρ Πελοπίδου δίκην ἔδωκε, διηγήσομαι.
5 Θήβην τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ πρῶτον μὲν ὡς εἴρηται (c. 28, 5sqq.) Πελοπίδας ἐδίδαξε μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἔξω λαμπρότητα
καὶ παρασκευὴν τῆς τυραννίδος ἐντὸς τῶν ὅπλων καὶ τῶν
a.359 6 φυλακῶν οὖσαν· ἔπειτα δὲ φοβουμένη τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ 10
καὶ μισοῦσα τὴν ὠμότητα, συνθεμένη μετὰ τῶν ἀδελφῶν,
τριῶν ὄντων, Τεισιφόνου, Πειθολάου, Λυκόφρονος, ἐπε-
e 7 χείρει τόνδε τὸν τρόπον. τὴν μὲν ἄλλην οἰκίαν τοῦ τυράννου
κατεῖχον αἱ φυλακαὶ τῶν παρανυκτερευόντων, ὁ δὲ θάλαμος
ἐν ᾧ καθεύδειν εἰώθεσαν ὑπερῷος ἦν, καὶ πρὸ αὐτοῦ 15
φυλακὴν εἶχε κύων δεδεμένος, πᾶσι φοβερὸς πλὴν αὐτοῖς
8 ἐκείνοις καὶ ἑνὶ τῶν οἰκετῶν τῷ τρέφοντι. καθ' ὃν οὖν
ἔμελλε καιρὸν ἐπιχειρεῖν ἡ Θήβη, τοὺς μὲν ἀδελφοὺς ἀφ'
ἡμέρας εἶχε πλησίον ἐν οἴκῳ τινὶ κεκρυμμένους, εἰσελ-
θοῦσα δ' ὥσπερ εἰώθει μόνη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἤδη 20
καθεύδοντα, καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν προελθοῦσα, τῷ μὲν
οἰκέτῃ προσέταξεν ἀπάγειν ἔξω τὸν κύνα· βούλεσθαι γὰρ
f 9 ἀναπαύεσθαι μεθ' ἡσυχίας ἐκεῖνον· αὐτὴ δὲ τὴν κλίμακα,
φοβουμένη μὴ κτύπον παράσχῃ τῶν νεανίσκων ἀναβαι- 24
νόντων, ἐρίοις κατεστόρεσεν· εἶθ' οὕτως ἀναγαγοῦσα τοὺς 118 Z[1] 121 S
ἀδελφοὺς ξιφήρεις καὶ στήσασα πρὸ τῶν θυρῶν, εἰσῆλθεν

5 Xen. hell. 6, 4, 35–37. Diod. 16, 14, 1. Val. Max. 9, 13 ext. 3. Plut. mor. 768f

[**ΛKPQ**] **2** καὶ² del. Sint. || **4** οὓς Rei.: οἷς || **4.5** καὶ κελ. ἀκολ. θηβ. om. **L**¹ | κελεύωσιν **C**: κελεύσωσιν | ἀκολουθεῖν **P** || **5** θη-βαίων **P** || **9** τῶν² om. **L**¹ || **10** φυλακῶν Sch.: φυγάδων codd. φυλάκων Cor. | οὖσαν refer ad Θήβην | φοβουμένην **L**¹**KPV**ᵇ || **11** μισοῦσαν **KPMV**ᵇ | συνθεμένην **MV**ᵇ || **12** τισιφόνου: em. Zie. | πειθολάου **K**: πιθολάου **L**¹**P** πυθολάου **QL**² mor.; cf. Demosth. 59, 91. Aristot. rhet. 3, 1410a 17. 1411a 13. Diod. 16, 37, 3. 39, 3. 52, 9 || **23** ἡσυχίαν **K** | αὕτη **L**¹**KPQ**, item p. 105, 1

αὐτή, καὶ καθελοῦσα τὸ ξίφος ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς κρεμά- a.359
μενον, σημεῖον εἶναι τοῦ κατέχεσθαι τὸν ἄνδρα καὶ καθεύ-
δειν, ἔδειξεν. ἐκπεπληγμένων δὲ τῶν νεανίσκων καὶ 10
κατοκνούντων, κακίζουσα καὶ διομνυμένη μετ' ὀργῆς, 298
5 αὐτὴ τὸν Ἀλέξανδρον ἐξεγείρασα μηνύσειν τὴν πρᾶξιν,
αἰσχυνθέντας αὐτοὺς ἅμα καὶ φοβηθέντας εἰσήγαγε καὶ
περιέστησε τῇ κλίνῃ, προσφέρουσα τὸν λύχνον. τῶν δ' ὁ 11
μὲν τοὺς πόδας κατεῖχε πιέσας, ὁ δὲ τὴν κεφαλὴν λαβό-
μενος τῶν τριχῶν ἀνέκλασεν, ὁ δὲ τρίτος τῷ ξίφει τύπτων
10 αὐτὸν διεχρήσατο, τῷ μὲν τάχει τῆς τελευτῆς πρᾳότερον 12
ἴσως ἢ προσῆκον ἦν ἀποθανόντα, τῷ δὲ μόνον ἢ πρῶτον
τυράννων ὑπὸ γυναικὸς ἰδίας ἀπολέσθαι, καὶ τῇ μετὰ
θάνατον αἰκίᾳ τοῦ σώματος, ῥιφέντος καὶ πατηθέντος ὑπὸ
τῶν Φεραίων, ἄξια πεπονθέναι δόξαντα τῶν παρανομη-
15 μάτων.

ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ

b

1. Μᾶρκον δὲ Κλαύδιον τὸν πεντάκις ὑπατεύσαντα
Ῥωμαίων Μάρκου μὲν υἱὸν γενέσθαι λέγουσι, κληθῆναι δὲ
τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας πρῶτον Μάρκελλον, ὅπερ ἐστὶν Ἀρήϊον, c
20 ὥς φησι Ποσειδώνιος (FGrH 87 F 41). ἦν γὰρ τῇ μὲν ἐμπειρίᾳ 2
119 Z[1] πολεμικός, τῷ δὲ σώματι ῥωμαλέος, τῇ δὲ χειρὶ πλήκτης,
τῇ δὲ φύσει φιλοπόλεμος, καὶ τοῦτο δὴ πολὺ τὸ γαῦρον καὶ
ἀγέρωχον ἐπιφαίνων ἐν τοῖς ἀγῶσι· τῷ δ' ἄλλῳ τρόπῳ 3
σώφρων, φιλάνθρωπος, Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ λόγων
25 ἄχρι τοῦ τιμᾶν καὶ θαυμάζειν τοὺς κατορθοῦντας ἐραστής,
122 S αὐτὸς δ' ὑπ' ἀσχολιῶν ἐφ' ὅσον ἦν πρόθυμος ἀσκῆσαι

16 cf. K. Ziegler Mus. Rhen. 83, 245sqq. || **17** CIL I 531. fast. Cap. et act. triumph. a. 532 || **20** Plut. Fab. Max. 19, 2

[**ΛKPQ**] **1** τῆς om. **K** || **2** κατακεῖσθαι Madvig || **7** προφέρουσα Cor. || **10** τῷ] τὸ **P** | πραότερον **B**[2] Anon.: πρώτερον **L**[1] πρότερον cet. || **11** μόνωι πρῶτον τύραννον: em. Rei. || **17** Μᾶρκον hab. **P** Μάρκον cet. || **18** μὲν] δὲ **L**[1] || **18.19** δὲ ἀπὸ τῶν τῆς **L**[1] || **19** πρῶτον] errat Plut., cf. Münzer RE. III 2732 || **22** καὶ] κἂν Cor. al. | τούτωι: em. Zie.

καὶ μαθεῖν οὐκ ἐξικόμενος. εἰ γὰρ ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις
4 *ὁ θεός, ὥσπερ Ὅμηρος εἴρηκεν* (Il. 14, 86),

d *ἐκ νεότητος ἔδωκε καὶ ἐς γῆρας τολυπεύειν*
ἀργαλέους πολέμους,

5 *καὶ τοῖς τότε πρωτεύουσι Ῥωμαίων, οἳ νέοι μὲν ὄντες* 5
περὶ Σικελίαν Καρχηδονίοις, ἀκμάζοντες δὲ Γαλάταις
ὑπὲρ αὐτῆς Ἰταλίας ἐπολέμουν, ἤδη δὲ γηρῶντες Ἀννίβᾳ
πάλιν συνείχοντο καὶ Καρχηδονίοις, οὐκ ἔχοντες ὥσπερ
οἱ πολλοὶ διὰ γῆρας ἀνάπαυσιν στρατειῶν, ἀλλ' ἐπὶ
στρατηγίας πολέμων καὶ ἡγεμονίας κατ' εὐγένειαν καὶ 10
ἀρετὴν ἀγόμενοι.

2. *Μάρκελλος δὲ πρὸς οὐδὲν μὲν ἦν μάχης εἶδος ἀρ-*
γὸς οὐδ' ἀνάσκητος, αὐτὸς δ' ἑαυτοῦ κράτιστος ἐν τῷ
μονομαχεῖν γενόμενος, οὐδεμίαν πρόκλησιν ἔφυγε, πάν-
2 *τας δὲ τοὺς προκαλεσαμένους ἀπέκτεινεν. ἐν δὲ Σικελίᾳ* 15
e *τὸν ἀδελφὸν Ὀτακίλιον κινδυνεύοντα διέσωσεν, ὑπερ-*
3 *ασπίσας καὶ ἀποκτείνας τοὺς ἐπιφερομένους. ἀνθ' ὧν*
ὄντι μὲν ἔτι νέῳ στέφανοι καὶ γέρα παρὰ τῶν στρατηγῶν
ἦσαν, εὐδοκιμοῦντα δὲ μᾶλλον ἀγορανόμον μὲν ἀπέδειξε
τῆς ἐπιφανεστέρας τάξεως ὁ δῆμος, οἱ δ' ἱερεῖς αὔγουρα. 20
4 *τοῦτο δ' ἐστὶν ἱερωσύνης εἶδος ᾧ μάλιστα τὴν ἀπ' οἰω-* 120 Z[1]
νῶν μαντικὴν ἐπιβλέπειν καὶ παραφυλάττειν ⟨ὁ⟩ νόμος
5 *δέδωκεν. ἠναγκάσθη δ' ἀγορανομῶν δίκην ἀβούλητον*
εἰσενεγκεῖν. ἦν γὰρ αὐτῷ παῖς ὁμώνυμος ἐν ὥρᾳ, τὴν ὄψιν
ἐκπρεπής, οὐχ ἧττον δὲ τῷ σωφρονεῖν καὶ πεπαιδεῦσθαι 25
περίβλεπτος ὑπὸ τῶν πολιτῶν· τούτῳ Καπετωλῖνος ὁ τοῦ
f *Μαρκέλλου συνάρχων, ἀσελγὴς ἀνὴρ καὶ θρασύς, ἐρῶν*
6 *λόγους προσήνεγκε. τοῦ δὲ παιδὸς τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῦ*

20 cf. Cic. div. 2, 77. Liv. 27, 36, 5 || **23** Val. Max. 6, 1, 7

[ΛKPQ] **1** *παθεῖν* L[1] *μαθήμασιν* **K** | *ἀνθρώποις. οἷς* **PC** || **3** *ἐς* **K**: *εἰς* || **9** *στρατιῶν*: em. Steph. || **12** *μὲν* om. **K** || **13** *αὐτοῦ* L[1]KQ || **14** *γινόμενος*: em. Rei. || **15** *προσκαλεσαμένους* **PK** | *τῆι σικελίαι* **K** || **16** *ὀτακίλλιον* **P** || **18** *ἔτι μὲν ὄντι* **K** || **19** *ἦσαν*] *ἐδόθησαν* Zie. || **22** *ὁ* add. Sch. *Νομᾶς* Haitinger || **26** *καπετωλῆνος* L[1]

καθ' ἑαυτὸν ἀποτριψαμένου τὴν πεῖραν, ὡς δ' αὖθις ἐπ-
εχείρησε, κατειπόντος πρὸς τὸν πατέρα, βαρέως ἐνεγκὼν
ὁ Μάρκελλος προσήγγειλε τῇ βουλῇ τὸν ἄνθρωπον. ὁ δὲ 7 299
123 S πολλὰς μὲν ἀποδράσεις καὶ παραγραφὰς ἐμηχανᾶτο, τοὺς
5 δημάρχους ἐπικαλούμενος· ἐκείνων δὲ μὴ προσδεχομένων
τὴν ἐπίκλησιν, ἀρνήσει τὴν αἰτίαν ἔφευγε, καὶ μάρτυρος
οὐδενὸς τῶν λόγων γεγονότος, ἔδοξε μεταπέμπεσθαι τὸν
παῖδα τῇ βουλῇ. παραγενομένου δ' ἰδόντες ἐρύθημα καὶ 8
δάκρυον καὶ μεμειγμένον ἅμα τῷ θυμουμένῳ τὸ αἰδού-
10 μενον, οὐδενὸς ἄλλου δεηθέντες τεκμηρίου κατεψηφίσαντο
καὶ χρήμασιν ἐζημίωσαν Καπετωλῖνον, ἐξ ὧν ὁ Μάρκελλος
ἀργυρᾶ λοιβεῖα ποιησάμενος τοῖς θεοῖς καθιέρωσεν.

3. Ἐπεὶ δὲ τοῦ πρώτου τῶν Καρχηδονίων πολέμων
ἔτει δευτέρῳ καὶ εἰκοστῷ συναιρεθέντος ἀρχαὶ πάλιν Γα- b *a.241*
15 λατικῶν ἀγώνων διεδέχοντο τὴν Ῥώμην, οἱ δὲ τὴν ὑπαλ-
πείαν νεμόμενοι τῆς Ἰταλίας Ἴνσομβρες, Κελτικὸν ἔθνος,
121 Z¹ μεγάλοι καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὄντες δυνάμει, ⟨προσ⟩εκάλουν *a.226*
καὶ μετεπέμποντο Γαλατῶν τοὺς μισθοῦ στρατευομένους,
οἳ Γαισάται καλοῦνται, [καὶ] θαυμαστὸν μὲν ἐδόκει καὶ 2
20 τύχης ἀγαθῆς γενέσθαι τὸ μὴ συρραγῆναι τὸν Κελτικὸν
εἰς τὸ αὐτὸ τῷ Λιβυκῷ πόλεμον, ἀλλ' ὥσπερ ἐφεδρείαν
εἰληφότας τοὺς Γαλάτας, ὀρθῶς καὶ δικαίως ἀτρεμήσαντας
μαχομένων ἐκείνων, οὕτω δὴ τότε τοῖς νενικηκόσιν ἐπ-
αποδύεσθαι καὶ προκαλεῖσθαι σχολὴν ἄγοντας· οὐ μὴν 3 c
25 ἀλλὰ μέγαν ἥ τε χώρα παρεῖχε ⟨φόβον⟩ διὰ τὴν γειτνίασιν,

17 Pol. 2, 22, 1. Oros. 4, 13, 5 || **19** cf. Pol. 2, 20, 10 || **24** Pol. 2, 22, 7–24, 17. Liv. per. 20. Eutr. 3, 5. Oros. 4, 13, 6–7

[ΛΚPQ] **3** προσήνεγκε **K** || **6** ἔφυγε: em. Sch. || **9** δακρύων **P** | μεμιγμένων **P** -μένωι **K** | ἅμα τῷ Zie.: ἀπαύστωι codd. ἀπλάστῳ Emp. (τῷ add. Sch.) || **10** δεηθέντος **P** || **12** ἀργυραμοιβίαν: em. Am. Vulc. || **13** πολέμου: em. Sint. || **14** συναιρεθέντες **L¹** || **15** Ῥώμην] πόλιν **P** | ὑπαλπίαν **L¹Q** || **16** ἴνσομβρες A^m Vulc.: ἴβηρες || **17** δυνάμεις ἐκάλουν: em. et add. Herw. || **18** μισθοῖς **P** || **19** Γαισάται Vulc.: γεράται vel γεράται | καὶ del. Mu. Sch. || **21** τῷ αὐτῷ **L¹** et αὐτῷ etiam **P** | ἐφεδρίαν **K** || **23** τότε δὴ **ΛK** | νενικόσιν **L¹** || **24** ἄγοντες **P** || **25** φόβον add. Steph. (φόβοι Aldina)

ὁμόρῳ καὶ προσοίκῳ πολέμῳ συνοισομένοις, καὶ τὸ πα-
4 *λαιὸν ἀξίωμα τῶν Γαλατῶν· οὓς μάλιστα Ῥωμαῖοι δεῖσαι*
δοκοῦσιν, ἅτε δὴ καὶ τὴν πόλιν ὑπ' αὐτῶν ἀποβαλόντες,
ἐξ ἐκείνου δὲ καὶ θέμενοι νόμον ἀτελεῖς εἶναι στρατείας
τοὺς ἱερέας πλὴν εἰ μὴ Γαλατικὸς πάλιν ἐπέλθοι πόλε- 5
5 *μος. ἐδήλου δὲ καὶ τὸν φόβον αὐτῶν ἥ τε παρασκευὴ*
(μυριάδες γὰρ ἐν ὅπλοις ἅμα τοσαῦται Ῥωμαίων οὔτε
πρότερον οὔθ' ὕστερον γενέσθαι λέγονται), καὶ τὰ περὶ
d 6 *τὰς θυσίας καινοτομούμενα· βαρβαρικὸν μὲν ⟨γὰρ⟩ οὐδὲν*
οὐδ' ἔκφυλον ἐπιτηδεύοντες, ἀλλ' ὡς ἔνι μάλιστα ταῖς 10
δόξαις Ἑλληνικῶς διακείμενοι καὶ πρᾴως πρὸς τὰ θεῖα, 124 S
τότε τοῦ πολέμου συμπεσόντος ἠναγκάσθησαν, εἴξαντες
λογίοις τισὶν ἐκ τῶν Σιβυλλείων, δύο μὲν Ἕλληνας, ἄνδρα 122 Z¹
καὶ γυναῖκα, δύο δὲ Γαλάτας ὁμοίως ἐν τῇ καλουμένῃ βοῶν
7 *ἀγορᾷ κατορύξαι ζῶντας· ⟨ἐφ'⟩ οἷς ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ* 15
Νοεμβρίῳ μηνὶ δρῶσιν [Ἕλλησι καὶ Γαλάταις] ἀπορρή-
τους καὶ ἀθεάτους ἱερουργίας.

4. *Οἱ μὲν οὖν πρῶτοι τῶν ἀγώνων νίκας τε μεγάλας*
καὶ σφάλματα τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέγκαντες, εἰς οὐδὲν ἐτελεύ-
e 2 a.223 *τησαν πέρας βέβαιον· Φλαμινίου δὲ καὶ Φουρίου τῶν* 20
ὑπάτων μεγάλαις ἐκστρατευσάντων δυνάμεσιν ἐπὶ τοὺς
Ἴνσομβρας, ὤφθη μὲν αἵματι ῥέων ὁ διὰ τῆς Πικηνίδος
χώρας ποταμός, ἐλέχθη δὲ τρεῖς σελήνας φανῆναι περὶ

4 Plut. Cam. 41, 7. Cic. Phil. 5, 53. Lucull. 121 || **8** Cass. Dio fg. 47 Boiss. Oros. 4, 13, 3 || **15** Plin. n. h. 28, 12 || **20** Plut. Fab. Max. 2, 3. Pol. 2, 32. 33. Liv. 21, 63, 2. 7. 12. 22, 3, 4. 13. 6, 3. Flor. 1, 20, 4. Oros. 4, 13, 12–14. Sil. It. 4, 704–706. 5, 107–113. 649–655. Zon. 8, 20. act. triumph. a. 531

[ΛKPQ] **1** *συννοισομένους* Q || **2** *οὓς*] *ἃς* P || **5** *πάλιν*] *ἢ Ἰταλικὸς* Zie. cl. Cic. Phil. 5, 53, sed obstat Cam. 41, 7 | *ἐπέλθῃ* L¹KPM || **7. 8** *οὔτε γὰρ πρότ.* L¹P || **9** *γὰρ* add. Anon. || **12** *τότε γε* Br. | *τοῦ Γαλατικοῦ* Rei. | *εἴξαντες* Rei.: *εἶξαι* || **13** *σιβυλλίων* L¹PK | ⟨*καὶ*⟩ *δύο* (Rei.) Cor. Sint. || **15** *ἐφ'* add. Zie. *οὗ* pro *οἷς* Ha. || **16** *Ἑλλ. κ. Γαλ.* del. Stegmann | *γαλατικαῖς* L¹ || **20** *φλαμμινίου*: em. Steph., item p. 109, 8 | *φρουρίου*: em. Iunt. || **22** *ἰνσόμβρας* ΛK *ἰνσόμβας* P *ἰσόμβρας* Q *ἰνσούβρας* Anon.: em. Sch. | *πηκινίδος*: em. Steph. || **23** ⟨*Κύπρας*⟩ *ποταμὸς* Madvig | *ἐλέγχθη* K | *τρεῖς ἕλληνας* ΛPQ

πόλιν Ἀρίμινον· οἱ δ' ἐπὶ ταῖς ὑπατικαῖς ψηφοφορίαις 3 a.223
παραφυλάττοντες ⟨τοὺς⟩ οἰωνοὺς ἱερεῖς διεβεβαιοῦντο
μοχθηρὰς καὶ δυσόρνιθας αὐτοῖς γεγονέναι τὰς τῶν
ὑπάτων ἀναγορεύσεις. εὐθὺς οὖν ἔπεμψεν ἡ σύγκλητος ἐπὶ 4
5 στρατόπεδον γράμματα, καλοῦσα καὶ μεταπεμπομένη τοὺς
ὑπάτους, ὅπως ἐπανελθόντες ᾗ τάχιστα τὴν ἀρχὴν ἀπεί-
πωνται, καὶ μηδὲν ὡς ὕπατοι φθάσωσι πρᾶξαι πρὸς τοὺς f
πολεμίους. ταῦτα δεξάμενος τὰ γράμματα Φλαμίνιος οὐ 5
πρότερον ἔλυσεν, ἢ μάχην συνάψας τρέψασθαι τοὺς βαρ-
10 βάρους καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐπιδραμεῖν. ὡς οὖν ἐπαν- 6
123 Z[1] ῆλθε μετὰ πολλῶν λαφύρων, οὐκ ἀπήντησεν ὁ δῆμος,
ἀλλ' ὅτι καλούμενος οὐκ εὐθὺς ὑπήκουσεν οὐδ' ἐπείσθη
τοῖς γράμμασιν, ἀλλ' ἐνύβρισε καὶ κατεφρόνησε, μικροῦ
μὲν ἐδέησεν ἀποψηφίσασθαι τὸν θρίαμβον αὐτοῦ, θριαμ-
15 βεύσαντα δ' ἰδιώτην ἐποίησεν, ἀναγκάσας ἐξομόσασθαι
τὴν ὑπατείαν μετὰ τοῦ συνάρχοντος. οὕτω πάντα τὰ 7 **300**
πράγματα Ῥωμαίοις εἰς τὸν θεὸν ἀνήγετο, μαντειῶν δὲ
καὶ πατρίων ὑπεροψίαν οὐδ' ἐπὶ ταῖς μεγίσταις εὐπρα-
ξίαις ἀπεδέχοντο, μεῖζον ἡγούμενοι πρὸς σωτηρίαν πό-
125 S λεως τὸ θαυμάζειν τὰ θεῖα τοὺς ἄρχοντας ἢ τὸ κρατεῖν
21 τῶν πολεμίων.

5. Τιβέριος γοῦν Σεμπρώνιος, ἀνὴρ δι' ἀνδρείαν καὶ
καλοκαγαθίαν οὐδενὸς ἧττον ἀγαπηθεὶς ὑπὸ Ῥωμαίων,
ἀπέδειξε μὲν ὑπατεύων διαδόχους Σκιπίωνα Νασικᾶν καὶ a.163/2
25 Γάϊον Μάρκιον· ἤδη δ' ἐχόντων αὐτῶν ἐπαρχίας καὶ
στρατεύματ⟨α, μαντ⟩ικοῖς ὑπομνήμασιν ἐντυχὼν εὗρεν

22 fast. Cap. a. 591/2. Cic. ad. Q. fr. 2, 2, 1. nat. deor. 2, 10. 11. div. 1, 33. 2, 74. Val. Max. 1, 1, 3. Licinian. p. 8sq. Flemisch. Ampel. 19, 11. de vir. ill. 44, 2. Mommsen R. St. R I 102sqq.

[ΛKPQ] 1 ἐπὶ Rei.: περὶ || 2 τοὺς add. Cor. || 3 τῶν om. P || 5 τὸ στρατόπεδον QL[2] || 5. 6 τοῖς ὑπάτοις P || 6 ἀπείπονται L[1]KC || 9 μάχην C Anon.: μάχῃ || 12 ἐπήκουσεν Q || 14 ἀποψηφίζεσθαι Λ || 15 ἐξομολογήσασθαι L[1] || 17 μαντιῶν L[1] || 18 τῶν πατρίων Anon. Steph. || 20 ἢ τὸ Iunt.: ἢ τοῦ codd. τοῦ Sint. || 22 γοῦν Rei.: οὖν | ἀνδρίαν ΛQ || 26 στρατεύματα μαντικοῖς Sint.: στρατευματικοῖς ΛKP στρατευτικοῖς Q ἱερατευτικοῖς Anon. στρατεύματα ἱερατικοις Rei.

ἠγνοημένον ὑφ᾽ αὐτοῦ τι τῶν πατρίων. ἦν δὲ τοιοῦτον·
b 2 ὅταν ἄρχων ἐπ᾽ ὄρνισι καθεζόμενος ἔξω πόλεως, οἶκον
⟨ἔχων⟩ ἢ σκηνὴν μεμισθωμένην, ὑπ᾽ αἰτίας τινὸς ἀναγ-
κασθῇ μήπω γεγονότων σημείων βεβαίων ἐπανελθεῖν εἰς
πόλιν, ἀφεῖναι χρῆν τὸ προμεμισθωμένον οἴκημα καὶ 5
λαβεῖν ἕτερον ἐξ οὗ ποιήσεται τὴν θέαν αὖθις ἐξ ὑπαρχῆς.
3 τοῦτ᾽ ἔλαθεν ὡς ἔοικε τὸν Τιβέριον, καὶ δὶς τῷ αὐτῷ
χρησάμενος ἀπέδειξε τοὺς εἰρημένους ἄνδρας ὑπάτους· 124 Z[1]
ὕστερον δὲ γνοὺς τὴν ἁμαρτίαν, ἀνήνεγκε πρὸς τὴν
4 σύγκλητον. ἡ δ᾽ οὐ κατεφρόνησε τοῦ κατὰ μικρὸν οὕτως 10
ἐλλείμματος, ἀλλ᾽ ἔγραψε τοῖς ἀνδράσι, καὶ ἐκεῖνοι τὰς
ἐπαρχίας ἀπολιπόντες ἐπανῆλθον εἰς Ῥώμην ταχὺ καὶ
c 5 κατέθεντο τὴν ἀρχήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐπράχθη·
περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους χρόνους καὶ δύο ἱερεῖς
ἐπιφανέστατοι τὰς ἱερωσύνας ἀφῃρέθησαν, Κορνήλιος μὲν 15
Κέθηγος ὅτι τὰ σπλάγχνα τοῦ ἱερείου παρὰ τάξιν ἐπέδωκε,
Κούϊντος δὲ Σουλπίκιος ἐπὶ τῷ θύοντος αὐτοῦ τὸν κορυ-
φαῖον ἀπορρυῆναι τῆς κεφαλῆς πῖλον, ὃν οἱ καλούμενοι
a.221? 6 φλαμίνιοι φοροῦσι. Μινικίου δὲ δικτάτορος ἵππαρχον ἀπο-
δείξαντος Γάϊον Φλαμίνιον, ἐπεὶ τρισμὸς ἠκούσθη μυὸς 20
ὃν σόρικα καλοῦσιν, ἀποψηφισάμενοι τούτους, αὖθις ἑτέ-
7 ρους κατέστησαν. καὶ τὴν ἐν οὕτω μικροῖς ἀκρίβειαν
d φυλάττοντες, οὐδεμιᾷ προσεμείγνυσαν δεισιδαιμονίᾳ τῷ
μηδὲν ἀλλάττειν μηδὲ παρεκβαίνειν τῶν πατρίων.

6. Ὡς δ᾽ οὖν ἐξωμόσαντο τὴν ἀρχὴν οἱ περὶ τὸν Φλα- 25
a.222 μίνιον, διὰ τῶν καλουμένων μεσοβασιλέων ὕπατος ἀπο- 126 S

14 Val. Max. 1, 1, 4. 5. Liv. 26, 23, 8 || 19 Val. Max. 1, 1, 5. cf. Plin. n. h. 8, 223

[ΛΚΡQ] **3** ἔχων h. l. add. Zie., ante οἶκον Anon., post μεμισθωμένην Steph.; μεμισθωμένος Sch. Sint. | ὑπατίας L[1] || **4** μήπως L[1] || **5** τὴν πόλιν Cor. | ἐχρῆν: em. Benseler || **7** δὶς τῷ L[2]: δισσῷ || **10** κατεφρ. καίτοι μικροῦ ὄντος ἐλλ. Anon. παρὰ pro κατὰ Rei. || **11** ἐγκλήματος Steph. || **16** κάθηγος L[1] καίθιγος K κέθιγος PQ || **17** κόιντος C || **18** σπεῖλον L[1] || **19** φλαμμίνιοι: em. Steph., item 20. 25; φλᾶμεν, φλάμινα, φλάμινας hab. mor. 274c. 289e. Num. 7, 9. 10 | Μινυκίου Rei. μινουκίου Anon. Fabium Maximum memorat Val. Max. || **20** ἠκούσθη Cob.: ἠκολούθη L[1] ἠκολούθει cet. || **26** βασιλέων L[1]

δείκνυται Μάρκελλος, καὶ παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἀπο- a.222
δείκνυσιν αὐτῷ συνάρχοντα Γναῖον Κορνήλιον. ἐλέχθη 2
μὲν οὖν ὡς πολλὰ συμβατικὰ τῶν Γαλατῶν ⟨προτεινάν-
125 Z¹ *των⟩, καὶ τῆς βουλῆς εἰρηναῖα βουλευομένης, ὁ Μάρκελλος*
5 *ἐξετράχυνε τὸν δῆμον ἐπὶ τὸν πόλεμον· οὐ μὴν ἀλλὰ κἂν* 3
γενομένης εἰρήνης ἀνακαινίσαι τὸν πόλεμον οἱ Γαισάται
δοκοῦσι, τὰς Ἄλπεις ὑπερβαλόντες καὶ τοὺς Ἰνσόμβρους
ἐπάραντες· τρισμύριοι γὰρ ὄντες, προσεγένοντο πολλα- 4 e
πλασίοις ἐκείνοις οὖσι, καὶ μέγα φρονοῦντες εὐθὺς ἐπ'
10 *Ἀκέρρας ὥρμησαν, πόλιν ὑπὲρ ποταμοῦ Πάδου συνῳκι-*
σμένην· ἐκεῖθεν δὲ μυρίους τῶν Γαισατῶν ὁ βασιλεὺς
Βριτόματος ἀναλαβὼν τὴν περὶ Πάδον χώραν ἐπόρθει.
ταῦτα Μάρκελλος πυθόμενος, τὸν μὲν συνάρχοντα πρὸς 5
Ἀκέρραις ἀπέλιπε, τὴν πεζὴν καὶ βαρεῖαν ὁμοῦ πᾶσαν
15 *ἔχοντα δύναμιν καὶ τῶν ἱππέων μέρος τρίτον· αὐτὸς δὲ* 6
τοὺς λοιποὺς ἱππεῖς ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐλαφροτάτους
τῶν ὁπλιτῶν περὶ ἑξακοσίους ἤλαυνεν, οὔθ' ἡμέρας οὔτε
νυκτὸς ἀνιεὶς τὸν δρόμον, ἕως ἐπέβαλε τοῖς μυρίοις Γαι-
σάταις περὶ τὸ καλούμενον Κλαστίδιον, Γαλατικὴν κώ- f
20 *μην οὐ πρὸ πολλοῦ Ῥωμαίοις ὑπήκοον γεγενημένην.*
ἀναλαβεῖν δὲ καὶ διαναπαῦσαι τὸν στρατὸν οὐχ ὑπῆρξεν 7
αὐτῷ· ταχὺ γὰρ αἴσθησιν τοῖς βαρβάροις ἀφικόμενος
παρέσχε, καὶ κατεφρονήθη, πεζῶν μὲν ὀλίγων παντάπα-
σιν ὄντων σὺν αὐτῷ, τὸ δ' ἱππικὸν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τῶν
25 *Κελτῶν τιθεμένων. κράτιστοι γὰρ ὄντες ἱππομαχεῖν καὶ* 8

2 Pol. 2, 34, 1. Zon. 8, 20 || 5 Pol. 2, 34, 1—35, 1. Zon. 8, 20. Oros. 4, 13, 15. Eutr. 3, 6

[**ΛKPQ**] **3** *προτεινάντων* add. Zie. (*λεγόντων* post *συμβατικὰ* add. Rei., post *Γαλατῶν* Cor.) || **4** *βουλομένης*: em. Zie. || **5** *κἂν* Zie.: *καὶ* || **6** *γαισάται* Anon.: *γεσάται*, item postea || **7** *ἰνσόμβρους* L²: *ἰσόμβρους* || **10** *ἀνωικσμένην*: em. Zie. (*κατῳκ.* Sint.) || **12** *βρηόματος* **L¹K** *βριόματος* **L²** et **P**, in quo *ο*¹ corr. in *ω*, et **Q** *βιρδόμαρος* Anon. *Βριτόμαρτος* Steph. cl. Rom. 16, 7; cf. p. 115, 7 || **14** *ἀκέρρας* **ΛKPQ** || **18** *νύκτας*: em. **C** et Cor. | *ἀνεὶς* **ΛKPQ** | *γεσσάταις* h. l. **P** || **19** *τὸ* **K**: *τὸν* | *Κλαστίδιον* Xy.: *καππίδιον* **K** *καπίδιον* cet. (*τὸ προσαγορευόμενον Κλαστίδιον* Pol. 2, 34, 5) || **22** *ἀφικόμενος* **KC**: *ἀφικομένοις*

a.222 *μάλιστα τούτῳ διαφέρειν δοκοῦντες, τότε καὶ πλήθει*
301 *πολὺ τὸν Μάρκελλον ὑπερέβαλλον. εὐθὺς οὖν ἐπ' αὐτὸν* 126 Z¹
ὡς ἀναρπασόμενοι μετὰ βίας πολλῆς καὶ δεινῶν ἀπειλῶν
9 *ἐφέροντο, τοῦ βασιλέως προϊππεύοντος. ὁ δὲ Μάρκελλος,*
ὡς μὴ φθαῖεν αὐτὸν ἐγκυκλωσάμενοι καὶ περιχυθέντες 5
ὀλιγοστὸν ὄντα, τὰς ἴλας ἦγε πόρρω τῶν ἱππέων καὶ
παρήλαυνε, λεπτὸν ἐκτείνων τὸ κέρας, ἄχρι οὗ μικρὸν 127 S
ἀπέσχε τῶν πολεμίων.

10 *Ἤδη δέ πως εἰς ἐμβολὴν ἐπιστρέφοντος αὐτοῦ, συντυγ-*
χάνει τὸν ἵππον πτυρέντα τῇ γαυρότητι τῶν πολεμίων 10
ἀποτραπέσθαι καὶ βίᾳ φέρειν ὀπίσω τὸν Μάρκελλον.
11 *ὁ δὲ τοῦτο δείσας μὴ ταραχὴν ἐκ δεισιδαιμονίας τοῖς*
Ῥωμαίοις ἐνεργάσηται, ταχὺ περισπάσας ἐφ ἡνίαν τῷ
b *χαλινῷ καὶ περιστρέψας τὸν ἵππον ἐναντίον τοῖς πολε-*
μίοις, τὸν ἥλιον [αὐτὸς] προσεκύνησεν, ὡς δὴ μὴ κατὰ 15
τύχην, ἀλλ' ἕνεκα τούτου τῇ περιαγωγῇ χρησάμενος·
12 *οὕτω γὰρ ἔθος ἐστὶ Ῥωμαίοις προσκυνεῖν τοὺς θεοὺς*
*περιστρεφομένοις, **** αὐτὸν ἤδη προσμειγνύντα τοῖς*
ἐναντίοις προσεύξασθαι τῷ Φερετρίῳ Διῒ τὰ κάλλι-
στα τῶν παρὰ τοῖς πολεμίοις ὅπλων καθιερώσειν. 20

7. *Ἐν τούτῳ δὲ κατιδὼν ὁ τῶν Γαλατῶν βασιλεὺς καὶ*
τεκμηράμενος ἀπὸ τῶν συμβόλων ἄρχοντα τοῦτον εἶναι,
πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων ἐξελάσας τὸν ἵππον ὑπηντίασεν,
ἅμα τῇ φωνῇ προκλητικὸν ἐπαλαλάζων καὶ τὸ δόρυ κρα-
c *δαίνων, ἀνὴρ μεγέθει τε σώματος ἔξοχος Γαλατῶν, καὶ* 25

2 Frontin. strat. 4, 5, 4 || **17** Plut. Numa 14, 7–9. Camill. 5, 9. G. Appel, De Romanorum precationibus (RGVV VII 2), p. 212 sq. || **21** cf. ad p. 114, 11

[**ΛKPQ**] **1** *τότε*] *τῶι τε* **P** | *καὶ* om. **K** || **6** *ὀλίγιστον*: em. Steph. | *εἴλας* *Λ* || **7** *περιηλαύνε*: em. Zie. *προήλαυνε* Rei. | *ἐκ-τείνων*] *ἐπείγων* **L¹** || **15** *καὶ τὸν* codd. praet. C | *αὐτὸς* del. Zie. *εὐθὺς* Cor. *ἀντίος* Sch. *αὐτόθεν* Latte || **18** *περιστρεφομένους*: em. Zie. (del. Herw.) | lac. stat. Zie., e. g. *εἰσὶ δ' οἱ λέγοντες ἐπίτηδες* excidisse ratus; *καὶ αὐτὸν* C *αὐτὸν δ'* Steph. 'videtur deesse verbum' Mu. || **21** *κατιδὼν* ⟨*αὐτὸν*⟩ Zie.

127 Z[1] πανοπλίᾳ ⟨διαφέρων⟩ ἐν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ καὶ βαφαῖς a.222
καὶ ποικίλμασι πᾶσιν ὥσπερ ἀστραπῇ [διαφέρων] στιλ-
βούσῃ. ὡς οὖν ἐπιβλέψαντι τὴν φάλαγγα τῷ Μαρκέλλῳ 2
ταῦτα τῶν ὅπλων ἔδοξε κάλλιστα, καὶ κατὰ τούτων
5 ὑπέλαβε πεποιῆσθαι τῷ θεῷ τὴν κατευχήν, ὥρμησεν ἐπὶ
τὸν ἄνδρα, καὶ τῷ δόρατι διακόψας τὸν θώρακα, καὶ
συνεπερείσας τῇ ῥύμῃ τοῦ ἵππου, ζῶντα μὲν αὐτὸν περι-
έτρεψε, δευτέραν δὲ καὶ τρίτην πληγὴν ἐνσείσας εὐθὺς
ἀπέκτεινεν. ἀποπηδήσας δὲ τοῦ ἵππου καὶ τῶν ὅπλων τοῦ 3
10 νεκροῦ ταῖς χερσὶν ἐφαψάμενος, ⟨ἀναβλέψας⟩ πρὸς τὸν οὐ- d
ρανὸν εἶπεν· „ὦ μεγάλα στρατηγῶν καὶ ἡγεμόνων ἔργα 4
καὶ πράξεις [καὶ] ἐπιβλέπων ἐν πολέμοις καὶ μάχαις, Φε-
ρέτριε Ζεῦ, μαρτύρομαί σε Ῥωμαίων τρίτος ἄρχων ἄρ-
χοντα καὶ βασιλέα στρατηγὸς ἰδίᾳ χειρὶ τόνδε τὸν ἄνδρα
128 S κατεργασάμενος καὶ κτείνας, σοὶ καθιεροῦν τὰ πρῶτα καὶ
16 κάλλιστα τῶν λαφύρων. σὺ δὲ [δια]δίδου τύχην ὁμοίαν ἐπὶ
τὰ λοιπὰ τοῦ πολέμου προστρεπομένοις." ἐκ τούτου 5
συνέμισγον οἱ ἱππεῖς οὐ διακεκριμένοις τοῖς ἱππεῦσιν,
ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πεζοὺς ὁμοῦ προσφερομένους μαχό-
20 μενοι, καὶ νικῶσι νίκην ἰδέᾳ τε καὶ τρόπῳ περιττὴν καὶ
παράδοξον· ἱππεῖς γὰρ ἱππέας καὶ πεζοὺς ἅμα τοσοῦτοι e
τοσούτους οὔτε πρότερον οὔθ' ὕστερον νικῆσαι λέγονται.
Κτείνας δὲ τοὺς πλείστους καὶ κρατήσας ὅπλων καὶ 6
χρημάτων, ἐπανῆλθε πρὸς τὸν συνάρχοντα, μοχθηρῶς

23 Pol. 2, 34, 10–35, 1. Zon. 8, 20. Eutr. 3, 6. Oros. 4, 13, 15

[ΛKPQ] **1** διαφέρων huc e v. 2 trp. Zie. (an praestat διαφαίνων?) πανοπλίαν ἀργ. . . . ἀστραπὴν (sic C) διαφαίνων στίλβουσαν Rei. -πλίαν . . . ἀστραπὴν φέρων στίλβουσαν Emp. || **1. 2** βαφαῖς πᾶσι καὶ ποικ.: trp. Zie. βαφ. καὶ πᾶσι ποικ. Anon. et editt. || **2** edebant ἀστραπὴ | διαφέρων] διὰ νεφῶν Br. cl. Hom. Il. 11, 62 | στιλβούσῃ Mu. Vulc.: στίλβουσαν C Vulc. στίλβουσα cet. || **3** ἐπιβλέψαντα L[1]KP || **4** ἔδοξεν ⟨εἶναι⟩ Zie. || **7** ῥώμηι: em. Rei. || **8** δὲ om. Λ | ἐνσείσας Br.: ἐνθεὶς codd. ἐνεὶς Cor. | εὐθὺς del. Cor., post ἀποπηδήσας δὲ trp. Am. || **9** δὲ] τε K || **10** ἀναβλέψας h. l. add. Zie., post οὐρανὸν Rei. || **11** στρατηγῶν post ἔργα hab. Λ || **12** καὶ del. C | περιβλέπων: em. Cor. || **16** διαδίδου: em. Cor. || **17** προτρεπομένοις: em. Cor. || **19** πρὸς om. K || **20** ἰδέᾳ Anon.: ἰδίαν | καὶ ⟨καινῷ⟩ Rei. || **21** ἱππέας Cor.: ἱππεῖς

a.222 πολεμοῦντα Κελτοῖς περὶ πόλιν μεγίστην καὶ πολυανθρω-
7 ποτάτην τῶν Γαλατικῶν· Μεδιόλανον καλεῖται, καὶ μητρό-
πολιν [μὲν] αὐτὴν οἱ τῇδε Κελτοὶ νομίζουσιν· ὅθεν ἐκθύμως
μαχόμενοι περὶ αὐτῆς, ἀντεπολιόρκουν τὸν Κορνήλιον.
8 ἐπελθόντος δὲ τοῦ Μαρκέλλου, καὶ τῶν Γαισατῶν, ὡς 5
ἐπύθοντο τὴν τοῦ βασιλέως ἧτταν καὶ τελευτήν, ἀπελθόν-
f των, τὸ μὲν Μεδιόλανον ἁλίσκεται, τὰς δ' ἄλλας πόλεις
αὐτοὶ παραδιδόασιν οἱ Κελτοὶ καὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς
ἐπιτρέπουσι πάντα Ῥωμαίοις. καὶ τούτοις μὲν ἦν εἰρήνη
μετρίων τυχοῦσι. 10

8. Ψηφισαμένης δὲ τῆς συγκλήτου μόνῳ Μαρκέλλῳ
θρίαμβον, εἰσήλαυνε, τῇ μὲν ἄλλῃ λαμπρότητι καὶ πλούτῳ
καὶ λαφύροις καὶ σώμασιν ὑπερφυέσιν αἰχμαλώτων ἐν
ὀλίγοις θαυμαστός, ἥδιστον δὲ πάντων θέαμα καὶ και-
νότατον ἐπιδεικνύμενος αὐτὸν κομίζοντα τῷ θεῷ τὴν 15
2 τοῦ βαρβάρου πανοπλίαν. δρυὸς γὰρ εὐκτεάνου πρέμνον
ὄρθιον καὶ μέγα τεμών, καὶ ἀσκήσας ὥσπερ τρόπαιον,
302 ἀνεδήσατο καὶ κατήρτησεν ἐξ αὐτοῦ τὰ λάφυρα, κόσμῳ
3 διαθεὶς καὶ περιαρμόσας ἕκαστον. προϊούσης δὲ τῆς πομ- 129 Z¹
πῆς, ἀράμενος αὐτὸς ἐπέβη τοῦ τεθρίππου, καὶ τροπαιο- 20
φόρων ἀγαλμάτων ἐκεῖνο κάλλιστον καὶ διαπρεπέστα-
4 τον ἐπόμπευε διὰ τῆς πόλεως. ὁ δὲ στρατὸς εἵπετο, καλ-
λίστοις ὅπλοις κεκοσμημένος, ᾄδων ἅμα πεποιημένα μέλη

11 Act. triumph. a. 532. Plut. Marc. 31 (comp. 1), 4. Rom. 16, 4–7. (Cic. Tusc. 4, 49). Liv. 1, 10, 7 per. 20. Val. Max. 3, 2, 5. Frontin. strat. 4, 5, 4. Flor. 1, 20, 5. Eutr. 3, 6. Oros. 4, 13, 15. Ampel. 21. Fest. 189 M. de vir. ill. 45, 1. 2. Verg. Aen. 6, 855–859 c. Serv. Prop. 4, 10, 39–44. Manil. 1, 787. Sil. It. 1, 133. 3, 587. 12, 279 sq.

[ΛKPQ] **3** *μὲν* del. **C** || **5** *τοῦ* **PC**: om. cet. || **10** *τυχοῦσι* Br.: *τυχούσῃ* **KPQ** *τυχοῦσα* *Λ* || **16** *εὐκτεάνου* **AD** Vulc. Anon.: *εὐκταίαν οὐ* **L¹KPQ** *εὐκεάνου* **L²C** *εὐκταίου* Xy. *εὐκεάτου* Steph. *εὐκεραίου* vel *εὐκεράτου* Br. *εὐθυκτεάνου* Cor. (cl. v. *ἰθυκτέανος* Hesychii) *ἀκεραίου* Zie. *λέγεται δὲ Πείρας . . . ἐκ τῶν περὶ Τίρυνθα δένδρων ὄγχνην τεμὼν εὐκτέανον Ἥρας ἄγαλμα μορφῶσαι* Plut. ap. Euseb. praep. ev. 3, 8 p. 99 || **17** *ὄρειον*: em. (Am.) Cor. | *καὶ*¹ om. **PC** | *μετατεμὼν* **L¹KPC** || **18** *κατήρτισεν* **K** || **19** *προσιούσης*: em. Br. || **20** *αὐτὸν* **K** || **20.21** *τροπαιοφόρον ἄγαλμα τῶν ἐκείνου*: em. Sint. || **23** *ἅμα*] *ἄλλα τε* Cor.

129 S καὶ παιᾶνας ἐπινικίους εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν στρατηγόν.
οὕτω δὲ προβὰς καὶ παρελθὼν εἰς τὸν νεὼν τοῦ Φερε- 5
τρίου Διός, ἀνέστησε καὶ καθιέρωσε τρίτος καὶ τελευ-
ταῖος ἄχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος. πρῶτος μὲν γὰρ ἀν- 6
5 ήνεγκε σκῦλα Ῥωμύλος ἀπ' Ἄκρωνος τοῦ Καινινήτου, b
δεύτερος δὲ Κόσσος Κορνήλιος ἀπὸ Τολουμνίου Τυρρη-
νοῦ, μετὰ δὲ τούτους Μάρκελλος ἀπὸ Βριτομάτου βα-
σιλέως Γαλατῶν, μετὰ δὲ Μάρκελλον οὐδ' εἷς.
Καλεῖται δ' ὁ μὲν θεὸς ᾧ πέμπεται Φερέτριος Ζεύς, ὡς 7
10 μὲν ἔνιοί φασιν, ἀπὸ τοῦ φερετρευομένου τροπαίου κατὰ
τὴν Ἑλληνίδα γλῶσσαν, ἔτι πολλὴν τότε συμμεμειγμένην
τῇ Λατίνων, ὡς δ' ἕτεροι, Διός ἐστιν ἡ προσωνυμία
κεραυνοβολοῦντος. τὸ γὰρ τύπτειν φέρειν οἱ Ῥωμαῖοι
καλοῦσιν. ἄλλοι δὲ παρὰ τὴν τοῦ πολεμίου πληγὴν γεγο- 8
15 νέναι τοὔνομα λέγουσι· καὶ γὰρ νῦν ἐν ταῖς μάχαις, ὅταν
διώκωσι τοὺς πολεμίους, πυκνὸν τὸ φέρε, τουτέστι παῖε, c
παρεγγυῶσιν ἀλλήλοις. τὰ δὲ σκῦλα σπόλια μὲν κοινῶς, 9
130 Z[1] ἰδίως δ' ὀπίμια ταῦτα καλοῦσι. καίτοι φασὶν ἐν τοῖς
ὑπομνήμασι Νομᾶν Πομπίλιον καὶ πρώτων ὀπιμίων καὶ
20 δευτέρων καὶ τρίτων μνημονεύειν, τὰ μὲν πρῶτα ληφθέντα
τῷ Φερετρίῳ Διῒ κελεύοντα καθιεροῦν, τὰ δεύτερα δὲ
τῷ Ἄρει, τὰ δὲ τρίτα τῷ Κυρίνῳ, καὶ λαμβάνειν γέρας
ἀσσάρια τριακόσια τὸν πρῶτον, τὸν δὲ δεύτερον διακό-
σια, τὸν δὲ τρίτον ἑκατόν. ὁ μέντοι πολὺς οὗτος ἐπικρα- 10
25 τεῖ λόγος, ὡς ἐκείνων μόνων ὀπιμίων ὄντων, ὅσα καὶ

9 Plut. Rom. 16, 6. 7. Fest. p. 186. Paul. Fest. p. 92 M. Liv. 1, 10, 6. Prop. 4, 10, 45–48. Dion. Hal. 2, 34, 4

[ΛKPQ] **2** *νεὼ* **L¹Q** || **3** *ἀνέστη* **L¹** | *καθιέρωσε* ⟨*τὰ λάφυρα*⟩ vel sim. Zie. || **4** *αἰῶνος* Xy.: *ἀγῶνος* || **6** *τοῦ λουμνίου*: em. Aldina | *τυρρινοῦ* **L** || **7** *Βριτομάρτου* Steph., *βιρδομάρου* Anon. ut p. 111, 12 || **9** *πέμπεται καὶ* **ΛQ** *ὀπίμιός τε καὶ* pro *ᾧ πέμπεται* Steph. || **10** *τρόπαια*: em. Aldina || **13** *φέρειν*] *φερῖρε* Am. Steph. editt. cl. Rom. 16, 6, ubi tamen *φέρι* habent codd. || **14** *πολέμου*: em. Haitinger || **16** *φέρι* Am. Steph. editt. || **18** *ὀπίμια*] item Rom. *ὀπῖμα* Steph. || **19** *πομπήλιον* **P** *ἐμποπίλιον* **K** || **21** *δὲ δεύτερα* Sch. || **23** *τριακόσια*] τ̄ **L** | *διακόσια* Xy.: *ὀγδοήκοντα* codd. (π̄ **L**) || **24** *δὲ* om. **K** | *ἑκατόν*] ρ̄ **L** | *οὕτως* Cor. || **25** *μόνον* **D** | *ὀπιμίων* Am. Anon.: *τιμίων* | *ὅσα*] subaudi *ληφθῇ* Rei. *σκυλεύεται* Cor. *γίνεται* Sch.

d *παρατάξεως οὔσης καὶ πρῶτα καὶ στρατηγοῦ* [*καὶ*] *στρατη-*
γὸν ἀνελόντος. περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον.
11 *Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν νίκην ἐκείνην καὶ τοῦ πολέμου τὴν*
κατάλυσιν οὕτως ὑπερηγάπησαν, ὥστε καὶ τῷ Πυθίῳ
*χρυσοῦν κρατῆρα ἀπὸ λιτρῶν *** εἰς Δελφοὺς ἀποστεῖλαι* 5
χαριστήριον, καὶ τῶν λαφύρων ταῖς τε συμμαχίσι μετα-
δοῦναι πόλεσι λαμπρῶς, καὶ πρὸς Ἱέρωνα πολλὰ πέμψαι 130 S
τὸν Συρακοσίων βασιλέα, φίλον ὄντα καὶ σύμμαχον.
a.216 **9.** *Ἀννίβου δ' ἐμβαλόντος εἰς Ἰταλίαν, ἐπέμφθη μὲν*
2 *ὁ Μάρκελλος ἐπὶ Σικελίαν στόλον ἄγων· ἐπεὶ δ' ἡ περὶ* 10
Κάννας ἀτυχία συνέπεσε, καὶ Ῥωμαίων οὐκ ὀλίγαι μυριά-
e *δες ἐν τῇ μάχῃ διεφθάρησαν, ὀλίγοι δὲ σωθέντες εἰς Κα-*
νύσιον συνεπεφεύγεσαν, ἦν δὲ προσδοκία τὸν Ἀννίβαν
εὐθὺς ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλᾶν, ὅπερ ἦν κράτιστον τῆς δυνά-
3 *μεως ἀνῃρηκότα, πρῶτον μὲν ὁ Μάρκελλος ἀπὸ τῶν νεῶν* 131 Z[1]
ἔπεμψε τῇ πόλει φυλακὴν πεντακοσίους καὶ χιλίους ἄν- 16
δρας, ἔπειτα δόγμα τῆς βουλῆς δεξάμενος, εἰς Κανύσιον
παρῆλθε, καὶ τοὺς ἐκεῖ συνειλεγμένους παραλαβὼν ἐξ-
ήγαγε τῶν ἐρυμάτων, ὡς οὐ προησόμενος τὴν χώραν.
4 *Ῥωμαίοις δὲ τῶν ἡγεμονικῶν καὶ δυνατῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν* 20
ἐτεθνήκεσαν ἐν ταῖς μάχαις, Φαβίου δὲ Μαξίμου, τοῦ
f *πλεῖστον ἔχοντος ἀξίωμα πίστεως καὶ συνέσεως, τὸ λίαν*
ἀπηκριβωμένον ἐν τοῖς ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν λογισμοῖς
5 *ὡς ἀργὸν ἐπὶ τὰς πράξεις καὶ ἄτολμον ᾐτιῶντο· καὶ νο-*
μίζοντες ἀποχρῶντα τοῦτον ἔχειν πρὸς ἀσφάλειαν, οὐ 25
διαρκῆ δὲ πρὸς ἄμυναν στρατηγόν, ἐπὶ τὸν Μάρκελλον
6 *⟨κατέφευγον⟩, καὶ τὸ θαρραλέον αὐτοῦ καὶ δραστήριον*

9 Liv. 22, 35, 6. 57, 1. 7. 8. App. Hann. 27, 117 || **20** Plut. Fab. Max. 19, 1–6

[**ΛKPQ**] **1** *καὶ πρῶτα*] *καθιέρωται* Madvig | *στρατηγοῦ* **AD**: *στρατηγοὺς* | *καὶ* del. Aldina || **5** *λύτρων* Aldina | lac. hab. **L** *ν'* add. Am. Moser Sch. *ρ'* Bernardakis *ο'* vel *λ'* Rei. || **8** *τὸν*] *τῶν* **L**[1]**P** | *συρακουσίων* **Q** || **9** *ἐμβάντος* **P** || **12** *περισωθέντες* **C** | *κανούσιον* **KQ** || **13** *συνεπεφεύγεσαν* om. **P** || **14** *ἐλαύνειν* **P** || **17** *δόγματα* **Q** | *κανούσιον* **C** || **19** *προησομένους*: em. Ald. || **20** *ῥωμαῖοι*: em. Rei. || **23** *μὴ* om. **L**[1] || **26** *διαρκὲς* **L**[1]**PQ** *διαρκῆς* **K** || **27** *κατέφευγον* add. (Am.) Steph. *ἀφεώρων* **C** Vulc., sed cf. Mus. Rhen. 81, 65 (de Cat. min. 52, 1) | *καὶ*[1] om. **C** Vulc. Mu.

πρὸς τὴν ἐκείνου κεραννύντες καὶ ἁρμόττοντες εὐλάβειαν a.216
καὶ πρόνοιαν, ποτὲ μὲν ἀμφοτέρους ἅμα χειροτονοῦντες
ὑπάτους, ποτὲ δ' ἐν μέρει, τὸν μὲν ὕπατον τὸν δ' ἀνθύπα-
τον ἐξέπεμπον. ὁ δὲ Ποσειδώνιός φησι (FGrH 87 F 42) τὸν 7
5 μὲν Φάβιον θυρεὸν καλεῖσθαι, τὸν δὲ Μάρκελλον ξίφος. αὐτὸς 303
δ' ὁ Ἀννίβας ἔλεγε, τὸν μὲν Φάβιον ὡς παιδαγωγὸν φοβεῖ-
σθαι, τὸν δὲ Μάρκελλον ὡς ἀνταγωνιστήν· ὑφ' οὗ μὲν γὰρ
κωλύεσθαι κακόν τι ποιεῖν, ὑφ' οὗ δὲ καὶ πάσχειν.

10. Πρῶτον μὲν οὖν ἀνέσεως πολλῆς καὶ θρασύτητος
10 ἐκ τοῦ κρατεῖν τοῦ Ἀννίβα τοῖς στρατιώταις ἐγγενομέ-
131 S 132 Z[1] νης, τοὺς ἀποσκιδναμένους τοῦ στρατοπέδου καὶ κατα-
τρέχοντας τὴν χώραν ἐπιτιθέμενος κατέκοπτε καὶ ὑπαν-
ήλισκε τῆς δυνάμεως· ἔπειτα πρὸς Νέαν πόλιν καὶ Νῶ- 2
λαν βοηθήσας, Νεαπολίτας μὲν ἐπέρρωσεν, αὐτοὺς καθ'
15 ἑαυτοὺς βεβαίους ὄντας Ῥωμαίοις, εἰς δὲ Νῶλαν εἰσελ-
θὼν στάσιν εὗρε, τῆς βουλῆς τὸν δῆμον ἀννιβίζοντα με-
ταχειρίσασθαι καὶ καταρτίσαι μὴ δυναμένης. ἦν γάρ τις 3 b
ἀνὴρ εὐγενείᾳ τε πρωτεύων ἐν τῇ πόλει καὶ κατ' ἀνδρείαν
ἐπιφανής, ὄνομα Βάνδιος· τοῦτον ἐν Κάνναις περιόπτως 4
20 ἀγωνισάμενον, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνελόντα τῶν Καρχηδο-
νίων, τέλος δ' αὐτὸν ἐν τοῖς νεκροῖς εὑρεθέντα πολλῶν
βελῶν κατάπλεων τὸ σῶμα θαυμάσας ὁ Ἀννίβας οὐ μό-
νον ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων, ἀλλὰ καὶ δῶρα προσέθηκε καὶ
φίλον ἐποιήσατο καὶ ξένον. ἀμειβόμενος οὖν ταύτην τὴν 5
25 χάριν ὁ Βάνδιος εἷς ἦν τῶν ἀννιβιζόντων προθύμως, καὶ
τὸν δῆμον ἰσχύων ἐξήγαγε πρὸς ἀπόστασιν. ὁ δὲ Μάρ- 6 c
κελλος ἀνελεῖν μὲν ἄνδρα λαμπρὸν οὕτω τὴν ψυχὴν ⟨καὶ⟩

13 Liv. 23, 14, 10–15, 2 ‖ **17** Liv. 23, 15, 7–16, 1. Frontin. strat. 3, 16, 1. Cass. Dio fg. 57, 32 B. Zon. 9, 2

[**ΛΚPQ**] **4** *ποσειδόνιος* **P** ‖ **5** *θυρεὸν ⟨ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων⟩* Zie. cl. et Fab. Max. 19, 4 | *δὲ* om. **L**[1] ‖ **10** *ἐκ τοῦ ⟨τῶν ὑπαίθρων⟩* Rei. | *τὸν ἀννίβαν*: em. Zie. ‖ **11** *κατέχοντας*: em. Br. ‖ **12** *ὑπάλισκε* **L**[1] *ὑφαλίσκετο* **KP** *ὑφηλίσκετο* **Q** ‖ **17** *καταρτῆσαι* **L**[1]**K** *κρατῆσαι* **P** ‖ **18** *καὶ* om. **P** | *ἀνδρίαν* **Q** ‖ **19** *Βάνδιος*] Bantium vocant Liv. Frontin. ‖ **21** *⟨καὶ⟩ αὐτὸν* Rei. ‖ **24** *ταύτην* om. **A D** Sint. ‖ **26** *ἐξῆγε* Cor. ‖ **27** *ψυχὴν* Rei.: *τύχην* | *καὶ* add. Rei.

a.216 κεκοινωνηκότα τῶν μεγίστων Ῥωμαίοις ἀγώνων οὐχ
ὅσιον ἡγεῖτο, πρὸς δὲ τῷ φύσει φιλανθρώπῳ καὶ πιθανὸς
ὢν ὁμιλίᾳ [καὶ] προσάγεσθαι φιλότιμον ἦθος, ἀσπασά-
μενόν ποτε τὸν Βάνδιον αὐτὸν ἠρώτησεν ὅστις ἀνθρώπων
εἴη, πάλαι μὲν εὖ εἰδώς, ἀρχὴν δὲ καὶ πρόφασιν ἐντεύξεως 5
7 ζητῶν. ὡς γὰρ εἶπε „Λεύκιος Βάνδιος", οἷον ἡσθεὶς καὶ
θαυμάσας ὁ Μάρκελλος, „ἦ γὰρ ἐκεῖνος" ἔφη „σὺ Βάν- 133 Z[1]
διος, οὗ πλεῖστος ἐν Ῥώμῃ λόγος τῶν ἐν Κάνναις ἀγωνι-
σαμένων, ὡς μόνου Παῦλον Αἰμίλιον τὸν ἄρχοντα μὴ προ-
d λιπόντος, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν ⟨εἰς⟩ ἐκεῖνον φερομένων 10
8 βελῶν ὑποστάντος τῷ σώματι καὶ ἀναδεξαμένου;" φή-
σαντος δὲ τοῦ Βανδίου καί τι καὶ παραφήναντος αὐτῷ
τῶν τραυμάτων, „εἶτ'" ἔφη „τηλικαῦτα γνωρίσματα φέ-
ρων τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας, οὐκ εὐθὺς προσῄεις; ἦ κακοί
σοι δοκοῦμεν ἀρετὴν ἀμείβεσθαι φίλων, οἷς ἐστι τιμὴ καὶ 15
9 παρὰ τοῖς πολεμίοις;" ταῦτα φιλοφρονηθεὶς καὶ δεξιω- 132 S
σάμενος, ἵππον τε δωρεῖται πολεμιστὴν αὐτῷ καὶ δραχμὰς
ἀργυρίου πεντακοσίας.

11. Ἐκ τούτου βεβαιότατος μὲν ἦν Μαρκέλλῳ παρα-
στάτης καὶ σύμμαχος, δεινότατος δὲ μηνυτὴς καὶ κατήγο- 20
2 ρος τῶν τἀναντία φρονούντων ὁ Βάνδιος. ἦσαν δὲ πολ-
λοί, καὶ διενοοῦντο τῶν Ῥωμαίων ἐπεξιόντων τοῖς πολε-
e 3 μίοις αὐτοὶ διαρπάσαι τὰς ἀποσκευάς. διὸ συντάξας ὁ
Μάρκελλος τὴν δύναμιν ἐντός, παρὰ τὰς πύλας ἔστησε τὰ
σκευοφόρα καὶ τοῖς Νωλανοῖς διὰ κηρύγματος ἀπεῖπε 25
4 πρὸς τὰ τείχη προσπελάζειν. ἦν οὖν ὅπλων ἔρημα καὶ

19 c. 11 Liv. 23, 16. Sil. It. 12, 161–319. Cic. Brut. 12. Verg. Aen. 6, 857 sq. Val. Max. 1, 6, 9. Flor. 1, 22, 29. Frontin. strat. 2, 4, 8. Oros. 4, 16, 12. Ampel. 18, 10. 46, 6. de vir. ill. 42, 6. 45, 4. Zon. 9, 2

[**ΛKPQ**] **3** *καὶ* del. C Cor. (qui et verbum excidisse suspicatur cl. Am.: attraire et gaigner) || **3. 4** *ἀσπασαμένου ποτὲ τοῦ βανδίου*: em. Sint. *ποτὲ* post *Βανδίου* trp. Benseler || **4** *ὅστις ἂν ἀνθρ.* **L**[1]**KP** || **9** *μόνον* **L**[1]**PM** || **10** *εἰς ἐκεῖνον* Cor.: *ἐκείνωι* || **12** *παρεμφήναντος* **Q** || **15** *οἷς*] *ἧς* Anon. || **24** *παρὰ*] *περὶ* Aldina || **26** *ἦν οὖν*] *ἡ γοῦν* Rei. | *ἔρημα* Br.: *ἐρημία* codd., cf. Liv. 16, 10 *nec armatus quisquam in muris esset*

τὸν Ἀννίβαν ἐπεσπάσατο προσάγειν ἀτακτότερον, ὡς τῶν a.216
ἐν τῇ πόλει ταραττομένων. ἐν τούτῳ δὲ τὴν καθ' αὑτὸν 5
πύλην ἀναπετάσαι κελεύσας ὁ Μάρκελλος ἐξήλασεν, ἔχων
μεθ' ἑαυτοῦ τῶν ἱπποτῶν τοὺς λαμπροτάτους, καὶ προσ-
134 Z[1] πεσὼν κατὰ στόμα συνείχετο τοῖς πολεμίοις. μετ' ὀλί- 6
6 γον δ' οἱ πεζοὶ καθ' ἑτέραν πύλην ⟨ἐξ⟩εχώρουν μετὰ δρό-
μου καὶ βοῆς, καὶ πρὸς τούτους αὖθις αὖ τοῦ Ἀννίβα μερί-
ζοντος τὴν δύναμιν, ἡ τρίτη τῶν πυλῶν ἀνεῴγνυτο, καὶ
δι' αὐτῆς ἐξέθεον οἱ λοιποί, καὶ προσέκειντο πανταχόθεν f
10 ἐκπεπληγμένοις τῷ ἀπροσδοκήτῳ καὶ κακῶς ἀμυνομένοις
τοὺς ἐν χερσὶν ἤδη διὰ τοὺς ὕστερον ἐπιφερομένους.
κἀνταῦθα πρῶτον οἱ σὺν Ἀννίβᾳ Ῥωμαίοις ἐνέδωκαν, 7
ὠθούμενοι φόνῳ πολλῷ καὶ τραύμασι πρὸς τὸ στρατό- 304
πεδον. λέγονται γὰρ ὑπὲρ πεντακισχιλίους ἀποθανεῖν,
15 ἀποκτεῖναι δὲ Ῥωμαίων οὐ πλείονας ἢ πεντακοσίους. ὁ δὲ 8
Λίβιος (23, 16, 15sq.) οὕτω μὲν οὐ διαβεβαιοῦται γενέσθαι
μεγάλην ⟨τὴν⟩ ἧτταν, οὐδὲ πεσεῖν νεκροὺς τοσούτους τῶν
πολεμίων, κλέος δὲ μέγα Μαρκέλλῳ καὶ Ῥωμαίοις ἐκ
κακῶν θάρσος ἀπὸ τῆς μάχης ἐκείνης ὑπάρξαι θαυμαστόν,
20 οὐχ ὡς πρὸς ἄμαχον οὐδ' ἀήττητον, ἀλλά τι καὶ παθεῖν
δυνάμενον διαγωνιζομένοις πολέμιον.

133 S **12.** Διὸ καὶ θατέρου τῶν ὑπάτων ἀποθανόντος, ἐκά- a.215
λει Μάρκελλον ὁ δῆμος ἐπὶ τὴν διαδοχὴν ἀπόντα, καὶ
βίᾳ τῶν ἀρχόντων ὑπερέθετο τὴν κατάστασιν, ἕως ἐκεῖ-
25 νος ἦλθεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. καὶ πάσαις μὲν ἀπε- 2 b
δείχθη ταῖς ψήφοις ὕπατος, ἐπιβροντήσαντος δὲ τοῦ θεοῦ
καὶ τῶν ἱερέων οὐκ αἴσιον τιθεμένων τὸ σημεῖον, ἐμφα-
νῶς δὲ κωλύειν ὀκνούντων καὶ δεδιότων τὸν δῆμον, αὐ-
τὸς ἐξωμόσατο τὴν ἀρχήν.

22 Liv. 23, 30, 19. 31, 7. 8. 12—14. 32, 2. Oros. 4, 16, 12

[**ΛKPQ**] **2** *αὐτῶν* **P** || **6** *ἐχώρουν*: em. Zie. (*erupere* Liv. 16, 13) || **7** *τούτοις*: em. Br. | *αὖ τοῦ* Rei.: *αὐτοῦ* || **13** *φόνωι* hab. **K**: *φόβω* cet. || **14** *ἀποβαλεῖν* Haitinger || **15** *οὐ* om. **K** || **16** *λύβιος* **P** | *οὐ* om. **K** || **17** *τὴν* add. Cor. || **20** *ὡς οὐχὶ* Rei. *ὡς οὐ* Cor. || **21** *διαγωνιζομένους*: em. Steph.

a.215 3 *Οὐ μέντοι τὴν στρατείαν ἔφυγεν, ἀλλ' ἀνθύπατος* 135 Z[1]
ἀναγορευθεὶς καὶ πάλιν πρὸς Νῶλαν ἐπανελθὼν εἰς τὸ
στρατόπεδον, κακῶς ἐποίει τοὺς ᾑρημένους τὰ τοῦ Φοίνι-
4 *κος. ὡς δ' ὀξεῖαν ἐπ' αὐτὸν θέμενος βοήθειαν ἐκεῖνος*
ἧκε, προκαλουμένῳ μὲν ἐκ παρατάξεως οὐκ ἠβουλήθη 5
διαγωνίσασθαι, τρέψαντι δὲ τὸ πλεῖστον ἐφ' ἁρπαγὴν
c *τοῦ στρατοῦ καὶ μηκέτι προσδεχομένῳ μάχην ἐπεξῆλθε,*
διαδοὺς δόρατα τῶν ναυμάχων μεγάλα τοῖς πεζοῖς καὶ
διδάξας πόρρωθεν συντιτρώσκειν τοὺς Καρχηδονίους,
ἀκοντιστὰς μὲν οὐκ ὄντας, αἰχμαῖς δὲ χρωμένους ἐκ χειρὸς 10
5 *βραχείαις. διὸ καὶ δοκοῦσι τότε δεῖξαι τὰ νῶτα Ῥωμαίοις*
ὅσοι συνέβαλον καὶ φυγὴν ἀπροφάσιστον φυγεῖν, ἀποβα-
λόντες ἐξ ἑαυτῶν νεκροὺς μὲν γενομένους πεντακισχιλίους,
⟨αἰχμαλώτους δ' ἑξακοσίους⟩, καὶ τῶν ἐλεφάντων τέσσα-
6 *ρας μὲν πεσόντας, δύο δὲ ζωοὺς ἁλόντας. ὃ δ' ἦν μέγιστον,* 15
ἡμέρᾳ τρίτῃ μετὰ τὴν μάχην ἱππεῖς Ἰβήρων καὶ Νομάδων
d *μιγάδες αὐτομολοῦσιν ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους, οὔπω πρό-*
τερον Ἀννίβα τοῦτο παθόντος, ἀλλ' ἐκ ποικίλων καὶ
πολυτρόπων συνηρμοσμένον ἐθνῶν βαρβαρικὸν στράτευμα
7 *πλεῖστον χρόνον ἐν μιᾷ γνώμῃ διαφυλάξαντος. οὗτοι* 20
μὲν οὖν πιστοὶ παρέμειναν εἰς ἅπαν αὐτῷ τε τῷ Μαρ-
κέλλῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν στρατηγοῖς.

a.214 **13.** *Ὁ δὲ Μάρκελλος ἀποδειχθεὶς ὕπατος τὸ τρίτον*
2 *εἰς Σικελίαν ἔπλευσεν. αἱ γὰρ Ἀννίβου περὶ τὸν πόλε-* 136 Z[1]
μον εὐπραξίαι Καρχηδονίους ἐπῆραν αὖθις ἀντιλαμβάνε- 134 S
σθαι τῆς νήσου, μάλιστα τεταραγμένων τῶν περὶ τὰς 26

1 Liv. 23, 41, 13–46, 7. Eutr. 3, 12, 1. Zon. 9, 3 || **23** mor. 195 d. CIL I[2] p. 57. Liv. 24, 9, 3–10, 2. Nep. Cat. 1, 2. Fest. p. 352 M. Zon. 9, 4 || **24** Pol. 8, 1, 7. Liv. 24, 21, 1. Sil. It. 14, 110–113

[*Λ*KPQ] **1** *στρατηγίαν* Zie. || **3** *τὰ* om. K || **4** *ἐπ' αὐτὸν ὀξεῖαν* K || **5** *ἐβουλήθη* K || **9** *συντιτρώσκειν* Zie.: *συντηρῶσι* L[1]P *συντηροῦσι* QL[2] om. K *συντηροῦσι παίειν* ex Aldina editt. *συντηροῦντας παίειν* Rei. Orelli || **11** *βραχείας* KM || **14** *αἰχμ. δ' ἑξακ.* add. Sint. ex Liv. 46, 4 *(hostium plus quinque milia caesa eo die, vivi capti sexcenti)* || **17** *γὰρ ὑπὲρ τριακ.* K || **19** *συνηρμοσμένων* PQ | *βαρβαρικῶν* Rei. | *στρατεύματα* Q || **20** *παραφυλάξαντος* K || **26** post *μάλιστα* lac. trium lit. in K

Συρακούσας μετὰ τὴν Ἱερωνύμου τοῦ τυράννου τελευτήν. διὸ καὶ Ῥωμαίων ἦν ἐκεῖ προαπεσταλμένη δύναμις καὶ 3 e
στρατηγὸς Ἄππιος. ταύτην παραλαμβάνοντι τῷ Μαρκέλλῳ προσπίπτουσι Ῥωμαῖοι πολλοί, συμφορᾷ κεχρη- a.213/2
5 *μένοι τοιαύτῃ. τῶν περὶ Κάννας παραταξαμένων πρὸς* 4
Ἀννίβαν οἱ μὲν ἔφυγον, οἱ δὲ ζῶντες ἥλωσαν, τοσοῦτον πλῆθος, ὡς δοκεῖν Ῥωμαίοις ὑπολελεῖφθαι μηδὲ τοὺς τὰ τείχη διαφυλάξοντας. τοῖς δ' ἄρα τοσοῦτον [τοῦ] φρο- 5
νήματος καὶ μεγαλοψυχίας περιῆν, ὥστε τοὺς μὲν αἰχμα-
10 *λώτους ἐπὶ μικροῖς λύτροις ἀποδιδόντος Ἀννίβου μὴ λαβεῖν, ἀλλ' ἀποψηφίσασθαι, καὶ περιϊδεῖν τοὺς μὲν ἀναιρεθέντας, τοὺς δὲ πραθέντας ἔξω τῆς Ἰταλίας, τῶν δὲ* 6
φυγῇ περιγενομένων τὸ πλῆθος εἰς Σικελίαν ἀποστεῖλαι, f
διακελευσαμένους Ἰταλίας μὴ ἐπιβαίνειν, ἕως πολεμοῦσι
15 *πρὸς Ἀννίβαν. οὗτοι δὴ τῷ Μαρκέλλῳ παραγενομένῳ* 7
προσπεσόντες ἀθρόοι καὶ χαμαὶ καταβαλόντες αὑτούς, ᾔτουν τάξιν ἐπιτίμου στρατείας, μετὰ πολλῆς βοῆς καὶ δακρύων ἐπαγγελλόμενοι δείξειν δι' ἔργων ἀτυχίᾳ τινὶ μᾶλλον ἢ δι' ἀνανδρίαν αὐτῶν τὴν τροπὴν ἐκείνην γενο- 305
20 *μένην. οἰκτίρας οὖν αὐτοὺς ὁ Μάρκελλος ἔγραψε πρὸς* 8
137 Z¹ *τὴν σύγκλητον, αἰτούμενος ἐκ τούτων ἀεὶ τῆς στρατιᾶς τὸ ἐπιλεῖπον ἀναπληροῦν. λόγων δὲ πολλῶν γενομένων,* 9
ἐποιήσατο γνώμην ἡ βουλή, μηδὲν εἰς δημόσια πράγματα δεῖσθαι Ῥωμαίους ἀνθρώπων ἀνάνδρων· εἰ δὲ βούλεται
25 *χρῆσθαι Μάρκελλος αὐτοῖς,* **** *[ἴσ] ὡς μηδενὶ τῶν*

3 c. 13, 3–10 Liv. 25, 5, 10–7, 4 (23, 31, 4). Val. Max. 2, 7, 15. Frontin. strat. 4, 1, 44 || 9 Pol. 6, 58, 2–13. Liv. 22, 58–61, 3. Val. Max. 2, 7, 15

[ΛKPQ] 3 *ἄπιος* K (scil. Appius Claudius Pulcher cos. 212) | *λαμβάνοντι* K || 4 *ῥωμαίων* C || 6 *ἥλωσαν, ⟨οἱ δ' ἀνῃρέθησαν⟩* vel sim. Zie. || 7 *ῥωμαίους* QL² || 8 *τοῖς*] *τοὺς* L¹P | *τοσοῦτο* ΛQ | *τοῦ* del. Cor. || 12 *πραχθέντας* K || 17 *ἐπιτίμου* Rei.: *ἐπισήμου* || 19 *ἀνανδρείαν* P || 20 *αὐτοῖς* P || 21 *ἀεὶ* del. Br. | *στρατείας*: em. Br. || 22 *ὑπολεῖπον*: em. Rei. || 23 *τὰ δημόσια* Rei. | *πραγμάτων* K || 25 *Μάρκελλον αὐτοῖς ὥστε* Madvig || 25—p. 122, 1 lac. stat., deinde *ὡς . . . ὑπάρχον* Zie.: *ἴσως . . . ὑπάρχοντος* codd. (*ὑπάρχοντας* P) *ὅμως* vel *ὅλως* pro *ἴσως* Rei. *εἰκὸς* Bernardakis *μηδενὸς* Anon. et editt.

ἐπ' ἀνδρείᾳ νομιζομένων στεφάνων καὶ γερῶν τυχεῖν ὑπ-
10 *άρχον[τος]. τοῦτο τὸ δόγμα Μάρκελλον ἠνίασε, καὶ μετὰ*
τὸν ἐν Σικελίᾳ πόλεμον ἐπανελθών, ἐμέμψατο τὴν βουλήν,
b *ὡς ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων οὐ παρασχοῦσαν αὐτῷ*
τοσούτων δυστυχίαν ἐπανορθώσασθαι πολιτῶν. 5

a.214/3 **14.** *Τότε δ' ἐν Σικελίᾳ πρῶτον μὲν ἀδικηθεὶς ὑφ'* 135 S
Ἱπποκράτους στρατηγοῦ Συρακοσίων, ὅς Καρχηδονίοις
χαριζόμενος καὶ τυραννίδα κτώμενος αὐτῷ πολλοὺς
2 *διέφθειρε Ῥωμαίων πρὸς Λεοντίνοις **** καὶ εἷλε τὴν*
τῶν Λεοντίνων πόλιν κατὰ κράτος καὶ Λεοντίνους μὲν 10
οὐκ ἠδίκησε, τῶν δ' αὐτομόλων ὅσους ἔλαβε μαστιγώσας
3 *ἀπέκτεινε. τοῦ δ' Ἱπποκράτους πρῶτον μὲν λόγον εἰς*
τὰς Συρακούσας προπέμψαντος, ὡς Λεοντίνους ἡβηδὸν
c *ἀποσφάττει Μάρκελλος, ἔπειτα δὲ τεταραγμένοις ἐπι-*
πεσόντος καὶ τὴν πόλιν καταλαβόντος, ἄρας ὁ Μάρκελ- 15
4 *λος τῷ στρατῷ παντὶ πρὸς τὰς Συρακούσας ἐχώρει. καὶ*
καταστρατοπεδεύσας πλησίον, εἰσέπεμψε μὲν πρέσβεις, 138 Z[1]
5 *περὶ τῶν ἐν Λεοντίνοις διδάξοντας. ὡς δ' οὐδὲν ἦν ὄφε-*
λος, μὴ πειθομένων Συρακοσίων (ἐκράτουν γὰρ οἱ περὶ
τὸν Ἱπποκράτην), προσβολὰς ἐποιεῖτο κατὰ γῆν ἅμα καὶ 20
κατὰ θάλασσαν, Ἀππίου μὲν τὸν πεζὸν ἐπάγοντος στρα-
τόν, αὐτὸς δὲ πεντήρεις ἔχων ἑξήκοντα παντοδαπῶν
6 *ὅπλων καὶ βελῶν πλήρεις. ὑπὲρ δὲ μεγάλου ζεύγματος*
νεῶν ὀκτὼ πρὸς ἀλλήλας συνδεδεμένων μηχανὴν ἄρας,
d *ἐπέπλει πρὸς τὸ τεῖχος, τῷ πλήθει καὶ τῇ λαμπρότητι τῆς* 25
7 *παρασκευῆς καὶ τῇ δόξῃ τῇ περὶ αὐτὸν πεποιθώς· ἧς ἄρα*
λόγος οὐδεὶς ἦν Ἀρχιμήδει καὶ τοῖς Ἀρχιμήδους μηχανή-
8 *μασιν. ὧν ὡς μὲν ἔργον ἄξιον σπουδῆς οὐδὲν ὁ ἀνὴρ*

6 Pol. 8, 3–4, 2. Liv. 24, 29–34, 8. Sil. It. 14, 125–191 || **28** cf. infra c. 17, 6 et Carp. ap. Papp. 8, 3, p. 1026, 9–12 H.

[**ΛKPQ**] **1** *ὑπ' ἄρχοντος* editt.; cf. Liv. 25, 7, 4: *si M. Claudio proconsuli aliter videretur, faceret quod e re publica fideque sua duceret, dum ne quis eorum munere vacaret, neu dono militari virtutis ergo donaretur* || **5** *τοσοῦτον* **ΛPQ** || **7** *συρακοσίων στρατηγοῦ*: trp. Zie. | *ὅς*] *ὡς* **Q** || **9** *πρὸς*] *ἐν* **M** | *λεοντίνους* **C** | lac. ind. Xy. (*καὶ* del. Rei.) || **14** *ταραττομένοις* **K** || **19** *μὴ* om. **L[1]KP** || **27** *ἀρχιμήδου* codd. praet. **K**

προὔθετο, γεωμετρίας δὲ παιζούσης ἐγεγόνει πάρεργα τὰ πλεῖστα, πρότερον φιλοτιμηθέντος Ἱέρωνος τοῦ βασιλέως καὶ πείσαντος Ἀρχιμήδη τρέψαι τι τῆς τέχνης ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐπὶ τὰ σωματικά, καὶ τὸν λόγον ἁμῶς γέ πως
5 δι' αἰσθήσεως μείξαντα ταῖς χρείαις ἐμφανέστερον καταστῆσαι τοῖς πολλοῖς. τὴν γὰρ ἀγαπωμένην ταύτην καὶ 9 περιβόητον ὀργανικὴν ἤρξαντο μὲν κινεῖν οἱ περὶ Εὔδοξον καὶ Ἀρχύταν, ποικίλλοντες τῷ γλαφυρῷ γεωμετρίαν, e καὶ λογικῆς καὶ γραμμικῆς ἀποδείξεως οὐκ εὐποροῦντα
136 S προβλήματα δι' αἰσθητῶν καὶ ὀργανικῶν παραδειγμά-
11 των ὑπερείδοντες, ὡς τὸ περὶ δύο μέσας ἀνὰ λόγον πρό- 10 βλημα καὶ στοιχεῖον ἐπὶ πολλὰ τῶν γραφομένων ἀναγ-
139 Z[1] καῖον εἰς ὀργανικὰς ἐξῆγον ἀμφότεροι κατασκευάς, μεσογράφους τινὰς ἀπὸ καμπύλων γραμμ[ατ]ῶν καὶ τμη-
15 μάτων μεθαρμόζοντες· ἐπεὶ δὲ Πλάτων ἠγανάκτησε καὶ 11 διετείνατο πρὸς αὐτούς, ὡς ἀπολλύντας καὶ διαφθείροντας τὸ γεωμετρίας ἀγαθόν, ἀπὸ τῶν ἀσωμάτων καὶ νοητῶν ἀποδιδρασκούσης ἐπὶ τὰ αἰσθητά, καὶ προσχρωμένης αὖθις f αὖ σώμασι πολλῆς καὶ φορτικῆς βαναυσουργίας δεομένοις,
20 οὕτω διεκρίθη γεωμετρίας ἐκπεσοῦσα μηχανική, καὶ περιορωμένη πολὺν χρόνον ὑπὸ φιλοσοφίας, μία τῶν στρατιωτίδων τεχνῶν ἐγεγόνει. καὶ μέντοι καὶ Ἀρχιμήδης, Ἱέ- 12 ρωνι τῷ βασιλεῖ συγγενὴς ὢν καὶ φίλος, ἔγραψεν ὡς τῇ δοθείσῃ δυνάμει τὸ δοθὲν βάρος κινῆσαι δυνατόν ἐστι,
25 καὶ νεανιευσάμενος ὥς φασι ῥώμῃ τῆς ἀποδείξεως εἶπεν **306** ὡς εἰ γῆν εἶχεν ἑτέραν, ἐκίνησεν ἂν ταύτην μεταβὰς εἰς ἐκείνην. θαυμάσαντος δὲ τοῦ Ἱέρωνος, καὶ δεηθέντος εἰς 13

11 Diog. Laert. 8, 83. 90. Eutoc. ad Archim. sphaer. et cyl. 66, 12. 106, 2–5. 112, 21 H. || **15** mor. 718e. f. Diog. Laert. 8, 83 || **22** Papp. 8, 19, p. 1060, 1–4. Simplic. in Aristot. phys. 7, 250a 19, p. 1110, 2 D. Tzetz. chil. 2, 130. 3, 61 sq.

[**ΛKPQ**] **3** *ἀρχιμήδει* **KPM** | *τι* om. **L[1]KP** || **7** *Εὔδοξον*] *δέξιον* **L[1]** *δώξιον* **P** || **9** *γραμμικῆς* Valckenaer: *πραγματικῆς* || **11** *ὑπεριδόντες*: em. Xy. | *ἀνὰ λόγον* Br.: *ἀνάλωτον* **L[1]KP** *ἄλογον* **QL[2]** || **13** *μεσολάβους* Am. Anon. || **14** *γραμμῶν* Cor.: *γραμμάτων* || **19** *αὖ* om. **P** | *σώματι*: em. Sint. | *βαναύσου ἀργίας*: em. Anon. | *δεομένης* **QL[2]** || **25** *ῥύμῃ* Cor.

ἔργον ἐξαγαγεῖν τὸ πρόβλημα καὶ δεῖξαί τι τῶν μεγάλων
κινούμενον ὑπὸ σμικρᾶς δυνάμεως, ὁλκάδα τριάρμενον
τῶν βασιλικῶν πόνῳ μεγάλῳ καὶ χειρὶ πολλῇ νεωλκηθεῖ-
σαν, ἐμβαλὼν ἀνθρώπους τε πολλοὺς καὶ τὸν συνήθη
φόρτον, αὐτὸς ἄπωθεν καθήμενος, οὐ μετὰ σπουδῆς ἀλλ' 5
ἠρέμα τῇ χειρὶ σείων ἀρχήν τινα πολυσπάστου, προσηγά-
γετο, λείως καὶ ἀπταίστως ὥσπερ διὰ θαλάσσης ἐπι-
14 *θέουσαν. ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ συννοήσας τῆς*
b *τέχνης τὴν δύναμιν, ἔπεισε τὸν Ἀρχιμήδην ὅπως αὐτῷ*
τὰ μὲν ἀμυνομένῳ τὰ δ' ἐπιχειροῦντι μηχανήματα κατα- 140 Z[1]
15 *σκευάσῃ πρὸς πᾶσαν ἰδέαν πολιορκίας. οἷς αὐτὸς μὲν οὐκ* 11
ἐχρήσατο, τοῦ βίου τὸ πλεῖστον ἀπόλεμον καὶ πανηγυρι-
κὸν βιώσας, τότε δ' ὑπῆρχε τοῖς Συρακοσίοις εἰς δέον
ἡ παρασκευή, καὶ μετὰ τῆς παρασκευῆς ὁ δημιουργός.

a.214/3 **15.** *Ὡς οὖν προσέβαλον οἱ Ῥωμαῖοι διχόθεν, ἔκπλη-* 137 S
ξις ἦν τῶν Συρακοσίων καὶ σιγὴ διὰ δέος, μηδὲν ἂν 16
2 *ἀνθέξειν πρὸς βίαν καὶ δύναμιν οἰομένων τοσαύτην. σχά-*
c *σαντος δὲ τὰς μηχανὰς τοῦ Ἀρχιμήδους, ἅμα τοῖς μὲν*
πεζοῖς ἀπήντα τοξεύματά τε παντοδαπὰ καὶ λίθων ὑπέρ-
ογκα μεγέθη, ῥοίζῳ καὶ τάχει καταφερομένων ἀπίστῳ καὶ 20
μηδενὸς ὅλως τὸ βρῖθος στέγοντος ἀθρόους ἀνατρεπόν-
3 *των τοὺς ὑποπίπτοντας καὶ τὰς τάξεις συγχεόντων· ταῖς*
δὲ ναυσὶν ἄφνω τῶν τειχῶν ὑπεραιωρούμεναι κεραῖαι,
τὰς μὲν ὑπὸ βρίθους στηρίζοντος ἄνωθεν ὠθοῦσαι
κατέδυον εἰς βυθόν, τὰς δὲ χερσὶ σιδηραῖς [ἢ] στόμασιν 25
εἰκασμέναις γεράνων ἀνασπῶσαι πρῴραθεν ὀρθὰς ἐπὶ
πρύμναν [ἀν]ἐβάπτιζον, ἢ δι' ἀντιτόνων ἔνδον ἐπιστρεφο-

2 Ath. 5, 207 a. b. Simplic. l. l. Procl. ad Euclid. elem. p. 63, 19 Friedlein || **15** c. 15, 1–7 Pol. 8, 4, 2–5, 3. 5, 8–6, 4. 7, 1–4. Liv. 24, 34

[**ΛKPQ**] **2** *τριάρμενον* J. G. Schneider: *πριάμενος* codd. *πορισάμενος* Cor. || **5** *ἄποθεν* **KPQ** || **7** *ἀπίστως* **K** | *καὶ ὥσπερ* **KQL[2]** || **16** *ἂν* om. **KP** || **17** *σκάσαντος*: em. Steph. *σκευάσαντος* **P** || **18** *μὲν* om. **P** || **19** *τε* om. **P** || **22** *ὡς τοὺς* **L[1]KP** || **23** *ἄφνω τῶν τειχῶν* **C**: *ἀπὸ* (*ὑπὸ* **K**) *τῶν τειχῶν ἄφνω* || **25** *ἢ* del. Zie. || **26** *εἰκασμενοις*: em. Zie. || **27** *ἀνεβάπτιζον*: em. Rei. | *ἔνδοθεν* Zie. | *ἐπιστρεφόμεναι καὶ περιαγόμεναι*: em. Zie.

μένων καὶ περιαγομένων τοῖς ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐκπεφυκόσι a.214/3
κρημνοῖς καὶ σκοπέλοις προσήρασσον, ἅμα φθόρῳ πολλῷ d
τῶν ἐπιβατῶν συντριβομένας. πολλάκις δὲ μετέωρος 4
ἐξαρθεῖσα ναῦς ἀπὸ τῆς θαλάσσης δεῦρο κἀκεῖσε περιδι-
5 νουμένη καὶ κρεμαμένη θέαμα φρικῶδες ἦν, μέχρι οὗ
τῶν ἀνδρῶν ἀπορριφέντων καὶ διασφενδονηθέντων κενὴ
προσπέσοι τοῖς τείχεσιν ἢ περιολίσθοι τῆς λαβῆς ἀνείσης.
141 Z[1] ἣν δ' ὁ Μάρκελλος ἀπὸ τοῦ ζεύγματος ἐπῆγε μηχανήν, 5
σαμβύκη μὲν ἐκαλεῖτο δι' ὁμοιότητά τινα σχήματος
10 πρὸς τὸ μουσικὸν ὄργανον. ἔτι δ' ἄπωθεν αὐτῆς προσ- 6
φερομένης πρὸς τὸ τεῖχος, ἐξήλατο λίθος δεκατάλαντος
ὁλκήν, εἶθ' ἕτερος ἐπὶ τούτῳ καὶ τρίτος, ὧν οἱ μὲν e
αὐτῆς ἐμπεσόντες μεγάλῳ κτύπῳ καὶ κλύδωνι [τῆς μηχα-
νῆς] τήν τε βάσιν συνηλόησαν, καὶ τὸ γόμφωμα διέσεισαν
15 καὶ διέσπασαν τοῦ ζεύγματος, **** ὥστε τὸν Μάρκελλον 7
ἀπορούμενον αὐτόν τε ταῖς ναυσὶν ἀποπλεῖν κατὰ τάχος,
καὶ τοῖς πεζοῖς ἀναχώρησιν παρεγγυῆσαι.

Βουλευομένοις δ' ἔδοξεν αὐτοῖς ἔτι νυκτὸς ἂν δύνωνται 8
προσμεῖξαι τοῖς τείχεσι· τοὺς γὰρ τόνους, οἷς χρῆσθαι
138 S τὸν Ἀρχιμήδην, ῥύμην ἔχοντας ὑπερπετεῖς ποιήσεσθαι τὰς
21 τῶν βελῶν ἀφέσεις, ἐγγύθεν δὲ καὶ τελέως ἀπράκτους
εἶναι, διάστημα τῆς πληγῆς οὐκ ἐχούσης. ὁ δ' ἦν ὡς ἔοικεν 9
ἐπὶ ταῦτα πάλαι παρεσκευασμένος ὀργάνων τε συμμέ- f
τρους πρὸς πᾶν διάστημα κινήσεις καὶ βέλη βραχέα, καὶ
25 διαδοχὰς οὐ μεγάλων, πολλῶν δὲ καὶ συνεχῶν τρημάτων,

9 Ath. 14, 634 a || 18 c. 15, 8–16, 3 Pol. 8, 5, 4–7. Liv. 24, 34

[ΛKPQ] 1 εἰσπεφυκόσι: em. Kronenberg πεφυκόσι Rei. || 3 συντριβομένων: em. Zie. || 6 διασφενδονηθέντων PM: διασφενδονισθέντων || 7 περιολίσθη vel -σθῇ: em. Cor. || 8 ἀπὸ] ἐπὶ vel ὑπὲρ Rei., cf. p. 122, 23 || 10 ἄποθεν L[1]PQ || 13 αὐτοῖς Steph. αὐτῇ Anon. | τῆς μ. del. Zie. || 15 lac. h. l. ind. Sint. || 18 βουλομένοις L[1]P | ἔδειξεν K || 20 ῥύμην Anon.: ῥώμην | ἔχοντος P ἔχειν τοσ⟨αύτην ὡς⟩ Zie. | ποιήσασθαι: em. Anon. || 21 ἐγγύθεν Br.: ἐντεῦθεν; item p. 126, 1 || 22 ⟨τὸ οἰκεῖον⟩ διάστημα e. g. Zie. || 23 ⟨καὶ⟩ ἐπὶ Rei. | συμμμέτρων Zie. || 24 post διάστημα lac. 2 versuum exhib. K | κινήσεις] cf. p. 127, 8 || 25 διαδοχὰς Latte: διάδοχος codd. διὰ τὸ τεῖχος vel διὰ τοῦ τείχους Sint. δοκοὺς Anon. ἰοδόκους Bernardakis | μεγάλων Sint.: μέγας codd. μεγάλας Anon. | τρημάτων Anon.: τραυμάτων | τρημάτων ⟨ὄντων⟩ Sch.

οἷς σκορπίοι βραχύτονοι μέν, ἐγγύθεν δὲ πλῆξαι ⟨δυνατοὶ⟩ παρεστήκεσαν ἀόρατοι τοῖς πολεμίοις.

a.214/3 **16.** *Ὡς οὖν προσέμειξαν οἰόμενοι λανθάνειν, αὖθις αὖ* 142 Z[1] *βέλεσι πολλοῖς ἐντυγχάνοντες ⟨καὶ⟩ πληγαῖς, πετρῶν μὲν ἐκ κεφαλῆς ἐπ' αὐτοὺς φερομένων ὥσπερ πρὸς κάθετον,* 5
307 *τοῦ ⟨δὲ⟩ τείχους τοξεύματα πανταχόθεν ἀναπέμποντος,*
2 *ἀνεχώρουν ὀπίσω. κἀνταῦθα πάλιν αὐτῶν εἰς μῆκος ἐκτεταγμένων, βελῶν ἐκθεόντων καὶ καταλαμβανόντων ἀπιόντας, ἐγίνετο πολὺς μὲν αὐτῶν φθόρος, πολὺς δὲ τῶν νεῶν συγκρουσμός, οὐδὲν ἀντιδρᾶσαι τοὺς πολεμίους* 10
3 *δυναμένων. τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν ὀργάνων ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐσκευοποίητο τῷ Ἀρχιμήδει, καὶ θεομαχοῦσιν ἐῴκεσαν οἱ Ῥωμαῖοι, μυρίων αὐτοῖς κακῶν ἐξ ἀφανοῦς ἐπιχεομένων.*

17. *Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Μάρκελλος ἀπέφυγέ τε, καὶ τοὺς σὺν ἑαυτῷ σκώπτων τεχνίτας καὶ μηχανοποιοὺς ἔλεγεν·* 15
2 *„οὐ παυσόμεθα πρὸς τὸν γεωμετρικὸν τοῦτον Βριάρεων*
b *πολεμοῦντες, ὃς ταῖς μὲν ναυσὶν ἡμῶν κυαθίζει πρὸς τὴν θάλασσαν, ⟨τὰς δὲ σαμβύκας⟩ ῥαπίζων μετ' αἰσχύνης ἐκβέβληκε, τοὺς δὲ μυθικοὺς ἑκατόγχειρας ὑπεραίρει,*
3 *τοσαῦτα βάλλων ἅμα βέλη καθ' ἡμῶν;" τῷ γὰρ ὄντι* 20

14 Pol. 8, 6, 5–6 (= Ath. 14, 634 b)

[ΛKPQ] **1** *οἷς* Zie.: *οἱ* | *δυνατοὶ* add. Zie. (qui et *πλήξιμοι*) post Reiskii *ἐπιτήδειοι* vel *ἱκανοὶ* || **2** *παρειστήκεσαν* **C** *παρειστήκεισαν* **K**; cf. Pol. 8, 5, 6: *ἕως ἀνδρομήκους ὕψους κατεπύκνωσε τρήμασι τὸ τεῖχος ὡς παλαιστιαίοις τὸ μέγεθος κατὰ τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν· οἷς τοξότας καὶ σκορπίδια παραστήσας ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ βάλλων διὰ τούτων, ἀχρήστους ἐποίει τοὺς ἐπιβάτας.* Liv. 24, 34, 9: ***murum ab imo ad summum crebris cubitalibus fere cavis aperuit, per quae cava pars sagittis pars scorpionibus modicis ex occulto petebant hostem.*** || **4** *καὶ* add. Rei. | *πληγαί*: em. Mu. || **5** *ἐκ*] *κατὰ* Rei. | *ὥσπερ δὲ* **Q** || **6** *δὲ* add. Rei. | *ἐκπέμποντος* Rei. || **8** *ἐκτεταμένων* **K** et e ras. **C** || **12** *ἐσκευοποιεῖτο*: em. Emp. | *ἀρχιμήδη* **L[1]M** | *ἐοίκεσαν* **L[1]K** || **14** *ἀπέφευγεν* **K** | ⟨*πρὸς*⟩ *τοὺς* Herw. || **17** *τὰς μὲν ναῦς ἡμῶν καθίζων*: em. Anon. ex. Pol. | *ἐκ τῆς θαλάττης* Anon. ex Pol. || **18** *τὴν δὲ σαμβύκην* (praetuli *τὰς . . . σαμβύκας*) add. et *ῥαπίζων* ex *παίζων* codicum em. Anon. ex Pol.: *τὰς δὲ σαμβύκας ῥαπιζομένας ὥσπερ ἐκσπόνδους* (*ἐκ πότου* rectius Ath.) *μετ' αἰσχύνης ἐκπεπτωκέναι* (*σαμβύκας* per iocum dixit pro *σαμβυκιστρίας*) || **20** *βάλλον* **L[1]** *μᾶλλον* **P**

143 Z¹ πάντες οἱ λοιποὶ Συρακόσιοι σῶμα τῆς Ἀρχιμήδους a.213
παρασκευῆς ἦσαν, ἡ δὲ κινοῦσα πάντα καὶ στρέφουσα
ψυχὴ μία, τῶν μὲν ἄλλων ὅπλων ἀτρέμα κειμένων, μόνοις
δὲ τοῖς ἐκείνου τότε τῆς πόλεως χρωμένης καὶ πρὸς
5 ἄμυναν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν. τέλος δὲ τοὺς Ῥωμαίους 4
139 S ⟨ὁρῶν⟩ οὕτω περιφόβους γεγονότας ὁ Μάρκελλος, ὥστ' εἰ
καλῴδιον ἢ ξύλον ὑπὲρ τοῦ τείχους μικρὸν ὀφθείη προ-
τεινόμενον, τοῦτ' ἐκεῖνο, μηχανήν τινα κινεῖν ἐπ' αὐτοὺς c
Ἀρχιμήδη βοῶντας ἀποτρέπεσθαι καὶ φεύγειν, ἀπέσχετο
10 μάχης ἁπάσης καὶ προσβολῆς, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τῷ χρόνῳ
τὴν πολιορκίαν θέμενος.

Τηλικοῦτον μέντοι φρόνημα καὶ βάθος ψυχῆς καὶ τοσοῦ- 5
τον ἐκέκτητο θεωρημάτων πλοῦτον Ἀρχιμήδης, ὥστ' ἐφ'
οἷς ὄνομα καὶ δόξαν οὐκ ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ δαιμονίου
15 τινὸς ἔσχε συνέσεως, μηθὲν ἐθελῆσαι σύγγραμμα περὶ
τούτων ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ τὴν περὶ τὰ μηχανικὰ πραγμα- 6
τείαν καὶ πᾶσαν ὅλως τέχνην χρείας ἐφαπτομένην ἀγεννῆ
καὶ βάναυσον ἡγησάμενος, ⟨εἰς⟩ ἐκεῖνα καταθέσθαι μόνα
τὴν αὑτοῦ φιλοτιμίαν, οἷς τὸ καλὸν καὶ περιττὸν ἀμιγὲς d
20 τοῦ ἀναγκαίου πρόσεστιν, ἀσύγκριτα μὲν ὄντα τοῖς ἄλ- 7
λοις, ἔριν δὲ παρέχοντα πρὸς τὴν ὕλην τῇ ἀποδείξει, τῆς
μὲν τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, τῆς δὲ τὴν ἀκρίβειαν καὶ
τὴν δύναμιν ὑπερφυῆ παρεχομένης· οὐ γάρ ἐστιν ἐν 8
γεωμετρίᾳ χαλεπωτέρας καὶ βαρυτέρας ὑποθέσεις ἐν
144 Z¹ ἁπλουστέροις λαβεῖν καὶ καθαρωτέροις στοιχείοις γρα-
26 φομένας. καὶ τοῦθ' οἱ μὲν εὐφυΐᾳ τοῦ ἀνδρὸς προσ- 9
άπτουσιν, οἱ δ' ὑπερβολῇ τινι πόνου νομίζουσιν ἀπόνως
πεποιημένῳ καὶ ῥᾳδίως ἕκαστον ἐοικὸς γεγονέναι. ζη- 10
τῶν μὲν γὰρ οὐκ ἄν τις εὕροι δι' αὑτοῦ τὴν ἀπόδειξιν,

12 cf. ad c. 14, 8

[ΛKPQ] 1 ἀρχιμήδου PM ‖ 2 καὶ στρέφουσα πάντα P ‖ 4 τῆς πόλεως Anon.: τοῖς πολεμίοις ΛKPQ τῶν πολεμίων C | χρωμένης ΛQ: χρωμένων KC χρωμένοις P ‖ 6 ὁρῶν h. l. add. Zie., post γεγονότας Steph. | οὕτως ΛP | ὥστε εἰ ex corr. C et Steph.: ὥσπερ εἰ ΛPQ εἴπερ K ‖ 8 ἐκεῖνοι P ‖ 12 τοσούτων K ‖ 13 πλοῦτον] πλῆθος C ‖ 17 ἀγενῆ KP ‖ 18 εἰς add. Steph.

e ἅμα δὲ τῇ μαθήσει παρίσταται δόξα τοῦ κἂν αὐτὸν εὑρεῖν· οὕτω λείαν ὁδὸν ἄγει καὶ ταχεῖαν ἐπὶ τὸ δεικνύμενον.
11 οὔκουν οὐδ' ἀπιστῆσαι τοῖς περὶ αὐτοῦ λεγομένοις ἐστίν, ὡς ὑπ' οἰκείας δή τινος καὶ συνοίκου θελγόμενος ἀεὶ σειρῆνος, ἐλέληστο καὶ σίτου, καὶ θεραπείαν σώματος 5 ἐξέλειπε, βίᾳ δὲ πολλάκις ἑλκόμενος ἐπ' ἄλειμμα καὶ λουτρόν, ἐν ταῖς ἐσχάραις ἔγραφε σχήματα τῶν γεωμετρικῶν, καὶ τοῦ σώματος ἀληλιμμένου διῆγε τῷ δακτύλῳ γραμμάς, ὑφ' ἡδονῆς μεγάλης κάτοχος ὢν καὶ μουσόλη-
f 12 πτος ἀληθῶς. πολλῶν δὲ καὶ καλῶν εὑρετὴς γεγονώς, 140 S λέγεται τῶν φίλων δεηθῆναι καὶ τῶν συγγενῶν, ὅπως 11 αὐτοῦ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐπιστήσωσι τῷ τάφῳ τὸν περιλαμβάνοντα τὴν σφαῖραν ἐντὸς κύλινδρον, ἐπιγράψαντες τὸν λόγον τῆς ὑπεροχῆς τοῦ περιέχοντος στερεοῦ πρὸς τὸ περιεχόμενον. 15

a.213/2 **18.** Ἀρχιμήδης μὲν οὖν τοιοῦτος γενόμενος, ἀήττητον
308 ἑαυτόν τε καὶ τὴν πόλιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ διεφύλαξε.
2 Τῆς δὲ πολιορκίας διὰ μέσου Μάρκελλος εἷλε μὲν Μεγαρέας, πόλιν ἐν ταῖς παλαιοτάταις τῶν Σικελιωτίδων, εἷλε δὲ τὸ Ἱπποκράτους πρὸς Ἀκρίλλαις στρατόπεδον, καὶ κατ- 145 Z[1] έκτεινεν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους, ἐπιπεσὼν χάρακα βαλλο- 21 μένοις, ἐπέδραμε δὲ πολλὴν τῆς Σικελίας, καὶ πόλεις ἀπέστησε Καρχηδονίων, καὶ μάχας ἐνίκησε πάσας τοὺς ἀντιταχθῆναι τολμήσαντας.
a.212 3 Χρόνῳ δὲ προϊόντι Δάμιππόν τινα Σπαρτιάτην ἐκ 25

10 Cic. Tusc. 5, 64–66. Liv. 25, 31, 10 || **18** cf. infra c. 20, 2. Pol. 8, 7, 10–12. Liv. 24, 35, 1–36, 1. Zon. 9, 4 || **25** Pol. 8, 37, 1–13. Liv. 25, 23, 8–24, 10. Polyaen. 8. 11. Frontin. strat. 3, 3, 2. Zon. 9, 5. Tzetz. chil. 2, 131 sqq.

[**ΛKPQ**] **1** τῇ] τοῦ **P** | περιίσταται: em. Rei. || **2** ἄγειν: em. Br. | ταχεῖαν] πλατεῖαν vel ῥαδίαν F. W. Schmidt || **5** ⟨ποτοῦ καὶ⟩ σιτοῦ Cor.; praestaret καὶ σίτου ⟨καὶ ποτοῦ⟩ | θεραπείαν **K** Rei.: θεραπείας || **6** ἐξέλιπεν: em. Steph. || **7** σχήματα **KL**[2]: σχῆμα | γεωγραφικῶν **K** || **8** ἀληλειμμένου: em. Rei. || **17** ἐφ' ἑαυτὸν **L**[1] || **18** εἷλε Steph.: ἦρεν || **20** Ἀκρίλλαις Cor. ex Liv.: ἀκίλλας **KC** ἀκίλας **ΛPQ** Ἀκρίλλας Xy. (Ἄκριλλα· πόλις Σικελίας οὐ πόρρω Συρακουσῶν Steph. Byz.) || **21** βαλλομένους **L**[2] || **23** καρχηδονίοις **L**[1]**KP** | μάχαις . . . πάσαις Rei.

Συρακουσῶν ἐκπλέοντα λαβὼν αἰχμάλωτον, ἀξιούντων a.212
ἐπὶ λύτροις τῶν Συρακοσίων κομίσασθαι τὸν ἄνδρα,
πολλάκις ὑπὲρ τούτου διαλεγόμενος καὶ συντιθέμενος,
πύργον τινὰ κατεσκέψατο, φυλαττόμενον μὲν ἀμελῶς,
5 ἄνδρας δὲ δυνάμενον δέξασθαι κρύφα, τοῦ τείχους ἐπι-
βατοῦ παρ' αὐτὸν ὄντος. ὡς οὖν τὸ ϑ' ὕψος ἐκ τοῦ πολ- 4 b
λάκις προσιέναι καὶ διαλέγεσθαι πρὸς τὸν πύργον εἰκάσθη
καλῶς, καὶ κλίμακες παρεσκευάσθησαν, ἑορτὴν Ἀρτέμιδι
τοὺς Συρακοσίους ἄγοντας καὶ πρὸς οἶνον ὡρμημένους
10 καὶ παιδιὰν παραφυλάξας, ἔλαθεν οὐ μόνον τὸν πύργον
κατασχών, ἀλλὰ καὶ κύκλῳ τὸ τεῖχος παρεμπλήσας ὅπλων,
πρὶν ἡμέραν γενέσθαι, καὶ τὰ Ἑξάπυλα διακόψας.
ἀρχομένων δὲ κινεῖσθαι καὶ ταράττεσθαι τῶν Συρακοσίων 5
πρὸς τὴν αἴσθησιν, ἅμα πανταχόθεν ταῖς σάλπιγξι
15 χρῆσθαι κελεύσας, φυγὴν ἐποίησε πολλὴν καὶ φόβον, c
ὡς οὐδενὸς μέρους ἀναλώτου μένοντος. ἔμενε δὲ τὸ καρτε- 6
141 S ρώτατον καὶ κάλλιστον καὶ μέγιστον, Ἀχραδινὴ καλεῖται,
146 Z[1] [καὶ] διὰ τὸ τετειχίσθαι πρὸς τὴν ἔξω πόλιν, ἧς τὸ μὲν
Νέαν τὸ δὲ Τύχην ὀνομάζουσι.

20 **19.** Καὶ τούτων ἐχομένων, ἅμα φάει διὰ τῶν Ἑξα-
πύλων ὁ Μάρκελλος κατῄει, μακαριζόμενος ὑπὸ τῶν ὑφ'
ἑαυτὸν ἡγεμόνων. αὐτὸς μέντοι λέγεται κατιδὼν ἄνω- 2
θεν, καὶ περισκεψάμενος τῆς πόλεως τὸ μέγεθος καὶ τὸ
κάλλος, ἐπὶ πολὺ δακρῦσαι, [καὶ] τῷ μέλλοντι γίνεσθαι
25 συμπαθήσας, ἐννοήσας οἷον ἐξ οἵου σχῆμα[τος] καὶ
μορφὴν ἀμείψει μετὰ μικρόν, ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου διαφο-

22 Liv. 25, 24, 11—14. 25, 5—9. Diod. 26, 20. Sil. It. 14, 665—678. Polyaen. 8, 11. Aug. civ. dei 1, 6. 3, 14

[**ΛKPQ**] **1** *λαβὼν ἐκπλέοντα*: trp. Zie. cl. Polyaen. (*Συρακουσῶν ἐκπλ. ἑλὼν αἰχμ.*) || **4** *ἐμμελῶς* Br. (ex Liv.: *quia ob id ipsum intentius custodiebatur*) ⟨*οὐκ*⟩ *ἀμελῶς* Cor., sed *ἀμελῶς* et Polyaen., qui pergit *δυνάμενον ἄνδρας δέξασθαι συχνούς* || **7** *καὶ διαλέγεσθαι* del. Herw. || **16** *μείναντος* Cor. || **18** *καὶ* del. Br. || **20** ⟨*οὔπω δὲ*⟩ *καὶ* Rei. | *φάει διὰ* Anon.: *φαιδία(ι)* **ΛKQ** *φαιδρᾶ* **P** *φαιδεία* ut vid. **L**[2] || **21** *ὑφ'* Steph.: *ἐφ'* || **22** *ἑαυτῶν* **P** || **24** *καὶ* del. **C** || **25** *σχήματος* (*χρήματος* **L**[1]): em. Br. || **26** cf. Eur. Bacch. 4 | *ὑπὸ* Vulc.: *ἀπὸ* | *διαφορηθεῖσαν* **L**[1]**KPM**

ῥηθεῖσα. τῶν γὰρ ἡγεμόνων οὐδεὶς μὲν ἦν ὁ τολμῶν
ἐναντιοῦσθαι τοῖς στρατιώταις, αἰτουμένοις δι' ἁρπαγῆς
ὠφεληθῆναι, πολλοὶ δὲ καὶ πυρπολεῖν καὶ κατασκάπτειν
ἐκέλευον. ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὐδ' ὅλως προσήκατο τὸν
λόγον ὁ Μάρκελλος, μάλα δ' ἄκων βιασθεὶς ἔδωκεν ἀπὸ
χρημάτων καὶ ἀνδραπόδων ὠφελεῖσθαι· τῶν δ' ἐλευθέρων
σωμάτων ἀπεῖπεν ἅψασθαι, καὶ διεκελεύσατο μήτ' ἀπο-
κτεῖναί τινα μήτ' αἰσχῦναι μήτ' ἀνδραποδίσασθαι Συρα-
κοσίων. οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ οὕτω μετριάσαι δόξας,
οἰκτρὰ πάσχειν ἡγεῖτο τὴν πόλιν, καὶ τὸ συμπαθοῦν καὶ
τὸ συναλγοῦν ὅμως ἐν τοσούτῳ μεγέθει χαρᾶς ἡ ψυχὴ
διέφαινεν, ὁρῶντος ἐν βραχεῖ χρόνῳ πολλῆς καὶ λαμπρᾶς
ἀφανισμὸν εὐδαιμονίας. λέγεται γὰρ οὐκ ἐλάττονα τοῦτον
ἢ τὸν ὕστερον ἀπὸ Καρχηδόνος διαφορηθέντα πλοῦτον
γενέσθαι· καὶ γὰρ τὴν ἄλλην πόλιν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον
ἁλοῦσαν ἐκ προδοσίας ἐβιάσαντο διαρπάσαι, πλὴν τῶν
βασιλικῶν χρημάτων· ταῦτα δ' εἰς τὸ δημόσιον ἐξῃρέθη.
μάλιστα δὲ τὸ Ἀρχιμήδους πάθος ἠνίασε Μάρκελλον.
ἔτυχε μὲν γὰρ αὐτός τι καθ' ἑαυτὸν ἀνασκοπῶν ἐπὶ
διαγράμματος, καὶ τῇ θεωρίᾳ δεδωκὼς ἅμα τήν τε διάνοιαν
καὶ τὴν πρόσοψιν, οὐ προῄσθετο τὴν καταδρομὴν τῶν
Ῥωμαίων οὐδὲ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως· ἄφνω δ' ἐπιστάν-
τος αὐτῷ στρατιώτου καὶ κελεύοντος ἀκολουθεῖν πρὸς
Μάρκελλον, οὐκ ἐβούλετο πρὶν ἢ τελέσαι τὸ πρόβλημα καὶ
καταστῆσαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν· ὁ δ' ὀργισθεὶς καὶ σπασά-
μενος τὸ ξίφος ἀνεῖλεν αὐτόν. ἕτεροι μὲν οὖν λέγουσιν ἐπι-
στῆναι μὲν εὐθὺς ὡς ἀποκτενοῦντα ξιφήρη τὸν Ῥωμαῖον,
ἐκεῖνον δ' ἰδόντα δεῖσθαι καὶ ἀντιβολεῖν ἀναμεῖναι βρα-
χὺν χρόνον, ὡς μὴ καταλίπῃ τὸ ζητούμενον ἀτελὲς καὶ
ἀθεώρητον, τὸν δ' οὐ φροντίσαντα διαχρήσασθαι. καὶ

13 Liv. 25, 31, 11 || **18** Cic. Verr. 4, 131. fin. 5, 50. Liv. 25, 31, 9. 10. Val. Max. 8, 7 ext. 7. Plin. n. h. 7, 125. Sil. It. 14, 676. Zon. 9, 5. Tzetz. chil. 2, 131 sqq.

[ΛKPQ] **5** *καὶ βιασθεὶς* Steph. *ἐκβιασθεὶς* Rei. || **11** *ὅμως*] *ὅλως* Cor. || **18** *πάθους* **L** || **27** *τῶν ῥωμαίων* **M** et *ῥωμαίων* etiam **L**[1] || **29** *καταλείπῃ* **L**[1] **P**

τρίτος ⟨δ'⟩ ἐστὶ λόγος, ὡς κομίζοντι πρὸς Μάρκελλον αὐτῷ a.212
τῶν μαθηματικῶν ὀργάνων σκιόθηρα καὶ σφαίρας καὶ
γωνίας, αἷς ἐναρμόττει τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος πρὸς τὴν
ὄψιν, στρατιῶται περιτυχόντες, καὶ χρυσίον ἐν τῷ τεύχει
5 *δόξαντες φέρειν, ἀπέκτειναν. ὅτι μέντοι Μάρκελλος ἤλ-* 12
γησε, καὶ τὸν αὐτόχειρα τοῦ ἀνδρὸς ἀπεστράφη καθάπερ
ἐναγῆ, τοὺς δ' οἰκείους ἀνευρὼν ἐτίμησεν, ὡμολόγηται.

20. *Τῶν δὲ Ῥωμαίων τοῖς ἐκτὸς ἀνθρώποις δεινῶν*
μὲν εἶναι πόλεμον μεταχειρίσασθαι καὶ φοβερῶν εἰς χεῖ-
10 *ρας ἐλθεῖν νομιζομένων, εὐγνωμοσύνης δὲ καὶ φιλαν-* b
148 Z[1] *θρωπίας καὶ ὅλως πολιτικῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα μὴ δε-*
δωκότων, πρῶτος δοκεῖ τότε Μάρκελλος ὑποδεῖξαι τοῖς a.212/1
Ἕλλησι δικαιοτάτους Ῥωμαίους. οὕτω γὰρ ἐχρῆτο τοῖς 2
συμβάλλουσι, καὶ τοσαῦτα ⟨καὶ⟩ πόλεις καὶ ἰδιώτας εὐερ-
15 *γέτησεν, ὥστ' εἴ τι περὶ Ἕνναν ἢ Μεγαρεῖς ἢ Συρακοσίους*
ἔργον ἦν εἰργασμένον οὐκ ἐπιεικὲς αὐτοῖς, τοῦτο τῶν
πεπονθότων αἰτίᾳ μᾶλλον ἢ τῶν πεποιηκότων δοκεῖν γε-
γονέναι. μνησθήσομαι δ' ἑνὸς ἀπὸ πολλῶν. πόλις γάρ 3
ἐστι τῆς Σικελίας Ἐγγύϊον οὐ μεγάλη, ἀρχαία δὲ πάνυ
20 *καὶ διὰ θεῶν ἐπιφάνειαν ἔνδοξος ἃς καλοῦσι Ματέρας.* c
ἵδρυμα λέγεται Κρητῶν γενέσθαι τὸ ἱερόν, καὶ λόγχας 4
τινὰς ἐδείκνυσαν καὶ κράνη χαλκᾶ, τὰ μὲν ἔχοντα Μη-
ριόνου, τὰ δ' Οὐλίξου, τουτέστιν Ὀδυσσέως, ἐπιγραφάς,
ἀνατεθεικότων ταῖς θεαῖς. ταύτην προθυμότατα καρ- 5
25 *χηδονίζουσαν Νικίας, ἀνὴρ πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἔπειθε*
143 S *μεταθέσθαι πρὸς Ῥωμαίους, ἀναφανδὸν ἐν ταῖς ἐκκλησί-*
αις παρρησιαζόμενος καὶ κακῶς φρονοῦντας ἐξελέγχων
τοὺς ὑπεναντίους. οἱ δὲ φοβούμενοι τὴν δύναμιν αὐτοῦ 6

15 cf. c. 18, 2 et ibi l. l. Liv. 24, 37–39. CIL I 530 ‖ **18** Diod. 4, 79, 5–7. Cic. Verr. 4, 97. 5, 186. cf. Sil. It. 14, 249

[**ΛKPQ**] **1** *δὲ* add. Rei. | *κομίζοντα* **L[1]KPM** ‖ **7** *ὁμολογεῖται* **Λ** ‖ **8** *δεινὸν* **LKP** ‖ **9** *φοβερὸν* **P** ‖ **13** *δικαιοτάτους* **C** Rei.: *δικαιοτέρους* ‖ **14** *τοσαῦτα καὶ* Sint.: *τοσαύτας* ‖ **17** *δοκεῖ* **Q** ‖ **18** *γὰρ* **K**: om. cet. ‖ **19** *ἔγγυον* **P** *ἔγγιον* **Q** | *μεγάλη ⟨μέν⟩* Zie. ‖ **21** *κρητῶν λέγεται* **P** ‖ **23** *τὰς δ'* Rei. | *οὐδυσσέως* **L** ‖ **24** *ἀνετεθεικότων* **Λ** | *καρχηδονιάζουσαν* **LKP** ‖ **25** *ἔπειτα* **P**

a.212/1 καὶ τὴν δόξαν, ἐβουλεύσαντο συναρπάσαι καὶ παραδοῦναι
7 τοῖς Φοίνιξιν. αἰσθόμενος οὖν ὁ Νικίας ἤδη καὶ παρα-
d φυλαττόμενον ἀδήλως ἑαυτόν, ἐξέφερεν ἐν φανερῷ λό-
γους περὶ τῶν Ματέρων ἀνεπιτηδείους, καὶ πολλὰ πρὸς
τὴν νομιζομένην ἐπιφάνειαν καὶ δόξαν ὡς ἐπιστῶν καὶ 5
καταφρονῶν ἔπραττεν, ἡδομένων τῶν ἐχθρῶν ὅτι τὴν
μεγίστην αἰτίαν αὐτὸς ἐφ' ἑαυτὸν ὧν πείσεται παρεῖχε. 149 Z¹
8 γεγονότων δὲ τῶν πρὸς τὴν σύλληψιν ἑτοίμων, ἦν μὲν
ἐκκλησία τῶν πολιτῶν, ὁ δὲ Νικίας μεταξύ τι λέγων καὶ
συμβουλεύων πρὸς τὸν δῆμον, ἐξαίφνης ἀφῆκεν εἰς τὴν 10
γῆν τὸ σῶμα, καὶ μικρὸν διαλιπών, οἷον εἰκὸς ἡσυχίας
σὺν ἐκπλήξει γενομένης, τὴν κεφαλὴν ἐπάρας καὶ περι-
e ενεγκὼν ὑποτρόμῳ φωνῇ καὶ βαρείᾳ, κατὰ μικρὸν συντεί-
νων καὶ παροξύνων τὸν ἦχον, ὡς ἑώρα φρίκῃ καὶ σιωπῇ
κατεχόμενον τὸ θέατρον, ἀπορρίψας τὸ ἱμάτιον καὶ περιρ- 15
ρηξάμενος τὸν χιτωνίσκον, ἡμίγυμνος ἀναπηδήσας ἔθεε
πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ θεάτρου, βοῶν ὑπὸ τῶν Ματέρων
9 ἐλαύνεσθαι, ⟨καὶ⟩ μηδενὸς τολμῶντος ἅψασθαι μηδ'
ἀπαντῆσαι διὰ δεισιδαιμονίαν, ἀλλ' ἐκτρεπομένων, ἐπὶ τὰς
πύλας ἐξέδραμεν, οὔτε φωνῆς τινος οὔτε κινήσεως πρε- 20
10 πούσης δαιμονῶντι καὶ παραφρονοῦντι φεισάμενος. ἡ
δὲ γυνὴ συνειδυῖα καὶ συντεχνάζουσα τῷ ἀνδρί, λαβοῦσα
f τὰ παιδία πρῶτον μὲν ἱκέτις προσεκυλινδεῖτο τοῖς μεγά-
ροις τῶν θεῶν, ἔπειτα πλανώμενον ἐκεῖνον προσποιου-
μένη ζητεῖν, κωλύοντος οὐδενὸς ἀσφαλῶς ἀπῆλθεν ἐκ 25
τῆς πόλεως, καὶ διεσώθησαν μὲν οὕτως εἰς Συρακούσας
11 πρὸς Μάρκελλον· ἐπεὶ δὲ πολλὰ τοὺς Ἐγγυΐνους ὑβρίσαν-
τας καὶ πλημμελήσαντας ἐλθὼν Μάρκελλος ἔδησε πάν-
τας ὡς τιμωρησόμενος, ὁ δὲ Νικίας ἐδάκρυσε παρεστώς, 29
τέλος δὲ χειρῶν καὶ γονάτων ἁπτόμενος παρῃτεῖτο τοὺς 144 S

[ΛΚPQ] 2 καὶ del. Cor. | παραφυλαττόμενος KPCL² || 18 καὶ add. Zie. μηδενὸς ⟨δὲ⟩ ex Aldina editt. || 20 φύσεως, s. s. κινη K || 21 φεισάμενος Cor.: χρησάμενος || 23 ἱκέτις K: ἱκέτης cet. | προεκυλινδεῖτο codd. praeter ADB || 27 Ἐγγυΐνους Zie. cl. Steph. Byz. s. v. Ps.-Phal. ep. 107 p. 440 Hercher. Cic. Verr. 3, 103. 4, 97. 5, 186. Plin. n. h. 3, 91: ἐγγύους ΛΚPQ ἐγγίους C Ἐγγυΐους cum Xy. editt. || 29 ⟨τὸ μὲν πρῶτον⟩ ἐδάκρυσε Rei.

πολίτας, ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀρξάμενος, ἐπικλασθεὶς ἀφῆκε 310
πάντας καὶ τὴν πόλιν οὐδὲν ἠδίκησε, τῷ δὲ Νικίᾳ χώραν
150 Z¹ τε πολλὴν καὶ δωρεὰς πολλὰς ἔδωκε. ταῦτα μὲν οὖν Πο-
σειδώνιος ὁ φιλόσοφος (FGrH 87 F 43) ἱστόρησε.
5 **21.** Τὸν δὲ Μάρκελλον ἀνακαλουμένων τῶν Ῥωμαίων a.211
ἐπὶ τὸν ἐγχώριον καὶ σύνοικον πόλεμον, ἐπανερχόμενος τὰ
πλεῖστα καὶ κάλλιστα τῶν ἐν Συρακούσαις ἐκίνησεν
ἀναθημάτων, ὡς αὐτῷ τε πρὸς τὸν θρίαμβον ὄψις εἴη καὶ
τῇ πόλει κόσμος. οὐδὲν γὰρ εἶχεν οὐδ' ἐγίνωσκε πρότερον 2
10 τῶν κομψῶν καὶ περιττῶν, οὐδ' ἦν ἐν αὐτῇ τὸ χαρίεν
τοῦτο καὶ γλαφυρὸν ἀγαπώμενον, ὅπλων δὲ βαρβαρικῶν b
καὶ λαφύρων ἐναίμων ἀνάπλεως οὖσα, καὶ περιεστεφανω-
μένη θριάμβων ὑπομνήμασι καὶ τροπαίοις, οὐχ ἱλαρὸν οὐδ'
ἄφοβον οὐδὲ δειλῶν ἦν θέαμα καὶ τρυφώντων θεατῶν· ἀλλ' 3
15 ὥσπερ Ἐπαμεινώνδας τὸ Βοιώτιον πεδίον Ἄρεως ὀρχήστραν,
Ξενοφῶν (hell. 3, 4, 17) δὲ τὴν Ἔφεσον πολέμου ἐργαστή-
ριον, οὕτως ἄν μοι δοκεῖ τις τότε τὴν Ῥώμην κατὰ Πίνδα-
ρον (Pyth. 2, 1) „βαθυπολέμου τέμενος Ἄρεως" προσειπεῖν.
διὸ καὶ μᾶλλον εὐδοκίμησε παρὰ μὲν τῷ δήμῳ Μάρκελλος, 4
20 ἡδονὴν ἐχούσαις καὶ χάριν Ἑλληνικὴν καὶ πιθανότητα
διαποικίλας ὄψεσι τὴν πόλιν, παρὰ δὲ τοῖς πρεσβυτέροις
Φάβιος Μάξιμος. οὐδὲν γὰρ ἐκίνησε τοιοῦτον οὐδὲ μετή- 5 c
νεγκεν ἐκ τῆς Ταραντίνων πόλεως ἁλούσης, ἀλλὰ τὰ μὲν
ἄλλα χρήματα καὶ τὸν πλοῦτον ἐξεφόρησε, τὰ δ' ἀγάλματα
151 Z¹ μένειν εἴασεν, ἐπειπὼν τὸ μνημονευόμενον· „ἀπολείπωμεν"
26 γὰρ ἔφη „τοὺς θεοὺς τούτους τοῖς Ταραντίνοις κεχολωμέ-

6 Liv. 25, 40, 1—3. 26, 21, 7. 8. 30, 9. 31, 9. 34, 4, 4. Cic. Verr. 2, 4. 4, 115sq. 120—123. Quint. 5, 11, 7. Pol. 9, 10. CIL I 531 = VI 474 || **15** cf. mor. 193e || **22** Plut. Fab. Max. 22, 7. mor. 195f. Liv. 27, 16, 8. Aug. civ. dei 1, 5

[ΛKPQ] **3** ὁ ποσειδ. ὁ φιλ. K ποσιδώνιος L¹ || **4** ἱστόρηκε Haitinger || **5** τῶν om. P || **11** καὶ ἀγαπώμενον codd. praeter KC || **13** θρίαμβον L || **14** δειλὸν L¹P || **15** ἐπαμινῶνδας KQ | παίδιον L¹ | ἄρεος Q || **18** ἄρεος C || **20** ἡδοναῖς: em. Anon. | χάριν Steph.: χάρισιν | καὶ² om. Q || **21** διαποικίλας C Anon.: διὰ ποικιλίαν || **25** ἀπολίπωμεν B et e corr. AD et Fab. Max. et mor. || **26** τούτους τοῖς om. Fab. Max. et mor., sim. Liv.

a.211 6 *νους." Μάρκελλον δ' ᾐτιῶντο, πρῶτον μὲν ὡς ἐπίφθονον ποιοῦντα τὴν πόλιν, οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ θεῶν οἷον αἰχμαλώτων ἀγομένων ἐν αὐτῇ καὶ πομπευομένων, ἔπειθ' ὅτι τὸν δῆμον εἰθισμένον πολεμεῖν ἢ γεωργεῖν, τρυφῆς δὲ καὶ ῥᾳθυμίας ἄπειρον ὄντα καὶ κατὰ τὸν Εὐ-* 145 S
ριπίδειον Ἡρακλέα (fg. 473 N.[2]) 6

φαῦλον, ἄκομψον, τὰ μέγιστ' [τε] ἀγαθόν,

d *σχολῆς ἐνέπλησε καὶ λαλιᾶς, περὶ τεχνῶν καὶ τεχνιτῶν ἀστεϊζόμενον καὶ διατρίβοντα πρὸς τούτῳ πολὺ μέρος*
7 *τῆς ἡμέρας. οὐ μὴν ἀλλὰ τούτοις ἐσεμνύνετο καὶ πρὸς τοὺς* 10
Ἕλληνας, ὡς τὰ καλὰ καὶ θαυμαστὰ τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐπισταμένους τιμᾶν καὶ θαυμάζειν Ῥωμαίους διδάξας.

22. *Ἐνισταμένων δὲ τῶν ἐχθρῶν τῷ Μαρκέλλῳ πρὸς τὸν θρίαμβον, ἐπεὶ καὶ πράξεις τινὲς ὑπολιπεῖς ἦσαν ἔτι περὶ Σικελίαν καὶ φθόνον εἶχεν ὁ τρίτος θρίαμβος,* 15
συνεχώρησεν αὐτοῖς τὸν μὲν ἐντελῆ καὶ μέγαν εἰς τὸ Ἀλβανὸν ὄρος ἐξελάσαι, τὸν δ' ἐλάττω καταγαγεῖν εἰς
e *τὴν πόλιν, ὃν εὔαν Ἕλληνες, ὄβαν δὲ Ῥωμαῖοι καλοῦσι.*
2 *πέμπει δ' αὐτὸν οὐκ ἐπὶ τοῦ τεθρίππου βεβηκὼς οὐδὲ δάφνης ἔχων στέφανον οὐδὲ περισαλπιζόμενος, ἀλλὰ* 152 Z[1]
πεζὸς ἐν βλαύταις ὑπ' αὐλητῶν μάλα πολλῶν, καὶ μυρρί- 21
νης στέφανον ἐπικείμενος, ὡς ἀπόλεμος καὶ ἡδὺς ὀφθῆ-
3 *ναι μᾶλλον ἢ καταπληκτικός. ὃ καὶ μέγιστον ἐμοὶ τεκμήριόν ἐστι τοῦ τρόπῳ πράξεως, ἀλλὰ μὴ μεγέθει, δι-*
4 *ωρίσθαι τοὺς θριάμβους τὸ παλαιόν. οἱ μὲν γὰρ μετὰ* 25

13 Liv. 26,21,1–13. Val. Max. 2,8,5. de vir. ill. 45,6 || **19** Dion. Hal. 5, 47, 2. 3. Gell. 5, 6, 21. 22. Paul. Fest. p. 195, 7 M. Suet. rell. p. 283, 5 Reiff.

[*Λ*KPQ] **5** *εὐριπίδιον* L[1]P || **7** *ἄκομψον ὃν τὰ μέγ.* L *ἄκομψον ὄντα μέγ.* ADB Anon. | *τε* del. Cor. cl. Cim. 4, 5 ceterisque Nauckii testibus || **8** *τεχνητῶν* K || **9** *ἀστηζόμενον* L[1] *ἀστιζόμενον* K | *τούτῳ* Rei.: *τοῦτο* || **11** *καὶ τὰ θαυμαστὰ* *Λ*P || **14** *ὑπολειπεῖς* L[1]KP || **15** *τρίτος*] *secundus* Xy. *πρῶτος* Anon., sed cf. c. 33 (comp. 3), 6 || **16** *αὐτοῖς* Steph.: *αὐτοὺς* P *αὐτὸς* cet. || **17** *ἐλάσαι* Cor. || **18** *εὔαν μὲν* C || **19** *αὐτὸν* ⟨*ὁ κατάγων*⟩ Zie. || **21** *ἐν βλάνταις* L *ἐν βαλάνταις* C *ἐμβάντες* P || **22** *στέφανος* K || **23.24** *μέγιστόν ἐστιν ἐμοὶ τεκμήριον τοῦτο, τρόπῳ* P

μάχης καὶ φόνου τῶν πολεμίων ἐπικρατήσαντες τὸν Ἀρήϊον ἐκεῖνον ὡς ἔοικε καὶ φοβερὸν εἰσῆγον, ὥσπερ ἐν τοῖς καθαρμοῖς τῶν στρατοπέδων εἰώθεσαν, δάφνῃ πολλῇ καταστέψαντες τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ἄνδρας· τοῖς δὲ 5 f
5 πολέμου μὲν μὴ δεηθεῖσι στρατηγοῖς, ὁμιλίᾳ δὲ καὶ πειθοῖ καὶ διὰ λόγου πάντα θεμένοις καλῶς οἷον ἐπιπαιανίσαι τὴν ἀπόλεμον ταύτην καὶ πανηγυρικὴν ἀπεδίδου πομπὴν ὁ νόμος. καὶ γὰρ ὁ αὐλὸς εἰρήνης μέρος, καὶ τὸ 6 μύρτον Ἀφροδίτης φυτόν, ἣ μάλιστα θεῶν ἀπέχθεται
10 βίᾳ καὶ πολέμοις. ὄβας δ' οὐ παρὰ τὸν εὐασμόν, ὡς οἱ 7 πολλοὶ νομίζουσιν, ὁ θρίαμβος οὗτος ὀνομάζεται (καὶ γὰρ
146 S κἀκεῖνον [ἐφ] εὐάζοντες καὶ ᾄδοντες παραπέμπουσιν), ἀλλ' 311 ὑφ' Ἑλλήνων εἰς τὸ σύνηθες αὐτοῖς παρῆκται τοὔνομα, πεπεισμένων ἅμα καὶ Διονύσῳ τι τῆς τιμῆς προσήκειν,
15 ὃν Εὔϊον καὶ Θρίαμβον ὀνομάζομεν. οὐχ οὕτω δ' ἔχει 8 τὸ ἀληθές, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῷ μεγάλῳ θριάμβῳ βουθυτεῖν πάτριον ἦν τοῖς στρατηγοῖς, ἐπὶ δὲ τούτῳ πρόβατον ἔθυον· ὄβα δὲ τὰ πρόβατα Ῥωμαῖοι καλοῦσιν· ἐκ τού-
153 Z[1] του καὶ τὸν θρίαμβον ὄβαν ὠνόμασαν. ἄξιον δὲ καὶ τὸν 9
20 Λακωνικὸν ἀποθεωρῆσαι νομοθέτην, ὑπεναντίως ⟨τῷ⟩ Ῥωμαϊκῷ τάξαντα τὰς θυσίας· θύει γὰρ ἐν Σπάρτῃ τῶν ἀποστρατήγων ὁ μὲν δι' ἀπάτης ἢ πειθοῦς ὃ βούλεται διαπραξάμενος βοῦν, ὁ δὲ διὰ μάχης ἀλεκτρυόνα. καίπερ 10 b γὰρ ὄντες πολεμικώτατοι, μείζονα καὶ μᾶλλον ἀνθρώπῳ
25 πρέπουσαν ἡγοῦντο τὴν διὰ λόγου καὶ συνέσεως πρᾶξιν ἢ τὴν μετὰ βίας καὶ ἀνδρείας. ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἔχει σκοπεῖν πάρεστι.

19 mor. 238f

[ΛΚPQ] **8** *μέλος* Anon., sed mor. 730d. 803b. Philop. 14, 4 cft. Sint. | *καὶ*[2] L[2]: *κατὰ* L[1]KPQ || **10** *βίᾳ καὶ πολέμοις* om. P[1], mg. add. P[2] *καὶ* om. ΛΚQ | *πολέμων* K | *ὄβας* Aldina: *εὔας* | *οὐ*] *ὁ* K || **10.11** *οἱ πολλοὶ*] scil. Dion. Hal. 5, 47, 2 || **11** *ὠνομάζεται* L || **12** *κἀκεῖνον* Cor.: *ἐκεῖνον* | *εὐάζοντες* Cor.: *ἐφευάζοντες* codd. *ἐπευάζοντες* Rei. || **15** *Εὔιον* Steph.: *εὔις* || **18** *ὄβα*] *ὄβις* Zie. cl. lectione codd. *εὔις* v. 15 || **19** *ὀβανὸν* LKPC | *ὠνομάζουσαν* L[1] *ὀνομάζουσιν* P || **19.20** *τῶν λακωνικῶν*, sed corr. m. 1, L || **20** *τῷ* add. L[2] || **21** *ῥωμαϊκῶν*: corr. L[2] || **24** *γὰρ* om. PQ || **26** *ὅπως* ⟨*ἕκαστος γνώμης*⟩ Rei. || **27** *σκοπεῖν* ⟨*ἀλλαχόθι που*⟩ vel sim. Zie.

a.210 **23.** Τοῦ δὲ Μαρκέλλου τὸ τέταρτον ὑπατεύοντος, οἱ
ἐχθροὶ τοὺς Συρακοσίους ἀνέπεισαν εἰς Ῥώμην ἀφικο-
μένους κατηγορεῖν καὶ καταβοᾶν πρὸς τὴν σύγκλητον
2 ὡς δεινὰ καὶ παράσπονδα πεπονθότας. ἔτυχε μὲν οὖν
ἐν Καπιτωλίῳ θυσίαν τινὰ συντελῶν ὁ Μάρκελλος· ἔτι 5
δὲ συγκαθεζομένῃ τῇ γερουσίᾳ τῶν Συρακοσίων προσ-
πεσόντων καὶ δεομένων λόγου τυχεῖν καὶ δίκης, ὁ μὲν
c συνάρχων ἐξεῖργεν αὐτούς, ἀγανακτῶν ὑπὲρ τοῦ Μαρ-
κέλλου μὴ παρόντος, ὁ δὲ Μάρκελλος εὐθὺς ἧκεν ἀκού-
3 σας. καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ δίφρου καθίσας ὡς ὕπατος 10
ἐχρημάτιζεν, ἔπειτα τῶν ἄλλων τέλος ἐχόντων, καταβὰς
ἀπὸ τοῦ δίφρου καὶ καταστὰς ὥσπερ ἰδιώτης εἰς τὸν
τόπον ἐν ᾧ λέγειν εἰώθασιν οἱ κρινόμενοι, τοῖς Συρακο-
4 σίοις ἐλέγχειν αὑτὸν παρεῖχεν. οἱ δὲ δεινῶς μὲν συν-
εταράχθησαν πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ πεποιθὸς τοῦ ἀν- 15
δρός, καὶ τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις ἀνυπόστατον ἔτι μᾶλλον ἐν τῇ
5 περιπορφύρῳ φοβερὸν ἡγοῦντο καὶ δυσαντίβλεπτον. οὐ 147 S 154 Z[1]
μὴν ἀλλὰ καὶ παραθαρρυνόντων αὐτοὺς τῶν διαφερο-
d μένων πρὸς τὸν Μάρκελλον, ἤρξαντο τῆς κατηγορίας καὶ
διεξῆλθον ὀλοφυρμῷ τινι μεμειγμένην δικαιολογίαν, ἧς 20
ἦν τὸ κεφάλαιον, ὅτι σύμμαχοι καὶ φίλοι Ῥωμαίοις ὄντες
πεπόνθασιν ἃ πολλοῖς τῶν πολεμίων ἕτεροι στρατηγοὶ
6 μὴ παθεῖν ἐχαρίσαντο. πρὸς ταῦθ' ὁ Μάρκελλος ἔλεγεν,
ὡς ἀντὶ πολλῶν ὧν δεδράκασι Ῥωμαίους κακῶς, οὐδὲν
πεπόνθασι πλὴν ἃ πολέμῳ καὶ κατὰ κράτος ἁλόντας ἀν- 25
7 θρώπους κωλῦσαι παθεῖν οὐ δυνατόν ἐστιν· οὕτω δ'
ἁλῶναι δι' αὐτούς, πολλὰ προκαλουμένῳ πεισθῆναι μὴ
ἐθελήσαντας· οὐ γὰρ ὑπὸ τῶν τυράννων πολεμῆσαι
e βιασθέντας, ἀλλὰ κἀκείνους ἐπὶ τῷ πολεμεῖν ἑλέσθαι

1 c. 23 Liv. 26, 26, 5–11. 27, 16. 29–32 Val. Max. 4, 1, 7. Zon. 9, 6

[ΛKPQ] **7** *λόγου* Cob.: *λόγων* (om. L[1]) || **13** *εἰώθεσαν* **PC** || **16** *καὶ τὸν* Cor. || **18** *καὶ* del. Cor. || **21** *ὄντες ῥωμαίοις* codd. praeter **C** || **24** *ῥωμαίοις* **P** et ante corr. **L** || **26** *παθεῖν* s. s. L[2]: *λαλεῖν* L[1] **P** *λαβεῖν* **KQ** et in textu L[2] | *οὕτω*] *αὐτοὺς* Rei., sed *οὕτω* est *κατὰ κράτος* || **28** *θελήσαντας* **C**

τυράννους. λεχθέντων δὲ τῶν λόγων, [καὶ] μεθισταμέ- 8 a.210
νοις ὥσπερ εἴωθεν ⟨ἐκ⟩ τῆς βουλῆς τοῖς Συρακοσίοις
συνεξῆλθε Μάρκελλος, ἐπὶ τῷ συνάρχοντι ποιησάμενος
τὴν σύγκλητον, καὶ πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ βουλευτηρίου διέ-
5 τριβεν, οὔτε φόβῳ διὰ τὴν δίκην οὔτε θυμῷ πρὸς τοὺς
Συρακοσίους τοῦ συνήθους μεταβαλὼν καταστήματος,
ἀλλὰ πράως πάνυ καὶ κοσμίως τὸ τῆς δίκης τέλος ἐκδε-
χόμενος. ἐπεὶ δὲ διηνέχθησαν αἱ γνῶμαι καὶ νικῶν ἀπ- 9
εδείχθη, προσπίπτουσιν αὐτῷ [οἱ] Συρακόσιοι, μετὰ δα-
10 κρύων δεόμενοι τὴν ὀργὴν [τὴν] εἰς αὐτοὺς ἀφεῖναι τοὺς
παρόντας, οἰκτῖραι δὲ τὴν ἄλλην πόλιν, μεμνημένην ὧν f
ἔτυχεν ἀεὶ καὶ χάριν ἔχουσαν. ἐπικλασθεὶς οὖν ὁ Μάρ- 10
155 Z¹ κελλος τούτοις τε διηλλάγη, καὶ τοῖς ἄλλοις Συρακοσίοις
ἀεί τι πράττων ἀγαθὸν διετέλει, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἣν
15 ἀπέδωκεν αὐτοῖς καὶ τοὺς νόμους καὶ τῶν κτημάτων τὰ
περιόντα βέβαια παρέσχεν ἡ σύγκλητος. ἀνθ' ὧν ἄλλας 11
τε τιμὰς ὑπερφυεῖς ἔσχε παρ' αὐτοῖς, καὶ νόμον ἔθεντο
τοιοῦτον, ὁπόταν ἐπιβῇ Σικελίας Μάρκελλος ἢ τῶν ἐκ- 312
148 S γόνων τις αὐτοῦ, στεφανηφορεῖν Συρακοσίους καὶ θύ-
20 ειν τοῖς θεοῖς.

24. Τοὐντεῦθεν ἤδη τρέπεται πρὸς Ἀννίβαν· καὶ τῶν
ἄλλων ὑπάτων καὶ ἡγεμόνων σχεδὸν ἁπάντων μετὰ τὴν
ἐν Κάνναις ⟨ἀτυχίαν⟩ ἑνὶ στρατηγήματι τῷ φυγομαχεῖν
χρωμένων ἐπὶ τὸν ἄνδρα, παρατάττεσθαι δὲ καὶ συμπλέκε-
25 σθαι μηδενὸς τολμῶντος, αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἐναντίαν ὥρμησεν
ὁδόν, οἰόμενος τῷ δοκοῦντι καταλύσειν Ἀννίβαν χρόνῳ 2
πρότερον ἐκτριβεῖσαν ὑπ' ἐκείνου λήσεσθαι τὴν Ἰταλίαν,
καὶ τὸν Φάβιον ἀεὶ τῆς ἀσφαλείας ἐχόμενον οὐ καλῶς

16 cf. Cic. Verr. 4, 151

[ΛKPQ] **1** τυράννους Cor.: τυραννοῦσι(ν) L¹KPQ τυραννήσειν L² τυραννοῦντας C τυραννήσοντας Sch. | καὶ del. Sint. | μεθισταμένης: em. Ald. || **2** ἐκ add. Ald. || **9** οἱ del. Benseler || **10** τὴν del. Rei. | ἀφιέναι: em. Cor. || **12** ἔχουσα L¹KP || **15** ἐπέδωκεν K || **18** ἐγγόνων ADQ || **19** συρακοσίοις ΛKP: em. Ald. || **22.23** τῶν ἐν Κάνναις: em. et add. Zie. cl. p. 116, 10. Fab. Max. 9, 3. Aem. 2, 3 (τὰ pro τῶν edd.) || **26** καταλύειν: em. Rei.

a.210 *ἐκείν⟨ης⟩ ἰᾶσθαι τὸ νόσημα, τῆς πατρίδος περιμένοντα τῇ*
b *ῥώμῃ μαραινομένῃ συναποσβῆναι τὸν πόλεμον, ὥσπερ*
ἰατρῶν τοὺς ἀτόλμους καὶ δειλοὺς πρὸς τὰ βοηθήματα,
τῆς νόσου παρακμὴν ⟨τὴν⟩ τῆς δυνάμεως ἐξανάλωσιν
3 *ἡγουμένους. πρῶτον μὲν οὖν [τὰς] Σαυνιτῶν τινας πόλεις* 5
⟨οὐ⟩ μεγάλας ἀφεστώσας ἑλών, σῖτόν τε πολὺν ἀποκεί-
μενον ἐν αὐταῖς καὶ χρήματα καὶ τοὺς φυλάσσοντας
4 *Ἀννίβου στρατιώτας τρισχιλίους ὄντας ἔλαβεν· ἔπειτα τοῦ* 156 Z[1]
Ἀννίβου Φούλβιον Γναῖον ἀνθύπατον ἐν Ἀπουλίᾳ κατακτεί-
ναντος μὲν αὐτὸν σὺν ἕνδεκα χιλιάρχοις, κατακόψαντος δὲ 10
τῆς στρατιᾶς τὸ πλεῖστον, ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην γράμματα
τοὺς πολίτας παρακαλῶν θαρρεῖν· αὐτὸς γὰρ ἤδη βαδίζειν
c 5 *ὡς ἀφέλοιτο τὴν χαρὰν Ἀννίβου. καὶ ταῦτα μὲν ὁ Λί-*
βιός φησιν (27, 2, 2) *ἀναγνωσθέντα τὰ γράμματα μὴ τῆς*
λύπης ἀφελεῖν, ἀλλὰ τῷ φόβῳ προσθεῖναι, τῶν Ῥωμαίων 15
μεῖζον ἡγουμένων τοῦ γεγονότος τὸ κινδυνευόμενον, ὅσῳ
6 *Φουλβίου κρείττων ἦν Μάρκελλος· ὁ δ' ὥσπερ ἔγρα-*
ψεν εὐθὺς Ἀννίβαν διώκων εἰς τὴν Λευκανίαν ἐνέβαλε,
καὶ περὶ πόλιν Νομίστρωνα καθήμενον ὑπὲρ λόφων ὀχυ-
ρῶν καταλαβών, αὐτὸς ἐν τῷ πεδίῳ κατεστρατοπέδευσε. 20
7 *τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρότερος εἰς μάχην παρατάξας τὸ στρά-*
τευμα, [καὶ] καταβάντος Ἀννίβου συνέβαλε μάχην κρίσιν
d *οὐ λαβοῦσαν, ἰσχυρὰν δὲ καὶ μεγάλην γενομένην· ἀπὸ* 149 S
γὰρ ὥρας τρίτης συμπεσόντες, ἤδη σκότους μόλις διελύ-
8 *θησαν. ἅμα δ' ἡμέρᾳ προαγαγὼν αὖθις τὸ στράτευμα* 25

5 Liv. 27, 1, 1. 2 || 8 Liv. 27, 1, 3–2, 12. Frontin strat. 2, 2, 6

[**ΛKPQ**] **1** *ἐκείνης* Rei.: *ἔχειν* | *τῆς πατρίδος* cum *τῇ ῥώμῃ* coniunxit Rei., ad *τὸ νόσημα* referebant et *τῇ Ῥώμῃ* scribebant et cet. et Sint. || **1.2** *τῆς ῥώμης μαραινομένης* **P** || **2** *συναποστῆναι* **L[1]K PQ** || **3** *ἰατρῶι* **L[1]K** || **4** *τὴν* add. Cor. | *ἐξαναλώσειν ἡγούμενος*: em. Rei. || **5** *τὰς* del. Zie. (*τινας* Madvig) | *Σαυνιτῶν τινας* Zie.: *σαυνιτικὰς* **ΛKP** *ναυτικὰς* **Q** || **6** *οὐ* add. Madvig || **9** *βούλβιον* **L[1]K P[1]M** || **13** *χαρὰν* Br. cl. Liv.: *χώραν* || **15** *προσθῆναι* **L[1]P** || **16** *ἡγουμένου* **K** | *τὸ* om. **K** || **17** *κρεῖττον* **L[1]P** || **19** *νωμίστρωνα* **K** | *καθήμενος* **ΛQ** || **22** *καὶ* del. Br. || **23** *γενομένην* **K**: *γινομένην* || **24** *διελύθησαν* **M**: *διεκρίθησαν* **C** *διέλυσαν* cet. || **25** *προσαγαγὼν* **P**

παρέταξε διὰ τῶν νεκρῶν, καὶ προὐκαλεῖτο διαγωνίσα- a.210
σθαι περὶ τῆς νίκης τὸν Ἀννίβαν. ἀναζεύξαντος δ' ἐκεί- 9
νου, σκυλεύσας τοὺς πολεμίους νεκροὺς καὶ θάψας τοὺς
φίλους, ἐδίωκεν αὖθις, καὶ πολλὰς μὲν ὑφέντος ἐνέδρας,
5 οὐδεμιᾷ περιπεσών, ἐν δὲ πᾶσι τοῖς ἀκροβολισμοῖς
πλεῖον ἔχων, ἐθαυμάζετο.

157 Z[1] Διὸ καὶ τῶν ἀρχαιρεσίων ἐπειγόντων, ἔδοξε τῇ βουλῇ 10
μᾶλλον ἐκ Σικελίας τὸν ἕτερον ἐπάγειν ὕπατον ἢ Μάρ-
κελλον Ἀννίβᾳ συνηρτημένον κινεῖν, ἐλθόντα δ' ἐκέλευεν e
10 εἰπεῖν δικτάτορα Κόϊντον Φούλβιον. ὁ γὰρ δικτάτωρ οὐκ 11
ἔστιν ὑπὸ τοῦ πλήθους οὐδὲ τῆς βουλῆς αἱρετός, ἀλλὰ τῶν
ὑπάτων τις ἢ τῶν στρατηγῶν προελθὼν εἰς τὸν δῆμον ὃν
αὐτῷ δοκεῖ λέγει δικτάτορα. καὶ διὰ τοῦτο δικτάτωρ ὁ 12
ῥηθεὶς καλεῖται· τὸ γὰρ λέγειν δίκερε Ῥωμαῖοι καλοῦσιν·
15 ἔνιοι δέ ⟨φασι⟩ τὸν δικτάτορα τῷ μὴ προτιθέναι ψῆφον ἢ
χειροτονίαν, ἀλλ' ἀφ' αὑτοῦ τὰ δόξαντα προστάττειν καὶ
λέγειν οὕτως ὠνομάσθαι· καὶ γὰρ τὰ διαγράμματα τῶν 13
ἀρχόντων Ἕλληνες ⟨μὲν⟩ διατάγματα, Ῥωμαῖοι δ' ἔδικτα
προσαγορεύουσιν.

20 **25.** Ἐπεὶ δ' ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Σικελίας ὁ τοῦ Μαρκέλλου
συνάρχων ἕτερον ἐβούλετο λέγειν δικτάτορα, καὶ βιασθῆναι f
παρὰ γνώμην μὴ βουλόμενος ἐξέπλευσε νυκτὸς εἰς
Σικελίαν, οὕτως ὁ μὲν δῆμος ὠνόμασε δικτάτορα Κόϊντον
Φούλβιον, ἡ βουλὴ δ' ἔγραψε Μαρκέλλῳ κελεύουσα τοῦτον
25 ⟨ἀν⟩ειπεῖν. ὁ δὲ πεισθεὶς ἀνεῖπε καὶ συνεπεκύρωσε τοῦ 2
δήμου τὴν γνώμην, αὐτὸς δὲ πάλιν ἀνθύπατος εἰς τοὐπιὸν
ἀπεδείχθη.

7 Liv. 27, 4, 1—4. 5 totum || **10** Dion. Hal. 5, 73, 1. Cic. rep. 1, 63. Varr. l. L. 6, 61 al. Mommsen RStR II 144, 2 || **26** c. 25, 2—26, 8. Liv. 27, 7, 8. 11. 10, 12. 12—14. Oros. 4, 18, 4

[ΛKPQ] **1** *διὰ τῶν νεκρῶν* ante *παρέταξε* vel potius ante *αὖθις* trp. Zie. || **7** *ἀρχαιρεσιῶν* codd. || **8** *ἕτερον*] *ἐχθρὸν* L[1] | *ὑπάγειν*: em. Zie. (*ἀπάγειν* Rei.) || **10** *φάβιον*: em. Guarinus ex Liv. || **15** *φασι* add. Zie. *λέγουσι* Ri. || **16.17** *καὶ λέγειν* om. ΛP *λέγουσιν* Sch. || **18** *μὲν* add. L[2] || **21** *λέγειν* Cor.: *λαβεῖν* (*λαβ. ἐβούλ.* K) || **25** *εἰπεῖν*: suppl. Rei. | *συνεκύρωσε* K

s.209 3 *Συνθέμενος δὲ πρὸς Φάβιον Μάξιμον, ὅπως ἐκεῖνος μὲν*
313 *ἐπιχειρῇ Ταραντίνοις, αὐτὸς δὲ συμπλεκόμενος καὶ περιέλ-*
κων Ἀννίβαν ἐμποδὼν ᾖ τοῦ βοηθεῖν πρὸς ἐκεῖνον, ἐπέβαλε 150 S
περὶ Κανύσιον, καὶ πολλὰς ἀλλάσσοντι στρατοπεδείας καὶ
φυγομαχοῦντι πανταχόθεν ἐπεφαίνετο, τέλος δ' ἱδρυνθέντα 158 Z[1]
4 *προσκείμενος ἐξανίστη τοῖς ἀκροβολισμοῖς. ὁρμήσαντος* 6
δὲ μάχεσθαι δεξάμενος ὑπὸ νυκτὸς διελύθη· καὶ μεθ'
ἡμέραν αὖθις ἐν τοῖς ὅπλοις ἑωρᾶτο τὸν στρατὸν ἔχων
παρατεταγμένον, ὥστε τὸν Ἀννίβαν περιαλγῆ γενόμενον
τοὺς Καρχηδονίους ἀθροῖσαι καὶ δεηθῆναι τὴν μάχην ἐκεί- 10
5 *νην ὑπὲρ πασῶν ἀγωνίσασθαι τῶν ἔμπροσθεν. „ὁρᾶτε*
γὰρ" εἶπεν „ὡς οὐδ' ἀναπνεῦσαι μετὰ νίκας τοσαύτας
b *οὐδὲ σχολὴν ἄγειν κρατοῦσιν ἡμῖν ἔστιν, εἰ μὴ τοῦτον*
6 *ὠσαίμεθα τὸν ἄνθρωπον." ἐκ τούτου συμβαλόντες ἐμά-*
χοντο, καὶ δοκεῖ παρὰ τὸ ἔργον ἀκαίρῳ στρατηγήματι 15
7 *χρώμενος ὁ Μάρκελλος σφαλῆναι. τοῦ γὰρ δεξιοῦ πο-*
νοῦντος, ἐκέλευσεν ⟨ἕν⟩ τῶν ταγμάτων εἰς τοὔμπροσθεν
προελθεῖν· ἡ δὲ μετακίνησις αὕτη ταράξασα τοὺς μαχο-
μένους παρέδωκε τὸ νίκημα τοῖς πολεμίοις, ἑπτακοσίων
8 *ἐπὶ δισχιλίοις Ῥωμαίων πεσόντων. ἀναχωρήσας δ' ὁ* 20
Μάρκελλος εἰς τὸν χάρακα καὶ συναγαγὼν τὸν στρατόν,
ὁρᾶν ἔφη Ῥωμαίων ὅπλα πολλὰ καὶ σώματα, Ῥωμαῖον
9 *δὲ μηδέν' ὁρᾶν. αἰτουμένων δὲ συγγνώμην, οὐκ ἔφη δι-*
c *δόναι νενικημένοις, ἐὰν δὲ νικήσωσι, δώσειν· αὔριον δὲ*
μαχεῖσθαι πάλιν, ὅπως οἱ πολῖται τὴν νίκην πρότερον ἢ 25
10 *τὴν φυγὴν ἀκούσωσι. διαλεχθεὶς δὲ ταῦτα, προσέταξε*
ταῖς ἡττημέναις σπείραις ἀντὶ πυρῶν κριθὰς μετρῆσαι.
δι' ἃ πολλῶν ἀπὸ τῆς μάχης ἐπικινδύνως καὶ πονήρως
ἐχόντων, οὐδένα φασὶν ὃν οἱ Μαρκέλλου λόγοι τῶν τραυ-
μάτων οὐχὶ μᾶλλον ἤλγυναν. 30

[**ΛKPQ**] **1** *δὲ* om. **K** || **2** *ἐπὶ χειρὶ* **L**[1] *ἐπιχειρεῖ* **K** || **3** *ᾖ*] *ἦν* **L**[1]**KP** | *ἐπέβαλλε* **ΛP** || **4** *στρατοπεδίας* **L**[1]**P** || **5** *ἱδρυθέντα* **LQ** || **6** *ὁρμήσαντα* Rei. || **15** *τῶι ἔργωι* **K** || **17** *ἓν* add. Xy. || **18** *παρατάξασα* **K** || **19** *ἑπτακοσίοις* **ΛPM** || **23** *καθορᾶν* Zie.; an praestat [*ὁρᾶν*]? || **25** *μαχέσασθαι* **PQ** || **28** *ἀπὸ τῆς μάχης* Rei.: *ἐπὶ ταῖς μάχαις* || **30** *ἤλαυναν* **P**

26. Ἅμα δ' ἡμέρᾳ προὔκειτο μὲν ὁ φοινικοῦς χι- a.209
τὼν ὡς εἴωθε μάχης ἐσομένης σύμβολον, αἱ δ' ἠτιμα-
159 Z[1] σμέναι σπεῖραι τὴν πρώτην αὐταὶ δεηθεῖσαι τάξιν ἐλάμ-
βανον, τὴν δ' ἄλλην ἐξάγοντες οἱ χιλίαρχοι στρατιὰν
151 S παρενέβαλλον. ἀκούσας δ' ὁ Ἀννίβας „ὦ Ἡράκλεις" 2 d
6 εἶπε, „τί χρήσεταί τις ἀνθρώπῳ μήτε τὴν χείρονα τύχην
μήτε τὴν βελτίονα φέρειν εἰδότι; μόνος γὰρ οὗτος οὔτε
νικῶν δίδωσιν ἀνάπαυσιν, οὔτε λαμβάνει νικώμενος,
ἀλλ' ἀεὶ μαχησόμεθα πρὸς τοῦτον ὡς ἔοικεν, ᾧ τοῦ τολ-
10 μᾶν ἀεὶ καὶ ⟨τὸ⟩ θαρρεῖν εὐτυχοῦντι καὶ σφαλλομένῳ τὸ
αἰδεῖσθαι πρόφασίς ἐστιν." ἐκ τούτου συνήεσαν αἱ δυ- 3
νάμεις, καὶ τῶν ἀνδρῶν ἴσα φερομένων, ἐκέλευσεν Ἀν-
νίβας τὰ θηρία καταστήσαντας εἰς πρώτην τάξιν ἐπάγειν
τοῖς ὅπλοις τῶν Ῥωμαίων· ὠθισμοῦ δὲ μεγάλου καὶ τα- 4
15 ραχῆς εὐθὺς ἐν τοῖς πρώτοις γενομένης, εἷς τῶν χιλιάρχων
ὄνομα Φλάβιος ἀναρπάσας σημαίαν ὑπηντίαζε, καὶ τῷ e
στύρακι τὸν πρῶτον ἐλέφαντα τύπτων ἀπέστρεφεν· ὁ
δ' ἐμβαλὼν εἰς τὸν ὀπίσω, συνετάραξε καὶ τοῦτον καὶ
τοὺς ἐπιφερομένους. κατιδὼν δὲ τοῦτο Μάρκελλος ἐκέ- 5
20 λευσε τοὺς ἱππεῖς ἐλαύνειν ἀνὰ κράτος πρὸς τὸ θορυ-
βούμενον καὶ ποιεῖν ἔτι μᾶλλον αὐτοῖς περιπετεῖς τοὺς
πολεμίους. οὗτοί τε δὴ λαμπρῶς ἐμβαλόντες ἀνέκοπτον 6
ἄχρι τοῦ στρατοπέδου τοὺς Καρχηδονίους, καὶ τῶν θη-
ρίων τὰ κτεινόμενα καὶ πίπτοντα τὸν πλεῖστον αὐτῶν
25 φόνον ἀπειργάζετο. λέγονται γὰρ ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους 7
ἀποθανεῖν· Ῥωμαίων δὲ νεκροὶ μὲν ἐγένοντο τρισχίλιοι,
τραυματίαι δ' ὀλίγου δεῖν ἅπαντες. καὶ τοῦτο παρέσχεν 8 f
Ἀννίβᾳ καθ' ἡσυχίαν ἀναστάντι νυκτὸς ἆραι πορρωτάτω
τοῦ Μαρκέλλου· διώκειν γὰρ οὐκ ἦν δυνατὸς ὑπὸ πλή-
160 Z[1] θους τῶν τετρωμένων, ἀλλὰ κατὰ σχολὴν εἰς Καμπανίαν

[ΛKPQ] 2 ἠτιμασμέναι] ἡττημέναι Steph. || 3 αὗται L[1]KPQ || 5 παρενέβαλλον **PAD**: παρενέβαλον || 6 χρήσαιτο **KC** || 7 οὔτε **C**: οὐδὲ || 10 τὸ add. Anon. || 11 συνίεσαν **P** || 13 ἐπάγειν Anon.: ἐνάγειν **KPQL**[2] ἀνάγειν **L**[1] || 15 γενομένων **K** || 16 ὀνόματι **P** || 19 τοῦτο om. **K** || 22 τε Pflugk: δὲ || 28 ἀννίβαν **LK**

a.209 ἀνέζευξε, καὶ τὸ θέρος ἐν Σινοέσσῃ διῆγεν, ἀναλαμβάνων τοὺς στρατιώτας.

27. Ὁ δ' Ἀννίβας ὡς ἀπέρρηξεν ἑαυτὸν τοῦ Μαρκέλλου, 314 χρώμενος ὥσπερ λελυμένῳ τῷ στρατεύματι πᾶσαν ἀδεῶς ἐν κύκλῳ περιϊὼν ἔφλεγε τὴν Ἰταλίαν, καὶ κακῶς 5 2 ἤκουσεν ἐν Ῥώμῃ Μάρκελλος. οἱ δ' ἐχθροὶ Πουβλίκιον 152 S Βίβλον ἕνα τῶν δημάρχων ἀνέστησαν ἐπὶ τὴν κατηγορίαν 3 αὐτοῦ, δεινὸν εἰπεῖν ἄνδρα καὶ βίαιον· ὃς πολλάκις συναγαγὼν τὸν δῆμον ἔπειθεν ἄλλῳ παραδοῦναι στρατηγῷ τὴν δύναμιν· „ἐπεὶ Μάρκελλος" ἔφη „μικρὰ τῷ πολέμῳ 10 προγεγυμνασμένος, ὥσπερ ἐκ παλαίστρας ἐπὶ θερμὰ 4 λουτρὰ θεραπεύσων ἑαυτὸν τέτραπται." ταῦτα πυνθανόμενος ὁ Μάρκελλος, ἐπὶ μὲν τοῦ στρατοπέδου τοὺς πρεσ- b βευτὰς ἀπέλιπεν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰς διαβολὰς [ἐπ]απο- 5 λογησόμενος εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν. ἐκ δὲ τῶν διαβολῶν 15 ἐκείνων δίκην εὗρε παρεσκευασμένην ἐφ' αὐτόν. ἡμέρας οὖν ὁρισθείσης, καὶ τοῦ δήμου συνελθόντος εἰς τὸν Φλαμίνιον ἱππόδρομον, ὁ μὲν Βίβλος ἀναβὰς κατηγόρησεν, ὁ δὲ Μάρκελλος ἀπελογεῖτο βραχέα μὲν καὶ ἁπλᾶ 6 δι' ἑαυτοῦ, πολλὴν δὲ καὶ λαμπρὰν οἱ δοκιμώτατοι καὶ 20 πρῶτοι τῶν πολιτῶν παρρησίαν ἦγον, παρακαλοῦντες μὴ χείρονας τοῦ πολεμίου κριτὰς φανῆναι, δειλίαν Μαρκέλλου καταψηφισαμένους, ὃν μόνον φεύγει τῶν ἡγεμόνων ἐκεῖνος καὶ διατελεῖ τούτῳ μὴ μάχεσθαι στρατηγῶν c 7 ὡς τοῖς ἄλλοις μάχεσθαι. ῥηθέντων δὲ τῶν λόγων τού- 161 Z[1] των, τοσοῦτον ἡ τῆς δίκης ἐλπὶς ἐψεύσατο τὸν κατήγορον, 26 ὥστε μὴ μόνον ἀφεθῆναι τῶν αἰτιῶν τὸν Μάρκελλον, ἀλλὰ καὶ τὸ πέμπτον ὕπατον ἀποδειχθῆναι.

a.208 **28.** Παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχήν, πρῶτον μὲν ἐν Τυρρηνίᾳ μέγα κίνημα πρὸς ἀπόστασιν ἔπαυσε καὶ κατεπράϋνεν, 30

3 c. 27 Liv. 27, 20, 10–21, 4 || 29 Liv. 27, 21, 6–7. 22, 1

[ΛKPQ] 1 σινοέσῃ Q *Venusiam* dicit Liv. 27, 20, 10. 11. 21, 2 || 3 αὐτὸν L[1] || 5 περιὼν LKP || 9 στρατηγῶι παραδοῦναι P || 11 προσγεγυμνασμένος: em. Zie. || 14 ἀπέλειπεν L[1] | ἐπαπολογησόμενος: em. Rei. || 16 παρασκευασμένην P | ἐφ' αὐτὸν C: ἐπ' αὐτὸν QL[2] ὑπ' αὐτὸν L[1]KP || 22 πολέμου K | δειλίαν μὲν P

ἐπελθὼν τὰς πόλεις· ἔπειτα ναὸν ἐκ τῶν Σικελικῶν 2 a.208
λαφύρων ᾠκοδομημένον ὑπ' αὐτοῦ Δόξης καὶ Ἀρετῆς
καθιερῶσαι βουλόμενος, καὶ κωλυθεὶς ὑπὸ τῶν ἱερέων,
οὐκ ἀξιούντων ἑνὶ ναῷ δύο θεοὺς περιέχεσθαι, πάλιν
5 ἤρξατο προσοικοδομεῖν ἕτερον, οὐ ῥᾳδίως φέρων τὴν
γεγενημένην ἀντίκρουσιν, ἀλλ' ὥσπερ οἰωνιζόμενος. καὶ 3 d
γὰρ ἄλλα ⟨τε⟩ πολλὰ σημεῖα διετάραττεν αὐτόν, ἱερῶν
τινων κεραυνώσεις, καὶ μύες τὸν ἐν Διὸς χρυσόν διαφα-
153 S γόντες· ἐλέχθη δὲ καὶ βοῦν ἀνθρώπου φωνὴν ἀφεῖναι,
10 καὶ παιδίον ἔχ⟨ον⟩ κεφαλὴν ἐλέφαντος γενέσθαι, καὶ
[περιγενέσθαι] περὶ τὰς ἐκθύσεις καὶ ἀποτροπὰς δυσ-
ιεροῦντες οἱ μάντεις κατεῖχον αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ σπαργῶντα
καὶ φλεγόμενον. οὐδεὶς γὰρ ἔρωτα τοσοῦτον ἠράσθη πράγ- 4
ματος οὐδενός, ὅσον οὗτος ὁ ἀνὴρ τοῦ μάχῃ κριθῆναι
15 πρὸς Ἀννίβαν. τοῦτο καὶ νύκτωρ ὄνειρον ἦν αὐτῷ, καὶ 5
μετὰ φίλων καὶ συναρχόντων ἓν βούλευμα καὶ μία πρὸς
θεοὺς φωνή, παραταττόμενον Ἀννίβαν λαβεῖν. ἥδιστα 6 e
162 Z¹ δ' ἂν μοι δοκεῖ τείχους ἐντὸς ἤ τινος χάρακος ἀμφοτέροις
τοῖς στρατεύμασι περιτεθέντος διαγωνίσασθαι, καὶ εἰ μὴ
20 πολλῆς μὲν ἤδη μεστὸς ὑπῆρχε δόξης, πολλὴν δὲ πεῖραν
παρεσχήκει τοῦ παρ' ὁντινοῦν τῶν στρατηγῶν ἐμβριθὴς
γεγονέναι καὶ φρόνιμος, κἂν εἶπον, ὅτι μειρακιῶδες αὐτῷ
προσπεπτώκει καὶ φιλοτιμότερον πάθος ἢ κατὰ πρεσ-
βύτην τοσοῦτον· ὑπὲρ γὰρ ἑξήκοντα γεγονὼς ἔτη τὸ
25 πέμπτον ὑπάτευεν.

1 Cic. Verr. 4, 121. 123. nat. deor. 2, 61. rep. 1, 21. Liv. 27, 25, 7–9. Val. Max. 1, 1, 8. Ascon. Pis. p. 11 K. S. Lact. inst. div. 1, 20, 12. Plut. mor. 318d || **7** Liv. 27, 11, 4. 5 (ad a. 209). 23, 1–4. Val. Max. 1, 6, 5 || **24** Liv. 27, 27, 11

[**ΛKPQ**] **7** *τε* add. Sch. | ⟨*οἷον*⟩ *ἱερῶν* Rei. *ἱερῶν* ⟨*τε*⟩ Br. || **8** *διαφυγόντες* **K** || **9** *ἐλέγχθη* **K** || **10** *ἔχον κεφαλὴν* Cor.: *ἐκ κεφαλῆς* codd. *μετὰ κεφαλῆς* Xy. (*cum elephanti capite puerum natum* Liv. 11, 5 *cum elephantino capite* Val. Max.) || **11** *περιγενέσθαι* del. Sint. | *ἐκχύσεις*: em. Rei. | *δυσιεροῦντας*: em. Br. || **12** *οἱ δὲ* codd. praeter **L¹** || **14** *ὁ* om. **ΛPQ** || **15** *ἦν*] *εἶναι* **L¹** || **17** *παραταττόμενος*: em. Steph. || **18** *δοκῇ* **Q** | *ἐντὸς* Br.: *ἑνὸς* || **20** *ὑπῆρξε* **L²** || **22** *κἂν εἶπον* Zie.: *καὶ εἰπεῖν* codd. *εἶπον ἂν* cum Steph. editt. | *μειρακιῶδές* ⟨*τι*⟩ Steph. || **23** *προσπέπτωκεν*: em. Sch.

a.208 **29.** Οὐ μὴν ἀλλὰ θυσιῶν καὶ καθαρμῶν ὧν ὑπηγόρευον
οἱ μάντεις γενομένων, ἐξῆλθε μετὰ τοῦ συνάρχοντος
f ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ πολλὰ μεταξὺ Βαντίας πόλεως καὶ
2 Βενυσίας καθήμενον ἠρέθιζε τὸν Ἀννίβαν. ὁ δ' εἰς μάχην
μὲν οὐ κατέβαινεν, αἰσθόμενος δὲ πεμπομένην ὑπ' αὐτῶν 5
στρατιὰν ἐπὶ Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους, κατὰ τὸν περὶ
Πετηλίαν λόφον ὑφεὶς ἐνέδρας πεντακοσίους καὶ δισχι-
315 3 λίους ἀπέκτεινε. τοῦτο Μάρκελλον ἐξέφερε τῷ θυμῷ πρὸς
4 τὴν μάχην, καὶ προσῆγεν ἄρας ἐγγυτέρω τὴν δύναμιν. ἦν
δὲ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων λόφος ἐπιεικῶς μὲν εὐερκής, 10
ὕλης δὲ παντοδαπῆς ἀνάπλεως· εἶχε δὲ καὶ σκοπὰς
περικλινεῖς ἐπ' ἀμφότερα, καὶ ναμάτων ὑπεφαίνοντο πηγαὶ
5 καταρρεόντων. ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ῥωμαῖοι ⟨τὸν⟩ Ἀννίβαν,
ὅτι πρῶτος ἐλθὼν εὐφυᾶ τόπον οὕτως οὐ κατέσχεν, ἀλλ' 163 Z[1]
6 ἀπέλιπε τοῖς πολεμίοις. τῷ δ' ἄρα καλὸν μὲν [τῷ] στρατο- 154 S
πεδεῦσαι τὸ χωρίον ἐφαίνετο, πολὺ δὲ κρεῖττον ἐνεδρεῦ- 16
σαι, καὶ πρὸς τοῦτο μᾶλλον αὐτῷ χρῆσθαι βουλόμενος,
ἐνέπλησε τὴν ὕλην καὶ τὰς κοιλάδας ἀκοντιστῶν τε πολλῶν
b καὶ λογχοφόρων, πεπεισμένος ἐπάξεσθαι δι' εὐφυΐαν
7 αὐτὰ τὰ χωρία τοὺς Ῥωμαίους. οὐδ' ἀπεψεύσθη τῆς ἐλπί- 20
δος· εὐθὺς γὰρ ἦν πολὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ῥωμαίων
λόγος, ὡς χρὴ τὸ χωρίον καταλαμβάνειν, καὶ διεστρα-
τήγουν ὅσα πλεονεκτήσουσι τοὺς πολεμίους, μάλιστα
μὲν ἐκεῖ στρατοπεδεύσαντες, εἰ δὲ μή, τειχίσαντες τὸν
8 λόφον. ἔδοξεν οὖν τῷ Μαρκέλλῳ μετ' ὀλίγων ἱπποτῶν 25

1 c. 29 Fab. Max. 19, 6. Flamin. 1, 5. Pol. 10, 32, 1–6. Liv. 27, 25, 10–27, 11. App. Hann. 50, 213–215. Nep. Hann. 5, 3. Cic. Tusc. 1, 89. Sil. It. 15, 343–380. Eutr. 3, 16, 4. Oros. 4, 18, 6. 8. de vir. ill. 45, 7. Zon. 9, 9

[**ΛKPQ**] **1** *ἀλλὰ καὶ* **K** || **4** *καθήμενος* **P** || **5** *αὐτοῦ* **K** || **6** *κατὰ* Br.: *καὶ* | *τὸν* **PQ**: *τὸ* **ΛK** || **7** *Πετηλίαν* (Am. Xy.) Br. cl. Liv.: *πετηνὰν* **ΛKQ** *πετινὰν* **P** || **11** *δὲ*[2] om. **L[1]P** || **13** *τὸν* add. Benseler || **14** *ἐλθὼν* Sint.: *ἑλὼν* | *οὐ* om. **K** || **15** *ἀπέλειπε* **L[1]** | *τῷ*[2] del. Zie. | *ἐνστρατοπεδεῦσαι* Rei. || **18** *ἐνέπρησε* **KPM** | *κοιλιάδας* **P** || **20** *ἐψεύσθη* Zie. || **21** *πολὺς* om. **L[1]K** || **23** *τῶν πολεμίων* **C** || **25** *ἔδοξεν* Xy.: *ἔδεεν*

ἐπελάσαντι κατασκέψασθαι, καὶ λαβὼν τὸν μάντιν a.208
ἐθύετο· καὶ τοῦ πρώτου πεσόντος ἱερείου, δεικνύουσιν αὐτῷ
τὸ ἧπαρ οὐκ ἔχον κεφαλὴν ὁ μάντις· ἐπιθυσαμένου δὲ 9
τὸ δεύτερον, ἥ τε κεφαλὴ μέγεθος ὑπερφυὴς ἀνέσχε, καὶ c
5 τἆλλα φαιδρὰ θαυμαστῶς διεφάνη, καὶ λύσιν ἔχειν ὁ τῶν
πρώτων φόβος ἔδοξεν. οἱ δὲ μάντεις ταῦτα μᾶλλον ἔφασαν 10
δεδιέναι καὶ ταράττεσθαι· λαμπροτάτων γὰρ ἐπ' αἰσχί-
στοις καὶ σκυθρωποτάτοις ἱεροῖς γενομένων, ὕποπτον
εἶναι τῆς μεταβολῆς τὴν ἀτοπίαν. ἀλλὰ γὰρ 11

10 τὸ πεπρωμένον οὐ πῦρ οὐ σιδαροῦν σχήσει τεῖχος,

κατὰ Πίνδαρον (fg. 232 Sn.), ἐξῄει τόν τε συνάρχοντα Κρισπῖ-
νον παραλαβὼν καὶ τὸν υἱὸν χιλιαρχοῦντα καὶ τοὺς σύμπαν-
164 Z[1] τας ἱππεῖς εἴκοσι καὶ διακοσίους, ὧν Ῥωμαῖος οὐδεὶς ἦν, 12
ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι Τυρρηνοί, τεσσαράκοντα δὲ Φρεγελλανοί,
15 πεῖραν ἀρετῆς καὶ πίστεως ἀεὶ τῷ Μαρκέλλῳ δεδωκότες. d
ὑλώδους δὲ τοῦ λόφου καὶ συνηρεφοῦς ὄντος, ἀνὴρ 13
καθήμενος ἄνω σκοπὴν εἶχε τοῖς πολεμίοις, αὐτὸς οὐ
συνορώμενος, καθορῶν δὲ τῶν Ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον
καὶ τὰ γινόμενα. τούτου φράσαντος τοῖς λοχῶσι, προσ- 14
20 ελαύνοντα τὸν Μάρκελλον ἐάσαντες ἐγγὺς προσ[εξ]ελ-
θεῖν, ἐξαίφνης ἀνέστησαν, καὶ περιχυθέντες ἅμα παντα-
155 S χόθεν ἠκόντιζον, ἔπαιον, ἐδίωκον τοὺς φεύγοντας, συν-
επλέκοντο τοῖς ὑφισταμένοις. οὗτοι δ' ἦσαν οἱ τεσσαρά- 15
κοντα Φρεγελλανοί, καὶ τῶν Τυρρηνῶν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ
25 διατρεσάντων, αὐτοὶ συστραφέντες ἠμύνοντο πρὸ τῶν
ὑπάτων, ἄχρι οὗ Κρισπῖνος μὲν ἀκοντίσμασι δυσὶ βεβλη- e
μένος ἐπέστρεψεν εἰς φυγὴν τὸν ἵππον, Μάρκελλον δέ τις

1 Liv. 27, 26, 13sq. Val. Max. 1, 6, 9. Plin. n. h. 11, 189

[ΛΚPQ] 4 ὑπερφυὲς: em. Zie. || 10 σιλαρου L[1] σιδηροῦν PQ | σχήσει] ἔσχε Schroeder || 11 ἐξῄει οὖν Aldina δ' οὖν vel δὴ Zie., nisi plura exciderunt || 15 ἀρετῆς Mu.: ἀρχῆς codd. μάχης Steph. ἀλκῆς Br. || 17 αὐτὸς ⟨μὲν⟩ Zie. || 19 distinguebant ante καὶ τὰ γινόμενα (γιγνόμενα L) | προσελάσαντα P προελαύνοντα K || 20 προσ-εξελθεῖν: em. Rei. προεξελθεῖν K Steph. || 23 ἐφισταμένοις: em. Br. || 25 αὐτοὶ P: αὐτοῦ

s.208 λόγχῃ πλατείᾳ διὰ τῶν πλευρῶν διήλασεν, ἣν λαγκίαν
16 καλοῦσιν. οὕτω δὲ καὶ τῶν Φρεγελλανῶν οἱ περιόντες
ὀλίγοι παντάπασιν αὐτὸν μὲν πεσόντα λείπουσι, τὸν δ'
υἱὸν ἁρπάσαντες τετρωμένον φεύγουσιν ἐπὶ τὸ στρατό-
17 πεδον. ἐγένοντο δὲ νεκροὶ μὲν οὐ πολλῷ τῶν τεσσαρά- 5
κοντα πλείους, αἰχμάλωτοι δὲ τῶν μὲν ῥαβδούχων πέντε,
18 τῶν δ' ἱππέων εἴκοσι δυεῖν δέοντες. ἐτελεύτησε δὲ καὶ
Κρισπῖνος ἐκ τῶν τραυμάτων, οὐ πολλὰς ἡμέρας ἐπι-
βιώσας, καὶ πάθος τοῦτο Ῥωμαίοις συνέπεσε πρότερον
1 οὐ γεγονός, ἀμφοτέρους ἐξ ἑνὸς ἀγῶνος τοὺς ὑπάτους ἀπο- 10
θανεῖν.

30. Ἀννίβᾳ δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἐλάχιστος ἦν λόγος, 165 Z¹
Μάρκελλον δὲ πεπτωκέναι πυθόμενος, αὐτὸς ἐξέδραμεν
ἐπὶ τὸν τόπον, καὶ τῷ νεκρῷ παραστάς, καὶ πολὺν χρόνον
τήν τε ῥώμην τοῦ σώματος καταμαθὼν καὶ τὸ εἶδος, οὔτε 15
φωνὴν ἀφῆκεν ὑπερήφανον, οὔτ' ἀπ' ὄψεως τὸ χαῖρον,
ὡς ἄν τις ἐργώδη πολέμιον καὶ βαρὺν ἀπεκτονώς, ἐξέφη-
2 νεν, ἀλλ' ἐπιθαυμάσας τὸ παράλογον τῆς τελευτῆς, τὸν
316 μὲν δακτύλιον ἀφείλετο, τὸ δὲ σῶμα κοσμήσας πρέποντι
κόσμῳ καὶ περιστείλας ἐντίμως ἔκαυσε, καὶ τὰ λείψανα 20
συνθεὶς εἰς κάλπιν ἀργυρᾶν καὶ χρυσοῦν ἐμβαλὼν στέ-
3 φανον, ἀπέστειλε πρὸς τὸν υἱόν. τῶν δὲ Νομάδων τινὲς
περιτυχόντες τοῖς κομίζουσιν ὥρμησαν ἀφαιρεῖσθαι τὸ
τεῦχος, ἀντιλαμβανομένων δ' ἐκείνων ἐκβιαζόμενοι καὶ
4 μαχόμενοι, διέρριψαν τὰ ὀστᾶ. πυθόμενος δ' Ἀννίβας 25
καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἰπὼν „οὐδὲν ἄρα δυνατὸν γε-
νέσθαι ἄκοντος θεοῦ,“ τοῖς μὲν Νομάσιν ἐπέθηκε δίκην, 156 S
οὐκέτι δὲ κομιδῆς ἢ συλλογῆς τῶν λειψάνων ἐφρόντισεν,
ὡς δὴ κατὰ θεόν τινα καὶ τῆς τελευτῆς καὶ τῆς ἀταφίας
5 παραλόγως οὕτω τῷ Μαρκέλλῳ γενομένης. ταῦτα μὲν 30

12 Cic. Cat. mai. 75. Liv. 27, 28, 1–4. Val. Max. 5, 1 ext. 6. Sil. It. 15, 381–396. App. Hann. 50, 216sq. de vir. ill. 45, 7. 8. Zon. 9, 9

[ΛΚΡQ] **2** *καὶ περὶ τῶν* **P** | *περιιόντες* **K** || **5** *δὲ* om. **P** || **21** *κάλπην* **P** || **25** *διέτριψαν* **P**

οὖν οἱ περὶ Κορνήλιον Νέπωτα (HRR II 35) *καὶ Οὐα-* b
λέριον Μάξιμον ἱστορήκασι· Λίβιος δὲ καὶ Καῖσαρ ὁ
Σεβαστὸς (ORF Meyer 521) *κομισθῆναι τὴν ὑδρίαν πρὸς*
τὸν υἱὸν εἰρήκασι καὶ ταφῆναι λαμπρῶς.

5 *Ἦν δ' ἀναθήμα⟨τα⟩ Μαρκέλλου δίχα τῶν ἐν Ῥώμῃ* 6
γυμνάσιον μὲν ἐν Κατάνῃ τῆς Σικελίας, ἀνδριάντες δὲ καὶ
166 Z[1] *πίνακες τῶν ἐκ Συρακουσῶν ἔν τε Σαμοθρᾴκῃ παρὰ τοῖς*
θεοῖς οὓς Καβείρους ὠνόμαζον, καὶ περὶ Λίνδον ἐν τῷ
ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς. ἐκεῖ δ' αὐτοῦ τῷ ἀνδριάντι τοῦτ' ἦν 7
10 *ἐπιγεγραμμένον, ὡς Ποσειδώνιός φησι* (FGrH 87 F 44),
τὸ ἐπίγραμμα (168 Preger)·

Οὗτός τοι Ῥώμης ὁ μέγας ξένε πατρίδος ἀστός, 8 c
Μάρκελλος κλεινῶν Κλαύδιος ἐκ πατέρων,
ἑπτάκι τὰν ὑπάταν ἀρχὰν ἐν Ἄρηϊ φυλάξας,
15 *ᾧ πολὺν ἀντιπάλων ἐγκατέχευε φόνον.*

τὴν γὰρ ἀνθύπατον ἀρχήν, ἣν δὶς ἦρξε, ταῖς πέντε προσ- 9
κατηρίθμησεν ὑπατείαις ὁ τὸ ἐπίγραμμα ποιήσας.

Γένος δ' αὐτοῦ λαμπρὸν ἄχρι Μαρκέλλου τοῦ Καίσαρος 10
ἀδελφιδοῦ διέτεινεν, ὃς Ὀκταβίας ἦν τῆς Καίσαρος ἀδελ-
20 *φῆς υἱὸς ἐκ Γαΐου Μαρκέλλου γεγονώς, ἀγορανομῶν δὲ*
Ῥωμαίων ἐτελεύτησε νυμφίος, Καίσαρος θυγατρὶ χρόνον
οὐ πολὺν συνοικήσας. εἰς δὲ τιμὴν αὐτοῦ καὶ μνήμην 11 d
Ὀκταβία μὲν ἡ μήτηρ τὴν βιβλιοθήκην ἀνέθηκε, Καῖσαρ
δὲ θέατρον ἐπιγράψας Μαρκέλλου.

1.2 desunt haec et apud Val. Max. et apud Liv. || **12–15** cf. Zie. Mus. Rhen. 110, 1967, 63 || **18** cf. l. l. ad Anton. 87, 3 || **22** Liv. per. 140. Mon. Anc. 4, 21. Suet. Aug. 29, 4. Cass. Dio 53, 30, 5

[ΛKPQ] **1** *Οὐαλέριον* mg. L² et Decembrius in mg. **P**: *οὐατόριον* **L¹KQ** *οὐατώριον* **P¹C** || **2** *λύβιος* **P** | *καὶ* om. **P** || **5** *ἀνάθημα*: em. Rei. || **7** *ἔξω τῶν ἐν Συρακούσαις* Rei. || **8** *οὓς Καβ. ὠνόμαζον* om. **L¹KP** || **9** *τῷ* Ald.: *καὶ* codd., unde haec fere scripta fuisse conicias: *καὶ ἀνδριὰς ⟨εἱστήκει χαλκοῦς, ᾧ⟩ τοῦτ' κτλ.* || **12–15** exhibet et Tzetz. in Hom. p. 48 Schirach, quem secutus est Sint. || **12** *ἀστός* Stephani cod. quidam: *ἀστήρ* cet. codd. et editt. || **13** *κλεινὸν* **L¹PM** *κλεινὸς* **C** || **14** *ἑπτάκις*: em. Steph. | *ὑπάταν ⟨δ'⟩* Preger | *φύλαξε* Preger || **15** *ᾧ* Zie.: *καὶ* codd. *τὸν* Tzetz. *πάμπολυν* Rei. | *ἀντιπάλοις* Tzetz. | *ἐγκατέχευε* **QL²**: *κατέχευε* **L¹KPC** *ὃς κατ.* Tzetz. *εἷς κατ.* Rei. *ἐκκατ.* Preger (*εἰς πολ. ἀντ. ἔγκατ' ἔχ. φόνον* Stadtmüller cl. Il. 11, 438) || **16** *ἣν* om. **Q**

(Σύγκρισις) 31 (1). Ὅσα μὲν οὖν ἔδοξεν ἡμῖν ἀναγραφῆς ἄξια τῶν 157 S
ἱστορημένων περὶ Μαρκέλλου καὶ Πελοπίδου, ταῦτ' ἔστι.
2 τῶν δὲ κατὰ τὰς φύσεις καὶ τὰ ἤθη κοινοτήτων ὥσπερ 167 Z¹
ἐφαμίλλων οὐσῶν (καὶ γὰρ ἀνδρεῖοι καὶ φιλόπονοι καὶ
3 θυμοειδεῖς καὶ μεγαλόφρονες ἀμφότεροι γεγόνασιν), ἐκεῖνο 5
δόξειεν ἂν διαφορὰν ἔχειν μόνον, ὅτι Μάρκελλος μὲν ἐν
πολλαῖς πόλεσιν ὑποχειρίοις γενομέναις σφαγὰς ἐποίησεν,
e Ἐπαμεινώνδας δὲ καὶ Πελοπίδας οὐδένα πώποτε κρατή-
σαντες ἀπέκτειναν, οὐδὲ πόλεις ἠνδραποδίσαντο· λέγονται
δὲ Θηβαῖοι μηδ' Ὀρχομενίους ἂν οὕτω μεταχειρίσασθαι 10
4 παρόντων ἐκείνων. ἐν δὲ ταῖς πράξεσι θαυμαστὰ μὲν καὶ
μεγάλα τοῦ Μαρκέλλου τὰ πρὸς Κελτούς, ὠσαμένου
τοσοῦτον πλῆθος ἱππέων ὁμοῦ καὶ πεζῶν ὀλίγοις τοῖς περὶ
αὐτὸν ἱππεῦσιν, ὃ ῥᾳδίως ὑφ' ἑτέρου στρατηγοῦ γεγονὸς
οὐχ ἱστόρηται, καὶ τὸν ἄρχοντα τῶν πολεμίων ἀνελόντος· 15
5 ἐν ᾧ τρόπῳ Πελοπίδας ἔπταισεν, ὁρμήσας ἐπὶ ταὐτά,
προαναιρεθεὶς δ' ὑπὸ τοῦ τυράννου καὶ παθὼν πρότερον
6 ἢ δράσας. οὐ μὴν ἀλλὰ τούτοις μὲν ἔστι παραβαλεῖν τὰ
f Λεῦκτρα καὶ ⟨τὰς⟩ Τεγύρας, ἐπιφανεστάτους καὶ μεγί-
στους ἀγώνων· κρυφαίῳ δὲ σὺν δόλῳ κατωρθωμένην πρᾶ- 20
ξιν οὐκ ἔχομεν τοῦ Μαρκέλλου παραβαλεῖν, οἷς Πελοπίδας
περὶ τὴν ἐκ φυγῆς κάθοδον καὶ ἀναίρεσιν τῶν ἐν Θήβαις
τυράννων ἔπραξεν, ἀλλ' ἐκεῖνο πολὺ πάντων ἔοικε πρω-
τεύειν τῶν ὑπὸ σκότῳ καὶ δι' ἀπάτης γεγενημένων τὸ
7 ἔργον. ⟨καὶ⟩ Ἀννίβας φοβερὸς μὲν καὶ δεινὸς ἐνέκειτο 25
⟨Ῥωμαίοις⟩, ὥσπερ ἀμέλει Λακεδαιμόνιοι τότε Θηβαίοις· 158 S
ἐνδοῦναι μέντοι τούτους Πελοπίδᾳ καὶ περὶ Τεγύρας καὶ 168 Z¹

9 Diod. 15, 79, 3–6

[ΛKPQ] **10** *ὀρχομενίοις* **KPQ** || **16** *ὁρμήσας ⟨μὲν⟩* Rei. || **19** *τὰς* add. Zie. || **20** *κρυφαίῳ* **QL²**: *κρυφαῖον* **L¹K** *κρυφαίαν* **P** Sint. | *δόλῳ* cl. Eur. Rhes. 92 Cor. (qui et *κρυφαίαν δὲ καὶ σὺν δόλῳ*): *λόχῳ* codd. editt. (*λόγωι* **P**) || **21** *παραλαβεῖν* **ΛQ** | *οἷς*] *οἷα* **L²** *οἷαν* Rei. || **25** *καὶ* add. Zie., sed possunt plura excidisse || **26** *Ῥωμαίοις* add. Anon. || **27** *μέντοι τούτους Πελοπίδᾳ* Steph.: *μὲν τούτοις δὲ πελοπίδαν* **Λ** *δὲ τούτοις μὲν πελοπίδαν* **KPQ** *δὲ τούτους μὲν πελοπίδᾳ* Mu. *μὲν τοίνυν τούσδε Πελοπίδᾳ* Rei.

πεϱὶ Λεῦκτϱα βέβαιόν ἐστιν, Ἀννίβαν δὲ Μάϱκελλος, ὡς μὲν **317**
οἱ πεϱὶ Πολύβιον λέγουσιν (fg. 9), *οὐδ' ἅπαξ ἐνίκησεν, ἀλλ'*
ἀήττητος ἀνὴϱ δοκεῖ διαγενέσθαι μέχϱι Σκιπίωνος· ἡμεῖς 8
δὲ Λιβίῳ ⟨*καὶ*⟩ *Καίσαϱι* (ORF Meyer 521) *καὶ Νέπωτι*
5 (HRR II 35) *καὶ τῶν Ἑλληνικῶν Ἰόβᾳ τῷ βασιλεῖ* (FGrH
275 F 25) *πιστεύομεν ἥττας τινὰς καὶ τϱοπὰς ὑπὸ Μαϱκέλ-*
λου τῶν σὺν Ἀννίβᾳ γενέσθαι· μεγάλην δ' αὗται ϱοπὴν οὐδε- 9
μίαν ἐποίησαν, ἀλλ' ἔοικε ψευδό⟨*πτω*⟩*μά τι γενέσθαι πεϱὶ*
τὸν Λίβυν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς ἐκείναις. ὃ δὴ κατὰ λόγον καὶ 10
10 *πϱοσηκόντως ἐθαυμάσθη, μετὰ τοσαύτας τϱοπὰς στϱατο-*
πέδων καὶ φόνους στϱατηγῶν καὶ σύγχυσιν ὅλης ὁμοῦ τῆς
Ῥωμαίων ἡγεμονίας εἰς ἀντίπαλα τῷ θαϱϱεῖν καθιστα-
μένων· ὁ γὰϱ ἐκ πολλοῦ τοῦ πάλαι πεϱιδεοῦς καὶ κατα- 11 b
πεπληγότος αὖθις ἐμβαλὼν τῷ στϱατεύματι ζῆλον καὶ
15 *φιλονικίαν πϱὸς τοὺς πολεμίους, καὶ τοῦτο δὴ τὸ μὴ*
ϱᾳδίως τῆς νίκης ὑφιέμενον, ἀλλὰ καὶ ἀμφισβητοῦν τε
καὶ φιλοτιμούμενον ἐπάϱας καὶ θαϱϱύνας εἷς ἀνὴϱ ἦν
Μάϱκελλος· εἰθισμένους γὰϱ ὑπὸ τῶν συμφοϱῶν, εἰ 12
φεύγοντες ἐκφύγοιεν Ἀννίβαν ἀγαπᾶν, ἐδίδαξεν αἰσχύ-
20 *νεσθαι σῳζομένους μεθ' ἥττης, αἰδεῖσθαι δὲ παϱὰ μικϱὸν*
ἐνδόντας, ἀλγεῖν δὲ μὴ κϱατήσαντας.

32 (2). *Ἐπεὶ τοίνυν Πελοπίδας μὲν οὐδεμίαν ἡττήθη*
μάχην στϱατηγῶν, Μάϱκελλος δὲ πλείστας τῶν καθ'
169 Z¹ *αὑτὸν Ῥωμαίων ἐνίκησε, δόξειεν ἂν ἴσως τὸ δυσνίκητον*
25 *πϱὸς τὸ ἀήττητον ὑπὸ πλήθους τῶν κατωϱθωμένων* c
ἐπανισοῦσθαι. καὶ μὴν οὗτος μὲν εἷλε Συϱακούσας, ἐκεῖνος
δὲ τῆς Λακεδαίμονος ἀπέτυχεν. ἀλλ' οἶμαι μεῖζον εἶναι 2

[**ΛKPQ**] **3** *ἀνὴϱ* Zie.: *ἀνὴϱ* codd. *ὁ ἀνὴϱ* Sch. | *σκηπίωνος* **PQ** || **4** *καὶ* add. **C** || **5** *τῶι βασιλεῖ ἰόβαι*: trp. Sint. || **8** *ψευδόπτωμά τι* Br. cl. schol. Aristoph. Equ. 568: *ψευδόματι* **P** et **L¹** (sed *τ* ras. ex *ν*) *ψευδο* **** **K** (lac. 8–10 lit.) *ψεύδωμά τι* **QL²** *ψευδόμαν-τος* **M** *ψευδοπτωμάτια* Rei. || **9** ⟨*καὶ*⟩ *κατὰ* Rei. || **11** *ὁμοῦ* ⟨*τι*⟩ Zie. || **12** *εἰς*] *ὡς* **P** | *καθιστάμενος* Br. || **16** *ὑφιέμενον* **KC**: *ἐφιέ-μενον* cet. *ἀφιέμενον* Steph. | *ἀμφισβητοῦντα*: em. Vulc. || **18** *εἰθισ-μένοι* **P** || **19** *φεύγοντες* **KQL²**: *φθέγγοντες* **L¹PM**, cf. Xen. an. 4, 2, 27 || **20** *αἰδεῖσθαι* Anon.: *ἀϱνεῖσθαι* (cf. c. 26, 2) || **22** *ἡττηθῆναι* **L¹KPM** || **23** *πλείστους* **P** || **24** *τὸ δυσνίκητον* Sch.: *τῷ δυσνικήτῳ* **ΛQ** *τῷ δυσκινήτῳ* **KPM** || **27** *Λακεδαίμονος* Sch.: *λακεδαιμονίων*

τοῦ καταλαβεῖν Σικελίαν τὸ τῇ Σπάρτῃ προσελθεῖν καὶ διαβῆναι πρῶτον ἀνθρώπων πολέμῳ τὸν Εὐρώταν, εἰ μὴ νὴ Δία τοῦτο μὲν φήσει τις τὸ ἔργον Ἐπαμεινώνδᾳ μᾶλλον ἢ Πελοπίδᾳ προσήκειν, ὥσπερ καὶ τὰ Λεῦκτρα, τῶν δὲ Μαρκέλλῳ διαπεπραγμένων ἀκοινώνητον εἶναι τὴν 159 S
3 *δόξαν. καὶ γὰρ Συρακούσας μόνος εἷλε, καὶ Κελτοὺς ἄνευ* 6
d *τοῦ συνάρχοντος ἐτρέψατο, καὶ πρὸς Ἀννίβαν μηδενὸς συλλαμβάνοντος, ἀλλὰ καὶ πάντων ἀποτρεπόντων, ἀντιταξάμενος καὶ μεταβαλὼν τὸ σχῆμα τοῦ πολέμου, πρῶτος ἡγεμὼν τοῦ τολμᾶν κατέστη.* 10

33 (3). *Τὴν τοίνυν τελευτὴν ἐπαινῶ μὲν οὐδετέρου τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ἀνιῶμαι καὶ ἀγανακτῶ τῷ παραλόγῳ*
2 *τοῦ συμπτώματος· καὶ θαυμάζω μὲν ἐν μάχαις τοσαύταις, ὅσαις ἀποκάμοι τις ἂν καταριθμῶν, μηδὲ τρωθέντα τὸν Ἀννίβαν, ἄγαμαι δὲ καὶ τὸν ἐν τῇ ⟨τοῦ Κύρου⟩ Παιδείᾳ* 15
(4, 1, 3) *Χρυσάνταν, ὃς διῃρμένος κοπίδα καὶ παίειν μέλλων πολέμιον, ὡς ὑπεσήμηνεν ἡ σάλπιγξ ἀνακλητικόν, ἀφεὶς*
e 3 *τὸν ἄνδρα μάλα πρᾴως καὶ κοσμίως ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν Πελοπίδαν ποιεῖ συγγνωστὸν ἅμα τῷ τῆς μάχης καιρῷ περίθερμον ὄντα [καὶ] πρὸς τὴν ἄμυναν οὐκ ἀγεννῶς* 170 Z[1]
4 *ἐκφέρων ὁ θυμός· ἄριστον μὲν γὰρ νικῶντα σῴζεσθαι τὸν* 21
στρατηγόν, εἰ δέ,

θανεῖν εἰς ἀρετὴν καταλύσαντα τὸν βίον,

ὡς Εὐριπίδης (fg. 994 N.[2]) *φησίν· οὕτω γὰρ οὐ πάθος, ἀλλὰ*
5 *πρᾶξις γίνεται τοῦ τελευτῶντος ὁ θάνατος. πρὸς δὲ τῷ θυμῷ* 25

11 c. 33, 1–8 cf. Pelop. 2 et ibi l. l.

[**ΛKPQ**] **1** *τὸ*] *τῶ* **Λ** | *τῆς σπάρτης* **L**[1] || **2** *⟨ἐπὶ⟩ πολέμῳ* Rei. || **3** *νὴ δία φήσει τίς τοῦτο τὸ* **P** || **8** *ἀντιπαραταξάμενος* Stephani cod. quidam || **9** *μεταλαβὼν* **ΛK** || **12** *τῷ* om. **L**[1] || **14** *ὅσαις*] *ἃς* **P** | *τρωθέντα*] *τρωθέντων* **K** *προθέντα* **ΛQ** || **15** *Ἀννίβαν*] *μάρκελλον* **P** | *τοῦ κύρου* add. mg. **L**[2] || **16** *διηρημένος* **K** | *παίειν μέλλων*] *πεσεῖν μᾶλλον* **L**[1] || **17** *ὑπεσήμανεν* **P** || **20** *παράθερμον*: em. Zie. cl. mor. 642c. 917a | *καὶ* del. Zie., nisi excidit participium alterum velut *σπαργῶντα* | *ἀγενῶς* plurimi codd. || **21** *ὁ* om. **L** || **22. 23** *εἰ δὲ θανεῖν χρεὼν* Anon. *εἰ δ' οὐ* vel *εἰ δε μὴ* Br. *εἰ δὲ δεῖ* Rei. *εἰ δὲ θανεῖν ⟨θέμις, θανεῖν⟩* Cor. *τὸν* om. **ΛC** (*εἰ δὲ θανεῖν θέμις, ὧδε θανεῖν καλόν, εἰς ἀρετὴν καταλυσαμένους βίον* mor. 24d omisso poetae nomine; *εἰ δὲ ⟨δὴ θανεῖν θέμις⟩, θανεῖν κτλ.* ut supra Zie.)

τοῦ Πελοπίδου καὶ τὸ τέλος αὐτὸ τὸ τῆς νίκης ἐν τῷ πεσεῖν
τὸν τύραννον δρώμενον οὐ παντάπασιν ἀλόγως ἐπεσπάσατο
τὴν ὁρμήν· χαλεπὸν γὰρ ἑτέρας οὕτω καλὴν καὶ λαμπρὰν f
ἐχούσης ὑπόθεσιν ἀριστείας ἐπιλαβέσθαι. Μάρκελλος δὲ 6
5 μήτε χρείας μεγάλης ἐπικειμένης, μήτε τοῦ παρὰ τὰ δεινὰ
πολλάκις ἐξιστάντος τὸν λογισμὸν ἐνθουσιασμοῦ παρ-
εστῶτος, ὠσάμενος ἀπερισκέπτως εἰς κίνδυνον, οὐ στρατη-
γοῦ πτῶμα, προδρόμου δέ τινος ἢ κατασκόπου πέπτωκεν,
ὑπατείας πέντε καὶ τρεῖς θριάμβους καὶ σκῦλα καὶ
10 τροπαιοφορίας ἀπὸ βασιλέων τοῖς προαποθνήσκουσι
Καρχηδονίων Ἴβηρσι καὶ Νομάσιν ὑποβαλών. ὥστε 7 **318**
160 S νεμεσῆσαι ⟨καὶ⟩ αὐτοὺς ἐκείνους ἑαυτοῖς τοῦ κατορθώ-
ματος, ἄνδρα Ῥωμαίων ἄριστον ἀρετῇ καὶ δυνάμει μέγι-
στον καὶ δόξῃ λαμπρότατον ἐν τοῖς Φρεγελλανῶν προ-
15 διερευνηταῖς παραναλῶσθαι. χρὴ δὲ ταῦτα μὴ κατηγορίαν 8
εἶναι τῶν ἀνδρῶν νομίζειν, ἀλλ' ὡς ἀγανάκτησίν τινα καὶ
παρρησίαν ὑπὲρ αὐτῶν ἐκείνων πρὸς αὐτοὺς καὶ τὴν
171 Z[1] ἀνδρείαν αὐτῶν, εἰς ἣν τὰς ἄλλας κατανάλωσαν ἀρετάς,
ἀφειδήσαντες τοῦ βίου καὶ τῆς ψυχῆς, ὥσπερ ἑαυτοῖς, οὐ
20 ταῖς πατρίσι μᾶλλον καὶ φίλοις καὶ συμμάχοις, ἀπολλυ-
μένων.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον Πελοπίδας μὲν τοὺς συμμάχους 9
ταφεῖς ἔσχεν ὑπὲρ ὧν ἀπέθανε, Μάρκελλος δὲ τοὺς b
πολεμίους ὑφ' ὧν ἀπέθανε. ζηλωτὸν μὲν οὖν ἐκεῖνο καὶ 10
25 μακάριον, κρεῖττον δὲ καὶ μεῖζον εὐνοίας χάριν ἀμειβο-
μένης ἔχθρα λυποῦσαν ἀρετὴν θαυμάζουσα. τὸ γὰρ καλὸν
ἐνταῦθα τὴν τιμὴν ἔχει μόνον, ἐκεῖ δὲ τὸ λυσιτελὲς καὶ
ἡ χρεία μᾶλλον ἀγαπᾶται τῆς ἀρετῆς.

24 cf. Philop. 21, 12

[ΛΚΡQ] **1** αὐτῶι **P** | τὸ om. **L[1]KPC** || **3** γὰρ ⟨ἦν⟩ Cor. ⟨ἦν⟩ γὰρ χαλ. Zie. || **12** καὶ add. Sint. || **14** διερευνηταῖς **Q** || **18** ἀνδρίαν **Q**

1. Τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως βίον καὶ τὸν Καίσαρος, 279 S 175 Z¹
ὑφ' οὗ κατελύθη Πομπήϊος, ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ γρά-
φοντες, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑποκειμένων πράξεων οὐδὲν
ἄλλο προεροῦμεν ἢ παραιτησόμεθα τοὺς ἀναγινώσκοντας, 5
f ἐὰν μὴ πάντα μηδὲ καθ' ἕκαστον ἐξειργασμένως τι τῶν
περιβοήτων ἀπαγγέλλωμεν, ἀλλ' ἐπιτέμνοντες τὰ πλεῖ-
2 στα, μὴ συκοφαντεῖν. οὔτε γὰρ ἱστορίας γράφομεν, ἀλλὰ
βίους, οὔτε ταῖς ἐπιφανεστάταις πράξεσι πάντως ἔνεστι
δήλωσις ἀρετῆς ἢ κακίας, ἀλλὰ πρᾶγμα βραχὺ πολλάκις 10
665 καὶ ῥῆμα καὶ παιδιά τις ἔμφασιν ἤθους ἐποίησε μᾶλλον
ἢ μάχαι μυριόνεκροι καὶ παρατάξεις αἱ μέγισται καὶ
3 πολιορκίαι πόλεων. ὥσπερ οὖν οἱ ζωγράφοι τὰς ὁμοιό-
τητας ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ τῶν περὶ τὴν ὄψιν εἰδῶν
οἷς ἐμφαίνεται τὸ ἦθος ἀναλαμβάνουσιν, ἐλάχιστα τῶν 15
λοιπῶν μερῶν φροντίζοντες, οὕτως ἡμῖν δοτέον εἰς τὰ
τῆς ψυχῆς σημεῖα μᾶλλον ἐνδύεσθαι, καὶ διὰ τούτων
εἰδοποιεῖν τὸν ἑκάστου βίον, ἐάσαντας ἑτέροις τὰ μεγέθη
καὶ τοὺς ἀγῶνας.

2. Ἀλέξανδρος ὅτι τῷ γένει πρὸς πατρὸς μὲν ἦν 176 Z¹
Ἡρακλείδης ἀπὸ Καράνου, πρὸς δὲ μητρὸς Αἰακίδης 21

Codices: *Λ* (= **L** cum apographis **ABD** [usque ad p. 275, 10] et Iunt. [usque ad finem]); **P**; **H** (cf. praef.); **Q** (= **CM**); **ABD** (inde a p. 275, 10 ad finem); de **L²** v. ad p. 275, 10 et praef.; cf. Ziegler Mus. Rhen. 84, 1935, 369–390 || **21** cf. Plut. Pyrrh. 1 Paus. 1, 11, 1. Hesych. s. v. *Πυρριάδαι*. Tzetz. ad Lycophr. 1439

[*Λ***PQ**] **2** *βίον* om. **L¹** | *τὸν* Anon.: *τοῦ* || **3** *βυβλίω* *Λ* || **6** *μηδὲ*] *μὴ* **L¹** | *ἐξειργομένως* **P** *ἐπεξειργασμένως* Vulc. || **12** *αἱ μέγισται*] *ἀείμνηστοι* Madvig || **13** *πολιορκία*: em. Br. (*πολιορκίας* Anon.) || **16** *φροντίζουσιν* **L¹** || **21** *κεράνου* **P**

ἀπὸ Νεοπτολέμου, τῶν πάνυ πεπιστευμένων ἐστί. λέγεται 2 b
δὲ Φίλιππος ἐν Σαμοθρᾴκῃ τῇ Ὀλυμπιάδι συμμυηθείς,
αὐτός τε μειράκιον ὢν ἔτι κἀκείνης παιδὸς ὀρφανῆς γονέων
ἐρασθῆναι, καὶ τὸν γάμον οὕτως ἁρμόσαι, πείσας τὸν
5 ἀδελφὸν αὐτῆς Ἀρύββαν. ἡ μὲν οὖν νύμφη πρὸ τῆς 3
νυκτός, ᾗ συνείρχθησαν εἰς τὸν θάλαμον, ἔδοξε βροντῆς
γενομένης ἐμπεσεῖν αὐτῆς τῇ γαστρὶ κεραυνόν, ἐκ δὲ
280 S τῆς πληγῆς πολὺ πῦρ ἀναφθέν, εἶτα ῥηγνύμενον εἰς φλόγας
πάντῃ φερομένας διαλυθῆναι. ὁ δὲ Φίλιππος ὑστέρῳ 4
10 χρόνῳ μετὰ τὸν γάμον εἶδεν ὄναρ αὐτὸν ἐπιβάλλοντα
σφραγῖδα τῇ γαστρὶ τῆς γυναικός· ἡ δὲ γλυφὴ τῆς
σφραγῖδος ὡς ᾤετο λέοντος εἶχεν εἰκόνα. τῶν δ' ἄλλων 5 c
μάντεων ὑφορωμένων τὴν ὄψιν, ὡς ἀκριβεστέρας φυλακῆς
δεομένων τῷ Φιλίππῳ τῶν περὶ τὸν γάμον, Ἀρίστανδρος
15 ὁ Τελμησσεὺς κύειν ἔφη τὴν ἄνθρωπον· οὐθὲν γὰρ
ἀποσφραγίζεσθαι τῶν κενῶν· καὶ κύειν παῖδα θυμοειδῆ
καὶ λεοντώδη τὴν φύσιν. ὤφθη δέ ποτε καὶ δράκων κοι- 6
μωμένης τῆς Ὀλυμπιάδος παρεκτεταμένος τῷ σώματι, καὶ
τοῦτο μάλιστα τοῦ Φιλίππου τὸν ἔρωτα καὶ τὰς φιλοφρο-
20 σύνας ἀμαυρῶσαι λέγουσιν, ὡς μηδὲ φοιτᾶν ἔτι πολλάκις
παρ' αὐτὴν ἀναπαυσόμενον, εἴτε δείσαντά τινας μαγείας
ἐπ' αὐτῷ καὶ φάρμακα τῆς γυναικός, εἴτε τὴν ὁμιλίαν ὡς
177 Z[1] κρείττονι συνούσης ἀφοσιούμενον. ἕτερος δὲ περὶ τούτων 7 d
ἐστὶ λόγος, ὡς πᾶσαι μὲν αἱ τῇδε γυναῖκες ἔνοχοι τοῖς
25 Ὀρφικοῖς οὖσαι καὶ τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον ὀργιασμοῖς ἐκ
τοῦ πάνυ παλαιοῦ, Κλώδωνές τε καὶ Μιμαλλόνες ἐπωνυ-
μίαν ἔχουσαι, πολλὰ ταῖς Ἠδωνίσι καὶ ταῖς περὶ τὸν
Αἷμον Θρῄσσαις ὅμοια δρῶσιν· ἀφ' ὧν δοκεῖ καὶ τὸ 8
θρησκεύειν ὄνομα ταῖς κατακόροις γενέσθαι καὶ περιέργοις

1 cf. Curt. 8, 1, 26 || **5—17** excerpsit Zon. 4, 8 p. 285, 2—12 || **17** Paus. 4, 14, 7. Cic. de div. 2, 135. Iustin. 9, 5, 9. 11, 11, 3—6. 12, 16, 2 || **29** cf. Et. M. 455, 10

[**ΛPQ**] **5** *πατράδελφον* Anon. *τὸν ἀδ. τοῦ πατρὸς* Xy. | *ἀρύμβαν* **PQ** || **14** *δεομένωι*: em. Vulc. || **15** *τελμησεὺς* codd. || **16** *καὶ κύειν* del. Zie. || **23** *συνούσῃ* **ΛHQ** || **26** *μιμαλῶνες* **L[1]Q** *μιμαλλῶνες* **P** || **27** *σιδωνίσι* **P**

9 *ἱερουργίαις· ἡ δ' Ὀλυμπιὰς μᾶλλον ἑτέρων ζηλώσασα τὰς κατοχάς, καὶ τοὺς ἐνθουσιασμοὺς ἐξάγουσα βαρβαρικώτερον, ὄφεις μεγάλους χειροήθεις ἐφείλκετο τοῖς θιάσοις,*
e *οἳ πολλάκις ἐκ τοῦ κιττοῦ καὶ τῶν μυστικῶν λίκνων παραναδυόμενοι καὶ περιελιττόμενοι τοῖς θύρσοις τῶν* 5 *γυναικῶν καὶ τοῖς στεφάνοις, ἐξέπληττον τοὺς ἄνδρας.*

3. *Οὐ μὴν ἀλλὰ Φιλίππῳ μὲν μετὰ τὸ φάσμα πέμψαντι Χαίρωνα τὸν Μεγαλοπολίτην εἰς Δελφοὺς χρησμὸν κομισθῆναι λέγουσι παρὰ τοῦ θεοῦ, κελεύοντος Ἄμμωνι* 281 S
2 *θύειν καὶ σέβεσθαι μάλιστα τοῦτον τὸν θεόν· ἀποβαλεῖν δὲ τῶν ὄψεων αὐτὸν τὴν ἑτέραν, ἣν τῷ τῆς θύρας ἁρμῷ* 11 *προσβαλών, κατώπτευσεν ἐν μορφῇ δράκοντος συνευναζό-*
3 *μενον τῇ γυναικὶ τὸν θεόν. ἡ δ' Ὀλυμπιάς, ὡς Ἐρατοσθένης φησί* (FGrH 241 F 28), *προπέμπουσα τὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ τὴν στρατείαν, καὶ φράσασα μόνῳ τὸ περὶ τὴν τέκνωσιν* 15
4 *ἀπόρρητον, ἐκέλευεν ἄξια φρονεῖν τῆς γενέσεως· ἕτεροι δέ φασιν αὐτὴν ἀφοσιοῦσθαι καὶ λέγειν· „οὐ παύσεταί με διαβάλλων Ἀλέξανδρος πρὸς τὴν Ἥραν;"*
5 *Ἐγεννήθη δ' οὖν Ἀλέξανδρος ἱσταμένου μηνὸς Ἑκα-*
a.356 *τομβαιῶνος, ὃν Μακεδόνες Λῷον καλοῦσιν, ἕκτῃ, καθ'* 178 Z[1] *ἣν ἡμέραν ὁ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἐνεπρήσθη νεώς·* 21
6 *ᾧ γ' Ἡγησίας ὁ Μάγνης* (FGrH 142 F 3) *ἐπιπεφώνηκεν ἐπιφώνημα κατασβέσαι τὴν πυρκαϊὰν ἐκείνην ὑπὸ ψυχρίας δυνάμενον· εἰκότως γὰρ ἔφη καταφλεχθῆναι τὸν νεών, τῆς Ἀρτέμιδος ἀσχολουμένης περὶ τὴν Ἀλεξάν-* 25
666 7 *δρου μαίωσιν. ὅσοι δὲ τῶν μάγων ἐν Ἐφέσῳ διατρίβοντες ἔτυχον, τὸ περὶ τὸν νεὼν πάθος ἡγούμενοι πάθους ἑτέρου σημεῖον εἶναι, διέθεον, τὰ πρόσωπα τυπτόμενοι*

1 Ath. 13, 560f. 14, 659f || **13** Anth. Gr. XIII 725 Br.-Iac. Iul. Val. 1, 47 || **16** Gell. 13, 4. Eunap. fg. 24 (FHG IV 24) || **20** Cic. nat. deor. 2, 69. de div. 1, 47. Solin. 40, 4. Zon. 4, 8, p. 285, 13–16

[ΛPQ] **6** *τοὺς στεφάνους* **P** || **16** *ἐκέλευσεν* Sch. || **17** *ἔλεγεν* **L**[1] | *παύσετε* **P** *οὐ παύσ. διαβ. με πρὸς τὴν Ἡ. ὁ Ἀλ.* Zon. 4, 10 p. 291, 28 || **20** *ἕκτῃ*] *ἐκτῆς* **L**[1]**PQ** || **22** *ᾧ γ'* Sint.: *ὡς* codd. *ᾧ* Anon. || **24** *δεόμενον* **Q** || **25** *νεὼ* **L**[1], item v. 27 || **26** *τῶν μάγων*] incipit **H**

καὶ βοῶντες ἄτην ἅμα καὶ συμφορὰν μεγάλην τῇ Ἀσίᾳ τὴν
ἡμέραν ἐκείνην τετοκέναι. Φιλίππῳ δ' ἄρτι Ποτείδαιαν 8
ᾑρηκότι τρεῖς ἧκον ἀγγελίαι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἡ μὲν
Ἰλλυριοὺς ἡττῆσθαι μάχῃ μεγάλῃ διὰ Παρμενίωνος, ἡ
5 δ' Ὀλυμπίασιν ἵππῳ κέλητι νενικηκέναι, τρίτη δὲ περὶ τῆς
Ἀλεξάνδρου γενέσεως. ἐφ' οἷς ἡδόμενον ὡς εἰκὸς ἔτι 9
μᾶλλον οἱ μάντεις ἐπῆραν, ἀποφαινόμενοι τὸν παῖδα τρισὶ
νίκαις συγγεγεννημένον ἀνίκητον ἔσεσθαι.

4. Τὴν μὲν οὖν ἰδέαν τοῦ σώματος οἱ Λυσίππειοι μά- b
10 λιστα τῶν ἀνδριάντων ἐμφαίνουσιν, ὑφ' οὗ μόνου καὶ
αὐτὸς ἠξίου πλάττεσθαι. καὶ γὰρ ⟨δ⟩ μάλιστα πολλοὶ 2
282 S τῶν διαδόχων ὕστερον καὶ τῶν φίλων ἀπεμιμοῦντο, τήν
τ' ἀνάτασιν τοῦ αὐχένος εἰς εὐώνυμον ἡσυχῇ κεκλιμένου
179 Z¹ καὶ τὴν ὑγρότητα τῶν ὀμμάτων, διατετήρηκεν ἀκριβῶς
15 ὁ τεχνίτης. Ἀπελλῆς δὲ γράφων ⟨αὐ⟩τὸν κεραυνοφόρον, 3
οὐκ ἐμιμήσατο τὴν χρόαν, ἀλλὰ φαιότερον καὶ πεπινωμένον
ἐποίησεν. ἦν δὲ λευκός, ὥς φασιν· ἡ δὲ λευκότης ἐπεφοί-
νισσεν αὐτοῦ περὶ τὸ στῆθος μάλιστα καὶ τὸ πρόσωπον.
ὅτι δὲ τοῦ χρωτὸς ἥδιστον ἀπέπνει καὶ τὸ στόμα κατεῖχεν 4
20 εὐωδία καὶ τὴν σάρκα πᾶσαν, ὥστε πληροῦσθαι τοὺς c
χιτωνίσκους, ἀνέγνωμεν ἐν ὑπομνήμασιν Ἀριστοξενείοις
(fg. 132 W.)· αἰτία δ' ἴσως ἡ τοῦ σώματος κρᾶσις, πολύ- 5
θερμος οὖσα καὶ πυρώδης· ἡ γὰρ εὐωδία γίνεται πέψει τῶν
ὑγρῶν ὑπὸ θερμότητος, ὡς οἴεται Θεόφραστος (fg. 4, 6 W.).

2 mor. 105a. 177c || **9** mor. 335a—c. Arr. anab. 1, 16, 4. Himer. or. 14, 14. Phot. bibl. p. 375a 8. Tzetz. chil. 11, 368. Cic. ad fam. 5, 12, 7. Hor. ep. 2, 1, 239. Val. Max. 8, 11, ext. 2. Plin. n. h. 7, 125. Apul. flor. 7. — Plut. Pyrrh. 8, 2. mor. 53d || **15** Plin. n. h. 35, 92 || **17** Zon. 4, 8 p. 285, 17 || **19** mor. 623e. f

[**ΛPHQ**] **1** ἅμα om. Q et Zon. (ἄτηνα [sic] L¹) ante ἄτην trp. Sint., ante τὰ πρόσωπα Zie. | τῇ Ἀσίᾳ om. L¹ || **2** ποτίδαιαν (-δεαν L¹): em. Zie. || **4** ἡττᾶσθαι: em. Sch. || **5** ὀλυμπιάσιν vel -ᾶσιν: em. Sch. | κέλλητι Q || **9** λυσίππιοι L¹ || **11** δ add. Zie. ἃ h. l. Sol., post μάλιστα Sch., post ὀμμάτων Anon. || **13** ἀνάστασιν L¹P || **15** αὐτὸν Cor.: τὸν || **17**—p. 156, **5** exscripsit Phot. bibl. p. 395ᵇ || **17** ἐφοινίσσετο Zon. || **18** μάλιστα περὶ τὸ στῆθος Phot. | καὶ περὶ H || **21** ἀνεγν. — Ἀριστοξ.] πολλοὶ γεγράφασιν Phot.

6 *ὅθεν οἱ ξηροὶ καὶ διάπυροι τόποι τῆς οἰκουμένης τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα τῶν ἀρωμάτων φέρουσιν· ἐξαιρεῖ γὰρ ὁ ἥλιος τὸ ὑγρόν, ὥσπερ ὕλην σηπεδόνος ἐπιπολάζον* 7 *τοῖς σώμασιν. Ἀλέξανδρον δ' ἡ θερμότης τοῦ σώματος ὡς ἔοικε καὶ ποτικὸν καὶ θυμοειδῆ παρεῖχεν.* 5

8 *Ἔτι δ' ὄντος αὐτοῦ παιδὸς ἥ τε σωφροσύνη διεφαίνετο* d *τῷ πρὸς τἆλλα ῥαγδαῖον ὄντα καὶ φερόμενον σφοδρῶς ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ τὸ σῶμα δυσκίνητον εἶναι καὶ μετὰ πολλῆς πρᾳότητος ἅπτεσθαι τῶν τοιούτων, ἥ τε φιλοτιμία παρ' ἡλικίαν ἐμβριθὲς εἶχε τὸ φρόνημα καὶ μεγαλόψυχον.* 10 9 *οὔτε γὰρ ἀπὸ παντὸς οὔτε πᾶσαν ἠγάπα δόξαν, ὡς Φίλιππος λόγου τε δεινότητι σοφιστικῶς καλλωπιζόμενος, καὶ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας τῶν ἁρμάτων ἐγχαράττων τοῖς* 180 Z[1] 10 *νομίσμασιν, ἀλλὰ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀποπειρωμένων, εἰ βούλοιτ' ἂν Ὀλυμπίασιν ἀγωνίσασθαι στάδιον, ἦν γὰρ* 15 *ποδώκης, „εἴ γε" ἔφη „βασιλεῖς ἔμελλον ἕξειν ἀνταγωνιστάς."* 11 *φαίνεται δὲ καὶ καθόλου πρὸς τὸ τῶν ἀθλητῶν* e *γένος ἀλλοτρίως ἔχων· πλείστους γέ τοι θεὶς ἀγῶνας οὐ μόνον τραγῳδῶν καὶ αὐλητῶν καὶ κιθαρῳδῶν, ἀλλὰ καὶ ῥαψῳδῶν θήρας τε παντοδαπῆς καὶ ῥαβδομαχίας, οὔτε* 283 S *πυγμῆς οὔτε παγκρατίου μετά τινος σπουδῆς ἔθηκεν* 21 *ἆθλον.*

5. *Τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως πρέσβεις ἥκοντας ἀποδημοῦντος Φιλίππου ξενίζων καὶ γενόμενος συνήθης, οὕτως ἐχειρώσατο τῇ φιλοφροσύνῃ καὶ τῷ μηδὲν* 25 2 *ἐρώτημα παιδικὸν ἐρωτῆσαι μηδὲ μικρόν, ἀλλ' ὁδῶν τε μήκη καὶ πορείας τῆς ἄνω τρόπον ἐκπυνθάνεσθαι, καὶ* f 3 *περὶ αὐτοῦ βασιλέως ὁποῖος εἴη πρὸς τοὺς πολέμους, καὶ*

6 Zon. 4, 8 p. 285, 23 || **14** mor. 179d. 331b. Zon. 4, 8 p. 285, 25 || **23** mor. 342b. c

[**ΛPHQ**] **2** *ἐξαίρει*: em. Rei. (*ὅταν ἐξαιρεθῇ* mor.) || **3** *γὰρ* om. L[1] | *ἐπιπολάζων* **L[1]PH** || **5** *ὡς ἔοικεν* ante *ἡ θερμότης* hab. **C** Phot. || **7** *τῷ* om. *Λ* || **10** *τὸ* om. *Λ* || **11** *οὔτε — οὔτε* Cor.: *οὐδὲ — οὐδὲ* || **13** *εἰσχαράττων* **P** || **15** *ὀλυμπίασιν*] ut p. 155, 5 || **16** *ἕξειν ἔμελλον* mor. || **20** *παντοδαπεῖς* **L[1]P** || **25** *τῷ*] *τὸ* **P** || **27** *πορίας* **L[1]** || **28** *αὐτοῦ τοῦ* **P** | *πολεμίους*: em. Rei.

τίς ἡ Περσῶν ἀλκὴ καὶ δύναμις, ὥστε θαυμάζειν ἐκεί-
νους καὶ τὴν λεγομένην Φιλίππου δεινότητα μηδὲν ἡγεῖ-
σθαι πρὸς τὴν τοῦ παιδὸς ὁρμὴν καὶ μεγαλοπραγμοσύνην.
ὁσάκις γοῦν ἀπαγγελθείη Φίλιππος ἢ πόλιν ἔνδοξον 4
5 ᾑρηκὼς ἢ μάχην τινὰ περιβόητον νενικηκώς, οὐ πάνυ
φαιδρὸς ἦν ἀκούων, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἔλεγεν·
„ὦ παῖδες, πάντα προλήψεται ὁ πατήρ, ἐμοὶ δ' οὐδὲν
ἀπολείψει μεθ' ὑμῶν ἔργον ἀποδείξασθαι μέγα καὶ
λαμπρόν." οὐ γὰρ ἡδονὴν ζηλῶν οὐδὲ πλοῦτον, ἀλλ' 5 667
10 ἀρετὴν καὶ δόξαν, ἐνόμιζεν, ὅσῳ πλείονα λήψεται παρὰ
181 Z¹ τοῦ πατρός, ἐλάττονα κατορθώσειν δι' αὐτοῦ. διὸ τοῖς 6
πράγμασιν αὐξομένοις καταναλίσκεσθαι τὰς πράξεις εἰς
ἐκεῖνον ἡγούμενος, ἐβούλετο μὴ χρήματα μηδὲ τρυφὰς
καὶ ἀπολαύσεις, ἀλλ' ἀγῶνας καὶ πολέμους καὶ φιλοτι-
15 μίας ἔχουσαν ἀρχὴν παραλαβεῖν.

Πολλοὶ μὲν οὖν περὶ τὴν ἐπιμέλειαν ὡς εἰκὸς ἦσαν 7
αὐτοῦ τροφεῖς καὶ παιδαγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι λεγόμενοι,
πᾶσι δ' ἐφειστήκει Λεωνίδας, ἀνὴρ τό τ' ἦθος αὐστηρὸς
καὶ συγγενὴς Ὀλυμπιάδος, αὐτὸς μὲν οὐ φεύγων τὸ τῆς b
20 παιδαγωγίας ὄνομα, καλὸν ἔργον ἐχούσης καὶ λαμπρόν,
ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν οἰκειότητα
τροφεὺς Ἀλεξάνδρου καὶ καθηγητὴς καλούμενος. ὁ δὲ τὸ 8
284 S σχῆμα τοῦ παιδαγωγοῦ καὶ τὴν προσηγορίαν ὑποποιού-
μενος ἦν Λυσίμαχος, τὸ γένος Ἀκαρνάν, ἄλλο μὲν οὐδὲν
25 ἔχων ἀστεῖον, ὅτι δ' ἑαυτὸν μὲν ὠνόμαζε Φοίνικα, τὸν
δ' Ἀλέξανδρον Ἀχιλλέα, Πηλέα δὲ τὸν Φίλιππον, ἠγαπᾶτο
καὶ δευτέραν εἶχε χώραν.

6. Ἐπεὶ δὲ Φιλονίκου τοῦ Θεσσαλοῦ τὸν Βουκεφάλαν

4 mor. 179d Zon. 4, 8 p. 285, 27 || **16** Ps.-Call. 1, 13, 4. Iul. Val. 1, 7. cf. c. 22, 9, 10 || **24** cf. Dio Chr. 2, 14–16 || **28** Plin. n. h. 8, 154. Gell. 5, 2. Zon. 4, 8 p. 285, 31

[**ΛPHQ**] **11** αὐτοῦ **L²**: αὐτοῦ cet. ἑαυτοῦ edd. || **13** μηδὲ] καὶ **P** || **17** λεγόμενοι **PHL²**: γενόμενοι **L¹Q** || **19** οὐ Br.: οὖν || **23** ἐπιποι-ούμενος **L¹** || **24** τῷ γένει: em. Benseler || **28** φιλονίκου **H** et e corr. **L** et Phot. (v. ad p. 158, 17): φιλονείκου | βουκεφάλαν **H** et Zon.: βουκέφαλον (et Phot.)

ἀγαγόντος ὤνιον τῷ Φιλίππῳ τρισκαίδεκα ταλάντων,
c *κατέβησαν εἰς τὸ πεδίον δοκιμάσοντες τὸν ἵππον, ἐδόκει*
τε χαλεπὸς εἶναι καὶ κομιδῇ δύσχρηστος, οὔτ' ἀναβάτην
προσιέμενος οὔτε φωνὴν ὑπομένων τινὸς τῶν περὶ τὸν
2 *Φίλιππον, ἀλλ' ἁπάντων κατεξανιστάμενος, δυσχεραί-* 5
νοντος δὲ τοῦ Φιλίππου καὶ κελεύοντος ἀπάγειν ὡς παντά- 182 Z[1]
πασιν ἄγριον καὶ ἀκόλαστον, παρὼν ὁ Ἀλέξανδρος εἶπεν·
,,οἷον ἵππον ἀπολλύουσι, δι' ἀπειρίαν καὶ μαλακίαν χρή-
σασθαι μὴ δυνάμενοι,'' τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ Φίλιππος
3 *ἐσιώπησε· πολλάκις δ' αὐτοῦ παραφθεγγομένου καὶ περι-* 10
παθοῦντος, ,,ἐπιτιμᾷς σὺ'' ἔφη ,,πρεσβυτέροις ὥς τι
πλέον αὐτὸς εἰδὼς ἢ μᾶλλον ἵππῳ χρήσασθαι δυνάμενος;''
d 4 *,,τούτῳ γοῦν'' ἔφη ,,χρησαίμην ἂν ἑτέρου βέλτιον.''*
,,ἂν δὲ μὴ χρήσῃ, τίνα δίκην τῆς προπετείας ὑφέξεις;''
,,ἐγὼ νὴ Δί''' εἶπεν ,,ἀποτείσω τοῦ ἵππου τὴν τιμήν.'' 15
5 *γενομένου δὲ γέλωτος, εἶθ' ὁρισμοῦ πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ*
ἀργύριον, εὐθὺς προσδραμὼν τῷ ἵππῳ καὶ παραλαβὼν
τὴν ἡνίαν, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς ἔοικεν ἐννοήσας
ὅτι τὴν σκιὰν προπίπτουσαν καὶ σαλευομένην ὁρῶν πρὸ
6 *αὐτοῦ διαταράττοιτο. μικρὰ δ' αὐτῷ παρακαλπάσας καὶ* 20
καταψήσας, ὡς ἑώρα πληρούμενον θυμοῦ καὶ πνεύματος,
ἀπορρίψας ἡσυχῇ τὴν χλαμύδα καὶ μετεωρίσας αὑτόν,
e 7 *ἀσφαλῶς περιέβη. καὶ μικρὰ μὲν περιλαβὼν ταῖς ἡνίαις*
τὸν χαλινόν, ἄνευ πληγῆς καὶ σπαραγμοῦ προσανέστειλεν·

[**ΛPHQ**] **4** *ὑπομένων* post *τινος* habet **C**, post *Φίλιππον* Phot. | *τῶν*] *τὸν* **L**^{1}**PC** et ante corr. **H** || **5** *ἀλλὰ πάντων* **Q** || **6** *δὲ*] *τε* Sch. || **7** *ὁ* add. **HC** || **9** *ὁ* om. **P** || **13** *ἢ ἕτεροι* **Q** || **16** *ὁρισμὸς* **L**^{1} || **17** *εὐθὺς*] *οὗτος* Vulc. *αὐτὸς* Cor. | *προσδραμὼν* — p. 159, 9 concisis antecedentibus exscripsit Phot. p. 395b || **18** *ἐννοήσας ὡς ἔοικεν* Zie. || **19** *προσπίπτουσαν*: em. Cor. || **20** *αὐτῷ* Zie.: *οὗτος* **L**^{1}**PH**^{1}**M** *οὕτως* **L**^{2}**H**^{2}**C** | *παραπαλπάσας* Palmerius || **21** *καταστήσας* **C** | *θυμοῦ πληρούμενον ὁμοῦ καὶ* Phot. *χηρούμενον* Palmerius *πηρούμενον* Toup || **23** *περιέβη* — p. 159, 4 ita habet Phot.: *περιέβη καὶ ἤλαυνεν ἀνὰ κράτος τὸν ἵππον· καὶ τοῖς μὲν δέος καὶ ἀγὼν ἐνέπιπτε, μή τι τὸ μειράκιον πάθῃ, τοῖς δὲ κρότος ἦν χειρῶν καὶ τερπνὸν θέαμα. πάντας δ' ὁμοίως εἶχεν ἔκπληξις. ὡς δὲ κάμψας κτλ.* | *ἀνέβη* Anon. *περιανέβη* Palmerius | *περιβαλὼν* **C** *ἐπιβαλὼν* Sch. *παραλαβών* Latte || **24** *προσανέστειλεν* **CL**^{2}: *προσέστειλεν* **L**^{1}**PHM**

285 S ὡς δ' ἑώρα τὸν ἵππον ἀφεικότα τὴν ἀπειλήν, ὀργῶντα δὲ
πρὸς τὸν δρόμον, ἀφεὶς ἐδίωκεν, ἤδη φωνῇ θρασυτέρᾳ καὶ
183 Z¹ ποδὸς κρούσει χρώμενος. τῶν δὲ περὶ τὸν Φίλιππον ἦν 8
ἀγωνία καὶ σιγὴ τὸ πρῶτον· ὡς δὲ κάμψας ὑπέστρεψεν
5 ὀρθῶς σοβαρὸς καὶ γεγηθώς, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνη-
λάλαξαν, ὁ δὲ πατὴρ καὶ δακρῦσαί τι λέγεται πρὸς τὴν
χαράν, καὶ καταβάντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φιλήσας „ὦ
παῖ" φάναι, „ζήτει σεαυτῷ βασιλείαν ἴσην· Μακεδονία
γάρ σ' οὐ χωρεῖ."

10 **7.** Καθορῶν δὲ τὴν φύσιν αὐτοῦ δυσνίκητον μὲν οὖσαν, f
ἐρίσαντος μὴ βιασθῆναι, ῥᾳδίως δ' ἀγομένην ὑπὸ λόγου
πρὸς τὸ δέον, αὐτός τε πείθειν ἐπειρᾶτο μᾶλλον ἢ προσ-
τάττειν, καὶ τοῖς περὶ μουσικὴν καὶ τὰ ἐγκύκλια παιδευ- 2
ταῖς οὐ πάνυ τι πιστεύων τὴν ἐπιστασίαν αὐτοῦ καὶ
15 κατάρτισιν, ὡς μείζονος οὖσαν πραγματείας καὶ κατὰ τὸν
Σοφοκλέα (fg. 785 N.²)

πολλῶν χαλινῶν ἔργον οἰάκων θ' ἅμα,

μετεπέμψατο τῶν φιλοσόφων τὸν ἐνδοξότατον καὶ λο- 668
γιώτατον Ἀριστοτέλην, καλὰ καὶ πρέποντα διδασκάλια
20 τελέσας αὐτῷ. τὴν γὰρ Σταγειριτῶν πόλιν, ἐξ ἧς ἦν 3
Ἀριστοτέλης, ἀνάστατον ὑπ' αὐτοῦ γεγενημένην συνῴκισε
πάλιν, καὶ τοὺς διαφυγόντας ἢ δουλεύοντας τῶν πολιτῶν
ἀποκατέστησε. σχολὴν μὲν οὖν αὐτοῖς καὶ διατριβὴν τὸ 4
περὶ Μίεζαν Νυμφαῖον ἀπέδειξεν, ὅπου μέχρι νῦν Ἀριστο-
184 Z¹ τέλους ἕδρας τε λιθίνας καὶ ὑποσκίους περιπάτους

10 cf. Zon. 4, 8, p. 286, 17 || **18** Gell. 9, 3. Themist. or. 8, 106d. Tatian. adv. Gr. p. 2, 25 Schw. || **20** mor. 1126f. Dio Chr. 2, 79. 47, 9. Ael. v. h. 3, 17. 12, 54. Diog. Laert. 5, 4. Ps.-Ammon. vita Aristot. 47. vita Marc. 4. Val. Max. 5, 6, ext. 5. Plin. n. h. 7, 109

[ΛPHQ] **2** ἐφεὶς Cor. | ἐνέδωκεν Anon. || **3** τῶν] τὸν L¹ || **4** ὑπ-έστρεψεν Phot.: ἐπέστρεψεν codd. (Zon.) || **5** ὀρθὸς C | σοβαρῶς L¹ et Phot. cod. quidam | ἅπαντες μὲν χαίροντες Phot. | ἀνηλάλαξαν Phot.: ἠλάλαξαν codd. (ἀνεβόησαν Zon.) || **6** τι om. Phot. || **7** καὶ καταβ.] καταβ. δὲ Phot. || **9** χωρήσει Ri. || **10** δυσκίνητον: em. Rei. || **11** ἀγόμενον P || **15** κατάρτησιν L¹H || **19** διδασκαλεῖα codd. praeter L² || **23** ἀπεκατέστησε L¹ || **25** λιθίνους ante ras. P et Vulc.

5 *δεικνύουσιν. ἔοικε δ' Ἀλέξανδρος οὐ μόνον τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν παραλαβεῖν λόγον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπορρήτων* b *καὶ βαθυτέρων διδασκαλιῶν, ἃς οἱ ἄνδρες ἰδίως ἀκροατικὰς καὶ ἐποπτικὰς προσαγορεύοντες οὐκ ἐξέφερον εἰς* 6 *πολλούς, μετασχεῖν. ἤδη γὰρ εἰς Ἀσίαν διαβεβηκώς, καὶ* 5 *πυθόμενος λόγους τινὰς ἐν βιβλίοις περὶ τούτων ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐκδεδόσθαι, γράφει πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ φιλοσοφίας παρρησιαζόμενος ἐπιστολήν, ἧς ἀντίγραφόν ἐστιν·* 286 S 7 *,,Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλει εὖ πράττειν. οὐκ ὀρθῶς ἐποίησας ἐκδοὺς τοὺς ἀκροατικοὺς τῶν λόγων· τίνι γὰρ δὴ* 10 *διοίσομεν ἡμεῖς τῶν ἄλλων, εἰ καθ' οὓς ἐπαιδεύθημεν λόγους, οὗτοι πάντων ἔσονται κοινοί; ἐγὼ δὲ βουλοίμην ἂν ταῖς περὶ τὰ ἄριστα ἐμπειρίαις ἢ ταῖς δυνάμεσι δια-* c 8 *φέρειν. ἔρρωσο.'' ταύτην μὲν οὖν τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ παραμυθούμενος Ἀριστοτέλης ἀπολογεῖται περὶ τῶν λό-* 15 *γων ἐκείνων, ὡς καὶ ἐκδεδομένων καὶ μὴ ἐκδεδομένων.* 9 *ἀληθῶς γὰρ ἡ περὶ τὰ φυσικὰ πραγματεία, πρὸς διδασκαλίαν καὶ μάθησιν οὐδὲν ἔχουσα χρήσιμον, ὑπόδειγμα τοῖς πεπαιδευμένοις ἀπ' ἀρχῆς γέγραπται.*

8. *Δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ φιλιατρεῖν Ἀλεξάνδρῳ προσ-* 20 *τρίψασθαι μᾶλλον ἑτέρων Ἀριστοτέλης. οὐ γὰρ μόνον τὴν θεωρίαν ἠγάπησεν, ἀλλὰ καὶ νοσοῦσιν ἐβοήθει τοῖς φίλοις, καὶ συνέταττε θεραπείας τινὰς καὶ διαίτας, ὡς* 185 Z' 2 *ἐκ τῶν ἐπιστολῶν λαβεῖν ἔστιν. ἦν δὲ καὶ φύσει φιλό-* d *λογος καὶ φιλομαθὴς καὶ φιλαναγνώστης, καὶ τὴν μὲν* 25

1—19 Zon. 4, 8, p. 286, 19—29 || **3** Gell. 20, 5, 1—6. Cic. de fin. 5, 12. ad Att. 4, 16, 2. schol. Aristot. apud F. Littig, Andronikos p. 45. 51. 55 || **7** Gell. 20, 5, 7—13 || **20** cf. Plin. n. h. 8, 44 || **24** cf. c. 26, 1. 2. Strab. 13, 594. Plin. 7, 108. Dio Chr. or. 2 tota. Ath. 12, 537d || **25** mor. 327f. cf. et p. 186, 16

[**ΛΡΗQ**] **3** *βαρυτέρων*: em. Cor. | *ἀκροαματικὰς* codd. (et Zon.) praeter L¹ || **5** *μεταβεβηκὼς* **P** || **10** *ἀκροατικοὺς* L¹ et Gell.: *ἀκροαματικοὺς* cet. | *δὴ* om. C Zon. || **11** *τῶν ἄλλων διοίσομεν* (om. *ἡμεῖς*) Zon. || **16** *καὶ*¹ om. *Λ* (Zon.) || **17** *ἀληθῶς γὰρ* om. **P** | *περὶ* Xy.: *μετὰ* | *τὰ* om. **P** | *διδασκαλείαν* L¹ || **19** *τοῖς* ⟨*μὴ*⟩ *πεπ.* Holzapfel || **20** *καὶ τῶι* **P** | *προτρέψασθαι* Vulc. || **21. 22** concidit Zon. 4, 8, p. 286, 29 || **25** *καὶ φιλομαθὴς* ins. Steph. 'ex vetustis codicibus': om. cet.

Ἰλιάδα τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον καὶ νομίζων καὶ ὀνομάζων, ἔλαβε μὲν Ἀριστοτέλους διορθώσαντος ἣν ἐκ τοῦ νάρθηκος καλοῦσιν, εἶχε δ' ἀεὶ μετὰ τοῦ ἐγχειριδίου κειμένην ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, ὡς Ὀνησίκριτος ἱστόρηκε 5 (FGr H 134 F 38)· *τῶν δ' ἄλλων βιβλίων οὐκ εὐπορῶν ἐν* 3 *τοῖς ἄνω τόποις, Ἅρπαλον ἐκέλευσε πέμψαι, κἀκεῖνος ἔπεμψεν αὐτῷ τάς τε Φιλίστου βίβλους καὶ τῶν Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους καὶ Αἰσχύλου τραγῳδιῶν συχνάς, καὶ Τελέστου καὶ Φιλοξένου διθυράμβους. Ἀριστοτέλην δὲ θαυ-* 4 10 *μάζων ἐν ἀρχῇ καὶ ἀγαπῶν οὐχ ἧττον, ὡς αὐτὸς ἔλεγε,* e *τοῦ πατρός, ὡς δι' ἐκεῖνον μὲν ζῶν, διὰ τοῦτον δὲ καλῶς ζῶν, ὕστερον ὑποπτότερον ἔσχεν, οὐχ ὥστε ποιῆσαί τι κακόν, ἀλλ' αἱ φιλοφροσύναι τὸ σφοδρὸν ἐκεῖνο καὶ* 287 S *στερκτικὸν οὐκ ἔχουσαι πρὸς αὐτόν, ἀλλοτριότητος ἐγέ-* 15 *νοντο τεκμήριον. ὁ μέντοι πρὸς φιλοσοφίαν ἐμπεφυκὼς* 5 *καὶ συντεθραμμένος ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ ζῆλος καὶ πόθος οὐκ ἐξερρύη τῆς ψυχῆς, ὡς ἥ περὶ Ἀνάξαρχόν τε τιμὴ καὶ τὰ πεμφθέντα Ξενοκράτει πεντήκοντα τάλαντα καὶ Δάνδαμις καὶ Καλανὸς οὕτω σπουδασθέντες μαρτυροῦσι.*

186 Z[1] **9.** *Φιλίππου δὲ στρατεύοντος ἐπὶ Βυζαντίους, ἦν μὲν* *a.340* 21 *ἑκκαιδεκέτης ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπολειφθεὶς δὲ κύριος ἐν* f *Μακεδονίᾳ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς σφραγῖδος, Μαίδων τε τοὺς ἀφεστῶτας κατεστρέψατο, καὶ πόλιν ἑλὼν αὐτῶν, τοὺς μὲν βαρβάρους ἐξήλασε, συμμείκτους δὲ κατοικίσας,* 25 *Ἀλεξανδρόπολιν προσηγόρευσεν.*

18 mor. 331e. Cic. Tusc. 5, 91. Val. Max. 4, 3, ext. 3. Diog. Laert. 4, 8. Suda s. v. *Ξενοκράτης* || **19** cf. c. 65. 69 || **23** Steph. Byz. s. v. *Ἀλεξάνδρειαι* (3)

[**ΛPHQ**] **4** *προκεφάλαιον* **ΛC** et ante corr. **H** | *ὀνησικράτης*: em. Sol. || **6** *ἄρπαλον* **LP** || **9** *ἀριστοτέλην* **Q**: *-τέλη* **H** et e corr. **L**[1] *-τέλει* **P** et ante corr. **L**[1] || **11** immo *διὰ τοῦτον μὲν . . ., δι' ἐκεῖνον δὲ* || **12** *τι* om. **Q** || **17** *ἡ τῶν περὶ* Rei. || **19** *κάλανος*: em. Sint. || **21** *ὁ ἑκκαιδ. ἀλέξ.*, corr. in *ἑκκαιδ. ὁ ἀλ.* m. 1, **L** *ὁ* om. **HPQ** || **22** *Μαίδων* Xy.: *μέδων* **PQ** *μάρων* **L**[1]**H**, *εδ* s. s. **L**[2], unde *Μεδάρων* irrepsit in editt. || **23** *τε* **HQ**: *δὲ* **ΛP** | *αὐτῶν* om. **L**[1] || **24** *ἐξαπήλασεν* **L**[1] | *κατοικήσας* **ΛCH**

a.338 2 *Ἐν δὲ Χαιρωνείᾳ τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας μάχης παρὼν μετέσχε, καὶ λέγεται πρῶτος ἐνσεῖσαι τῷ ἱερῷ λόχῳ τῶν* 3 *Θηβαίων. ἔτι δὲ καὶ καθ' ἡμᾶς ἐδείκνυτο παλαιὰ παρὰ* 669 *τὸν Κηφισὸν Ἀλεξάνδρου καλουμένη δρῦς, πρὸς ἣν τότε κατεσκήνωσε, καὶ τὸ πολυάνδριον οὐ πόρρω τῶν Μακε-* 5 4 *δόνων ἐστίν. ἐκ μὲν οὖν τούτων ὡς εἰκὸς Φίλιππος ὑπερηγάπα τὸν υἱόν, ὥστε καὶ χαίρειν τῶν Μακεδόνων Ἀλέξανδρον μὲν βασιλέα, Φίλιππον δὲ στρατηγὸν καλούντων.*

5 *Αἱ δὲ περὶ τὴν οἰκίαν ταραχαί, διὰ τοὺς γάμους καὶ τοὺς ἔρωτας αὐτοῦ τρόπον τινὰ τῆς βασιλείας τῇ γυναι-* 10 *κωνίτιδι συννοσούσης, πολλὰς αἰτίας καὶ μεγάλας διαφορὰς παρεῖχον, ἃς ἡ τῆς Ὀλυμπιάδος χαλεπότης, δυσζήλου καὶ βαρυθύμου γυναικός, ἔτι μείζονας ἐποίει, παρ-* 6 *οξυνούσης τὸν Ἀλέξανδρον. ἐκφανεστάτην δ' Ἄτταλος* a.337 b *παρέσχεν ἐν τοῖς Κλεοπάτρας γάμοις, ἣν ὁ Φίλιππος* 187 Z *ἠγάγετο παρθένον, ἐρασθεὶς παρ' ἡλικίαν τῆς κόρης.* 16 7 *θεῖος γὰρ ὢν αὐτῆς ὁ Ἄτταλος, ἐν τῷ πότῳ μεθύων παρεκάλει τοὺς Μακεδόνας αἰτεῖσθαι παρὰ θεῶν γνήσιον ἐκ Φιλίππου καὶ Κλεοπάτρας γενέσθαι διάδοχον τῆς* 8 *βασιλείας. ἐπὶ τούτῳ παροξυνθεὶς ὁ Ἀλέξανδρος καὶ* 288 S *εἰπών· ,,ἡμεῖς δέ σοι κακὴ κεφαλὴ νόθοι δοκοῦμεν;''* 21 9 *ἔβαλε σκύφον ἐπ' αὐτόν. ὁ δὲ Φίλιππος ἐπ' ἐκεῖνον ἐξανέστη σπασάμενος τὸ ξίφος, εὐτυχίᾳ δ' ἑκατέρου διὰ* 10 *τὸν θυμὸν καὶ τὸν οἶνον ἔπεσε σφαλείς. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐφυβρίζων ,,οὗτος μέντοι'' εἶπεν ,,ἄνδρες εἰς Ἀσίαν ἐξ* 25 c *Εὐρώπης παρεσκευάζετο διαβαίνειν, ὃς ἐπὶ κλίνην ἀπὸ*

1 Diod. 16, 86, 3. Curt. 8, 1, 23 || **10–16** concidit Zon. 4, 8, p. 287, 1–4 || **14** Satyr. ap. Ath. 13, 557d. e 560c. Paus. 8, 7, 7. Arr. an. 3, 6, 5. Curt. 8, 8, 7. Iustin. 9, 5, 9. 7, 2–6. Ps.-Callisth. 1, 20–22. Iul. Val. 1, 13–15

[**ΛPHQ**] **1** *χαιρωνία* **L**[1] *χερωνεία* **P** || **4** *κησιφὸν* **Λ** | *ἣν*] *ἡ* **Λ** || **6** *ἠγάπα* **Q** (*ὑπερηγαπᾶτο πρὸς τοῦ πατρὸς* Zon. p. 287, 1) || **10** *τῆς γυναικὸς* pro *τρόπον τινὰ* hab. **P**, post *τρ. τ.* inser. **LH**, sed del. **L**[2]**H**[1] || **12. 13** *δυσθύμου καὶ βαρυζήλου* **C** et *βαρυθύμου* in ras. hab. **H** || **14** subaudi *ἐκφανεστάτην δὲ* ⟨*διαφορὰν*⟩ vel ⟨*ταραχὴν*⟩ || **26** *παρασκευάζεται* Cor.

κλίνης διαβαίνων ἀνατέτραπται.“ μετὰ ταύτην τὴν παροι- a.337 11
νίαν ἀναλαβὼν τὴν Ὀλυμπιάδα καὶ καταστήσας εἰς
Ἤπειρον, αὐτὸς ἐν Ἰλλυριοῖς διέτριβεν. ἐν τούτῳ δὲ 12
Δημάρατος ὁ Κορίνθιος, ξένος ὢν τῆς οἰκίας καὶ παρρη-
5 σίας μετέχων, ἀφίκετο πρὸς Φίλιππον. μετὰ δὲ τὰς 13
πρώτας δεξιώσεις καὶ φιλοφροσύνας ἐπερωτῶντος τοῦ
Φιλίππου, πῶς ἔχουσιν ὁμονοίας πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἕλ-
ληνες, „πάνυ γοῦν“ ἔφη „σοι προσήκει Φίλιππε κήδεσθαι
τῆς Ἑλλάδος, ὃς τὸν οἶκον τὸν σεαυτοῦ στάσεως τοσαύτης
10 καὶ κακῶν ἐμπέπληκας.“ οὕτω δὴ συμφρονήσας ὁ Φίλιπ- 14
πος ἔπεμψε καὶ κατήγαγε πείσας διὰ τοῦ Δημαράτου d
τὸν Ἀλέξανδρον.

10. Ἐπεὶ δὲ Πιξώδαρος ὁ Καρίας σατράπης, ὑπο-
δυόμενος δι’ οἰκειότητος εἰς τὴν Φιλίππου συμμαχίαν,
188 Z[1] ἐβούλετο τὴν πρεσβυτάτην τῶν θυγατέρων Ἀρριδαίῳ τῷ
16 Φιλίππου γυναῖκα δοῦναι καὶ περὶ τούτων Ἀριστόκριτον
εἰς Μακεδονίαν ἀπέστειλεν, αὖθις ἐγίνοντο λόγοι καὶ δια-
βολαὶ παρὰ τῶν φίλων καὶ τῆς μητρὸς πρὸς Ἀλέξανδρον,
ὡς Ἀρριδαῖον ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ Φιλίππου γάμοις λαμπροῖς
20 καὶ πράγμασι μεγάλοις εἰσοικειοῦντος. ὑφ’ ὧν διαταρα- 2
χθεὶς πέμπει Θεσσαλὸν εἰς Καρίαν τὸν τῶν τραγῳδιῶν
ὑποκριτήν, Πιξωδάρῳ διαλεξόμενον ὡς χρὴ τὸν νόθον e
ἐάσαντα καὶ οὐ φρενήρη μεθαρμόσασθαι τὸ κῆδος εἰς
Ἀλέξανδρον. καὶ Πιξωδάρῳ μὲν οὐ παρὰ μικρὸν ἤρεσκε 3
289 S ταῦτα τῶν προτέρων μᾶλλον· ὁ δὲ Φίλιππος αἰσθόμενος
26 † ὄντα τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὸ δωμάτιον, παραλαβὼν τῶν

3 mor. 70b. c 179c

[ΛPHQ] 2 μεταστήσας Sch. || 3 ἤπερον L[1] || 7 πῶς ἔχ. πρ. ἀλλ. ὁμ. C πῶς πρ. ἀλλ. ἔχ. ὁμ. mor. 70b πῶς πρ. ἀλλ. ἔχ. (om. ὁμ.) 179c || 13 Πιξώδαρος Zie.: πηξόδωρος hic L, sed l. 22 et 24 πιξοδώρω L[1], πηξ. L[2] πηξόδωρος ter PQ πηξόδαρος H (in quo desunt l. 18 παρὰ τῶν — p. 166, 12 καὶ τοὺς ὑπε-) || 16 ἀριστόκρειττον P || 19 ἀρριδαῖος L[1] ἀρρίδαιον P || 26 ἰόντα Steph. νοσοῦντα Kronenberg ἰὼν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρου δωμάτιον Anon. αἰσθ. τὰ ὄντα, τὸν Ἀλ. εἰς τὸ δωμ. παραλ. καὶ τῶν φ. Emp. αἰσθ. ταῦτα πράττοντα τὸν Ἀλ. εἰς τὸ δ. ἰών. παραλ. Sint.

φίλων αὐτοῦ καὶ συνήθων ἕνα Φιλώταν τὸν Παρμενίωνος, ἐπετίμησεν ἰσχυρῶς καὶ πικρῶς ἐλοιδόρησεν ὡς ἀγεννῆ καὶ τῶν ὑπαρχόντων περὶ αὐτὸν ἀγαθῶν ἀνάξιον, εἰ Καρὸς ἀνθρώπου καὶ βαρβάρῳ βασιλεῖ δουλεύοντος ἀγαπᾷ
4 γαμβρὸς γενέσθαι. τὸν δὲ Θεσσαλὸν ἔγραψε Κορινθίοις 5
f 5 ὅπως ἀναπέμψωσιν ἐν πέδαις δεδεμένον, τῶν δ' ἄλλων ἑταίρων Ἅρπαλον καὶ Νέαρχον, ἔτι δ' Ἐρίγυιον καὶ Πτολεμαῖον ἐκ Μακεδονίας μετέστησεν, οὓς ὕστερον Ἀλέξανδρος καταγαγὼν ἐν ταῖς μεγίσταις ἔσχε τιμαῖς.
a.336 6 Ἐπεὶ δὲ Παυσανίας Ἀττάλου γνώμῃ καὶ Κλεοπάτρας 10 ὑβρισθεὶς καὶ μὴ τυχὼν δίκης ἀνεῖλε Φίλιππον, τὸ μὲν 189 Z[1] πλεῖστον εἰς Ὀλυμπιάδα τῆς αἰτίας περιῆλθεν, ὡς θυμουμένῳ τῷ νεανίσκῳ προσεγκελευσαμένην καὶ παροξύνασαν,
670 7 ἔθιγε δέ τις καὶ Ἀλεξάνδρου διαβολή. λέγεται γὰρ ἐντυχόντος αὐτῷ τοῦ Παυσανίου μετὰ τὴν ὕβριν ἐκείνην καὶ 15 ἀποδυρομένου προενέγκασθαι τὸ τῆς Μηδείας ἰαμβεῖον (Eur. Med. 288)·

τὸν δόντα καὶ γήμαντα καὶ γαμουμένην.

8 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς συναιτίους τῆς ἐπιβουλῆς ἀναζητήσας ἐκόλασε, καὶ τὴν Κλεοπάτραν ἀποδημοῦντος αὐτοῦ 20 τῆς Ὀλυμπιάδος ὠμῶς μεταχειρισαμένης ἠγανάκτησε.

11. Παρέλαβε μὲν οὖν ἔτη γεγονὼς εἴκοσι τὴν βασιλείαν, φθόνους μεγάλους καὶ δεινὰ μίση καὶ κινδύνους
2 πανταχόθεν ἔχουσαν. οὔτε γὰρ τὰ βάρβαρα καὶ πρόσοικα γένη τὴν δούλωσιν ἔφερε, ποθοῦντα τὰς πατρίους 25

6 Arr. an. 3, 6, 5 || **10** Aristot. pol. 5, 8, 10, p. 1311 b 2. Diod. 16, 93–94. Iustin. 9, 6, 4–7, 14. 11, 2, 1. Plut. mor. 170e. Val. Max. 8, 14, ext. 4. Ioseph. ant. 11, 304. 19, 95. Ael. v. h. 3, 45. Ps. Callisth. 1, 24. Iul. Val. 1, 17. Ioh. Antioch. fg. 40 (FHG IV 555). Zenob. 4, 78. Apost. 9, 83. Diogen. 5, 75. Oxyr. pap. 15, 1798 || **20** Paus. 8, 7, 7. Iustin. 9, 7, 12 || **22** mor. 327c. d. Iustin. 11, 1. Zon. 4, 9, p. 287, 5

[ΛPQ] **2** ἀγενῆ **P** || **3** ἀνάξιον om. **L**[1] || **5** θετταλὸν (θατταλὸν **L**): em. Sint. || **6** ἐν] ἐπὶ Λ || **7** ἅρπαλον **LP** | δ' Ἐρίγυιον Zie. ex Schmiederi δ' Ἐριγύιον: δὲ φρύγιον || **11** τὸν μὲν **P** || **13** παροξύνουσαν **P** || **16** ἰάμβιον: em. Ald. || **18** Creontem Iasonem Creusam trucidandos esse censet Medea, Attalum Philippum Cleopatram Alexander || **20** τὴν om. **P** || **22** παρέβαλεν **L**[1]

βασιλείας, οὔτε τὴν Ἑλλάδα κρατήσας τοῖς ὅπλοις ὁ b
Φίλιππος οἷον καταζεῦξαι καὶ τιθασεῦσαι χρόνον ἔσχεν,
ἀλλὰ μόνον μεταβαλὼν καὶ ταράξας τὰ πράγματα πολὺν
290 S σάλον ἔχοντα καὶ κίνησιν ὑπ' ἀηθείας ἀπέλιπε. φοβου- 3
5 μένων δὲ τῶν Μακεδόνων τὸν καιρόν, καὶ τὰ μὲν Ἑλλη-
νικὰ πάντως ἀφεῖναι καὶ μὴ προσβιάζεσθαι τὸν Ἀλέξαν-
δρον οἰομένων δεῖν, τοὺς δ' ἀφισταμένους τῶν βαρβάρων
ἀνακαλεῖσθαι πράως καὶ θεραπεύειν τὰς ἀρχὰς τῶν
νεωτερισμῶν, αὐτὸς ἀπ' ἐναντίων λογισμῶν ὥρμησε τόλμῃ 4
190 Z[1] καὶ μεγαλοφροσύνῃ κτᾶσθαι τὴν ἀσφάλειαν καὶ σωτη-
11 ρίαν τοῖς πράγμασιν, ὡς κἂν ὁτιοῦν ὑφιέμενος ὀφθῇ τοῦ c
φρονήματος, ἐπιβησομένων ἁπάντων. τὰ μὲν οὖν βαρβα- 5 a.335
ρικὰ κινήματα καὶ τοὺς ἐκεῖ πολέμους κατέπαυσεν, ὀξέως
ἐπιδραμὼν στρατῷ μέχρι πρὸς τὸν Ἴστρον, [ᾗ] καὶ Σύρμον
15 ἐνίκησε μάχῃ μεγάλῃ τὸν βασιλέα τῶν Τριβαλλῶν·
Θηβαίους δ' ἀφεστάναι πυθόμενος καὶ συμφρονεῖν αὐτοῖς 6
Ἀθηναίους, [ἐθέλων ἀνὴρ φανῆναι] εὐθὺς ἦγε διὰ Πυλῶν
τὴν δύναμιν, εἰπὼν ὅτι Δημοσθένει, παῖδα μὲν αὐτὸν
ἕως ἦν ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ Τριβαλλοῖς ἀποκαλοῦντι, μει-
20 ράκιον δὲ περὶ Θετταλίαν γενόμενον, βούλεται πρὸς τοῖς
Ἀθηναίων τείχεσιν ἀνὴρ φανῆναι. προσμείξας δὲ ταῖς 7
Θήβαις καὶ διδοὺς ἔτι τῶν πεπραγμένων μετάνοιαν, d
ἐξῄτει Φοίνικα καὶ Προθύτην καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις
πρὸς αὐτὸν ἄδειαν ἐκήρυττε. τῶν δὲ Θηβαίων ἀντεξαι- 8
25 τούντων μὲν παρ' αὐτοῦ Φιλώταν καὶ Ἀντίπατρον, κηρυτ-
τόντων δὲ τοὺς τὴν Ἑλλάδα βουλομένους συνελευθεροῦν
τάττεσθαι μετ' αὐτῶν, οὕτως ἔτρεψε τοὺς Μακεδόνας
πρὸς πόλεμον. ἠγωνίσθη μὲν οὖν ὑπὲρ δύναμιν ἀρετῇ καὶ 9

12 Arr. an. 1, 1, 4–5. Diod. 17, 8, 1. Strab. 7, 301. Curt. 6, 3, 2. 9, 6, 20 || **16** Arr. an. 1, 7–9. Diod. 17, 8, 2–14, 4. Polyaen. 4, 3, 12. Iustin. 11, 2, 7–4, 8. (Plut. Demosth. 23, 2)

[ΛPQ] **2** ὅσον Cor. | τιθασσεῦσαι **AQ** τηθασεῦσαι **P** || **4** ἀπέλει-πε(ν) **L[1]P** || **6** ἀφῆναι **L[1]** ἀφιέναι Sch. || **11** κἂν om. **L[1]** || **12** ἐπι-θησομένων Sol. || **14** ᾗ (ἣ **P**) del. Rei. || **16.17** αὐτοὺς ἀθηναίοις: em. Sol. || **17** ἐθέλων ἀνὴρ φανῆναι del. Sol. || **24** δὲ om. **L[1]PM** || **28** πρὸς] εἰς **P** | τὸν πόλεμον **C**

a.335 *προθυμίᾳ τὰ παρὰ τῶν Θηβαίων, πολλαπλασίοις οὖσι*
10 *τοῖς πολεμίοις ἀντιταχθέντων· ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν Καδμείαν*
ἀφέντες οἱ φρουροὶ τῶν Μακεδόνων ἐπέπιπτον αὐτοῖς
ἐξόπισθεν, κυκλωθέντες οἱ πλεῖστοι κατὰ τὴν μάχην
e *αὐτὴν ἔπεσον, ἡ δὲ πόλις ἥλω καὶ διαρπασθεῖσα κατε-* 5
11 *σκάφη, τὸ μὲν ὅλον προσδοκήσαντος αὐτοῦ τοὺς Ἕλληνας*
ἐκπλαγέντας πάθει τηλικούτῳ καὶ πτήξαντας ἀτρεμήσειν, 191 Z' 291 S
ἄλλως δὲ καὶ καλλωπισαμένου χαρίζεσθαι τοῖς τῶν
συμμάχων ἐγκλήμασι· καὶ γὰρ Φωκεῖς καὶ Πλαταιεῖς
12 *τῶν Θηβαίων κατηγόρησαν. ὑπεξελόμενος δὲ τοὺς ἱερεῖς* 10
καὶ τοὺς ξένους τῶν Μακεδόνων ἅπαντας καὶ τοὺς ἀπὸ
Πινδάρου γεγονότας καὶ τοὺς ὑπεναντιωθέντας τοῖς
ψηφισαμένοις τὴν ἀπόστασιν, ἀπέδοτο τοὺς ἄλλους, περὶ
τρισμυρίους γενομένους· οἱ δ' ἀποθανόντες ὑπὲρ ἑξακισ-
χιλίους ἦσαν. 15

f **12.** *Ἐν δὲ τοῖς πολλοῖς πάθεσι καὶ χαλεποῖς ἐκείνοις*
ἃ τὴν πόλιν κατεῖχε Θρᾷκές τινες ἐκκόψαντες οἰκίαν
Τιμοκλείας, γυναικὸς ἐνδόξου καὶ σώφρονος, αὐτοὶ μὲν
τὰ χρήματα διήρπαζον, ὁ δ' ἡγεμὼν τῇ γυναικὶ πρὸς βίαν
συγγενόμενος καὶ καταισχύνας, ἀνέκρινεν εἴ που χρυσίον 20
2 *ἔχοι κεκρυμμένον ἢ ἀργύριον. ἡ δ' ἔχειν ὡμολόγησε, καὶ*
671 *μόνον εἰς τὸν κῆπον ἀγαγοῦσα καὶ δείξασα φρέαρ, ἐνταῦθ'*
ἔφη τῆς πόλεως ἁλισκομένης καταβαλεῖν αὐτὴ τὰ τιμιώ-
3 *τατα τῶν χρημάτων. ἐγκύπτοντος δὲ τοῦ Θρᾳκὸς καὶ*
κατασκεπτομένου τὸν τόπον, ἔωσεν αὐτὸν ἐξόπισθεν 25
γενομένη, καὶ τῶν λίθων ἐπεμβαλοῦσα πολλοὺς ἀπέκτει-
4 *νεν. ὡς δ' ἀνήχθη πρὸς Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν*

10 Arr. an. 1, 9, 9. 10. Dio Chr. 2, 33. Plin. 7, 109. vit. Pind. ap. Westerm. Biogr. p. 93, 95. 99, 24. 102, 17 (= Suda ex Arr.). Ael. v. h. 13, 7 || **16** mor. 259d–260d. 145e. 1093c (= Aristobul. FGrH 139 F 2). Polyaen. 8, 40. Zon. 4, 9. p. 287, 10 Hieron. adv. Iovin. p. 35

[**ΛPHQ**] **1** *τὰ* del. Rei., *παρὰ* del. Helmbold || **2** *καδμίαν* **L¹PM** || **8** *καὶ* om. **ΛQ** | *καλλωπισαμένου* **L²**: *καλλωπισμένου* **L¹PQ** || **11** *προξένους* Wil., cf. Arr. | *ὑπὸ* **PM** || **12** *ἐναντιωθέντας* **Q** *ναντιωθέντας* **H** || **13** *τὴν* om. **P** | *ἀπόφασιν* **L¹** || **14** *τοὺς μυρίους* **L¹** || **21** *ἔχει* **H¹AM** | *καὶ* om. **P** || **26** *τὸν λίθον* **P**

δεδεμένη, πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς ὄψεως καὶ τῆς βαδίσεως a.335
ἐφάνη τις ἀξιωματικὴ καὶ μεγαλόφρων, ἀνεκπλήκτως καὶ
ἀδεῶς ἑπομένη τοῖς ἄγουσιν· ἔπειτα τοῦ βασιλέως ἐρω- 5
τήσαντος ἥτις εἴη γυναικῶν, ἀπεκρίνατο Θεαγένους ἀδελφὴ
192 Z¹ γεγονέναι τοῦ παραταξαμένου πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ τῆς
6 τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας καὶ πεσόντος ἐν Χαιρωνείᾳ
στρατηγοῦντος. θαυμάσας οὖν ὁ Ἀλέξανδρος αὐτῆς καὶ 6
τὴν ἀπόκρισιν καὶ τὴν πρᾶξιν, ἐκέλευσεν ἐλευθέραν b
ἀπιέναι μετὰ τῶν τέκνων.

10 **13.** Ἀθηναίοις δὲ διηλλάγη, καίπερ οὐ μετρίως ἐνεγ-
κοῦσι τὸ περὶ Θήβας δυστύχημα· καὶ γὰρ τὴν τῶν
292 S μυστηρίων ἑορτὴν ἐν χερσὶν ἔχοντες ὑπὸ πένθους ἀφ-
ῆκαν, καὶ τοῖς καταφυγοῦσιν ἐπὶ τὴν πόλιν ἁπάντων
μετεδίδοσαν τῶν φιλανθρώπων. ἀλλ' εἴτε μεστὸς ὢν ἤδη 2
15 τὸν θυμὸν ὥσπερ οἱ λέοντες, εἴτ' ἐπιεικὲς ἔργον ὠμο-
τάτῳ καὶ σκυθρωποτάτῳ παραβαλεῖν βουλόμενος, οὐ
μόνον ἀφῆκεν αἰτίας πάσης, ἀλλὰ καὶ προσέχειν ἐκέ-
λευσε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν τὴν πόλιν, ὡς εἴ τι συμβαίη
περὶ αὐτόν, ἄρξουσαν τῆς Ἑλλάδος. ὕστερον μέντοι πολ- 3 c
20 λάκις αὐτὸν ἡ Θηβαίων ἀνιᾶσαι συμφορὰ λέγεται καὶ
πρᾳότερον οὐκ ὀλίγοις παρασχεῖν. ὅλως δὲ καὶ τὸ περὶ 4
Κλεῖτον ἔργον ἐν οἴνῳ γενόμενον, καὶ τὴν πρὸς Ἰνδοὺς
τῶν Μακεδόνων ἀποδειλίασιν, ὥσπερ ἀτελῆ τὴν στρα-
τείαν καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ προεμένων, εἰς μῆνιν ἀνῆγε

10 Phoc. 17, 2–8. Demosth. 23, 3–6. Diod. 17, 15. Arr. an. 1, 10, 2–6. Iustin. 11, 4, 9–11 || **14** cf. Plut. Demosth. 23, 6 || **17** Plut. Phoc. 17, 8 || **19** mor. 181 b (221 a). Arr. 2, 15, 2–4. 4, 8, 2. 9, 5. Curt. 8, 2, 6. Ath. 10, 434 b (= Ephipp. FGrH 126 F 3)

[ΛΡΗQ] **6** χαιρωνία L¹ χερονείαι **P** || **7** ὁ om. **P** || **9** ἀφιέναι Zie. cl. mor. 260 d (ἀφῆκεν). Polyaen. (ἐλευθέραν ἀφῆκε). Zon. (ἐλευθέραν ἀπέλυσε), sed ἀπιέναι tuetur Castiglioni Gnom. 1937, 138 || **12** χεροῖν: em. Sch. || **13** ἐπὶ om. **P** εἰς **Q** || **15** τῶν θυμῶν **P** | ἐπιεικείαι **P** || **18** τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι omissis τὴν πόλιν **C** ὅπως προσέξουσι τὸν νοῦν Ἀθηναῖοι τοῖς πράγμασιν Phoc. | τις ante ras. **L** | συμβαίη om. **P** in ras. hab. **L**, fuit συμβαίνει? -νοι? συμβαίνει **H** || **19** περὶ] πρὸς Herw. (sed εἴ τι γένοιτο περὶ αὐτὸν et Phoc.) || **22** καὶ ⟨τὸ περὶ⟩ τὴν Herw. | ἰνδοῖς: em. Sint. || **24** καὶ τὴν δόξαν om. L¹ | ἀνήγαγε **P**

5 Διονύσου καὶ νέμεσιν. ἦν δὲ Θηβαίων οὐδεὶς τῶν περι- 193 Z¹
γενομένων, ὃς ἐντυχών τι καὶ δεηθεὶς ὕστερον οὐ διε-
πράξατο παρ' αὐτοῦ. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Θήβας.
a.336 **14.** Εἰς δὲ τὸν Ἰσθμὸν τῶν Ἑλλήνων συλλεγέντων καὶ
ψηφισαμένων ἐπὶ Πέρσας μετ' Ἀλεξάνδρου στρατεύειν, 5
d 2 ἡγεμὼν ἀνηγορεύθη. πολλῶν δὲ καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν
καὶ φιλοσόφων ἀπηντηκότων αὐτῷ καὶ συνηδομένων,
ἤλπιζε καὶ Διογένην τὸν Σινωπέα ταὐτὸ ποιήσειν, δια-
3 τρίβοντα περὶ Κόρινθον. ὡς δ' ἐκεῖνος ἐλάχιστον Ἀλεξ-
άνδρου λόγον ἔχων ἐν τῷ Κρανείῳ σχολὴν ἦγεν, αὐτὸς 10
ἐπορεύετο πρὸς αὐτόν· ἔτυχε δὲ κατακείμενος ἐν ἡλίῳ.
4 καὶ μικρὸν μὲν ἀνεκάθισεν, ἀνθρώπων τοσούτων ἐπερχο-
μένων, καὶ διέβλεψεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. ὡς δ' ἐκεῖνος
ἀσπασάμενος καὶ προσειπὼν αὐτὸν ἠρώτησεν, εἴ τινος
τυγχάνει δεόμενος, „μικρὸν" εἶπεν „ἀπὸ τοῦ ἡλίου 15
5 μετάστηθι." πρὸς τοῦτο λέγεται τὸν Ἀλέξανδρον οὕτω
e διατεθῆναι καὶ θαυμάσαι καταφρονηθέντα τὴν ὑπερ-
οψίαν καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀνδρός, ὥστε τῶν περὶ αὐτὸν 293 S
ὡς ἀπῄεσαν διαγελώντων καὶ σκωπτόντων, „ἀλλὰ μὴν
ἐγὼ" εἶπεν „εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην." 20
6 a.335? Βουλόμενος δὲ τῷ θεῷ χρήσασθαι περὶ τῆς στρατείας,
ἦλθεν εἰς Δελφούς, καὶ κατὰ τύχην ἡμερῶν ἀποφράδων
οὐσῶν, ἐν αἷς οὐ νενόμισται θεμιστεύειν, πρῶτον μὲν 194 Z¹
7 ἔπεμπε παρακαλῶν τὴν πρόμαντιν. ὡς δ' ἀρνουμένης καὶ
προϊσχομένης τὸν νόμον αὐτὸς ἀναβὰς βίᾳ πρὸς τὸν ναὸν 25
εἷλκεν αὐτήν, ἡ δ' ὥσπερ ἐξηττημένη τῆς σπουδῆς εἶπεν·
f „ἀνίκητος εἶ ὦ παῖ," τοῦτ' ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος οὐκέτ'

4 Arr. an. 1, 1, 2. Diod. 17, 4, 9 || **6** mor. 331 f. 605 d. 782 a. Zon. 4, 9, p. 287, 25. Cic. Tusc. 5, 92. Arr. an. 7, 2, 1. Dio Chr. 4, 12 sqq. Val. Max. 4, 3, ext. 4. Iuvenal. 14, 311. Diog. Laert. 6, 32. 38 [Diog.] epist. 23. 24. 33. 40. Epictet. 3, 22, 92. Simplic. ad Epictet. 21, p. 123 Salm. Iulian. or. 9, p. 203 b. Max. Tyr. 36, 3. Theon. prog. 5, p. 98, 23 Sp. Gnom. Vat. 91, 96. 97. Porphyr. ap. Hieron. adv. Iovin. 2, 14. Berve, Alexanderreich 2, 417. S. L. Radt, Mnemos. 20, 1967, 120 || **21** Diod. 17, 93, 5

[ΛPHQ] **2** *ἐντυχόντι* **P** | *τι* om. **C**, *τε* Sol. || **8** *διογένη* **LH** || **10** *κρανίωι* **L¹PH** || **14** *αὐτῶι* **L¹PCA** *αὐτῶν* **H¹** || **16** *ἀπόστηθι* **P** || **16. 17** *οὕτω καὶ* **Q** || **20** *εἰπεῖν* Br. || **23** *νενόμιστο* **C** || **27** *ὁ* om. **ΛHM**

ἔφη χρῄζειν ἑτέρου μαντεύματος, ἀλλ' ἔχειν ὃν ἐβούλετο
παρ' αὐτῆς χρησμόν.
Ἐπεὶ δ' ὥρμησε πρὸς τὴν στρατείαν, ἄλλα τ' ἐδόκει 8 *a.334*
σημεῖα παρὰ τοῦ δαιμονίου γενέσθαι, καὶ τὸ περὶ Λεί-
5 *βηθρα τοῦ Ὀρφέως ξόανον (ἦν δὲ κυπαρίττινον) ἱδρῶτα*
πολὺν ὑπὸ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀφῆκε. φοβουμένων δὲ 9
πάντων τὸ σημεῖον, Ἀρίστανδρος ἐκέλευε θαρρεῖν, ὡς
ἀοιδίμους καὶ περιβοήτους κατεργασόμενον πράξεις, αἳ 672
πολὺν ἱδρῶτα καὶ πόνον ὑμνοῦσι ποιηταῖς καὶ μουσικοῖς
10 *παρέξουσι.*

15. *Τῆς δὲ στρατιᾶς τὸ πλῆθος οἱ μὲν ἐλάχιστον*
λέγοντες τρισμυρίους πεζοὺς καὶ τετρακισχιλίους ἱππεῖς,
οἱ δὲ πλεῖστον πεζοὺς μὲν τετρακισμυρίους καὶ τρισ-
χιλίους, ἱππέας δὲ πεντακισχιλίους ἀναγράφουσιν. ἐφόδιον 2
15 *δὲ τούτοις οὐ πλέον ἑβδομήκοντα ταλάντων ἔχειν αὐτὸν*
Ἀριστόβουλος (FGrH 139 F 4) *ἱστορεῖ, Δοῦρις δὲ* (FGrH
76 F 40) *τριάκοντα μόνον ἡμερῶν διατροφήν, Ὀνησίκριτος*
195 Z[1] *δὲ* (FGrH 134 F 2) *καὶ διακόσια τάλαντα προσοφείλειν.*
ἀλλὰ καίπερ ἀπὸ μικρῶν καὶ στενῶν οὕτως ὁρμώμενος, 3
20 *οὐ πρότερον ἐπέβη τῆς νεώς, ἢ τὰ τῶν ἑταίρων πράγματα*
σκεψάμενος ἀπονεῖμαι τῷ μὲν ἀγρόν, τῷ δὲ κώμην, τῷ δὲ b
συνοικίας πρόσοδον ἢ λιμένος. ἤδη δὲ κατανηλωμένων καὶ 4
διαγεγραμμένων σχεδὸν ἁπάντων τῶν βασιλικῶν, ὁ Περ-
294 S *δίκκας „σεαυτῷ δ'" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ τί καταλείπεις;"*
25 *τοῦ δὲ φήσαντος ὅτι τὰς ἐλπίδας, „οὐκοῦν" ἔφη „καὶ*
ἡμεῖς τούτων κοινωνήσομεν οἱ μετὰ σοῦ στρατευόμενοι."

4 Arr. an. 1, 11, 2. cf. Ps.-Callisth. 1, 42, 6. 7. Iul. Val. 1, 46. Itin. Alex. 17 || **11** mor. 327d. e. Pol. 12, 19, 1. Arr. an. 1, 11, 3. Diod. 17, 17, 3–5. Liv. 9, 19, 5. Frontin. strat. 4, 2, 4. Iustin. 11, 6, 2 || **15** mor. 327d. e. 342d || **19** Iustin. 11, 5, 5. Zon. 4, 9, p. 288, 3

[**ΛPHQ**] **3** *τ' ἐδόκει* **C**: *τε δοκεῖ* || **4** *λίβηθρα* **L^1PH** || **7** *θαρρεῖν* ⟨*αὐτὸν*⟩ vel ⟨*τὸν Ἀλέξανδρον*⟩ cl. Arr. Zie. || **8** *κατεργασάμενον* **L^1** || **12** *τετρακισχιλίους* Rei. (mor.): *πεντακισχιλίους* || **13** *τετρακισμυρίους καὶ τρισχιλίους* **PHQ**: *τετρακισχιλίους καὶ τρισμυρίους* **Λ** || **14** *πεντακισχιλίους* Rei. (mor.): *τετρακισχιλίους* || **15** *ταλάντων*] *πλάτων* **L^1** || **18** *προσοφείλει* **L^1** || **20** *ἑτέρων*: corr. **L^2** || **22** *κατηνηλωμένων* **Λ** || **24** *ἑαυτῷ* **L^1** || **26** *κοινωνήσωμεν* **P** (*μεθέξομεν* mor. 342e) | *οἱ* om. **P**

a.334 5 *παραιτησαμένου δὲ τοῦ Περδίκκου τὴν διαγεγραμμένην κτῆσιν αὐτῷ, καὶ τῶν ἄλλων φίλων ἔνιοι τὸ αὐτὸ ἐποίη-*
6 *σαν. τοῖς δὲ λαμβάνουσι καὶ δεομένοις προθύμως ἐχαρί-ζετο, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν Μακεδονίᾳ διανέμων οὕτως κατηνάλωσε.* 5

c 7 *Τοιαύτῃ μὲν ⟨οὖν⟩ ὁρμῇ καὶ παρασκευῇ διανοίας τὸν Ἑλλήσποντον διεπέρασεν. ἀναβὰς δ' εἰς Ἴλιον, ἔθυσε τῇ*
8 *Ἀθηνᾷ καὶ τοῖς ἥρωσιν ἔσπεισε. τὴν δ' Ἀχιλλέως στήλην ἀλειψάμενος λίπα, καὶ μετὰ τῶν ἑταίρων συναναδραμὼν γυμνὸς ὥσπερ ἔθος ἐστίν, ἐστεφάνωσε, μακαρίσας αὐτὸν* 10 *ὅτι καὶ ζῶν φίλου πιστοῦ καὶ τελευτήσας μεγάλου κήρυκος*
9 *ἔτυχεν. ἐν δὲ τῷ περιϊέναι καὶ θεᾶσθαι τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἐρομένου τινὸς αὐτόν, εἰ βούλεται τὴν Ἀλεξάνδρου λύραν ἰδεῖν, ἐλάχιστα φροντίζειν ἐκείνης ἔφη, τὴν δ' Ἀχιλλέως ζητεῖν, ᾗ τὰ κλέα καὶ τὰς πράξεις ὕμνει τῶν* 196 Z[1] *ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνος.* 16

d **16.** *Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Δαρείου στρατηγῶν μεγάλην δύναμιν ἠθροικότων καὶ παρατεταγμένων ἐπὶ τῇ δια-βάσει τοῦ Γρανικοῦ, μάχεσθαι μὲν ἴσως ἀναγκαῖον ἦν, ὥσπερ ἐν πύλαις τῆς Ἀσίας, περὶ τῆς εἰσόδου καὶ ἀρχῆς·* 20
2 *τοῦ δὲ ποταμοῦ τὸ βάθος καὶ τὴν ἀνωμαλίαν καὶ τραχύ-τητα τῶν πέραν ὄχθων, πρὸς οὓς ἔδει γίνεσθαι τὴν ἀπόβασιν μετὰ μάχης, τῶν πλείστων δεδιότων, ἐνίων δὲ*

6 Arr. an. 1, 11, 6–12, 1. Diod. 17, 17, 1–18, 1. Iustin. 11, 5, 12. Ael. v. h. 12, 7. Ps.-Callisth. 1, 42, 9–12. Iul. Val. 1, 46. 47 || **12** Ael. v. h. 9, 38 || **15** cf. Hom. Il. 9, 189 || **17** c. 16 mor. 308c. 326f. 341b. Arr. an. 1, 13–16. Diod. 17, 18, 4–21, 6. Iustin. 11, 6, 10–13. Strab. 13, 587. Polyaen. 4, 3, 16. Lucian. mort. dial. 12, 4. Mela 1, 98. Itin. Alex. 20–23; Plutarchum concidit Zon. 4, 9, p. 288, 8–26

[**ΛPHQ**] **4** *διανέμων* om. **P** *νέμων* **Q** || **6** *οὖν* add. Cor. *καὶ τοι-αύτῃ* Rei. || **8** *ἀχιλέως* **P** || **11** *τελευτήσαντος* **L**[1] || **12** *θεᾶσθαι*] *θέσθαι* **L**[1]**P**[1]**H**[1] || **13** *αὐτῶν* **P**[1] || **15** *ἀχιλέως* **P** || **18** *καὶ τῶν παρ.* **P** || **19** *γρανίκου* **P** || **20** *εἰσόδου τῆς ἀρχῆς* vel *εἰσ. καὶ αὐλῆς* Rei. *καὶ τῆς ἀρχῆς* Zie. *καὶ ⟨διακινδυνεύειν ἐξ⟩ ἀρχῆς* Cast. Stud. ital. di fil. cl. 20, 1913, 140 || **21** *ἀνομαλίαν* **L**[1]**H**[1] | *καὶ τὴν τρ.* **M** || **22** *ὀχ-θῶν*: em. Vulc. || **23** *ἐπίβασιν* Kronenberg

καὶ τὸ περὶ τὸν μῆνα νενομισμένον οἰομένων δεῖν φυλάξα- a.334
σθαι (Δαισίου γὰρ οὐκ εἰώθεισαν οἱ βασιλεῖς τῶν Μακε-
δόνων ἐξάγειν τὴν στρατιάν), τοῦτο μὲν ἐπηνωρθώσατο,
κελεύσας δεύτερον Ἀρτεμίσιον ἄγειν· τοῦ δὲ Παρμενίωνος, 3 e
5 ὡς ὀψὲ τῆς ὥρας οὔσης, οὐκ ἐῶντος ἀποκινδυνεύειν,
295 S εἰπὼν αἰσχύνεσθαι τὸν Ἑλλήσποντον, εἰ φοβήσεται τὸν
Γρανικὸν διαβεβηκὼς ἐκεῖνον, ἐμβάλλει τῷ ῥεύματι σὺν
ἴλαις ἱππέων τρισκαίδεκα· καὶ πρὸς ἐναντία βέλη καὶ 4
τόπους ἀπορρῶγας ὅπλοις καταπεφραγμένους καὶ ἵπποις
10 ἐλαύνων, καὶ διὰ ῥεύματος παραφέροντος καὶ περικλύ-
ζοντος, ἔδοξε μανικῶς καὶ πρὸς ἀπόνοιαν μᾶλλον ἢ γνώμῃ
στρατηγεῖν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐμφὺς τῇ διαβάσει καὶ κρατήσας 5
τῶν τόπων χαλεπῶς καὶ μόλις, ὑγρῶν καὶ περισφαλῶν
197 Z[1] γενομένων διὰ τὸν πηλόν, εὐθὺς ἠναγκάζετο φύρδην μάχε- f
15 σθαι καὶ κατ' ἄνδρα συμπλέκεσθαι τοῖς ἐπιφερομένοις,
πρὶν εἰς τάξιν τινὰ καταστῆναι τοὺς διαβαίνοντας. ἐνέκειντο 6
γὰρ κραυγῇ, καὶ τοὺς ἵππους παραβάλλοντες τοῖς ἵπποις
ἐχρῶντο δόρασι καὶ ξίφεσι τῶν δοράτων συντριβέντων.
ὠσαμένων δὲ πολλῶν ἐπ' αὐτὸν (ἦν δὲ τῇ πέλτῃ καὶ τοῦ 7
20 κράνους τῇ χαίτῃ διαπρεπής, ἧς ἑκατέρωθεν εἱστήκει
πτερὸν λευκότητι καὶ μεγέθει θαυμαστόν), ἀκοντισθεὶς
μὲν ὑπὸ τὴν ὑποπτυχίδα τοῦ θώρακος οὐκ ἐτρώθη, 673
Ῥοισάκου δὲ καὶ Σπιθριδάτου τῶν στρατηγῶν προσ- 8
φερομένων ἅμα, τὸν μὲν ἐκκλίνας, Ῥοισάκῃ δὲ προεμ-
25 βαλὼν τεθωρακισμένῳ τὸ δόρυ καὶ κατακλάσας, οὕτως
ἐπὶ τὸ ἐγχειρίδιον ὥρμησε. συμπεπτωκότων δ' αὐτῶν, ὁ 9
Σπιθριδάτης ὑποστήσας ἐκ πλαγίων τὸν ἵππον καὶ μετὰ
σπουδῆς συνεξαναστάς, κοπίδι βαρβαρικῇ κατήνεγκε, καὶ 10
τὸν μὲν λόφον ἀπέρραξε μετὰ θατέρου πτεροῦ, τὸ δὲ

[ΛPHQ] **1** *τὸ ... νενομισμένον* Sch. (qui et *δ' ἐκ τῶν ... -νων*): *τῶν* (*τὸν* **P**) ... *νενομισμένων* || **2** *εἰώθησαν* **P** *εἰώθεσαν* **C** || **3** *ἐξαγαγεῖν* **L**[1] || **6** *ἑλλήσπονδον* **L**[1] || **6.7** *τὸ γράνικον* **P** || **8** *εἴλαις* **Λ** || **9** *καταπεφραγμένοις* **H**[1]**Q** || **10** *καὶ*[1] del. Cor. | *παραρρέοντος* **C** || **22** *μὲν*] *δὲ* **L**[1] || **23** *προφερομένων* **P** || **24** *ἐγκλίνας* **L**[1]**H**[1]**M** || **25** *καὶ τὸ δόρυ κατακλ.* [*τοῦτο*] **C** Emp. | *οὕτως* Zie.: *τοῦτο* || **27** *ἐπιστήσας* Br.; intellige *ἀναστήσας* || **28** *ἐξαναστὰς* Cor. || **29** *ἀπήρραξεν* **Λ** et s. s. **H**

a.334 κράνος πρὸς τὴν πληγὴν ἀκριβῶς καὶ μόλις ἀντέσχεν,
ὥστε τῶν πρώτων ψαῦσαι τριχῶν τὴν πτέρυγα τῆς κο-
11 πίδος. ἑτέραν δὲ τὸν Σπιθριδάτην πάλιν ἐπαιρόμενον
b ἔφθασε Κλεῖτος ὁ μέλας τῷ ξυστῷ διελάσας μέσον·
ὁμοῦ δὲ καὶ Ῥοισάκης ἔπεσεν, ὑπ' Ἀλεξάνδρου ξίφει 5
12 πληγείς. ἐν τούτῳ δὲ κινδύνου καὶ ἀγῶνος οὔσης τῆς
ἱππομαχίας, ἥ τε φάλαγξ διέβαινε τῶν Μακεδόνων, καὶ
13 συνῆγον αἱ πεζαὶ δυνάμεις. οὐ μὴν ὑπέστησαν εὐρώ-
στως οὐδὲ πολὺν χρόνον, ἀλλ' ἔφυγον τραπόμενοι πλὴν 296 S
τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων· οὗτοι δὲ πρός τινι λόφῳ 10
14 συστάντες, ᾔτουν τὰ πιστὰ τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ θυμῷ 198 Z[1]
μᾶλλον ἢ λογισμῷ πρῶτος ἐμβαλών, τόν θ' ἵππον ἀπο-
βάλλει ξίφει πληγέντα διὰ τῶν πλευρῶν (ἦν δ' ἕτερος,
οὐχ ὁ Βουκεφάλας), καὶ τοὺς πλείστους τῶν ἀποθανόντων
c καὶ τραυματισθέντων ἐκεῖ συνέβη κινδυνεῦσαι καὶ πεσεῖν, 15
πρὸς ἀνθρώπους ἀπεγνωκότας καὶ μαχίμους συμπλεκο-
15 μένους. λέγονται δὲ πεζοὶ μὲν δισμύριοι τῶν βαρβάρων,
ἱππεῖς δὲ δισχίλιοι πεντακόσιοι πεσεῖν. τῶν δὲ περὶ τὸν
Ἀλέξανδρον Ἀριστόβουλός φησι (FGrH 139 F 5) τέσσαρας
καὶ τριάκοντα νεκροὺς γενέσθαι τοὺς πάντας, ὧν ἐννέα 20
16 πεζοὺς εἶναι. τούτων μὲν οὖν ἐκέλευσεν εἰκόνας ἀναστα-
17 θῆναι χαλκᾶς, ἃς Λύσιππος εἰργάσατο. κοινούμενος δὲ
τὴν νίκην τοῖς Ἕλλησιν, ἰδίᾳ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις ἔπεμψε
τῶν αἰχμαλώτων τριακοσίας ἀσπίδας, κοινῇ δὲ τοῖς
ἄλλοις λαφύροις ἐκέλευσεν ἐπιγράψαι φιλοτιμοτάτην 25
d 18 ἐπιγραφήν· „Ἀλέξανδρος [ὁ] Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες
πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν
19 κατοικούντων.“ ἐκπώματα δὲ καὶ πορφύρας καὶ ὅσα

21 Arr. an. 1, 16, 4. Vell. 1, 11, 4. Plin. n. h. 34, 64. Iustin. 11, 6, 13

[ΛΡΗQ] **3** ⟨εἰς⟩ ἑτέραν Br. | πάλιν ⟨πληγὴν⟩ Zie. || **4** μέλας Blancardus cl. Diod. 17, 20, 7: μέγας || **5** ῥυσάκης **LH** || **8** αἱ Περσικαὶ vel αἱ πεζαὶ Περσῶν Br. || **10** τινα λόφον **P** τινα λόφω **L**[1] τινι λόφον ante corr. **H** || **14** βουκεφάλας h. l. plurimi codd. (cf. p. 157, 28) || **17** μύριοι 'quidam codd.' Stephani (cum Diod. 17, 21, 6) || **26** ἐπιγραφήν] ἐπιστολήν **M** et mg. **P** | ὁ del. Zie. cl. Arr. 1, 16, 7

τοιαῦτα τῶν Περσικῶν ἔλαβε, πάντα τῇ μητρὶ πλὴν
ὀλίγων ἔπεμψεν.

17. Οὗτος ὁ ἀγὼν μεγάλην εὐθὺς ἐποίησε τῶν πραγ-
μάτων μεταβολὴν πρὸς Ἀλέξανδρον, ὥστε καὶ Σάρδεις,
5 τὸ πρόσχημα τῆς ἐπὶ θαλάσσῃ τῶν βαρβάρων ἡγεμονίας,
παραλαβεῖν καὶ τἆλλα προστίθεσθαι. μόνη δ' Ἁλικαρνασ- 2
199 Z[1] σὸς ἀντέστη καὶ Μίλητος, ἃς ἑλὼν κατὰ κράτος καὶ τὰ
περὶ αὐτὰς πάντα χειρωσάμενος, ἀμφίβολος ἦν πρὸς τὰ e
λοιπὰ τῇ γνώμῃ. καὶ πολλάκις μὲν ἔσπευδε Δαρείῳ 3
10 συμπεσὼν ἀποκινδυνεῦσαι περὶ τῶν ὅλων, πολλάκις δὲ
τοῖς ἐπὶ θαλάσσῃ πράγμασι καὶ χρήμασι διενοεῖτο πρῶτον
297 S οἷον ἐνασκήσας καὶ ῥώσας αὐτόν, οὕτως ἀναβαίνειν ἐπ'
ἐκεῖνον.

Ἔστι δὲ τῆς Λυκίας κρήνη παρὰ τὴν Ξανθίων πόλιν, 4 a.334/3
15 ἧς τότε λέγουσιν αὐτομάτως περιτραπείσης καὶ ὑπερ-
βαλούσης ἐκ βυθοῦ δέλτον ἐκπεσεῖν χαλκῆν, τύπους
ἔχουσαν ἀρχαίων γραμμάτων, ἐν οἷς ἐδηλοῦτο παύσεσθαι
τὴν Περσῶν ἀρχὴν ὑφ' Ἑλλήνων καταλυθεῖσαν. τούτοις 5
ἐπαρθείς, ἠπείγετο τὴν παραλίαν ἀνακαθήρασθαι μέχρι
20 τῆς Φοινίκης καὶ Κιλικίας. ἡ δὲ τῆς Παμφυλίας παραδρομὴ 6 f
πολλοῖς γέγονε τῶν ἱστορικῶν ὑπόθεσις γραφικὴ πρὸς
ἔκπληξιν καὶ ὄγκον, ὡς θείᾳ τινὶ τύχῃ παραχωρήσασαν
Ἀλεξάνδρῳ τὴν θάλασσαν, ἄλλως ἀεὶ τραχεῖαν ἐκ πελά-
γους προσφερομένην, σπανίως δέ ποτε λεπτοὺς καὶ
25 περιηχεῖς ὑπὸ τὰ κρημνώδη καὶ παρερρωγότα τῆς

3 Arr. an. 1, 17—24. Diod. 17, 21, 7—22, 5. 23, 4—27, 6. Iustin. 11, 6, 14. 15. Zon. 4, 9, p. 288, 26 || **14** cf. Arr. an. 1, 24, 4 || **20** Callisth. (FGrH 124 F 31). Arr. an. 1, 26, 1. 2. Strab. 14, 666. Ioseph. ant. 2, 348. App. b. c. 2, 149, 622. Sen. suas. 1, 11

[**ΛPHQ**] **3** ἀγὼν αὐτῷ L[1] αὐτῷ del. L[2] || **5** θαλάσσῃ Steph. et e ras. **H**: θαλάσσης || **6** ἁλικαρνασὸς **Q** || **12.13** ὑπ' ἐκεῖνον **L[1]PH** || **14** παρὰ Sol.: περὶ || **15** ὑπερβαλλούσης **PH** || **16** τύπον **P** || **17** παύσεσθαι **Q** Steph.: παύσασθαι **ΛPH** || **24** ποτε om. **ΛQ** || **25** προσηχεῖς: em. Zie. προσεχεῖς Anon. προεχεῖς Toup Cor.

a.334/3 7 ὀρεινῆς πάγους διακαλύπτουσαν. δηλοῖ δὲ καὶ Μένανδρος, ἐν κωμῳδίᾳ παίζων πρὸς τὸ παράδοξον (fg. 751 K.–Th.)·

ὡς Ἀλεξανδρῶδες ἤδη τοῦτο· κἂν ζητῶ τινα,
674 αὐτόματος οὗτος παρέσται· κἂν διελθεῖν δηλαδή
διὰ θαλάσσης δέῃ τόπον τιν', οὗτος ἔσται μοι βατός. 5

8 αὐτὸς δ' Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς οὐδὲν τοιοῦτον 200 Z¹ τερατευσάμενος, ὁδοποιῆσαί φησι τὴν λεγομένην Κλίμακα 9 καὶ διελθεῖν ὁρμήσας ἐκ Φασηλίδος. διὸ καὶ πλείονας ἡμέρας ἐν τῇ πόλει διέτριψεν· ἐν αἷς καὶ Θεοδέκτου τεθνηκότος (ἦν δὲ Φασηλίτης) ἰδὼν εἰκόνα [ἀνα]κειμένην ἐν ἀγορᾷ, 10 μετὰ δεῖπνον ἐπεκώμασε μεθύων καὶ τῶν στεφάνων ἐπέρριψε πολλούς, οὐκ ἄχαριν ἀποδιδοὺς ἐν παιδιᾷ τιμὴν τῇ γενομένῃ δι' Ἀριστοτέλην καὶ φιλοσοφίαν ὁμιλίᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα.

b **18.** Μετὰ ταῦτα Πισιδῶν τε τοὺς ἀντιστάντας ᾕρει καὶ 15 2 Φρυγίαν ἐχειροῦτο· καὶ Γόρδιον πόλιν, ἑστίαν Μίδου τοῦ παλαιοῦ γενέσθαι λεγομένην, παραλαβών, τὴν θρυλουμένην ἅμαξαν εἶδε, φλοιῷ κρανείας ἐνδεδεμένην, καὶ λόγον ἐπ' αὐτῇ πιστευόμενον ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἤκουσεν, ὡς 298 S τῷ λύσαντι τὸν δεσμὸν εἵμαρται βασιλεῖ γενέσθαι τῆς 20 3 οἰκουμένης. οἱ μὲν οὖν πολλοί φασι, τῶν δεσμῶν τυφλὰς ἐχόντων τὰς ἀρχὰς καὶ δι' ἀλλήλων πολλάκις σκολιοῖς ἑλιγμοῖς ὑποφερομένων, τὸν Ἀλέξανδρον ἀμηχανοῦντα λῦσαι, διατεμεῖν τῇ μαχαίρᾳ τὸ σύναμμα, καὶ πολλὰς

8 cf. Arr. an. 1, 24, 5. 6. Berve, Alexanderreich 2, 419 || **15** Arr. an. 1, 27, 5–29, 3 || **16** Arr. an. 2, 3. Curt. 3, 1, 14–18. Iustin. 11, 7, 3–16

[**ΛPHQ**] **1** πάτους vel πόρους vel τόπους pro πάγους Zie., quod si verum est idem fere significat | ἀνακαλύπτουσαν Anon. || **3** ἤδη· πάτον ἐὰν ζητῶ Kock τοῦτό γ'· ἂν Zie. || **5** τόπον] πόρον Kock | αὐτὸς (= αὐτόματος) Zie. || **6** τοιούτωι **P** τοιοῦτο e ras. **H** || **8** φασιλίδος **ΛHC** βασιλίδος **PM**: em. Aldina || **10** φασιλίτης **ΛPH** | ἀνακειμένην: em. Sint. || **12** ἐν παιδιᾷ ἀποδιδούς: trp. Zie. (ἐν π. τ. ἀπ. Benseler) || **15** τε] δὲ **L¹** δὲ πισιδῶν **C** | ἀντιστάτας **L¹P** et **H**, in quo ν s. s. m. 1 | ᾕρει] desinit **H** || **17** θρυλλουμένην **P** || **18** κρανίας **L²PC** | συνδεδεμένην Cob.

ἐξ αὐτοῦ κοπέντος ἀρχὰς φανῆναι. Ἀριστόβουλος δὲ 4 c
(FGrH 139 F 7b) καὶ πάνυ λέγει ῥᾳδίαν αὐτῷ γενέσθαι
τὴν λύσιν, ἐξελόντι τοῦ ῥυμοῦ τὸν ἕστορα καλούμενον,
201 Z¹ ᾧ συνείχετο τὸ ζυγόδεσμον, εἶθ' οὕτως ὑφελκύσαντι τὸν
5 ζυγόν.

Ἐντεῦθεν Παφλαγόνας τε καὶ Καππαδόκας προσαγα- 5 a.333
γόμενος, καὶ τὴν Μέμνονος ἀκούσας τελευτήν, ὃς τῶν ἐπὶ
θαλάττῃ Δαρείου στρατηγῶν ἐπίδοξος ἦν Ἀλεξάνδρῳ
πολλὰ πράγματα καὶ μυρίας ἀντιλήψεις καὶ ἀσχολίας
10 παρέξειν, ἐπερρώσθη πρὸς τὴν ἄνω στρατείαν μᾶλλον.

Ἤδη δὲ καὶ Δαρεῖος ἐκ Σούσων κατέβαινεν, ἐπαιρό- 6
μενός τε τῷ πλήθει τῆς δυνάμεως (ἑξήκοντα γὰρ ἦγε
μυριάδας στρατοῦ), καί τινος ὀνείρου θαρρύνοντος αὐτόν, d
ὃν οἱ μάγοι πρὸς χάριν ἐξηγοῦντο μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ
15 εἰκός. ἔδοξε γὰρ πυρὶ νέμεσθαι πολλῷ τὴν Μακεδόνων 7
φάλαγγα, τὸν δ' Ἀλέξανδρον ἔχοντα στολήν, ἣν αὐτὸς
ἐφόρει πρότερον ἀστάνδης ὢν βασιλέως, ὑπηρετεῖν αὐτῷ·
παρελθόντα δ' εἰς τὸ τοῦ Βήλου τέμενος, ἀφανῆ γενέσθαι.
διὰ τούτων ὡς ἔοικεν ὑπεδηλοῦτο παρὰ τοῦ θεοῦ λαμπρὰ 8
20 μὲν γενήσεσθαι καὶ περιφανῆ τὰ τῶν Μακεδόνων, Ἀλέξαν-
δρον δὲ τῆς μὲν Ἀσίας κρατήσειν, ὥσπερ ἐκράτησε Δα-
ρεῖος, ἐξ ἀστάνδου βασιλεὺς γενόμενος, ταχὺ δὲ σὺν δόξῃ
τὸν βίον ἀπολείψειν.

19. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐθάρρησε καταγνοὺς δειλίαν Ἀλεξ-
25 άνδρου, πολὺν χρόνον ἐν Κιλικίᾳ διατρίψαντος. ἦν δ' 2 e

6 Arr. an. 2, 4, 1. 2 || **7** Arr. an. 2, 1, 3. Diod. 17, 29, 4. 31, 3. 4. Curt. 3, 1, 21 || **11** Diod. 17, 30. 31. Curt. 3, 2, 1–10. Zon. 4, 9, p. 298, 1 || **13** Curt. 3, 3, 2–5 || **25** Arr. 2, 4, 7–11. Diod. 17, 31, 4–6. Iustin. 11, 8, 3–9. Curt. 3, 5–7. Val. Max. 3, 8, ext. 6. Sen. de ira 2, 23, 2. Ps.-Callisth. 2, 8. Iul. Val. 2, 24. Itin. Alex. 28–30. Zon. 4, 9, p. 289, 3

[**ΛPHQ**] **1** *κοπέντων* **P** || **3** *τὴν λύσιν γενέσθαι*: trp. Sint. (*ῥαδ. λέγ. τὴν λ. αὐτ. γεν.* **C**) || **4** *συνείχετο τὸ* **Q**: *συνεῖχε τὸ* **ΛP** | *ὑφελκύσαντι* Vulc. *ἀφελκ.* Cor. *ἐξελκ.* Arr. 2, 3, 7 || **17** *ἀσγάνδης* (item v. 22): em. Anon. Steph. cl. mor. 326f. 340c. Hesych. s. v. Suda s. v. Eustath. in Od. p. 1854, 28 | *ὢν*] *ὄντος* **P** || **20** *μὲν* om. **Λ** | *γενέσθαι*: em. Steph.

a.333 ἡ διατριβὴ διὰ νόσον, ἣν οἱ μὲν ἐκ κόπων, οἱ δ' ἐν τῷ τοῦ
Κύδνου ῥεύματι λουσαμένῳ ⟨καὶ⟩ καταπαγέντι προσ- 202 Z'
3 πεσεῖν λέγουσι. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἰατρῶν οὐδεὶς ἐθάρρει 299 S
βοηθεῖν, ἀλλὰ τὸν κίνδυνον οἰόμενοι πάσης ἰσχυρότερον
εἶναι βοηθείας, ἐφοβοῦντο τὴν ἐκ τοῦ σφαλῆναι διαβολὴν 5
4 πρὸς τοὺς Μακεδόνας· Φίλιππος δ' ὁ Ἀκαρνὰν μοχθηρὰ
μὲν ἑώρα τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα, τῇ δὲ φιλίᾳ πιστεύων, καὶ
δεινὸν ἡγούμενος εἰ κινδυνεύοντι μὴ συγκινδυνεύσει, μέχρι
f τῆς ἐσχάτης πείρας βοηθῶν καὶ παραβαλλόμενος, ἐπ-
εχείρησε φαρμακείᾳ καὶ συνέπεισεν αὐτὸν ὑπομεῖναι καὶ 10
5 πιεῖν, σπεύδοντα ῥωσθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον. ἐν τούτῳ
δὲ Παρμενίων ἔπεμψεν ἐπιστολὴν ἀπὸ στρατοπέδου,
διακελευόμενος αὐτῷ φυλάξασθαι τὸν Φίλιππον, ὡς ὑπὸ
Δαρείου πεπεισμένον ἐπὶ δωρεαῖς μεγάλαις καὶ γάμῳ
675 θυγατρὸς ἀνελεῖν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ τὴν ἐπιστολὴν 15
ἀναγνοὺς καὶ μηδενὶ δείξας τῶν φίλων ὑπὸ τὸ προσ-
6 κεφάλαιον ὑπέθηκεν. ὡς δὲ τοῦ καιροῦ παρόντος εἰσῆλθε
μετὰ τῶν ἑταίρων ὁ Φίλιππος, τὸ φάρμακον ἐν κύλικι
κομίζων, ἐκείνῳ μὲν ἐπέδωκε τὴν ἐπιστολήν, αὐτὸς δὲ
7 τὸ φάρμακον ἐδέξατο προθύμως καὶ ἀνυπόπτως, ὥστε 20
θαυμαστὴν καὶ θεατρικὴν τὴν ὄψιν εἶναι, τοῦ μὲν ἀνα-
γινώσκοντος, τοῦ δὲ πίνοντος, εἶθ' ἅμα πρὸς ἀλλήλους
ἀποβλεπόντων οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τοῦ μὲν Ἀλεξάνδρου
φαιδρῷ τῷ προσώπῳ καὶ διακεχυμένῳ τὴν πρὸς τὸν
8 Φίλιππον εὐμένειαν καὶ πίστιν ἀποφαίνοντος, ἐκείνου δὲ 25
b πρὸς τὴν διαβολὴν ἐξισταμένου, καὶ ποτὲ μὲν θεοκλυ-
τοῦντος καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνοντος τὰς χεῖρας,
ποτὲ δὲ τῇ κλίνῃ περιπίπτοντος καὶ παρακαλοῦντος τὸν
9 Ἀλέξανδρον εὐθυμεῖν καὶ προσέχειν αὐτῷ. τὸ γὰρ φάρ-
μακον ἐν ἀρχῇ κρατῆσαν τοῦ σώματος οἷον ἀπέωσε καὶ 203 Z'
κατέδυσεν εἰς βάθος τὴν δύναμιν, ὥστε καὶ φωνὴν ἐπι- 31
λιπεῖν καὶ τὰ περὶ τὴν αἴσθησιν ἀσαφῆ καὶ μικρὰ κομιδῇ

[ΛPQ] 1 οἱ[1]] ὁ P || 2 λουσαμένῳ ἐν τῷ τ. κ. ῥ.: trp. Zie. (ἐν del. Sint.) | καὶ add. Cor. καὶ παγέντι Sch. || 4 βοηθήσειν: em. Cor.; num ἐθάρρησε? (ita Zon.) || 7 τῇ] τῶι P || 8 συγκινδυνεύσηι L[1]PC || 17 ἔθηκεν P || 31 ἐπιλείπειν: em. Cor.

γενέσθαι, λιποθυμίας ἐπιπεσούσης. οὐ μὴν ἀλλὰ ταχέως a.333 10
300 S ἀναληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ ῥαΐσας, αὐτὸν ἐπέδειξε τοῖς Μακεδόσιν· οὐ γὰρ ἐπαύοντο πρὶν ἰδεῖν τὸν Ἀλέξανδρον ἀθυμοῦντες.

5 **20.** Ἦν δέ τις ἐν τῷ Δαρείου στρατῷ πεφευγὼς ἐκ Μακεδονίας ἀνὴρ Μακεδών, Ἀμύντας, οὐκ ἄπειρος τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως. οὗτος ὡρμημένον ἰδὼν Δαρεῖον εἴσω τῶν στενῶν βαδίζειν ἐπ' Ἀλέξανδρον, ἐδεῖτο κατὰ χώραν ὑπομένειν ἐν πλάτος ἔχουσι πεδίοις καὶ ἀναπεπταμένοις, 10 πρὸς ἐλάττονας πλήθει τοσούτῳ διαμαχούμενον. ἀποκριναμένου δὲ Δαρείου δεδιέναι μὴ φθάσωσιν αὐτὸν ἀποδράντες οἱ πολέμιοι καὶ διαφυγὼν Ἀλέξανδρος, „ἀλλὰ τούτου γ'" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ χάριν θάρρει· βαδιεῖται γὰρ ἐκεῖνος ἐπὶ σέ, καὶ σχεδὸν ἤδη βαδίζει." ταῦτα λέγων 15 Ἀμύντας οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀναστὰς ἐπορεύετο Δαρεῖος εἰς Κιλικίαν, ἅμα δ' Ἀλέξανδρος εἰς Συρίαν ἐπ' ἐκεῖνον. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ διαμαρτόντες ἀλλήλων, αὖθις ἀνέστρεφον, Ἀλέξανδρος μὲν ἡδόμενός τε τῇ συντυχίᾳ καὶ σπεύδων ἀπαντῆσαι περὶ τὰ στενά, Δαρεῖος δὲ τὴν προτέραν 20 ἀναλαβεῖν στρατοπεδείαν καὶ τῶν στενῶν ἐξελίξαι τὴν δύναμιν. ἤδη γὰρ ἐγνώκει παρὰ τὸ συμφέρον ἐμβεβληκὼς ἑαυτὸν εἰς χωρία θαλάττῃ καὶ ὄρεσι καὶ ποταμῷ διὰ μέσου 204 Z¹ ῥέοντι τῷ Πινάρῳ δύσιππα καὶ διεσπασμένα πολλαχοῦ καὶ πρὸς τῆς ὀλιγότητος τῶν πολεμίων ἔχοντα τὴν θέσιν. 25 Ἀλεξάνδρῳ δὲ τὸν μὲν τόπον ἡ τύχη παρέσχεν, ἐστρατήγησε δὲ τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ὑπαρχόντων πρὸς τὸ νικῆσαι βέλτιον, ὅς γε τοσούτῳ πλήθει τῶν βαρβάρων λειπόμενος, ἐκείνοις μὲν οὐ παρέσχε κύκλωσιν, αὐτὸς δὲ τῷ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον ὑπερβαλὼν καὶ γενόμενος κατὰ κέρας, φυγὴν

(margin: c 2 3 4 d 5 6 7 e 8)

5 c. 20 Pol. 12, 17—22 (Callisth. FGrH 124 F 35). Arr. an. 2, 6—11. Diod. 17, 32—36. Curt. 3, 8—11. Iustin. 11, 9, 1—11. Ps.-Callisth. 1, 41, 8. Iul. Val. 1, 43. Zon. 4, 9, p. 289, 17. Itin. Alex. 35. 36.

[ΛPQ] 1 λειποθυμίας QL² || 2 ῥαΐσας Sint.: ῥώσας || 5.6 πεφ. ἐκ Μακ. om. L¹ || 10 διαμαχόμενον L¹ || 20 στρατείαν L¹PM || 23 πινδάρωι: em. Br. || 24 τὴν om. Λ || 28 ἐκείνους L¹ ἐκεῖνος P

a.333 ἐποίησε τῶν καθ' αὑτὸν βαρβάρων, ἐν πρώτοις ἀγωνιζόμενος, ὥστε τρωθῆναι ξίφει τὸν μηρόν, ὡς μὲν Χάρης φησίν (FGrH 125 F 6) ὑπὸ Δαρείου (συμπεσεῖν γὰρ
9 αὐτοὺς εἰς χεῖρας)· Ἀλέξανδρος δὲ περὶ τῆς μάχης ἐπι- 301 S
στέλλων τοῖς περὶ τὸν Ἀντίπατρον οὐκ εἴρηκεν ὅστις 5
ἦν ὁ τρώσας, ὅτι δὲ τρωθείη τὸν μηρὸν ἐγχειριδίῳ, δυσχερὲς δ' οὐδὲν ἀπὸ τοῦ τραύματος συμβαίη, γέγραφε.
f 10 νικήσας δὲ λαμπρῶς καὶ καταβαλὼν ὑπὲρ ἕνδεκα μυριάδας τῶν πολεμίων, Δαρεῖον μὲν οὐχ εἷλε, τέτταρας σταδίους ἢ πέντε προλαβόντα τῇ φυγῇ, τὸ δ' ἅρμα καὶ τὸ 10
11 τόξον αὐτοῦ λαβὼν ἐπανῆλθε· καὶ κατέλαβε τοὺς Μακεδόνας τὸν μὲν ἄλλον πλοῦτον ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοπέδου φέροντας καὶ ἄγοντας, ὑπερβάλλοντα πλήθει, καίπερ εὐζώνων πρὸς τὴν μάχην παραγενομένων καὶ τὰ πλεῖστα τῆς ἀποσκευῆς ἐν Δαμασκῷ καταλιπόντων, 15
676 τὴν δὲ Δαρείου σκηνὴν ἐξῃρηκότας ἐκείνῳ, θεραπείας τε λαμπρᾶς καὶ παρασκευῆς καὶ χρημάτων πολλῶν γέ-
12 μουσαν. εὐθὺς οὖν ἀποδυσάμενος τὰ ὅπλα πρὸς τὸ λουτρὸν ἐβάδιζεν εἰπών· „ἴωμεν ἀπολουσόμενοι τὸν ἀπὸ τῆς μάχης ἱδρῶτα τῷ Δαρείου λουτρῷ." καί τις τῶν 20
ἑταίρων „μὰ τὸν Δία" εἶπεν, „ἀλλὰ τῷ Ἀλεξάνδρου· 205 Z¹
τὰ γὰρ τῶν ἡττωμένων εἶναί τε δεῖ καὶ προσαγορεύεσθαι
13 τοῦ κρατοῦντος." ὡς δ' εἶδε μὲν ὅλκια καὶ κρωσσοὺς καὶ πυέλους καὶ ἀλαβάστρους, πάντα χρυσοῦ, ⟨δι⟩ησκημένα περιττῶς, ὠδώδει δὲ θεσπέσιον οἷον ὑπ' ἀρωμάτων 25
καὶ μύρων ὁ οἶκος, ἐκ δὲ τούτου παρῆλθεν εἰς σκηνὴν
b ὕψει τε καὶ μεγέθει καὶ τῷ περὶ τὴν στρωμνὴν καὶ ⟨τὰς⟩ τραπέζας καὶ τὸ δεῖπνον αὐτὸ κόσμῳ θαύματος ἀξίαν, διαβλέψας πρὸς τοὺς ἑταίρους, „τοῦτ' ἦν ὡς ἔοικεν" ἔφη „τὸ βασιλεύειν." 30

2 mor. 341 c. Arr. an. 2, 12, 1 || **9** cf. Ael. n. a. 6, 48

[**ΛPQ**] **7** *συμβὰν* **PM** || **17** *λαμπρᾶς* om. **PQ** | *χρημάτων τε* **L¹** || **21** *εἰπεῖν* **L¹PM** || **22** *δεῖ*] *δὴ* **P** || **23** *μενόλκια*: seiunxit Sol. || **24** *ἠσκημένα*: em. Zie. ⟨*καὶ*⟩ *ἠσκ.* Sint. || **25** *ὀδώδει* Cor. ex Hom. Od. 9, 210 | *ὑπ'*] *ἀπὸ* Vulc. || **26** *εἰς σκηνὴν* om. **PM** || **27** *τῷ* Anon.: *τῶν* | *τὰς* add. Sch. || **28** *αὐτὸ* Rei.: *αὐτοῦ* | *ἄξια*: em. Sol.

21. Τρεπομένῳ δὲ πρὸς τὸ δεῖπνον αὐτῷ φράζει τις ἐν a.333
τοῖς αἰχμαλώτοις ἀγομένας μητέρα καὶ γυναῖκα Δαρείου
καὶ θυγατέρας δύο παρθένους ἰδούσας τὸ ἅρμα καὶ τὰ
τόξα κόπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, ὡς ἀπολωλότος ἐκείνου.
302 S σνχνὸν οὖν ἐπισχὼν χρόνον Ἀλέξανδρος, καὶ ταῖς ἐκείνων 2
6 τύχαις μᾶλλον ἢ ταῖς ἑαυτοῦ συμπαθὴς γενόμενος, πέμπει
Λεοννάτον, ἀπαγγεῖλαι κελεύσας ὡς οὔτε Δαρεῖος τέ-
θνηκεν οὔτ' Ἀλέξανδρον δεδιέναι χρή· Δαρείῳ γὰρ ὑπὲρ c
ἡγεμονίας πολεμεῖν, ἐκείναις δὲ πάνθ' ὑπάρξειν ὧν καὶ
10 Δαρείου βασιλεύοντος ἠξιοῦντο. τοῦ δὲ λόγου ταῖς γυ- 3
ναιξὶν ἡμέρου καὶ χρηστοῦ φανέντος, ἔτι μᾶλλον τὰ τῶν
206 Z¹ ἔργων ἀπήντα φιλάνθρωπα. θάψαι γὰρ ὅσους ἐβούλοντο 4
Περσῶν ἔδωκεν, ἐσθῆτι καὶ κόσμῳ χρησαμέναις ἐκ τῶν
λαφύρων, θεραπείας τε καὶ τιμῆς ἣν εἶχον οὐδ' ὁτιοῦν
15 ἀφεῖλε, συντάξεις δὲ καὶ μείζονας ἐκαρποῦντο τῶν προτέ-
ρων. ἡ δὲ καλλίστη καὶ βασιλικωτάτη χάρις ἦν παρ' αὐτοῦ 5
γυναιξὶ γενναίαις καὶ σώφροσι γενομέναις αἰχμαλώτοις
μήτ' ἀκοῦσαι τι μήθ' ὑπονοῆσαι μήτε προσδοκῆσαι τῶν d
αἰσχρῶν, ἀλλ' ὥσπερ οὐκ ἐν στρατοπέδῳ πολεμίων, ἀλλ'
20 ἐν ἱεροῖς καὶ ἁγίοις φυλαττομένας παρθενῶσιν, ἀπόρρη-
τον ἔχειν καὶ ἀόρατον ἑτέροις δίαιταν. καίτοι λέγεταί γε 6
τὴν Δαρείου γυναῖκα πολὺ πασῶν τῶν βασιλίδων εὐπρεπε-
στάτην γενέσθαι, καθάπερ καὶ αὐτὸς Δαρεῖος ἀνδρῶν
κάλλιστος καὶ μέγιστος, τὰς δὲ παῖδας ἐοικέναι τοῖς

1 mor. 97 d. 522 a. Arr. an. 2, 11, 9. 12, 3–5. Diod. 17, 36, 2–4. 37, 2–4. Curt. 3, 12, 1–12. Iustin. 11, 9, 12–15 || 12 Diod. 17, 38, 1–5. Curt. 3, 12, 13. 21–23 || 21 mor. 338 e. 522 a. Arr. an. 4, 19, 5. 6. Curt. 4, 10, 24. Gell. 7, 8, 2. 3. Frontin. strat. 2, 11, 6. Amm. 24, 4, 27. Ath. 13, 603 c

[ΛPQ] 5 οὖν ⟨οὐκ⟩ Zie. || 6 ἐμπαθὴς: em. Rei. || 7 λεονάτον ΛQ λεοννᾶτον P || 11 ἔτι δὲ P | γενομέναις αἰχμαλώτοις post μᾶλλον add. Λ, quae si vera, transponenda non post γυναιξὶν v. 11 (Cor.) neque post ὑπάρξειν v. 9 (Sint.), sed ante ὑπάρξειν; cf. 206, 6 || 11. 12 τὰ τῶν ἔργων Sint.: τὰ ἀπὸ τῶν ἔργων Λ τῶν ἔργων P τὸ ἔργον Q || 12 φιλάνθρωπον Q || 15 καὶ om. ΛQ || 17 γεν. αἰχμ. καὶ σώφρ.: trp. Zie., nisi γεν. αἰχμ. hic delenda, v. ad l. 11 || 19 τῶν πολεμίων P || 20 φυλαττομέναις non opus

a.333 7 *γονεῦσιν. ἀλλ' Ἀλέξανδρος ὡς ἔοικε τοῦ νικᾶν τοὺς πολεμίους τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ βασιλικώτερον ἡγούμενος, οὔτε τούτων ἔθιγεν, οὔτ' ἄλλην ἔγνω γυναῖκα πρὸ γάμου πλὴν*
e 8 *Βαρσίνης. αὕτη δὲ μετὰ τὴν Μέμνονος τελευτὴν χήρα*
9 *γενομένη, περὶ Δαμασκὸν ἐλήφθη. πεπαιδευμένη δὲ* 5
*παιδείαν Ἑλληνικήν, ⟨καὶ τὸ κάλλος⟩ **** καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικὴς οὖσα, καὶ πατρὸς Ἀρταβάζου γεγονότος ἐκ βασιλέως θυγατρός, ἐγνώσθη, Παρμενίωνος προτρεψαμένου τὸν Ἀλέξανδρον, ὥς φησιν Ἀριστόβουλος* (FGrH, 207 Z[1]
139 F 11), *καλῆς καὶ γενναίας* [*καὶ τὸ κάλλος*] *ἅψασθαι* 10
10 *γυναικός. τὰς δ' ἄλλας αἰχμαλώτους ὁρῶν ὁ Ἀλέξανδρος κάλλει καὶ μεγέθει διαφερούσας, ἔλεγε παίζων ὡς εἰσὶν*
11 *ἀλγηδόνες ὀμμάτων αἱ Περσίδες. ἀντεπιδεικνύμενος δὲ* 303 S
πρὸς τὴν ἰδέαν τὴν ἐκείνων τὸ τῆς ἰδίας ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης κάλλος, ὥσπερ ἀψύχους εἰκόνας ἀγαλμάτων 15
παρέπεμπεν.

22. *Ἐπεὶ δὲ Φιλόξενος ὁ τῶν ἐπὶ θαλάττης στρατηγὸς ἔγραψεν εἶναι παρ' αὐτῷ Θεόδωρόν τινα Ταραντῖνον, ἔχοντα παῖδας ὠνίους δύο τὴν ὄψιν ὑπερφυεῖς, καὶ πυνθανόμενος εἰ πρίηται, χαλεπῶς ἐνεγκὼν ἐβόα πολλάκις πρὸς* 20
τοὺς φίλους ἐρωτῶν, τί πώποτε Φιλόξενος αἰσχρὸν αὐτῷ
2 *συνεγνωκώς, τοιαῦτ' ὀνείδη προξενῶν κάθηται· τὸν δὲ*
677 *Φιλόξενον αὐτὸν ἐν ἐπιστολῇ πολλὰ λοιδορήσας ἐκέλευσεν*

4 Plut. Eum. 1, 7. Arr. an. 7, 4, 4. 6. Iustin. 11, 10, 2 || **13** cf. Herod. 5, 18. auct. *π. ὕψους* 4, 7. Eustath. in Hom. Il. 3, 446, p. 433 || **14** mor. 338d || **17** mor. 333a. Ath. 1, 22d

[**ΛPQ**] **1** *ἀλλ'* et *ὡς* om. **P** || **1**sqq. *Ἀλέξ. τοῦ νικᾶν ... ἡγούμενος οὔτε τινὸς τῶν Δαρείου θυγατέρων κάλλει διαπρεπεστάτων οὐσῶν οὐδεμιᾶς ἔθιγεν οὔτε . . . Βαρσίνης ἀνδρὸς οὔσης κεχηρωμένης* Phot. p. 396a || **4** *βαρσήνης* **Λ** | *μέμνωνος* **L**[1] || **6** *καὶ τὸ κάλλος* huc ex l. 10 rettulit, e. g. *ἐκπρεπεστάτη* excidisse ratus Zie.: del. Schmieder *κατὰ τὸ κ.* Steph. *καὶ τοκάδος* Bernardakis || **7** *γεγοννῖα* **Q** || **10** *καὶ καλῆς* **P** [*καλῆς καὶ*] *γενν. κ. τὸ κ.* ⟨*διαφερούσης*⟩ Cast. || **12** *ὡς* om. **P** || **16** *παρέπεμψεν* **P** || **17** *θαλάττῃ* **C** Sint. || **19** *ὠνίους*] *ἰωνίας* Vulc. *Ἰωνίους* vel *ἐξ Ἰωνίας* Cor. *ὅτι παῖς ἐν Ἰωνίᾳ γέγονεν οἷος οὐκ ἄλλος* mor. | *καὶ* del. Sch. (*Φιλοξένου . . . γράψαντος . . . καὶ πυνθανομένου* mor.) || **21** *πώποτε* **ΛM** mor.: *ποτε* **PC** || **23** *ἐκέλευεν* **ΛQ**

αὐτοῖς φορτίοις τὸν Θεόδωρον εἰς τὸν ὄλεθρον ἀπο-
στέλλειν. ἐπέπληξε δὲ καὶ Ἅγνωνι νεανικῶς γράψαντι 3
πρὸς αὐτόν, ὅτι Κρωβύλον ⟨νεανίσκον⟩ εὐδοκιμοῦντ' ἐν
Κορίνθῳ βούλεται πριάμενος ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν. πυνθα- 4
5 νόμενος δὲ μισθοφόρων τινῶν γύναια διεφθαρκέναι Δά-
μωνα καὶ Τιμόθεον Μακεδόνας τῶν ὑπὸ Παρμενίωνι
στρατευομένων, ἔγραψε Παρμενίωνι κελεύων, ἐὰν ἐλεγ-
χθῶσιν, ὡς θηρία ἐπὶ καταφθορᾷ τῶν ἀνθρώπων γεγο-
208 Z¹ νότα τιμωρησάμενον ἀποκτεῖναι. καὶ περὶ ἑαυτοῦ κατὰ 5
10 λέξιν ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ γέγραφεν· „ἐγὼ γὰρ οὐχ ὅτι
ἑωρακὼς ἂν εὑρεθείην τὴν Δαρείου γυναῖκα ἢ βεβουλη- b
μένος ἰδεῖν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν λεγόντων περὶ τῆς εὐμορφίας
αὐτῆς προσδεδεγμένος τὸν λόγον.“ ἔλεγε δὲ μάλιστα 6
συνιέναι θνητὸς ὢν ἐκ τοῦ καθεύδειν καὶ συνουσιάζειν,
15 ὡς ἀπὸ μιᾶς ἐγγινόμενον ἀσθενείας τῇ φύσει καὶ τὸ
πονοῦν καὶ τὸ ἡδόμενον. ἦν δὲ καὶ γαστρὸς ἐγκρατέστατος, 7
καὶ τοῦτ' ἄλλοις τε πολλοῖς ἐδήλωσε καὶ τοῖς πρὸς Ἄδαν
λεχθεῖσιν, ἣν ἐποιήσατο μητέρα καὶ Καρίας βασίλισσαν
ἀπέδειξεν. ὡς γὰρ ἐκείνη φιλοφρονουμένη πολλὰ μὲν 8
20 ὄψα καθ' ἡμέραν ἀπέστελλεν αὐτῷ καὶ πέμματα, τέλος
304 S δὲ τοὺς δοκοῦντας εἶναι δεινοτάτους ὀψοποιοὺς καὶ ἀρτο-
ποιούς, ἔφη τούτων μηδενὸς δεῖσθαι· βελτίονας γὰρ 9 c
ὀψοποιοὺς ἔχειν ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ Λεωνίδου δεδο-
μένους αὐτῷ, πρὸς μὲν τὸ ἄριστον νυκτοπορίαν, πρὸς δὲ
25 τὸ δεῖπνον ὀλιγαριστίαν. „ὁ δ' αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ“ ἔφη „καὶ 10
τῶν στρωμάτων ἐπιὼν τὰ ἀγγεῖα καὶ τῶν ἱματίων ἔλυεν,
ἐπισκοπῶν μή τί μοι τρυφερὸν ἢ περισσὸν ἡ μήτηρ
ἐντέθεικεν.“

10 cf. ad p. 179, 21 || **16** mor. 127 b. 180 a. 1099 c. Diod. 17, 24, 2

[**ΛPQ**] **2** *ἄγνωνι* codd. praeter **M** | *νεανικῶς* Sol.: *νεανίσκωι* || **3** *κροβύλον* **P** | *νεανίσκον* add. Am., post *εὐδοκιμοῦντα* Kron. || **5** *γυναῖκα* **L¹A** | *δάμονα* **P** || **7** *στρατ.* — *Παρμενίωνι* del. **P** || **9** *τιμωρησόμενον* **ΛPC** || **11** *εὑρεθείην* **Λ**: *εἴην* **PQ** | *βεβουλευμένος*: em. Sint. || **12** *οὐδὲ* Cor.: *οὔτε* || **16** *ὡς* post *ἐγκρατέστατος* add. **Λ** || **18** *καὶ* om. **L¹** || **21** *καὶ ἀρτοποιοὺς* om. **L¹** || **22** *μὴδενὸς* **P**: *μηδὲν* || **24** *τὸν ἄριστον νυκτοπορείαν* **P** || **26** *ἐπιὼν καὶ τὰ* **P** | *ἔλυσεν*: em. Cor. || **28** *συντέθεικεν*: em. Emp.

23. Ἦν δὲ καὶ πρὸς οἶνον ἧττον ἢ ἐδόκει καταφερής, ἔδοξε δὲ διὰ τὸν χρόνον, ὃν οὐ πίνων μᾶλλον ἢ λαλῶν εἷλκεν, ἐφ' ἑκάστης κύλικος ἀεὶ μακρόν τινα λόγον δια-
2 τιθέμενος, καὶ ταῦτα πολλῆς σχολῆς οὔσης. ἐπεὶ πρός γε
d τὰς πράξεις οὐκ οἶνος ἐκεῖνον, οὐχ ὕπνος, οὐ παιδιά τις, 5
οὐ γάμος, οὐ θέα, καθάπερ ἄλλους στρατηγούς, ἐπέσχε· 209 Z[1]
δηλοῖ δ' ὁ βίος, ὃν βιώσας βραχὺν παντάπασι πλείστων
3 καὶ μεγίστων πράξεων ἐνέπλησεν. ἐν δὲ ταῖς σχολαῖς πρῶτον μὲν ἀναστὰς καὶ θύσας τοῖς θεοῖς, εὐθὺς ἠρίστα καθήμενος· ἔπειτα διημέρευε κυνηγῶν ἢ συντάττων ἢ 10
4 διδάσκων τι τῶν πολεμικῶν ἢ ἀναγινώσκων. εἰ δ' ὁδὸν βαδίζοι μὴ λίαν ἐπείγουσαν, ἐμάνθανεν ἅμα πορευόμενος ἢ τοξεύειν ἢ ἐπιβαίνειν ἅρματος ἐλαυνομένου καὶ ἀποβαίνειν. πολλάκις δὲ παίζων καὶ ἀλώπεκας ἐθήρευε καὶ ὄρνιθας, ὡς ἔστι λαβεῖν ἐκ τῶν ἐφημερίδων (FGrH 117 F 1). 15
e 5 καταλύσας δὲ καὶ τρεπόμενος πρὸς λουτρὸν ἢ ἄλειμμα, τοὺς ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν καὶ μαγείρων ἀνέκρινεν, εἰ τὰ
6 πρὸς τὸ δεῖπνον εὐτρεπῶς ἔχουσι. καὶ δειπνεῖν μὲν ὀψὲ καὶ σκότους ἤδη κατακλινόμενος ἤρχετο, θαυμαστὴ δ' ἦν ἡ ἐπιμέλεια καὶ περίβλεψις ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅπως μηδὲν 20 ἀνίσως μηδ' ὀλιγώρως διανέμοιτο· τὸν δὲ πότον ὥσπερ
7 εἴρηται μακρὸν ὑπ' ἀδολεσχίας ἐξέτεινε. καὶ τἆλλα πάντων ἥδιστος ὢν βασιλέων συνεῖναι καὶ χάριτος οὐδεμιᾶς ἀμοιρῶν, τότε ταῖς μεγαλαυχίαις ἀηδὴς ἐγίνετο 305 S
καὶ λίαν στρατιωτικός, αὐτός τε πρὸς τὸ κομπῶδες ὑπο- 25
f φερόμενος, καὶ τοῖς κόλαξιν ἑαυτὸν ἀνεικῶς ἱππάσιμον, ὑφ' ὧν οἱ χαριέστατοι τῶν παρόντων ἐπετρίβοντο, μήθ' ἁμιλλᾶσθαι τοῖς κόλαξι μήτε λείπεσθαι βουλόμενοι τῶν [αὐτῶν] ἐπαίνων· τὸ μὲν γὰρ αἰσχρὸν ἐδόκει, τὸ δὲ

1 mor. 337 f. 623 d. e. Ephipp. FGrH 126 F 2. 3. 5 || **8** mor. 338 d || **25** Curt. 8, 1, 22–27

[**ΛPQ**] **11** διδάσκων Sint. cl. p. 197, 24: δικάζων || **16** τραπόμενος **C** Sch. | ἄλειμα **P** || **18** τὸ om. **C** τὸν **P** | εὐπρεπῶς **P** || **19** ηὔχετο **P** || **26** ἀνεικὼς ἑαυτὸν **C** || **27** χαριέστεροι **C** Vulc. | μήθ'] μὴ **L**[1] || **28** βουλ. μήτε λείπ. **C** | λείπεσθαι] βούλεσθαι **P** || **29** αὐτῶν del. Zie. (ἑαυτῶν **L**[1]); an praestat μήτ' αὐτῶν λ. β. τῶν ἐπ.?

κίνδυνον ἔφερε. μετὰ δὲ τὸν πότον λουσάμενος, ἐκάθευδε 8
210 Z¹ *πολλάκις μέχρι μέσης ἡμέρας· ἔστι δ' ὅτε καὶ διημέρευεν*
ἐν τῷ καθεύδειν. αὐτὸς μὲν οὖν καὶ ὄψων ἐγκρατὴς ἦν, 9 678
ὥστε καὶ τὰ σπανιώτατα [πολλάκις] τῶν ἀπὸ θαλάττης
5 *αὐτῷ κομιζομένων ἀκροδρύων καὶ ἰχθύων ἑκάστῳ διαπεμ-*
πόμενος τῶν ἑταίρων, πολλάκις ἑαυτῷ μόνῳ μηδὲν κατα-
λείπειν. τὸ μέντοι δεῖπνον ἦν ἀεὶ μεγαλοπρεπές, καὶ τοῖς 10
εὐτυχήμασι τῆς δαπάνης ἅμα συναυξομένης, τέλος εἰς
μυρίας δραχμὰς προῆλθεν· ἐνταῦθα δ' ἔστη, καὶ τοσοῦτον
10 *ὡρίσθη τελεῖν τοῖς ὑποδεχομένοις Ἀλέξανδρον.*

24. *Μετὰ δὲ τὴν μάχην τὴν ἐν Ἰσσῷ πέμψας εἰς* *a.333*
Δαμασκόν, ἔλαβε τὰ χρήματα καὶ τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὰ
τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας τῶν Περσῶν. καὶ πλεῖστα μὲν 2
ὠφελήθησαν οἱ τῶν Θεσσαλῶν ἱππεῖς· τούτους γὰρ ἄν- b
15 *δρας ἀγαθοὺς διαφερόντως ἐν τῇ μάχῃ γενομένους*
ἔπεμψεν ἐπίτηδες, ὠφεληθῆναι βουλόμενος· ἐνεπλήσθη 3
δὲ καὶ τὸ λοιπὸν εὐπορίας στρατόπεδον, καὶ γευσάμενοι
τότε πρῶτον οἱ Μακεδόνες χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ γυ-
ναικῶν καὶ διαίτης βαρβαρικῆς, ὥσπερ κύνες ἔσπευδον
20 *ἁψάμενοι στίβου διώκειν καὶ ἀνιχνεύειν τὸν τῶν Περσῶν*
πλοῦτον.

Οὐ μὴν ἀλλ' Ἀλεξάνδρῳ πρῶτον ἐδόκει κρατύνεσθαι 4 *a.332*
τὰ πρὸς θαλάσσῃ. Κύπρον μὲν οὖν εὐθὺς οἱ βασιλεῖς
ἧκον ἐγχειρίζοντες αὐτῷ καὶ Φοινίκην πλὴν Τύρου.
211 Z¹ *Τύρον δὲ πολιορκῶν ἑπτὰ μῆνας χώμασι καὶ μηχαναῖς* 5 c
26 *καὶ τριήρεσι διακοσίαις ἐκ θαλάττης, ὄναρ εἶδε τὸν*

1 mor. 623e. Ath. 10, 434b || **8** Ath. 4, 146c (= Ephipp. FGrH 126 F 2) || **11** Arr. an. 2, 11, 9. 10. 15, 1. Curt. 3, 8, 12. 12, 27—13, 16. Ath. 13, 607f. Zon. 4, 10, p. 290, 12 || **22** c. 24, 4—25, 4 Arr. an. 2, 15, 6—24, 6. Diod. 17, 40—46. Polyaen. 4, 3, 3. 4. Pol. 16, 22a, 5. Curt. 4, 1, 15. 16. 2—4. Iustin. 11, 10, 6—14. Ps.-Callisth. 1, 35. Iul. Val. 1, 35. 36. Zon. 4, 10, p. 290, 15 || **26** Arr. an. 2, 18, 1. Curt. 4, 2, 17. Zon. 4, 10, p. 290, 16

[**ΛPQ**] **2** *διημέρευετῷ* (om. *ἐν*) L¹ || **4** *πολλάκις* del. Cor. cl. v. 6 || **6** *καταλιπεῖν*: em. Cor. || **8** *συναυξανομένης Λ* || **13** ⟨*τῶν ἀρίστων*⟩ *τῶν Περσῶν* Cast. cl. Curt. 3, 13, 6 || **20** *τὸν τῶν* **PQ**: *τῶν* L¹ *τὸν* L² || **22** *κρατύνασθαι* Cor. || **23. 24** *ἧκον οἱ βασιλεῖς* C

c.332 Ἡρακλέα δεξιούμενον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ καλοῦντα. 306 S
6 τῶν δὲ Τυρίων πολλοῖς κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξεν ὁ Ἀπόλ-
λων λέγειν, ὡς ἄπεισι πρὸς Ἀλέξανδρον· οὐ γὰρ ἀρέσκειν
7 αὐτῷ τὰ πρασσόμενα κατὰ τὴν πόλιν. ἀλλ' οὗτοι μὲν
ὥσπερ ἄνθρωπον αὐτομολοῦντα πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπ' 5
αὐτοφώρῳ τὸν θεὸν εἰληφότες, σειράς τε τῷ κολοσσῷ
περιέβαλλον αὐτοῦ, καὶ καθήλουν πρὸς τὴν βάσιν, Ἀλεξ-
8 ανδριστὴν καλοῦντες. ἑτέραν δ' ὄψιν Ἀλέξανδρος εἶδε
κατὰ τοὺς ὕπνους· σάτυρος αὐτῷ φανεὶς ἐδόκει προσπαί-
d ζειν πόρρωθεν, εἶτα βουλομένου λαβεῖν ὑπεξέφευγε· τέλος 10
δὲ πολλὰ λιπαρήσαντος καὶ περιδραμόντος, ἦλθεν εἰς
9 χεῖρας. οἱ δὲ μάντεις τοὔνομα διαιροῦντες οὐκ ἀπιθάνως
ἔφασαν αὐτῷ· „σὰ γενήσεται Τύρος.“ καὶ κρήνην δέ τινα
δεικνύουσι, πρὸς ἣν κατὰ τοὺς ὕπνους ἰδεῖν ἔδοξε τὸν
σάτυρον. 15

10 Διὰ μέσου δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ τοὺς Ἄραβας τοὺς
προσοικοῦντας τῷ Ἀντιλιβάνῳ στρατεύσας, ἐκινδύνευσε
διὰ τὸν παιδαγωγὸν Λυσίμαχον· ἐξηκολούθησε γὰρ αὐτῷ,
λέγων τοῦ Φοίνικος οὐκ εἶναι χείρων οὐδὲ πρεσβύτερος.
11 ἐπεὶ δὲ πλησιάσας τοῖς ὀρεινοῖς καὶ τοὺς ἵππους ἀπο- 20
e λιπὼν πεζὸς ἐβάδιζεν, οἱ μὲν ἄλλοι πολὺ προῆλθον, αὐτὸς 212 Z[1]
δὲ τὸν Λυσίμαχον, ἑσπέρας ἤδη καταλαμβανούσης καὶ
τῶν πολεμίων ἐγγὺς ὄντων, ἀπαγορεύοντα καὶ βαρυνό-
μενον οὐχ ὑπομένων ἀπολιπεῖν, ἀλλ' ἀνακαλούμενος καὶ
παρακομίζων, ἔλαθε τοῦ στρατεύματος ἀποσπασθεὶς μετ' 25
ὀλίγων, καὶ σκότους ἅμα καὶ ῥίγους σφοδροῦ νυκτερεύων

2 Diod. 17, 41, 7. 8. Curt. 4, 3, 21. 22 || **8** Zon. 4, 10, p. 290, 19. Eustath. ad Dionys. perieg. 911 || **16** Curt. 4, 3, 1. Polyaen. 4, 3, 4

[**ΛPQ**] **1** *λαλοῦντα* **P** || **4** *οὗτοι* Sch.: *αὐτοὶ* || **7** *αὐτῶι* **P** | *καὶ* om. **L**[1] | *ἀλεξανδρίστην* **L**[1]**P** *ἀλεξανδρίτην* **Q**: corr. **L**[2] || **8** *ὁ ἀλεξ.* **C** || **9** *φαν. αὐτ. πόρρ. ἐδ. προσπ.* **C** *φαν. ἐδ. πρ. α. πόρρ.* **M** || **10** *ὑπεξέφυγε*: em. Cor. || **13** *ἔφρασαν* Cast. | *σὰ* **C** Zon. Anon.: *σὴ* codd. | *σὰ Τύρος ἔσται* Zon., unde *σὰ Τύρος γενήσεται* Zie. *γενήσεται* del. Acidalius ad Curt. 4, 2, 17 || **14** *ἣν*] *ἧ* **C** || **18** *γὰρ* om. **P** || **19** *Φοίνικος*] cf. p. 157, 25 sqq. | *χεῖρον* **L**[1]**P** || **20** *ἀπολιπὼν*] *καταλαβὼν* **Λ** || **21** *πολλοὶ* **P**

ἐν χωρίοις χαλεποῖς, εἶδεν οὐ πόρρω πυρὰ πολλὰ καιόμενα a.332
σποράδην τῶν πολεμίων. θαρρῶν δὲ τοῦ σώματος τῇ 12
κουφότητι, καὶ τῷ πονεῖν αὐτὸς ἀεὶ παραμυθούμενος τὴν
ἀπορίαν τῶν Μακεδόνων, προσέδραμε τοῖς ἔγγιστα πῦρ
5 καίουσι, καὶ περικαθημένους τῇ πυρᾷ δύο βαρβάρους 13 f
πατάξας τῷ ἐγχειριδίῳ καὶ δαλὸν ἁρπάσας ἧκε πρὸς τοὺς
307 S ἑαυτοῦ κομίζων. ἐναύσαντες δὲ πῦρ πολύ, τοὺς μὲν εὐθὺς 14
ἐφόβησαν ὥστε φυγεῖν, τοὺς δ' ἐπιόντας ἐτρέψαντο, καὶ
κατηυλίσθησαν ἀκινδύνως. ταῦτα μὲν οὖν Χάρης ἱστόρηκεν
10 (FGrH 125 F 7).

25. Ἡ δὲ πολιορκία τοιοῦτον ἔσχε πέρας. Ἀλεξάνδρου
τὴν μὲν πολλὴν τῆς δυνάμεως ἀναπαύοντος ἀπὸ πολλῶν
ἀγώνων τῶν ἔμπροσθεν, ὀλίγους δέ τινας, ὡς μὴ σχο-
λάζοιεν οἱ πολέμιοι, τοῖς τείχεσι προσάγοντος, Ἀρίσταν- 679
15 δρος ὁ μάντις ἐσφαγιάζετο, καὶ τὰ σημεῖα κατιδὼν θρα-
σύτερον διωρίσατο πρὸς τοὺς παρόντας ἐν ἐκείνῳ τῷ
μηνὶ πάντως ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν. γενομένου δὲ χλευα- 2
σμοῦ καὶ γέλωτος (ἦν γὰρ ἡ τελευταία τοῦ μηνὸς ἡμέρα),
διηπορημένον αὐτὸν ἰδὼν ὁ βασιλεύς, καὶ συμφιλοτιμού-
20 μενος ἀεὶ τοῖς μαντεύμασιν, ἐκέλευε μηκέτι τριακάδα
τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ τρίτην φθίνοντος ἀριθμεῖν, καὶ
τῇ σάλπιγγι σημήνας ἀπεπειρᾶτο τῶν τειχῶν ἐρρω-
213 Z¹ μενέστερον ἤπερ ἐξ ἀρχῆς διενοήθη. γενομένης δὲ λαμπρᾶς 3
ἐπιβολῆς, καὶ μηδὲ τῶν ἐπὶ στρατοπέδου καρτερούντων,
25 ἀλλὰ συντρεχόντων καὶ προσβοηθούντων, ἀπεῖπον οἱ b
Τύριοι, καὶ τὴν πόλιν εἷλε κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Μετὰ δὲ ταῦτα πολιορκοῦντι Γάζαν αὐτῷ, τῆς Συρίας 4
μεγίστην πόλιν, ἐμπίπτει βῶλος εἰς τὸν ὦμον, ἀφεθεὶς
ἄνωθεν ὑπ' ὄρνιθος· ὁ δ' ὄρνις ὑφ' ἓν τῶν μηχανημάτων

27 Arr. an. 2, 25, 4—27, 7. Dion. Hal. de comp. verb. 18 (= Hegesias FGrH 142 F 5). Curt. 4, 6, 7—30. Diod. 17, 48, 7. Zon. 4, 10, p. 290, 24

[ΛPQ] **1** οὐ Zie.: οὖν codd. οὖν ⟨οὐ⟩ Sint. cl. Cat. min. 40, 3; cf. et p. 179, 5 || **3** *συμπονεῖν* Cor. || **5** *τῇ φρουρᾷ* L¹ || **7** *ἐγκαύσαντες*: em. Br. || **12** *μὲν* om. L¹ || **13** *σχολάζειεν* L¹ || **17** *τὴν πόλιν*] *αὐτήν* P || **20** *ἐκέλευσε* C || **24** *τῆς ἐπιβολῆς* Cor. | *ἐπὶ*] *ἀπὸ* Λ || **25** *προβοηθούντων* P *βοηθούντων* M || **29** *ὑφ'*] *ἐφ'* Cor. Sint.

καθίσας, ἔλαθεν ἐνσχεθεὶς τοῖς νευρίνοις κεκρυφάλοις, οἷς
5 *πρὸς τὰς ἐπιστροφὰς τῶν σχοινίων ἐχρῶντο. καὶ τὸ ση-*
μεῖον ἀπέβη κατὰ τὴν Ἀριστάνδρου πρόρρησιν· ἐτρώθη
μὲν γὰρ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν ὦμον, ἔλαβε δὲ τὴν πόλιν.
6 *Ἀποστέλλων δὲ πολλὰ τῶν λαφύρων Ὀλυμπιάδι καὶ* 5
Κλεοπάτρᾳ καὶ τοῖς φίλοις, κατέπεμψε καὶ Λεωνίδῃ τῷ
c *παιδαγωγῷ τάλαντα λιβανωτοῦ πεντακόσια καὶ σμύρνης*
7 *ἑκατόν, ἀναμνησθεὶς παιδικῆς ἐλπίδος. ὁ γὰρ Λεωνίδης*
ὡς ἔοικεν ἐν θυσίᾳ ποτὲ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιδραξά- 308 S
μενον ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ καὶ καθαγίσαντα τοῦ θυμιά- 10
ματος, „ὅταν" ἔφη „τῆς ἀρωματοφόρου κρατήσῃς Ἀλέξ-
ανδρε, πλουσίως οὕτως ἐπιθυμιάσεις· νῦν δὲ φειδο-
8 *μένως χρῶ τοῖς παροῦσι." τότ' οὖν Ἀλέξανδρος ἔγραψε*
πρὸς αὐτόν· „ἀπεστάλκαμέν σοι λιβανωτὸν ἄφθονον καὶ
σμύρναν, ὅπως παύσῃ πρὸς τοὺς θεοὺς μικρολογούμενος." 15

26. *Κιβωτίου δέ τινος αὐτῷ προσενεχθέντος, οὗ πολυ-*
d *τελέστερον οὐδὲν ἐφάνη τοῖς τὰ Δαρείου χρήματα καὶ*
τὰς ἀποσκευὰς παραλαμβάνουσιν, ἠρώτα τοὺς φίλους, ὅ 214 Z[1]
τι δοκοίη μάλιστα τῶν ἀξίων σπουδῆς εἰς αὐτὸ κατα-
2 *θέσθαι. πολλὰ δὲ πολλῶν λεγόντων, αὐτὸς ἔφη τὴν* 20
Ἰλιάδα φρουρήσειν ἐνταῦθα καταθέμενος· καὶ ταῦτα μὲν
3 *οὐκ ὀλίγοι τῶν ἀξιοπίστων μεμαρτυρήκασιν. εἰ δ', ὅπερ*
Ἀλεξανδρεῖς λέγουσιν Ἡρακλείδῃ (fr. 140 W.) *πιστεύοντες,*
ἀληθές ἐστιν, οὔκουν [*οὐκ*] *ἀργὸς οὐδ' ἀσύμβολος αὐτῷ*
4 *συστρατεύειν ἔοικεν Ὅμηρος. λέγουσι γὰρ ὅτι τῆς* 25
Αἰγύπτου κρατήσας ἐβούλετο πόλιν μεγάλην καὶ πολυ-

5 mor. 179e. f. Plin. n. h. 12, 62 || 16 cf. ad p. 160, 25 || 25 Arr. an. 3, 1, 5–2, 2. Diod. 17, 52, 1–3. 7. Curt. 4, 8, 1. 2. Iustin. 11, 11, 13. Steph. Byz. s. v. *Ἀλεξάνδρειαι* 1 (= Iason. Arg. fg. 2, Scr. rer. Al. M. 160 M.). Strab. 17, 791–795. Val. Max. 1, 4, ext. 1. Plin. 5, 62. Ps.-Callisth. 1, 31–33. Iul. Val. 1, 24–29. Zon. 4, 10, p. 290, 26

[**ΛPQ**] **1** *ἐνεχθεὶς* **L[1]** | *καὶ κρυφάλοις* **L[1]P** || **9** *ποτὲ μὲν* **P** || **10** *καθαγιάσαντα* **PM** || **12** *ἐπιθυμιάσῃς* **P** | *φειδόμενος* **P** || **13** *ὁ ἀλέξανδρος* **C** || **21** *ἠλιάδα* **L[1]** || **24** *οὐκ* del. **C** | *ἀσυμβόλος* (corr. in *-βόλως*) **P**: *ἀσύμβουλος* **ΛQ** | *αὐτῷ* om. **P** || **26** *ἐβουλεύετο* Steph.

ἄνθρωπον Ἑλληνίδα συνοικίσας ἐπώνυμον ἑαυτοῦ κατα- a.332/1
λιπεῖν, καί τινα τόπον γνώμῃ τῶν ἀρχιτεκτόνων ὅσον e
οὐδέπω διεμετρεῖτο καὶ περιέβαλλεν. εἶτα νύκτωρ κοι- 5
μώμενος ὄψιν εἶδε θαυμαστήν· ἀνὴρ πολιὸς εὖ μάλα τὴν
5 κόμην καὶ γεραρὸς τὸ εἶδος ἔδοξεν αὐτῷ παραστὰς λέγειν
τὰ ἔπη τάδε (Od. 4, 354)·

νῆσος ἔπειτά τις ἔστι πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
Αἰγύπτου προπάροιθε· Φάρον δέ ἑ κικλήσκουσιν.

εὐθὺς οὖν ἐξαναστὰς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὴν Φάρον, ἣ τότε μὲν 6
10 ἔτι νῆσος ἦν τοῦ Κανωβικοῦ μικρὸν ἀνωτέρω στόματος,
νῦν δὲ διὰ χώματος ἀνείληπται πρὸς τὴν ἤπειρον. ὡς 7
οὖν εἶδε τόπον εὐφυΐᾳ διαφέροντα (ταινία γάρ ἐστιν
ἰσθμῷ πλάτος ἔχοντι σύμμετρον ἐπιεικῶς, διείργουσα
215 Z[1] 309 S λίμνην τε πολλὴν καὶ θάλασσαν ἐν λιμένι μεγάλῳ τελευ-
15 τῶσαν), εἰπὼν ὡς Ὅμηρος ἦν ἄρα τά τ' ἄλλα θαυμαστὸς
καὶ σοφώτατος ἀρχιτέκτων, ἐκέλευσε διαγράψαι τὸ σχῆμα
τῆς πόλεως τῷ τόπῳ συναρμόττοντας. καὶ γῆ μὲν οὐ 8
παρῆν λευκή, τῶν δ' ἀλφίτων λαμβάνοντες ἐν πεδίῳ
μελαγγείῳ κυκλοτερῆ κόλπον ἦγον, οὗ τὴν ἐντὸς περι-
20 φέρειαν εὐθεῖαι βάσεις ὥσπερ ἀπὸ κρασπέδων εἰς σχῆμα
χλαμύδος ὑπελάμβανον ἐξ ἴσου συνάγουσαι τὸ μέγεθος.
ἡσθέντος δὲ τῇ διαθέσει τοῦ βασιλέως, αἰφνίδιον ὄρνιθες 9 **680**
ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς λίμνης, πλήθει τ' ἄπειροι καὶ
κατὰ γένος παντοδαποὶ καὶ μέγεθος, ἐπὶ τὸν τόπον κατ-
25 αίροντες, νέφεσιν ἐοικότες, οὐδὲ μικρὸν ὑπέλιπον τῶν ἀλ-
φίτων, ὥστε καὶ τὸν Ἀλέξανδρον διαταραχθῆναι πρὸς τὸν
οἰωνόν. οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν μάντεων θαρρεῖν παραινούντων 10
(πολυαρκεστάτην γὰρ οἰκίζεσθαι πόλιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ παν-
τοδαπῶν ἀνθρώπων ἐσομένην τροφόν), ἔργον κελεύσας

[ΛPQ] **1** *συνοικήσας* **LQ** || **3** *περιέβαλεν* **L**[1] || **5** *κώμην* **L**[1] *γνώμην* **M** | *γεραρὸν* **P** || **7** *ἔπειτα* om. **Q** || **8** *προπάροιθεν* codd. | *ἑ* om. **L**[1] || **9** *ἐπὶ τὸν* **P** || **10** *ἔτι νῆσος ἦν* om. **L**[1] *ἔτι* om. **Q** || **13** *διείργουσαν* **L**[1]**PM** || **17** *συναρμόττοντα* *Λ* *-ττον* Br. *-ττόντως* Rei. || **21** *ἐξίσους ἄγουσαι* **L**[1] || **23** *ἀπείρωι* **P** || **24** *μέγεθος* Emp.: *μεγάλοι* | *κατάραντες* Cor. || **25** *ὑπελείποντο* (*-λίποντο* **L**[2]): em. Br. || **27** *ἀλλὰ καὶ* *Λ*

a.332/1 11 ἔχεσθαι τοὺς ἐπιμελητάς, αὐτὸς ὥρμησεν εἰς Ἄμμωνος ὁδὸν
μακρὰν καὶ πολλὰ μὲν ἔχουσαν ἐργώδη καὶ ταλαίπωρα,
b κινδύνους δὲ δύο, τὸν μὲν ἀνυδρίας, δι' ἣν ἔρημός ἐστιν
οὐκ ὀλίγων ἡμερῶν, τὸν δ' εἰ λάβρος ἐν ἄμμῳ βαθείᾳ καὶ
12 ἀχανεῖ πορευομένοις ἐπιπέσοι νότος, ὅς που καὶ πάλαι 5
λέγεται περὶ τὸν Καμβύσου στρατὸν ἀναστήσας θῖνα μεγά-
λην καὶ κυματώσας τὸ πεδίον, μυριάδας ἀνθρώπων πέντε
13 καταχῶσαι καὶ διαφθεῖραι. ταῦτα πάντα σχεδὸν πάντες
ἐλογίζοντο, χαλεπὸν δ' ἦν Ἀλέξανδρον ἀποτρέψαι πρὸς
14 ὁτιοῦν ὡρμημένον. ἥ τε γὰρ τύχη ταῖς ἐπιβολαῖς ὑπεί- 216 Z[1]
κουσα τὴν γνώμην ἰσχυρὰν ἐποίει, καὶ τὸ θυμοειδὲς ἄχρι 11
τῶν *** πραγμάτων ὑπεξέφερε τὴν φιλονικίαν ἀήττητον,
c οὐ μόνον πολεμίους, ἀλλὰ καὶ τόπους καὶ καιροὺς κατα-
βιαζομένην.

27. Ἐν γοῦν τῇ τότε πορείᾳ τὰ συντυχόντα ταῖς ἀπο- 15
ρίαις παρὰ τοῦ θεοῦ βοηθήματα τῶν ὑστέρων χρησμῶν
ἐπιστεύθη μᾶλλον· τρόπον δέ τινα καὶ τοῖς χρησμοῖς ἡ 310 S
2 πίστις ἐκ τούτων ὑπῆρξε. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ Διὸς ὕδωρ
πολὺ καὶ διαρκεῖς ὑετοὶ γενόμενοι τόν τε τῆς δίψης φόβον
ἔλυσαν, καὶ τὴν ξηρότητα κατασβέσαντες τῆς ἄμμου, 20
νοτερᾶς γενομένης καὶ πρὸς αὐτὴν ξυμπεσούσης, εὔπνουν
3 τὸν ἀέρα καὶ καθαρώτερον παρέσχον. ἔπειτα τῶν ὅρων
οἵπερ ἦσαν τοῖς ὁδηγοῖς συγχυθέντων, καὶ πλάνης οὔσης
καὶ διασπασμοῦ τῶν βαδιζόντων διὰ τὴν ἄγνοιαν, κόρακες
d ἐπιφανέντες ὑπελάμβανον τὴν ἡγεμονίαν τῆς πορείας, 25
ἑπομένων μὲν ἔμπροσθεν πετόμενοι καὶ σπεύδοντες,
4 ὑστεροῦντας δὲ καὶ βραδύνοντας ἀναμένοντες· ὃ δ' ἦν
θαυμασιώτατον, ὡς Καλλισθένης φησί (FGrH 124 F 14 b),

1 c. 26, 11–27, 9. Arr. an. 3, 3–4. (7, 8, 3). Diod. 17, 49–51. 93, 5. Curt. 4, 7, 5–30. Iustin. 11, 11, 2–11. Zon. 4, 10, p. 291, 8. Ps.-Callisth. 1, 30. Iul. Val. 1, 23 || 5 Herod. 3, 26. Iustin. 1, 9, 3

[**ΛPQ**] **1** τοῖς ἐπιμεληταῖς **Λ** || **5** ὅς Rei.: ὥς || **9** ἀποστρέψαι **Λ** || **12** lac. stat. Zie. (qui et ἀδυνάτων pro πραγμ.): ⟨παραβολωτάτων⟩ πρ. Sch. παραβολ. pro πρ. Herw. φρυαγμάτων Madvig cl. Aem. 27, 5 φαντασμάτων Erbse Mus. Rhen. 100, 1957, 283 | ἐπεξέφερε **ΛP** || **21** αὐτὴν **L[1]P** || **22** παρέσχεν **L[1]** || **25** ἐπιφανέντες Sint.: ἐκφάνεντες; an praestat φανέντες?

ταῖς φωναῖς ἀνακαλούμενοι τοὺς πλανωμένους νύκτωρ a.332/1
καὶ κλάζοντες εἰς ἴχνος καθίστασαν τῆς πορείας. ἐπεὶ δὲ 5
διεξελθὼν τὴν ἔρημον ἧκεν εἰς τὸν τόπον, ὁ μὲν προφήτης
αὐτὸν ὁ Ἄμμωνος ἀπὸ τοῦ θεοῦ χαίρειν ὡς ἀπὸ πατρὸς
5 προσεῖπεν· ὁ δ' ἐπήρετο, μή τις αὐτὸν εἴη διαπεφευγὼς
τῶν τοῦ πατρὸς φονέων. εὐφημεῖν δὲ τοῦ προφήτου 6
κελεύσαντος, οὐ γὰρ εἶναι πατέρα θνητὸν αὐτῷ, μετα-
217 Z[1] βαλὼν ἐπυνθάνετο τοὺς Φιλίππου φονεῖς, εἰ πάντας e
εἴη τετιμωρημένος· εἶτα περὶ τῆς ἀρχῆς, εἰ πάντων αὐτῷ
10 δίδωσιν ἀνθρώπων κυρίῳ γενέσθαι. χρήσαντος δὲ τοῦ 7
θεοῦ καὶ τοῦτο διδόναι καὶ Φίλιππον ἀπέχειν ἔκπλεω
τὴν δίκην, ἐδωρεῖτο τὸν θεὸν ἀναθήμασι λαμπροῖς καὶ
χρήμασι τοὺς ἀνθρώπους. ταῦτα περὶ τῶν χρησμῶν οἱ 8
πλεῖστοι γράφουσιν· αὐτὸς δ' Ἀλέξανδρος ἐν ἐπιστολῇ
15 πρὸς τὴν μητέρα φησὶ γεγονέναι τινὰς αὐτῷ μαντείας
ἀπορρήτους, ἃς αὐτὸς ἐπανελθὼν φράσει πρὸς μόνην
ἐκείνην. ἔνιοι δέ φασι τὸν μὲν προφήτην Ἑλληνιστὶ βου- 9
λόμενον προσειπεῖν μετά τινος φιλοφροσύνης „ὦ παιδίον", f
ἐν τῷ τελευταίῳ τῶν φθόγγων ὑπὸ βαρβαρισμοῦ πρὸς τὸ
311 S σίγμ' ἐξενεχθῆναι καὶ εἰπεῖν „ὦ παιδίος," ἀντὶ τοῦ νῦ
21 τῷ σίγμα χρησάμενον, ἀσμένῳ δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὸ
σφάλμα τῆς φωνῆς γενέσθαι, καὶ διαδοθῆναι λόγον ὡς
παῖδα Διὸς αὐτὸν τοῦ θεοῦ προσειπόντος. λέγεται δὲ καὶ 10
Ψάμμωνος ἐν Αἰγύπτῳ τοῦ φιλοσόφου διακούσας, ἀπο-
25 δέξασθαι μάλιστα τῶν λεχθέντων, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι
βασιλεύονται ὑπὸ θεοῦ· τὸ γὰρ ἄρχον ἐν ἑκάστῳ καὶ
κρατοῦν θεῖόν ἐστιν· ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτὸς περὶ τούτων 11 681
⟨καὶ⟩ φιλοσοφώτερον δοξάζειν [καὶ] λέγων ὡς πάντων μὲν
ὄντα κοινὸν ἀνθρώπων πατέρα τὸν θεόν, ἰδίους δὲ ποιού-
30 μενον ἑαυτοῦ τοὺς ἀρίστους.

[ΛPQ] 3 τὸν τόπον] τὴν πόλιν Steph. τὸν νεὼν Anon. || 8 distinguebant ante τοὺς Φιλ. | εἰ πάντας om. P || 14 ὁ ἀλέξανδρος C || 16 φράσειν Herw. || 21 τὸ σίγμα L[1] || 25 οἱ om. ΛM || 26 τοῦ θεοῦ C || 26. 27 καὶ κρατοῦν ἐν ἑκάστῳ Q || 28 καὶ add. Zie. | καὶ del. Zie. | λέγων Zie.: λέγειν | πάντα L[1]

28. Καθόλου δὲ πρὸς μὲν τοὺς βαρβάρους σοβαρὸς ἦν
καὶ σφόδρα πεπεισμένῳ περὶ τῆς ἐκ θεοῦ γενέσεως καὶ
τεκνώσεως ὅμοιος, τοῖς δ' Ἕλλησι μετρίως καὶ ὑποφει-
2 δομένως ἑαυτὸν ἐξεθείαζε· πλὴν περὶ Σάμου γράφων 218 Z¹
Ἀθηναίοις „ἐγὼ μὲν οὐκ ἄν" φησὶν „ὑμῖν ἐλευθέραν 5
πόλιν ἔδωκα καὶ ἔνδοξον· ἔχετε δ' αὐτὴν λαβόντες παρὰ
τοῦ τότε κυρίου καὶ πατρὸς ἐμοῦ προσαγορευομένου,"
b 3 λέγων τὸν Φίλιππον. ὕστερον δὲ πληγῇ περιπεσὼν ὑπὸ
τοξεύματος καὶ περιαλγὴς γενόμενος· „τοῦτο μὲν" εἶπεν
„ὦ φίλοι τὸ ῥέον αἷμα καὶ οὐκ (Hom. Il. 5, 340) 10

„ἰχώρ, οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν."

4 ἐπεὶ δὲ μεγάλης ποτὲ βροντῆς γενομένης καὶ πάντων
ἐκπλαγέντων Ἀνάξαρχος ὁ σοφιστὴς παρὼν ἔφη πρὸς
αὐτὸν „μή τι σὺ τοιοῦτον ὁ τοῦ Διός;" γελάσας ἐκεῖνος
„οὐ βούλομαι γὰρ" εἶπε „φοβερὸς εἶναι τοῖς φίλοις, ὥσπερ 15
σύ με κελεύεις ὁ καταφαυλίζων μου τὸ δεῖπνον, ὅτι ταῖς
τραπέζαις ἰχθύας ὁρᾷς ἐπικειμένους, οὐ σατραπῶν κεφα-
5 λάς." τῷ γὰρ ὄντι λέγεται τὸν Ἀνάξαρχον ἰχθυδίων
Ἡφαιστίωνι πεμφθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὸν προειρη-
c μένον ἐπιφθέγξασθαι λόγον, οἷον ἐξευτελίζοντα καὶ κατει- 312 S
ρωνευόμενον τοὺς τὰ περίβλεπτα μεγάλοις πόνοις καὶ 21
κινδύνοις διώκοντας, ὡς οὐδὲν ἢ μικρὸν ἐν ἡδοναῖς καὶ
6 ἀπολαύσεσι πλέον ἔχοντας τῶν ἄλλων. ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος
καὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων δῆλός ἐστιν αὐτὸς οὐδὲν πεπον-

1 Zon. 4, 10, p. 291, 26 || **4** Dittenberger. Syll.^{3} 312, 13. Diod. 18, 8, 7 || **8** mor. 180e. 341b. Ath. 6, 251a (= Aristob. FGrH 139 F 47). Ps.-Dio Chr. 64, 21. Diog. Laert. 9, 60. Sen. suas. 1, 5. Sen. ep. 59, 12. Zon. 4, 10, p. 292, 1 || **12** Ath. 6, 250f (= Satyr. fg. 18, FHG III 164) || **16** Ath. l. l. Diog. Laert. 9, 58

[**ΛPQ**] **2** *τῆς*] *τὰς* **L** || **3** *ὁμοίως* **ΛP** | *ὑποφειδομένως* e corr. **C** et Steph.: *ὑποφειδόμενος* || **4** *ἐξεθίαζεν* **L**^{1}**P** || **9** *τουτὶ* mor. bis et Diog. Laert. || **10** *ὦ φίλοι* om. **P** (= mor. bis, Diog. Laert., Zon.) || **14** *μή τι σοι* **L**^{1}**PQ** | *τὸ τοιοῦτον ἐποίησας Ἀλέξανδρε ὁ τ. Δ.* Ath. | *ὁ*] *τῷ* **Q** || **15** *οὐ γὰρ φοβερὸς βούλομαι εἶναι* Ath. || **19** *πεφθέντων* **L** || **23** *δ' οὖν* Bekker: *γοῦν*

θὼς οὐδὲ τετυφωμένος, ἀλλὰ τοὺς ἄλλους καταδουλούμενος τῇ δόξῃ τῆς θειότητος.

219 Z¹ **29.** Εἰς δὲ Φοινίκην ἐπανελθὼν ἐξ Αἰγύπτου, θυσίας a.331 τοῖς θεοῖς καὶ πομπὰς ἐπετέλει καὶ χορῶν [ἐγ]κυκλίων 5 καὶ τραγικῶν ἀγῶνας, οὐ μόνον ταῖς παρασκευαῖς, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἁμίλλαις λαμπροὺς γενομένους. ἐχορήγουν γὰρ οἱ 2 βασιλεῖς τῶν Κυπρίων, ὥσπερ Ἀθήνησιν οἱ κληρούμενοι d κατὰ φυλάς, καὶ ἠγωνίζοντο θαυμαστῇ φιλοτιμίᾳ πρὸς ἀλλήλους. μάλιστα δὲ Νικοκρέων ὁ Σαλαμίνιος καὶ Πασι- 3 10 κράτης ὁ Σόλιος διεφιλονίκησαν. οὗτοι γὰρ ἔλαχον τοῖς ἐνδοξοτάτοις ὑποκριταῖς χορηγεῖν, Πασικράτης μὲν Ἀθηνοδώρῳ, Νικοκρέων δὲ Θεσσαλῷ, περὶ ὃν ἐσπουδάκει καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος. οὐ μὴν διέφηνε τὴν σπουδὴν πρότερον 4 ἢ ταῖς ψήφοις ἀναγορευθῆναι νικῶντα τὸν Ἀθηνόδωρον. 15 τότε δ' ὡς ἔοικεν ἀπιὼν ἔφη τοὺς μὲν κριτὰς ἐπαινεῖν, αὐτὸς μέντοι μέρος ἂν ἡδέως προέσθαι τῆς βασιλείας ἐπὶ τῷ μὴ Θεσσαλὸν ἰδεῖν νενικημένον. ἐπεὶ δ' Ἀθηνόδωρος 5 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ζημιωθείς, ὅτι πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν e Διονυσίων οὐκ ἀπήντησεν, ἠξίου γράψαι περὶ αὐτοῦ τὸν 20 βασιλέα, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, τὴν δὲ ζημίαν ἀπέστειλε παρ' ἑαυτοῦ. Λύκωνος δὲ τοῦ Σκαρφέως εὐημεροῦντος 6 ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ στίχον εἰς τὴν κωμῳδίαν ἐμβαλόντος αἴτησιν περιέχοντα δέκα ταλάντων, γελάσας ἔδωκε.

Δαρείου δὲ πέμψαντος ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν καὶ φίλους 7 25 δεομένους, μύρια μὲν ὑπὲρ τῶν ἑαλωκότων λαβεῖν τάλαντα, 313 S τὴν δ' ἐντὸς Εὐφράτου πᾶσαν ἔχοντα καὶ γήμαντα μίαν 220 Z¹ τῶν θυγατέρων φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον, ἐκοινοῦτο τοῖς

3 Arr. an. 3, 6, 1. Curt. 4, 8, 16. mor. 334d–f || **12** cf. c. 10, 4 || **24** mor. 180b. Arr. an. (2, 14). 2, 25, 1–3. Diod. 17, 39, 1. 54, 1–6. Curt. 4, 1, 7–14. 5, 1–8. Iustin. 11, 12, 1–4. 8–16. Val. Max. 6, 4, ext. 3. Itiner. Al. 39. 40. 43. 44. Ps.-Callisth. 2, 17. Iul. Val. 2, 29. Zon. 4, 10, p. 292, 4

[**ΛPQ**] **2** δεινότητος **ΛP** θεότητος Herw. || **4** ἐξετέλει **Q** | χορὸν: em. Steph. | ἐγκυκλίων: em. Cor. || **7** ὡς παρ' **Λ** || **8** κατὰ Hess: τὰς codd. (ταῖς φυλαῖς Sch.) || **11** διαχορηγεῖν **Q** || **16.17** ἐπὶ τὸ **Λ** || **25** μυρία **PC** || **26** τὴν] τοῦ **P**

f 8 ἑταίροις· καὶ Παρμενίωνος εἰπόντος „ἐγὼ μὲν εἰ Ἀλέξ-
ανδρος ἤμην, ἔλαβον ἂν ταῦτα," „κἀγὼ νὴ Δία" εἶπεν
9 ὁ Ἀλέξανδρος, „εἰ Παρμενίων." πρὸς δὲ τὸν Δαρεῖον
ἔγραψεν, ὡς οὐδενὸς ἀτυχήσει τῶν φιλανθρώπων ἐλθὼν
πρὸς αὐτόν, εἰ δὲ μή, αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πορεύσεσθαι. 5
682 a.332 **30.** Ταχὺ μέντοι μετεμελήθη, τῆς Δαρείου γυναικὸς
ἀποθανούσης ἐν ὠδῖσι, καὶ φανερὸς ἦν ἀνιώμενος ὡς
ἐπίδειξιν οὐ μικρὰν ἀφῃρημένος χρηστότητος. ἔθαψεν οὖν
2 τὴν ἄνθρωπον οὐδεμιᾶς πολυτελείας φειδόμενος. τῶν δὲ
θαλαμηπόλων τις εὐνούχων, οἳ συνεαλώκεισαν ταῖς γυ- 10
ναιξίν, ἀποδρὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ πρὸς Δαρεῖον
ἀφιππασάμενος, Τίρεως ὄνομα, φράζει τὸν θάνατον αὐτῷ
3 τῆς γυναικός. ὡς δὲ πληξάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνα-
κλαύσας „φεῦ τοῦ Περσῶν" ἔφη „δαίμονος, εἰ ⟨δεῖ⟩ τὴν
βασιλέως γυναῖκα καὶ ἀδελφὴν οὐ μόνον αἰχμάλωτον 15
γενέσθαι ζῶσαν, ἀλλὰ καὶ τελευτήσασαν ἄμοιρον κεῖσθαι
b 4 ταφῆς βασιλικῆς," ὑπολαβὼν ὁ θαλαμηπόλος „ἀλλὰ τα-
φῆς γε χάριν" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ καὶ τιμῆς ἁπάσης καὶ
τοῦ πρέποντος οὐδὲν ἔχεις αἰτιάσασθαι τὸν πονηρὸν δαί-
5 μονα Περσῶν. οὔτε γὰρ ζώσῃ τῇ δεσποίνῃ Στατείρᾳ καὶ 20
μητρὶ σῇ καὶ τέκνοις ⟨οὐδὲν⟩ ἐνέδει τῶν πρόσθεν ἀγα-
θῶν καὶ καλῶν ἢ τὸ σὸν ὁρᾶν φῶς, ὃ πάλιν ἀναλάμψειε
λαμπρὸν ὁ κύριος Ὠρομάσδης, οὔτ' ἀποθανοῦσα κόσμου 221 Z[1]
τινὸς ἄμοιρος γέγονεν, ἀλλὰ καὶ πολεμίων τετίμηται
6 δάκρυσιν. οὕτω γάρ ἐστι χρηστὸς κρατήσας Ἀλέξανδρος 25
7 ὡς δεινὸς μαχόμενος." ταῦτ' ἀκούσαντα Δαρεῖον ἡ ταραχὴ

6 mor. 338e. Diod. 17, 54, 7. Curt. 4, 10, 18–23. Iustin. 11, 12, 6 || **9** c. 30, 2–13 mor. 338e. Arr. an. 4, 20, 1–4. Curt. 4, 10, 25–34. Itiner. Al. 57. Zon. 4, 10, p. 292, 11 || **14** *δαίμονος*] cf. mor. 369d sqq. || **15** *καὶ ἀδελφὴν*] cf. § 10 et Gell. 7, 8, 3

[**ΛPQ**] **2.3** *ὁ ἀλέξανδρος εἶπεν* **Q** || **5** *πορεύεσθαι*: em. Naber || **7** *φανερῶς* **P** || **12** *τείρεως* **P** (*Tyriotes* Curt.) || **13** *ὡς*] *ὃς* **L**[2] || **14** *εἰ*] *ἢ* **L**[1] | *δεῖ* h. l. add. Zie., post *γενέσθαι* Rei. *εἰ* del. Sch. *ὃς εἶα* Haitinger || **16** *κεῖσθαι*] *γενέσθαι κειμένην* **Q** || **21** ⟨*τῇ*⟩ *σῇ* Zie. (*ἡ μήτηρ ἡ σὴ* Zon.) | *οὐδὲν* add. Steph. || **22** *τὸ σὸν* **Λ**: *τοσοῦτον* **PQ** *τοσοῦτον* ⟨*ὁσὸν μὴ*⟩ *τὸ σὸν* Zie. *ἢ* ⟨*ὅσον μὴ*⟩ *τὸ σὸν* Madvig | *ἀναλάμψει*: em. Cast.

καὶ τὸ πάθος ἐξέφερε πρὸς ὑποψίας ἀτόπους, καὶ τὸν a.332
εὐνοῦχον ἐνδοτέρω τῆς σκηνῆς ἀπαγαγών, „εἰ μὴ καὶ σὺ 8 c
μετὰ τῆς Περσῶν" ἔφη „τύχης μακεδονίζεις, ἀλλ' ἔτι
314 S σοι δεσπότης ἐγὼ Δαρεῖος, εἰπέ μοι σεβόμενος Μίθρου
5 τε φῶς μέγα καὶ δεξιὰν βασίλειον, ἆρα μὴ τὰ μικρότατα
τῶν Στατείρας κλαίω κακῶν, οἰκτρότερα δὲ ζώσης ἐπά-
σχομεν, καὶ μᾶλλον ἂν κατ' ἀξίαν ἐδυστυχοῦμεν ὠμῷ
καὶ σκυθρωπῷ περιπεσόντες ἐχθρῷ; τί γὰρ εὐπρεπὲς 9
ἀνδρὶ νέῳ πρὸς ἐχθροῦ γυναῖκα μέχρι τιμῆς τοσαύτης
10 συμβόλαιον;" ἔτι λέγοντος αὐτοῦ καταβαλὼν ἐπὶ τοὺς 10
πόδας Τίρεως αὐτὸν ἱκέτευεν εὐφημεῖν, καὶ μήτ' Ἀλέξ-
ανδρον ἀδικεῖν, μήτε τὴν τεθνεῶσαν ἀδελφὴν καὶ γυ-
ναῖκα καταισχύνειν, μήθ' αὑτοῦ τὴν μεγίστην ὧν ἔπταικεν d
ἀφαιρεῖσθαι παραμυθίαν, τὸ δοκεῖν ὑπ' ἀνδρὸς ἡττῆσθαι
15 κρείττονος ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ καὶ θαυ-
μάζειν Ἀλέξανδρον, ὡς πλείονα ταῖς Περσῶν γυναιξὶ
σωφροσύνην ἢ Πέρσαις ἀνδρείαν ἐπιδεδειγμένον. ἅμα δ' 11
ὅρκους τε φρικώδεις τοῦ θαλαμηπόλου κινοῦντος ὑπὲρ
τούτων, καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἐγκρατείας καὶ μεγαλοψυχίας
20 τῆς Ἀλεξάνδρου λέγοντος, ἐξελθὼν πρὸς τοὺς ἑταίρους
ὁ Δαρεῖος, καὶ ⟨τὰς⟩ χεῖρας ἀνατείνας πρὸς τὸν οὐρανόν,
ἐπεύξατο· „θεοὶ γενέθλιοι καὶ βασίλειοι, μάλιστα μὲν 12
222 Z[1] ἐμοὶ διδοίητε τὴν Περσῶν ἀρχὴν εἰς ὀρθὸν αὖθις σταθεῖ-
σαν ἐφ' οἷς ἐδεξάμην ἀγαθοῖς ἀπολαβεῖν, ἵνα κρατήσας e
25 ἀμείψωμαι τὰς Ἀλεξάνδρου χάριτας, ὧν εἰς τὰ φίλτατα
πταίσας ἔτυχον· εἰ δ' ἄρα τις οὗτος εἱμαρτὸς ἥκει 13

23 cf. Soph. Oed. R. 50

[**ΛPQ**] **3** *μακεδονίζῃς* **P** || **7** *ἂν* ⟨*ἢ*⟩ Rei., immo Dareus dicit se magis pro dignitate sua infelicem futurum fuisse, si cum hoste crudeli congressus esset || **9** *γυναῖκα καὶ* **PC** || **10** *ἔτι* ⟨*δὲ*⟩ Zie. || **11** *τείρεως* **ΛP** || **13** *καταισχύνειν* **C**: *καταισχῦναι* cet. | *ὧν*] *ᾧ* **L**[1] || **14** *τὸ*] *τῶι* **PQ** || **15** *ἀνθρωπείαν* **P** || **17** *ἀνδρίαν* **Q** || **21** *τὰς* add. Zie. cl. Agid. 17, 3 et Arr. 4, 20, 3; non audebat Sint. cl. mor. 866e || **23** *δοίητε* Sch. | *ἀρχὴν* **C** recepi cl. Arr. (*σὺ νῦν μάλιστα μὲν ἐμοὶ φύλαξον Περσῶν τε καὶ Μήδων τὴν ἀρχήν*) et Curt. 4, 10, 34 (*primum mihi stabilite regnum*): *τύχην* **ΛP** *βασιλείαν* **M** | *εἰς ὀρθὸν*] *ὀρθῶς* **Q** || **24** *ἀπολαβεῖν* Rei.: *ἀπολιπεῖν*

χρόνος, ὀφειλόμενος νεμέσει καὶ μεταβολῇ, παύσασθαι τὰ Περσῶν, μηδεὶς ἄλλος ἀνθρώπων καθίσειεν εἰς τὸν Κύρου
14 *θρόνον πλὴν Ἀλεξάνδρου." ταῦτα μὲν οὕτω γενέσθαι τε καὶ λεχθῆναί φασιν οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων.*

a.331 **31.** *Ἀλέξανδρος δὲ τὴν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου πᾶσαν* 5 *ὑφ' ἑαυτῷ ποιησάμενος, ἤλαυνεν ἐπὶ Δαρεῖον, ἑκατὸν*
2 *μυριάσι στρατοῦ καταβαίνοντα. καί τις αὐτῷ φράζει τῶν*
f *ἑταίρων, ὡς δὴ γέλωτος ἄξιον πρᾶγμα, τοὺς ἀκολούθους* 315 S *παίζοντας εἰς δύο μέρη διῃρηκέναι σφᾶς αὐτούς, ὧν ἑκατέρου στρατηγὸν εἶναι καὶ ἡγεμόνα, τὸν μὲν Ἀλέξαν-* 10
3 *δρον, τὸν δὲ Δαρεῖον ὑπ' αὐτῶν προσαγορευόμενον· ἀρξαμένους δὲ βώλοις ἀκροβολίζεσθαι πρὸς ἀλλήλους, εἶτα πυγμαῖς, τέλος ἐκκεκαῦσθαι τῇ φιλονικίᾳ καὶ μέχρι λίθων καὶ ξύλων, πολλοὺς καὶ δυσκαταπαύστους γεγονότας.*
683 4 *ταῦτ' ἀκούσας ἐκέλευσεν αὐτοὺς μονομαχῆσαι τοὺς ἡγε-* 15 *μόνας, καὶ τὸν μὲν Ἀλέξανδρον αὐτὸς ὥπλισε, τὸν δὲ Δαρεῖον Φιλώτας. ἐθεᾶτο δ' ὁ στρατός, ἐν οἰωνῷ τινι τοῦ*
5 *μέλλοντος τιθέμενος τὸ γιγνόμενον. ἰσχυρᾶς δὲ τῆς μάχης γενομένης, ἐνίκησεν ὁ καλούμενος Ἀλέξανδρος, καὶ δωρεὰν ἔλαβε δώδεκα κώμας καὶ στολῇ Περσικῇ χρῆσθαι.* 20 *ταῦτα μὲν οὖν Ἐρατοσθένης* (FGrH 241 F 29) *ἱστόρηκε.*

6 *Τὴν δὲ μεγάλην μάχην πρὸς Δαρεῖον οὐκ ἐν Ἀρβήλοις,* 223 Z' *ὥσπερ οἱ πολλοὶ γράφουσιν, ἀλλ' ἐν Γαυγαμήλοις γενέ-*
7 *σθαι συνέπεσε. σημαίνειν δέ φασιν οἶκον καμήλου τὴν*
b *διάλεκτον, ἐπεὶ τῶν πάλαι τις βασιλέων ἐκφυγὼν πολε-* 25 *μίους ἐπὶ καμήλου δρομάδος ἐνταῦθα καθίδρυσεν αὐτήν, ἀποτάξας τινὰς κώμας καὶ προσόδους εἰς τὴν ἐπιμέλειαν.*

5 Arr. an. 3, 8, 6. Diod. 17, 53, 3. Curt. 4, 12, 13. Iustin. 11, 12, 5. Zon. 4, 11, p. 293, 7 || **22** Fr. Hackmann, Die Schlacht bei Gaugamela, Diss. Halle 1902. Arr. an. 6, 11, 4–6 (3, 8, 7). Strab. 16, 737. Zon. 4, 11, p. 293, 18. (Cass. Dio 68, 26, 4. Amm. 23, 6, 22. Itiner. Al. 57. Curt. 4, 9, 9)

[ΛPQ] **2** *καθήσειεν* **P** || **9** *διῃρημένα*: em. Rei. | *ὧν* om. **P** || **11** *αὐτὸν* **L** | *ἀρξαμένοις* **P** || **14** *δυσκατασπάστους* **P** || **22** *ἀρβίλοις* **Λ** || **23** *Γαυγαμήλοις* Guarinus: *γαυσαμήλοις* **ΛQ** Zon. *γαυσαμίλοις* **P**

Ἡ μὲν οὖν σελήνη τοῦ Βοηδρομιῶνος ἐξέλιπε περὶ τὴν 8 a.331
τῶν μυστηρίων τῶν Ἀθήνησιν ἀρχήν, ἑνδεκάτῃ δ' ἀπὸ 20.Sept.
τῆς ἐκλείψεως νυκτὶ τῶν στρατοπέδων ⟨ἀλλήλων⟩ ἐν ὄψει 30.Sept.
γεγονότων, Δαρεῖος μὲν ⟨ἐν⟩ ὅπλοις συνεῖχε τὴν δύναμιν,
5 ὑπὸ λαμπάδων ἐπιπορευόμενος τὰς τάξεις· Ἀλέξανδρος δὲ 9
τῶν Μακεδόνων ἀναπαυομένων αὐτὸς πρὸ τῆς σκηνῆς
μετὰ τοῦ μάντεως Ἀριστάνδρου διέτριβεν, ἱερουργίας τινὰς
ἀπορρήτους ἱερουργούμενος καὶ τῷ Φόβῳ σφαγιαζόμενος.
οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν ἑταίρων καὶ μάλιστα Παρμενίων, ὡς 10 c
10 τὸ μὲν πεδίον τὸ μεταξὺ τοῦ Νιφάτου καὶ τῶν ὀρῶν τῶν
Γορδυαίων ἅπαν ἑωρᾶτο καταλαμπόμενον τοῖς βαρβαρι-
316 S κοῖς φέγγεσιν, ἀτέκμαρτος δέ τις φωνὴ συμμεμειγμένη
καὶ θόρυβος ἐκ τοῦ στρατοπέδου καθάπερ ἐξ ἀχανοῦς
224 Z[1] προσήχει πελάγους, θαυμάσαντες τὸ πλῆθος καὶ πρὸς 11
15 ἀλλήλους διαλεχθέντες, ὡς μέγα καὶ χαλεπὸν ἔργον εἴη
συμπεσόντας ἐκ προφανοῦς τοσοῦτον ὤσασθαι πόλεμον,
ἀπὸ τῶν ἱερῶν γενομένῳ τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, ἔπει-
θον αὐτὸν ἐπιχειρῆσαι νύκτωρ τοῖς πολεμίοις καὶ τῷ
σκότῳ τὸ φοβερώτατον συγκαλύψαι τοῦ μέλλοντος
20 ἀγῶνος. ὁ δὲ τὸ μνημονευόμενον εἰπὼν „οὐ κλέπτω τὴν 12 d
νίκην," ἐνίοις μὲν ἔδοξε μειρακιώδη καὶ κενὴν ἀπόκρισιν
πεποιῆσθαι, παίζων πρὸς τοσοῦτον κίνδυνον, ἐνίοις δὲ καὶ 13
τῷ παρόντι θαρρεῖν καὶ στοχάζεσθαι τοῦ μέλλοντος
ὀρθῶς, μὴ διδοὺς πρόφασιν ἡττηθέντι Δαρείῳ πρὸς ἄλλην
25 αὖθις ἀναθαρρῆσαι πεῖραν, αἰτιωμένῳ τούτων νύκτα καὶ
σκότος, ὡς ὄρη καὶ στενὰ καὶ θάλασσαν τῶν προτέρων. οὐ 14

1 Arr. an. 3, 7, 6. Curt. 4, 10, 2. Plin. n. h. 2, 180. Ptol. 1, 4, 2. (Cic. de div. 1, 121) || 4 Arr. 3, 11, 1–2. Curt. 4, 13, 10–14 || 5 Curt. 4, 13, 15 || 8 Arr. an. 3, 10. Curt. 4, 12, 20–13, 10

[ΛPQ] 2 ἐν ἀθήνησιν M ἀθηναίων C || 3 ἀλλήλων add. Zie. ex Zon. (qui hab. post ἐν ὄψει) || 4 ἐν add. Steph. || 8 φόβωι P, sed ι inser. ipsa m. 1; φοίβωι cet., cf. ad. v. 13 || 10 μὲν om. L[1] || 11 γορδυναίων: em. Br. convenienter Straboni 16, 746; Γορδιάκων Mu. γορδάκων Anon. || 13 θόρυβος καὶ φόβος ἐκ τοῦ στρ. ΛM καὶ ψόφος Schmieder; cf. v. 8 || 14 προσήκει P || 16 ὤσασθαι πόλεμον] ne addubites, cf. Camill. 23, 4 || 25 τούτων νύκτα ML[2]: τούτῳ νύκτα L[1]ADB νύκτα τούτωι P τούτων om. C || 26 τῶν προτέρων ΛM: τὸ πρότερον C πρότερον P

γὰρ ὅπλων οὐδὲ σωμάτων ἀπορίᾳ παύσεσθαι πολεμοῦντα
Δαρεῖον ἀπὸ τηλικαύτης δυνάμεως καὶ χώρας τοσαύτης,
ἀλλ' ὅταν ἀφῇ τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἐλπίδα, δι' ἐμφανοῦς
ἥττης κατὰ κράτος ἐξελεγχθείς.

e **32.** *Ἀπελθόντων δὲ τούτων, κατακλιθεὶς ὑπὸ σκηνὴν* 5
λέγεται τὸ λοιπὸν μέρος τῆς νυκτὸς ὕπνῳ βαθεῖ κρατη-
θῆναι παρὰ τὸ εἰωθός, ὥστε θαυμάζειν ἐπελθόντος
1. Oct. 331 *ὄρθρον τοὺς ἡγεμόνας, καὶ παρ' αὐτῶν ἐξενεγκεῖν παράγ-*
2 *γελμα πρῶτον ἀριστοποιεῖσθαι τοὺς στρατιώτας· ἔπειτα*
τοῦ καιροῦ κατεπείγοντος, εἰσελθόντα Παρμενίωνα καὶ 10
παραστάντα τῇ κλίνῃ δὶς ἢ τρὶς αὐτοῦ φθέγξασθαι τοὔ-
νομα, καὶ διεγερθέντος οὕτως ἐρωτᾶν, ὅ τι δὴ πεπονθὼς
ὕπνον καθεύδοι νενικηκότος, οὐχὶ μέλλοντος ἀγωνιεῖσθαι 225 Z[1]
3 *τὸν μέγιστον τῶν ἀγώνων. τὸν δ' οὖν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν*
f *διαμειδιάσαντα· „τί γάρ; οὐκ ἤδη σοι νενικηκέναι δοκοῦ-* 15
μεν, ἀπηλλαγμένοι τοῦ πλανᾶσθαι καὶ διώκειν ἐν πολλῇ
4 *καὶ κατεφθαρμένῃ φυγομαχοῦντα χώρᾳ Δαρεῖον;“ οὐ μό-* 317 S
νον δὲ πρὸ τῆς μάχης, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον
ἐπεδείξατο μέγαν καὶ συνεστηκότα τῷ λογίζεσθαι καὶ
θαρρεῖν ἑαυτόν. 20

5 *Ἔσχε γὰρ ὁ ἀγὼν ὑποτροπὴν καὶ σάλον ἐν τῷ εὐω-*
νύμῳ κέρατι κατὰ Παρμενίωνα, τῆς Βακτριανῆς ἵππου
ῥόθῳ πολλῷ καὶ μετὰ βίας παρεμπεσούσης εἰς τοὺς Μακε-
δόνας, Μαζαίου δὲ περιπέμψαντος ἔξω τῆς φάλαγγος ἱπ-
684 6 *πεῖς τοῖς σκευοφυλακοῦσι προσβαλοῦντας. διὸ καὶ θορυ-* 25
βούμενος ὑπ' ἀμφοτέρων ὁ Παρμενίων ἀπέστειλε πρὸς
Ἀλέξανδρον ἀγγέλους, φράζοντας οἴχεσθαι τὸν χάρακα καὶ

5 Diod. 17, 56. Curt. 4, 13, 17–24. Iustin. 11, 13, 1–3 || **17** Curt. 4, 13, 25 || **21** Arr. an. 3, 14, 4–15, 1. Diod. 17, 59, 4–60, 7. Curt. 4, 15, 4–8. Polyaen. 4, 3, 6

[**ΛPQ**] **1** *παύσασθαι* **PQ** || **2** *καὶ χώρας τοσαύτης* om. L[1] || **7** *ἐπελθόντος* Zie.: *ἐπελθόντας* Aldina et editt. *ἀπελθόντος* **PC** *ἀπελθόντας* **ΛM** || **8** *αὐτὸν* **L** || **12** *οὕτως* del. Cor. *ὀργίλως* Latte || **14** *δ' οὖν* Zie. (Sint.): *γοῦν* || **18** *αὐτὸν* post *κίνδυνον* hab. **Λ** *τὸν κίνδυνον* om. **P** || **19** *μέγα* **Λ** | *τῷ* om. **P** *τὸ* **L**[1] || **24** *παραπέμψαντος* **PQ** || **25** *προσβαλοῦντος* **P** || **27** *φράσοντας* Cor.

τὰς ἀποσκευάς, εἰ μὴ κατὰ τάχος βοήθειαν ἰσχυρὰν ἀπὸ 1. Oct. 331
τοῦ στόματος πέμψειε τοῖς ὄπισθεν. ἔτυχε μὲν οὖν κατ' 7
ἐκεῖνο καιροῦ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐφόδου διδοὺς σημεῖον·
ὡς δ' ἤκουσε τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος, οὐκ ἔφη σω-
5 φρονεῖν αὐτὸν οὐδ' ἐντὸς εἶναι τῶν λογισμῶν, ἀλλ' ἐπι-
λελῆσθαι ταραττόμενον, ὅτι νικῶντες μὲν προσκτήσονται
καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἡττωμένοις δὲ φροντιστέον οὐ
χρημάτων οὐδ' ἀνδραπόδων, ἀλλ' ὅπως ἀποθανοῦνται
καλῶς καὶ λαμπρῶς ἀγωνιζόμενοι. b

226 Z¹ Ταῦτ' ἐπιστείλας Παρμενίωνι, τὸ κράνος περιέθετο, 8
11 τὸν δ' ἄλλον ὁπλισμὸν εὐθὺς ἀπὸ σκηνῆς εἶχεν, ὑπένδυμα
τῶν Σικελικῶν ζωστόν, ἐπὶ δὲ τούτῳ θώρακα διπλοῦν
λινοῦν ἐκ τῶν ληφθέντων ἐν Ἰσσῷ. τὸ δὲ κράνος ἦν μὲν 9
σιδηροῦν, ἔστιλβε δ' ὥσπερ ἄργυρος καθαρός, ἔργον
15 Θεοφίλου· συνήρμοστο δ' αὐτῷ περιτραχήλιον ὁμοίως
σιδηροῦν, λιθοκόλλητον· μάχαιραν δὲ θαυμαστὴν βαφῇ 10
καὶ κουφότητι, δωρησαμένου τοῦ Κιτιέων βασιλέως, [ἦν]
εἶχεν, ἠσκημένος τὰ πολλὰ χρῆσθαι μαχαίρᾳ παρὰ τὰς
μάχας. ἐπιπόρπωμα δ' ἐφόρει τῇ μὲν ἐργασίᾳ σοβαρώ- 11
20 τερον ἢ κατὰ τὸν ἄλλον ὁπλισμόν· ἦν γὰρ ἔργον Ἑλικῶνος c
τοῦ παλαιοῦ, τιμὴ δὲ τῆς Ῥοδίων πόλεως, ὑφ' ἧς ἐδόθη
318 S δῶρον· ἐχρῆτο δὲ καὶ τούτῳ πρὸς τοὺς ἀγῶνας. ἄχρι μὲν 12
οὖν συντάττων τι τῆς φάλαγγος ἢ παρακελευόμενος ἢ
διδάσκων ἢ ἐφορῶν παρεξήλαυνεν, ἄλλον ἵππον εἶχε, τοῦ
25 Βουκεφάλα φειδόμενος, ἤδη παρήλικος ὄντος· χωροῦντι
δὲ πρὸς ἔργον ἐκεῖνος προσήγετο, καὶ μεταβὰς εὐθὺς
ἦρχεν ἐφόδου.

33. Τότε δὲ τοῖς Θετταλοῖς πλεῖστα διαλεχθεὶς καὶ
τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, ὡς ἐπέρρωσαν αὐτὸν βοῶντες ἄγειν

10 Curt. 4, 13, 25

[**ΛPQ**] **1** ὑποσκευὰς **PM** ¦ ὀχυρὰν: em. Wytt. ‖ **4** τοῦ om. **P** ‖ **10** ὑπερέθετο **L¹** ‖ **11** λογισμὸν **L¹** | ἐπένδυμα: em. Cor. ‖ **12** τούτωι **PL²**: τούτων **ΛQ** | διπλοῦν om. **PC** fort. recte ‖ **17** κιτίων **L¹** κιτιαίων **P** κιττιέων **C** | ἦν del. Sch. εἶχεν· ἦν ⟨δ'⟩ Latte ‖ **19** ἐπιπόρπαμα **Λ** ἐπιπόρπομα **P** ‖ **25** βουκεφάλου **Q**

1. Oct. 331 ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, τὸ ξυστὸν εἰς τὴν ἀριστερὰν μεταλαβών, τῇ δεξιᾷ παρεκάλει τοὺς θεούς, ὡς Καλλισθέ-
d νης φησίν (FGrH 124 F 36), ἐπευχόμενος, εἴπερ ὄντως Διόθεν ἐστὶ γεγονώς, ἀμῦναι καὶ συνεπιρρῶσαι τοὺς
2 Ἕλληνας. ὁ δὲ μάντις Ἀρίστανδρος, χλανίδα λευκὴν ἔχων 5 καὶ χρυσοῦν στέφανον, ἐπεδείκνυτο παριππεύων ἀετὸν ὑπὲρ κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου συνεπαιωρούμενον καὶ κατευ- 227 Z[1]
3 θύνοντα τὴν πτῆσιν ὄρθιον ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ὥστε πολὺ μὲν θάρσος ἐγγενέσθαι τοῖς ὁρῶσιν, ἐκ δὲ τοῦ θαρρεῖν καὶ παρακαλεῖν ἀλλήλους δρόμῳ τοῖς ἱππεῦσιν ἱεμένοις 10
4 ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐπικυμαίνειν τὴν φάλαγγα. πρὶν δὲ συμμεῖξαι τοὺς πρώτους, ἐξέκλιναν οἱ βάρβαροι, καὶ διωγ-
e μὸς ἦν πολύς, εἰς τὰ μέσα συνελαύνοντος Ἀλεξάνδρου τὸ
5 νικώμενον, ὅπου Δαρεῖος ἦν. πόρρωθεν γὰρ αὐτὸν κατεῖδε, διὰ τῶν προτεταγμένων ἐν βάθει τῆς βασιλικῆς ἴλης 15 ἐκφανέντα, καλὸν ἄνδρα καὶ μέγαν ἐφ' ἅρματος ὑψηλοῦ βεβῶτα, πολλοῖς ἱππεῦσι καὶ λαμπροῖς καταπεφραγμένον, εὖ μάλα συνεσπειραμένοις περὶ τὸ ἅρμα καὶ παρατεταγ-
6 μένοις δέχεσθαι τοὺς πολεμίους. ἀλλὰ δεινὸς ὀφθεὶς ἐγγύθεν Ἀλέξανδρος, καὶ τοὺς φεύγοντας ἐμβαλὼν εἰς 20
7 τοὺς μένοντας, ἐξέπληξε καὶ διεσκέδασε τὸ πλεῖστον. οἱ δ' ἄριστοι καὶ γενναιότατοι πρὸ τοῦ βασιλέως φονευό-
f μενοι καὶ κατ' ἀλλήλων πίπτοντες, ἐμποδὼν τῆς διώξεως ἦσαν, ἐμπλεκόμενοι καὶ περισπαίροντες αὐτοῖς καὶ
8 ἵπποις. Δαρεῖος δέ, τῶν δεινῶν ἁπάντων ἐν ὀφθαλμοῖς 319 S ὄντων, καὶ τῶν προτεταγμένων δυνάμεων ἐρειπομένων 26 εἰς αὐτόν, ὡς οὐκ ἦν ἀποστρέψαι τὸ ἅρμα καὶ διεξελάσαι

4 Curt. 4, 15, 26–28 || 11 Arr. an. 3, 14, 2–4. Diod. 17, 60, 1–4. Curt. 4, 14, 8. 9. 15, 23–25. 28–33. Iustin. 11, 14, 5. Zon. 4, 11, p. 293, 19

[ΛPQ] 1 μεταβαλὼν: em. Cor., cf. Arat. 23, 3 || 6 ἐπεδείκνυ Cor. || 8 τῇ πτήσει: em. Benseler || 9.10 παρακαλεῖν καὶ παραθαρρύνειν C || 15 εἴλης L[2] ABD (om. L[1]) || 18 παρατεταμένοις Rei. || 19 τοῖς πολεμίοις Λ (corr. L[2]) || 24 αὐτοῖς] τοῖς C | καὶ om. PQ (τε καὶ τοῖς ἵπποις Anon.) || 27 ἀποτρέψαι P | διελάσαι C ἐξελάσαι Zon.

ῥάδιον, ἀλλ' οἵ τε τροχοὶ συνείχοντο πτώμασι πεφυρμένοι 1. Oct. 331
τοσούτοις, οἵ θ' ἵπποι καταλαμβανόμενοι καὶ ἀποκρυπτό-
228 Z[1] μενοι τῷ πλήθει τῶν νεκρῶν, ἐξήλλοντο καὶ συνετάραττον
τὸν ἡνίοχον, ἀπολείπει μὲν τὸ ἅρμα καὶ τὰ ὅπλα, θήλειαν
5 δ' ὥς φασι νεοτόκον ἵππον περιβὰς ἔφυγεν. οὐ μὴν τότε γ' 9 685
ἂν ἐδόκει διαφυγεῖν, εἰ μὴ πάλιν ἧκον ἕτεροι παρὰ τοῦ
Παρμενίωνος ἱππεῖς μετακαλοῦντες Ἀλέξανδρον, ὡς συν-
εστώσης ἔτι πολλῆς δυνάμεως ἐκεῖ καὶ τῶν πολεμίων οὐκ
ἐνδιδόντων. ὅλως γὰρ αἰτιῶνται Παρμενίωνα κατ' ἐκείνην 10
10 τὴν μάχην νωθρὸν γενέσθαι καὶ δύσεργον, εἴτε τοῦ γήρως
ἤδη τι παραλύοντος τῆς τόλμης, εἴτε τὴν ἐξουσίαν καὶ
τὸν ὄγκον, ὡς Καλλισθένης φησί (FGrH 124 F 37), τῆς
Ἀλεξάνδρου δυνάμεως βαρυνόμενον καὶ προσφθονοῦντα.
τότε δ' οὖν ὁ βασιλεὺς ἀνιαθεὶς τῇ μεταπέμψει, τοῖς 11
15 μὲν στρατιώταις οὐκ ἔφρασε τὸ ἀληθές, ἀλλ' ὡς ἄδην b
ἔχων τοῦ φονεύειν, καὶ σκότους ὄντος, ἀνάκλησιν ἐσή-
μανεν· ἐλαύνων δὲ πρὸς τὸ κινδυνεῦον μέρος, ἤκουσε καθ'
ὁδὸν ἡττῆσθαι παντάπασι καὶ φεύγειν τοὺς πολεμίους.

34. Τοῦτο τῆς μάχης ἐκείνης λαβούσης τὸ πέρας, ἡ μὲν
20 ἀρχὴ παντάπασιν ἡ Περσῶν ἐδόκει καταλελύσθαι, βασι-
λεὺς δὲ τῆς Ἀσίας Ἀλέξανδρος ἀνηγορευμένος, ἔθυε τοῖς
θεοῖς μεγαλοπρεπῶς, καὶ τοῖς φίλοις ἐδωρεῖτο πλούτους
καὶ οἴκους καὶ ἡγεμονίας. φιλοτιμούμενος δὲ πρὸς τοὺς 2
Ἕλληνας, ἔγραψε τὰς τυραννίδας πάσας καταλυθῆναι καὶ
25 πολιτεύειν αὐτονόμους, ἰδίᾳ δὲ Πλαταιεῦσι τὴν πόλιν
ἀνοικοδομεῖν, ὅτι τὴν χώραν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐναγωνί-
229 Z[1] σασθαι τοῖς Ἕλλησιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας παρέσχον. c

5 cf. ad p. 196, 21 ‖ **19** Iustin. 11, 14, 6. Zon. 4, 11, p. 294, 1 ‖ **22** Arr. an. 3, 16, 9 ‖ **25** Plut. Aristid. 11, 3–9

[**ΛPQ**] **2** καὶ ἀποριπτόμενοι post καταλαμβανόμενοι inser. **L**[1], del. **L**[2] | πτυρόμενοι vel ἀποπτυρόμενοι Held ἀποκρουόμενοι Hess θορυβούμενοι Herw.; vocem traditam Callisthenicum τεράτευμα putat Sch. ‖ **5** γ' **L**[2]: om. **L**[1]**PQ** ‖ **6** διαφυγεῖν **C**: διαφεύγειν cet. ‖ **14** δ' om. **P** ‖ **15.16** ἄδην ἔχων Madvig: ἀνέχων ‖ **16** καὶ del. Kurtz ‖ **23** φιλοφρονούμενος **P** ‖ **26** ὅτι τὴν πόλιν αὐτῶν οἱ πατέρες αὐτῶν **L**[1]

a.331 3 *ἔπεμψε δὲ καὶ Κροτωνιάταις εἰς Ἰταλίαν μέρος τῶν λα-* 320 S
φύρων, τὴν Φαΰλλου τοῦ ἀθλητοῦ τιμῶν προθυμίαν καὶ
ἀρετήν, ὃς περὶ τὰ Μηδικά, τῶν ἄλλων Ἰταλιωτῶν ἀπ-
εγνωκότων τοὺς Ἕλληνας, ἰδιόστολον ἔχων ναῦν ἔπλευσεν
4 *εἰς Σαλαμῖνα, τοῦ κινδύνου συμμεθέξων. οὕτω τις εὐμενὴς* 5
ἦν πρὸς ἅπασαν ἀρετὴν καὶ καλῶν ἔργων φύλαξ καὶ
οἰκεῖος.

35. *Ἐπιὼν δὲ τὴν Βαβυλωνίαν, ἅπασαν εὐθὺς ἐπ᾽ αὐτῷ*
γενομένην, ἐθαύμασε μάλιστα τό τε χάσμα τοῦ πυρὸς ἐν
† Ἐκβατάνοις, ὥσπερ ἐκ πηγῆς συνεχῶς ἀναφερομένου, 10
καὶ τὸ ῥεῦμα τοῦ νάφθα, λιμνάζοντος διὰ τὸ πλῆθος οὐ
d 2 *πόρρω τοῦ χάσματος· ὃς τἆλλα μὲν ἀσφάλτῳ προσέοικεν,*
οὕτω δ᾽ εὐπαθὴς πρὸς τὸ πῦρ ἐστιν, ὥστε πρὶν ἢ θιγεῖν
τὴν φλόγα δι᾽ αὐτῆς τῆς περὶ τὸ φῶς ἐξαπτόμενος αὐγῆς
3 *τὸν μεταξὺ πολλάκις ἀέρα συνεκκαίειν. ἐπιδεικνύμενοι δὲ* 15
τὴν φύσιν αὐτοῦ καὶ δύναμιν οἱ βάρβαροι τὸν ἄγοντα πρὸς
τὴν κατάλυσιν τοῦ βασιλέως στενωπὸν ἐλαφρῶς τῷ φαρ-
μάκῳ κατεψέκασαν· εἶτα στάντες ἐπ᾽ ἄκρῳ τοὺς λαμπτῆ-
4 *ρας τοῖς βεβρεγμένοις προσέθηκαν· ἤδη γὰρ συνεσκόταζε.*
τῶν δὲ πρώτων εὐθὺς ἁψαμένων, οὐκ ἔσχεν ἡ ⟨ἐπι⟩νομὴ 230 Z[1]
e *χρόνον αἰσθητόν, ἀλλ᾽ ἅμα νοήματι διῖκτο πρὸς θάτερον* 21
πέρας, καὶ πῦρ ἐγεγόνει συνεχὲς ὁ στενωπός.

2 Herod. 8, 47. Paus. 10, 9, 2 || 8 Zon. 4, 11, p. 294, 4 || 9 Strab. 16, 738. 743. Plin. n. h. 2, 235. 35, 178. Diod. 2, 12. Dioscurid. 1, 73, 2

[**ΛPQ**] **2** *φαΰλλου* **MP**[2]: *φαΰλου* || **5** *συμμεθέξων* Cor.: *τι μεθέξων* || **6** *καί*[2] del. Zie. || **8** *βαβυλωνίων* **ΛM** || **9** *μάλιστα* om. **Λ**, post *τότε* hab. **M** || **9.10** *ἐν Ἐκβατάνοις* del. Sint.; immo latet aut *Ἀρτακηνοῖς* aut *Ἀρβήλοις* (cl. Strab. 16, 737/8 *ἡ δὲ χώρα Ἀρτακηνὴ λέγεται. περὶ Ἄρβηλα δέ ἐστι καὶ Δημητριὰς πόλις. εἶθ᾽ ἡ τοῦ νάφθα πηγὴ καὶ τὰ πυρά*) aut *Ἀδιαβηνοῖς*, ut Kramer ad Strab. l. l. *Ἀδιαβηνὴ* pro *Ἀρτακηνὴ* proposuit cl. Plin. n. h. 6, 41 || **11** *λιμνάζον* Rei. || **13** *ὥστε*] *ὥσπερ* **L**[1]**P** | *θίγειν*: em. Cor., item p. 201, 11 || **14** *αὐτῆς* om. **C** | *ἐξαπτομένης*: em. Rei. || **15** *συνεκκαίει* **ΛP** || **16** *τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ φύσιν* **Λ** *τ. φύσ. καὶ τὴν δύν. αὐτοῦ* **P** || **17** *ἐλαφρῶι*: em. Rei. || **20** *νομή*: em. Rei. cl. p. 201, 16 || **21** *διῆκτο* **L**[1]**C**

Ἦν δέ τις Ἀθηνοφάνης Ἀθηναῖος τῶν περὶ ἄλειμμα 5
καὶ λουτρὸν εἰωθότων τὸ σῶμα θεραπεύειν τοῦ βασιλέως
καὶ τὴν διάνοιαν ἐμμελῶς ἀπάγειν ἐπὶ τὸ ῥᾴθυμον. οὗτος 6
ἐν τῷ λουτρῶνι τότε παιδαρίου τῷ Ἀλεξάνδρῳ παρ-
5 εστῶτος εὐτελοῦς σφόδρα καὶ γελοίου τὴν ὄψιν, ᾄδοντος
δὲ χαριέντως, Στέφανος ἐκαλεῖτο, „βούλει" φησὶν „ὦ βα- 7
σιλεῦ διάπειραν ἐν Στεφάνῳ τοῦ φαρμάκου λάβωμεν; ἂν
γὰρ ἅψηται τούτου καὶ μὴ κατασβεσθῇ, παντάπασιν ἂν
φαίην ἄμαχον καὶ δεινὴν αὐτοῦ τὴν δύναμιν εἶναι." f
10 προθύμως δέ πως καὶ τοῦ παιδαρίου διδόντος ἑαυτὸν 8
321 S πρὸς τὴν πεῖραν, ἅμα τῷ περιαλεῖψαι καὶ θιγεῖν ἐξήν-
θησε φλόγα τοσαύτην τὸ σῶμα καὶ πυρὶ κατεσχέθη τὸ
πᾶν, ὥστε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς πᾶν ἀπορίας καὶ δέους
ἐλθεῖν. εἰ δὲ μὴ κατὰ τύχην πολλοὶ παρῆσαν ἀγγεῖα πρὸς 9
15 τὸ λουτρὸν ὕδατος διὰ χειρῶν ἔχοντες, οὐκ ἂν ἔφθασεν ἡ
βοήθεια τὴν ἐπινομήν. ἀλλὰ καὶ τότε μόγις κατέσβεσαν 686
τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς δι' ὅλου πῦρ γενόμενον, καὶ μετὰ
ταῦτα χαλεπῶς ἔσχεν.

Εἰκότως οὖν ἔνιοι τὸν μῦθον ἀνασῴζοντες πρὸς τὴν 10
20 ἀλήθειαν, τοῦτό φασιν εἶναι τὸ τῆς Μηδείας φάρμακον, ᾧ
τὸν τραγῳδούμενον στέφανον καὶ τὸν πέπλον ἔχρισεν. οὐ 11
γὰρ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων οὐδ' ἀπ' αὐτομάτου λάμψαι τὸ
231 Z[1] πῦρ, ἀλλὰ φλογὸς ἐγγύθεν παρατεθείσης ὀξεῖαν ὁλκὴν καὶ
συναφὴν ἄδηλον αἰσθήσει γενέσθαι. τὰς γὰρ ἀκτῖνας καὶ 12
25 τὰ ῥεύματα τοῦ πυρὸς ἄπωθεν ἐπερχόμενα, τοῖς μὲν
ἄλλοις σώμασι φῶς καὶ θερμότητα προσβάλλειν μόνον, ἐν
δὲ τοῖς [ἄλλοις] ξηρότητα πνευματικὴν ἢ νοτίδα λιπαρὰν b
καὶ διαρκῆ κεκτημένοις ἀθροιζόμενα καὶ πυριγονοῦντα

1 Strab. 16, 743 || 19 Plin. n. h. 2, 235

[ΛPQ] **1** ἄλειμα **P** || **2** λουτρῶν **L**[1] **P** || **5** εὐτελοῦς σφόδρα om. **ΛP** || **6** ὃς ante στέφανος add. **L**[2] **M** | βούλη **L**[1] || **9** φαίην] θεν **L**[1] || **11** τῷ] τὸ **L**[1] || **12** τὸ[2] om. **ΛC** || **14** πολλὰ **L**[1] || **19** ἀναρμόζοντες vel ἐναρμ. Br. ἀναφέροντες Sol. || **20** μειδίας **P** || **23** ἐγγύθεν Br.: ἐκεῖθεν || **25** ἄποθεν **PQ** || **26** προσβάλλει: em. Iunt. || **27** ἄλλοις del. Rei. | ἢ om. **L**[1] καὶ **L**[2] || **28** διαρκῆ] διαυγῆ Br. | πυριμανοῦντα: em. Zie. (πυρπολοῦντα Latte)

13 *μεταβάλλειν ὀξέως τὴν ὕλην. παρεῖχε δ' ἀπορίαν ἡ γένεσις* **** *εἴτε μᾶλλον ὑπέκκαυμα τῆς φλογὸς ὑπορρεῖ τὸ ὑγρὸν*
14 *ἐκ τῆς γῆς, φύσιν λιπαρὰν καὶ πυριγόνον ἐχούσης. καὶ γάρ ἐστιν ἡ Βαβυλωνία σφόδρα πυρώδης, ὥστε τὰς μὲν κριθὰς χαμόθεν ἐκπηδᾶν καὶ ἀποπάλλεσθαι πολλάκις, οἷον ὑπὸ* 5 *φλεγμονῆς τῶν τόπων σφυγμοὺς ἐχόντων, τοὺς δ' ἀνθρώπους ἐν τοῖς καύμασιν ἐπ' ἀσκῶν πεπληρωμένων ὕδατος*
15 *καθεύδειν. Ἅρπαλος δὲ τῆς χώρας ἀπολειφθεὶς ἐπι-*
c *μελητής, καὶ φιλοκαλῶν Ἑλληνικαῖς φυτείαις διακοσμῆσαι τὰ βασίλεια καὶ τοὺς περιπάτους, τῶν μὲν ἄλλων ἐκρά-* 10 *τησε, τὸν δὲ κιττὸν οὐκ ἔστεξεν ἡ γῆ μόνον, ἀλλ' ἀεὶ διέφθειρεν οὐ φέροντα τὴν κρᾶσιν· ἡ μὲν γὰρ πυρώδης, ὁ*
16 *δὲ φιλόψυχρος. τῶν μὲν οὖν τοιούτων παρεκβάσεων, ἂν* 322 S *μέτρον ἔχωσιν, ἧττον ἴσως οἱ δύσκολοι κατηγορ⟨ήσ⟩ουσιν.*

a.330 **36.** *Ἀλέξανδρος δὲ Σούσων κυριεύσας, παρέλαβεν ἐν* 15 *τοῖς βασιλείοις τετρακισμύρια τάλαντα νομίσματος, τὴν*
2 *δ' ἄλλην κατασκευὴν καὶ πολυτέλειαν ἀδιήγητον. ὅπου φασὶ καὶ πορφύρας Ἑρμιονικῆς εὑρεθῆναι τάλαντα πεντα-* 232 Z¹ *κισχίλια, συγκειμένης μὲν ἐξ ἐτῶν δέκα δεόντων διακο-*
d *σίων, πρόσφατον δὲ τὸ ἄνθος ἔτι καὶ νεαρὸν φυλαττούσης.* 20
3 *αἴτιον δὲ τούτου φασὶν εἶναι τὸ τὴν βαφὴν διὰ μέλιτος γίνεσθαι τῶν ἁλουργῶν, δι' ἐλαίου δὲ λευκοῦ τῶν λευκῶν· καὶ γὰρ τούτων τὸν ἴσον χρόνον ἐχόντων τὴν λαμπρότητα*
4 *καθαρὰν καὶ στίλβουσαν ὁρᾶσθαι. Δίνων δέ φησι* (FGrH 690 F 23b) *καὶ ὕδωρ ἀπό τε τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἴστρου* 25 *μετὰ τῶν ἄλλων μεταπεμπομένους εἰς τὴν γάζαν ἀποτίθεσθαι τοὺς βασιλεῖς, οἷον ἐκβεβαιουμένους τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ κυριεύειν ἁπάντων.*

8 mor. 648c. Theophr. h. pl. 4, 4. Plin. n. h. 16, 144 || **15** Arr. an. 3, 16, 6. 7. Diod. 17, 65, 5–66, 2. Curt. 5, 2, 11. 12. Strab. 15, 731. Iustin. 11, 14, 9. Zon. 4, 11, p. 294, 4 || **21** Vitruv. 7, 13, 3 || **24** Ath. 2, 67a. b

[**ΛPQ**] **1** *μεταβάλλει* **L¹** || **2** lac. stat. Anon. || **9** *φιλονικῶν* cl. mor. 648c Zie. || **11** *τῶν δὲ κιττῶν* **L¹ABDP** || **12** *ὁ*] *ἡ* **PD** || **14** *κατηγοροῦσιν*: em. **C** Cor. || **18** *φησὶ*: em. **C** Cor. (Am.) || **21** *αἴτιος* **P** || **23** *τοῦτον τὸν ἴσον* **P** || **24** *δίνων* **Λ**: *δείνων* cet. || **25** *τε* om. **Λ**

37. *Τῆς δὲ Περσίδος οὔσης διὰ τραχύτητα δυσεμβόλου* a.330
καὶ φυλαττομένης ὑπὸ ⟨τῶν⟩ γενναιοτάτων Περσῶν
(Δαρεῖος μὲν γὰρ ἐπεφεύγει), γίγνεταί τινος περιόδου
κύκλον ἐχούσης οὐ πολὺν ἡγεμὼν αὐτῷ δίγλωσσος e
5 *ἄνθρωπος, ἐκ πατρὸς Λυκίου, μητρὸς δὲ Περσίδος γε-*
γονώς· ὅ φασιν ἔτι παιδὸς ὄντος Ἀλεξάνδρου τὴν Πυθίαν 2
προειπεῖν, ὡς Λύκιος ἔσται καθηγεμὼν Ἀλεξάνδρῳ τῆς
ἐπὶ Πέρσας πορείας ****
Φόνον μὲν οὖν ἐνταῦθα πολὺν τῶν ἁλισκομένων γενέ- 3
10 *σθαι συνέπεσε· γράφει γὰρ αὐτός, ὡς νομίζων αὐτῷ τοῦτο*
λυσιτελεῖν, ἐκέλευεν ἀποσφάττεσθαι τοὺς ἀνθρώπους·
233 Z[1] *νομίσματος δ' εὑρεῖν πλῆθος ὅσον ἐν Σούσοις, τὴν δ' ἄλλην* 4
κατασκευὴν καὶ τὸν πλοῦτον ἐκκομισθῆναί φασι μυρίοις
ὀρικοῖς ζεύγεσι καὶ πεντακισχιλίαις καμήλοις. Ξέρξου δ' 5
15 *ἀνδριάντα μέγαν θεασάμενος ὑπὸ πλήθους τῶν ὠθου-* f
323 S *μένων εἰς τὰ βασίλεια πλημμελῶς ἀνατετραμμένον, ἐπ-*
έστη, καὶ καθάπερ ἔμψυχον προσαγορεύσας „πότερόν
σε" εἶπε „διὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας στρατείαν κείμενον
παρέλθωμεν, ἢ διὰ τὴν ἄλλην μεγαλοφροσύνην καὶ ἀρετὴν
20 *ἐγείρωμεν;" τέλος δὲ πολὺν χρόνον πρὸς ἑαυτῷ γενό-*
μενος καὶ σιωπήσας, παρῆλθε. βουλόμενος δὲ τοὺς στρα- 6
τιώτας ἀναλαβεῖν (καὶ γὰρ ἦν χειμῶνος ὥρα), τέσσαρας
μῆνας αὐτόθι διήγαγε.
Λέγεται δὲ καθίσαντος αὐτοῦ τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν χρυ- 7 **687**
25 *σοῦν οὐρανίσκον ἐν τῷ βασιλικῷ θρόνῳ, τὸν Κορίνθιον*
Δημάρατον, εὔνουν ὄντ' ἄνδρα καὶ πατρῷον φίλον
Ἀλεξάνδρου, πρεσβυτικῶς ἐπιδακρῦσαι καὶ εἰπεῖν, ὡς

1 Arr. an. 3, 18. Diod. 17, 68. 70. 71, 1. 2. Curt. 5, 3, 16—4, 34. 6, 1—10 (7, 12). Polyaen. 4, 3, 27. Strab. 15, 731. Iustin. 11, 14, 10. Zon. 4, 11, p. 294, 7 || **24** cf. c. 56, 1. Ages. 15, 4. mor. 329d

[**ΛPQ**] **2** *τῶν* add. Zie. || **3** *μὲν* om. **C** || **6** *ὅ* Zie.: *ὅν* || **7** *λύκος* Sch., sed cf. Curt. 5, 4, 11 (*ducem in Persidem ferentis viae Lycium civem fore*) et Polyaen. (*ξένος λύκος* [*Λύκιος* Rei.] ... *ὁμολογῶν ὅτι Λύκιος ἦν*) | *καθ' ἡμῶν* **P** || **8** lac. stat. Herw.; excidit narratio de Persepoli capta || **10** *γὰρ*] *δὲ* **P** || **13** *φησι* Br. || **14** *ὀρει-κοῖς* **C** || **15** *ἡγουμένων* **L[1]P** || **19. 20** *παρέλθομεν ... ἐγείρομεν* **L[1]P** || **20** *πρὸς*] *ἐν* **P** || **26** *ὄντα* post *πατρῷον* trp. Zie.

a.330 *μεγάλης ἡδονῆς ἐστεροῖντο τῶν Ἑλλήνων οἱ τεθνηκότες*
πρὶν ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον.
38. *Ἐκ τούτου μέλλων ἐξελαύνειν ἐπὶ Δαρεῖον, ἔτυχε*
μὲν εἰς μέθην τινὰ καὶ παιδιὰν τοῖς ἑταίροις ἑαυτὸν
δεδωκώς, ὥστε καὶ γύναια συμπίνειν, ἐπὶ κῶμον ἥκοντα 5
2 *πρὸς τοὺς ἐραστάς. ἐν δὲ τούτοις εὐδοκιμοῦσα μάλιστα*
Θαῒς ἡ Πτολεμαίου τοῦ βασιλεύσαντος ὕστερον ἑταίρα,
b *γένος Ἀττική, τὰ μὲν ἐμμελῶς ἐπαινοῦσα, τὰ δὲ παίζουσα* 234 Z[1]
πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἅμα τῇ μέθῃ λόγον εἰπεῖν προήχθη,
τῷ μὲν τῆς πατρίδος ἤθει πρέποντα, μείζονα δ᾽ ἢ καθ᾽ 10
3 *αὑτήν. ἔφη γάρ, ὧν πεπόνηκε πεπλανημένη τὴν Ἀσίαν,*
ἀπολαμβάνειν χάριν ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἐντρυφῶσα τοῖς
4 *ὑπερηφάνοις Περσῶν βασιλείοις· ἔτι δ᾽ ἂν ἥδιον ὑπο-*
πρῆσαι κωμάσασα τὸν Ξέρξου τοῦ κατακαύσαντος τὰς
Ἀθήνας οἶκον, αὐτὴ τὸ πῦρ ἅψασα τοῦ βασιλέως ὁρῶντος, 15
ὡς ἂν λόγος ἔχῃ πρὸς ἀνθρώπους, ὅτι τῶν ναυμάχων καὶ
c *πεζομάχων ἐκείνων στρατηγῶν τὰ μετ᾽ Ἀλεξάνδρου γύ-*
ναια μείζονα δίκην ἐπέθηκε Πέρσαις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.
5 *ἅμα δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ κρότου καὶ θορύβου γενομένου*
καὶ παρακελεύσεως τῶν ἑταίρων καὶ φιλοτιμίας, ἐπι- 324 S
σπασθεὶς ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναπηδήσας ἔχων στέφανον καὶ 21
6 *λαμπάδα προῆγεν· οἱ δ᾽ ἑπόμενοι κώμῳ καὶ βοῇ περι-*
ίσταντο τὰ βασίλεια, καὶ τῶν ἄλλων Μακεδόνων οἱ
7 *πυνθανόμενοι συνέτρεχον μετὰ λαμπάδων χαίροντες. ἤλπι-*
ζον γὰρ ὅτι τοῖς οἴκοι προσέχοντός ἐστι τὸν νοῦν καὶ μὴ 25
μέλλοντος ἐν βαρβάροις οἰκεῖν τὸ πιμπράναι τὰ βασίλεια
8 *καὶ διαφθείρειν. οἱ μὲν οὕτω ταῦτα γενέσθαι φασίν, οἱ*

3 Diod. 17, 72. Curt. 5, 7, 2–7. Ath. 13, 576d. e. Strab. 15, 730 ||
27 Arr. an. 3, 18, 11. 12. Curt. 5, 7, 10. 11. Zon. 4, 11, p. 294, 10

[**ΛPQ**] **1** *ἐστεροῖντο* Zie.: *τε στεροῖντο* **L[1]M** *στεροῖντο* cet. *στέροιντο* Herw. *ἐστερῆσθαι* c. 56, 1 et mor. (*ἀπολελεῖφθαι* Ages. 15, 4) || **4** ⟨*σὺν*⟩ *τοῖς* Cor. | *ἑτέροις* **P** || **6** *εὐδοκιμοῦσα* om. **P** || **10. 11** *κατ᾽ αὐτήν* Steph. et editt. || **11** *περὶ τὴν* **C**, sed Lucull. 34, 4 cft. Sint. || **12** *ἀπολαβεῖν* **C** || **13** *βασιλείας* **P** || **15** *αὕτη* **L[1]P** || **16** *λόγον* Rei. | *ἔχει* **L[1]** *ἥκῃ* Br. || **22** *δὲ* om. **P** | *ἐφεπόμενοι* **C** || **23** *οἱ*] *καὶ* **P** || **26** *τὸ*] *τῶι* **PC** || **27** *μὲν* ⟨*οὖν*⟩ Cor.; recipiam deleto *οὖν* p. 205, 1 | *φησὶν* **L[1]P**

δ' ἀπὸ γνώμης· ὅτι δ' οὖν μετενόησε ταχὺ καὶ κατασβέσαι d
προσέταξεν, ὁμολογεῖται.

39. Φύσει δ' ὢν μεγαλοδωρότατος, ἔτι μᾶλλον ἐπέδω-
κεν εἰς τοῦτο τῶν πραγμάτων αὐξομένων· καὶ προσῆν
235 Z[1] ἡ φιλοφροσύνη, μεθ' ἧς μόνης ὡς ἀληθῶς οἱ διδόντες
6 χαρίζονται. μνησθήσομαι δ' ὀλίγων. Ἀρίστων ὁ τῶν 2
Παιόνων ἡγούμενος, ἀποκτείνας πολέμιον ἄνδρα καὶ τὴν
κεφαλὴν ἐπιδειξάμενος αὐτῷ, „τοῦτ'" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ
παρ' ἡμῖν ἐκπώματος χρυσοῦ τιμᾶται τὸ δῶρον." ὁ δ'
10 Ἀλέξανδρος γελάσας „κενοῦ γ'" εἶπεν, „ἐγὼ δέ σοι μεστὸν
ἀκράτου προπίομαι." τῶν δὲ πολλῶν τις Μακεδόνων 3
ἤλαυνεν ἡμίονον, βασιλικὸν χρυσίον κομίζοντα· κάμνοντος e
δὲ τοῦ κτήνους, αὐτὸς ἀράμενος ἐκόμιζε τὸ φορτίον.
ἰδὼν οὖν ὁ βασιλεὺς θλιβόμενον αὐτὸν σφόδρα καὶ
15 πυθόμενος τὸ πρᾶγμα, μέλλοντος κατατίθεσθαι, „μὴ
κάμῃς" εἶπεν, „ἀλλὰ πρόσθες ἔτι τὴν λοιπὴν ὁδὸν ἐπὶ
τὴν σκηνήν, ἑαυτῷ τοῦτο κομίσας." ὅλως δ' ἤχθετο τοῖς 4
μὴ λαμβάνουσι μᾶλλον ἢ τοῖς αἰτοῦσι. καὶ Φωκίωνι μὲν
ἔγραψεν ἐπιστολήν, ὡς οὐ χρησόμενος αὐτῷ φίλῳ τὸ
20 λοιπόν, εἰ διωθοῖτο τὰς χάριτας. Σεραπίωνι δὲ τῶν ἀπὸ 5
σφαίρας τινὶ νεανίσκων οὐδὲν ἐδίδου διὰ τὸ μηδὲν αἰτεῖν.
ὡς οὖν εἰς τὸ σφαιρίζειν παραγενόμενος ὁ Σεραπίων ἄλλοις
ἔβαλλε τὴν σφαῖραν, εἰπόντος δὲ τοῦ βασιλέως „ἐμοὶ δ' οὐ f
325 S δίδως;" „οὐ γὰρ αἰτεῖς" εἶπε, τούτῳ μὲν δὴ γελάσας
25 πολλὰ δέδωκε. Πρωτέᾳ δέ τινι τῶν περὶ σκώμματα καὶ 6
πότον οὐκ ἀμούσων ἔδοξε δι' ὀργῆς γεγονέναι· τῶν δὲ
φίλων δεομένων κἀκείνου δακρύοντος, ἔφη διαλλάτ-

3 Zon. 4, 11, p. 294, 12 || 6 Curt. 4, 9, 24. 25 || 18 Plut. Phoc. 18, 6 || 25 cf. Ath. 4, 129a

[ΛPQ] 4 εἰς] πρὸς C Zon. | αὐξομένων C Zon.: αὐξουμένων P αὐξανομένων ΛM | αὐξ. αὐτῷ Zon. || 4.5 προσηνῆ P προσηνεῖ Q || 6 ὀλίγων ἀρίστων. ὁ τῶν: em. Anon. || 10 καινοῦ, sed ε s. s. m. 1, P || 11 προπίωμαι Q || 14 αὐτὸν ante ὁ βασιλεὺς hab. Q || 17 σεαυτῷ L[2] || 20 διωθεῖτο P || 21 νεανίσκῳ C || 22 ὁ om. Λ | ἄλλους P || 23 ἔβαλε Λ | δὲ[1] om. C Cor. || 24 μὲν διαγελάσας Br. | γελάσας ὁ βασιλεὺς P || 25 ἔδωκε M Sch. Sint. | τῶν Q: τὸν ΛP || 26 ἄμουσον P ἀμούσῳ C

τεσθαι· κἀκεῖνος „οὐκοῦν" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ δός τί μοι
πιστὸν πρῶτον." ἐκέλευσεν οὖν αὐτῷ πέντε τάλαντα δο-
688 7 θῆναι. περὶ δὲ τῶν τοῖς φίλοις καὶ τοῖς σωματοφύλαξι 236 Z¹
νεμομένων πλούτων, ἡλίκον εἶχον ὄγκον, ἐμφαίνει δι'
ἐπιστολῆς Ὀλυμπιάς, ἣν ἔγραψε πρὸς αὐτόν. „ἄλλως" 5
φησὶν „εὖ ποίει τοὺς φίλους καὶ ἐνδόξους ἔχε· νῦν δ' ἰσο-
βασιλέας πάντας ποιεῖς, καὶ πολυφιλίας παρασκευάζεις
8 αὐτοῖς, ἑαυτὸν δ' ἐρημοῖς." πολλάκις δὲ τοιαῦτα τῆς
Ὀλυμπιάδος γραφούσης, ἐφύλαττεν ἀπόρρητα τὰ γράμ-
ματα, πλὴν ἅπαξ Ἡφαιστίωνος ὥσπερ εἰώθει λυθεῖσαν 10
ἐπιστολὴν αὐτῷ συναναγινώσκοντος, οὐκ ἐκώλυσεν, ἀλλὰ
τὸν δακτύλιον ἀφελόμενος τὸν αὑτοῦ, προσέθηκε τῷ
b 9 ἐκείνου στόματι τὴν σφραγῖδα. Μαζαίου δὲ τοῦ μεγίστου
παρὰ Δαρείῳ γενομένου παιδὶ σατραπείαν ἔχοντι δευτέραν
προσετίθει μείζονα. παραιτούμενος δ' ἐκεῖνος εἶπεν· „ὦ 15
βασιλεῦ, τότε μὲν ἦν εἷς Δαρεῖος, νῦν δὲ σὺ πολλοὺς
10 πεποίηκας Ἀλεξάνδρους." Παρμενίωνι μὲν οὖν τὸν Βαγώου
ἔδωκεν οἶκον, ἐν ᾧ λέγεται τῶν περισσῶν ἱματισμόν
11 χιλίων ταλάντων εὑρεθῆναι. πρὸς δ' Ἀντίπατρον ἔγραφε
κελεύων ἔχειν φύλακας τοῦ σώματος ὡς ἐπιβουλευόμε- 20
12 νον. τῇ δὲ μητρὶ πολλὰ μὲν ἐδωρεῖτο καὶ κατέπεμπεν,
οὐκ εἴα δὲ πολυπραγμονεῖν οὐδὲ παραστρατηγεῖν· ἐγκα-
c 13 λούσης δὲ πρᾴως ἔφερε τὴν χαλεπότητα. πλὴν ἅπαξ ποτ'
Ἀντιπάτρου μακρὰν κατ' αὐτῆς γράψαντος ἐπιστολήν, 237 Z¹
ἀναγνοὺς ἀγνοεῖν εἶπεν Ἀντίπατρον, ὅτι μυρίας ἐπιστολὰς 25
ἓν δάκρυον ἀπαλείφει μητρός.

8 mor. 180d. 332f. 340a. Diod. 17, 114, 3 || **21** cf. Arr. an. 7, 12, 5–7. Diod. 17, 118, 1. Iustin. 12, 14, 3

[**ΛPQ**] **4** *πλοῦτον* **P** | *εἶχεν* **Λ** || **6** *ἐνδόξους* Vulc.: *ἐνδόξως*; an praestat *ἐν δόξῃ*? | *ἔχε* Zie.: *ἄγε* (*εὖ ἐποίεις τ. φ. καὶ ἔνδοξος ἐγένου* Rei.) || **8** *σεαυτὸν* **L²** || **14** *δαρίω* **L¹** | *γενομένωι*: corr. Aldina | *σατραπίαν* **L¹P** || **17** *βαγόου* **Λ** || **17.18** *Βαγώου ἔδωκεν* hiant; num *δέδωκεν* ut p. 205, 25? || **18** *τῶν περισσῶν* Anon.: *τῶν περὶ σούσων* **ΛPM** *τῶν περὶ σοῦσα* **C** || **18.19** *χιλ. ταλ. εὑρ. ἱματ.*: trp. Zie. (*τὸν περὶ Σοῦσα* post *οἶκον* pon. Schmieder Cor. *τὸν Βαγ. τῶν περὶ Σοῦσα ἔδ. οἶκ. ἐν ᾧ λέγ. χιλ. ταλ. ἱματ. εὑρ.* Sint.) || **19** *ἔγραψε* temere Sint. || **24** *Ἀντιπάτρου* om. **L¹**, post *μακρὰν* add. **L²**, fort. recte

326 S **40.** Ἐπεὶ δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἑώρα παντάπασιν ἐκτετρυφηκότας καὶ φορτικοὺς ταῖς διαίταις καὶ πολυτελείαις ὄντας, ὥσθ' Ἅγνωνα μὲν τὸν Τήϊον ἀργυροῦς ἐν ταῖς κρηπῖσιν ἥλους φορεῖν, Λεοννάτῳ δὲ πολλαῖς καμήλοις
5 ἀπ' Αἰγύπτου κόνιν εἰς τὰ γυμνάσια παρακομίζεσθαι, Φιλώτᾳ δὲ πρὸς θήρας σταδίων ἑκατὸν αὐλαίας † γεγονέναι, μύρῳ δὲ χρωμένους ἰέναι πρὸς ἄλειμμα καὶ λουτρὸν ὅσῳ ⟨πρότερον⟩ οὐδ' ἐλαίῳ, τρίπτας δὲ καὶ κατευναστὰς περιαγομένους, ἐπετίμησε πρᾴως καὶ φιλοσόφως, θαυ- 2 d
10 μάζειν φάμενος, εἰ τοσούτους ἠγωνισμένοι καὶ τηλικούτους ἀγῶνας, οὐ μνημονεύουσιν ὅτι τῶν καταπονηθέντων οἱ καταπονήσαντες ἥδιον καθεύδουσιν, οὐδ' ὁρῶσι τοῖς Περσῶν βίοις τοὺς ἑαυτῶν παραβάλλοντες, ὅτι δουλικώτατον μέν ἐστι τὸ τρυφᾶν, βασιλικώτατον δὲ τὸ πονεῖν.
15 „καίτοι πῶς ἄν τις" ἔφη „δι' ἑαυτοῦ θεραπεύσειεν ἵππον 3 ἢ λόγχην ἀσκήσειεν ἢ κράνος, ἀπειθικὼς τοῦ φιλτάτου σώματος ἅπτεσθαι τὰς χεῖρας;" „οὐκ ἴστ'" εἶπεν „ὅτι τοῦ κρατεῖν πέρας ἡμῖν ἐστι τὸ μὴ ταὐτὰ ποιεῖν τοῖς κεκρατημένοις;" ἐπέτεινεν οὖν ἔτι μᾶλλον αὐτὸς ἑαυτόν, 4
20 ἐν ταῖς στρατείαις καὶ τοῖς κυνηγεσίοις κακοπαθῶν καὶ e παραβαλλόμενος, ὥστε καὶ Λάκωνα πρεσβευτήν, παρα- *a.332*
238 Z¹ γενόμενον αὐτῷ λέοντα καταβάλλοντι μέγαν, εἰπεῖν· „καλῶς γ' Ἀλέξανδρε πρὸς τὸν λέοντα ἠγώνισαι περὶ τᾶς βασιλείας." τοῦτο τὸ κυνήγιον Κρατερὸς εἰς Δελφοὺς 5
25 ἀνέθηκεν, εἰκόνας χαλκᾶς ποιησάμενος τοῦ λέοντος καὶ

1 Zon. 4, 11, p. 294, 14 || **3** Ath. 12, 539c. Ael. v. h. 9, 3 || **24** Plin. n. h. 34, 64. Bull. corr. hell. 21, 598. 22, 566

[ΛPQ] **1** ἑαυτὸν C || **2.3** φορτικοὺς διαίτας ὥστε L¹, ταῖς et -ταις καὶ πολ. ὄν- add. L² || **3** ἄγνων P ἄγνωνα plerique || **6** ἠκολουθηκέναι Zie. cl. Ath. || **7** χριομένους Cor. | ἰέναι del. Sol. | ἄλειμα P || **8** ὅσῳ ⟨πρότερον⟩ Zie.: ὅσους codd. ὅσους ο. ἐλ. ⟨πρὸ τοῦ⟩ vel ⟨πρότερον⟩ Rei. οὓς ο. ἐλ. ⟨πρότερον⟩ Cor. | δὲ] τε Cor. | κατέραστὰς P || **11** καταπονουμένων Λ || **18** πέρας] ἐπὶ τοῦ κεφάλαιον, ἡ κορωνίς, ἐνθάδε τὸ πέρας, ὡς ἄριστα ἡρμήνευσεν ὁ A(myot), *le comble de nostre victoire* Cor. | ἡμῖν om. L || **18.19** μὴ καταποιεῖν τοὺς κεκρατημένους P || **20** ταῖς κυνηγεσίαις ΛΜ || **22** καταβάλλοντα L¹ -βαλόντι C || **23** περὶ τὰς L¹P περὶ τῆς C

*τῶν κυνῶν, καὶ τοῦ βασιλέως τῷ λέοντι συνεστῶτος, καὶ
αὐτοῦ προσβοηθοῦντος, ὧν τὰ μὲν Λύσιππος ἔπλασε, τὰ
δὲ Λεωχάρης.*

41. *Ἀλέξανδρος μὲν οὖν ἑαυτὸν ἀσκῶν ἅμα καὶ τοὺς
ἄλλους παροξύνων πρὸς ἀρετὴν ἐκινδύνευεν· οἱ δὲ φίλοι* 5
διὰ πλοῦτον καὶ ὄγκον ἤδη τρυφᾶν βουλόμενοι καὶ σχο-
f *λάζειν, ἐβαρύνοντο τὰς πλάνας καὶ τὰς στρατείας, καὶ
κατὰ μικρὸν οὕτω προῆλθον εἰς τὸ βλασφημεῖν καὶ κακῶς* 327 S
2 *λέγειν αὐτόν. ὁ δὲ καὶ πάνυ πρᾴως ἐν ἀρχῇ πρὸς ταῦτα
διέκειτο, φάσκων βασιλικὸν εἶναι τὸ κακῶς ἀκούειν εὖ* 10
3 *ποιοῦντα. καίτοι τὰ μὲν μικρότατα τῶν γενομένων τοῖς
συνήθεσι παρ' αὐτοῦ σημεῖα μεγάλης ὑπῆρχεν εὐνοίας*
4 *καὶ τιμῆς· ὧν ὀλίγα παραθήσομαι. Πευκέστᾳ μὲν ἔγραψε
μεμφόμενος, ὅτι δηχθεὶς ὑπ' ἄρκτου τοῖς μὲν ἄλλοις*
689 *ἔγραψεν, αὐτῷ δ' οὐκ ἐδήλωσεν. „ἀλλὰ νῦν γε" φησί* 15
„γράψον τε πῶς ἔχεις, καὶ μή τινές σε τῶν συγκυνηγε-
5 *τούντων ἐγκατέλιπον, ἵνα δίκην δῶσι." τοῖς δὲ περὶ
Ἡφαιστίωνα διὰ πράξεις τινὰς ἀποῦσιν ἔγραψεν, ὅτι
παιζόντων αὐτῶν πρὸς ἰχνεύμονα τῷ Περδίκκου δορατίῳ*
6 *περιπεσὼν Κρατερὸς τοὺς μηροὺς ἐτρώθη. Πευκέστα δὲ* 20
*σωθέντος ἔκ τινος ἀσθενείας, ἔγραψε πρὸς Ἀλέξιππον τὸν
ἰατρὸν εὐχαριστῶν. Κρατεροῦ δὲ νοσοῦντος ὄψιν ἰδὼν* 239 Z¹
καθ' ὕπνον, αὐτός τέ τινας θυσίας ἔθυσεν ὑπὲρ αὐτοῦ,
7 *κἀκεῖνον [θῦσαι] ἐκέλευσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Παυσανίᾳ τῷ
ἰατρῷ βουλομένῳ τὸν Κρατερὸν ἐλλεβορίσαι, τὰ μὲν* 25
b *ἀγωνιῶν, τὰ δὲ παραινῶν ὅπως χρήσηται τῇ φαρμακείᾳ.*
8 *τοὺς δὲ πρώτους τὴν Ἀρπάλου φυγὴν καὶ ἀπόδρασιν ἀπαγ-
γείλαντας ἔδησεν, Ἐφιάλτην καὶ Κίσσον, ὡς καταψευδο-*
9 *μένους τοῦ ἀνδρός. ἐπεὶ δέ, τοὺς ἀσθενοῦντας αὐτοῦ καὶ*

5 Zon. 4, 11, p. 294, 20 || **29** mor. 180f. 339c

[**ΛPQ**] **2** *αὐτοῦ* codd. || **11** *μὲν* om. **BD** Cor. Sint., sed *δὲ* p. 209, 9 respondere monet Rei. | *γινομένων* Sch. || **16** *τε* Anon.: *τὸ* codd. (sed *τὰ* L¹), om. **M** Rei. Sint. *θ' ὅπως* Cor. || **20** *κρατερῶς* **P** || **23** *ἔθυεν* **Λ** || **24** *κἀκείνωι*: em. Sint. | *θῦσαι* del. Zie. *θύειν* Benseler *ἐκέλευσε θῦσαι* Sint. || **25** *ἐλεβορίσαι* **P** || **26** *χρήσεται* Cor. Sint. | *φαρμσκία* L¹ || **27** *φυγὴν*] *κλοπὴν* Cast.; malim [*φυγὴν καὶ*]

γέροντας εἰς οἶκον ἀποστέλλοντος, Εὐρύλοχος Αἰγαῖος ἐνέγραψεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς νοσοῦντας, εἶτα φωραθεὶς ἔχων οὐδὲν κακόν, ὡμολόγησε Τελεσίππας ἐρᾶν καὶ συνεπακολουθεῖν ἐπὶ θάλασσαν ἀπιούσης ἐκείνης, ἠρώτησε
5 τίνων ἀνθρώπων ἐστὶ τὸ γύναιον. ἀκούσας δ' ὅτι τῶν ἐλευ- 10
θέρων ἑταιρῶν „ἡμᾶς μὲν" εἶπεν „ὦ Εὐρύλοχε συνερῶντας ἔχεις· ὅρα δ' ὅπως πείθωμεν ἢ λόγοις ἢ δώροις τὴν Τελεσίππαν, ἐπειδήπερ ἐξ ἐλευθέρων ἐστί."

328 S **42.** Θαυμάσαι δ' αὐτόν ἐστιν, ὅτι καὶ μέχρι τοιούτων c
10 ἐπιστολῶν τοῖς φίλοις ἐσχόλαζεν· οἷα γράφει παῖδα Σελεύκου εἰς Κιλικίαν ἀποδεδρακότα κελεύων ἀναζητῆσαι, καὶ Πευκέσταν ἐπαινῶν ὅτι Νίκωνα Κρατεροῦ δοῦλον συνέλαβε, καὶ Μεγαβύζῳ περὶ τοῦ θεράποντος τοῦ ἐν τῷ ἱερῷ καθεζομένου, κελεύων αὐτὸν ἂν δύνηται συλλαβεῖν
240 Z[1] ἔξω τοῦ ἱεροῦ προκαλεσάμενον, ἐν δὲ τῷ ἱερῷ μὴ προσ-
16 άπτεσθαι. λέγεται δὲ καὶ τὰς δίκας διακρίνων ἐν ἀρχῇ 2
τὰς θανατικὰς τὴν χεῖρα τῶν ὤτων τῷ ἑτέρῳ προστιθέναι τοῦ κατηγόρου λέγοντος, ὅπως τῷ κινδυνεύοντι καθαρὸν φυλάττηται καὶ ἀδιάβλητον. ἀλλ' ὕστερόν γ' αὐτὸν ἐξ- 3
20 ετράχυναν αἱ πολλαὶ διαβολαί, διὰ τῶν ἀληθῶν πάροδον d
⟨καὶ⟩ πίστιν ἐπὶ τὰ ψευδῆ λαβοῦσαι, καὶ μάλιστα κακῶς 4
ἀκούων ἐξίστατο τοῦ φρονεῖν, καὶ χαλεπὸς ἦν καὶ ἀπαραίτητος, ἅτε δὴ τὴν δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν καὶ τῆς βασιλείας ἠγαπηκώς.

16 Zon. 4, 11, p. 294, 27 || **19** Zon. 4, 11, p. 294, 24

[**ΛPQ**] **1** *Εὐρύλοχος Αἰγαῖος*] *Ἀντιγένης* (*ὁ Πελληναῖος*) mor. bis || **2** *ἀνέγραψεν Λ ἀπογεγραμμένος* mor. 181a *ἀπογραψάμενος* mor. 339c, unde *ἀπέγραψεν* Zie. || **3** *τελεσίππης* mor. 339d || **7** *δώροις ἢ λόγοις Λ* (*ἐπαγγελλόμενοι καὶ διδόντες* mor. 339d) || **8** *ἐλευθέρας*: em. Anon. || **10** *ἐπιστέλλων* Rei. | *οἵας* Ri.; malui colon ponere | *παῖδες* L | *Σέλευκον* Sint. propter hiatum; fort. nomen servi excidit || **13** *Μεγάβυξος* vocatur Dittenberger Syll.[3] 282, 1 et ut vid. Plin. n. h. 35, 93; cf. W. Schulze, Kl. Schr. 271, 3 || **14** *ἱερῷ*] scil. Dianae Ephesiae || **15** *προκαλεσάμενος*: corr. Sch. || **20. 21** *παρόδων πίστιν*: em. Cor. [*πίστιν*] Rei. Sint. cl. Agid. 2, 1. mor. 345c. 703d. 821c. *πάροδον πιστὴν* Emp. || **22** *χαλεπῶς* **P**

a.330 5 Τότε δ' ἐξήλαυνεν ἐπὶ Δαρεῖον, ὡς πάλιν μαχούμενος· ἀκούσας δὲ τὴν ὑπὸ Βήσσου γενομένην αὐτοῦ σύλληψιν, ἀπέλυσε τοὺς Θεσσαλοὺς οἴκαδε, δισχίλια τάλαντα δωρεὰν 6 ἐπιμετρήσας ταῖς μισθοφοραῖς. πρὸς δὲ τὴν δίωξιν, e ἀργαλέαν καὶ μακρὰν γινομένην (ἕνδεκα γὰρ ἡμέραις 5 ἱππάσατο τρισχιλίους καὶ τριακοσίους σταδίους), ἀπηγόρευσαν μὲν οἱ πλεῖστοι, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἄνυδρον. 7 ἔνθα δὴ Μακεδόνες ἀπήντησαν αὐτῷ τινες ὕδωρ ἐν ἀσκοῖς ἐφ' ἡμιόνων κομίζοντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, καὶ θεασάμενοι τὸν Ἀλέξανδρον ἤδη μεσημβρίας οὔσης κακῶς ὑπὸ δίψους 10 8 ἔχοντα, ταχὺ πλησάμενοι κράνος προσήνεγκαν. πυθομένου δ' αὐτοῦ τίσι κομίζοιεν, „υἱοῖς" ἔφασαν „ἰδίοις· ἀλλὰ σοῦ ζῶντος ἑτέρους ποιησόμεθα, κἂν ἐκείνους ἀπο- 9 λέσωμεν." ταῦτ' ἀκούσας, ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας τὸ κρά- 241 Z' νος· περιβλέψας δὲ καὶ θεασάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν 15 f ἱππεῖς ἅπαντας ἐγκεκλικότας ταῖς κεφαλαῖς καὶ πρὸς αὐτὸν ἀποβλέποντας, ἀπέδωκεν οὐ πιών, ἀλλ' ἐπαινέσας 329 S τοὺς ἀνθρώπους „ἂν γὰρ αὐτὸς" ἔφη „πίω μόνος, ἀθυ- 10 μήσουσιν οὗτοι." θεασάμενοι δὲ τὴν ἐγκράτειαν αὐτοῦ καὶ μεγαλοψυχίαν οἱ ἱππεῖς ἄγειν ἀνέκραγον θαρροῦντα 20 καὶ τοὺς ἵππους ἐμάστιζον· οὔτε γὰρ κάμνειν οὔτε διψᾶν οὐθ' ὅλως θνητοὺς εἶναι νομίζειν αὐτούς, ἕως ἂν ἔχωσι βασιλέα τοιοῦτον.

690 **43.** Ἡ μὲν οὖν προθυμία πάντων ἦν ὁμοία, μόνους δέ φασιν ἑξήκοντα συνεισπεσεῖν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν 25

1 Arr. an. 3, 19, 5–21, 8. Diod. 17, 73, 1. 2. Curt. 5, 8–13. Itiner. Al. 68. 69. Ps.-Callisth. 2, 20, 1–4. Iul. Val. 2, 31. Zon. 4, 11, p. 294, 31 || **8** Curt. 7, 5, 10–13. Arr. an. 6, 26, 1–3. Polyaen. 4, 3, 25. Frontin. strat. 1, 7, 7. Arsen. viol. apophth. Alex. p. 98 Walz. Zon. 4, 11, p. 295, 2 || **24** Arr. an. 3, 21, 9. 10. Diod. 17, 73, 3. 4. Curt. 5, 13. Iustin. 11, 15. Ael. n. a. 6, 25. Ps.-Callisth. 2, 20, 5–12. Iul. Val. 2, 32. 33

[**ΛPQ**] **1** δὲ **C**: δὴ **ΛPM** || **7** κατὰ] διὰ vel παρὰ Rei. | ἄνυδρον **C**: ἀνυδρίαν cet. (διά τε τὴν χαλεπότητα τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν ἀνυδρίαν Zon.) || **8** τινὲς ante ἀπήντησαν hab. codd. praeter **C** || **13** σοῦ σώζοντος **P** || **17** αὐτὸν ἀποβλέποντας Zon.: ποτὸν (τὸ ποτὸν **C**) βλέποντας | ἐπέδωκεν Zon. || **25** συνεκπεσεῖν: em. Sch. | τὰ στρατόπεδα **PQ**

πολεμίων. ἔνθα δὴ πολὺν μὲν ἄργυρον καὶ χρυσὸν ἐρριμμένον ὑπερβαίνοντες, πολλὰς δὲ παίδων καὶ γυναικῶν ἁρμαμάξας ἡνιόχων ἐρήμους διαφερομένας παρερχόμενοι, τοὺς πρώτους ἐδίωκον, ὡς ἐν ἐκείνοις Δαρεῖον ὄντα. μόλις 3 δ' εὑρίσκεται πολλῶν ἀκοντισμάτων κατάπλεως τὸ σῶμα κείμενος ἐν ἁρμαμάξῃ, μικρὸν ἀπολείπων τοῦ τελευτᾶν· ὅμως δὲ καὶ πιεῖν ᾔτησε, καὶ πιὼν ὕδωρ ψυχρόν, εἶπε πρὸς τὸν δόντα Πολύστρατον· „ὦ ἄνθρωπε, τοῦτό μοι πέρας 4 γέγονε δυστυχίας ἁπάσης, εὖ παθεῖν ἀμείψασθαι μὴ δυνάμενον· ἀλλ' Ἀλέξανδρος ἀποδώσει σοι τὴν χάριν, Ἀλεξάνδρῳ δ' οἱ θεοὶ τῆς εἰς μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐπιεικείας, ᾧ ταύτην δίδωμι τὴν δεξιὰν διὰ σοῦ." ταῦτ' εἰπὼν καὶ λαβόμενος τῆς τοῦ Πολυστράτου χειρός, ἐξέλιπεν.

Ἀλέξανδρος δ' ὡς ἐπῆλθεν, ἀλγῶν τε τῷ πάθει φανερὸς 5 ἦν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα λύσας ἐπέβαλε τῷ σώματι καὶ περιέστειλε. καὶ Βῆσσον μὲν ὕστερον εὑρὼν διεσφενδόνησεν, 6 ὀρθίων δένδρων εἰς ταὐτὸ καμφθέντων ἑκατέρῳ μέρος προσαρτήσας τοῦ σώματος, εἶτα μεθεὶς ἑκάτερον, ὡς ὥρμητο ῥύμῃ φερόμενον, τὸ προσῆκον αὐτῷ μέρος νείμασθαι. τότε δὲ τοῦ Δαρείου τὸ μὲν σῶμα κεκοσμη- 7 μένον βασιλικῶς πρὸς τὴν μητέρ' ἀπέστειλε, τὸν δ' ἀδελφὸν Ἐξάθρην εἰς τοὺς ἑταίρους ἀνέλαβεν.

44. Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἀκμαιοτάτης δυνάμεως εἰς

15 mor. 332f || 17 Arr. an. 3, 30, 3—5. 4, 7, 3. Diod. 17, 83, 8. 9. Curt. 7, 5, 36—43. 10, 10. Iustin. 12, 5, 10. 11. epit. Mett. 14. Ps.-Callisth. 2, 21, 24—26. Iul. Val. 2, 37 || 21 Arr. an. 3, 22, 1. Diod. 17, 73, 3. Iustin. 11, 15, 14. 15. Plin. n. h. 36, 132 || 22 Curt. 6, 2, 9. 11. (7, 5, 40) || 24 Arr. an. 3, 23, 1 sqq. Diod. 17, 75. Curt. 6, 4, 1 sqq. Iustin. 12, 3, 4. Zon. 4, 11, p. 295, 25

[ΛPQ] 1.2 ὑπερβαίνοντες ἐρριμμένον C || 3 παραφερομένας Q | διερχόμενοι C || 4 ἐν om. L[1]P || 6 ἀπολιπὼν C || 13 πολυκράτου L[1] || 14 ἐξέλειπεν L[1] || 18 ἑκατέρωθεν L[1] || 19 μέρει C || 20 προσῆκον] προσημμένον Zie. || 23 Ἐξάθρην] Ὀξάθρην vel Ὀξυάθρην vel Ὀξυάτρην vocant alii, v. Roos ad Arr. an. 7, 4, 5 | ἑτέρους P

a.330 Ὑρκανίαν κατέβαινε, καὶ πελάγους ἰδὼν κόλπον οὐκ ἐλάττονα μὲν τοῦ Πόντου φανέντα, γλυκύτερον δὲ τῆς ἄλλης θαλάττης, σαφὲς μὲν οὐδὲν ἔσχε πυθέσθαι περὶ αὐτοῦ, μάλιστα δ' εἴκασε τῆς Μαιώτιδος λίμνης ἀνα-
2 κοπὴν εἶναι. καίτοι τούς γε φυσικοὺς ἄνδρας οὐκ ἔλαθε 5
τἀληθές, ἀλλὰ πολλοῖς ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς Ἀλεξάνδρου
d στρατείας ἱστορήκασιν, ὅτι τεσσάρων κόλπων εἰσεχόντων ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάσσης βορειότατος οὗτός ἐστι, τὸ Ὑρκάνιον πέλαγος καὶ Κάσπιον ὁμοῦ προσαγορευόμενον.
3 Ἐνταῦθα τῶν βαρβάρων τινὲς ἀπροσδοκήτως περι- 243 Z[1]
τυχόντες τοῖς ἄγουσι τὸν ἵππον αὐτοῦ τὸν Βουκεφάλαν 11
4 λαμβάνουσιν. ὁ δ' ἤνεγκεν οὐ μετρίως, ἀλλὰ κήρυκα πέμψας ἠπείλησε πάντας ἀποκτενεῖν μετὰ τέκνων καὶ
5 γυναικῶν, εἰ τὸν ἵππον αὐτῷ μὴ ἀναπέμψειαν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν ἵππον [αὐτῷ] ἄγοντες ἧκον ⟨αὐτῷ⟩ καὶ τὰς πόλεις 15
ἐγχειρίζοντες, ἐχρήσατο φιλανθρώπως πᾶσι καὶ τοῦ ἵππου λύτρα τοῖς λαβοῦσιν ἔδωκεν.

45. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν Παρθικὴν ἀναζεύξας καὶ σχο-
e λάζων, πρῶτον ἐνεδύσατο τὴν βαρβαρικὴν στολήν, εἴτε βουλόμενος αὐτὸν συνοικειοῦν τοῖς ἐπιχωρίοις νόμοις, 20
ὡς μέγα πρὸς ἐξημέρωσιν ἀνθρώπων τὸ σύνηθες καὶ ὁμόφυλον, εἴτ' ἀπόπειρά τις ὑφεῖτο τῆς προσκυνήσεως αὕτη τοῖς Μακεδόσι, κατὰ μικρὸν ἀνασχέσθαι τὴν ἐκδιαί-
2 τησιν αὐτοῦ καὶ μεταβολὴν ἐθιζομένοις. οὐ μὴν τήν γε Μηδικὴν ἐκείνην προσήκατο, παντάπασι βαρβαρικὴν καὶ 25

1 Arr. an. 5, 5, 4. 26, 1. 7, 16, 1–4. Diod. 18, 5, 4. Curt. 6, 4, 18. 19. Herod. 1, 202. 203. Aristot. meteorol. 2, 354a 3. Plin. 2, 168. Steph. Byz. s. v. *Κασπία θάλασσα*. Herrmann, R. E. X 2275sqq. || **10** Diod. 17, 76, 5–8. Curt. 6, 5, 18–21. Zon. 4, 11, p. 295, 26 || **18** mor. 329f. Arr. an. 4, 7, 4. 8, 4. 9, 9. Diod. 17, 77, 4, 5. Curt. 6, 6, 1. 2. Iustin. 12, 3, 8. 9. Zon. 4, 12, p. 295, 31. Lucian. mort. dial. 14, 4

[**ΛPQ**] **1** *κατέλαβεν*: em. Aldina || **4** *μαιότιδος* **P** || **6** *ἔμπροσθε* **P** || **7** *στρατιᾶς*: em. Steph. || **8** *ἔξωθεν* **C** | *θαλάττης* **P** || **11** *βουκέφαλον* codd. praeter **L**², cf. ad p. 157, 28 || **15** *καί*¹ om. **P** | *αὐτῷ* post *ἧκον* trp. Zie., del. Sint. || **22** *ὁμόστολον* Kurtz *ὁμόφυλον* ⟨*ὄν*⟩ Sch. || **25** *Μηδικὴν ἐκείνην*] *μηδικικὴν* **L**

ἀλλόκοτον οὖσαν, οὐδ' ἀναξυρίδας οὐδὲ κάνδυν οὐδὲ τιάραν a.330
ἔλαβεν, ἀλλ' ἐν μέσῳ τινὰ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς Μηδικῆς
μειξάμενος εὖ πως, ἀτυφοτέραν μὲν ἐκείνης, ταύτης δὲ
331 S σοβαρωτέραν οὖσαν. ἐχρῆτο δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐντυγχάνων 3 f
5 τοῖς βαρβάροις καὶ τοῖς ἑταίροις κατ' οἶκον, εἶτα τοῖς
πολλοῖς οὕτως ἐξελαύνων καὶ χρηματίζων ἑωρᾶτο. καὶ 4
λυπηρὸν μὲν ἦν τοῖς Μακεδόσι τὸ θέαμα, τὴν δ' ἄλλην
244 Z[1] αὐτοῦ θαυμάζοντες ἀρετὴν ᾤοντο δεῖν ἔνια τῶν πρὸς
ἡδονὴν αὐτῷ καὶ δόξαν ἐπιχωρεῖν· ὅς γε πρὸς ἅπασι τοῖς 5
10 ἄλλοις ἔναγχος τόξευμα μὲν εἰς τὴν κνήμην λαβών, ὑφ'
οὗ τῆς κερκίδος ⟨τὸ⟩ ὀστέον ἀποθραυσθὲν ἐξέπεσε, λίθῳ
δὲ πληγεὶς πάλιν εἰς τὸν τράχηλον, ὥστε καὶ ταῖς ὄψεσιν 691
ἀχλὺν ὑποδραμεῖν παραμείνασαν οὐκ ὀλίγον χρόνον, ὅμως 6
οὐκ ἐπαύετο χρώμενος ἑαυτῷ πρὸς τοὺς κινδύνους ἀφειδῶς,
15 ἀλλὰ καὶ τὸν Ὀρεξάρτην διαβὰς ποταμόν, ὃν αὐτὸς ᾤετο
Τάναϊν εἶναι, καὶ τοὺς Σκύθας τρεψάμενος, ἐδίωξεν ἐπὶ
σταδίους ἑκατόν, ἐνοχλούμενος ὑπὸ διαρροίας.

46. Ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ
πολλοὶ λέγουσιν, ὧν καὶ Κλείταρχός ἐστι (FGrH 137 F 15) καὶ
20 Πολύκλειτος (FGrH 128 F 8) καὶ Ὀνησίκριτος (FGrH 134
F 1) καὶ Ἀντιγένης (FGrH 141 F 1) καὶ Ἴστρος (FGrH 334
F 26). Ἀριστόβουλος (FGrH 139 F 21) δὲ καὶ Χάρης ὁ εἰσαγ- 2
γελεύς (FGrH 125 F 12), πρὸς δὲ τούτοις Ἑκαταῖος ὁ Ἐρε- b
τριεὺς (Scr. rer. Alex. M. 49 M.) καὶ Πτολεμαῖος (FGrH 138

9 mor. 327 a. 341 b. Curt. 7, 6, 3 || **11** mor. 341 b || **15** mor. 341 c. Arr. an. 4, 4. Curt. 7, 9, 1–14 || **18** Diod. 17, 77, 1–3. Curt. 6, 5. 24–32. Iustin. 12, 3, 5–7. Strab. 11, 505. (Arr. an. 7, 13, 2. 3). Ps.-Callisth. 3, 25–27. Iul. Val. 3, 44–50

[ΛPQ] **2** ἀνέλαβεν **C** | Μηδικῆς] Μακεδονικῆς Schmieder Cor. cl. mor. 330 a || **3** ἀτυφωτέραν **P** || **5.6** εἶτα τοῖς βαρβαρικοῖς τοῖς πολλοῖς L[1] || **9** ὥς γε L[1] || **11** τὸ add. Zie. cl. mor. 341 b, ante τῆς κερκίδος add. **C** || **15** Ὀρξάντην vocat Arr. 3, 30, 7, Ὀξυάρτην 7, 16, 3, Ἰαξάρτην Strab. 11, 507 sqq. Ptol. 6, 12–14. Plin. 6, 49. Steph. Byz. s. v. Τάναϊς || **16.17** ἐδίωξεν ἵππῳ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους, ὑπὸ διαρρ. ἐνοχλ. mor. 341 c, unde ἵππῳ pro ἐπὶ Sint. || **18** δὲ om. **P** || **20** πολύκριτος: em. Cor. || **23** πρὸς δὲ τούτοις Ἑκ. ὁ Ἐρ. h. l. hab. **C**, post Φιλ. ὁ εἰσαγγ. (p. 214, 2) cet.

F 28a) *καὶ Ἀντικλείδης* (FGrH 140 F 12) *καὶ Φίλων ὁ Θηβαῖος* (FHG III 560 not.) *καὶ Φίλιππος ὁ Θεαγγελεὺς* (FGrH 741 F 4) *καὶ Φίλιππος ὁ Χαλκιδεὺς* (ibid.) *καὶ Δοῦρις ὁ Σάμιος* (FGrH 76 F 46) *πλάσμα φασὶ γεγο-*
3 *νέναι τοῦτο. καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔοικεν Ἀλέξανδρος·* 5
Ἀντιπάτρῳ γὰρ ἅπαντα γράφων ἀκριβῶς, τὸν μὲν Σκύθην 245 Z[1]
φησὶν αὐτῷ διδόναι τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, Ἀμαζόνος
4 *δ' οὐ μνημονεύει. λέγεται δὲ πολλοῖς χρόνοις Ὀνησίκριτος ὕστερον ἤδη βασιλεύοντι Λυσιμάχῳ τῶν βιβλίων τὸ τέταρτον ἀναγινώσκειν, ἐν ᾧ γέγραπται περὶ τῆς Ἀμαζόνος·* 10
τὸν οὖν Λυσίμαχον ἀτρέμα μειδιάσαντα „καὶ ποῦ" φάναι
5 *„τότ' ἤμην ἐγώ;" ταῦτα μὲν οὖν ἄν τις οὔτ' ἀπιστῶν*
c *ἧττον οὔτε πιστεύων μᾶλλον Ἀλέξανδρον θαυμάσειε.*

a.329 **47.** *Φοβούμενος δὲ τοὺς Μακεδόνας μὴ εἰς τὰ ὑπό-* 332 S
λοιπα τῆς στρατείας ἀπαγορεύσωσι, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος 15
εἴασε κατὰ χώραν, τοὺς δ' ἀρίστους ἔχων ἐν Ὑρκανίᾳ μεθ' ἑαυτοῦ, δισμυρίους πεζοὺς καὶ τρισχιλίους ἱππεῖς, ⟨πεῖραν⟩ προσέβαλε, λέγων ὡς νῦν μὲν αὐτοὺς †ἐνύπνιον τῶν βαρβάρων ὁρώντων, ἂν δὲ μόνον ταράξαντες τὴν
2 *Ἀσίαν ἀπίωσιν, ἐπιθησομένων εὐθὺς ὥσπερ γυναιξίν. οὐ* 20
*μὴν ἀλλ' ἀφιέναι γε τοὺς βουλομένους ἔφη, καὶ μαρτυράμενος ὅτι τὴν οἰκουμένην τοῖς Μακεδόσι κτώμενος ἐγκαταλέλειπται, **** μετὰ τῶν φίλων καὶ τῶν ἐθελόντων*
d 3 *στρατεύειν. ταῦτα σχεδὸν αὐτοῖς ὀνόμασιν ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ γέγραπται, καὶ ὅτι ταῦτ' εἰπόντος* 25
αὐτοῦ πάντες ἐξέκραγον, ὅπου βούλεται τῆς οἰκουμένης

6 Arr. an. 4, 15, 2–5. Curt. 8, 1, 9. 10 || **14** Diod. 17, 74, 3. Curt. 6, 2, 15–4, 1. Iustin. 12, 3, 2–4

[**ΛPQ**] **2** *Θεαγγελεὺς* Reinesius: *εἰσαγγελεύς* || **7** *αὐτῶι φησι* **PQ** || **11** *τὸν μὲν οὖν* **P** || **12** *τότε* om. **P** || **14** *μακεδόνας ἀλέξανδρος* **C** || **16** *ἀρίστους ⟨οὓς⟩ εἶχεν . . . προσέλαβε* Cor. || **18** *πεῖραν* add. Zie. cl. p. 215, 1 et Brut. 12, 3 | *προσέβαλε* corr. in *ἐνέβαλε* **L**[2] *προσέλαβε* Anon. *προέβαλε λόγον* Sol. *ἐνέβαλε λόγον* Sint. | *ἐνύπνιον*] *παρόντας* Zie. (cf. Curt. 6, 3, 8 *vestris armis continentur, non suis moribus, et qui praesentes metuunt, in absentia hostes erunt*) || **21** *ἀφιέναι* Bekker: *ἀπιέναι* codd. *ἀφεῖναι* Anon. | *τοῖς βουλομένοις* Cor. | *ἔφη καὶ*] *ἐφῆκε* Cor. Sint. || **23** lac. stat. Zie., e. g. *τὸ λοιπὸν ἔφη* (deinde *στρατεύσειν*) excidisse ratus | *ἐθελοντῶν* Br. || **26** *ὅποι* **M** *ὅπη* **C**

246 Z¹ ἄγειν. δεξαμένων δὲ τούτων τὴν πεῖραν, οὐκέτ' ἦν χαλεπὸν 4
προσαχθῆναι τὸ πλῆθος, ἀλλὰ ῥᾳδίως ἐπηκολούθησεν.

Οὕτω δὴ καὶ τὴν δίαιταν ἔτι μᾶλλον ὡμοίου τε τοῖς 5
ἐπιχωρίοις ἑαυτόν, ἐκείνους τε προσῆγε τοῖς Μακε-
5 δονικοῖς ἔθεσιν, ἀνακράσει καὶ κοινωνίᾳ μᾶλλον δι' εὐ-
νοίας καταστήσεσθαι τὰ πράγματα νομίζων ἢ βίᾳ, μακρὰν
ἀπαίροντος αὐτοῦ. διὸ καὶ τρισμυρίους παῖδας ἐπιλεξάμενος 6
ἐκέλευσε γράμματά τε μανθάνειν Ἑλληνικὰ καὶ Μακε-
δονικοῖς ὅπλοις ἐντρέφεσθαι, πολλοὺς ἐπιστάτας κατα- e
10 στήσας, καὶ τὰ περὶ Ῥωξάνην ἔρωτι μὲν ἐπράχθη, καλὴν 7 a.327
καὶ ὡραίαν ἔν τινι χορῷ παρὰ πότον ὀφθεῖσαν, ἔδοξε δ'
οὐκ ἀνάρμοστα τοῖς ὑποκειμένοις εἶναι πράγμασιν. ἐθάρ- 8
ρησαν γὰρ οἱ βάρβαροι τῇ κοινωνίᾳ τοῦ γάμου, καὶ τὸν
Ἀλέξανδρον ὑπερηγάπησαν, ὅτι σωφρονέστατος. περὶ
15 ταῦτα γεγονὼς οὐδ' ἧς μόνης ἡττήθη γυναικὸς ἄνευ νόμου
θιγεῖν ὑπέμεινεν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν φίλων ἑώρα τῶν μεγίστων Ἡφαι- 9
στίωνα μὲν ἐπαινοῦντα καὶ συμμετακοσμούμενον αὐτῷ,
333 S Κρατερὸν δὲ τοῖς πατρίοις ἐμμένοντα, δι' ἐκείνου μὲν
20 ἐχρημάτιζε τοῖς βαρβάροις, διὰ τούτου δὲ τοῖς Ἕλλησι καὶ f
τοῖς Μακεδόσι· καὶ ὅλως τὸν μὲν ἐφίλει μάλιστα, τὸν 10
δ' ἐτίμα, νομίζων καὶ λέγων ἀεί, τὸν μὲν Ἡφαιστίωνα
φιλαλέξανδρον εἶναι, τὸν δὲ Κρατερὸν φιλοβασιλέα. διὸ 11
247 Z¹ καὶ πρὸς ἀλλήλους ὑπούλως ἔχοντες, συνέκρουον πολλάκις,
25 ἅπαξ δὲ περὶ τὴν Ἰνδικὴν καὶ εἰς χεῖρας ἦλθον σπασά-
μενοι τὰ ξίφη, καὶ τῶν φίλων ἑκατέρῳ παραβοηθούντων,
προσελάσας ⟨ὁ⟩ Ἀλέξανδρος ἐλοιδόρει τὸν Ἡφαιστίωνα

3 cf. ad p. 212, 18 || **7** cf. ad p. 245, 8; Zon. 4, 12, p. 296, 3 || **10** mor. 332e. 338d. Arr. 4, 19, 5. Curt. 8, 4, 23–30. Epit. Mett. 28–31. Zon. 4, 12, p. 296, 6 || **17** Zon. 4, 12, p. 296, 8 || **19** Plut. Eum. 6, 3 || **21** mor. 181d. Diod. 17, 114, 2 || **25** mor. 337a

[**ΛPQ**] **2** *προαχθῆναι*: em. Zie. | ⟨*καὶ*⟩ *τὸ πλ.* Rei. || **3** *ὡμοίου τε* Rei.: *ὡμοιοῦτο* || **4** *ἐκεῖνα*: em. Zie. (nisi mavis *ἔθεσιν* ante *ἑαυτόν* transponere) || **5** *ἀνακράσει* om. **P** || **9** *ἐνστρέφεσθαι* **P** || **11** *χορῷ* Wytt. cl. mor. 332e: *χρόνωι* || **16** *θίγειν* codd. || **17** *τὸν μέγιστον* **C** || **20** *τοῦτο* **L**¹ || **26** *ἑκατέρῳ* om. **P** | *βοηθούντων* **C** || **27** *ὁ* add. **C** ⟨*δ' ὁ*⟩ Zie.

692 *φανερῶς, ἔμπληκτον καλῶν καὶ μαινόμενον, εἰ μὴ συνίησιν ὡς ἐάν τις αὐτοῦ τὸν Ἀλέξανδρον ἀφέληται, μηδέν ἐστιν·*
12 *ἰδίᾳ δὲ καὶ τοῦ Κρατεροῦ πικρῶς καθήψατο, καὶ συναγαγὼν αὐτοὺς καὶ διαλλάξας, ἐπώμοσε τὸν Ἄμμωνα καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, ἦ μὴν μάλιστα φιλεῖν ἀνθρώπων* 5 *ἁπάντων ἐκείνους· ἂν δὲ πάλιν αἴσθηται διαφερομένους, ἀποκτενεῖν ἀμφοτέρους ἢ τὸν ἀρξάμενον. ὅθεν ὕστερον οὐδὲ παίζοντες εἰπεῖν τι πρὸς ἀλλήλους οὐδὲ πρᾶξαι λέγονται.*

48. *Φιλώτας δ' ὁ Παρμενίωνος ἀξίωμα μὲν εἶχεν ἐν* 10 *τοῖς Μακεδόσι μέγα· καὶ γὰρ ἀνδρεῖος ἐδόκει καὶ καρτερικὸς εἶναι, φιλόδωρος δὲ καὶ φιλέταιρος ⟨ὡς⟩ μετ' αὐτὸν*
b 2 *Ἀλέξανδρον οὐδείς. λέγεται γοῦν ὅτι τῶν συνήθων τινὸς αἰτοῦντος ἀργύριον, ἐκέλευσε δοῦναι· φήσαντος δὲ τοῦ διοικητοῦ μὴ ἔχειν, „τί λέγεις;" εἶπεν „οὐδὲ ποτήριον* 15
3 *ἔχεις οὐδ' ἱμάτιον;" ὄγκῳ δὲ φρονήματος καὶ βάρει πλούτου καὶ τῇ περὶ τὸ σῶμα θεραπείᾳ καὶ διαίτῃ χρώμενος ἐπαχθέστερον ἢ κατ' ἰδιώτην, καὶ τοῦτο δὴ τὸ σεμνὸν καὶ ὑψηλὸν οὐκ ἐμμελῶς, ἀλλ' ἄνευ χαρίτων τῷ σολοίκῳ καὶ παρασήμῳ μιμούμενος, ὑποψίαν ⟨εἶχε⟩ καὶ* 20 *φθόνον, ὥστε καὶ Παρμενίωνά ποτ' εἰπεῖν πρὸς αὐτόν·* 248 Z[1]
4 *„ὦ παῖ, χείρων μοι γίνου." πρὸς δ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον*
a.333 c *ἐκ πάνυ πολλῶν χρόνων ἐτύγχανε διαβεβλημένος. ὅτε γὰρ τὰ περὶ Δαμασκὸν ἑάλω χρήματα Δαρείου νικηθέντος* 334 S *ἐν Κιλικίᾳ, πολλῶν σωμάτων κομισθέντων εἰς τὸ στρατόπεδον,* 25 *εὑρέθη γύναιον ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, τῷ μὲν γένει Πυδναῖον, εὐπρεπὲς δὲ τὴν ὄψιν· ἐκαλεῖτο δ' Ἀντι-*
5 *γόνη· τοῦτ' ἔσχεν ὁ Φιλώτας. οἷα δὲ νέος πρὸς ἐρωμένην*

16 mor. 339b. Curt. 6, 8, 3. 11, 1–4. Themist. or. 19, 229d || **23** mor. 339d–f || **28** Zon. 4, 12, p. 296, 14

[*Λ* **PQ**] **1** *φανερῶς* om. L[1] || **2** *ἀφέλῃ* mor. || **8** *παίζοντα* **PC** | *οὐδὲ πρᾶξαι πρὸς ἀλλήλους*: trp. Zie. || **12** *ὡς* h. l. add. Rei., ante *οὐδείς* **C**, *οὕτω* add. post *φιλόδωρος δὲ* Aldina et editt. || **13** *γοῦν* Cor.: *δ' οὖν* || **15** *μηδὲν* **C** || **18** *τοῦτο* Cor.: *τότε* || **19** *ἀλλ' εὖ χαρίτων* **P** || **20** *εἶχε* add. **C** *ἔσχεν* add. post *φθόνον* Aldina et editt. || **26.27** *τὸ μὲν γένος* **C** || **27** *Πελλαῖον* mor. | *Ἀντιγόνα* mor.

καὶ σὺν οἴνῳ πολλὰ φιλότιμα καὶ στρατιωτικὰ παρρησιαζόμενος ἑαυτοῦ τὰ μέγιστα τῶν ἔργων ἀπέφαινε καὶ τοῦ πατρός, Ἀλέξανδρον δὲ μειράκιον ἀπεκάλει, δι' αὐτοὺς τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα καρπούμενον. ταῦτα τῆς γυναικὸς ἐκφε- 6
5 ρούσης πρός τινα τῶν συνήθων, ἐκείνου δ' ὡς εἰκὸς πρὸς ἕτερον, περιῆλθεν εἰς Κρατερὸν ὁ λόγος, καὶ λαβὼν τὸ d γύναιον εἰσήγαγε κρύφα πρὸς Ἀλέξανδρον. ἀκούσας δ' ἐκεῖ- 7 νος ἐκέλευσε φοιτᾶν εἰς ταὐτὸ τῷ Φιλώτᾳ καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ἐκπύθηται τούτου, πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλειν βαδίζουσαν.

10 **49.** Ὁ μὲν οὖν Φιλώτας ἐπιβουλευόμενος οὕτως ἠγνόει καὶ συνῆν τῇ Ἀντιγόνῃ, πολλὰ καὶ πρὸς ὀργὴν καὶ μεγαλαυχίαν κατὰ τοῦ βασιλέως ῥήματα καὶ λόγους ἀνεπιτηδείους προϊέμενος. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, καίπερ καρτερᾶς 2 ἐνδείξεως κατὰ τοῦ Φιλώτου προσπεσούσης, ἐκαρτέρησε
15 σιωπῇ καὶ κατέσχεν, εἴτε θαρρῶν τῇ Παρμενίωνος εὐνοίᾳ πρὸς αὐτόν, εἴτε δεδιὼς τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ τὴν δύναμιν.

Ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ Μακεδὼν ὄνομα Λίμνος ἐκ Χα- 3 e a.330
249 Z[1] λαίστρας [χαλεπῶς] ἐπιβουλεύων Ἀλεξάνδρῳ, Νικόμαχόν τινα τῶν νέων, πρὸς ὃν αὐτὸς ἐρωτικῶς εἶχεν, ἐπὶ τὴν
20 κοινωνίαν τῆς πράξεως παρεκάλει. τοῦ δὲ μὴ δεξαμένου, 4 φράσαντος δὲ τἀδελφῷ ⟨Κε⟩βαλίνῳ τὴν πεῖραν, ἐλθὼν ἐκεῖνος πρὸς Φιλώταν ἐκέλευσεν εἰσάγειν αὐτοὺς πρὸς Ἀλέξανδρον, ὡς περὶ ἀναγκαίων ἔχοντας ἐντυχεῖν καὶ μεγάλων. ὁ δὲ Φιλώτας, ὅ τι δὴ παθὼν (ἄδηλον γάρ ἐστιν), 5
25 οὐ παρῆγεν αὐτούς, ὡς πρὸς ἄλλοις μείζοσι γινομένου τοῦ
335 S βασιλέως· καὶ τοῦτο δὶς ἐποίησεν. οἱ δὲ καθ' ὑπ[ερ]οψίαν 6

17 Arr. an. 3, 26, 1–3. Diod. 17, 79, 1–80, 2. Curt. 6, 7–11. Iustin. 12, 5, 3. Strab. 15, 724. Zon. 4, 12, p. 296, 14

[**ΛPQ**] **9** *τοῦτο*: em. Sint. || **11** *καὶ*[2] del. Rei. || **12** *κατὰ τοῦ βασιλέως* post *λόγους* hab. **PM**, post *ἀνεπιτηδείους* **C** || **13** *τερᾶς*] incipit **H** || **15** *εὐνοίᾳ* om. **P** || **17** *Δίμνος* Diod. et Curt., item p. 218, 2. 6. 10 || **18** *χαλεπῶς* del. Rei. || **21** *Κεβαλίνῳ* Anon. ex Diod. et Curt.: *βαλείνωι* **ΛP**[1] *βαλίνωι* **QP**[2] || **22–24** *πρὸς Ἀλέξ. — μεγάλων* om. **Λ** post *γάρ ἐστι* hab., sed *ὡς* om. et *ἔχοντος* pro *ἔχοντας* **P** *εἰσάγειν αὐτοὺς ὅτι δὴ παθὼν ἄδηλο πρὸς ἀλέξανδρον κτλ.* **H** || **24** *Φιλώτας* om. **Λ** || **25** *γιγνομένου* **ΛM** *γενομένου* **C** || **26** *ἐποίησαν*: em. Steph. | *ὑπεροψίαν*: em. Br.

a. 330 f ἤδη τοῦ Φιλώτου τραπόμενοι πρὸς ἕτερον καὶ δι' ἐκείνου
τῷ Ἀλεξάνδρῳ προσαχθέντες, πρῶτον μὲν τὰ τοῦ Λίμνου
κατεῖπον, ἔπειτα παρεδήλωσαν ἡσυχῇ τὸν Φιλώταν ὡς
7 ἀμελήσειεν αὐτῶν δὶς ἐντυχόντων. καὶ τοῦτο δὴ σφόδρα
παρώξυνε τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τοῦ πεμφθέντος ἐπὶ τὸν 5
Λίμνον, ὡς ἠμύνετο συλλαμβανόμενος, ἀποκτείναντος
αὐτόν, ἔτι μᾶλλον διεταράχθη, τὸν ἔλεγχον ἐκπεφευγέναι
693 8 τῆς ἐπιβουλῆς νομίζων, καὶ πικρῶς ἔχων πρὸς τὸν Φιλώταν
ἐπεσπάσατο τοὺς πάλαι μισοῦντας αὐτόν, ἤδη φανερῶς
λέγοντας, ὡς ῥᾳθυμία τοῦ βασιλέως εἴη Λίμνον οἰομένου 10
Χαλαιστραῖον ἄνθρωπον ἐπιχειρῆσαι τολμήματι τοσούτῳ
9 καθ' αὐτόν· ἀλλὰ τοῦτον μὲν ὑπηρέτην εἶναι, μᾶλλον δ'
ὄργανον ἀπὸ μείζονος ἀρχῆς ἀφιέμενον, ἐν ἐκείνοις δὲ
τὴν ἐπιβουλὴν ζητητέον οἷς μάλιστα ταῦτα λανθάνειν
10 συνέφερε. τοιούτοις λόγοις καὶ ὑπονοίαις ἀναπετάσαντος 15
τὰ ὦτα τοῦ βασιλέως, ἐπῆγον ἤδη μυρίας κατὰ τοῦ
11 Φιλώτου διαβολάς. ἐκ τούτου δὲ συλληφθεὶς ἀνεκρίνετο, 250 Z[1]
b τῶν ἑταίρων ἐφεστώτων ταῖς βασάνοις, Ἀλεξάνδρου δὲ
12 κατακούοντος ἔξωθεν αὐλαίας παρατεταμένης· ὅτε δὴ
καί φασιν αὐτὸν εἰπεῖν, οἰκτρὰς καὶ ταπεινὰς τοῦ Φιλώτου 20
φωνὰς καὶ δεήσεις τοῖς περὶ τὸν Ἡφαιστίωνα προσφέ-
ροντος· „οὕτω δὴ μαλακὸς ὢν ὦ Φιλώτα καὶ ἄνανδρος
ἐπεχείρεις πράγμασι τηλικούτοις;"

13 Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Φιλώτου, καὶ Παρμενίωνα πέμψας
εὐθὺς εἰς Μηδίαν ἀνεῖλεν, ἄνδρα πολλὰ μὲν Φιλίππῳ 25
συγκατεργασάμενον, μόνον δ' ἢ μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων
φίλων Ἀλέξανδρον εἰς Ἀσίαν ἐξορμήσαντα διαβῆναι, τριῶν
δ' υἱῶν οὓς ἔσχεν ἐπὶ τῆς στρατιᾶς δύο μὲν ἐπιδόντα πρότε-
ρον ἀποθανόντας, τῷ δὲ τρίτῳ συναναιρεθέντα.

24 Arr. an. 3, 26, 3. 4. Diod. 17, 80, 1. Strab. 15, 724. Curt. 7, 1, 2. 3. 2, 11–34. Iustin. 12, 5, 3 || **27** Arr. an. 3, 25, 4. Curt. 6, 6, 18. 19; Curt. 4, 8, 7–9. 6, 9, 27. Iulian. epist. 82 (59), p. 108, 15 B.-C.

[**ΛΡΗQ**] **1** ἕτερον] *Μέτρωνα* Anon. ex Curt. 6, 7, 22 || **11** *χαλαστραῖον* **HBD** || **12** *κατ' αὐτὸν* **L**[1] || **13** *ἀφιέμενον* **C**: *ἀφικόμενον* || **15** *ἀναπετάσαντες*: em. Anon. || **18** *τῶν δὲ* **L**[1]**P** | *ἑταίρων*] *ἐχθρῶν* Anon. || **20** *φιλώτα* **M** || **21** *ἡφαιστίω* **L** || **24** *φιλώτα* **ΛΗ** || **25** *μήδειαν* **PH**

Ταῦτα πραχθέντα πολλοῖς τῶν φίλων φοβερὸν ἐποίησε 14 c
336 S τὸν Ἀλέξανδρον, μάλιστα δ' Ἀντιπάτρῳ, καὶ πρὸς Αἰτω-
λοὺς ἔπεμψε κρύφα, πίστεις διδοὺς καὶ λαμβάνων. ἐφο- 15
βοῦντο γὰρ Ἀλέξανδρον Αἰτωλοὶ διὰ τὴν Οἰνιαδῶν ἀνά-
5 στασιν, ἣν πυθόμενος οὐκ Οἰνιαδῶν ἔφη παῖδας, ἀλλ' αὐ-
τὸν ἐπιθήσειν δίκην Αἰτωλοῖς.

50. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον συνηνέχθη καὶ τὰ περὶ a.328/7
Κλεῖτον, οὕτω μὲν ἁπλῶς πυθομένοις τῶν κατὰ Φιλώ-
ταν ἀγριώτερα· λόγῳ μέντοι συντιθέντες ἅμα καὶ τὴν 2
251 Z¹ αἰτίαν καὶ τὸν καιρόν, οὐκ ἀπὸ γνώμης, ἀλλὰ δυστυχίᾳ
11 τινὶ ταῦθ' εὑρίσκομεν πεπραγμένα τοῦ βασιλέως, ὀργὴν
καὶ μέθην πρόφασιν τῷ Κλείτου δαίμονι παρασχόντος. d
ἐπράχθη δ' οὕτως. ἧκόν τινες ὀπώραν Ἑλληνικὴν ἀπὸ 3
θαλάσσης τῷ βασιλεῖ κομίζοντες. ὁ δὲ θαυμάσας τὴν
15 ἀκμὴν καὶ τὸ κάλλος, ἐκάλει τὸν Κλεῖτον, ἐπιδεῖξαι καὶ
μεταδοῦναι βουλόμενος. ὁ δὲ θύων μὲν ἐτύγχανεν, ἀφεὶς 4
δὲ τὴν θυσίαν ἐβάδιζε, καὶ τρία τῶν κατεσπεισμένων
προβάτων ἐπηκολούθησεν αὐτῷ. πυθόμενος δ' ὁ βασι- 5
λεὺς ἀνεκοινοῦτο τοῖς μάντεσιν Ἀριστάνδρῳ καὶ Κλεομένει
20 τῷ Λάκωνι· φησάντων δὲ πονηρὸν εἶναι τὸ σημεῖον, ἐκέλευ-
σεν ἐκθύσασθαι κατὰ τάχος ὑπὲρ τοῦ Κλείτου· καὶ γὰρ 6
αὐτὸς ἡμέρᾳ τρίτῃ κατὰ τοὺς ὕπνους ἰδεῖν ὄψιν ἄτοπον· e
δόξαι γὰρ αὐτῷ τὸν Κλεῖτον μετὰ τῶν Παρμενίωνος υἱῶν
ἐν μέλασιν ἱματίοις καθέζεσθαι, τεθνηκότων ἁπάντων.
25 οὐ μὴν ἔφθασεν ὁ Κλεῖτος ἐκθυσάμενος, ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ 7
τὸ δεῖπνον ἧκε, τεθυκότος τοῦ βασιλέως Διοσκούροις.

1 Diod. 17, 118, 1; cf. mor. 180e. 183f. Ael. v. h. 12, 16 || 7 c. 50, 1–52, 2. Arr. an. 4, 8, 1–9, 4. Curt. 8, 1, 20–2, 12. Iustin. 12, 6, 1–16; cf. mor. 71c. Sen. ep. 83, 19. de ira 3, 17, 1. Zon. 4, 12, p. 296, 19

[**ΛPHQ**] 1 ταῦτα ⟨οὕτω⟩ Rei. || 4 et 5 οἰνιάδων codd. praeter **C** || 8 φιλώτα **L** || 9 καὶ om. **PQH** || 11 εὑρίσκοντες: em. Anon. || 12 Κλείτου θανάτῳ δαίμονος Anon. (τοῦ δαίμονος Rei.) || 17 καταπεπεισμένων **P**¹ || 19 Κλεομένει Wytt., cf. Arr. an. 7, 26, 2: κλεομάντει || 22 ἰδεῖν Held: εἶδεν || 26 διοσκόροις codd. praeter **C**

a.328/7 8 πότου δὲ νεανικοῦ συρραγέντος, ᾔδετο ποιήματα Πρανίχου τινός, ὡς δέ φασιν ἔνιοι Πιερίωνος, εἰς τοὺς στρατηγοὺς πεποιημένα τοὺς ἔναγχος ἡττημένους ὑπὸ τῶν βαρ-
9 βάρων ἐπ' αἰσχύνῃ καὶ γέλωτι. τῶν δὲ πρεσβυτέρων δυσχεραινόντων καὶ λοιδορούντων τόν τε ποιητὴν καὶ 5
τὸν ᾄδοντα, τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἡδέως 337 S
ἀκροωμένων καὶ λέγειν κελευόντων, ὁ Κλεῖτος ἤδη με-
f θύων, καὶ φύσει τραχὺς ὢν πρὸς ὀργὴν καὶ αὐθάδης, ἠγανάκτει μάλιστα, φάσκων οὐ καλῶς ἐν βαρβάροις καὶ 252 Z[1]
πολεμίοις ὑβρίζεσθαι Μακεδόνας, πολὺ βελτίονας τῶν 10
10 γελώντων, εἰ καὶ δυστυχίᾳ κέχρηνται. φήσαντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν Κλεῖτον αὑτῷ συνηγορεῖν, δυστυχίαν
11 ἀποφαίνοντα τὴν δειλίαν, ἐπαναστὰς ὁ Κλεῖτος „αὕτη μέντοι σ'" εἶπεν „ἡ δειλία τὸν ἐκ θεῶν, ἤδη τῷ Σπιθρι-
694 δάτου ξίφει τὸν νῶτον ἐπιτρέποντα, περιεποίησε, καὶ τῷ 15
Μακεδόνων αἵματι καὶ τοῖς τραύμασι τούτοις ἐγένου τηλικοῦτος, ὥστ' Ἄμμωνι σαυτὸν εἰσποιεῖν, ἀπειπάμενος Φίλιππον."

51. Παροξυνθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος „ἦ ταῦτ'" εἶπεν „ὦ κακὴ κεφαλὴ σὺ περὶ ἡμῶν ἑκάστοτε λέγων καὶ 20
2 διαστασιάζων Μακεδόνας χαιρήσειν νομίζεις;" „ἀλλ' οὐδὲ νῦν" ἔφη „χαίρομεν Ἀλέξανδρε, τοιαῦτα τέλη τῶν πόνων κομιζόμενοι, μακαρίζομεν δὲ τοὺς ἤδη τεθνηκότας, πρὶν ἐπιδεῖν Μηδικαῖς ῥάβδοις ξαινομένους Μακεδόνας, καὶ
3 Περσῶν δεομένους ἵνα τῷ βασιλεῖ προσέλθωμεν." τοιαῦτα 25
τοῦ Κλείτου παρρησιαζομένου, καὶ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον
b ἀντανισταμένων καὶ λοιδορούντων αὐτόν, οἱ πρεσβύτεροι
4 κατέχειν ἐπειρῶντο τὸν θόρυβον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀπο-

3 Arr. an. 4, 5, 2–6, 2

[ΛPHQ] **1** παννίχου **P** παρανίχου **M** Πανίχου Bekker Παιανίχου Latte cl. IG VII 27, 21 || **6** καὶ τοῦ ἀλεξάνδρου τῶν περὶ **P** || **8** πρὸς ὀργὴν, sed πρὸς s. l. m. 1, **H**: εἰς ὀργὴν **P** ὀργὴν **Q** om. **Λ** || **10** βελτίονας ⟨γεγονότας⟩ Zie. || **12** αὐτῶι codd. || **14** τῶι **HQ**: τοῦ **ΛP** | μιθριδάτου: em. Steph. || **15** τὸ νῶτον **L**[2] | ἐκτρέποντα: em. Rei. || **24** ἰδεῖν **C** | ξενομένους **L**[1]**P** | καὶ] ὡς **L**[1] || **25** προσέλθωσι Zie. || **27** ἀνισταμένων **P** et **H**, in quo ἀντ s. s. m. 1

στραφεὶς πρὸς Ξενόδοχον τὸν Καρδιανὸν καὶ τὸν Κολο- a.328/7
φώνιον Ἀρτέμιον, „οὐ δοκοῦσιν" εἶπεν „ὑμῖν οἱ Ἕλληνες
ἐν τοῖς Μακεδόσιν ὥσπερ ἐν θηρίοις ἡμίθεοι περιπατεῖν;"
τοῦ δὲ Κλείτου μὴ εἴκοντος, ἀλλ' εἰς μέσον ⟨ἐᾶν⟩ ἃ βού- 5
5 λεται λέγειν τὸν Ἀλέξανδρον κελεύοντος, ἢ μὴ καλεῖν ἐπὶ
δεῖπνον ἄνδρας ἐλευθέρους καὶ παρρησίαν ἔχοντας, ἀλλὰ
μετὰ βαρβάρων ζῆν καὶ ἀνδραπόδων, οἳ τὴν Περσικὴν
ζώνην καὶ τὸν διάλευκον αὐτοῦ χιτῶνα προσκυνήσουσιν,
253 Z[1] οὐκέτι φέρων τὴν ὀργὴν Ἀλέξανδρος, μήλων παρακειμένων
338 S ἑνὶ βαλὼν ἔπαισεν αὐτὸν καὶ τὸ ἐγχειρίδιον ἐζήτει. τῶν 6 c
11 δὲ σωματοφυλάκων ἑνὸς Ἀριστοφάνους φθάσαντος ὑφ-
ελέσθαι, καὶ τῶν ἄλλων περιεχόντων καὶ δεομένων, ανα-
πηδήσας ἀνεβόα Μακεδονιστὶ καλῶν τοὺς ὑπασπιστάς·
τοῦτο δ' ἦν σύμβολον θορύβου μεγάλου· καὶ τὸν σαλ-
15 πιγκτὴν ἐκέλευσε σημαίνειν καὶ πὺξ ἔπαισεν ὡς διατρί-
βοντα καὶ μὴ βουλόμενον. οὗτος μὲν οὖν ὕστερον εὐδοκί- 7
μησεν, ὡς τοῦ μὴ συνταραχθῆναι τὸ στρατόπεδον αἰτιώ-
τατος γενόμενος. τὸν δὲ Κλεῖτον οὐχ ὑφιέμενον οἱ φίλοι 8
μόλις ἐξέωσαν τοῦ ἀνδρῶνος· ὁ δὲ κατ' ἄλλας θύρας αὖθις
20 εἰσῄει, μάλ' ὀλιγώρως καὶ θρασέως Εὐριπίδου τὰ ἐξ d
Ἀνδρομάχης ἰαμβεῖα ταῦτα περαίνων (693)·

οἴμοι, καθ' Ἑλλάδ' ὡς κακῶς νομίζεται
* * * * * * * * * *

οὕτω δὴ λαβὼν παρά τινος τῶν δορυφόρων Ἀλέξανδρος 9
25 αἰχμήν, ἀπαντῶντα τὸν Κλεῖτον αὐτῷ καὶ παράγοντα τὸ
πρὸ τῆς θύρας παρακάλυμμα διελαύνει. πεσόντος δὲ μετὰ 10

20 Curt. 8, 1, 28. 29. Iulian. conv. 331 b. c

[ΛΡΗQ] **1** ξενοδόχον **ΛΡΗ** || **4** ἐᾶν add. (vel ante εἰς μέσον vel ante τὸν Ἀλέξ.) Zie. || **8** διάλεκτον **P** || **9** ὁ ἀλέξανδρος **C** || **11** Ἀριστόνου Palmerius cl. Arr. 6, 28, 4. Curt. 9, 5, 15. 18. 10, 6, 16 (errat Berve II 69, 2) || **13** ἐβόα Zie. || **14** σαλπικτὴν **LM** et ante corr. **H** || **15** ἐκέλευε **Λ** || **17** συμπραχθῆναι **L**[1] et ante corr. **H** || **19** ὁ δὲ ⟨ὡς⟩ Zie. | αὖθις θύρας **C** || **23** lac. stat. Zie.; aut ipsos versus 694—698 et 703—705 aut v. g. καὶ τὰ ἑξῆς excidisse apparet et re ipsa et Curtii verbis et plurali τὰ ἰαμβεῖα ταῦτα et hiatu νομί-ζεται | οὕτω; cf. et Zon. 296, 29 καὶ τὰ λοιπὰ || **26** πεσόντα **Q**

a.328/7 στεναγμοῦ καὶ βρυχήματος, εὐθὺς ἀφῆκεν ὁ θυμὸς αὐτόν,
11 καὶ γενόμενος παρ' ἑαυτῷ, καὶ τοὺς φίλους ἰδὼν ἀφώνους
ἑστῶτας, ἑλκύσασθαι μὲν ἐκ τοῦ νεκροῦ τὴν αἰχμὴν
ἔφθασε, παῖσαι δ' ἑαυτὸν ὁρμήσας παρὰ τὸν τράχηλον
ἐπεσχέθη, τῶν σωματοφυλάκων τὰς χεῖρας αὐτοῦ λαβόν- 5
e των καὶ τὸ σῶμα βίᾳ παρενεγκόντων εἰς τὸν θάλαμον.

52. Ἐπεὶ δὲ τήν τε νύκτα κακῶς κλαίων διήνεγκε, καὶ 254 Z¹
τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἤδη τῷ βοᾶν καὶ θρηνεῖν ἀπειρηκὼς
ἄναυδος ἔκειτο, βαρεῖς ἀναφέρων στεναγμούς, δείσαντες
2 οἱ φίλοι τὴν ἀποσιώπησιν εἰσῆλθον βίᾳ. καὶ τῶν μὲν 10
ἄλλων οὐ προσίετο τοὺς λόγους, Ἀριστάνδρου δὲ τοῦ
μάντεως ὑπομιμνῄσκοντος αὐτὸν τήν τ' ὄψιν ἣν εἶδε περὶ
τοῦ Κλείτου καὶ τὸ σημεῖον, ὡς δὴ πάλαι καθειμαρμένων
τούτων, ἔδοξεν ἐνδιδόναι.

3 Διὸ Καλλισθένην τε τὸν φιλόσοφον παρεισήγαγον, 15
Ἀριστοτέλους οἰκεῖον ὄντα, καὶ τὸν Ἀβδηρίτην Ἀνάξαρχον. 339 S
f 4 ὧν Καλλισθένης μὲν ἠθικῶς ἐπειρᾶτο καὶ πρᾴως ὑπο-
δυόμενος τῷ λόγῳ καὶ περιϊὼν ἀλύπως λαβέσθαι τοῦ
πάθους, ὁ δ' Ἀνάξαρχος ἰδίαν τινὰ πορευόμενος ἐξ ἀρχῆς
ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ δόξαν εἰληφὼς ὑπεροψίας καὶ 20
ὀλιγωρίας τῶν συνήθων, εὐθὺς εἰσελθὼν ἀνεβόησεν·
5 „οὗτός ἐστιν Ἀλέξανδρος, εἰς ὃν ἡ οἰκουμένη νῦν ἀπο-
βλέπει· ὁ δ' ἔρριπται κλαίων ὥσπερ ἀνδράποδον, ἀνθρώ-
695 πων νόμον καὶ ψόγον δεδοικώς, οἷς αὐτὸν προσήκει νόμον
εἶναι καὶ ὅρον τῶν δικαίων, ἐπείπερ ἄρχειν καὶ κρατεῖν 25
νενίκηκεν, ἀλλὰ μὴ δουλεύειν ὑπὸ κενῆς δόξης κεκρατη-
6 μένον.“ „οὐκ οἶσθ'“ εἶπεν „ὅτι τὴν Δίκην ἔχει πάρεδρον
ὁ Ζεὺς καὶ τὴν Θέμιν, ἵνα πᾶν τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ
7 κρατοῦντος θεμιτὸν ᾖ καὶ δίκαιον;“ τοιούτοις τισὶ λόγοις
χρησάμενος ὁ Ἀνάξαρχος, τὸ μὲν πάθος ἐκούφισε τοῦ 30

15 Curt. 8, 8, 22. Iustin. 12, 6, 17. mor. 781 a. Arr. an. 4, 9, 7. 8

[ΛΡΗQ] 2 ἀφώνους ἰδὼν C || 15 καλλισθένη LH || 19 πένθους Λ || 21 ἐβόησεν Q || 22 νῦν ἡ οἰκουμένη Q || 26 νενίκηκεν] πέφυκεν Herw. ἄρχει καὶ κρατεῖ νενικηκώς Ri. ἄρχειν καὶ κρατεῖν ⟨εἰκὸς ὢν⟩ νενίκηκεν Zie. || 27 οἶδας P

βασιλέως, τὸ δ ἦθος εἰς πολλὰ χαυνότερον καὶ παρανομώτερον ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ δαιμονίως ἐνήρμοσε, καὶ τοῦ
255 Z[1] Καλλισθένους τὴν ὁμιλίαν, οὐδ' ἄλλως ἐπίχαριν διὰ τὸ αὐστηρὸν οὖσαν, προσδιέβαλε.

5 Λέγεται δέ ποτε παρὰ δεῖπνον ὑπὲρ ὡρῶν καὶ κράσεως 8 b τοῦ περιέχοντος λόγων ὄντων τὸν Καλλισθένην, μετέχοντα δόξης τοῖς [δὲ] λέγουσι τἀκεῖ μᾶλλον εἶναι ψυχρὰ καὶ δυσχείμερα τῶν Ἑλληνικῶν, ἐναντιουμένου τοῦ Ἀναξάρχου καὶ φιλονικοῦντος, εἰπεῖν· ,,ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη 9
10 σοὶ ταῦτ' ἐκείνων ὁμολογεῖν ⟨εἶναι⟩ ψυχρότερα· σὺ γὰρ ἐκεῖ μὲν ἐν τρίβωνι διεχείμαζες, ἐνταῦθα δὲ τρεῖς ἐπιβεβλημένος δάπιδας κατάκεισαι.'' τὸν μὲν οὖν Ἀνάξαρχον καὶ τοῦτο προσπαρώξυνε.

53. Τοὺς δ' ἄλλους σοφιστὰς καὶ κόλακας ὁ Καλλι-
15 σθένης ἐλύπει, σπουδαζόμενος μὲν ὑπὸ τῶν νέων διὰ τὸν λόγον, οὐχ ἧττον δὲ τοῖς πρεσβυτέροις ἀρέσκων διὰ τὸν
340 S βίον, εὔτακτον ὄντα καὶ σεμνὸν καὶ αὐτάρκη καὶ βεβαιοῦντα c τὴν λεγομένην τῆς ἀποδημίας πρόφασιν, ὅτι τοὺς πολίτας καταγαγεῖν καὶ κατοικίσαι πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμού-
20 μενος ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. φθονούμενος δὲ διὰ τὴν 2 δόξαν, ἔστιν ἃ καὶ καθ' αὑτοῦ τοῖς διαβάλλουσι παρεῖχε, τάς τε κλήσεις τὰ πολλὰ διωθούμενος, ἔν τε τῷ συνεῖναι βαρύτητι καὶ σιωπῇ δοκῶν οὐκ ἐπαινεῖν οὐδ' ἀρέσκεσθαι τοῖς γινομένοις, ὥστε καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν ἐπ'
25 αὐτῷ (Eurip. fr. 905 N.[2])·

μισῶ σοφιστήν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός.

16 Curt. 8, 5, 13. 20 || **17** mor. 1043d || **20** Arr. an. 4, 10, 1. 12, 7. Gnom. Vat. 368

[ΛΡΗQ] **1** εἰς τἆλλα Emp. ἔτι πολλῷ Herw. || **4** προσδιέβαλλε **P** || **6** καλλισθένη **LH** || **7** δὲ del. Sol. || **9** φιλονικοῦντος hab. **L**[1] (-νεικ- ut solent cet.) || **10** εἶναι add. Zie. || **11** ὑποβεβλημένος **CH**[2] ἐνδεδυμένος **M** || **12** τάπητας **P** || **13** παρώξυνε **P** || **19** κατοικῆσαι **PH** || **20** δὲ] οὖν **HC** || **21** ⟨αὐτὸς⟩ καθ' αὑτοῦ Sint. || **22** τε[2]] δὲ **Λ** || **24** γινομένοις] βουλομένοις **PM** et ante corr. **H** || **26** οὐχ mor. 1128b et ceteri testes (cf. Nauckius): οὐδ'

3 *Λέγεται δέ ποτε πολλῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖ-* 256 Z¹
d *πνον ἐπαινέσαι κελευσθεὶς ἐπὶ τοῦ ποτηρίου Μακεδόνας*
ὁ Καλλισθένης οὕτως εὐροῆσαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ὥστ᾽
ἀνισταμένους κροτεῖν καὶ βάλλειν τοὺς στεφάνους ἐπ᾽
4 *αὐτόν· εἰπεῖν οὖν τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι, κατ᾽ Εὐριπίδην* 5
(Bacch. 266 sq.), *τὸν λαβόντα τῶν λόγων*

καλὰς ἀφορμὰς οὐ μέγ᾽ ἔργον εὖ λέγειν·

„ἀλλ᾽ ἔνδειξαι" φάναι „τὴν σαυτοῦ δύναμιν ἡμῖν κατ-
ηγορήσας Μακεδόνων, ἵνα καὶ βελτίους γένωνται μα-
5 *θόντες ἃ πλημμελοῦσιν." οὕτω δὴ τὸν ἄνδρα πρὸς τὴν* 10
παλινῳδίαν τραπόμενον πολλὰ παρρησιάσασθαι κατὰ τῶν
Μακεδόνων, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν στάσιν αἰτίαν ἀποφήναντα
e *τῆς γενομένης περὶ Φίλιππον αὐξήσεως καὶ δυνάμεως,*
εἰπεῖν·

ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ ὁ πάγκακος ἔλλαχε τιμῆς· 15

6 *ἐφ᾽ ᾧ πικρὸν καὶ βαρὺ τοῖς Μακεδόσιν ἐγγενέσθαι μῖσος,*
καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν, ὡς οὐ τῆς δεινότητος ὁ Καλλι-
σθένης, ἀλλὰ τῆς δυσμενείας Μακεδόσιν ἀπόδειξιν δέ-
δωκε.

54. *Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἕρμιππός φησι* (FHG III 47) 20
τὸν ἀναγνώστην τοῦ Καλλισθένους Στροῖβον Ἀριστοτέλει
διηγεῖσθαι, τὸν δὲ Καλλισθένην συνέντα τὴν ἀλλοτριό-
τητα τοῦ βασιλέως δὶς ἢ τρὶς ἀπιόντα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν 341 S
(Il. 21, 107)·

κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων. 25

1 Philostr. vita Apoll. 7, 2 || **15** Plut. Nic. 11, 3. Sulla 39 (comp. 1), 3. mor. 479 a

[**ΛPHQ**] **1** *παρακεκλιμένων* **P** || **7** *εὐλογεῖν* **LP** et ante corr. **H** || **8** *αὐτοῦ* **P** || **14** *ἐπειπεῖν* Latte || **15** *ἔλαχε* **PC** et ante corr. **H** *ἔμμορε* mor. || **16** *μικρὸν* **P** | *βαρὺν* *Λ* | *βαρὺ ἐγγενέσθαι μῖσος τοῖς μακεδόσι*: trp. Zie. *βαρὺ καὶ πικρὸν* vel [*ἐγ*]*γενέσθαι* Sint. *π. κ. β. μῖσος ἐγγ. τ. Μ.* Cast. Rendic. Ist. Lomb. 64, 1931, 893 || **21** *στροΐβον*: em. Sch. || **23** *ἐπανιόντα* *Λ* | *αὐτὸν*: em. Latte

257 Z¹ οὐ φαύλως οὖν εἰπεῖν ἔοικεν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι Καλλι- 2
σθένης λόγῳ μὲν ἦν δυνατὸς καὶ μέγας, νοῦν δ' οὐκ εἶχεν. f
Ἀλλὰ τήν γε προσκύνησιν ἰσχυρῶς ἀπωσάμενος καὶ 3 a.328
φιλοσόφως, καὶ μόνος ἐν φανερῷ διελθὼν ἃ κρύφα πάντες
5 οἱ βέλτιστοι καὶ πρεσβύτατοι τῶν Μακεδόνων ἠγανά-
κτουν, τοὺς μὲν Ἕλληνας αἰσχύνης ἀπήλλαξε μεγάλης,
καὶ μείζονος Ἀλέξανδρον, ἀποτρέψας τὴν προσκύνησιν,
αὐτὸν δ' ἀπώλεσεν, ἐκβιάσασθαι δοκῶν μᾶλλον ἢ πεῖσαι 696
τὸν βασιλέα. Χάρης δ' ὁ Μιτυληναῖός φησι (FGrH 125 F 14a) 4
10 τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ συμποσίῳ πιόντα φιάλην προτεῖναί
τινι τῶν φίλων· τὸν δὲ δεξάμενον πρὸς ἑστίαν ἀναστῆναι,
καὶ πιόντα προσκυνῆσαι πρῶτον, εἶτα φιλῆσαι τὸν Ἀλέξ-
ανδρον [ἐν τῷ συμποσίῳ] καὶ κατακλιθῆναι. πάντων δὲ 5
τοῦτο ποιούντων ἐφεξῆς, τὸν Καλλισθένην λαβόντα τὴν
15 φιάλην, οὐ προσέχοντος τοῦ βασιλέως, ἀλλ' Ἡφαιστίωνι
προσδιαλεγομένου, πιόντα προσιέναι φιλήσοντα· Δημη- 6
τρίου δὲ τοῦ προσονομαζομένου Φείδωνος εἰπόντος „ὦ
βασιλεῦ, μὴ φιλήσῃς· οὗτος γάρ σε μόνος οὐ προσεκύνησε," b
διακλῖναι τὸ φίλημα τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν δὲ Καλλισθένην
20 μέγα φθεγξάμενον εἰπεῖν· „φιλήματι τοίνυν ἔλασσον
ἔχων ἄπειμι."

55. Τοιαύτης ὑπογινομένης ἀλλοτριότητος, πρῶτον μὲν
Ἡφαιστίων ἐπιστεύετο λέγων, ὅτι συνθέμενος πρὸς αὐτὸν
258 Z¹ ὁ Καλλισθένης προσκυνῆσαι, ψεύσαιτο τὴν ὁμολογίαν·
25 ἔπειτα Λυσίμαχοι καὶ Ἅγνωνες ἐπεφύοντο, φάσκοντες 2
περιϊέναι τὸν σοφιστὴν ὡς ἐπὶ καταλύσει τυραννίδος μέγα
φρονοῦντα, καὶ συντρέχειν πρὸς αὐτὸν τὰ μειράκια καὶ

1 Ioh. Lyd. de mens. 4, 77. Diog. Laert. 5, 5 || 3 Arr. an. 4, 12, 3—5. (10, 5—12, 2). Curt. 8, 5, 5—21. Iustin. 12, 7, 1—3. Val. Max. 7, 2 ext. 11. Amm. Marc. 18, 3, 7. Tatian. adv. Gr. 2, p. 2, 25 Schw. || 25 Arr. an. 4, 10, 1—4. Curt. 8, 6, 24. 25

[ΛPHQ] 1 ὁ om. PHC || 2 λέγων Λ et ex corr. H || 7 ἀποστρέψας C || 9 μυτιληναῖος ΛH || 11 πρὸς τὴν ἑστίαν C del. Sint. πρὸς φιλοτησίαν Birt; cf. FGrH II D 435 sq. || 13 ἐν τῷ συμποσίῳ del. Sint. || 17 φείδονος εἰπόντα P || 18 σε om. P | προσκεκύνηκεν Λ || 19 καλλισθένη HQ || 20 ἐλάσσων L¹P et ante corr. H || 22 ὑπογενομένης Cor. Sint. || 25 ἄγνωνες codd. praeter M

3 *περιέπειν, ὡς μόνον ἐλεύθερον ἐν τοσαύταις μυριάσι. διὸ*
a.327 c *καὶ τῶν περὶ Ἑρμόλαον ἐπιβουλευσάντων τῷ Ἀλεξάνδρῳ* 342 S
καὶ φανερῶν γενομένων, ἔδοξαν ἀληθέσιν ὅμοια κατηγο-
ρεῖν οἱ διαβάλλοντες, ὡς τῷ μὲν προβαλόντι, πῶς ἂν
ἐνδοξότατος γένοιτ' ἄνθρωπος, εἶπεν „ἂν ἀποκτείνῃ τὸν 5
4 *ἐνδοξότατον," τὸν δ' Ἑρμόλαον ἐπὶ τὴν πρᾶξιν παρ-*
οξύνων ἐκέλευε μὴ δεδιέναι τὴν χρυσῆν κλίνην, ἀλλὰ
μνημονεύειν ὅτι καὶ νοσοῦντι καὶ τιτρωσκομένῳ πρόσεισιν
5 *ἀνθρώπῳ. καίτοι τῶν περὶ Ἑρμόλαον οὐδεὶς οὐδὲ διὰ τῆς*
6 *ἐσχάτης ἀνάγκης τοῦ Καλλισθένους κατεῖπεν. ἀλλὰ καὶ* 10
Ἀλέξανδρος αὐτὸς εὐθὺς Κρατερῷ γράφων καὶ Ἀττάλῳ
d *καὶ Ἀλκέτᾳ φησὶ τοὺς παῖδας βασανιζομένους ὁμολογεῖν,*
7 *ὡς αὐτοὶ ταῦτα πράξειαν, ἄλλος δ' οὐδεὶς συνειδείη. ὕστε-*
ρον δὲ γράφων πρὸς Ἀντίπατρον καὶ τὸν Καλλισθένην
συνεπαιτιασάμενος, „οἱ μὲν παῖδες" φησὶν „ὑπὸ τῶν 15
Μακεδόνων κατελεύσθησαν, τὸν δὲ σοφιστὴν ἐγὼ κολάσω
καὶ τοὺς ἐκπέμψαντας αὐτὸν καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ταῖς
πόλεσι τοὺς ἐμοὶ ἐπιβουλεύοντας," ἄντικρυς ἔν γε τούτοις
8 *ἀποκαλυπτόμενος πρὸς Ἀριστοτέλην· καὶ γὰρ ἐτέθραπτο*
Καλλισθένης παρ' αὐτῷ διὰ τὴν συγγένειαν, ἐξ Ἡροῦς 20
9 *γεγονώς, ἀνεψιᾶς Ἀριστοτέλους. ἀποθανεῖν δ' αὐτὸν οἱ* 259 Z¹
μὲν ὑπ' Ἀλεξάνδρου κρεμασθέντα λέγουσιν, οἱ δ' ἐν πέ-
e *δαις δεδεμένον καὶ νοσήσαντα, Χάρης δὲ* (FGrH 125 F 15)
μετὰ τὴν σύλληψιν ἑπτὰ μῆνας φυλάττεσθαι δεδεμένον,
ὡς ἐν τῷ συνεδρίῳ κριθείη παρόντος Ἀριστοτέλους· ἐν 25
αἷς δ' ἡμέραις Ἀλέξανδρος [ἐν Μαλλοῖς Ὀξυδράκαις]

2 cf. Arr. an. 4, 13, 2. Curt. 8, 6, 24. 25 || **9** Arr. an. 4, 14, 1 || **17** cf. Dio Chr. 64, 20 || **19** cf. c. 52, 3. Diog. Laert. 5, 4. Amm. Marc. 18, 3, 7. Suda s. v. *Καλλισθένης* || **21** Plut. Sull. 36, 5. mor. 65d. Arr. an. 4, 14, 3. Strab. 11, 517. Curt. 8, 8, 21. Suda s. v. *Καλλισθένης* et *Νεόφρων*. Iustin. 15, 3, 3–6. Oros. 3, 18, 11. Itiner. Alex. 103. Ovid. Ib. 517sq. Schol. Lucian. p. 258, 4 Rabe. Diog. Laert. 5, 4

[**ΛPHQ**] **3** *γινομένων* **L¹PH** || **4** *προβάλλοντι* codd. praeter **L²** | *πῶς ἂν ⟨τις⟩* Zie. cl. p. 238, 4 || **5** *εἶπεν* Rei.: *εἰπεῖν* || **7** *ἐκέλευσε* **C** || **9** *ἄνθρωποι* **P** | *οὐδὲ* om. **PM** || **14** *καὶ τὸν* om. *Λ* | *καλλισθένη* **ΛHM** || **20** *τὴν* om. **PHM** || **26** *ἐν Μαλλ. Ὀξυδρ.* del. Sch., solum *Ὀξυδρ.* del. Cor. (*μαλοῖς* **P**)

ἐτρώθη περὶ τὴν Ἰνδίαν, ἀποθανεῖν ὑπέρπαχυν γενόμενον καὶ φθειριάσαντα.

56. Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον ἐπράχθη. Δημάρατος δ' ὁ Κορίνθιος ἤδη πρεσβύτερος ὢν ἐφιλοτιμήθη πρὸς Ἀλέξ-
5 ανδρον ἀναβῆναι· καὶ θεασάμενος αὐτὸν εἶπε μεγάλης ἡδονῆς ἐστερῆσθαι τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι τεθνήκασι πρὶν
343 S ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον. οὐ 2 μὴν ἐπὶ πλέον γε τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ βασιλέως f ἀπέλαυσεν, ἀλλ' ἐξ ἀρρωστίας ἀποθανὼν ἐκηδεύθη μεγα-
10 λοπρεπῶς, καὶ τάφον ἔχωσεν ὁ στρατὸς ἐπ' αὐτῷ τῇ περιμέτρῳ μέγαν, ὕψος δὲ πηχῶν ὀγδοήκοντα· τὰ δὲ λείψανα τέθριππον κεκοσμημένον λαμπρῶς ἐπὶ θάλασσαν κατεκόμισε.

57. Μέλλων δ' ὑπερβάλλειν εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὡς ἑώρα a.327
15 πλήθει λαφύρων τὴν στρατιὰν ἤδη βαρεῖαν καὶ δυσκίνητον οὖσαν, ἅμ' ἡμέρᾳ συνεσκευασμένων τῶν ἁμαξῶν πρώ- 697
260 Z[1] τας μὲν ὑπέπρησε τὰς αὐτοῦ καὶ ⟨τὰς⟩ τῶν ἑταίρων, μετὰ δὲ ταύτας ἐκέλευσε καὶ ταῖς τῶν Μακεδόνων ἐνεῖναι πῦρ. καὶ τοῦ πράγματος τὸ βούλευμα μεῖζον 2
20 ἐφάνη καὶ δεινότερον ἢ τὸ ἔργον· ὀλίγους μὲν γὰρ ἠνίασεν, οἱ δὲ πλεῖστοι βοῇ καὶ ἀλαλαγμῷ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, τὰ μὲν ἀναγκαῖα τοῖς δεομένοις μεταδιδόντες, τὰ δὲ περιόντα τῆς χρείας αὐτοὶ κατακαίοντες καὶ διαφθείροντες, ὁρμῆς καὶ προθυμίας ἐνεπίμπλασαν τὸν Ἀλέξανδρον. ἤδη δὲ καὶ 3
25 φοβερὸς ἦν καὶ ἀπαραίτητος κολαστὴς τῶν πλημμελούντων· καὶ γὰρ Μένανδρόν τινα τῶν ἑταίρων ἄρχοντα φρουρίου καταστήσας, ὡς οὐκ ἐβούλετο μένειν, ἀπέκτεινε, καὶ τῶν b

5 cf. c. 37, 7 || **14** Plut. Aem. 12, 11. Curt. 6, 6, 14–17. Polyaen. 4, 3, 10. Zon. 4, 12, p. 297, 11

[ΛΡΗQ] **5–7** καὶ θεασ. – καθήμενον del. Sint. ut ex c. 37, 7 repetita; immo dormitavit Plut. || **8** πρὸς αὐτὸν del. Li. || **11** μέγαν om. **P** || **12** λαμπρῶς] μεγαλοπρεπῶς **Q** || **13** κατεκόσμησε ante ras. **P** κατεκόσμισεν ante ras. **H** || **14** ἐμβάλλειν Zon. || **17** αὐτοῦ **L[1]P** | τὰς add. Zie. ex Zon. qui εἶτα καὶ ταῖς scil. ἐνῆκε πῦρ || **18** ταύτας] πάντας **L[1]** || **20** ἢ] ἣν Λ | μὲν om. **C** || **23** αὐτοὶ Sol.: αὐτοῦ || **24** προθυμίας πρὸς τὴν στρατείαν Zon. || **27** τῶν] τὸν **L**

a.327 ἀποστάντων βαρβάρων Ὀρσοδάτην αὐτὸς κατετόξευσε.
4 προβάτου δὲ τεκόντος ἄρνα περὶ τῇ κεφαλῇ σχῆμα καὶ
χρῶμα τιάρας ἔχοντα καὶ διδύμους ἑκατέρωθεν αὐτῆς,
βδελυχθεὶς τὸ σημεῖον ἐκαθάρθη μὲν ὑπὸ τῶν Βαβυλω-
νίων, οὓς ἐξ ἔθους ἐπήγετο πρὸς τὰ τοιαῦτα, διελέχθη δὲ 5
πρὸς τοὺς φίλους, ὡς οὐ δι' αὑτόν, ἀλλὰ δι' ἐκείνους ταράτ-
τοιτο, μὴ τὸ κράτος εἰς ἀγεννῆ καὶ ἄναλκιν ἄνθρωπον
5 ἐκλιπόντος αὐτοῦ περιστήσῃ τὸ δαιμόνιον. οὐ μὴν ἀλλὰ
βέλτιόν τι σημεῖον γενόμενον τὴν ἀθυμίαν ἔλυσεν. ὁ γὰρ
ἐπὶ τῶν στρωματοφυλάκων τεταγμένος ἀνὴρ Μακεδὼν 10
c ὄνομα Πρόξενος, τῇ βασιλικῇ σκηνῇ χώραν ὀρύττων παρὰ 344 S
τὸν Ὦξον ποταμόν, ἀνεκάλυψε πηγὴν ὑγροῦ λιπαροῦ καὶ 261 Z¹
6 πιμελώδους· ἀπαντλουμένου δὲ τοῦ πρώτου, καθαρὸν
ἀνέβλυζεν ἤδη καὶ διαυγές [ἔλαιον], οὔτ' ὀσμῇ δοκοῦν
ἐλαίου διαφέρειν οὔτε γεύσει, στιλπνότητά τε καὶ λιπαρό- 15
τητα παντάπασιν ἀπαράλλακτον, καὶ ταῦτα τῆς χώρας
7 μηδ' ἐλαίας φερούσης. λέγεται μὲν οὖν καὶ τὸν Ὦξον
αὐτὸν εἶναι μαλακώτατον ὕδωρ, ὥστε τὸ δέρμα τοῖς
8 λουομένοις ἐπιλιπαίνειν. οὐ μὴν ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ θαυμαστῶς
Ἀλέξανδρος ἡσθεὶς δῆλός ἐστιν ἐξ ὧν γράφει πρὸς Ἀντί- 20
πατρον, ἐν τοῖς μεγίστοις τοῦτο τῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ γεγο-
d 9 νότων αὑτῷ τιθέμενος. οἱ δὲ μάντεις ἐνδόξου μὲν στρα-
τείας, ἐπιπόνου δὲ καὶ χαλεπῆς τὸ σημεῖον ἐποιοῦντο·
πόνων γὰρ ἀρωγὴν ἔλαιον ἀνθρώποις ὑπὸ θεοῦ δεδόσθαι.

9 cf. Arr. an. 4, 15, 7. 8. Curt. 7, 10, 13. 14

[ΛΡΗΩ] **1** ἀποστάντων] ἀπάντων **P** | ὀρσοδάστην **P** || **2–20** προ-βάτου – ἥσθη (sic) exscripsit Phot. bibl. p. 396 || **2** ἄρρενα **L¹** | τὴν κεφαλὴν Phot. || **3** ἔχοντα τιάρας Phot. | διδύμους scil. testiculos | αὐτοῦ: em. Cor. || **5** ἐπείγετο **P** | διειλέχθη **M** Phot. || **7** ἀγενῆ **P** || **8** ἐκλείποντος **P** ἐκλιπόν] desinit **H** || **10** ἐπὶ τῶν σωμάτων Phot. | ἀνὴρ Μακεδὼν om. Phot. || **11** χώρ. ὀρ. τῇ βασ. σκ. Phot. || **12** ὄξον Phot., item v. 17 | ἀπεκάλυψε Phot. || **14** ἔλαιον del. Zie. || **15** οὔτε γεύσει ἐλαίου διαφέρειν: trp. Zie. (ο. ἐλ. γ. δ. Phot. ο. γ. δ. ἐλ. Sint.) | στιλπνότητα **C**: στιλβότητα cet. (στιλβότητι . . . λιπαρό-τητι Photii codd. plerique) || **18** εἶναι om. Phot. || **18. 19** τοὺς λουομένους **Λ** Phot. || **19** ἐπιλεαίνειν **C** | καὶ add. Phot. || **20** πρὸς τὸν **C** || **22** στρατιᾶς: em. Br. || **24** θεοῦ om. **L¹P** τοῦ vel τῆς θεοῦ Zie.

58. *Πολλοὶ μὲν οὖν κατὰ τὰς μάχας αὐτῷ κίνδυνοι* a.327
συνέπεσον, καὶ τραύμασι νεανικοῖς ἀπήντησε, τὴν δὲ
πλείστην φθορὰν ἀπορίαι τῶν ἀναγκαίων καὶ δυσκρασίαι
τοῦ περιέχοντος ἀπειργάσαντο τῆς στρατιᾶς. αὐτὸς δὲ 2
5 *τόλμῃ τὴν τύχην ὑπερβαλέσθαι καὶ τὴν δύναμιν ἀρετῇ*
φιλοτιμούμενος, οὐδὲν ᾤετο τοῖς θαρροῦσιν ἀνάλωτον
οὐδ' ὀχυρὸν εἶναι τοῖς ἀτόλμοις. λέγεται δὲ τὴν Σισιμί- 3
θρου πολιορκῶν πέτραν, ἀπότομον οὖσαν καὶ ἀπρόσβατον, e
262 Z[1] *ἀθυμούντων τῶν στρατιωτῶν, ἐρωτῆσαι τὸν Ὀξυάρτην,*
10 *ποῖός τις αὐτὸς εἴη τὴν ψυχὴν ὁ Σισιμίθρης. φήσαντος δὲ* 4
τοῦ Ὀξυάρτου δειλότατον ἀνθρώπων, „λέγεις σύ γε"
φάναι „τὴν πέτραν ἁλώσιμον ἡμῖν εἶναι· τὸ γὰρ ἄρχον
αὐτῆς οὐκ ὀχυρόν ἐστι." ταύτην μὲν οὖν ἐκφοβήσας τὸν
Σισιμίθρην ἔλαβεν. ἑτέρᾳ δ' ὁμοίως ἀποτόμῳ προσβαλὼν 5
15 *⟨ἔχων⟩ τοὺς νεωτέρους τῶν Μακεδόνων, Ἀλέξανδρόν τινα*
καλούμενον προσαγορεύσας, „ἀλλὰ σοί γ'" εἶπεν „ἀνδρα-
γαθεῖν προσήκει καὶ διὰ τὴν ἐπωνυμίαν." ἐπεὶ δὲ λαμπρῶς
345 S *ὁ νεανίας ἀγωνιζόμενος ἔπεσεν, οὐ μετρίως ἐδήχθη. τῇ* 6 a.327/6
δὲ καλουμένῃ Νύσῃ τῶν Μακεδόνων ὀκνούντων προσάγειν f
20 *(καὶ γὰρ ποταμὸς ἦν πρὸς αὐτῇ βαθύς), ἐπιστὰς „τί*
γάρ;" εἶπεν „ὁ κάκιστος ἐγὼ νεῖν οὐκ ἔμαθον;" καὶ ἤδη
ἔχων τὴν ἀσπίδα περᾶν ἠθέλησεν. *** *ἐπεὶ δὲ καταπαύσαν-* 7
τος τὴν μάχην αὐτοῦ παρῆσαν ἀπὸ τῶν πολιορκουμένων
[πόλεων] πρέσβεις δεησόμενοι, πρῶτον μὲν ὀφθείς ἀθερά-

1 Zon. 4, 12, p. 297, 19 || **7** mor. 181c. Arr. an. 4, 21, 1—9. Curt. 8, 2, 19—33. Strab. 12, 517. Epit. Mett. 19 || **14** Curt. 8, 11, 9—15. Zon. 4, 12, p. 297, 25 || **18** Zon. 4, 12, p. 297, 29 || **22** Arr. an. 5, 1, 1—2, 4. Epit. Mett. 36—38. (Curt. 8, 10, 7—10. Iustin. 12, 7, 6). Zon. 4, 12, p. 297, 31

[**ΛPQ**] **1.2** *συνέπ. κίνδ. καὶ νεαν. ἀπήντ. τρ.* Zon. || **4** *ἀπειργάσατο* **L[1]P** | *τῆς στρατιᾶς* ante *ἀπορίαι* hab. Zon. *τῇ στρατιᾷ* Madvig || **7** *εὐτόλμοις* **L[2]** | *σισιμήθρου* **Λ**, item v. 10. 14 || **8** *ἀπότομον* Sint.: *ἄβατον* | *ἀπρόσμαχον* Sch. *ἀπότομον* Cor. || **10** *αὐτὸς* om. **C** || **11** *πάντων ἀνθρώπων* **B** || **15** *ἔχων* add. Zie. *σὺν τοῖς νεωτέροις* Zon. *προσβάλλων, ἐν τοῖς νεωτέροις* Cor. *παρώρμα καὶ* post *Μακεδόνων* add. **C** Sint. || **16** *σύ γε* **L[1]** || **18** *ἀγωνιζόμενος ὁ νεανίας* **Λ** || **19** *νύσσηι* **PC** || **20** *αὐτὴν* **Q** || **21** post *τί γάρ* distinxit Herw. || **21.22** *ἔχων ἤδη* Sint. || **22** lac. stat. Zie. || **24** *πόλεων* del. Schmieder (hab. et Zon.)

a.327/6 πευτος ἐν τοῖς ὅπλοις, ἐξέπληξεν αὐτούς· ἔπειτα προσκεφαλαίου τινὸς αὐτῷ κομισθέντος, ἐκέλευσε λαβόντα
698 8 καθίσαι τὸν πρεσβύτατον· Ἄκουφις ἐκαλεῖτο. θαυμάσας οὖν τὴν [λαμ]πρᾳότητα καὶ φιλανθρωπίαν ὁ Ἄκουφις
9 ἠρώτα, τί βούλεται ποιοῦντας αὐτοὺς ἔχειν φίλους. φήσαν- 5 τος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ,,σὲ μὲν ἄρχοντα καταστήσαντας αὐτῶν, πρὸς δ' ἡμᾶς πέμψαντας ἑκατὸν ἄνδρας τοὺς 263 Z[1] ἀρίστους,'' γελάσας ὁ Ἄκουφις ,,ἀλλὰ βέλτιον'' εἶπεν ,,ἄρξω βασιλεῦ, τοὺς κακίστους πρὸς σὲ πέμψας μᾶλλον ἢ τοὺς ἀρίστους.'' 10

59. Ὁ δὲ Ταξίλης λέγεται μὲν τῆς Ἰνδικῆς ἔχειν μοῖραν οὐκ ἀποδέουσαν Αἰγύπτου τὸ μέγεθος, εὔβοτον δὲ καὶ καλλίκαρπον ἐν τοῖς μάλιστα, σοφὸς δέ τις ἀνὴρ εἶναι
b 2 καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀσπασάμενος ,,τί δεῖ πολέμων'' φάναι ,,καὶ μάχης ἡμῖν Ἀλέξανδρε πρὸς ἀλλήλους, εἰ 15 μήθ' ὕδωρ ἀφαιρησόμενος ἡμῶν ἀφῖξαι, μήτε τροφὴν ἀναγκαίαν, ὑπὲρ ὧν μόνων ἀνάγκη διαμάχεσθαι νοῦν
3 ἔχουσιν ἀνθρώποις; τοῖς δ' ἄλλοις χρήμασι καὶ κτήμασι λεγομένοις, εἰ μέν εἰμι κρείττων, ἕτοιμος εὖ ποιεῖν, εἰ
4 δ' ἥττων, οὐ φεύγω χάριν ἔχειν εὖ παθών.'' ἡσθεὶς οὖν 20 ὁ Ἀλέξανδρος καὶ δεξιωσάμενος αὐτόν, ,,ἦ που νομίζεις'' ἔφη ,,δίχα μάχης ἔσεσθαι τὴν ἔντευξιν ἡμῖν ἀπὸ τοιούτων λόγων καὶ φιλοφροσύνης; ἀλλ' οὐδέν σοι πλέον· ἐγὼ γὰρ ἀγωνιοῦμαι πρὸς σὲ καὶ διαμαχοῦμαι ταῖς χάρισιν, ὥς
c 5 μου χρηστὸς ὢν μὴ περιγένῃ.'' λαβὼν δὲ δῶρα πολλὰ καὶ 346 S δοὺς πλείονα, τέλος χίλια τάλαντα νομίσματος αὐτῷ 26 προέπιεν· ἐφ οἷς τοὺς μὲν φίλους ἰσχυρῶς ἐλύπησε, τῶν δὲ βαρβάρων πολλοὺς ἐποίησεν ἡμερωτέρως ἔχειν πρὸς αὐτόν.

11 mor. 181 c. Strab. 15, 698. Curt. 8, 12, 15–18. Epit. Mett. 32. 33. Zon. 4, 13, p. 298, 7

[ΛPQ] **4** λαμπρότητα: em. Zie. | καὶ τὴν C || **6** μὲν PC Zon.: μὲν αὐτὸν || **13** ἐν ταῖς P || **18** κτήμασι καὶ χρήμασι Q || **19** ἕτοιμός εἰμι Anon. et Zon. (qui εἰ μὲν κρείττων ὦ) || **22** διαμάχης P || **27** προέπεμπεν P

Ἐπεὶ δὲ τῶν Ἰνδῶν οἱ μαχιμώτατοι μισθοφοροῦντες ἐπε- 6
φοίτων ταῖς πόλεσιν ἐρρωμένως ἀμύνοντες, καὶ πολλὰ τὸν
264 Z[1] Ἀλέξανδρον ἐκακοποίουν, σπεισάμενος ἔν τινι πόλει πρὸς
αὐτούς, ἀπιόντας ἐν ὁδῷ λαβὼν ἅπαντας ἀπέκτεινε. καὶ 7
5 τοῦτο τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις αὐτοῦ, τὰ ἄλλα νομίμως
καὶ βασιλικῶς πολεμήσαντος, ὥσπερ κηλὶς πρόσεστιν.
Οὐκ ἐλάσσονα δὲ τούτων οἱ φιλόσοφοι πράγματα παρ- 8 d
έσχον αὐτῷ, τούς τε προστιθεμένους τῶν βασιλέων κα-
κίζοντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους δήμους ἀφιστάντες. διὸ
10 καὶ τούτων πολλοὺς ἐκρέμασε.

60. Τὰ δὲ πρὸς Πῶρον αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὡς *a.326*
ἐπράχθη γέγραφε. φησὶ γάρ, ἐν μέσῳ τῶν στρατοπέδων
τοῦ Ὑδάσπου ῥέοντος, ἀντιπρῴρους ἱστάντα τοὺς ἐλέφαν-
τας ἀεὶ τὸν Πῶρον ἐπιτηρεῖν τὴν διάβασιν. αὐτὸν μὲν 2
15 οὖν καθ' ἡμέραν ἑκάστην ψόφον ποιεῖν καὶ θόρυβον ἐν
τῷ στρατοπέδῳ πολύν, ἐθίζοντα τοὺς βαρβάρους μὴ φο-
βεῖσθαι· νυκτὸς δὲ χειμερίου καὶ ἀσελήνου λαβόντα τῶν 3
πεζῶν μέρος, ἱππεῖς δὲ τοὺς κρατίστους, καὶ προελθόντα
πόρρω τῶν πολεμίων, διαπερᾶσαι πρὸς νῆσον οὐ μεγάλην. e
20 ἐνταῦθα δὲ ῥαγδαίου μὲν ἐκχυθέντος ὄμβρου, πρηστήρων 4
δὲ πολλῶν καὶ κεραυνῶν εἰς τὸ στρατόπεδον φερομένων,
ὅμως ὁρῶν ἀπολλυμένους τινὰς καὶ συμφλεγομένους ὑπὸ
τῶν κεραυνῶν, ἀπὸ τῆς νησῖδος ἄρας προσφέρεσθαι ταῖς
ἀντιπέρας ὄχθαις. τραχὺν δὲ τὸν Ὑδάσπην ὑπὸ τοῦ χει- 5
25 μῶνος ἐπιόντα καὶ μετέωρον ἔκρηγμα ποιῆσαι μέγα, καὶ
πολὺ μέρος ἐκείνῃ φέρεσθαι τοῦ ῥεύματος, αὐτοὺς δὲ

1 Arr. an. 4, 27, 3. 4. Diod. 17, 84. Polyaen. 4, 3, 20. Epit. Mett. 43–45. Zon. 4, 13, p. 298, 18 || **7** Arr. an. 6, 17, 2 || **11** c. 60, 1–10. Arr. an. 5, 8, 4–18, 5. Diod. 17, 87. 88. Curt. 8, 13, 5–14, 33. Iustin. 12, 8, 1–4. Polyaen. 4, 3, 9. Frontin. strat. 1, 4, 9. Epit. Mett. 54. 58. 59

[**ΛPHQ**] **2** *-μένως*] inc. **H** | *καὶ κατὰ πολλὰ* **Λ** || **3** *κακῶς ἐποίουν* **H** || **5** *αὐτοῦ ἔργοις* **PHQ** | *τἄλλα* **P** || **6** *ὡς κηλὶς* **Λ** *οἷά τις κ.* Zon. || **7.8** *ἔσχον* **PM** et **H**, in quo *παρ* s. s. m. 1 || **12** *μέσωι τῶι στρατοπέδωι*: em. Aldina || **13** *ἀντιπόρους* **P** Sint. (*-πρώρου* **L**[1]) | *ἱστῶντα* **C** *ἱστάντας*, sed *ς* erasa, **H** || **18** *μέρους* **LH** ante ras. | *προσελθόντα* **P** || **24** *ἀντιπέραν* **Q** || **26** *αὐτὸς*: em. Sch. (*αὐτοὺς δὲ διανήξασθαι* Cor.)

a.326 δέξασθαι τὸ μέσον οὐ βεβαίως, ἅτε δὴ συνολισθάνον καὶ 265 Z[1]
6 περιρρηγνύμενον. ἐνταῦθα δ᾽ εἰπεῖν φασιν αὐτόν· ,,ὦ 347 S
f Ἀθηναῖοι, ἆρά γε πιστεύσαιτ᾽ ἄν, ἡλίκους ὑπομένω κινδύ-
νους ἕνεκα τῆς παρ᾽ ὑμῖν εὐδοξίας;'' ἀλλὰ τοῦτο μὲν
7 Ὀνησίκριτος εἴρηκεν (FGrH 134 F 19)· αὐτὸς δέ φησι τὰς 5
σχεδίας ἀφέντας αὐτοὺς μετὰ τῶν ὅπλων τὸ ἔκρηγμα
διαβαίνειν, ἄχρι μαστῶν βρεχομένους, διαβὰς δὲ τῶν πε-
ζῶν εἴκοσι σταδίους προϊππεῦσαι, λογιζόμενος, εἰ μὲν
οἱ πολέμιοι τοῖς ἵπποις προσβάλοιεν, πολὺ κρατήσειν, εἰ
δὲ κινοῖεν τὴν φάλαγγα, φθήσεσθαι τοὺς πεζοὺς αὐτῷ 10
699 8 προσγενομένους· θάτερον δὲ συμβῆναι. τῶν γὰρ ἱππέων
χιλίους καὶ τῶν ἁρμάτων ἑξήκοντα συμπεσόντα τρεψά-
μενος, τὰ μὲν ἅρματα λαβεῖν ἅπαντα, τῶν δ᾽ ἱππέων ἀν-
9 ελεῖν τετρακοσίους. οὕτω δὴ συμφρονήσαντα τὸν Πῶρον,
ὡς αὐτὸς εἴη διαβεβηκὼς Ἀλέξανδρος, ἐπιέναι μετὰ πάσης 15
τῆς δυνάμεως, πλὴν ὅσον ἐμποδὼν εἶναι τοῖς διαβαίνουσι
10 τῶν Μακεδόνων ἀπέλιπε· φοβηθεὶς δὲ τὰ θηρία καὶ τὸ
πλῆθος τῶν πολεμίων, αὐτὸς μὲν ἐνσεῖσαι κατὰ θάτερον
11 κέρας, Κοῖνον δὲ τῷ δεξιῷ προσβαλεῖν κελεῦσαι. γενο-
μένης δὲ τροπῆς, ἑκατέρωθεν ἀναχωρεῖν ἀεὶ πρὸς τὰ 20
θηρία καὶ συνειλεῖσθαι τοὺς ἐκβιαζομένους, ὅθεν ἤδη τὴν
b μάχην ἀναμεμειγμένην εἶναι, καὶ μόλις ὀγδόης ὥρας
ἀπειπεῖν τοὺς πολεμίους. ταῦτα μὲν οὖν ὁ τῆς μάχης
12 ποιητὴς αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς εἴρηκεν. οἱ δὲ πλεῖστοι
τῶν συγγραφέων ὁμολογοῦσι τὸν Πῶρον, ὑπεραίροντα 266 Z[1]
τεσσάρων πηχῶν σπιθαμῇ τὸ μῆκος, ἱππότου μηδὲν 26
ἀποδεῖν πρὸς τὸν ἐλέφαντα συμμετρίᾳ διὰ τὸ μέγεθος καὶ

24 Arr. an. 5, 19, 1. Diod. 17, 88, 4. Curt. 8, 14, 13. Itiner. Alex. 111. Epit. Mett. 54. 60–63. Suda s. v. *Πῶρος*. Zon. 4, 13, p. 298, 23. Ps.-Callisth. 3, 4, 3. Iul. Val. 3, 7

[**ΛPHQ**] **1** *συνωλίσθανον* **P** *συνολισθαῖνον* **L**[2] || **3** *πιστεύσαιτε ἂν* **L**[2]: *πιστεύσεται ἂν* **L**[1] *πιστεύετε ἂν* **P** *πιστεύσετε ἂν* **HAB** *πιστεύσετε* **C** *πιστευσετε ἆρα γε ἂν* **M** || **9** *τῇ ἵππῳ* Zie. cl. Arr. 5, 14, 1. 2 | *προσβάλλοιεν* Sch. cl. *κινοῖεν* || **11** *ἑκάτερον* Madvig || **16** *τῆς* om. **C** | *ὅσους* Zie. || **17** *ἀπέλειπεν* **L**[1]**HM** || **18** *κατ᾽ ἀριστερὸν* Sol. || **19** *Κοῖνον* Blancardus ad Arr. 5, 17, 1: *κοινῆι* || **21** *ὅθεν ἤδη*] *ἕωθεν δὲ* (vel *ἤδη*) Sol.

τὸν ὄγκον τοῦ σώματος· καίτοι μέγιστος ἦν ὁ ἐλέφας· a.326
σύνεσιν δὲ θαυμαστὴν ἐπεδείξατο καὶ κηδεμονίαν τοῦ 13
βασιλέως, ἐρρωμένου μὲν ἔτι θυμῷ τοὺς προσμαχομένους
ἀμυνόμενος καὶ ἀνακόπτων, ὡς δ' ᾔσθετο βελῶν πλήθει
5 καὶ τραυμάτων κάμνοντα, δείσας μὴ περιρρυῇ, τοῖς μὲν c
348 S γόνασιν εἰς γῆν ὑφῆκε πράως ἑαυτόν, τῇ δὲ προνομαίᾳ
λαμβάνων ἀτρέμα τῶν δορατίων ἕκαστον ἐξῄρει τοῦ σώ-
ματος.

Ἐπεὶ δὲ ληφθέντα τὸν Πῶρον ὁ Ἀλέξανδρος ἠρώτα, 14
10 πῶς αὐτῷ χρήσηται, „βασιλικῶς" εἶπε· προσπυθομένου
δὲ μή τι ⟨καὶ⟩ ἄλλο λέγει, „πάντ'" εἶπεν „⟨ἔν⟩εστιν ἐν
τῷ βασιλικῶς." οὐ μόνον οὖν ἀφῆκεν αὐτὸν ἄρχειν ὧν 15
ἐβασίλευε σατράπην καλούμενον, ἀλλὰ καὶ προσέθηκε
χώραν [καὶ] τῆς αὐτονόμου καταστρεψάμενος, ἐν ᾗ
15 πεντεκαίδεκα μὲν ἔθνη, πόλεις δὲ πεντακισχιλίας ἀξιο-
λόγους, κώμας δὲ παμπόλλας εἶναί φασιν· ἄλλης δὲ τρὶς 16
τοσαύτης Φίλιππόν τινα τῶν ἑταίρων σατράπην ἀπέδειξεν. d

267 Z[1] **61.** Ἐκ δὲ τῆς πρὸς Πῶρον μάχης καὶ ὁ Βουκεφά-
λας ἐτελεύτησεν, οὐκ εὐθύς, ἀλλ' ὕστερον, ὡς οἱ πλεῖστοι
20 λέγουσιν, ἀπὸ τραυμάτων θεραπευόμενος, ὡς δ' Ὀνησί-
κριτος (FGrH 134 F 20), διὰ γῆρας ὑπέρπονος γενό-

1 mor. 970d. Ael. n. a. 7, 37. Diod. 17, 88, 6. Curt. 8, 14, 37–40. Epit. Mett. 60. 61 || **9** mor. 181e. 332e. 458b. Arr. an. 5, 19, 1–3. 20, 4. Diod. 17, 89, 6. Curt. 8, 14, 41–46. Strab. 15, 686. Iustin. 12, 8, 7. Themist. or. 7, 88d. Philostr. vit. Apoll. 2, 42. Itiner. Alex. 111. Epit. Mett. 61. (Ps.-Plut. de fluv. 1, 6. Ps.-Callisth. 3, 33, 21). Zon. 4, 13, p. 298, 25 || **16** Arr. an. 6, 14, 3. 15, 2 || **18** Arr. an. 5, 14, 4. 19, 4. 5. Diod. 17, 89, 6. 95, 5. Curt. 8, 14, 34. 9, 1, 6. 3, 23. Strab. 15, 698. Plin. n. h. 6, 77. Iustin. 12, 8, 4. 8. Gell. 5, 2, 4. Oros. 3, 19, 4. Epit. Mett. 62. Steph. Byz. s. v. *Βοὸς κεφαλαί*. Zon. 4, 13, p. 299, 1

[**ΛPHQ**] **2** *κηδαιμονίαν* **P** || **3** *προμαχομένους* **Λ** || **7** *ἐξῄρει* Cor. cl. mor. 970d: *ἐξῆρεν* || **11** *καὶ* add. Zie. cl. mor. 181e (*καὶ μή τι ἄλλο*) et Zon. (*εἴ τι καὶ ἕτερον λέγει*) | *ἔνεστιν* Zie. cl. mor. (ter). Arr. 19, 2. Zon.: *ἐστὶν* || **14** *τῆς αὐτονόμου* Rei.: *καὶ τοὺς αὐτονόμους* codd., solum *καὶ* del. Cor. || **15** *πεντακισχιλίας* recte se habere docet Strab. 15, 686. 700/01, sed cf. Arr. 5, 20, 4 || **16.17** *ἄλλην δὲ τρὶς τοσαύτην ἧς*: em. Sol.; nisi forte verbum excidit e quo accus. pendebat || **18** *βουκέφαλος* **C** *βουκέφαλας* **L**[1] || **20** *ἀπὸ* Sint.: *ὑπὸ*

a.326 2 μενος· τριάκοντα γὰρ ἐτῶν ἀποθανεῖν αὐτόν. ἐδήχθη δ' ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρος, οὐδὲν ἄλλ' ἢ συνήθη καὶ φίλον ἀποβεβληκέναι νομίζων, καὶ πόλιν οἰκίσας ἐπ' αὐτῷ παρὰ
3 τὸν Ὑδάσπην Βουκεφαλίαν προσηγόρευσε. λέγεται δὲ καὶ κύνα Περίταν ὄνομα τεθραμμένον ὑπ' αὐτοῦ καὶ στεργόμενον ἀποβαλών, κτίσαι πόλιν ἐπώνυμον. τοῦτο δὲ Σωτίων
e φησὶ Ποτάμωνος (FGrH 147 F 1) ἀκοῦσαι τοῦ Λεσβίου.

62. Τοὺς μέντοι Μακεδόνας ὁ πρὸς Πῶρον ἀγὼν ἀμβλυτέρους ἐποίησε, καὶ τοῦ πρόσω τῆς Ἰνδικῆς ἔτι
2 προελθεῖν ἐπέσχε. μόλις γὰρ ἐκεῖνον ὠσάμενοι, δισμυρίοις πεζοῖς καὶ δισχιλίοις ἱππεῦσι παραταξάμενον, ἀντέστησαν ἰσχυρῶς Ἀλεξάνδρῳ, βιαζομένῳ καὶ τὸν Γάγγην περᾶσαι ποταμόν, εὖρος μὲν αὐτοῦ δύο καὶ τριάκοντα σταδίων εἶναι πυνθανόμενοι καὶ βάθος ὀργυιὰς ἑκατόν, ἀντιπέρας δὲ τὰς ὄχθας ἀποκεκρύφθαι πλήθεσιν ὅπλων
3 καὶ ἵππων καὶ ἐλεφάντων. ἐλέγοντο γὰρ ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἱπποτῶν, εἴκοσι δὲ πεζῶν, ἅρματα δ' ὀκτακισχίλια (268 Z¹, 349 S)
f καὶ μαχίμους ἐλέφαντας ἑξακισχιλίους ἔχοντες οἱ Γανδα-
4 ριτῶν καὶ Πραισίων βασιλεῖς ὑπομένειν. καὶ κόμπος οὐκ ἦν περὶ ταῦτα. Ἀνδρόκοττος γὰρ ὕστερον οὐ πολλῷ βασιλεύσας Σελεύκῳ πεντακοσίους ἐλέφαντας ἐδωρήσατο, καὶ στρατοῦ μυριάσιν ἑξήκοντα τὴν Ἰνδικὴν ἐπῆλθεν
5 ἅπασαν καταστρεφόμενος. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὑπὸ δυσθυμίας καὶ ὀργῆς αὐτὸν εἰς τὴν σκηνὴν καθείρξας ἔκειτο, χάριν οὐδεμίαν εἰδὼς τοῖς διαπεπραγμένοις, εἰ μὴ περά-
700 σειε τὸν Γάγγην, ἀλλ' ἐξομολόγησιν ἥττης τιθέμενος τὴν

4 Polluc. On. 5, 42 = Theopomp. FGrH 115 F 340 || **8** c. 62, 1–8. Arr. an. 5, 25, 1–29, 1. Diod. 17, 93, 2–95, 2. Curt. 9, 2, 1–3, 19. Strab. 15, 697. 700. Plin. n. h. 6, 62. Iustin. 12, 8, 10–17. Oros. 3, 19, 5. Philostr. vit. Apoll. 2, 43. Suda s. v. *Βραχμάν*. Epit. Mett. 68. 69. Zon. 4, 13, p. 299, 5 || **19** Strab. 15, 724

[ΛPHQ] **2** *οὐδὲν ἄλλ' ἢ*] *ἅτε δὴ* **C**, utrumque **M** || **3** *οἰκήσας* **L¹ADP** || **7** *τοῦ τελεσαίου* **P** || **9** *τοῦ* **H²A²**: *τὸ* **ΛH¹Q** (*τὸ πρόσωπον* **L¹BD**) *τῶι* **P** || **10** *προσελθεῖν* **ΛPH** || **14** *ὀργυιῶν* vel antea *σταδίους* Zie. || **16** *γὰρ*] *μὲν* **P** | *μυριάδες* **ADC** || **18** *γαρδαριτῶν* **L¹** (*Γανδρίδαι* mor. 327b) || **20** immo *Σανδρόκοττος*, item p. 235, 9 || **24** *ἑαυτὸν* **Q**

ἀναχώρησιν. ὡς δ' οἵ τε φίλοι τὰ εἰκότα παρηγοροῦντες 6
αὐτόν, οἵ τε στρατιῶται κλαυθμῷ καὶ βοῇ προσιστάμενοι
ταῖς θύραις ἱκέτευον, ἐπικλασθεὶς ἀνεζεύγνυε, πολλὰ πρὸς
δόξαν ἀπατηλὰ καὶ σοφιστικὰ μηχανώμενος. καὶ γὰρ 7
5 ὅπλα μείζονα καὶ φάτνας ἵππων καὶ χαλινοὺς βαρυτέρους
κατασκευάσας ἀπέλιπέ τε καὶ διέρριψεν. ἱδρύσατο δὲ 8
βωμοὺς θεῶν, οὓς μέχρι νῦν οἱ Πραισίων βασιλεῖς δια-
βαίνοντες σέβονται καὶ θύουσιν Ἑλληνικὰς θυσίας.
Ἀνδρόκοττος δὲ μειράκιον ὢν αὐτὸν Ἀλέξανδρον εἶδε, 9
10 καὶ λέγεται πολλάκις εἰπεῖν ὕστερον, ὡς παρ' οὐδὲν b
ἦλθε τὰ πράγματα λαβεῖν Ἀλέξανδρος, μισουμένου τε καὶ
καταφρονουμένου τοῦ βασιλέως διὰ μοχθηρίαν καὶ δυσ-
γένειαν.

63. Ἐντεῦθεν ὁρμήσας Ἀλέξανδρος τὴν ἔξω θάλασσαν *a.326/5*
269 Z[1] ἐπιδεῖν, καὶ πολλὰ πορθμεῖα κωπήρη καὶ σχεδίας πηξά-
16 μενος, ἐκομίζετο τοῖς ποταμοῖς ὑποφερόμενος σχολαίως.
ὁ δὲ πλοῦς οὐκ ἀργὸς ἦν οὐδ' ἀπόλεμος, προσβάλλων δὲ 2
ταῖς πόλεσι καὶ ἀποβαίνων, ἐχειροῦτο πάντα. πρὸς δὲ
τοῖς καλουμένοις Μαλλοῖς, οὕς φασιν Ἰνδῶν μαχιμωτά-
20 τους γενέσθαι, μικρὸν ἐδέησε κατακοπῆναι. τοὺς μὲν γὰρ 3
ἀνθρώπους βέλεσιν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπεσκέδασε, πρῶτος c
350 S δὲ διὰ κλίμακος τεθείσης ἀναβὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὡς ἥ τε
κλίμαξ συνετρίβη καὶ τῶν βαρβάρων ὑφισταμένων παρὰ
τὸ τεῖχος ἐλάμβανε πληγὰς κάτωθεν, ὀλιγοστὸς ὢν
25 συστρέψας ἑαυτὸν εἰς μέσους ἀφῆκε τοὺς πολεμίους, καὶ
κατὰ τύχην ὀρθὸς ἔστη. τιναξαμένου δὲ τοῖς ὅπλοις 4
ἔδοξαν οἱ βάρβαροι σέλας τι καὶ φάσμα πρὸ τοῦ σώματος

11 Diod. 17, 93, 3. Curt. 9, 2, 6. 7 ‖ **15** Arr. an. 5, 29, 3. 6, 1, 1 sqq. Ind. 18 sqq. Diod. 17, 95, 3 sqq. Strab. 15, 698. Curt. 9, 3, 21 sqq. Iustin. 12, 9, 1. epit. Mett. 70. Zon. 4, 13, p. 299, 13 ‖ **18** mor. 327 b. 341 c. 343 d. 344 c. d. Arr. an. 6, 9, 1—13, 3. Ind. 19, 8. Diod. 17, 98, 2—100, 1. Strab. 15, 701. Curt. 9, 4, 26—6, 1. Iustin. 12, 9, 3—10, 1. Oros. 3, 19, 6—10. Itiner. Alex. 115. 116. Epit. Mett. 76. 77. Ps.-Callisth. 3, 4, 12—15. Zon. 4, 13, p. 299, 16. Iulian. conv. 331 a

[**ΛΡΗQ**] **2** *προιστάμενοι* **P** ‖ **6** *ἀπέλειπέ τε* **L**[1] | *δὲ* ⟨*καὶ*⟩ Zie. ‖ **7** *πραισιαίων* codd. praeter **C** ‖ **9** *δὲ*] *γὰρ* **L**[1]**Q** ‖ **16** *ἐκόμιζε* **Λ** ‖ **19** *μαλοῖς* **P**

a.326/5 5 φέρεσθαι. διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἔφυγον καὶ διεσκεδάσθησαν·
ὡς δ' εἶδον αὐτὸν μετὰ δυεῖν ὑπασπιστῶν, ἐπιδραμόντες
οἱ μὲν ἐκ χειρὸς ξίφεσι καὶ δόρασι διὰ τῶν ὅπλων συνετί-
6 τρωσκον ἀμυνόμενον, εἷς δὲ μικρὸν ἀπωτέρω στάς, ἐφῆκεν
d ἀπὸ τόξου βέλος οὕτως εὔτονον καὶ βίαιον, ὥστε τὸν 5
θώρακα διακόψαν ἐμπαγῆναι τοῖς περὶ τὸν μασθὸν ὀστέοις.
7 πρὸς δὲ τὴν πληγὴν ἐνδόντος αὐτοῦ καὶ τὸ σῶμα κάμψαν-
τος, ὁ μὲν βαλὼν ἐπέδραμε, βαρβαρικὴν μάχαιραν σπα-
8 σάμενος, Πευκέστας δὲ καὶ Λιμναῖος προέστησαν· ὧν
πληγέντων ἑκατέρων, ὁ μὲν ἀπέθανε, Πευκέστας δ' 10
9 ἀντεῖχε, τὸν δὲ βάρβαρον Ἀλέξανδρος ἀπέκτεινεν. αὐτὸς δὲ 270 Z[1]
τραύματα πολλὰ λαβών, τέλος δὲ πληγεὶς ὑπέρῳ κατὰ τοῦ
τραχήλου, προσήρεισε τῷ τείχει τὸ σῶμα, βλέπων πρὸς
10 τοὺς πολεμίους. ἐν τούτῳ δὲ τῶν Μακεδόνων περιχυθέν-
e των, ἁρπασθεὶς ἀναίσθητος ἤδη τῶν περὶ αὐτὸν ἐπὶ 15
11 σκηνῆς ἐκομίζετο. καὶ παραυτίκα μὲν ὡς τεθνεῶτος ἦν
λόγος ἐν τῷ στρατοπέδῳ· χαλεπῶς δὲ καὶ πολυπόνως
τὸν ὀϊστὸν ἐκπρισάντων ξύλινον ὄντα, καὶ τοῦ θώρακος
οὕτω μόλις ἀπολυθέντος, περὶ τὴν ἐκκοπὴν ἐγίνοντο τῆς
12 ἀκίδος, ἐνδεδυκυίας [ἐν] ἑνὶ τῶν ὀστέων. λέγεται δὲ τὸ 20
μὲν πλάτος τριῶν δακτύλων εἶναι, τὸ δὲ μῆκος τεσσάρων·
διὸ ταῖς λιποθυμίαις ἔγγιστα θανάτου συνελαυνόμενος
13 ἐξαιρουμένης αὐτῆς, ὅμως ἀνέλαβε, καὶ διαφυγὼν τὸν
κίνδυνον, ἔτι δ' ἀσθενὴς ὢν καὶ πολὺν χρόνον ἐν διαίτῃ
καὶ θεραπείαις ἔχων αὐτόν, ἔξω θορυβοῦντας ὡς ᾔσθετο 25
f ποθοῦντας αὐτὸν ἰδεῖν τοὺς Μακεδόνας, λαβὼν ἱμάτιον 351 S
14 προῆλθε, καὶ θύσας τοῖς θεοῖς αὖθις ἀνήχθη καὶ παρεκο-
μίζετο, χώραν τε πολλὴν καὶ πόλεις μεγάλας καταστρε-
φόμενος.

28 Zon. 4, 14, p. 300, 11

[ΛΡΗQ] 6 διακόψας L[1] || 7 αὐτοῦ τὸ σῶμα καί: trp. Rei. || 8 σπασ. βαρβ. μάχ. Λ || 9 προσέστησαν: em. Br. cl. mor. 344d (ἔστησαν πρὸ αὐτοῦ) || 12 λαμβάνων Λ | τοῦ om. P || 13 προσείρησε P || 15 ἀναρπασθεὶς C || 15.16 ἐπὶ σκηνὴν Sol. ἐπὶ τὴν σκ. Rei. || 18 τὸν ὀϊστῶν L || 20 ἐν del. Rei. || 22 λειποθυμίαις Q L[2] H[2] λυποθ. L[1] || 23 καὶ om. C || 25 αὐτῶν P || 27 ἀνήχθη Rei.: ἀνῆλθε

64. Τῶν δὲ Γυμνοσοφιστῶν τοὺς μάλιστα τὸν Σάββαν a.325
ἀναπείσαντας ἀποστῆναι καὶ κακὰ πλεῖστα τοῖς Μακε-
271 Z' δόσι παρασχόντας λαβὼν δέκα, δεινοὺς δοκοῦντας εἶναι
περὶ τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυλόγους, ἐρωτήματα προὔ-
5 θηκεν αὐτοῖς ἄπορα, φήσας ἀποκτενεῖν τὸν μὴ ὀρθῶς
ἀποκρινάμενον πρῶτον, εἶτ' ἐφεξῆς οὕτω τοὺς ἄλλους· 701
ἕνα δὲ τὸν πρεσβύτατον ἐκέλευσεν ⟨ἐπι⟩κρίνειν. ὁ μὲν 2
οὖν πρῶτος ἐρωτηθείς, πότερον οἴεται τοὺς ζῶντας εἶναι
πλείονας ἢ τοὺς τεθνηκότας, ἔφη τοὺς ζῶντας· οὐ[κέτι]
10 γὰρ εἶναι τοὺς τεθνηκότας. ὁ δὲ δεύτερος, πότερον τὴν 3
γῆν ἢ τὴν θάλατταν μείζονα τρέφειν θηρία, τὴν γῆν ἔφη·
ταύτης γὰρ μέρος εἶναι τὴν θάλατταν. ὁ δὲ τρίτος, ποῖόν 4
ἐστι ζῷον πανουργότατον, ὃ μέχρι νῦν, εἶπεν, ἄνθρωπος
οὐκ ἔγνωκεν. ὁ δὲ τέταρτος ἀνακρινόμενος, τίνι λογισμῷ 5
15 τὸν Σάββαν ἀπέστησεν, ἀπεκρίνατο, καλῶς ζῆν βουλό-
μενος αὐτὸν ἢ καλῶς ἀποθανεῖν. ὁ δὲ πέμπτος ἐρωτηθείς, 6
πότερον οἴεται τὴν ἡμέραν πρότερον ἢ τὴν νύκτα γεγονέναι, b

1 c. 64 pap. Berolin. 13044 apud Wilcken, Sitz.-Ber. Berl. Akad. 1923, 150sqq. = FGrH 153 F 9. Epit. Mett. 78—84. Boissonade, Anecd. Gr. 1, 145. Ps.-Callisth. 3, 5, 6. Iul. Val. 3, 10—13. Plutarchum exscripsit Clem. Al. strom. 6, 4, 38, cf. Zon. 4, 14, p. 300, 12

[ΛPHQ] **1** Σάμβον vocant Arr. 6, 16, 3—5. Diod. 17, 102, 6. 7. Curt. 9, 8, 13. 17. Epit. Mett. 75, Σάβον Strab. 15, 701, *Ambum* Iustin. 12, 10, 2, Σαβειλὼ pap. III 2, *Ambiram* Oros. 3, 19, 11 || **3** συλλαβὼν Zon. || **4** προὔθηκεν Clem. (προθέμενος Zon.): προὔβαλεν C προὔγραφεν cet. προὔφερεν Steph. || **6** ἀποκρινόμενον codd. (et Clem.) praeter C | ⟨καὶ⟩ τοὺς Rei. || **7** πρεσβύτερον αὐτῶν Clem. | ἐπικρίνειν Clem.: κρίνειν || **8** ἐξετασθεὶς Clem. || **9. 10** τεθνεῶτας Clem. bis et anecd. Boiss. | οὐ Clem. et pap. II 18: οὐκέτι || **11** θηρία τρέφειν Clem. | ἔφη h. l. hab. Clem., post γὰρ **ΛΗΜ**, om. **PC** || **13** τῶν ζῴων Clem. | τοῦ νῦν Λ || **13. 14** οὐκ ἐγνώσθη, εἶπεν, ἄνθρωπος Clem. μὴ γινώσκει μηδεὶς ἀνθρώπων pap. || **15** ἀπέστησαν Clem. et Rei. | βουλόμενον: em. Br. βουλόμενοι Clem. et Rei. || **16** καλῶς cod. Dacerii et pap. III 9 et Epit. Mett. 80 (*honeste*): κακῶς cet. et Clem. || **17** τὴν ἡμέραν πρότερον ἢ τὴν νύκτα Clem.: τὴν ἡμ. ἢ τὴν ν. προτέραν **ΛΡΗ** τὴν ν. ἢ τὴν ἡμ. προτέραν **Q** πότερον ἡμέρα πρότερον γέγονεν ἢ νὺξ pap. III 10

a.325 7 τὴν ἡμέραν, εἶπεν, ἡμέρᾳ μιᾷ· καὶ προσεπεῖπεν οὗτος, θαυμάσαντος τοῦ βασιλέως, ὅτι τῶν ἀπόρων ἐρωτήσεων 8 ἀνάγκη καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπόρους εἶναι. μεταβαλὼν οὖν τὸν ἕκτον ἠρώτα, πῶς ἄν τις φιληθείη μάλιστα· ἂν κρά- 272 Z[1] 9 τιστος ὤν, ἔφη, μὴ φοβερὸς ᾖ. τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν ὁ μὲν 5 ἐρωτηθείς, πῶς ἄν τις ἐξ ἀνθρώπου γένοιτο θεός, εἴ τι 10 πράξειεν, εἶπεν, ὃ πρᾶξαι δυνατὸν ἀνθρώπῳ μὴ ἔστιν· ὁ δὲ περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, πότερον ἰσχυρότερον, ἀπ- 11 εκρίνατο τὴν ζωήν, τοσαῦτα κακὰ φέρουσαν. ὁ δὲ τελευταῖος, μέχρι τίνος ⟨ἂν⟩ ἄνθρωπον καλῶς ἔχοι ζῆν, μέχρι 10 c 12 οὗ μὴ νομίζει τὸ τεθνάναι τοῦ ζῆν ἄμεινον. οὕτω δὴ τραπόμενος πρὸς τὸν δικαστήν, ἐκέλευσεν ἀποφαίνεσθαι. τοῦ 352 S δ' ἕτερον ἑτέρου χεῖρον εἰρηκέναι φήσαντος, „οὐκοῦν" ἔφη „καὶ σὺ πρῶτος ἀποθανῇ τοιαῦτα κρίνων." „οὐκ ἄν γ'" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, εἰ μὴ σὺ ψεύδῃ, φήσας πρῶτον ἀπο- 15 κτενεῖν τὸν ἀποκρινάμενον κάκιστα."

a.326 **65.** Τούτους μὲν οὖν ἀφῆκε δωρησάμενος· πρὸς δὲ τοὺς ἐν δόξῃ μάλιστα καὶ καθ' αὑτοὺς ἐν ἡσυχίᾳ ζῶντας ἔπεμψεν Ὀνησίκριτον, ἀφικέσθαι δεόμενος πρὸς αὐτόν. 2 ὁ δ' Ὀνησίκριτος ἦν φιλόσοφος τῶν Διογένει τῷ κυνικῷ 20 συνεσχολακότων· καί φησι (FGrH 134 F 17b) τὸν μὲν Καλανὸν ὑβριστικῶς πάνυ καὶ τραχέως κελεύειν ἀπο- d δύντα τὸν χιτῶνα γυμνὸν ἀκροᾶσθαι τῶν λόγων· ἄλλως

17 c. 65 Strab. 15, 715–718. Arr. 7, 1, 5. 6. 2, 2–4. Hippolyt. philos. 24, 7 (Diels, Doxogr. 574, 1)

[**ΛPHQ**] **1** τὴν ἡμέραν om. Clem. νυκτὶ μιᾷ πρότερον ἡμέρα pap.; cf. Diog. Laert. 1, 36 || **1.2** καὶ – ὅτι om., deinde τῶν γὰρ Clem. | προσεῖπεν **ΛM** | οὕτως: em. Anon. (οὕτως ⟨ἀποκρινάμενον⟩ Rei.) || **3** μεταλαβὼν Aldina || **4** τὸν om. **P** | ἠρώτησε **C** || **5** ᾖ] εἴη Clem. || **6** ἀνθρώπων: em. Sint. | τι om. Clem. || **7** ὃ] ἃ Clem. | ἄνθρωπον μὴ δυνατὸν Clem. || **10** ἂν add. Zie. cl. pap. | ἀνθρώπῳ Clem. et Cor. Sint., sed cf. pap. IV 14 πόσον τινὰ χρόνον ἂν καλῶ[ς ἔχοι ζῆν] | ἔχοι Br.: ἔχει **C** Clem. ἔχων **L**[1] **P** et ante ras. **H** ἔχον **QL**[2] et e ras. **H** || **11** οὗ μὴ] οὐ **Q** | νομίζηι **PH** Clem. νομίσῃ **C** || **12** ἐκέλευεν **C** || **14** καὶ om. **C** Sint. (hab. Clem.) | οὐκ, ἄν γε . . . [εἰ] Herw. οὐκ, εἶπεν, ὦ βασ., ἄν γε μὴ Zie. || **15** πρῶτος **Λ** || **16** ἀποκρινόμενον codd. praeter **C** || **17** οὖν om. **Q** || **18** ἑαυτοὺς **H** || **21** φασὶ **C** || **22** κάλανον **C** et Strab. Arr. (et postea) || **23** τὸν λόγον **P**

δ' οὐ διαλέξεσθαι πρὸς αὐτόν, οὐδ' εἰ παρὰ τοῦ Διὸς a.326
273 Z[1] *ἀφῖκται. τὸν δὲ Δάνδαμιν πρᾳότερον εἶναι, καὶ διακού-* 3
σαντα περὶ Σωκράτους καὶ Πυθαγόρου καὶ Διογένους,
εἰπεῖν ὡς εὐφυεῖς μὲν αὐτῷ γεγονέναι δοκοῦσιν οἱ ἄν-
5 *δρες, λίαν δὲ τοὺς νόμους αἰσχυνόμενοι βεβιωκέναι. ἄλλοι* 4
δέ φασι τὸν Δάνδαμιν οὐδὲν εἰπεῖν ἀλλ' ἢ τοσοῦτον
μόνον· „τίνος χάριν ὁ Ἀλέξανδρος ὁδὸν τοσαύτην δεῦρ'
ἦλθε;" τὸν μέντοι Καλανὸν ἔπεισεν ὁ Ταξίλης ἐλθεῖν πρὸς 5
Ἀλέξανδρον· ἐκαλεῖτο δὲ Σφίνης· ἐπεὶ δὲ κατ' Ἰνδικὴν e
10 *γλῶτταν τῷ καλὲ προσαγορεύων ἀντὶ τοῦ χαίρειν τοὺς*
ἐντυγχάνοντας ἠσπάζετο, Καλανὸς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων
ὠνομάσθη. τοῦτον δὲ λέγεται καὶ τὸ παράδειγμα τῆς 6
ἀρχῆς τῷ Ἀλεξάνδρῳ προθέσθαι· καταβαλὼν γὰρ ἐν
μέσῳ βύρσαν τινὰ ξηρὰν καὶ κατεσκληκυῖαν, ἐπάτησε τὸ
15 *ἄκρον· ἡ δ' εἰς ἓν πιεσθεῖσα, τοῖς ἄλλοις ἐπήρθη μέρεσι.*
καὶ τοῦτο περιϊὼν ἐν κύκλῳ καὶ πιέζων καθ' ἕκαστον 7
ἐδείκνυε γιγνόμενον, ἄχρι οὗ τὸ μέσον ἐπιστὰς κατέσχε,
καὶ πάνθ' οὕτως ἠρέμησεν. ἐβούλετο δ' ἡ εἰκὼν ἔνδειξις 8
353 S *εἶναι τοῦ τὰ μέσα δεῖν μάλιστα τῆς ἀρχῆς πιέζειν καὶ μὴ*
20 *[δὲ] μακρὰν ἀποπλανᾶσθαι τὸν Ἀλέξανδρον.* f

66. *Ἡ δὲ διὰ τῶν ποταμῶν πρὸς τὴν θάλατταν ὑπ-* a.325
αγωγὴ μηνῶν ἑπτὰ χρόνον ἀνάλωσεν. ἐμβαλὼν δὲ ταῖς
ναυσὶν εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἀνέπλευσε πρὸς νῆσον, ἣν Σκιλ-
λοῦστιν αὐτὸς ὠνόμασεν, ἕτεροι δὲ Ψιλτοῦκιν. ἐνταῦθα 2
274 Z[1] *δ' ἀποβὰς ἔθυε τοῖς θεοῖς, καὶ τὴν φύσιν ἐπεῖδε τοῦ πελά-*
26 *γους καὶ τῆς παραλίας, ὅσον ἐφικτὸν ἦν· εἶτ' ἐπευξάμενος*
μηδένα μετ' αὐτὸν ἀνθρώπων ὑπερβῆναι τοὺς ὅρους τῆς

8 Zon. 4, 14, p. 300, 14 || **21** Strab. 15, 692. Zon. 4, 14, p. 300, 25 || **23** Arr. an. 6, 19, 3–5. Ind. 20, 10. Diod. 17, 104, 1. Iustin. 12, 10, 4–6. (Curt. 9, 9, 27)

[**ΛPHQ**] **2** *εἶναι* om. **Λ** (unde *καὶ* del. vel *διειλέχθαι* vel *προσφέρεσθαι* add. Rei.) || **5** *δὲ*] *καὶ* **C** || **6** *φασὶν εἰπεῖν οὐδὲν τὸν δάνδαμιν* **C** || **7.8** *δεῦρ' ἦλθε*] *διῆλθε* **P** || **9** *σφίνης* **Λ**: *σφίνος* **P** *σφῖνις* **H** *σφῖνες* **Q** || **16** *περιπατῶν* **H**[1] *περιὼν* **L**[1] || **17** *γινόμενον* **Q** | *ἐπιβὰς*, sed *στὰς* s. s. m. 1, **H** *πιέσας* Zie. || **18** *ἡ ὅλη βύρσα ἠτρέμει*, sed postea *ἵν' οὕτω καὶ τὰ πέριξ ἠρέμα ᾖ* Zon. || **20** *δὲ* del. **L**[2]**H**[2] || **22** *ἀνήλωσεν* **Λ** || **23** *Κίλλουτα* est Arriano 6, 19, 3

a.325 702 3 στρατείας, ἀνέστρεψε. καὶ τὰς μὲν ναῦς ἐκέλευσε παραπλεῖν, ἐν δεξιᾷ τὴν Ἰνδικὴν ἐχούσας, ἡγεμόνα μὲν Νέαρχον 4 ἀποδείξας, ἀρχικυβερνήτην δ' Ὀνησίκριτον· αὐτὸς δὲ πεζῇ δι' Ὠρειτῶν πορευόμενος, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν προήχθη, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἀπώλεσε ⟨τοσοῦτον⟩, ὥστε τῆς μα- 5 χίμου δυνάμεως μηδὲ τὸ τέταρτον ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἀπαγα- 5 γεῖν. καίτοι δώδεκα μὲν μυριάδες ἦσαν οἱ πεζοί, τὸ δ' 6 ἱππικὸν εἰς μυρίους καὶ πεντακισχιλίους. ἀλλὰ καὶ νόσοι χαλεπαὶ καὶ δίαιται πονηραὶ καὶ καύματα ξηρὰ καὶ πλείστους ὁ λιμὸς διέφθειρεν, ἄσπορον χώραν ἐπιόντας ἀνθρώ- 10 b πων κακοβίων, ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ πρόβατα κεκτημένων, ἃ τοὺς θαλαττίους ἰχθῦς εἰθισμένα προσφέρεσθαι σάρκα 7 μοχθηρὰν εἶχε καὶ δυσώδη. μόλις οὖν ἐν ἡμέραις ἑξήκοντα ταύτην διελθὼν καὶ τῆς Γεδρωσίας ἁψάμενος, εὐθὺς ἐν ἀφθόνοις ἦν πᾶσι, τῶν ἔγγιστα σατραπῶν καὶ 15 βασιλέων παρασκευασάντων.

67. Ἀναλαβὼν οὖν ἐνταῦθα τὴν δύναμιν, ἐξώρμησε κώμῳ χρώμενος ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ διὰ τῆς Καρμανίας. 2 αὐτὸν μὲν οὖν ἵπποι σχέδην ἐκόμιζον ὀκτώ, μετὰ τῶν ἑταίρων ὑπὲρ θυμέλης ἐν ὑψηλῷ καὶ περιφανεῖ πλαισίῳ πεπη- 275 Z[1] 3 γυίας εὐωχούμενον συνεχῶς ἡμέρας καὶ νυκτός· ἅμαξαι δὲ 21 c παμπληθεῖς, αἱ μὲν ἁλουργοῖς καὶ ποικίλοις περιβολαίοις, 354 S αἱ δ' ὕλης ἀεὶ προσφάτου καὶ χλωρᾶς σκιαζόμεναι κλάδοις, εἵποντο, τοὺς ἄλλους ἄγουσαι φίλους καὶ ἡγεμόνας, ἐστε- 4 φανωμένους καὶ πίνοντας. εἶδες δ' ἂν οὐ πέλτην, οὐ κράνος, 25

1 Arr. an. 6, 19, 5. Ind. 20sqq. Diod. 17, 104, 3. Strab. 15, 721. Curt. 9, 10, 3. Plin. 6, 96sqq. Zon. 4, 14, p. 300, 27 || **3** Arr. an. 6, 21, 3–26. Diod. 17, 104, 4–8. Strab. 15, 720–723. Curt. 9, 10, 4–16. Iustin. 12, 10, 7. Zon. 4, 14, p. 300, 28 || **7** Arr. Ind. 19, 5 Curt. 8, 5, 4 || **13** Arr. an. 6, 27, 1. 6. Diod. 17, 105, 7. 8. Curt. 9, 10, 17. 18. 22. Zon. 4, 14, p. 301, 6 || **17** Arr. an. 6, 28, 1–3. Ind. 36, 3. Diod. 17, 106, 1. Curt. 9, 10, 24–28

[**ΛPHQ**] **1** *ἀνέστρεφε*: em. Sch. | *παραπλεῖν* Zie. cl. Zon. Diod. Strab.: *περιπλεῖν* || **5** *τοσοῦτον* add. Zie. ex Zon., qui *πλῆθος τοσοῦτον ἀπώλεσεν* || **9** *καὶ* ante *καύματα* om. **L**[1] | ⟨*τοὺς*⟩ *πλείστους* Rei. || **10** *ἄπορον* Zon. || **11** *ἀγενῆ* **P** || **12** *ἰχθύας* **Λ** || **14** *γεδροσίας* **P** || **20** *θεμέλης* **L**[1]**P** | *καὶ περιφανεῖ* om. **L**[1] || **23** *ὕλης*] *ἄλλης* **P** || **23. 24** *κλάδοις – φίλους καὶ* om. **L**[1]

οὐ σάρισαν, ἀλλὰ φιάλαις καὶ ῥυτοῖς καὶ θηρικλείοις παρὰ a.325
τὴν ὁδὸν ἅπασαν οἱ στρατιῶται κυαθίζοντες ἐκ πίθων
μεγάλων καὶ κρατήρων ἀλλήλοις προέπινον, οἱ μὲν ἐν τῷ
προάγειν ἅμα καὶ βαδίζειν, οἱ δὲ κατακείμενοι. πολλὴ δὲ 5
5 μοῦσα συρίγγων καὶ αὐλῶν ᾠδῆς τε καὶ ψαλμοῦ καὶ
βακχεία γυναικῶν κατεῖχε πάντα τόπον. τῷ δ' ἀτάκτῳ 6
καὶ πεπλανημένῳ τῆς πορείας παρείπετο [ταῖς φιάλαις] d
καὶ παιδιὰ βακχικῆς ὕβρεως, ὡς τοῦ θεοῦ παρόντος
αὐτοῦ καὶ συμπαραπέμποντος τὸν κῶμον. ἐπεὶ δ' ἧκε τῆς 7
10 Γεδρωσίας εἰς τὸ βασίλειον, αὖθις ἀνελάμβανε τὴν στρα-
τιὰν πανηγυρίζων. λέγεται δ' αὐτὸν μεθύοντα θεωρεῖν 8
ἀγῶνας χορῶν, τὸν δ' ἐρώμενον Βαγώαν χορεύοντα νική-
σαι καὶ κεκοσμημένον διὰ τοῦ θεάτρου παρελθόντα
καθίσαι παρ' αὐτόν· ἰδόντας δὲ τοὺς Μακεδόνας κροτεῖν
15 καὶ βοᾶν φιλῆσαι κελεύοντας, ἄχρι οὗ περιβαλὼν κατ-
εφίλησεν.

276 Z[1] **68.** Ἐνταῦθα τῶν περὶ Νέαρχον ἀναβάντων πρὸς αὐτόν,
ἡσθεὶς καὶ διακούσας τὰ περὶ τὸν πλοῦν ὥρμησεν αὐτὸς e
πλεύσας κατὰ τὸν Εὐφράτην στόλῳ μεγάλῳ, εἶτα περὶ
20 τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Λιβύην παρακομισθείς, διὰ στηλῶν
Ἡρακλείων ἐμβαλεῖν εἰς τὴν ἐντὸς θάλασσαν, καὶ πλοῖα 2
παντοδαπὰ περὶ Θάψακον ἐπήγνυτο, καὶ συνήγοντο ναῦται
καὶ κυβερνῆται πανταχόθεν. ἡ δ' ἄνω στρατεία χαλεπὴ 3
γενομένη, καὶ τὸ περὶ Μαλλοὺς τραῦμα, καὶ ἡ φθορὰ
25 πολλὴ λεχθεῖσα τῆς δυνάμεως ἀπιστίᾳ τῆς σωτηρίας

11 Ath. 13, 603a. b || **17** Arr. Ind. 35. 36, 1–8. an. 6, 28, 5. 6. 7, 19, 3–20, 10. 25, 4. Diod. 17, 106, 4–7. Curt. 10, 1, 10–19 || **23** Zon. 4, 14, p. 301, 11

[**ΛPHQ**] **1** *σάρισσαν* **QL**[2] || **2** *κυαθίζοντες* Madvig: *βαπτίζοντες* (cf. Marcell. 17, 2) || **4** *πολλὴ δὲ* om. **L**[1] || **6** *βακχείας*: em. Rei. | *τόπον* **L**[1]**P** *πότον* **ML**[2]**ABD** utrumque **H** *τὸν τόπον* **C** || **7** *ταῖς φιάλαις* del. Am. *ὁ Φάλης* Tan. Faber || **10** *γεδροσίας* **P** *Καρμανίας* Dacier || **11** *μεθύοντα αὐτὸν*: trp. Zie. || **12** *βαγόαν* **ΛH** | *χορεύοντα* **P**: *χορηγοῦντα* **HCL**[2] *χωρηγοῦντα* **L**[1] *χωροῦντα* **M** || **13** *καὶ* om. **P** || **14** *κρατεῖν* **L**[1]**PH** || **19** *στόλῳ μεγ. κατὰ τ. Εὐφρ.* Zie. *τοῦ Εὐφράτου* Rei. || **19. 20** aut *παρὰ τὴν Ἀρ.* aut *περικομισθείς* Rei. || **23** *στρατεία* Zon.: *στρατιὰ* || **24** *τραῦμα* Zon.: *στράτευμα* || **25** *ἀπιστείαι* **P**

a.325 αὐτοῦ τά θ' ὑπήκοα πρὸς ἀποστάσεις ἐπῆρε, καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ σατράπαις ἀδικίαν πολλὴν καὶ πλεονεξίαν καὶ ὕβριν ⟨ἐν⟩εποίησε, καὶ ὅλως διέδραμε σάλος ἁπάντων καὶ 355 S
f 4 νεωτερισμός. ὅπου καὶ πρὸς Ἀντίπατρον Ὀλυμπιὰς καὶ Κλεοπάτρα στασιάσασαι, διείλοντο τὴν ἀρχήν, Ὀλυμπιὰς 5 μὲν Ἤπειρον, Κλεοπάτρα δὲ Μακεδονίαν παραλαβοῦσα.
5 καὶ τοῦτ' ἀκούσας Ἀλέξανδρος βέλτιον ἔφη βεβουλεῦσθαι τὴν μητέρα· Μακεδόνας γὰρ οὐκ ἂν ὑπομεῖναι βασι-
6 λευομένους ὑπὸ γυναικός. διὰ ταῦτα Νέαρχον μὲν αὖθις ἐπὶ θάλασσαν ἔπεμψεν, ἐμπλῆσαι † πολεμίων ἅπασαν 10
703 ἐγνωκὼς τὴν παραλίαν, αὐτὸς δὲ καταβαίνων ἐκόλαζε
7 τοὺς πονηροὺς τῶν στρατηγῶν. τῶν δ' Ἀβουλίτου παίδων ἕνα μὲν Ὀξυάρτην αὐτὸς ἀπέκτεινε σαρίσῃ διελάσας, Ἀβουλίτου δὲ μηδὲν τῶν ἀναγκαίων παρασκευάσαντος, 277 Z[1] ἀλλ' ἢ τρισχίλια τάλαντα νομίσματος αὐτῷ προσαγα- 15 γόντος, ἐκέλευσε τοῖς ἵπποις τὸ ἀργύριον παραβαλεῖν. ὡς δ' οὐκ ἐγεύοντο, φήσας „τί οὖν ὄφελος ἡμῖν τῆς σῆς παρασκευῆς;" καθεῖρξε τὸν Ἀβουλίτην.

69. Ἐν δὲ Πέρσαις πρῶτον μὲν ἀπέδωκε τὸ νόμισμα ταῖς γυναιξίν, ὥσπερ εἰώθεισαν οἱ βασιλεῖς, ὁσάκις εἰς 20
2 Πέρσας ἀφίκοιντο, διδόναι χρυσοῦν ἑκάστῃ. καὶ διὰ τοῦτό
b φασιν ἐνίους μὴ πολλάκις, Ὦχον δὲ μηδ' ἅπαξ εἰς Πέρσας παραγενέσθαι, διὰ μικρολογίαν ἀποξενώσαντα τῆς πατρίδος ἑαυτόν.

3 Ἔπειτα τὸν Κύρου τάφον εὑρὼν διορωρυγμένον, ἀπ- 25 έκτεινε τὸν ἀδικήσαντα, καίτοι Πελλαῖος ἦν οὐ τῶν

4 Hyperid. p. Euxenipp. 25 || 9 cf. ad p. 241, 17 || 11 Zon. 4, 14, p. 301, 9 || 12 Arr. an. 7, 4, 1. Zon. 4, 14, p. 301, 15 || 25 Arr. an. 6, 29, 4–30, 2. Curt. 10, 1, 22–38. Strab. 15, 730. Eustath. ad Dionys. Perieg. 1069. Ps.-Callisth. 2, 18, 1. Iul. Val. 2, 22. Zon. 4, 14, p. 301, 20

[**ΛPHQ**] **3** ἐποίησε: em. Cor. || **5** στασιάσαι **LH**[1] || **6** παραλαβοῦσα] om. **M** παρα expunx. **H**[1] || **10** πολέμων ex Aldina editt. πόλεων Rei. πλοίων Wytt. || **11** ἀναβαίνων Rei. || **12** ἀβουλήτου **PM** Zon. et e corr. **H**, item postea || **13** Ὀξάθρην vocat Arr. | σαρείσῃ **L**[1] σαρίσι **P** σαρίσσῃ **QL**[2] || **16** παραλαβεῖν **L**[1] || **19** νενομισμένον Naber fort. recte || **23** διὰ om. **PQ** | μικρολογίαι **Q** || **25** ὀρωρυγμένον Zon., sed διορωρ. etiam Arr.

ἀσημοτάτων ὁ πλημμελήσας, ὄνομα Πουλαμάχος. τὴν 4
δ' ἐπιγραφὴν ἀναγνούς, ἐκέλευσεν Ἑλληνικοῖς ὑποχαράξαι
γράμμασιν. εἶχε δ' οὕτως· „ὦ ἄνθρωπε, ὅστις εἶ καὶ
ὁπόθεν ἥκεις, ὅτι μὲν γὰρ ἥξεις οἶδα, ἐγὼ Κῦρός εἰμι ὁ
5 Πέρσαις κτησάμενος τὴν ἀρχήν. μὴ οὖν τῆς ὀλίγης ⟨μοι⟩
ταύτης γῆς φθονήσῃς ἣ τοὐμὸν σῶμα περικαλύπτει.“ ταῦτα 5 c
μὲν οὖν ἐμπαθῆ σφόδρα τὸν Ἀλέξανδρον ἐποίησεν, ἐν νῷ
λαβόντα ⟨τῶν πραγμάτων⟩ τὴν ἀδηλότητα καὶ μεταβολήν.
278 Z[1] 356 S Ὁ δὲ Καλανὸς ἐνταῦθα χρόνον οὐ πολὺν· ὑπὸ κοιλίας 6 a.324
10 ἐνοχληθείς, ᾐτήσατο πυρὰν αὐτῷ γενέσθαι· καὶ κομισθεὶς
ἵππῳ πρὸς αὐτήν, ἐπευξάμενος καὶ κατασπείσας ἑαυτὸν
καὶ τῶν τριχῶν ἀπαρξάμενος, ἀναβαίνων ἐδεξιοῦτο τοὺς
παρόντας τῶν Μακεδόνων καὶ παρεκάλει τὴν ἡμέραν
ἐκείνην ἡδέως γενέσθαι καὶ μεθυσθῆναι μετὰ τοῦ βασι-
15 λέως, αὐτὸν δ' ἐκεῖνον ἔφη μετ' ὀλίγον χρόνον ἐν Βαβυ-
λῶνι ὄψεσθαι. ταῦτα δ' εἰπών, κατακλιθεὶς καὶ συγκαλυ- 7 d
ψάμενος, οὐκ ἐκινήθη τοῦ πυρὸς πλησιάζοντος, ἀλλ' ἐν
ᾧ κατεκλίθη σχήματι, τοῦτο διατηρῶν, ἐκαλλιέρησεν
ἑαυτὸν τῷ πατρίῳ νόμῳ τῶν ἐκεῖ σοφιστῶν. (τοῦτο πολ- 8
20 λοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἄλλος Ἰνδὸς ἐν Ἀθήναις Καίσαρι
συνὼν ἐποίησε, καὶ δείκνυται μέχρι νῦν τὸ μνημεῖον,
Ἰνδοῦ προσαγορευόμενον).

9 c. 69, 6–70, 2. Arr. an. 7, 3. 18, 6. Diod. 17, 107. Strab. 15, (686). 717. 718. Lucian. de morte Peregr. 25. Ath. 10, 437a. b. Ael. v. h. 2, 41. 5, 6. Cic. de div. 1, 47. Tusc. 2, 52. Val. Max. 1, 8, ext. 10. Ambros. epist. 37, 34. Epistologr. gr. p. 192H. Suda s. v. *Κάλανος* ‖ **19** Strab. 15, 686. 719sq.

[ΛHPQ] **1** *πουλαμάχος* **P**: *πολάμαχος* **H** *πολύμαχος* **ΛC** *πολέμαρχος* **M** cf. O. Hoffmann, Die Makedonen 212sq. ‖ **2.3** *γράμμασιν ὑποχαράξαι* **HPQ** ‖ **4** *ὁπόθεν* Zie.: *πόθεν* **ΛPH** Zon. *ὅθεν* **Q** | *μὲν* om. Zon. ‖ **5** *κτησάμενος* om. **P** *καταστησάμενος* Arr. (sed *κτησ.* et Strab. Eust.) | *μοι* h. l. add. Zon., hab. et Arr. Strab. Eust. verbis aliter collocatis ‖ **6** *ταῦτα δ' ἀναγνωσθέντα* Zon. ‖ **8** *τῶν πραγμάτων* add. Zie. ex Zon., qui *τὸ τῶν πραγμ. ἀστάθμητον*; Rei. desiderabat *λαβόντα ⟨τῆς τύχης⟩* | *καὶ τὴν* **ΛH** ‖ **11** *ἑαυτοῦ*: em. Sol. cl. Sert. 14, 5 ‖ **15** *αὐτὸς* Sol. ‖ **16** *ὄψεσθαι* ante *χρόνον* trp. Zie. *ἐν χρ. ὄψ.* Cast. | *κατακληθεὶς* **P** ‖ **19** *ταὐτὸ* Zie. ‖ **21** *τοῦ νῦν* **Q**

a.324 **70.** Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀπὸ τῆς πυρᾶς γενόμενος, καὶ συναγαγὼν πολλοὺς τῶν φίλων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐπὶ
2 δεῖπνον, ἀγῶνα προὔθηκε καὶ στέφανον ἀκρατοποσίας. ὁ
e μὲν οὖν πλεῖστον πιὼν Πρόμαχος ἄχρι χοῶν τεσσάρων προῆλθε· καὶ λαβὼν τὸ νικητήριον, στέφανον ταλαν- 5 τ⟨ιαῖ⟩ον, ἡμέρας τρεῖς ἐπέζησε· τῶν δ' ἄλλων, ὡς Χάρης φησί (FGrH 125 F 19b), τετταράκοντα καὶ εἷς ἀπέθανον πιόντες, ἰσχυροῦ τῇ μέθῃ κρύους ἐπιγενομένου.
3 Τῶν δ' ἑταίρων γάμον ἐν Σούσοις ἐπιτελῶν, καὶ λαμβά- 279 Z' νων μὲν αὐτὸς γυναῖκα τὴν Δαρείου θυγατέρα Στάτειραν, 10 διανέμων δὲ τὰς ἀρίστας τοῖς ἀρίστοις, κοινὸν δὲ τῶν ἤδη προγεγαμηκότων Μακεδόνων γάμον [καλὸν] ἑστιάσας, ἐν ᾧ φασιν, ἐνακισχιλίων τῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ὄντων, ἑκάστῳ χρυσῆν φιάλην πρὸς τὰς σπονδὰς δοθῆναι, τά τ' ἄλλα θαυμαστῶς ἐλαμπρύνατο, καὶ τὰ χρέα τοῖς 15
f δανείσασιν ὑπὲρ τῶν ὀφειλόντων αὐτὸς διαλύσας, τοῦ παντὸς ἀναλώματος ἐλάσσονος μυρίων ταλάντων ἑκατὸν
4 τριάκοντα ταλάντοις γενομένου. ἐπεὶ δ' Ἀντιγένης ὁ ἑτε- 357 S ρόφθαλμος ὡς ὀφείλων ἀπεγράψατο ψευδῶς, καὶ παραγαγών τινα φάσκοντα δεδανεικέναι πρὸς τὴν τράπεζαν 20 ἀπέτεισε τὸ ἀργύριον, εἶτ' ἐφωράθη ψευδόμενος, ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς ἀπήλασε τῆς αὐλῆς αὐτὸν καὶ παρείλετο
704 5 τὴν ἡγεμονίαν. ἦν δὲ λαμπρὸς ἐν τοῖς πολεμικοῖς ὁ Ἀντιγένης, καὶ ἔτι [δὲ] νέος ὤν, Φιλίππου πολιορκοῦντος Πέριν-

9 mor. 329e. f. Arr. an. 7, 4, 4–8. Diod. 17, 107, 6. Ath. 12, 538b–539a. Memn. 4, 4 (FGrH 434 F 4). Ael. v. h. 8, 7. Iustin. 12, 10, 9. 10. Ps.-Callisth. 2, 22. Iul. Val. 2, 37–39. Zon. 4, 14, p. 301, 30 || **15** Arr. an. 7, 5, 1–3. Diod. 17, 109, 1. 2. Curt. 10, 2, 9–11. Iustin. 12, 11, 1–3. Zon. 4, 14, p. 302, 1 || **18** mor. 339b. c

[**ΛPHQ**] **3** ἀγωνίαν ῥούθηκεν **L**[1] | προὔθηκε corr. ex τέθεικε m. 1 **P** || **5** τὸν νικ. στ. Anon. | τάλαντον: em. Sint. καὶ τάλαντον Steph. ταλάντου Sol. στέφανον del. Cruserius ταλάντου στέφανον Zie. || **7** τεσσαράκοντα **Q** || **8** πίνοντες **Λ** | ἐπιγινομένου **P** || **9** σούσαις **P** || **10** στατείραν **Λ** στατήραν **P** || **11** καινὸν Madvig || **12** καλὸν del. Rei. (qui et πάλιν) ἄλλον Cor. καλῶν [ἑστιάσας] Madvig || **16** διέλυσε Anon. (διελύετο mor. 339b) || **18** Ἀντιγένης] Ταρρίας (immo Ἀταρρίας) mor. || **19** καὶ om. **P** || **24** δὲ del. Zie. (qui et καὶ γὰρ ἔτι νέος)

θον, ἐμπεσόντος αὐτῷ καταπελτικοῦ βέλους εἰς τὸν ὀφθαλμόν, οὐ παρέσχε βουλομένοις ἐξελεῖν τὸ βέλος οὐδ' ὑφήκατο πρὶν ὤσασθαι προσμαχόμενος καὶ κατακλεῖσαι τοὺς πολεμίους εἰς τὸ τεῖχος. οὐ μετρίως οὖν τότε τὴν 6
5 ἀτιμίαν ἔφερεν, ἀλλὰ δῆλος ἦν ἑαυτὸν ὑπὸ λύπης καὶ a.324
βαρυθυμίας διαχρησόμενος, καὶ τοῦτο δείσας ὁ βασιλεὺς ἀνῆκε τὴν ὀργὴν καὶ τὰ χρήματ' ἔχειν ἐκέλευσεν αὐτόν.

280 Z' **71.** Τῶν δὲ παίδων τῶν τρισμυρίων, οὓς ἀσκουμένους καὶ μανθάνοντας ἀπέλιπε, τοῖς τε σώμασιν ἀνδρείων b
10 φανέντων καὶ τοῖς εἴδεσιν εὐπρεπῶν, ἔτι δὲ καὶ ταῖς μελέταις εὐχέρειαν καὶ κουφότητα θαυμαστὴν ἐπιδειξαμένων, αὐτὸς μὲν ἥσθη, τοῖς δὲ Μακεδόσι δυσθυμία παρέστη καὶ δέος, ὡς ἧττον αὐτοῖς τοῦ βασιλέως προσέξοντος. διὸ καὶ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πεπηρωμένους αὐτοῦ καταπέμ- 2
15 ποντος ἐπὶ θάλατταν, ὕβριν ἔφασαν εἶναι καὶ προπηλακισμόν, ἀνθρώποις ἀποχρησάμενον εἰς ἅπαντα, νῦν ἀποτίθεσθαι σὺν αἰσχύνῃ καὶ προσρίπτειν ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς γονεῦσιν, οὐ τοιούτους παραλαβόντα. πάντας οὖν 3 ἐκέλευον ἀφιέναι καὶ πάντας ἀχρήστους νομίζειν Μακε-
20 δόνας, ἔχοντα τοὺς νέους τούτους πυρριχιστάς, σὺν οἷς c ἐπιὼν καταχτήσεται τὴν οἰκουμένην. πρὸς ταῦτα χαλεπῶς 4 ὁ Ἀλέξανδρος ἔσχε, καὶ πολλὰ μὲν ἐλοιδόρησεν αὐτοὺς πρὸς ὀργήν, ἀπελάσας δὲ τὰς φυλακὰς παρέδωκε Πέρσαις, καὶ κατέστησεν ἐκ τούτων δορυφόρους καὶ ῥαβδοφόρους,
358 S ὑφ' ὧν ὁρῶντες αὐτὸν παραπεμπόμενον, αὐτοὺς δ' ἀπειργο- 5
26 μένους καὶ προπηλακιζομένους, ἐταπεινοῦντο, καὶ διδόντες λόγον εὕρισκον αὐτοὺς ὀλίγου δεῖν μανέντας ὑπὸ ζηλοτυπίας καὶ ὀργῆς. τέλος δὲ συμφρονήσαντες ἐβάδιζον 6

8 c. 71 cf. p. 215, 7. Arr. an. 7, 6, 1–12, 3. Diod. 17, 108, 1–3. 109, 1–110, 2. Curt. 10, 2, 12–4, 3. Iustin. 12, 11, 4–12, 10. (Polyaen. 4, 3, 7). Zon. 4, 14, p. 302, 10

[**ΛPHQ**] **1** *αὐτοῦ* **P** || **3** *ὑφήκετο* **L**[1] || **6** *βαρυθυμίας* **C** Aldina: *ῥαθυμίας* || **9** *ἀπέλειπε* **L**[1] || **10** *δὲ* om. **H** || **12** *δὲ* om. **P** || **16** *ἀνθρώπων, οἷς* Zie. | *ἀποχρησόμενον* **P** || **17** *προσριπτεῖν* **HQ** || **24** *καὶ ῥαβδοφόρους* om. **P** || **26** *διαδόντες* Anon. *διδόντες* ⟨*ἑαυτοῖς*⟩ *λ.* Rei., qui et *ἐταπ.* — *λόγον* h. l. delenda et post *τέλος δὲ* (v. 28) censet *διδ. ἑαυτοῖς λόγ. ἐταπ. καὶ* inserenda esse

a.324 ἄνοπλοι καὶ μονοχίτωνες ἐπὶ τὴν σκηνήν, μετὰ βοῆς καὶ
d κλαυθμοῦ παραδιδόντες ἑαυτούς, καὶ χρήσασθαι κελεύον-
7 τες ὡς κακοῖς καὶ ἀχαρίστοις. ὁ δ' οὐ προσίετο, καίπερ 281 Z¹
ἤδη μαλασσόμενος· οἱ δ' οὐκ ἀπέστησαν, ἀλλ' ἡμέρας
δύο καὶ νύκτας οὕτω προσεστῶτες καὶ ὀλοφυρόμενοι καὶ 5
8 κοίρανον ἀνακαλοῦντες ἐκαρτέρησαν. τῇ δὲ τρίτῃ προ-
ελθὼν καὶ θεασάμενος οἰκτροὺς καὶ τεταπεινωμένους,
ἐδάκρυε πολὺν χρόνον· εἶτα μεμψάμενος μέτρια καὶ προσ-
αγορεύσας φιλανθρώπως, ἀπέλυσε τοὺς ἀχρήστους, δω-
ρησάμενος μεγαλοπρεπῶς καὶ γράψας πρὸς Ἀντίπατρον, 10
ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς ἀγῶσι καὶ τοῖς θεάτροις προεδρίαν
9 ἔχοντες ἐστεφανωμένοι καθέζοιντο. τῶν δὲ τεθνηκότων
e τοὺς παῖδας ὀρφανοὺς ὄντας ἐμμίσθους ἐποίησεν.

72. Ὡς δ' ἧκεν εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας καὶ διῴκησε
τὰ κατεπείγοντα, πάλιν ἦν ἐν θεάτροις καὶ πανηγύρεσιν, 15
ἅτε δὴ τρισχιλίων αὐτῷ τεχνιτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀφιγ-
2 μένων. ἔτυχε δὲ περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας Ἡφαιστίων
πυρέσσων· οἷα δὲ νέος καὶ στρατιωτικὸς οὐ φέρων ἀκριβῆ
δίαιταν, ἀλλ' ⟨ἅμα⟩ τῷ τὸν ἰατρὸν Γλαῦκον ἀπελθεῖν εἰς τὸ
θέατρον περὶ ἄριστον γενόμενος καὶ καταφαγὼν ἀλεκτρυ- 20
όνα ἑφθὸν καὶ ψυκτῆρα μέγαν ἐκπιὼν οἴνου, κακῶς ἔσχε
3 καὶ μικρὸν διαλιπὼν ἀπέθανε. τοῦτ' οὐδενὶ λογισμῷ τὸ
πάθος Ἀλέξανδρος ἤνεγκεν, ἀλλ' εὐθὺς μὲν ἵππους τε
f κεῖραι πάντας ἐπὶ πένθει καὶ ἡμιόνους ἐκέλευσε, καὶ τῶν
πέριξ πόλεων ἀφεῖλε τὰς ἐπάλξεις, τὸν δ' ἄθλιον ἰατρὸν 25
ἀνεσταύρωσεν, αὐλοὺς δὲ κατέπαυσε καὶ μουσικὴν πᾶσαν 282 Z¹

14 c. 72, 1–5 cf. c. 75, 3. Eum. 2, 9. 10. Pelop. 34, 2. Arr. an. 7, 14, 1–15, 3. 23, 6–8. Ind. 40, 6–8. Strab. 11, 524. Diod. 17, 110, 7. 8. 111, 4–6. 114. 115. Iustin. 12, 12, 11 sq. Polyaen. 4, 3, 31. Lucian. calumn. 17. Epictet. 2, 22, 17. Ael. v. h. 7, 8. Zon. 4, 14, p. 302, 24. (Herod. 9, 24)

[**ΛPHQ**] **1** *τῆς σκηνῆς* **P** || **5** *προσεστῶτες* **C** et *σ* s. s. m. 1 **H**: *προεστῶτες* || **6** *κύρανον* **L¹ P** et ante corr. **H** || **8** *μεμψάμενος* om. in ras. (fuerat *πέμψας*) **P** || **12** *καθέζονται* **L¹** || **14** *μηδείας* **P** || **17** *ἡφεστίων* **L** || **19** *ἀλλ' ἅμα* Anon.: *ἀλλὰ* codd. *ἅμα* Sint. | *τὸ τῶν ἰατρῶν* **L¹** | *Γλαυκίαν* vocat Arr. 7, 14, 4 | *ἀπελθὼν* **L¹** || **21** *μέγα* **P** || **25** *ἀφῆκε* **P** || **26** *πᾶσαν* om. **Λ**

359 S ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολὺν χρόνον, ἕως ἐξ Ἄμμωνος ἦλθε a.324/3
μαντεία, τιμᾶν Ἡφαιστίωνα καὶ θύειν ὡς ἥρωϊ παρα-
κελεύουσα. τοῦ δὲ πένθους παρηγορίᾳ τῷ πολέμῳ χρώ- 4
μενος, ὥσπερ ἐπὶ θήραν καὶ κυνηγέσιον ἀνθρώπων ἐξῆλθε
5 καὶ τὸ Κοσσαίων ἔθνος κατεστρέφετο, πάντας ἡβηδὸν
ἀποσφάττων. τοῦτο δ' Ἡφαιστίωνος ἐναγισμὸς ἐκαλεῖτο. 705
τύμβον δὲ καὶ ταφὴν αὐτοῦ καὶ τὸν περὶ ταῦτα κόσμον 5
ἀπὸ μυρίων ταλάντων ἐπιτελέσαι διανοούμενος, ὑπερβα-
λέσθαι δὲ τῷ φιλοτέχνῳ καὶ περιττῷ τῆς κατασκευῆς
10 τὴν δαπάνην, ἐπόθησε μάλιστα τῶν τεχνιτῶν Στασικρά-
την, μεγαλουργίαν τινὰ καὶ τόλμαν καὶ κόμπον ἐν ταῖς
καινοτομίαις ἐπαγγελλόμενον. οὗτος γὰρ αὐτῷ πρότερον 6
ἐντυχὼν ἔφη τῶν ὀρῶν μάλιστα τὸν Θρᾴκιον Ἄθων δια-
τύπωσιν ἀνδρείκελον δέχεσθαι καὶ διαμόρφωσιν· ἂν οὖν 7
15 κελεύῃ, μονιμώτατον ἀγαλμάτων αὐτῷ καὶ περιφανέ-
στατον ἐξεργάσεσθαι τὸν Ἄθων, τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ b
περιλαμβάνοντα μυρίανδρον πόλιν οἰκουμένην, τῇ δὲ δεξιᾷ
σπένδοντα ποταμοῦ ῥεῦμα δαψιλὲς εἰς τὴν θάλασσαν
ἀπορρέοντος. ταῦτα μὲν οὖν παρῃτήσατο, πολλῷ δ' ἀτο- 8
20 πώτερα καὶ δαπανηρότερα τούτων σοφιζόμενος τότε καὶ
συμμηχανώμενος τοῖς τεχνίταις διέτριβεν.

73. Εἰς δὲ Βαβυλῶνα προάγοντος αὐτοῦ, Νέαρχος
283 Z[1] (ἀφίκετο γὰρ αὖθις εἰσπλεύσας εἰς τὸν Εὐφράτην ἐκ τῆς
μεγάλης θαλάσσης) ἔφη τινὰς ἐντυχεῖν αὐτῷ Χαλδαίους,
25 παραινοῦντας ἀπέχεσθαι Βαβυλῶνος τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ 2
δ' οὐκ ἐφρόντισεν, ἀλλ' ἐπορεύετο, καὶ πρὸς τοῖς τείχεσι

12 mor. 335c–e. Strab. 14, 641. Lucian. hist. conscr. 12. pro imag. 9. Vitruv. 2 pr. 2. 3. Cic. rep. 3, fg. 5. Eustath. ad Il. 14, 229, p. 980R. || **22** Diod. 17, 112, 2–5. Zon. 4, 14, p. 302, 31. (Arr. an. 7, 16, 5. Iustin. 12, 13, 3)

[ΛPHQ] **5** *Κοσσαίων* Cor.: *κουσσαίων* ex corr. **H** *κουσσαῖον* cet. || **7** *τάφον* **Λ** || **9** *δὲ καὶ τῷ* **C** || **10** *Δεινοκράτην* vocat Vitruv., *Χειροκράτην* Strab., *Διοκλῆ* Eustath. || **12** *ἐπαγγελόμενον* **P** || **13** *ἄθω* **Λ** || **14** *ἀνδροείκελον* **L[1]PH** || **16** *ἐξεργάσασθαι*: em. Br. || **17** *πόλιν μυρίανδρον* **C** *πόλιν ἐνοικουμένην μυρίανδρον* mor. || **21** *μηχανώμενος ἐν τοῖς* **C** || **23** *ἀφῖκτο* Cor. cl. Caes. 41, 4 | *ἐκ* **L[1]** Zon.: *διὰ* cet. || **25** *τῆς Βαβυλῶνος Ἀλέξανδρον* Zon.

a.324/3 c γενόμενος, ὁρᾷ κόρακας πολλοὺς διαφερομένους καὶ τύ-
3 πτοντας ἀλλήλους, ὧν ἔνιοι κατέπεσον παρ' αὐτόν. ἔπειτα
μηνύσεως γενομένης κατ' Ἀπολλοδώρου τοῦ στρατηγοῦ
τῆς Βαβυλῶνος, ὡς εἴη περὶ αὐτοῦ τεθυμένος, ἐκάλει
4 Πυθαγόραν τὸν μάντιν. οὐκ ἀρνουμένου δὲ τὴν πρᾶξιν, 5
ἠρώτησε τῶν ἱερῶν τὸν τρόπον· φήσαντος δ' ὅτι τὸ ἧπαρ 360 S
5 ἦν ἄλοβον, „παπαὶ“ εἶπεν, „ἰσχυρὸν τὸ σημεῖον.“ καὶ τὸν
Πυθαγόραν οὐδὲν ἠδίκησεν, ἤχθετο δὲ μὴ πεισθεὶς τῷ
Νεάρχῳ, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Βαβυλῶνος ἔξω κατασκηνῶν
6 καὶ περιπλέων τὸν Εὐφράτην διέτριβεν. ἠνώχλει δ' αὐτὸν 10
⟨καὶ ἄλλα⟩ σημεῖα πολλά. καὶ γὰρ λέοντα τῶν τρεφο-
d μένων μέγιστον καὶ κάλλιστον ἥμερος ὄνος ἐπελθὼν καὶ
7 λακτίσας ἀνεῖλεν. ἀποδυσαμένου δ' ⟨αὐτοῦ⟩ πρὸς ἄλειμμα
καὶ σφαῖραν [αὐτοῦ] παίζοντος, τῶν νεανίσκων οἱ ⟨συ⟩σφαι-
ρίζοντες, ὡς ἔδει πάλιν λαβεῖν τὰ ἱμάτια, καθορῶσιν 15
ἄνθρωπον ἐν τῷ θρόνῳ καθεζόμενον σιωπῇ, τὸ διάδημα
8 καὶ τὴν στολὴν τὴν βασιλικὴν περικείμενον. οὗτος
ἀνακρινόμενος ὅστις εἴη, πολὺν χρόνον ἄναυδος ἦν· μόλις
δὲ συμφρονήσας, Διονύσιος μὲν ἔφη καλεῖσθαι, Μεσσήνιος
δ' εἶναι τὸ γένος, ἐκ δέ τινος αἰτίας καὶ κατηγορίας 284 Z'
ἐνταῦθα κομισθεὶς ἀπὸ θαλάσσης, πολὺν γεγονέναι χρόνον 21
9 ἐν δεσμοῖς· ἄρτι δ' αὐτῷ τὸν Σάραπιν ἐπιστάντα τοὺς
e δεσμοὺς ἀνεῖναι καὶ προαγ⟨αγ⟩εῖν δεῦρο, καὶ κελεῦσαι
λαβόντα τὴν στολὴν καὶ τὸ διάδημα καθίσαι καὶ σιωπᾶν.

74. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος, τὸν μὲν ἄνθρωπον, 25
ὥσπερ ἐκέλευον οἱ μάντεις, ἠφάνισεν· αὐτὸς δ' ἠθύμει

2 Arr. an. 7, 18, 1–4. App. b. c. 2, 152, 639sq. Zon. 4, 14, p. 303, 5 || 13 Arr. an. 7, 24, 1–3. Diod. 17, 116, 2–4. Zon. 4, 14, p. 303, 12

[ΛPHQ] 1 ὁρᾶι κόρακας PHQ: κόρακας εἶδεν Λ || 2 αὐτῶν P || 4 τῆς om. P Zon. || 5 Πειθαγόραν vocant Arr. et App. || 11 καὶ ἄλλα add. Zie. (cl. Zon. p. 303, 11 σημεῖα δ' αὐτῷ καὶ ἄλλα γεγόνασι καὶ τοῦτο δέ) | λέοντα τρεφόμενον P || 13 λακτήσας P || 13. 14 αὐτοῦ ante πρὸς ἄλ. trp. Zie. || 14 τῶν νεανίσκων Sint.: οἱ νεανίσκοι | σφαιρίζοντες: em. Rei., cf. Zie. 384 || 18 ὥστις L[1] | χρόνον πολὺν Λ || 19 μεσήνιος PC || 21 χρόνον γεγονέναι: trp. Benseler || 23 προάγειν codd. praeter C (ἀγαγόντα Zon.) || 24 τὴν στολὴν λαβόντα C | καὶ[1] om. L[1]

καὶ δύσελπις ἦν πρὸς τὸ θεῖον ἤδη καὶ πρὸς τοὺς a.324/3
φίλους ὕποπτος.
Μάλιστα δ' Ἀντίπατρον ἐφοβεῖτο καὶ τοὺς παῖδας, ὧν 2
Ἰόλας μὲν ἀρχιοινοχόος ἦν, ὁ δὲ Κάσανδρος ἀφῖκτο μὲν
5 *νεωστί, θεασάμενος δὲ βαρβάρους τινὰς προσκυνοῦντας,*
ἅτε δὴ τεθραμμένος Ἑλληνικῶς καὶ τοιοῦτο πρότερον
μηδὲν ἑωρακώς, ἐγέλασε προπετέστερον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος 3
ὠργίσθη, καὶ δραξάμενος αὐτοῦ τῶν τριχῶν σφόδρα ταῖς f
χερσὶν ἀμφοτέραις, ἔπαισε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν τοῖχον.
10 *αὖθις δὲ πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας Ἀντιπάτρου λέγειν τι* 4
βουλόμενον τὸν Κάσανδρον ἐκκρούων, „τί λέγεις;" ἔφη·
361 S *„τοσαύτην ὁδὸν ἀνθρώπους μηδὲν ἀδικουμένους, ἀλλὰ*
συκοφαντοῦντας ἐλθεῖν;" φήσαντος δὲ τοῦ Κασάνδρου 5
τοῦτ' αὐτὸ σημεῖον εἶναι τοῦ συκοφαντεῖν, ὅτι μακρὰν
15 *ἥκουσι τῶν ἐλέγχων, ἀναγελάσας ὁ Ἀλέξανδρος „ταῦτ'* 706
ἐκεῖνα" ἔφη „σοφίσματα τῶν Ἀριστοτέλους εἰς ἑκάτερον
τὸν λόγον, οἰμωξομένων, ἂν καὶ μικρὸν ἀδικοῦντες τοὺς
285 Z[1] *ἀνθρώπους φανῆτε." τὸ δ' ὅλον οὕτω φασὶ δεινὸν ἐνδῦναι* 6
καὶ δευσοποιὸν ἐγγενέσθαι τῇ ψυχῇ τοῦ Κασάνδρου τὸ
20 *δέος, ὥσθ' ὕστερον χρόνοις πολλοῖς, ἤδη Μακεδόνων βασι-*
λεύοντα καὶ κρατοῦντα τῆς Ἑλλάδος, ἐν Δελφοῖς περιπα-
τοῦντα καὶ θεώμενον τοὺς ἀνδριάντας, εἰκόνος Ἀλεξάνδρου
φανείσης ἄφνω πληγέντα φρῖξαι καὶ κραδανθῆναι τὸ
σῶμα, καὶ μόλις ἀναλαβεῖν ἑαυτόν, ἰλιγγιάσαντα πρὸς
25 *τὴν ὄψιν.*

3 Arr. an. 7, 27, 2. Diod. 17, 118, 1. Iustin. 12, 14, 6. Ps.-Callisth. 3, 31, 4

[**ΛPHQ**] **4** *ἰόλαος*: em. Br. Sol. cl. c. 77, 2. mor. 849e. *Ἰόλλαν* vocant Arr. 7, 27, 2. Diod. 19, 11, 8. 35, 1. Curt. 10, 10, 14. 17. Iustin. 12, 14, 6 | *κάσσανδρος* **C** (et postea) || **9** *τὸν* om. **Λ** || **13** *τοῦ* om. **C** || **15** *ἀναγελάσας ἔφη ὁ* **L[1]PH** || **16** *ἔφη* om. **P** | ⟨*περὶ*⟩ *Ἀριστοτέλην* Zie.[1] || **17** *τῶν λόγων* **Q** | *οἰμωξόμενοι* Aldina *οἰμώξει μὲν οὖν* Anon. *οἰμώξετε μὲν οὖν* Sol. *οἰμωξομένου γ'* Cor. *οἰμώξῃ μὲν οὖν* Madvig | *καὶ* om. **Λ** || **17. 18** *τοὺς ἀνθρώπους φανῆτε* **P**: *τοῖς ἀνθρώποις φανῆτε* **M** *φανῆτε τοὺς ἀ.* **H** *φανεῖτε τοὺς ἀ.* **Λ** solum *φανῆτε* **C** || **18** *τῶι δὲ* **P** | *οὕτω* Anon.: *αὐτῶι* || **19** *ἐγγενέσθαι* del. Madvig || **24** *εἰλιγγιάσαντα* **L[1]P** et ante ras. **H**

75. Ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος ὡς ἐνέδωκε τότε πρὸς τὰ
b θεῖα, ταραχώδης γενόμενος καὶ περίφοβος τὴν διάνοιαν,
οὐδὲν ἦν μικρὸν οὕτως τῶν ἀήθων καὶ ἀτόπων, ὃ μὴ τέρας
ἐποιεῖτο καὶ σημεῖον, ἀλλὰ θυομένων καὶ καθαιρόντων
καὶ μαντευόντων μεστὸν ἦν τὸ βασίλειον ⟨καὶ ἀναπληρούν- 5
2 των ἀβελτερίας καὶ φόβου τὸν Ἀλέξανδρον⟩. οὕτως ἄρα
δεινὸν μὲν ⟨ἡ⟩ ἀπιστία πρὸς τὰ θεῖα καὶ περιφρόνησις
αὐτῶν, δεινὴ δ' αὖθις ἡ δεισιδαιμονία, δίκην ὕδατος ἀεὶ
πρὸς τὸ ταπεινούμενον [καὶ ἀναπληροῦν ἀβελτερίας καὶ
φόβου τὸν Ἀλέξανδρον] † γενόμενον ****. 10
3 a.323 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χρησμῶν γε τῶν περὶ Ἡφαιστίωνος 286 Z[1]
ἐκ θεοῦ κομισθέντων, ἀποθέμενος τὸ πένθος αὖθις ἦν ἐν
4 θυσίαις καὶ πότοις. ἑστιάσας δὲ λαμπρῶς τοὺς περὶ
c Νέαρχον, εἶτα λουσάμενος ὥσπερ εἰώθει μέλλων καθεύ-
δειν, Μηδίου δεηθέντος ᾤχετο κωμασόμενος πρὸς αὐτόν· 15
5 κἀκεῖ πιὼν ὅλην τὴν ⟨νύκτα καὶ τὴν⟩ ἐπιοῦσαν ἡμέραν,
ἤρξατο πυρέττειν, οὔτε σκύφον Ἡρακλέους ἐκπιὼν οὔτ'
ἄφνω διαλγὴς γενόμενος τὸ μετάφρενον ὥσπερ λόγχῃ πε-
πληγώς, ἀλλὰ ταῦτά τινες ᾤοντο δεῖν γράφειν, ὥσπερ δρά- 19
ματος μεγάλου τραγικὸν ἐξόδιον καὶ περιπαθὲς πλάσαντες. 362 S

2 Zon. 4, 14, p. 303, 24 || **11** Arr. an. 7, 23, 6. 24, 4–25, 1. 27. Diod. 17, 117, 1. 2. Iustin. 12, 13, 6–10. Ath. 10, 434a–c. Macr. sat. 5, 21, 16–19. Epit. Mett. 99. Zon. 4, 14, p. 303, 25

[**ΛΡΗQ**] **3** οὕτως μικρὸν **C** || **5** μαντευομένων Rei. || **5.6** καὶ – Ἀλέξανδρον (suppleto ἀναπληροῦν in ἀναπληρούντων) add. Rei. ex v. 9 || **7** ἡ add. Rei. | περιφρόνησις Λ (cf. Cam. 6, 6): καταφρόνησις || **9.10** καὶ – γενόμενον h. l. del., in v. 5 trp., deinde v. 10 παραγενόμενον Rei. ταπεινούμενον ῥέουσα καὶ ἀναπληροῦσα τῶν γενομένων Petavius ταπ. καὶ κάταντες ῥέουσα, ἀβελτ. κ. φ. τὸν Ἀλ. ἀνεπλήρου Sol. ⟨ἣ⟩ δίκην ὕ. ἀ. πρ. τὸ ταπ. καταρρέοντος, ἀνεπλήρου ἀβ. κατάφοβον τὸν Ἀλ. γεν. Cor.; lac. post ταπ. stat., infin. excidisse ratus, et τὸν Ἀλ. γεν. del. Sch. ταπεινὸν ἱεμένη ὡς καὶ Madvig ῥεῖν pro ἀεὶ et ⟨καὶ⟩ τὸν Ἀλ. Bernardakis φερομένου pro γενόμενον, deinde e. g. ⟨καταδουλοῦσα τοὺς ἀσθενοῦντας⟩ Zie., nisi praestat δεινὸν δ' αὖθις ἡ δ. . . . ταπ. φερόμενον || **9** ἀβελτηρίας: em. Rei. || **11** καὶ del. Cor. καὶ περὶ Λ καίπερ Aldina | γε del. Sch. νέων pro γε τῶν Madvig || **15** μειδίου **P** || **16** νῦκτα καὶ τὴν add. Zie. ex Zon., qui κἀκεῖ τὴν νύκτα διαγαγὼν ἐν τῷ κώμῳ καὶ τὴν ἐπ. ἡμ. (ὅλην om. et **M**) || **18** διαλλαγὴς **P** | πεπληγμένος Diod.

Ἀριστόβουλος δέ (FGrH 139 F 59) φησιν αὐτὸν πυρέττοντα 6 *a.323*
νεανικῶς, διψήσαντα δὲ σφόδρα, πιεῖν οἶνον· ἐκ τούτου
δὲ φρενιτιᾶσαι καὶ τελευτῆσαι τριακάδι Δαισίου μηνός. *Mai./Iun.*

76. Ἐν δὲ ταῖς ἐφημερίσιν (FGrH 117 F 3b) οὕτως γέγρα-
5 πται ⟨τὰ⟩ περὶ τὴν νόσον. ὀγδόῃ ἐπὶ δεκάτῃ Δαισίου μηνὸς d
ἐκάθευδεν ἐν τῷ λουτρῶνι διὰ τὸ πυρέξαι. τῇ δ' ἑξῆς λουσά- 2
μενος εἰς τὸν θάλαμον μετῆλθε, καὶ διημέρευε πρὸς Μήδιον
κυβεύων. εἶτ' ὀψὲ λουσάμενος, καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς θεοῖς ἐπι-
θείς, ἐμφαγὼν διὰ νυκτὸς ἐπύρεξε. τῇ εἰκάδι λουσάμενος 3
287 Z[1] πάλιν ἔθυσε τὴν εἰθισμένην θυσίαν, καὶ κατακείμενος ἐν τῷ
11 λουτρῶνι τοῖς περὶ Νέαρχον ἐσχόλαζεν, ἀκροώμενος τὰ
περὶ τὸν πλοῦν καὶ τὴν μεγάλην θάλατταν. τῇ δεκάτῃ 4
φθίνοντος ταὐτὰ ποιήσας, μᾶλλον ἀνεφλέχθη· καὶ τὴν
νύκτα βαρέως ἔσχε, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἐπύρεττε
15 σφόδρα. καὶ μεταρθεὶς κατέκειτο παρὰ τὴν μεγάλην 5
κολυμβήθραν, ὅτε δὴ τοῖς ἡγεμόσι διελέχθη περὶ τῶν e
ἐρήμων ἡγεμονίας τάξεων, ὅπως καταστήσωσι δοκι-
μάσαντες. ἑβδόμῃ σφόδρα πυρέττων, ἔθυσεν ἐξαρθεὶς πρὸς 6
τὰ ἱερά· τῶν δ' ἡγεμόνων ἐκέλευε τοὺς μεγίστους δια-
20 τρίβειν ἐν τῇ αὐλῇ, ταξιάρχους δὲ καὶ πεντακοσιάρχους ἔξω
νυκτερεύειν. εἰς δὲ τὰ πέραν βασίλεια διακομισθείς, τῇ 7
ἕκτῃ μικρὸν ὕπνωσεν, ὁ δὲ πυρετὸς οὐκ ἀνῆκεν· ἐπελθόντων
δὲ τῶν ἡγεμόνων ἦν ἄφωνος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πέμπτην.
διὸ καὶ τοῖς Μακεδόσιν ἔδοξε τεθνάναι, καὶ κατεβόων 8
25 ἐλθόντες ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ διηπειλοῦντο τοῖς ἑταίροις,
ἕως ἐβιάσαντο, καὶ τῶν θυρῶν αὐτοῖς ἀνοιχθεισῶν, ἐν f
τοῖς χιτῶσι καθ' ἕνα πάντες παρὰ τὴν κλίνην παρεξῆλθον.
ταύτης δὲ τῆς ἡμέρας οἱ περὶ Πύθωνα καὶ Σέλευκον εἰς 9

4 Arr. an. 7, 25. 1–26, 3. Zon. 4, 14, p. 303, 30 || **6** mor. 338d || **19** Epit. Mett. 103 || **25** Epit. Mett. 104–106

[**ΛHPQ**] **2** νεανικῶς Zie.: μανικῶς || **3** φρενητιάσαι: em. Rei. || **5** τὰ add. Cor. || **6** πυρέττειν C | λουσάμενος ⟨καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς θεοῖς ἐπιθεὶς⟩ Plew || **7** διημέρευσε Cor. | μείδιον **P** || **8** τὰ ἱ. τ. θ. ἐπιθεὶς trp. Plew || **13** ταῦτα **PHMABD** || **16** διηλέχθη C διειλέχθη **MABD** || **19** ἐκέλευσε C Sch. || **20** δὲ om. **P** || **22** σμικρὸν **ΛH** || **24** καταβοᾶν τῶν ἡγεμόνων Zon. || **25** ἑτέροις **L[1]P** || **28** ταύτης] τετάρτης Mu. τετάρτῃ δ' ἡμέρᾳ Usener | Πείθωνα vocat rectius Arr. 26, 2

τὸ Σεραπεῖον ἀποσταλέντες, ἠρώτων εἰ κομίσωσιν ἐκεῖ
Mai./Iun.323 *τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ δὲ θεὸς κατὰ χώραν ἐᾶν ἀνεῖλε. τῇ δὲ* 363 S
τρίτῃ φθίνοντος πρὸς δείλην ἀπέθανε.

77. *Τούτων τὰ πλεῖστα κατὰ λέξιν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν*
οὕτως γέγραπται. 5

2 a.317 *Φαρμακείας δ' ὑποψίαν παραυτίκα μὲν οὐδεὶς ἔσχεν,*
707 *ἕκτῳ δ' ἔτει φασὶ μηνύσεως γενομένης τὴν Ὀλυμπιάδα* 288 Z¹
πολλοὺς μὲν ἀνελεῖν, ἐκρῖψαι δὲ τὰ λείψανα τοῦ Ἰόλα
3 *τεθνηκότος, ὡς τούτου τὸ φάρμακον ἐγχέαντος. οἱ δ'*
Ἀριστοτέλην φάσκοντες Ἀντιπάτρῳ σύμβουλον γεγενῆ- 10
σθαι τῆς πράξεως καὶ ὅλως δι' ἐκείνου κομισθῆναι
τὸ φάρμακον Ἁγνόθεμίν τινα διηγεῖσθαι λέγουσιν ὡς
4 *Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως ἀκούσαντα· τὸ δὲ φάρμακον*
ὕδωρ εἶναι ψυχρὸν καὶ παγετῶδες, ἀπὸ πέτρας τινὸς ἐν
Νωνάκριδι †οὔσης ἣν ὥσπερ δρόσον λεπτὴν ἀναλαμ- 15
βάνοντες εἰς ὄνου χηλὴν ἀποτίθενται· τῶν γὰρ ἄλλων
οὐδὲν ἀγγείων στέγειν, ἀλλὰ διακόπτειν ὑπὸ ψυχρότητος
b 5 *καὶ δριμύτητος. οἱ δὲ πλεῖστοι τὸν λόγον ὅλως οἴονται*
πεπλάσθαι τὸν περὶ τῆς φαρμακείας, καὶ τεκμήριον
a.323 *αὐτοῖς ἐστιν οὐ μικρόν, ὅτι τῶν ἡγεμόνων στασιασάντων* 20
ἐφ' ἡμέρας πολλὰς ἀθεράπευτον τὸ σῶμα κείμενον ἐν
τόποις θερμοῖς καὶ πνιγώδεσιν οὐδὲν ἔσχε τοιαύτης
φθορᾶς σημεῖον, ἀλλ' ἔμεινε καθαρὸν καὶ πρόσφατον.

6 mor. 849f. Arr. an. 7, 27, 1. 2. Diod. 17, 117, 5–118, 2. 19, 11, 8. Paus. 8, 18, 4–6. Herod. 6, 74. Curt. 10, 10, 14–17. Iustin. 12, 14. Vitruv. 8, 3, 16. Plin. n. h. 30, 149. Cass. Dio 77, 7, 3. Antig. mir. 174. Epit. Mett. 88. 89. 96–98. 110. Ps.-Callisth. 3, 31. Iul. Val. 3, 56. Zon. 4, 14, p. 304, 4

[**ΛPHQ**] **1** *σαραπεῖον* **QL²** | *κομίσουσιν* **L²** || **2** *ἀνῆκε* **P** || **6** *αὐτίκα* **Λ** | *μὲν* om. **P** || **8** *ἰολάου* **C**, cf. p. 249, 4 || **9** *ἐκχέαντος* **L¹C** || **10** *ἀριστοτέλη* **PHL²** *-λει* **L¹** || **11** *πορισθῆναι* **Q** || **15** *νωνακρίδι*: em. Cor. | *οὔσης*] *στάζον* Sint. *ἐν* ⟨*Ἀρκαδίᾳ παρὰ τὴν*⟩ *Νώνακριν πιδῦον* Zie., qui et ⟨*πηγῆς*⟩ *ἀπὸ π. τ. ἐν Ν.* ⟨*πιδυ*⟩*ούσης, ἣν ὥ. δρ.*; ⟨*ἰδι*⟩*ούσης* Latte et Kron. cl. mor. 954d, unde tamen potius ⟨*λειβ*⟩*ούσης* elicias | *ἣν* post *λεπτὴν* trp. Zie. (*οὔσης ὃ δρόσον ὥσπερ λ. ἀν.* Zon.) || **16** *ἡμιόνου* Arr. Ps.-Call. 31, 3 *ἵππου* Paus. *equi* Iustin. *iumenti* Curt. *mulina ungula* Vitr. *ung. mul.* Epit. 88 *ungulas mularum* Plin. || **17** *ἀγγεῖον* **M** Sint. (*-είων* et **P**) || **20** *ἐστιν* om. **Λ** | *τῶν ἡγ. πρὸς ἀλλήλους στασ.* Zon.

Ἡ δὲ Ῥωξάνη κύουσα μὲν ἐτύγχανε καὶ διὰ τοῦτο 6 a.323
τιμωμένη παρὰ τοῖς Μακεδόσι· δυσζήλως δ' ἔχουσα πρὸς
τὴν Στάτειραν, ἐξηπάτησεν αὐτὴν ἐπιστολῇ τινι πεπλα-
289 Z¹ σμένῃ παραγενέσθαι, καὶ προσαγαγοῦσα μετὰ τῆς ἀδελφῆς
5 ἀπέκτεινε καὶ τοὺς νεκροὺς εἰς τὸ φρέαρ κατέβαλε καὶ
συνέχωσεν, εἰδότος ταῦτα Περδίκκου καὶ συμπράττοντος. c
ἦν γὰρ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐν δυνάμει μεγίστῃ, τὸν Ἀρριδαῖον 7
ὥσπερ δορυφόρημα τῆς βασιλείας ἐφελκόμενος, γεγο-
νότα μὲν ἐκ γυναικὸς ἀδόξου καὶ κοινῆς Φιλίννης, ἀτελῆ
10 δὲ τὸ φρονεῖν ὄντα διὰ σώματος νόσον, οὐ ⟨μὴν⟩ φύσει προσ-
364 S πεσοῦσαν οὐδ' αὐτομάτως, ἀλλὰ καὶ πάνυ φασὶ παιδὸς 8
ὄντος αὐτοῦ διαφαίνεσθαι χαρίεν ἦθος καὶ οὐκ ἀγεννές,
εἶτα μέντοι φαρμάκοις ὑπ' Ὀλυμπιάδος κακωθέντα δια-
φθαρῆναι τὴν διάνοιαν.

15 * * * * * * * *

ΚΑΙΣΑΡ

* * * * * * * *

1. Τὴν Κίννα τοῦ μοναρχήσαντος θυγατέρα Κορνηλίαν
ὡς ἐπεκράτησε Σύλλας οὔτ' ἐλπίσιν οὔτε φόβῳ δυνηθεὶς
20 ἀποσπάσαι Καίσαρος, ἐδήμευσε τὴν φερνὴν αὐτῆς. a.82
αἰτία δὲ Καίσαρι τῆς πρὸς Σύλλαν ἀπεχθείας ἡ πρὸς 2
Μάριον οἰκειότης ἦν· Ἰουλίᾳ γὰρ πατρὸς ἀδελφῇ Καίσαρος e
ὁ πρεσβύτερος συνῴκει Μάριος, ἐξ ἧς ἐγεγόνει Μάριος

1 Iustin. 13, 2, 5. Curt. 10, 6, 9. Ps.-Callisth. 3, 33, 11. Iul. Val. 3, 58 || **7** mor. 337 d. Arr. succ. Al. 1. Iustin. 9, 8, 2. 13, 2, 8–11. 14, 5, 1 sq. Diod. 18, 2, 4. App. Syr. 52, 261. Ath. 13, 557 c. 578 a. Dexipp. FGrH 100 F 8. Porphyr. Tyr. FGrH 260 F 2 || **16** cf. Ziegler Mus. Rhen. 87, 1938, 289–304 et editio egregia Albini Garzetti, Firenze 1954 || **18** Vell. 2, 41, 2. Suet. Caes. 1, 1. 2

[**ΛPHQ**] **3** στατήραν **P** | πεπλασμ. ⟨πείσασα⟩ vel sim. Zie. || **4** προσαγαγοῦσαν Rei. || **6** κατέχωσε, συνειδότος Zie. || **7–14** hab. Phot. bibl. p. 396 || **7** ἀρρίδαιον **P** ἀριδαῖον **C** Phot. || **8** τῆς om. **L¹PH** || **9** ἐξ ἀδ. γυν. Phot. | φιλίνης **H** Phot. || **10** τὸ **PABD**: τῶ **LHQ** Phot. | σωφρονεῖν Phot. | μὴν add. Phot. || **11.12** αὐτοῦ παιδὸς ὄντος Phot. || **12** ἀγενὲς **P** || **14** lac. stat. Zie. || **16** Γ. ΚΑΙΣΑΡ **ABD** Sint. Γ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ editt. a Steph. ad Sch. || **17** Initium vitae interisse primus intellexit Niebuhr

a.82 3 *ὁ νεώτερος, ἀνεψιὸς ὢν Καίσαρος. ὡς δ' ὑπὸ πλήθους* 290 Z¹
φόνων ἐν ἀρχῇ καὶ δι' ἀσχολίας ὑπὸ Σύλλα παρορώμενος
οὐκ ἠγάπησεν, ἀλλὰ μετιὼν ἱερωσύνην εἰς τὸν δῆμον
προῆλθεν οὔπω πάνυ μειράκιον ὤν, ταύτης μὲν ἐκπεσεῖν
4 *αὐτὸν ὑπεναντιωθεὶς Σύλλας παρεσκεύασε· περὶ δ'* 5
ἀναιρέσεως βουλευόμενος, ἐνίων λεγόντων ὡς οὐκ ἔχοι
λόγον ἀποκτιννύναι παῖδα τηλικοῦτον, οὐκ ἔφη νοῦν ἔχειν
αὐτούς, εἰ μὴ πολλοὺς ἐν τῷ παιδὶ τούτῳ Μαρίους ἐνορῶσι.
f 5 *ταύτης τῆς φωνῆς ἀνενεχθείσης πρὸς Καίσαρα, συχνὸν μέν*
τινα χρόνον πλανώμενος ἐν Σαβίνοις ἔκλεπτεν ἑαυτόν· 10
6 *ἔπειτα δι' ἀρρωστίαν εἰς οἰκίαν ἑτέραν μετακομιζόμενος*
κατὰ νύκτα, περιπίπτει στρατιώταις τοῦ Σύλλα διερευνω-
μένοις ἐκεῖνα τὰ χωρία καὶ τοὺς κεκρυμμένους συλλαμ-
7 *βάνουσιν. ὧν τὸν ἡγεμόνα Κορνήλιον πείσας δυσὶ ταλάν-*
a.81 *τοις, ἀφείθη, καὶ καταβὰς εὐθὺς ἐπὶ θάλατταν ἐξέπλευσεν* 365 S
708 8 *εἰς Βιθυνίαν πρὸς Νικομήδην τὸν βασιλέα. παρ' ᾧ δια-* 16
a.75/4 *τρίψας χρόνον οὐ πολύν, εἶτ' ἀποπλέων, ἁλίσκεται περὶ*
τὴν Φαρμακοῦσσαν νῆσον ὑπὸ πειρατῶν, ἤδη τότε στόλοις
μεγάλοις καὶ σκάφεσιν ἀπλέτοις κατεχόντων τὴν θάλατταν.

2. *Πρῶτον μὲν οὖν αἰτηθεὶς ὑπ' αὐτῶν λύτρα εἴκοσι* 20
τάλαντα, κατεγέλασεν ὡς οὐκ εἰδότων ὃν ᾑρήκοιεν, αὐτὸς
2 *δ' ὡμολόγησε πεντήκοντα δώσειν· ἔπειτα τῶν περὶ αὐτὸν* 291 Z¹
ἄλλον εἰς ἄλλην διαπέμψας πόλιν ἐπὶ τὸν τῶν χρημάτων
πορισμόν, ἐν ἀνθρώποις φονικωτάτοις Κίλιξι μεθ' ἑνὸς
φίλου καὶ δυοῖν ἀκολούθοιν ἀπολελειμμένος, οὕτω 25

3 Vell. 2, 43, 1. Suet. Caes. 1, 2 || **5** Suet. Caes. 1, 3. 45, 3. Macrob. Sat. 2, 3, 9. Cass. Dio 43, 43, 4 || **9** Vell. 2, 41, 2. Suet. Caes. 1, 2. 74, 1 || **15** Suet. Caes. 2, 1. (49). de vir. ill. 78, 1. Gell. 5, 13, 6. Cass. Dio 43, 20, 2 || **17** Plut. Crass. 7, 5. mor. 205f. Vell. 2, 42. Suet. Caes. 4. (74, 1). Val. Max. 6, 9, 15. de vir. ill. 78, 3. Fenestella fg. 30 (HRR II 87). Polyaen. 8, 23, 1

[**ΛHPQ**] **4** *προσῆλθεν* **L** | *πάνυ* del. Cor. || **5** *σύλλα* **P** || **7** *ἔχειν νοῦν ἔφη* **PHQ** | *ἔφειν* pro *ἔφη* **L**¹ || **8** *αὐτοῖς* **P** | *ἐν⟨όντας⟩ ὁρῶσι* Zie., sed cf. p. 257, 13 || **9** *ἐνεχθείσης* **Λ** et **H**, in quo *ἀν* s. s. m. 1 || **12** *τῶι σύλλαι* **P** || **16** *νικομήδην* **PH**²: *νικομήδη* **H**¹**QL**² *νεικομείδη* **L**¹ || **18** *φαρμακοῦσαν* codd. praeter **L** || **21** *εἰρήκοιεν* **L**¹ *εἰρήκειεν* **P** || **23** *τὸν* om. **P**

καταφρονητικῶς εἶχεν, ὥστε πέμπων ὁσάκις ἀναπαύοιτο a.75/4 b
προσέταττεν αὐτοῖς σιωπᾶν. ἡμέραις δὲ τεσσαράκοντα 3
δυεῖν δεούσαις, ὥσπερ οὐ φρουρούμενος ἀλλὰ δορυφορού-
μενος ὑπ' αὐτῶν, ἐπὶ πολλῆς ἀδείας συνέπαιζε καὶ
5 συνεγυμνάζετο, καὶ ποιήματα γράφων καὶ λόγους τινὰς 4
ἀκροαταῖς ἐκείνοις ἐχρῆτο, καὶ τοὺς μὴ θαυμάζοντας
ἄντικρυς ἀπαιδεύτους καὶ βαρβάρους ἀπεκάλει, καὶ σὺν
γέλωτι πολλάκις ἠπείλησε κρεμᾶν αὐτούς· οἱ δ' ἔχαιρον,
ἀφελείᾳ τινὶ καὶ παιδιᾷ τὴν παρρησίαν ταύτην νέμοντες.
10 ὡς δ' ἧκον ἐκ Μιλήτου τὰ λύτρα καὶ δοὺς ἀφείθη, πλοῖα 5
πληρώσας εὐθὺς ἐκ τοῦ Μιλησίων λιμένος ἐπὶ τοὺς λῃστὰς
ἀνήγετο, καὶ καταλαβὼν ἔτι πρὸς τῇ νήσῳ ναυλοχοῦντας, c
ἐκράτησε τῶν πλείστων. καὶ τὰ μὲν χρήματα λείαν 6
ἐποιήσατο, τοὺς δ' ἄνδρας ἐν Περγάμῳ καταθέμενος εἰς
15 τὸ δεσμωτήριον, αὐτὸς ἐπορεύθη πρὸς τὸν διέποντα τὴν
Ἀσίαν Ἴουγκον, ὡς ἐκείνῳ προσῆκον ὄντι στρατηγῷ
κολάσαι τοὺς ἑαλωκότας. ἐκείνου δὲ καὶ τοῖς χρήμασιν 7
ἐποφθαλμιῶντος (ἦν γὰρ οὐκ ὀλίγα), καὶ περὶ τῶν
αἰχμαλώτων σκέψεσθαι φάσκοντος ἐπὶ σχολῆς, χαίρειν
20 ἐάσας αὐτὸν ὁ Καῖσαρ εἰς Πέργαμον ᾤχετο, καὶ προαγα-
366 S γὼν τοὺς λῃστὰς ἅπαντας ἀνεσταύρωσεν, ὥσπερ αὐτοῖς d
δοκῶν παίζειν ἐν τῇ νήσῳ προειρήκει πολλάκις.

3. Ἐκ δὲ τούτου τῆς Σύλλα δυνάμεως ἤδη μαραι-
292 Z¹ νομένης καὶ τῶν οἴκοι καλούντων αὐτόν, ἔπλευσεν εἰς
25 Ῥόδον ἐπὶ σχολὴν πρὸς Ἀπολλώνιον τὸν τοῦ Μόλωνος,
οὗ καὶ Κικέρων ἠκρόατο, σοφιστεύοντος ἐπιφανῶς καὶ
τὸν τρόπον ἐπιεικοῦς εἶναι δοκοῦντος. λέγεται δὲ καὶ 2
φῦναι πρὸς λόγους πολιτικοὺς ὁ Καῖσαρ ἄριστα καὶ δια-
πονῆσαι φιλοτιμότατα τὴν φύσιν, ὡς τὰ δευτερεῖα μὲν

24 Suet. Caes. 4, 1. 55. Cic. Brut. 261

[**ΛΗPQ**] **2.3** ἡμέρας . . . δεούσας Sint. || **3** δυοῖν **Q** || **6** τοὺς] τοῖς **L¹** | μὴ] μὲν **P** || **8** ἠπείλει mor. || **10** ἧκεν Li. || **11** μηλισίων **L¹** || **15** ἐπορεύετο **C** || **19** σκέψασθαι: em. Steph. || **20** προσαγαγὼν **PC** || **22** προσειρήκει **P** || **25** ἐπὶ σχολὴν del. Hess | τὸν τοῦ Μόλωνος] idem error est in v. Cic. 4, 5 | μύλωνος **Λ** || **26** ἠκροᾶτο: em. Cob.

a.75/4 3 ἀδηρίτως ἔχειν, τὸ δὲ πρωτεῖον, ὅπως τῇ δυνάμει καὶ
τοῖς ὅπλοις πρῶτος εἴη μᾶλλον [ἀλλ'] ἀσχοληθείς, ἀφ-
e εἶναι, πρὸς ὅπερ ἡ φύσις ὑφηγεῖτο τῆς ἐν τῷ λέγειν δεινό-
τητος, ὑπὸ στρατειῶν καὶ πολιτείας, ᾗ κατεκτήσατο
4 τὴν ἡγεμονίαν, οὐκ ἐξικόμενος. αὐτὸς δ' οὖν ὕστερον 5
ἐν τῇ πρὸς Κικέρωνα περὶ Κάτωνος ἀντιγραφῇ παραι-
τεῖται, μὴ στρατιωτικοῦ λόγον ἀνδρὸς ἀντεξετάζειν πρὸς
δεινότητα ῥήτορος εὐφυοῦς καὶ σχολὴν ἐπὶ τοῦτο πολλὴν
ἄγοντος.

a.77 4. Ἐπανελθὼν δ' ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς Ῥώμην, Δολο- 10
βέλλαν ἔκρινε κακώσεως ἐπαρχίας, καὶ πολλαὶ τῶν
2 πόλεων μαρτυρίας αὐτῷ παρέσχον. ὁ μὲν οὖν Δολο-
βέλλας ἀπέφυγε τὴν δίκην, ὁ δὲ Καῖσαρ, ἀμειβόμενος
a.76 τὴν Ἑλλάδα τῆς προθυμίας, συνηγόρευσεν αὐτῇ Πόπλιον
f Ἀντώνιον διωκούσῃ δωροδοκίας ἐπὶ Λευκούλλου Μάρκου 15
3 τοῦ Μακεδονίας στρατηγοῦ. καὶ τοσοῦτον ἴσχυσεν, ὥστε 293 Z[1]
τὸν Ἀντώνιον ἐπικαλέσασθαι τοὺς δημάρχους, σκηψά-
μενον οὐκ ἔχειν τὸ ἴσον ἐν τῇ Ἑλλάδι πρὸς Ἕλληνας.
4 ἐν δὲ Ῥώμῃ πολλὴ μὲν ἐπὶ τῷ λόγῳ περὶ τὰς συνηγορίας
αὐτοῦ χάρις ἐξέλαμπε, πολλὴ δὲ τῆς περὶ τὰς δεξιώσεις 20
καὶ ὁμιλίας φιλοφροσύνης εὔνοια παρὰ τῶν δημοτῶν
5 ἀπήντα, θεραπευτικοῦ παρ' ἡλικίαν ὄντος. ἦν δέ τις καὶ
709 ἀπὸ δείπνων καὶ τραπέζης καὶ ὅλως τῆς περὶ τὴν δίαιταν 367 S
λαμπρότητος αὐξανομένη κατὰ μικρὸν αὐτῷ δύναμις εἰς

10 Cic. Brut. 317. Vell. 2, 43, 3. Val. Max. 8, 9, 3. Ascon. p. 23. 65 K.-S. Tac. dial. 34. Suet. Caes. 4, 1. 49, 1. 55, 1. Gell. 4, 16, 8. de vir. ill. 78, 2 || **14** Ascon. p. 75 K.-S. || **19** Suet. Caes. 55, 1

[ΛΗΡQ] **1** ἀδηρίτως] ἀκρίτως Steph. || **1.2** ὅπως – ἀσχοληθεὶς del. Zie. || **2** ἀλλ' del. Steph. | ὑφεῖναι L[2] || **3** πρὸς ὅπ. ἡ φ. ὑφ. ante ὅπως trp., deinde ἄλλοις Rei. πρὸς ὅπ. – ἐξικόμενος del. Sch.; cf. Zie. l. c. 289 || **7** ἐξετάζειν **PM** || **8** τούτῳ Rei. || **10** ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος huc trp. Sch., post πολλαὶ (v. 11) hab. codd. (πολλαὶ τῶν ἀπὸ τ. Ἑλλ. Rei.) | δολαβέλλαν L[1], item 12 || **14** Πόπλιον] immo Γάϊον, est cos. a. 63 || **15.16** τοῦ μάρκου: trp. Zie. l. c. 290 || **16** Μακεδονίας recte staret l. 11 ad ἐπαρχίας || **20** τῆς om. **P** | διώξεις **Q** || **21** παρὰ τῶν δημ. φιλ. εὔν. **Q**

τὴν πολιτείαν. ἣν τὸ πρῶτον οἱ φθονοῦντες οἰόμενοι 6
ταχὺ τῶν ἀναλωμάτων ἐπιλιπόντων ἐξίτηλον ἔσεσθαι,
περιεώρων ἀνθοῦσαν ἐν τοῖς πολλοῖς· ὀψὲ δ' ᾔσθοντο, 7
μεγάλης καὶ δυσανατρέπτου γενομένης καὶ βαδιζούσης
5 ἄντικρυς ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων μεταβολήν, ὡς οὐδεμίαν
ἀρχὴν πράγματος ⟨οὕτως⟩ ἡγητέον μικράν, ἣν οὐ ταχὺ
ποιεῖ μεγάλην τὸ ἐνδελεχές, ἐκ τοῦ καταφρονηθῆναι τὸ
μὴ κωλυθῆναι λαβοῦσαν. ὁ γοῦν πρῶτος ὑπιδέσθαι δοκῶν 8
αὐτοῦ καὶ φοβηθῆναι τῆς πολιτείας ὥσπερ θαλάττης τὰ b
10 διαγελῶντα καὶ τὴν ἐν τῷ φιλανθρώπῳ καὶ ἱλαρῷ κεκρυμ-
μένην δεινότητα τοῦ ἤθους καταμαθὼν Κικέρων ἔλεγε
τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐπιβουλεύμασιν αὐτοῦ καὶ πολιτεύ-
μασι τυραννικὴν ἐνορᾶν διάνοιαν· „ἀλλ' ὅταν" ἔφη „τὴν 9
κόμην οὕτω διακειμένην περιττῶς ἴδω, κἀκεῖνον ἑνὶ
15 δακτύλῳ κνώμενον, οὔ μοι δοκεῖ πάλιν οὗτος ἄνθρωπος
294 Z' εἰς νοῦν ἂν ἐμβαλέσθαι τηλικοῦτον κακόν, ἀναίρεσιν τῆς
Ῥωμαίων πολιτείας." ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον.

5. Τοῦ δὲ δήμου πρώτην μὲν ἀπόδειξιν τῆς πρὸς αὐτὸν
εὐνοίας ἔλαβεν, ὅτε πρὸς Γάϊον Ποπίλιον ἐρίσας ὑπὲρ a.72? 71?
20 χιλιαρχίας πρότερος ἀνηγορεύθη· δευτέραν δὲ καὶ κατα- 2 c
φανεστέραν, ὅτε τῆς Μαρίου γυναικὸς Ἰουλίας ἀποθα- a.68
νούσης, ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτῆς, ἐγκώμιόν τε λαμπρὸν ἐν
ἀγορᾷ διῆλθε, καὶ περὶ τὴν ἐκφορὰν ἐτόλμησεν εἰκόνας
Μαρίων προθέσθαι, τότε πρῶτον ὀφθείσας μετὰ τὴν ἐπὶ
25 Σύλλα πολιτείαν, πολεμίων τῶν ἀνδρῶν κριθέντων. ἐπὶ 3
τούτῳ γὰρ ἐνίων καταβοησάντων τοῦ Καίσαρος, ὁ δῆμος
ἀντήχησε, λαμπρῷ δεξάμενος κρότῳ καὶ θαυμάσας
ὥσπερ ἐξ Ἅιδου διὰ χρόνων πολλῶν ἀνάγοντα τὰς Μαρίου
368 S τιμὰς εἰς τὴν πόλιν. τὸ μὲν οὖν ἐπὶ γυναιξὶ πρεσβυτέραις 4

19 Suet. Caes. 5 || **21** Suet. Caes. 6, 1 || **29** Liv. 5, 50, 7

[ΛΗΡQ] **1–3** τὸ πρῶτον – περι- om. L[1] || **2** ἐπιλειπόντων **PHM** || **6** οὕτως h. l. add. Sint., post ἡγητέον Steph. || **7** ποιήσει Ri. || **12** αὐτοῦ καὶ πολ. om. L[1] || **14** διακεκριμένην Zie. || **15** ἄνθρωπος: em. Sch. || **16** τηλικοῦτο **ΛΗ** || **19** πόπλιον: em. Xy. || **20** χιλιάρχας **P** | πρότερον **L**[1] || **24** Μαρίων Rei.: μαρίου | προφέρεσθαι Zie. || **27** ἀντήχισε **P** | λαμπρῶς: em. Rei.

d λόγους ἐπιταφίους διεξιέναι πάτριον ἦν Ῥωμαίοις,
a.68 ⟨ἐπὶ⟩ νέαις δ' οὐκ ὂν ἐν ἔθει, πρῶτος εἶπε Καῖσαρ ἐπὶ τῆς
5 ἑαυτοῦ γυναικὸς ἀποθανούσης. καὶ τοῦτ' ἤνεγκεν αὐτῷ
χάριν τινα καὶ συνεδημαγώγησε τῷ πάθει τοὺς πολλοὺς ὡς
6 ἥμερον ἄνδρα καὶ περίμεστον ἤθους ἀγαπᾶν. θάψας δὲ 5
τὴν γυναῖκα, ταμίας εἰς Ἰβηρίαν ἑνὶ τῶν στρατηγῶν
Βέτερι συνεξῆλθεν, ὃν αὐτόν τε τιμῶν ἀεὶ διετέλεσε, καὶ
7 τὸν υἱὸν αὐτοῦ πάλιν αὐτὸς ἄρχων ταμίαν ἐποίησε. γενό-
μενος δ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, τρίτην ἠγάγετο γυναῖκα
Πομπηΐαν, ἔχων ἐκ Κορνηλίας θυγατέρα τὴν ὕστερον 295 Z
Πομπηΐῳ Μάγνῳ γαμηθεῖσαν. 11

8 Χρώμενος δὲ ταῖς δαπάναις ἀφειδῶς, καὶ δοκῶν μὲν
e ἐφήμερον καὶ βραχεῖαν ἀντικαταλλάττεσθαι μεγάλων
ἀναλωμάτων δόξαν, ὠνούμενος δὲ ταῖς ἀληθείαις τὰ
μέγιστα μικρῶν, λέγεται πρὶν εἰς ἀρχήν τινα καθίστασθαι 15
χιλίων καὶ τριακοσίων γενέσθαι χρεωφειλέτης ταλάντων.
9 ἐπεὶ δὲ τοῦτο μὲν ὁδοῦ τῆς Ἀππίας ἀποδειχθεὶς ἐπι-
μελητὴς πάμπολλα χρήματα προσανάλωσε τῶν ἑαυτοῦ,
a.65 τοῦτο δ' ἀγορανομῶν ζεύγη μονομάχων τριακόσια καὶ
εἴκοσι παρέσχε, καὶ ταῖς ἄλλαις περί τε θέατρα καὶ πομπὰς 20
καὶ δεῖπνα χορηγίαις καὶ πολυτελείαις τὰς πρὸ αὐτοῦ
κατέκλυσε φιλοτιμίας, οὕτω διέθηκε τὸν δῆμον, ὡς
f καινὰς μὲν ἀρχάς, καινὰς δὲ τιμὰς ζητεῖν ἕκαστον αἷς
αὐτὸν ἀμείψαιντο.

6. Δυεῖν δ' οὐσῶν ἐν τῇ πόλει στάσεων, τῆς μὲν ἀπὸ 25
Σύλλα μέγα δυναμένης, τῆς δὲ Μαριανῆς, ἣ τότε κατ-
επτήχει καὶ διέσπαστο κομιδῇ ταπεινὰ πράττουσα, ταύτην

2 Suet. Caes. 6, 1 || **6** Vell. 2, 43, 4. [Caes.] b. Hisp. 42, 1. Suet. Caes. 7. Cass. Dio 37, 52, 2. 41, 24, 2 || **9** Suet. Caes. 6, 2 || **12** Sall. Cat. 49, 3. 54, 2. App. b. c. 2, 1, 3 || **19** CIL I² p. 328. Suet. Caes. 10. Plin. n. h. 33, 53. Cass. Dio 37, 8, 1

[**ΛHPQ**] **2** ἐπὶ add. Hess | ὧν **P** || **5** ἄνδρα om. **L**¹ | καὶ πρᾴου μεστὸν Madvig | γήθους Bernardakis cl. mor. 477 d || **7** Βέτερι Xy.: βαίτωρι (βέτωρι **C**) | αὐτῶν **L** || **8** αὐτοῦ om. **PQ** || **20** τε Sch.: τὰ **Λ** om. cet. || **25** δυοῖν **C** || **27** διεσπᾶτο **Λ**

ἀναρρῶσαι καὶ προσαγαγέσθαι βουλόμενος, ἐν ταῖς ἀγο- a.65
ρανομικαῖς φιλοτιμίαις ἀκμὴν ἐχούσαις εἰκόνας ἐποιή-
σατο Μαρίου κρύφα καὶ Νίκας τροπαιοφόρους, ἃς φέρων 710
νυκτὸς εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀνέστησεν. ἅμα δ' ἡμέρᾳ τοὺς 2
369 S θεασαμένους μαρμαίροντα πάντα χρυσῷ καὶ τέχνῃ
6 κατεσκευασμένα περιττῶς (διεδήλου δὲ γράμμασι τὰ
Κιμβρικὰ κατορθώματα) θάμβος ἔσχε τῆς τόλμης τοῦ
ἀναθέντος (οὐ γὰρ ἦν ἄδηλος), ταχὺ δὲ περιϊὼν ὁ λόγος
296 Z[1] ἤθροιζε πάντας ἀνθρώπους πρὸς τὴν ὄψιν. ἀλλ' οἱ μὲν 3
10 ἐβόων τυραννίδα πολιτεύεσθαι Καίσαρα, νόμοις καὶ δόγ-
μασι κατορωρυγμένας ἐπανιστάντα τιμάς, καὶ τοῦτο
πεῖραν ἐπὶ τὸν δῆμον εἶναι, προμαλαττόμενον εἰ τετιθάσ-
σευται ταῖς φιλοτιμίαις ὑπ' αὐτοῦ καὶ δίδωσι παίζειν
τοιαῦτα καὶ καινοτομεῖν· οἱ δὲ Μαριανοὶ παραθαρρύ- 4 b
15 ναντες ἀλλήλους, πλήθει τε θαυμαστὸν ὅσοι διεφάνησαν
ἐξαίφνης, καὶ κρότῳ κατεῖχον τὸ Καπιτώλιον· πολλοῖς 5
δὲ καὶ δάκρυα τὴν Μαρίου θεωμένοις ὄψιν ὑφ' ἡδονῆς
ἐχώρει, καὶ μέγας ἦν ὁ Καῖσαρ ἐγκωμίοις αἰρόμενος, ὡς
ἀντὶ πάντων ἄξιος εἷς ὁ ἀνὴρ τῆς Μαρίου συγγενείας.
20 συναχθείσης δὲ περὶ τούτων τῆς βουλῆς, Κάτλος Λουτά- 6
τιος, ἀνὴρ εὐδοκιμῶν τότε μάλιστα Ῥωμαίων, ἀναστὰς
καὶ κατηγορήσας Καίσαρος ἐπεφθέγξατο τὸ μνημονευ-
όμενον· „οὐκέτι" γὰρ „ὑπονόμοις" ἔφη „Καῖσαρ, ἀλλ'
ἤδη μηχαναῖς αἱρεῖ τὴν πολιτείαν." ἐπεὶ δ' ἀπολογησά- 7
25 μενος πρὸς ταῦτα Καῖσαρ ἔπεισε τὴν σύγκλητον, ἔτι c
μᾶλλον οἱ θαυμάζοντες αὐτὸν ἐπήρθησαν, καὶ παρεκε-
λεύοντο μηδενὶ τοῦ φρονήματος ὑφίεσθαι· πάντων γὰρ
ἑκόντι τῷ δήμῳ περιέσεσθαι καὶ πρωτεύσειν.

2 Vell. 2, 43, 3. Suet. Caes. 11. Val. Max. 6, 9, 14. Prop. 3, 3, 43

[**ΛHPQ**] **1** *προαγαγέσθαι* Br. || **4** *καπετώλιον* **P** || **8** *ἄδηλον*: em. Rei. || **12** *εἰ τετιθάσσευται* **PH**: *εἴτε τιθασσεύεται* **L[1]M** *εἴ τι τιθασσεύεται* **L[2]CBD** || **13** *προδίδωσι* **P** || **14** *κενοτομεῖν* **L[1]** | *παραθαρρύνοντες* **P** || **15** *ἀλλήλους* **HPQ**: *αὐτοὺς* **Λ** | *θαυμαστοὶ*: em. Zie. | *ὅσοι* om. **C** || **16** *καπητώλιον* **L[1]** *καπετ.* **P** || **19** *εἷς ὁ ἀνὴρ* Zie.: *εἴη εἷς ἀνὴρ* **H** *εἴη ὁ ἀνὴρ* cet. *εἴη* del. Benseler || **26** *ἐπερρώσθησαν* **H**

a.63 7. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ Μετέλλου τοῦ ἀρχιερέως τε-
λευτήσαντος, καὶ τὴν ἱερωσύνην περιμάχητον οὖσαν
Ἰσαυρικοῦ καὶ Κάτλου μετιόντων, ἐπιφανεστάτων ἀν-
δρῶν καὶ μέγιστον ἐν ⟨τῇ⟩ βουλῇ δυναμένων, οὐχ ὑπεῖξεν
αὐτοῖς ὁ Καῖσαρ, ἀλλὰ καταβὰς εἰς τὸν δῆμον ἀντιπαρ- 297 Z¹
2 ήγγελλεν. ἀγχωμάλου δὲ τῆς σπουδῆς φαινομένης, ὁ 6
Κάτλος, ἀπὸ μείζονος ἀξίας μᾶλλον ὀρρωδῶν τὴν ἀδη-
d λότητα, προσέπεμψε πείθων ἀποστῆναι τὸν Καίσαρα τῆς
φιλοτιμίας ἐπὶ πολλοῖς χρήμασιν· ὁ δὲ καὶ πλείω προσ- 370 S
3 δανεισάμενος ἔφη διαγωνιεῖσθαι. τῆς δ' ἡμέρας ἐνστάσης, 10
καὶ τῆς μητρὸς ἐπὶ τὰς θύρας αὐτὸν οὐκ ἀδακρυτὶ
προπεμπούσης, ἀσπασάμενος αὐτήν, „ὦ μῆτερ" εἶπε,
4 „τήμερον ἢ ἀρχιερέα τὸν υἱὸν ἢ φυγάδα ὄψει." διενε-
χθείσης δὲ τῆς ψήφου καὶ γενομένης ἁμίλλης, ἐκράτησε
καὶ παρέσχε τῇ βουλῇ καὶ τοῖς ἀρίστοις φόβον ὡς ἐπὶ 15
πᾶν θρασύτητος προάξων τὸν δῆμον.

5 Ὅθεν οἱ περὶ Πίσωνα καὶ Κάτλον ᾐτιῶντο Κικέρωνα,
φεισάμενον Καίσαρος ἐν τοῖς περὶ Κατιλίναν λαβὴν παρα-
e 6 σχόντος. ὁ γὰρ δὴ Κατιλίνας οὐ μόνον τὴν πολιτείαν
μεταβαλεῖν, ἀλλ' ὅλην ἀνελεῖν τὴν ἡγεμονίαν καὶ πάντα 20
τὰ πράγματα συγχέαι διανοηθείς, αὐτὸς μὲν ἐξέπεσε,
περιπταίσας ἐλάττοσιν ἐλέγχοις πρὸ τοῦ τὰς ἐσχάτας
αὐτοῦ βουλὰς ἀποκαλυφθῆναι, Λέντλον δὲ καὶ Κέθηγον ἐν
7 τῇ πόλει διαδόχους ἀπέλιπε τῆς συνωμοσίας· οἷς εἰ μὲν
κρύφα παρεῖχέ τι θάρσους καὶ δυνάμεως ὁ Καῖσαρ, ἄδηλόν 25
ἐστιν, ἐν δὲ τῇ βουλῇ κατὰ κράτος ἐξελεγχθέντων, καὶ
Κικέρωνος τοῦ ὑπάτου γνώμας ἐρωτῶντος περὶ κολά-
σεως ἕκαστον, οἱ μὲν ἄλλοι μέχρι Καίσαρος θανατοῦν
f 8 ἐκέλευον, ὁ δὲ Καῖσαρ ἀναστὰς λόγον διῆλθε πεφρον-

1 mor. 206a. Vell. 2, 43, 3. Suet. Caes. 13. Sall. Cat. 49, 2. Cass. Dio 37, 37, 1. 2 || 17 c. 7, 5–8, 2. Plut. Cat. min. 22. 23. Cic. 20, 4sqq. et ibi l. l. Drumann-Groebe V 518sqq.

[ΛHPQ] 4 τῇ add. Zie. || 5 ἀντιπαρήγγειλεν C || 7 ⟨ὡς⟩ ἀπὸ Cor. || 9 προσδανεισόμενος Λ || 13 ἢ¹ om. mor. | ἕξεις mor. || 17 πίσωνα L¹PH: πείσωνα || 22 περιπταίσας] περισφαλεὶς mg. P || 24 ἀπέλειπεν L¹ || 25 ἄδηλος Λ

298 Z¹ τισμένον, ὡς ἀποκτεῖναι μὲν ἀκρίτους ἄνδρας ἀξιώματι a.63
καὶ γένει λαμπροὺς οὐ δοκεῖ πάτριον οὐδὲ δίκαιον εἶναι
μὴ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης· εἰ δὲ φρουροῖντο δεθέντες 9
ἐν πόλεσι τῆς Ἰταλίας, ἃς ἂν αὐτὸς ἕληται Κικέρων, μέχρι
5 ⟨ἂν⟩ οὗ καταπολεμηθῇ Κατιλίνας, ὕστερον ἐν εἰρήνῃ καὶ
καθ' ἡσυχίαν περὶ ἑκάστου τῇ βουλῇ γνῶναι παρέξειν.

8. Οὕτω δὲ τῆς γνώμης φιλανθρώπου φανείσης καὶ 711
τοῦ λόγου δυνατῶς ἐπ' αὐτῇ ῥηθέντος, οὐ μόνον οἱ μετὰ
τοῦτον ἀνιστάμενοι προσετίθεντο, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν πρὸ
371 S αὐτοῦ τὰς εἰρημένας γνώμας ἀπειπάμενοι πρὸς τὴν
11 ἐκείνου μετέστησαν, ἕως ἐπὶ Κάτωνα τὸ πρᾶγμα καὶ
Κάτλον περιῆλθε. τούτων δὲ νεανικῶς ἐναντιωθέντων, 2
Κάτωνος δὲ καὶ τὴν ὑπόνοιαν ἅμα τῷ λόγῳ συνεπερεί-
σαντος αὐτῷ καὶ συγκατεξαναστάντος ἐρρωμένως, οἱ μὲν
15 ἄνδρες ἀποθανούμενοι παρεδόθησαν, Καίσαρι δὲ τῆς
βουλῆς ἐξιόντι πολλοὶ τῶν Κικέρωνα φρουρούντων τότε
νέων γυμνὰ τὰ ξίφη συνδραμόντες ἐπέσχον. ἀλλὰ Κουρίων 3
τε λέγεται τῇ τηβέννῳ περιβαλὼν ὑπεξαγαγεῖν, αὐτός b
θ' ὁ Κικέρων ὡς οἱ νεανίσκοι προσέβλεψαν ἀνανεῦσαι,
20 φοβηθεὶς τὸν δῆμον, ἢ τὸν φόνον ὅλως ἄδικον καὶ παρά-
νομον ἡγούμενος. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ Κικέρων, 4
εἴπερ ἦν ἀληθές, ἐν τῷ περὶ τῆς ὑπατείας οὐκ ἔγραψεν·
αἰτίαν δ' εἶχεν ὕστερον ὡς ἄριστα τῷ καιρῷ τότε παρα-
299 Z¹ σχόντι κατὰ τοῦ Καίσαρος μὴ χρησάμενος, ἀλλ' ἀποδειλιά-
25 σας ⟨πρὸς⟩ τὸν δῆμον, ὑπερφυῶς περιεχόμενον τοῦ
Καίσαρος· ὅς γε καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, εἰς τὴν βουλὴν 5
εἰσελθόντος αὐτοῦ καὶ περὶ ὧν ἐν ὑποψίαις ἦν ἀπολογου-
μένου καὶ περιπίπτοντος θορύβοις πονηροῖς, ἐπειδὴ c

15 Plut. Cic. 20, 7. Sall. Cat. 49, 4. Suet. Caes. 14, 2. Cic. p. Sest. 28 || **26** obloquitur Suet. 14, 2

[**ΛHPQ**] **2.3** ⟨εἰ⟩ μὴ Sol. εἰ[ναι] Kron. Mnem. 1937, 311 || **5** ἂν add. Zie. ex Cic. 21, 1 (ubi ἄχρι ἂν οὗ) || **6** παρέξειν Zie.: πράξει codd. (sed et ειν mg. **H**) παρέξει s. s. **A** = Cor. Sint. ὑπάρξει Mu. || **9** post προσετίθεντο lac. 1 fere versus **P** || **13** συνερείσαντος **L¹** || **14** αὐτοῖς **PC** | συνεξαναστάντος **ΛH** || **18** τε **PHM** om. **L¹** τότε **CL²** | τιβέρνωι **P** τηβέρνω **M** || **23** τότε τῷ καιρῷ **C** || **25** πρὸς add. **Sch.**

a.63 πλείων τοῦ συνήθους ἐγίγνετο τῇ βουλῇ καθεζομένῃ χρόνος, ἐπῆλθε μετὰ κραυγῆς καὶ περιέστη τὴν σύγκλητον, ἀπαιτῶν τὸν ἄνδρα καὶ κελεύων ἀφεῖναι.

6 Διὸ καὶ Κάτων φοβηθεὶς μάλιστα τὸν ἐκ τῶν ἀπόρων νεωτερισμόν, οἳ τοῦ παντὸς ὑπέκκαυμα πλήθους ἦσαν ἐν 5 τῷ Καίσαρι τὰς ἐλπίδας ἔχοντες, ἔπεισε τὴν σύγκλητον 7 ἀπονεῖμαι σιτηρέσιον αὐτοῖς ἔμμηνον, ἐξ οὗ δαπάνης μὲν ἑπτακόσιαι πεντήκοντα μυριάδες ἐνιαύσιοι προσεγένοντο τοῖς ἄλλοις ἀναλώμασι, τὸν μέντοι μέγαν ἐν τῷ παρόντι φόβον ἔσβεσε περιφανῶς τὸ πολίτευμα τοῦτο καὶ [τὸ] 10 d πλεῖστον ἀπέρρηξε τῆς Καίσαρος δυνάμεως καὶ διεσκέδασεν ἐν καιρῷ, στρατηγεῖν μέλλοντος καὶ φοβερωτέρου διὰ τὴν ἀρχὴν ὄντος.

a.62 **9.** Οὐ μὴν ἀπέβη τι ταραχῶδες ἀπ' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ 372 S τύχη τις ἄχαρις τῷ Καίσαρι συνηνέχθη περὶ τὸν οἶκον. 15 2 Πόπλιος Κλώδιος ἦν ἀνὴρ γένει μὲν εὐπατρίδης καὶ πλούτῳ καὶ λόγῳ λαμπρός, ὕβρει δὲ καὶ θρασύτητι τῶν 3 ἐπὶ βδελυρίᾳ περιβοήτων οὐδενὸς δεύτερος. οὗτος ἤρα Πομπηΐας τῆς Καίσαρος γυναικός, οὐδ' αὐτῆς ἀκούσης, ἀλλὰ φυλακαί τε τῆς γυναικωνίτιδος ἀκριβεῖς ἦσαν, ἥ τε 20 μήτηρ τοῦ Καίσαρος Αὐρηλία γυνὴ σώφρων περιέπουσα e τὴν νύμφην ἀεὶ χαλεπὴν καὶ παρακεκινδυνευμένην αὐτοῖς 300 Z[1] ἐποίει τὴν ἔντευξιν.

4 Ἔστι δὲ Ῥωμαίοις θεὸς ἣν Ἀγαθὴν ὀνομάζουσιν, ὥσπερ Ἕλληνες Γυναικείαν, καὶ Φρύγες μὲν οἰκειούμενοι 25 Μίδα μητέρα τοῦ βασιλέως γενέσθαι φασί, Ῥωμαῖοι δὲ νύμφην δρυάδα Φαύνῳ συνοικήσασαν, Ἕλληνες δὲ τῶν 5 Διονύσου μητέρων τὴν ἄρρητον. ὅθεν ἀμπελίνοις τε τὰς σκηνὰς κλήμασιν ἑορτάζουσαι κατερέφουσι, καὶ δράκων 6 ἱερὸς παρακαθίδρυται τῇ θεῷ κατὰ τὸν μῦθον. ἄνδρα δὲ 30

4 Plut. Cat. min. 26, 1. mor. 818d || **16** cf. ad p. 263, 10 || **24** Plut. Cic. 19, 4. 5. mor. 268d. e. Macrob. Sat. 1, 12, 23–27. Prop. 4, 9, 23sqq. al. cf. Latte, Röm. Religionsgesch. 228sqq.

[ΛΗΡQ] **1** *πλεῖον* **P** || **8** *πεντακόσιαι πεντήκοντα* Λ (1250 *τάλαντα* Cat. min.) | *προσεγίνοντο* Λ || **10** *τὸ*[2] del. Zie. cum **M** || **21** *αὐριλία* **P** || **24** *ἀγάθην*: em. Sch. || **30** *τῶι θῶι* **P**

προσελθεῖν οὐ θέμις οὐδ' ἐπὶ τῆς οἰκίας γενέσθαι τῶν ἱερῶν ὀργιαζομένων, αὐταὶ δὲ καθ' ἑαυτὰς αἱ γυναῖκες πολλὰ τοῖς Ὀρφικοῖς ὁμολογοῦντα δρᾶν λέγονται περὶ f τὴν ἱερουργίαν. ὅταν οὖν ὁ τῆς ἑορτῆς καθήκῃ χρόνος, 7
5 **** ὑπατεύοντος ἢ στρατηγοῦντος ἀνδρός, αὐτὸς μὲν ἐξίσταται καὶ πᾶν τὸ ἄρρεν, ἡ δὲ γυνὴ τὴν οἰκίαν παραλαβοῦσα διακοσμεῖ. καὶ τὰ μέγιστα νύκτωρ τελεῖται, 8 παιδιᾶς ἀναμεμειγμένης ταῖς παννυχίσι, καὶ μουσικῆς ἅμα πολλῆς παρούσης.

10 **10.** Ταύτην τότε τὴν ἑορτὴν τῆς Πομπηΐας ἐπιτε- *Dec.62* λούσης, ὁ Κλώδιος οὔπω γενειῶν, καὶ διὰ τοῦτο λήσειν οἰόμενος, ἐσθῆτα καὶ σκευὴν ψαλτρίας ἀναλαβὼν ἐχώρει, 712 νέᾳ γυναικὶ τὴν ὄψιν ἐοικώς· καὶ ταῖς θύραις ἐπιτυχὼν 2 ἀνεῳγμέναις, εἰσήχθη μὲν ἀδεῶς ὑπὸ τῆς συνειδυίας
301 Z[1] 373 S θεραπαινίδος, ἐκείνης δὲ προδραμούσης, ὡς τῇ Πομπηΐᾳ
16 φράσειε, καὶ γενομένης διατριβῆς, περιμένειν μὲν ὅπου κατελείφθη τῷ Κλωδίῳ μὴ καρτεροῦντι, πλανωμένῳ δ' ἐν οἰκίᾳ μεγάλῃ καὶ περιφεύγοντι τὰ φῶτα προσπεσοῦσα τῆς Αὐρηλίας ἀκόλουθος, ὡς δὴ γυνὴ γυναῖκα παίζειν
20 προὐκαλεῖτο, καὶ μὴ βουλόμενον εἰς τὸ μέσον εἷλκε, καὶ τίς ἐστι καὶ πόθεν ἐπυνθάνετο. τοῦ δὲ Κλωδίου φήσαντος 3 Ἅβραν περιμένειν Πομπηΐας, αὐτὸ τοῦτο καλουμένην, καὶ τῇ φωνῇ γενομένου καταφανοῦς, ἡ μὲν ἀκόλουθος εὐθὺς b ἀπεπήδησε κραυγῇ πρὸς τὰ φῶτα καὶ τὸν ὄχλον, ἄνδρα
25 πεφωρακέναι βοῶσα, τῶν δὲ γυναικῶν διαπτοηθεισῶν, ἡ Αὐρηλία τὰ μὲν ὄργια τῆς θεοῦ κατέπαυσε καὶ συνεκάλυψεν, αὐτὴ δὲ τὰς θύρας ἀποκλεῖσαι κελεύσασα περιήει

8 Iuv. sat. 6, 314sqq. || 10 c. 10, 1–5 Plut. Cic. 28. Cic. ad Att. 1, 12, 3. 13, 3. in Clod. et Cur. fg. 5 c. schol. Bob. de har. resp. 37. 43. 44. p. Mil. 72. Parad. 4, 32. leg. 2, 36 Cass. Dio 37, 45. App. Sic. 7. Suet. Caes. 6, 2. 74, 2

[ΛΗPQ] **1** οὐδ' ἐκτὸς οὐδ' ἐπὶ **C** || **2** αὗται **PC** || **5** lac. stat. Zie., velut *δέον ἐπιτελεῖν αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ* excidisse ratus cl. Cic. 19, 5 || **15** προσδραμούσης **CD** || **19** ⟨τις⟩ τῆς Zie. | παίζειν] πλησιάζειν vel πελάζειν Rei. || **22** ἅβραν **P**: ἄβραν cet. et editt. || **26** ἡ om. *Λ* | κατεκάλυψεν **P** || **27** ἐπικλεῖσαι **C**

4 *τὴν οἰκίαν ὑπὸ λαμπάδων, ζητοῦσα τὸν Κλώδιον. εὑρίσκεται δ' εἰς οἴκημα παιδίσκης ᾗ συνεισῆλθε καταπεφευγώς, καὶ γενόμενος φανερὸς ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐξελαύνε-* 5 *ται διὰ τῶν θυρῶν. τὸ δὲ πρᾶγμα καὶ νυκτὸς εὐθὺς αἱ γυναῖκες ἀπιοῦσαι τοῖς αὑτῶν ἔφραζον ἀνδράσι, καὶ μεθ'* (5) c *ἡμέραν ἐχώρει διὰ τῆς πόλεως λόγος, ὡς ἀθέσμοις ἐπικεχειρηκότος τοῦ Κλωδίου καὶ δίκην οὐ τοῖς ὑβρισμένοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς θεοῖς ὀφείλοντος.*

6 (a. 61) *Ἐγράψατο μὲν οὖν τὸν Κλώδιον εἷς τῶν δημάρχων ἀσεβείας, καὶ συνέστησαν ἐπ' αὐτὸν οἱ δυνατώτατοι τῶν* (10) *ἀπὸ τῆς βουλῆς, ἄλλας τε δεινὰς ἀσελγείας καταμαρτυροῦντες, καὶ μοιχείαν ἀδελφῆς ἣ Λευκούλλῳ συνῳκήκει.* 7 *πρὸς δὲ τὰς τούτων σπουδὰς ὁ δῆμος ἀντιτάξας ἑαυτὸν* (302 Z¹) *ἤμυνε τῷ Κλωδίῳ καὶ μέγα πρὸς τοὺς δικαστὰς ὄφελος* 8 *ἦν, ἐκπεπληγμένους καὶ δεδοικότας τὸ πλῆθος. ὁ δὲ* (15) (Ian. 61) *Καῖσαρ ἀπεπέμψατο μὲν εὐθὺς τὴν Πομπηΐαν, μάρτυς* d *δὲ πρὸς τὴν δίκην κληθείς, οὐδὲν ἔφη τῶν λεγομένων κατὰ* 9 *τοῦ Κλωδίου γιγνώσκειν. ὡς δὲ τοῦ λόγου παραδόξου φανέντος ὁ κατήγορος ἠρώτησε „πῶς οὖν ἀπεπέμψω* (374 S) *τὴν γυναῖκα;" „ὅτι" ἔφη „τὴν ἐμὴν ἠξίουν μηδ' ὑπονοη-* (20) 10 *θῆναι." ταῦθ' οἱ μὲν οὕτω φρονοῦντα τὸν Καίσαρα λέγουσιν εἰπεῖν, οἱ δὲ τῷ δήμῳ χαριζόμενον, ὡρμημένῳ σῴζειν* 11 *τὸν Κλώδιον. ἀποφεύγει δ' οὖν τὸ ἔγκλημα, τῶν πλείστων δικαστῶν συγκεχυμένοις τοῖς γράμμασι τὰς γνώμας ἀποδόντων, ὅπως μήτε παρακινδυνεύσωσιν ἐν τοῖς πολλοῖς* (25) *καταψηφισάμενοι, μήτ' ἀπολύσαντες ἀδοξήσωσι παρὰ τοῖς ἀρίστοις.*

9 Plut. Cic. 28, 4–29, 9. Cic. ad Att. 1, 13, 3. 16. 18, 3. ad fam. 1, 9, 15. in Pis. 95. p. Mil. 73. 86. Liv. per. 103. Val. Max. 9, 1, 7. Sen. ep. 97. Suet. Caes. 74, 2. Cass. Dio 37, 45, 2–46, 3 || **15** mor. 206a

[**ΛHPQ**] **2** ⟨*τῆς*⟩ *παιδίσκης* Zie. cl. p. 263, 14 || **4** *καὶ* om. **P** || **6** *ὁ λόγος* **Λ** || **14** *μέγα* om. **P** || **18** *γινώσκειν* **HC** *τοῦ Κλωδίου καταγιγνώσκειν* Zie. cl. c. 63, 11. Cic. 29, 9, sed obstat Suet. 74, 2 || **23** *ἀποφεύγειν* **L¹BD** || **24** *συγκεχυμένας*: em. (Cor.) Sch., cf. Cic. 29, 6 | *γράμμασι* **PHQ** Cic. l. l.: *πράγμασιν* **Λ** || **25** *ἀποδιδόντων* **Λ** || **26** *ἀποδείξωσι* **L¹** || **26.27** *ἐν τοῖς φρονίμοις* **C**

11. Ὁ δὲ Καῖσαρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς στρατηγίας τῶν a.561 e
ἐπαρχιῶν τὴν Ἰβηρίαν λαβών, ὡς ἦν δυσδιάθετον αὐτῷ
τὸ περὶ τοὺς δανειστάς, ἐνοχλοῦντας ἐξιόντι καὶ κατα-
βοῶντας, ἐπὶ Κράσσον κατέφυγε, πλουσιώτατον ὄντα
5 Ῥωμαίων, δεόμενον δὲ τῆς Καίσαρος ἀκμῆς καὶ θερμό-
τητος ἐπὶ τὴν πρὸς Πομπήϊον ἀντιπολιτείαν. ἀναδεξα- 2
μένου δὲ τοῦ Κράσσου τοὺς μάλιστα χαλεποὺς καὶ ἀπαρ-
αιτήτους τῶν δανειστῶν, καὶ διεγγυήσαντος ὀκτακοσίων
303 Z[1] καὶ τριάκοντα ταλάντων οὕτως ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν ἐπ-
10 αρχίαν. λέγεται δὲ τὰς Ἄλπεις ὑπερβάλλοντος αὐτοῦ καὶ 3
πολίχνιόν τι βαρβαρικόν, οἰκούμενον ὑπ' ἀνθρώπων
παντάπασιν ὀλίγων καὶ λυπρόν, παρερχομένου, τοὺς f
ἑταίρους ἅμα γέλωτι καὶ μετὰ παιδιᾶς „ἦ που“ φάναι
„κἀνταῦθά τινές εἰσιν ὑπὲρ ἀρχῶν φιλοτιμίαι καὶ περὶ
15 πρωτείων ἅμιλλαι καὶ φθόνοι τῶν δυνατῶν πρὸς ἀλλή-
λους;“ τὸν δὲ Καίσαρα σπουδάσαντα πρὸς αὐτοὺς εἰ- 4
πεῖν· „ἐγὼ μὲν ⟨μᾶλλον ἂν⟩ ἐβουλόμην παρὰ τούτοις
εἶναι [μᾶλλον] πρῶτος ἢ παρὰ Ῥωμαίοις δεύτερος.“
ὁμοίως δὲ πάλιν ἐν Ἰβηρίᾳ σχολῆς οὔσης ἀναγινώσκοντά 5
20 τι τῶν περὶ Ἀλεξάνδρου γεγραμμένων σφόδρα γενέσθαι
πρὸς ἑαυτῷ πολὺν χρόνον, εἶτα καὶ δακρῦσαι· τῶν δὲ 6 713
φίλων θαυμασάντων τὴν αἰτίαν εἰπεῖν· „οὐ δοκεῖ ὑμῖν
ἄξιον εἶναι λύπης, εἰ τηλικοῦτος μὲν ὢν Ἀλέξανδρος ἤδη
375 S τοσούτων ἐβασίλευεν, ἐμοὶ δὲ λαμπρὸν οὐδὲν οὔπω πέ-
25 πρακται;“

1 Plut. Crass. 7, 6. Suet. Caes. 18, 1. 54, 1. 71. Cic. p. Balb. 43. App. Ib. 102, 442. b. c. 2, 8, 26. 27. Cass. Dio 37, 52, 1. 45, 40, 3. de vir. ill. 78, 4 || **10** mor. 206b. (151c) || **19** mor. 206b. Cass. Dio 37, 52, 2

[**ΛHPQ**] **2** τὴν ⟨ἐκτὸς⟩ Casaubonus | λαχὼν Br. (*ulteriorem sortitus Hispaniam* Suet. κλήρῳ λαβὼν τὴν ἐκτὸς Ἰβηρίαν Mar. 6, 1, ubi λαχὼν Wil.) || **4** κατέφευγε **L[1]H** || **8** ἐγγυήσαντος **P** || **10** ὑπερβαλόντος codd. praeter **C** || **12** λυπρὸν Cor. ex mor.: λυπρῶν **ΛHQ** λυπηρῶν **P** | παρερχομένους: em. Br. et mor. || **14** κἂν ἐνταῦθα **PM** || **17** μᾶλλον huc trp. et ἂν add. Zie. cl. mor. μᾶλλον ante εἶναι hab. **C**, om. **M** ἐβουλόμην ⟨ἂν⟩ Kurtz ⟨ἂν⟩ βουλοίμην Ri. μᾶλλον ⟨ἂν⟩ εἶναι Cast. Gnom. 13, 141 || **22** αἰτίαν] λύπην **M** θαυμασάντων τὴν λύπην ⟨καὶ πυθομένων⟩ τὴν αἰτίαν Zie. || **23** ἤδη] ἐθνῶν quidam codd. Steph. Am. Vulc. || **24** ἐβασίλευσεν **C** | οὕτω **P**

a. 61 **12.** Τῆς γοῦν Ἰβηρίας ἐπιβὰς εὐθὺς ἦν ἐνεργός, ὥσθ' ἡμέραις ὀλίγαις δέκα σπείρας συναγαγεῖν πρὸς ταῖς πρότερον οὔσαις εἴκοσι, καὶ στρατεύσας ἐπὶ Καλαϊκοὺς καὶ Λυσιτανοὺς κρατῆσαι καὶ προελθεῖν ἄχρι τῆς ἔξω θαλάσσης, τὰ μὴ πρότερον ὑπακούοντα Ῥωμαίοις ἔθνη 304 Z[1]
2 καταστρεφόμενος. θέμενος δὲ τὰ τοῦ πολέμου καλῶς, οὐ 6 χεῖρον ἐβράβευε τὰ τῆς εἰρήνης, ὁμόνοιάν τε ταῖς πόλεσι
b καθιστὰς καὶ μάλιστα τὰς τῶν χρεωφειλετῶν καὶ δανει-
3 στῶν ἰώμενος διαφοράς. ἔταξε γὰρ τῶν προσιόντων τοῖς ὀφείλουσι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν δύο μὲν μέρη τὸν 10 δανειστὴν ἀναιρεῖσθαι, τῷ δὲ λοιπῷ χρῆσθαι τὸν δεσπό-
4 την, ἄχρι ἂν οὕτως ἐκλυθῇ τὸ δάνειον. ἐπὶ τούτοις εὐδοκιμῶν, ἀπηλλάγη τῆς ἐπαρχίας, αὐτός τε πλούσιος γεγονὼς καὶ τοὺς στρατιώτας ὠφεληκὼς ἀπὸ τῶν στρατειῶν, καὶ προσηγορευμένος αὐτοκράτωρ ὑπ' αὐτῶν. 15

a. 60 **13.** Ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν μνωμένους θρίαμβον ἔξω διατρίβειν ἔδει, τοὺς δὲ μετιόντας ὑπατείαν παρόντας ἐν τῇ πόλει τοῦτο πράττειν, ἐν τοιαύτῃ γεγονὼς ἀντινομίᾳ,
c καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς ὑπατικὰς ἀφιγμένος ἀρχαιρεσίας, ἔπεμψε πρὸς τὴν σύγκλητον αἰτούμενος αὐτῷ δοθῆναι 20
2 παραγγέλλειν εἰς ὑπατείαν ἀπόντι διὰ τῶν φίλων. Κάτωνος δὲ πρῶτον μὲν ἰσχυριζομένου τῷ νόμῳ πρὸς τὴν ἀξίωσιν, εἶθ' ὡς ἑώρα πολλοὺς τεθεραπευμένους ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐκκρούσαντος τῷ χρόνῳ τὸ πρᾶγμα καὶ τὴν ἡμέραν ἐν τῷ λέγειν κατατρίψαντος, ἔγνω τὸν θρίαμβον ἀφεὶς ὁ 25
3 Καῖσαρ ἔχεσθαι τῆς ὑπατείας· καὶ παρελθὼν εὐθὺς ὑποδύεται πολίτευμά τι πάντας ἀνθρώπους ἐξαπατῆσαν πλὴν

1 Cass. Dio 37, 52. 53. 44, 41, 1. 2. App. Ib. 102, 442. b. c. 2, 8, 27. [Caes.] b. Hisp. 42, 2. 3. Cic. p. Balb. 43. Liv. per. 103. Vell. 2, 43, 4. Suet. Caes. 18, 1. 54, 1. Zon. 10, 6, p. 354, 5 || **16** Plut. Pomp. 47, 1–4. Cat. min. 31, 3–6. Crass. 14, 1–4. Lucull. 42, 6. Cass. Dio 37, 54–58. 44, 41, 3. 4. App. b. c. 2, 8, 28–34. Cic. ad Att. 2, 9, 2. Liv. per. 103. Vell. 2, 44, 1. 2. Suet. Caes. 18, 2. 19, 2. Flor. 2, 13, 9–11. Zon. 10, 6, p. 354, 11

[**ΛΗΡQ**] **1** δ' οὖν Sint. || **3** καλαϊκοὺς L, sed λ alt. inser. m. 1 καλαίκους cet. || **4** λουσιτανοὺς L[2] || **5** μὴ πρὶν ὑπείκοντα Zon. || **14** τοὺς om. P | στρατηγιῶν: em. Sch. || **22** δὲ om. L[1]

Κάτωνος· ἦν δὲ τοῦτο διαλλαγὴ Πομπηΐου καὶ Κράσσου,
376 S τῶν μέγιστον ἐν τῇ πόλει δυναμένων· οὓς συναγαγὼν ὁ 4 d
305 Z[1] Καῖσαρ εἰς φιλίαν ἐκ διαφορᾶς καὶ τὴν ἀπ' ἀμφοῖν συν-
ενεγκάμενος ἰσχὺν εἰς ἑαυτόν, ἔργῳ φιλάνθρωπον ἔχοντι
5 προσηγορίαν ἔλαθε μεταστήσας τὴν πολιτείαν. οὐ γάρ, 5
ὡς οἱ πλεῖστοι νομίζουσιν, ἡ Καίσαρος καὶ Πομπηΐου
διαφορὰ τοὺς ἐμφυλίους ἀπειργάσατο πολέμους, ἀλλὰ
μᾶλλον ἡ φιλία, συστάντων ἐπὶ καταλύσει τῆς ἀριστο-
κρατίας τὸ πρῶτον, εἶθ' οὕτως καὶ πρὸς ἀλλήλους δια-
10 στάντων. Κάτωνι δὲ πολλάκις τὰ μέλλοντα προθεσπίζοντι 6
περιῆν δυσκόλου μὲν ἀνθρώπου τότε καὶ πολυπράγμονος,
ὕστερον δὲ φρονίμου μέν, οὐκ εὐτυχοῦς δὲ συμβούλου
λαβεῖν δόξαν. e

14. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Καῖσαρ ἐν μέσῳ τῆς Κράσσου
15 καὶ Πομπηΐου φιλίας ⟨ὥσπερ⟩ δορυφορούμενος ἐπὶ τὴν
ὑπατείαν προήχθη· καὶ λαμπρῶς ἀναγορευθεὶς μετὰ 2
Καλπουρνίου Βύβλου καὶ καταστὰς εἰς τὴν ἀρχήν, εὐθὺς a. 59
εἰσέφερε νόμους οὐχ ὑπάτῳ προσήκοντας, ἀλλὰ δημάρχῳ
τινὶ θρασυτάτῳ, πρὸς ἡδονὴν τῶν πολλῶν κληρουχίας
20 τινὰς καὶ διανομὰς χώρας εἰσηγούμενος. ἐν δὲ τῇ βουλῇ 3
τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἀντικρουσάντων, πάλαι
δεόμενος προφάσεως ἀνακραγὼν καὶ μαρτυράμενος, ὡς εἰς
τὸν δῆμον ἄκων ἐξελαύνοιτο, θεραπεύσων ἐκεῖνον ἐξ
306 Z[1] ἀνάγκης ὕβρει καὶ χαλεπότητι τῆς βουλῆς, πρὸς αὐτὸν
25 ἐξεπήδησε. καὶ περιστησάμενος ἔνθεν μὲν Κράσσον, ἔνθεν 4

14 Zon. 10, 6, p. 354, 23 || **16** cf. ad p. 266, 16; adde CIL I[2] p. 156. Vell. 2, 41, 1. Eutr. 6, 17, 1. Oros. 6, 7, 1 || **17** Plut. Pomp. 47, 5–48, 5. Cat. min. 31, 6–33. App. b. c. 2, 10, 35–12, 42. 14, 49–51. Cass. Dio 38, 1–6. Liv. per. 103. Vell. 2, 44, 4. Suet. Caes. 20–22. (Gell. 4, 10, 8)

[**ΛHPQ**] **3** ἀπ' Rei.: ὑπ' | συνεισενεγκάμενος **HQ** || **4** εἰς ἑαυτὸν om. **L**[1] || **8** ἀριστοκρατείας **L**[1]**PM** et ante ras. **H** || **11** τότε μὲν ἀν-θρώπου **C** μὲν τότε ἀνθρώπου **M** || **12** φρονήμου **L**[1]**P** || **15** ὥσπερ add. Zon. || **16** προήχθη **L**[2] Zon.: κατήχθη cet. || **17** βίβλου **L** || **18** προήκοντας **L**[1] || **19** τινὶ] τῷ **L**[1] || **20** χώρας καὶ διανομάς: trp. Stegmann cl. Cat. min. 31, 6; adde Pomp. 47, 5. 48, 3; καὶ χώρ. διαν. Cast. || **24** τῆς om. **P**

a. 59 δὲ Πομπήϊον, ἠρώτησεν εἰ τοὺς νόμους ἐπαινοῖεν· ἐπαινεῖν
δὲ φασκόντων, παρεκάλει βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς ἐνίστασθαι
5 μετὰ ξιφῶν ἀπειλοῦντας. ἐκεῖνοι δ' ὑπισχνοῦντο· Πομ-
πήϊος δὲ καὶ προσεπεῖπεν, ὡς ἀφίξοιτο πρὸς τὰ ξίφη μετὰ
6 τοῦ ξίφους καὶ θυρεὸν κομίζων. ἐπὶ τούτῳ τοὺς μὲν ἀριστο- 5
κρατικοὺς ἠνίασεν, οὐκ ἀξίαν τῆς περὶ αὐτὸν αἰδοῦς
οὐδὲ τῇ πρὸς τὴν σύγκλητον εὐλαβείᾳ πρέπουσαν, ἀλλὰ
μανικὴν καὶ μειρακιώδη φωνὴν ἀκούσαντας, ὁ δὲ δῆμος
ἥσθη.

714 7 Καῖσαρ δὲ μειζόνως ἔτι τῆς Πομπηΐου δυνάμεως ἐπι- 377 S
δραττόμενος, ἦν γὰρ αὐτῷ Ἰουλία θυγάτηρ ἐγγεγυη- 11
μένη Σερουϊλίῳ Καιπίωνι, ταύτην ἐνεγγύησε Πομπηΐῳ,
τὴν δὲ Πομπηΐου τῷ Σερουϊλίῳ δώσειν ἔφησεν, οὐδ'
αὐτὴν ἀνέγγυον οὖσαν, ἀλλὰ Φαύστῳ τῷ Σύλλα παιδὶ
8 καθωμολογημένην. ὀλίγῳ δ' ὕστερον Καῖσαρ ἠγάγετο 15
Καλπουρνίαν θυγατέρα Πείσωνος, τὸν δὲ Πείσωνα κατ-
έστησεν ὕπατον εἰς τὸ μέλλον, ἐνταῦθα δὴ καὶ σφόδρα
μαρτυρομένου Κάτωνος καὶ βοῶντος οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι
γάμοις διαμαστροπευομένης τῆς ἡγεμονίας, καὶ διὰ γυ-
b ναίων εἰς ἐπαρχίας καὶ στρατεύματα καὶ δυνάμεις ἀλλή- 20
λους ἀντεισαγόντων.

9 Ὁ μὲν οὖν συνάρχων τοῦ Καίσαρος Βύβλος, ἐπεὶ κω-
λύων τοὺς νόμους οὐδὲν ἐπέραινεν, ἀλλὰ πολλάκις ἐκινδύ- 307 Z[1]
νευε μετὰ Κάτωνος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἀποθανεῖν, ἐγκλεισά-
10 μενος οἴκοι τὸν τῆς ἀρχῆς χρόνον διετέλεσε. Πομπήϊος δὲ 25
γήμας εὐθὺς ἐνέπλησε τὴν ἀγορὰν ὅπλων καὶ συνεπεκύ-
ρου τῷ δήμῳ τοὺς νόμους, Καίσαρι δὲ τὴν ἐντὸς Ἄλπεων

10 cf. ad p. 267, 17; adde Cic. ad Att. 2, 17, 1. 8, 3, 3. in Pis. 59. 90. Caes. b. G. 1, 12, 7. Cass. Dio 38, 9, 1. Zon. 10, 6, p. 354, 26 || **25** Zon. 10, 6, p. 354, 28

[**ΛHPQ**] **2** *ἐπὶ* **PHQ**: *πρὸς* **Λ** || **4.5** *πρὸς τοὺς ἀπειλοῦντας τὰ ξίφη μετὰ ξίφους* Pomp. 47, 7 || **7** *τῆς . . . εὐλαβείας*: em. Steph. || **10** *ὑποδραττόμενος*: em. Cor. || **12** *Καιπίωνι* Steph.: *σκιπίωνι* vel *σκηπίωνι* codd. || **16** *πίσωνος* et *πίσωνα* **P** || **17** *μέσον* **Q** *μέλλον* ⟨*ἔτος*⟩ Zie. || **18** *μαρτυρουμένου* **PHQ** || **19** *γάμους* **P** || **23** *ἐκινδύνευσε* Cor.

καὶ τὴν ἐκτὸς ἅπασαν Κελτικήν, προσθεὶς τὸ Ἰλλυρικόν, a. 59
μετὰ ταγμάτων τεσσάρων εἰς πενταετίαν. Κάτωνα μὲν 11
οὖν ἐπιχειρήσαντα τούτοις ἀντιλέγειν ἀπῆγεν εἰς φυλακὴν
ὁ Καῖσαρ, οἰόμενος αὐτὸν ἐπικαλέσεσθαι τοὺς δημάρχους· c
5 ἐκείνου δ' ἀφώνου βαδίζοντος, ὁρῶν ὁ Καῖσαρ οὐ μόνον 12
τοὺς κρατίστους δυσφοροῦντας, ἀλλὰ καὶ τὸ δημοτικὸν
αἰδοῖ τῆς Κάτωνος ἀρετῆς σιωπῇ καὶ μετὰ κατηφείας
ἑπόμενον, αὐτὸς ἐδεήθη κρύφα τῶν δημάρχων ἑνὸς ἀφ-
ελέσθαι τὸν Κάτωνα. τῶν δ' ἄλλων συγκλητικῶν ὀλίγοι 13
10 παντάπασιν αὐτῷ συνῄεσαν εἰς βουλήν, οἱ δὲ λοιποὶ
δυσχεραίνοντες ἐκποδὼν ἦσαν. εἰπόντος δὲ Κωνσιδίου 14
τινὸς τῶν σφόδρα γερόντων, ὡς φοβούμενοι τὰ ὅπλα καὶ
τοὺς στρατιώτας οὐ συνέρχοιντο, „τί οὖν" ἔφη [ὁ]
378 S Καῖσαρ „οὐ καὶ σὺ ταῦτα δεδιὼς οἰκουρεῖς;" καὶ ὁ 15
15 Κωνσίδιος εἶπεν· „ὅτι με ποιεῖ μὴ φοβεῖσθαι τὸ γῆρας·
ὁ γὰρ ἔτι λειπόμενος βίος οὐ πολλῆς ὀλίγος ὢν δεῖται d
προνοίας."

Αἴσχιστον δὲ τῶν τότε πολιτευμάτων ἔδοξεν ἐν τῇ 16
Καίσαρος ὑπατείᾳ δήμαρχον αἱρεθῆναι Κλώδιον ἐκεῖνον,
20 ὑφ' οὗ τὰ περὶ τὸν γάμον καὶ τὰς ἀπορρήτους παρενο-
308 Z[1] μήθη παννυχίδας. ᾑρέθη δ' ἐπὶ τῇ Κικέρωνος καταλύσει, 17
καὶ Καῖσαρ οὐ πρότερον ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν στρατιάν, ἢ
καταστασιάσαι Κικέρωνα μετὰ Κλωδίου καὶ συνεκβαλεῖν
ἐκ τῆς Ἰταλίας.

25 **15.** Τοιαῦτα μὲν οὖν λέγεται γενέσθαι τὰ πρὸ τῶν
Γαλατικῶν. ὁ δὲ τῶν πολέμων οὓς ἐπολέμησε μετὰ ταῦτα 2
καὶ τῶν στρατειῶν αἷς ἡμερώσατο τὴν Κελτικὴν χρόνος,
ὥσπερ ἄλλην ἀρχὴν λαβόντος αὐτοῦ καὶ καταστάντος εἰς e

9 Cic. ad Att. 2, 24, 4. Zon. 10, 6, p. 355, 1 || **18** Cat. min. 33, 6 et ibi l. l. || **22** Cic. post red. in sen. 32. de domo 22. de har. resp. 47. p. Sest. 39. 41. Cass. Dio 38, 17, 1. 2

[ΛΗΡQ] **2** εἰς om. **PC** || **4** ἐπικαλέσεσθαι **Q** et ante corr. **H**: ἐπικαλέσασθαι || **6** κρατοῦντας **P** || **10** συνῆσαν **L**[1] || **11** κονσιδίου: em. Zie., cf. v. 15 || **13** ὁ del. Sint. (qui et εἶπεν ὁ Κ.) || **15** κων-σίδιος **L**[1]: κονσίδιος || **16** οὐ πολύς **P** || **21** εὑρέθη **L**[1] || **22** στρα-τείαν **L** || **27** στρατιῶν **P**

ἑτέραν τινὰ βίου καὶ πραγμάτων καινῶν ὁδόν, οὐκ ἔστιν ὅτου τῶν μάλιστα τεθαυμασμένων ἐφ' ἡγεμονίᾳ καὶ μεγίστων γεγονότων ἀπολείποντα πολεμιστὴν καὶ στρα- 3 *τηλάτην ἀπέδειξεν αὐτόν· ἀλλ' εἴτε Φαβίους καὶ Σκιπίωνας καὶ Μετέλλους καὶ τοὺς κατ' αὐτὸν ἢ μικρὸν ἔμπρο-* 5 *σθεν αὐτοῦ, Σύλλαν καὶ Μάριον ἀμφοτέρους τε Λευκούλλους, ἢ καὶ Πομπήϊον αὐτόν, οὗ κλέος ὑπουράνιον ἤνθει* 4 *τότε παντοίας περὶ πόλεμον ἀρετῆς, παραβάλοι τις, αἱ Καίσαρος ὑπερβάλλουσι πράξεις, τὸν μὲν χαλεπότητι* f *τόπων ἐν οἷς ἐπολέμησε, τὸν δὲ μεγέθει χώρας ἣν προσ-* 10 *εκτήσατο, τὸν δὲ πλήθει καὶ βίᾳ πολεμίων οὓς ἐνίκησε, τὸν δ' ἀτοπίαις καὶ ἀπιστίαις ἠθῶν ἃ καθωμίλησε, τὸν δ' ἐπιεικείᾳ καὶ πρᾳότητι πρὸς τοὺς ἁλισκομένους, τὸν* 5 *δὲ δώροις καὶ χάρισι πρὸς τοὺς συστρατευομένους· πάντας δὲ τῷ πλείστας μεμαχῆσθαι μάχας καὶ πλείστους ἀνῃρη-* 15 *κέναι τῶν ἀντιταχθέντων. ἔτη γὰρ οὐδὲ δέκα πολεμήσας* 309 Z[1] *περὶ Γαλατίαν, πόλεις μὲν ὑπὲρ ὀκτακοσίας κατὰ κράτος* 715 *εἷλεν, ἔθνη δ' ἐχειρώσατο τριακόσια, μυριάσι δὲ παρατα-ξάμενος κατὰ μέρος τριακοσίαις, ἑκατὸν μὲν ἐν χερσὶ* 379 S *διέφθειρεν, ἄλλας δὲ τοσαύτας ἐζώγρησεν.* 20

16. *Εὐνοίᾳ δὲ καὶ προθυμίᾳ στρατιωτῶν ἐχρήσατο τοσαύτῃ περὶ αὐτόν, ὥστε τοὺς ἑτέρων μηδὲν ἐν ταῖς ἄλλαις στρατείαις διαφέροντας ἀμάχους καὶ ἀνυποστάτους φέρεσθαι πρὸς πᾶν δεινὸν ὑπὲρ τῆς Καίσαρος δόξης.* a. 49/2 *οἷος ἦν τοῦτο μὲν Ἀκίλιος, ὃς ἐν τῇ περὶ Μασσαλίαν* 25 *ναυμαχίᾳ νεὼς πολεμίας ἐπιβεβηκώς, τὴν μὲν δεξιὰν ἀπεκόπη χεῖρα μαχαίρᾳ, τῇ δ' ἀριστερᾷ τὸν θυρεὸν*

1 Cic. Phil. 2, 116. Suet. Caes. 55, 1. Vell. 2, 46, 1. Solin. 1, 106 || **7** cf. Hom. Od. 9, 20. 264. Il. 9, 192. Pind. Pyth. 1, 128 || **16** Plut. Pomp. 67, 10. App. Celt. 1, 6. 15–21. b. c. 2, 150, 627. Vell. 2, 47, 1. Plin. n. h. 7, 92. Iulian. Caes. p. 321 a Spanh. || **25** Suet. Caes. 68, 4. Val. Max. 3, 2, 22

[**ΛHPQ**] **3** *ἀπολείποντα δὲ* **L**[1] || **4** *εἴτε* **L**[2]: *εἰ* **PHQ** *ἢ* **A** et fort. **L**[1] (*ἦν* **D**) | *σκηπίωνας* **PHQ** || **8** *τότε* om. **Λ** || **9** *ὑπερβαλοῦσι* Rei. || **12** *ἠθῶν*] *ἐθνῶν* **C** | *καθωμίλησε* **M** Cor.: *καθωμάλισε* || **16** *ἔτη*] desinit **H** (*ἔτι* **P**) || **23** *στρατιαῖς* **P** || **27** *ἀριστερᾷ*] *ἑτέρᾳ* Vulc.

οὐκ ἀφῆκεν, ἀλλὰ τύπτων εἰς τὰ πρόσωπα τοὺς πολεμίους ἀπέστρεψε πάντας καὶ τοῦ σκάφους ἐπεκράτησε· τοῦτο 3 b δὲ Κάσσιος Σκεύας, ὃς ἐν τῇ περὶ Δυρράχιον μάχῃ τὸν a.49/48 ὀφθαλμὸν ἐκκοπεὶς τοξεύματι, τὸν δ' ὦμον ὑσσῷ καὶ τὸν
5 μηρὸν ἑτέρῳ διεληλαμένος, τῷ δὲ θυρεῷ βελῶν ἑκατὸν καὶ τριάκοντα πληγὰς ἀναδεδεγμένος, ἐκάλει τοὺς πολεμίους ὡς παραδώσων ἑαυτόν. δυεῖν δὲ προσιόντων τοῦ 4 μὲν ἀπέκοψε τὸν ὦμον τῇ μαχαίρᾳ, τὸν δὲ κατὰ τοῦ προσώπου πατάξας ἀπέστρεψεν, αὐτὸς δὲ διεσώθη, τῶν
10 οἰκείων περισχόντων. ἐν δὲ Βρεττανίᾳ τῶν πολεμίων 5 a.55/54
310 Z[1] εἰς τόπον ἑλώδη καὶ μεστὸν ὑδάτων ἐμπεσοῦσι τοῖς πρώτοις ταξιάρχοις ἐπιθεμένων, στρατιώτης, Καίσαρος αὐ- c τοῦ τὴν μάχην ἐφορῶντος, ὠσάμενος εἰς μέσους καὶ πολλὰ καὶ περίοπτα τόλμης ἀποδειξάμενος ἔργα, τοὺς μὲν
15 ταξιάρχους ἔσωσε τῶν βαρβάρων φυγόντων, αὐτὸς δὲ 6 χαλεπῶς ἐπὶ πᾶσι διαβαίνων ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς ῥεύματα τελματώδη, καὶ μόλις ἄνευ τοῦ θυρεοῦ, τὰ μὲν νηχόμενος τὰ δὲ βαδίζων, διεπέρασε. θαυμαζόντων δὲ τῶν 7 περὶ τὸν Καίσαρα καὶ μετὰ χαρᾶς καὶ κραυγῆς ἀπαντών-
20 των, αὐτὸς εὖ μάλα κατηφὴς καὶ δεδακρυμένος προσέπεσε τῷ Καίσαρι, συγγνώμην αἰτούμενος ἐπὶ τῷ προέσθαι τὸν θυρεόν. ἐν δὲ Λιβύῃ ναῦν ἑλόντες οἱ περὶ Σκιπίωνα 8
380 S Καίσαρος, ἐν ᾗ Γράνιος Πέτρων ἐπέπλει ταμίας ἀπο- d δεδειγμένος, τοὺς μὲν ἄλλους ἐποιοῦντο λείαν, τῷ δὲ
25 ταμίᾳ διδόναι τὴν σωτηρίαν ἔφασαν, ὁ δ' εἰπών, ὅτι τοῖς 9 Καίσαρος στρατιώταις οὐ λαμβάνειν, ἀλλὰ διδόναι σωτηρίαν ἔθος ἐστίν, ἑαυτὸν τῷ ξίφει πατάξας ἀνεῖλε.

3 Caes. b. c. 3, 53, 3–5. Val. Max. 3, 2, 23. Suet. Caes. 68, 4. Lucan. 6, 144–262. Flor. 2, 13, 40. App. b. c. 2, 60, 247–249. (CIL. X 5728. Ephem. epigr. VI 79) || **10** cf. Val. Max. 3, 2, 23 || **22** cf. [Caes.] b. Afr. 44–46. Val. Max. 3, 8, 7

[**ΛPQ**] **1** *οὐ παρῆκεν* **PQ** || **3** *Σκεύας* Anon.: *σκεύαξ* codd. *Σκευᾶς* App. *Scaeva* testes Latini | *περὶ* **PQ**: *ἐπὶ* **Λ** || **7** *δυοῖν* **C** || **9** *ἀπέστρεψεν*] *ἀπέκτεινεν* **C** (*ἔφθασε κτείνας* App.) *ἀνέτρεψεν* Rei. || **11** *ὕδατος* **Λ** || **12** *ταξιάρχαις* **Λ** | *στρατιώτης* ⟨*τις*⟩ vel ⟨*εἷς*⟩ Zie. || **22** *ἑλόντες* Sint.: *ἔχοντες* | *σκηπίωνα* **P** || **25.26** *τοῖς . . . στρατιώταις* **C**: *τοὺς . . . στρατιώτας*

17. *Τὰ δὲ τοιαῦτα λήματα καὶ τὰς φιλοτιμίας αὐτὸς ἀνέθρεψε καὶ κατεσκεύασε Καῖσαρ, πρῶτον μὲν τῷ χαρίζεσθαι καὶ τιμᾶν ἀφειδῶς, ἐνδεικνύμενος ὅτι τὸν πλοῦτον οὐκ εἰς τρυφὴν ἰδίαν οὐδ' ἰδίας ἡδυπαθείας ἐκ τῶν πολέμων ἀθροίζει, κοινὰ δ' ἆθλα τῆς ἀνδραγαθίας παρ' αὐτῷ* 5
e *φυλασσόμενα ἀπόκειται καὶ μέτεστιν ἐκείνῳ τοῦ πλουτεῖν ὅσα τοῖς ἀξίοις τῶν στρατιωτῶν δίδωσιν· ἔπειτα τῷ πάντα μὲν κίνδυνον ἑκὼν ὑφίστασθαι, πρὸς μηδένα δὲ* 311 Z[1]
2 *τῶν πόνων ἀπαγορεύειν. τὸ μὲν οὖν φιλοκίνδυνον οὐκ ἐθαύμαζον αὐτοῦ διὰ τὴν φιλοτιμίαν· ἡ δὲ τῶν πόνων* 10 *ὑπομονὴ παρὰ τὴν τοῦ σώματος δύναμιν ἐγκαρτερεῖν δοκοῦντος ἐξέπληττεν, ὅτι καὶ τὴν ἕξιν ὢν ἰσχνός, καὶ τὴν σάρκα λευκὸς καὶ ἁπαλός, καὶ τὴν κεφαλὴν νοσώδης, καὶ τοῖς ἐπιληπτικοῖς ἔνοχος (ἐν Κορδύβῃ πρῶτον αὐτῷ τοῦ*
3 *πάθους ὡς λέγεται τούτου προσπεσόντος), οὐ μαλακίας* 15 *ἐποιήσατο τὴν ἀρρωστίαν πρόφασιν, ἀλλὰ θεραπείαν τῆς*
f *ἀρρωστίας τὴν στρατείαν, ταῖς ἀτρύτοις ὁδοιπορίαις καὶ ταῖς εὐτελέσι διαίταις καὶ τῷ θυραυλεῖν ἐνδελεχῶς καὶ ταλαιπωρεῖν ἀπομαχόμενος τῷ πάθει καὶ τὸ σῶμα τηρῶν*
4 *δυσάλωτον. ἐκοιμᾶτο μὲν γὰρ τοὺς πλείστους ὕπνους ἐν* 20 *ὀχήμασιν ἢ φορείοις, εἰς πρᾶξιν τὴν ἀνάπαυσιν κατατιθέμενος, ὠχεῖτο δὲ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὰ φρούρια καὶ τὰς πόλεις καὶ τοὺς χάρακας, ἑνὸς αὐτῷ συγκαθημένου παιδὸς τῶν ὑπογράφειν ἅμα διώκοντος εἰθισμένων, ἑνὸς δ' ἐξ-*
5 *όπισθεν ἐφεστηκότος στρατιώτου ξίφος ἔχοντος. συντόνως* 25
716 *δ' ἤλαυνεν οὕτως, ὥστε τὴν πρώτην ἔξοδον ἀπὸ Ῥώμης* 381 S
6 *ποιησάμενος ὀγδοαῖος ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν ἐλθεῖν. τὸ μὲν*

2 Caes. b. G. 7, 11, 9. 89, 5. 8, 4, 1. Cic. ad Att. 7, 7, 6. 8, 14, 1. Catull. 29, 3. Suet. Caes. 26, 2. Plin. n. h. 36, 48. Cass. Dio 42, 49 || **7** Suet. Caes. 45, 1. 57. Cass. Dio 44, 38, 5 || **14** cf. c. 53, 5. 6. 60, 6. 7. Suet. Caes. 45, 1. App. b. c. 2, 110, 459 || **27** Suet. Caes. 57. 61. (Plin. n. h. 8, 155. Solin. 45, 10. Cass. Dio 37, 54, 2)

[*Λ* **PQ**] **1** *λήματα* **P**: *λήμματα* || **4** *τρυφὰς ἰδίας* **C** | *οὐδ' ἰδίας* Zie.: *οὐδέ τινας* || **6.7** *μέτεστιν – δίδωσιν* haud sana esse vidit Sol., frustra defenderunt Rei. Sch. (*ἑκάστῳ* pro *ἐκείνῳ*) || **13** *περὶ τὴν κεφαλὴν Λ* || **14** *τοῖς ἐπὶ τοῖς ἐπιληπτικοῖς* **PM** || **18.19** *ἐνδελεχῶς καὶ ταλαιπωρεῖν* om. *Λ* || **19** *τηρῶν*] *φρουρῶν Λ* || **20** *γὰρ* Zie.: *γε* || **22.23** *τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια* **C**

οὖν ἱππεύειν ἐκ παιδὸς ἦν αὐτῷ ῥᾴδιον· εἴθιστο γὰρ εἰς τοὐπίσω τὰς χεῖρας ἀπάγων καὶ τῷ νώτῳ περιπλέκων ἀνὰ κράτος ἐλαύνειν τὸν ἵππον. ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ στρατείᾳ 7 *προσεξήσκησεν ἱππαζόμενος τὰς ἐπιστολὰς ὑπαγορεύειν* 5 *καὶ δυσὶν ὁμοῦ γράφουσιν ἐξαρκεῖν, ὡς δ' Ὄππιός φησι* 312 Z[1] (HRR II 48), *καὶ πλείοσι. λέγεται δὲ καὶ τὸ διὰ γραμμάτων* 8 *τοῖς φίλοις ὁμιλεῖν Καίσαρα πρῶτον μηχανήσασθαι, τὴν κατὰ πρόσωπον ἔντευξιν ὑπὲρ τῶν ἐπειγόντων τοῦ καιροῦ διά τε πλῆθος ἀσχολιῶν καὶ τῆς πόλεως τὸ μέγεθος μὴ* b 10 *περιμένοντος. τῆς δὲ περὶ τὴν δίαιταν εὐκολίας κἀκεῖνο* 9 *ποιοῦνται σημεῖον, ὅτι τοῦ δειπνίζοντος αὐτὸν ἐν Μεδιολάνῳ ξένου Οὐαλερίου Λέοντος παραθέντος ἀσπάραγον καὶ μύρον ἀντ' ἐλαίου καταχέαντος, αὐτὸς μὲν ἀφελῶς ἔφαγε, τοῖς δὲ φίλοις δυσχεραίνουσιν ἐπέπληξεν. „ἤρκει* 10 15 *γάρ" ἔφη „τὸ μὴ χρῆσθαι τοῖς ἀπαρέσκουσιν· ὁ δὲ τὴν τοιαύτην ἀγροικίαν ἐξελέγχων αὐτός ἐστιν ἄγροικος." ἐν* 11 *ὁδῷ δέ ποτε συνελασθεὶς ὑπὸ χειμῶνος εἰς ἔπαυλιν ἀνθρώπου πένητος, ὡς οὐδὲν εὗρε πλέον οἰκήματος ἑνὸς γλίσχρως ἕνα δέξασθαι δυναμένου, πρὸς τοὺς φίλους εἰπών, ὡς* 20 *τῶν μὲν ἐντίμων παραχωρητέον εἴη τοῖς κρατίστοις, τῶν* c *δ' ἀναγκαίων τοῖς ἀσθενεστάτοις, Ὄππιον ἐκέλευσεν ἀναπαύσασθαι· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ὑπὸ τῷ προστεγίῳ τῆς θύρας ἐκάθευδεν.*

18. *Ἀλλὰ γὰρ ὁ μὲν πρῶτος αὐτῷ τῶν Κελτικῶν* a. 58 25 *πολέμων πρὸς Ἐλβηττίους συνέστη καὶ Τιγυρίνους, οἳ τὰς αὐτῶν δώδεκα πόλεις καὶ κώμας τετρακοσίας ἐμπρήσαντες, ἐχώρουν πρόσω διὰ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους Γαλα-*

3 Plin. n. h. 7, 91. Solin. 1, 107 || **11** Suet. Caes. 53 || **16** Suet. Caes. 72 || **24** c. 18 Caes. b. G. 1, 2–29. Cic. de prov. cons. 32. 33. Liv. per. 103. Flor. 1, 45, 2. 3. Oros. 6, 7, 3–5. Cass. Dio 38, 31–33. App. Celt. 1, 8. 15. Strab. 4, 193. Polyaen. 8, 23, 3. Zon. 10, 6, p. 355, 9

[**ΛPQ**] **4** *προσήσκησεν* **Q** || **9** *τε τὸ πλῆθος* Vulc., unde et *τῶν ἀσχολιῶν* Sch. || **12** *οὐαλλερίου* **C** | *ἀσπάραγον αὐτῷ* **C** Vulc. || **15** *τὸ* Aldina: *τῶι* || **17** *συνελαθεὶς* **Q** || **19** *ἀναδέξασθαι* **L**[1] || **22** *μετὰ δὲ τῶν ἄλλων αὐτὸς* **Λ** || **25** *τηγυρίνους* vel *-ρινοὺς* **PC**, item p. 274, 4 || **27** *Ῥωμαίοις* Steph.

a.58 τίας, ὥσπερ πάλαι Κίμβροι καὶ Τεύτονες, οὔτε τόλμαν
ἐκείνων ὑποδεέστεροι δοκοῦντες εἶναι, καὶ πλῆθος ὁμα- 313 Z¹
λεῖς, τριάκοντα μὲν αἱ πᾶσαι μυριάδες ὄντες, εἴκοσι δ'
d 2 αἱ μαχόμεναι μιᾶς δέουσαι. τούτων Τιγυρίνους μὲν οὐκ 382 S
αὐτός, ἀλλὰ Λαβιηνὸς πεμφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ περὶ τὸν 5
Ἄραρα ποταμὸν συνέτριψεν, Ἐλβηττίων δ' αὐτῷ πρός τινα
πόλιν φίλην ἄγοντι τὴν στρατιὰν καθ' ὁδὸν ἀπροσδοκήτως
ἐπιθεμένων, φθάσας ἐπὶ χωρίον καρτερὸν κατέφυγε.
3 κἀκεῖ συναγαγὼν καὶ παρατάξας τὴν δύναμιν, ὡς ἵππος
αὐτῷ προσήχθη, „τούτῳ μὲν" ἔφη „νικήσας χρήσομαι 10
πρὸς τὴν δίωξιν, νῦν δ' ἴωμεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους," καὶ
4 πεζὸς ὁρμήσας ἐνέβαλε. χρόνῳ δὲ καὶ χαλεπῶς ὠσάμενος
τὸ μάχιμον, περὶ ταῖς ἁμάξαις καὶ τῷ χάρακι τὸν πλεῖστον
ἔσχε πόνον, οὐκ αὐτῶν μόνων ὑφισταμένων ἐκεῖ καὶ μα-
e χομένων, ἀλλὰ καὶ παῖδες αὐτῶν καὶ γυναῖκες ἀμυνόμενοι 15
μέχρι θανάτου συγκατεκόπησαν, ὥστε τὴν μάχην μόλις
5 εἰς μέσας νύκτας τελευτῆσαι. καλῷ δὲ τῷ τῆς νίκης ἔργῳ
κρεῖττον ἐπέθηκε τὸ συνοικίσαι τοὺς διαφυγόντας ἐκ τῆς
μάχης τῶν [παρόντων] βαρβάρων καὶ καταναγκάσαι τὴν
χώραν ἀναλαβεῖν ἣν ἀπέλιπον καὶ τὰς πόλεις ἃς διέφθει- 20
6 ραν, ὄντας ὑπὲρ δέκα μυριάδας. ἔπραξε δὲ τοῦτο δεδιὼς
μὴ τὴν χώραν ἔρημον γενομένην οἱ Γερμανοὶ διαβάντες
κατάσχωσι.

19. Δεύτερον δὲ πρὸς Γερμανοὺς ἄντικρυς ὑπὲρ Κελτῶν
f ἐπολέμησε, καίτοι τὸν βασιλέα πρότερον αὐτῶν Ἀριόβιστον 25
2 ἐν Ῥώμῃ σύμμαχον πεποιημένος· ἀλλ' ἦσαν ἀφόρητοι τοῖς 314 Z¹
ὑπηκόοις αὐτοῦ γείτονες, καὶ καιροῦ παραδόντος οὐκ

24 c. 19 Caes. b. G. 1, 30–54. Cic. de prov. cons. 33. Liv. per. 104. Flor. 1, 45, 10–13. Oros. 6, 7, 6–10. Tac. hist. 4, 73, 2. Frontin. strat. 1, 11, 3 (= 4, 5, 11). 2, 1, 16. Polyaen. 8, 23, 4. App. Celt. 1, 9. 16. 17. Cass. Dio 38, 34–50. Zon. 10, 6, p. 355, 10

[ΛPQ] 1 τεύτωνες PM | οὔτ' ἐτόλμων Λ || 2 ὁμαλῶς: em. Rei. || 4 οἱ μαχόμενοι Rei. || 7 φιλίαν Herw. || 9 κἀκεῖσε C || 15 ἀμυνόμεναι Λ || 18 τὸ] τῶι ΛP | συνοικῆσαι L || 19 παρόντων del. C περιόντων Br. || 20 ἀπέλειπεν L[1] ἀπέλιπε ABD || 25 ἀριόβυτον L[1] ἀριόβυστον L[2] ἀριοῦστον P || 27 παραδραμόντος P παρασχόντος A

ἂν ἐδόκουν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἀτρεμήσειν, ἀλλ' ἐπινεμή- a. 58
σεσθαι καὶ καθέξειν τὴν Γαλατίαν. ὁρῶν δὲ τοὺς ἡγεμόνας 3
ἀποδειλιῶντας, καὶ μάλισθ' ὅσοι τῶν ἐπιφανῶν καὶ νέων
αὐτῷ συνεξῆλθον, ὡς δὴ τρυφῇ χρησόμενοι καὶ χρη-
5 ματισμῷ τῇ μετὰ Καίσαρος στρατείᾳ, συναγαγὼν εἰς
ἐκκλησίαν ἐκέλευσεν ἀπιέναι καὶ μὴ κινδυνεύειν παρὰ 717
383 S γνώμην, οὕτως ἀνάνδρως καὶ μαλακῶς ἔχοντας· αὐτὸς δ' 4
ἔφη τὸ δέκατον τάγμα μόνον παραλαβὼν ἐπὶ τοὺς βαρ-
βάρους πορεύσεσθαι, μήτε κρείττοσι μέλλων Κίμβρων
10 μάχεσθαι πολεμίοις, μήτ' αὐτὸς ὢν Μαρίου χείρων
στρατηγός. ἐκ τούτου τὸ μὲν δέκατον τάγμα πρεσβευτὰς 5
ἔπεμψε πρὸς αὐτόν, χάριν ἔχειν ὁμολογοῦντες, τὰ δ' ἄλλα
τοὺς ἑαυτῶν ἐκάκιζον ἡγεμόνας, ὁρμῆς δὲ καὶ προθυμίας
γενόμενοι πλήρεις ἅπαντες ἠκολούθουν ὁδὸν ἡμερῶν
15 πολλῶν, ἕως ἐν διακοσίοις τῶν πολεμίων σταδίοις
κατεστρατοπέδευσαν. ἦν μὲν οὖν ὅ τι καὶ πρὸς τὴν 6 b
ἔφοδον αὐτὴν ἐτέθραυστο τῆς τόλμης τοῦ Ἀριοβίστου.
Γερμανοῖς γὰρ ἐπιθήσεσθαι Ῥωμαίους, ὧν ἐπερχομένων 7
οὐκ ἂν ἐδόκουν ὑποστῆναι, [ὁ] μὴ προσδοκήσας, ἐθαύμαζε
20 τὴν Καίσαρος τόλμαν, καὶ τὸν στρατὸν ἑώρα τεταραγμένον.
315 Z[1] ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτοὺς ἤμβλυνε τὰ μαντεύματα τῶν ἱερῶν 8
γυναικῶν, αἳ ποταμῶν δίναις προσβλέπουσαι καὶ ῥευμάτων
ἑλιγμοῖς καὶ ψόφοις τεκμαιρόμεναι προεθέσπιζον, οὐκ
ἐῶσαι μάχην θέσθαι πρὶν ἐπιλάμψαι νέαν σελήνην. ταῦτα 9
25 τῷ Καίσαρι πυνθανομένῳ καὶ τοὺς Γερμανοὺς ἡσυχάζοντας

21–24 exscripsit Clem. Alex. strom. 1, 72, 3, cf. et Strab. 7, 294

[ΛPQ] **1** *ἐπινεμηθήσεσθαι* **C** || **2** *γαλατείαν* **P** || **6.7** *παρὰ γνώμην κινδυνεύειν* **C** || **7** *χαλεπῶς* **P** || **8** *μόνον* om. **C** Zon. (*se cum sola decima legione iturum* Caes. 40, 15) || **9** *πορεύεσθαι*: em. Cor. || **10** *αὐτὸς Μαρίου χείρων ὢν* Zon. || **10.11** *-ρων στρατηγός* — p. 308, 14 *ὑπ' αὐτοῦ* exciderunt in **L**[1] 17 foliis deperditis, suppl. in 8 fol. **L**[2] || **12** *ὁμολογοῦντας* corr. in *-τες* **L**[2] *-γοῦντας* **ABD**, sed *τες* s. s. **A** || **14** *ἠκολούθησαν* **L**[2] | *ὁδῶν* **P** || **15** ⟨*ἀπὸ*⟩ *τῶν πολ.* Rei., sed Strab. 10, 5, 5 p. 744 cft. Sch. || **17** *τόλμης*] *γνώμης* Vulc. | *ἀριοβύστου* **L**[2] *ἀριβύστου* **PQ** || **19** *ὁ* del. Br. | *ἐθαύμασε* **C** || **20** ⟨*ἑαυτοῦ*⟩ *στρατὸν* Rei. || **22** *μῶν δίναις*] inc. **H** || **23** *προσεθέσπιζον* **L**[2] || **24** *θέσθαι* Clem. (sed praecedente *οὐκ εἴασαν*): *τίθεσθαι* | *σελήνην τὴν νέαν* Clem.

c a. 58 ὁρῶντι καλῶς ἔχειν ἔδοξεν ἀπροθύμοις οὖσιν αὐτοῖς συμβαλεῖν μᾶλλον, ἢ τὸν ἐκείνων ἀναμένοντα καιρὸν καθῆσθαι.
10 καὶ προσβολὰς ποιούμενος τοῖς ἐρύμασι καὶ λόφοις ἐφ' ὧν ἐστρατοπέδευον, ἐξηγρίαινε καὶ παρώξυνε καταβάντας
11 πρὸς ὀργὴν διαγωνίσασθαι. γενομένης δὲ λαμπρᾶς τροπῆς 5 αὐτῶν, ἐπὶ σταδίους τετρακοσίους ἄχρι τοῦ Ῥήνου διώξας, κατέπλησε τοῦτο πᾶν νεκρῶν τὸ πεδίον καὶ λαφύρων.
12 Ἀριόβιστος δὲ φθάσας μετ' ὀλίγων διεπέρασε τὸν Ῥῆνον· ἀριθμὸν δὲ νεκρῶν μυριάδας ὀκτὼ γενέσθαι λέγουσι.

a. 58/7 **20.** Ταῦτα διαπραξάμενος, τὴν μὲν δύναμιν ἐν Σηκουανοῖς 10 ἀπέλιπε διαχειμάσουσαν, αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν
d Ῥώμῃ προσέχειν βουλόμενος εἰς τὴν περὶ Πάδον Γαλατίαν κατέβη, τῆς αὐτῷ δεδομένης ἐπαρχίας οὖσαν· ὁ γὰρ 384 S καλούμενος Ῥουβίκων ποταμὸς ἀπὸ τῆς ὑπὸ ταῖς Ἄλπεσι
2 Κελτικῆς ὁρίζει τὴν ἄλλην Ἰταλίαν. ἐνταῦθα καθήμενος 15 ἐδημαγώγει, πολλῶν πρὸς αὐτὸν ἀφικνουμένων, διδοὺς ὧν ἕκαστος δεηθείη καὶ πάντας ἀποπέμπων, τὰ μὲν
3 ἔχοντας ἤδη παρ' αὐτοῦ, τὰ δ' ἐλπίζοντας. καὶ παρὰ τὸν ἄλλον δὲ πάντα τῆς στρατείας χρόνον ἐλάνθανε τὸν 316 Z[1] Πομπήϊον ἐν μέρει νῦν μὲν τοὺς πολεμίους τοῖς τῶν 20 πολιτῶν ὅπλοις καταστρεφόμενος, νῦν δὲ τοῖς ἀπὸ τῶν
e πολεμίων χρήμασιν αἱρῶν τοὺς πολίτας καὶ χειρούμενος.
a. 57 4 Ἐπεὶ δὲ Βέλγας ἤκουσε, δυνατωτάτους Κελτῶν καὶ τὴν τρίτην ἁπάσης τῆς Κελτικῆς νεμομένους, ἀφεστάναι, πολλὰς δή τινας μυριάδας ἐνόπλων ἀνδρῶν ἠθροικότας, 25
5 ἐπιστρέψας εὐθὺς ἐχώρει τάχει πολλῷ, καὶ πορθοῦσι τοὺς συμμάχους Γαλάτας ἐπιπεσὼν τοῖς πολεμίοις, τοὺς

10 Caes. b. G. 1, 54, 2. 3. Zon. 10, 6, p. 355, 23 || **23** Caes. b. G. 2, 1–28. Liv. per. 104. Val. Max. 3, 2, 19. Flor. 1, 45, 4. Oros. 6, 7, 11–16. App. Celt. 1, 10. 11. Cass. Dio 39, 1–3

[**L² ABDHPQ**] **1** *συμβάλλειν* **L²PH** || **6** *τριακοσίους* **L²** *mp*. . . . *circiter quinque* Caes. 53, 1, unde *τεσσαράκοντα* Br., sed Caes. iam pridem ex Oros. 6, 7, 10 *quinquaginta mp.* et ex nostro loco correctus || **8** *ἀριόβυστος* **L²** *ἀριοῦστος* **P** Zon. || **10** *σηκονάνοις* **L²HQ** *σικουάνοις* **P**: em. Rei. || **11** *ἀπέλειπε* **L²** || **12** *γαλατεῖαν* **P** || **20** *τῶν* om. **L²** || **22** *αἷρων*: em. Steph. || **23** *βέλτας*: em. Iunt.

μὲν ἀθρουστάτους καὶ πλείστους αἰσχρῶς ἀγωνισαμένους a.57
τρεψάμενος διέφθειρεν, ὥστε καὶ λίμνας καὶ ποταμοὺς
βαθεῖς τοῖς Ῥωμαίοις νεκρῶν πλήθει περατοὺς γενέσθαι·
τῶν δ' ἀποστάντων οἱ μὲν παρωκεάνιοι πάντες ἀμαχεὶ 6
5 προσεχώρησαν, ἐπὶ δὲ τοὺς ἀγριωτάτους καὶ μαχιμωτάτους τῶν τῇδε, Νερβίους, ἐστράτευσεν· οἵπερ εἰς συμ- 7 f
μιγεῖς δρυμοὺς κατῳκημένοι, γενεὰς δὲ καὶ κτήσεις ἔν
τινι βυθῷ τῆς ὕλης ἀπωτάτω θέμενοι τῶν πολεμίων,
αὐτοὶ τῷ Καίσαρι, ποιουμένῳ χάρακα καὶ μὴ προσδεχο-
10 μένῳ τηνικαῦτα τὴν μάχην, ἑξακισμύριοι τὸ πλῆθος ὄντες
αἰφνιδίως προσέπεσον, καὶ τοὺς μὲν ἱππεῖς ἐτρέψαντο,
τῶν δὲ ταγμάτων τὸ δωδέκατον καὶ τὸ ἕβδομον περι-
σχόντες, ἅπαντας ἀπέκτειναν τοὺς ταξιάρχους. εἰ δὲ μὴ 8
Καῖσαρ ἁρπάσας τὸν θυρεὸν καὶ διασχὼν τοὺς πρὸ αὐτοῦ
15 μαχομένους, ἐνέβαλε τοῖς βαρβάροις, καὶ ἀπὸ τῶν ἄκρων 718
τὸ δέκατον κινδυνεύοντος αὐτοῦ κατέδραμε καὶ διέκοψε
317 Z[1] 385 S τὰς τάξεις τῶν πολεμίων, οὐδεὶς ἂν δοκεῖ περιγενέσθαι·
νῦν δὲ τῇ Καίσαρος τόλμῃ τὴν λεγομένην ὑπὲρ δύναμιν 9
μάχην ἀγωνισάμενοι, τρέπονται μὲν οὐδ' ὣς τοὺς Νερ-
20 βίους, κατακόπτουσι δ' ἀμυνομένους· πεντακόσιοι γὰρ ἀπὸ 10
μυριάδων ἓξ σωθῆναι λέγονται, βουλευταὶ δὲ τρεῖς ἀπὸ
τετρακοσίων.

21. Ταῦθ' ἡ σύγκλητος πυθομένη πεντεκαίδεχ' ἡμέρας
ἐψηφίσατο θύειν τοῖς θεοῖς καὶ σχολάζειν ἑορτάζοντας,
25 ὅσας ἐπ' οὐδεμιᾷ νίκῃ πρότερον. καὶ γὰρ ὁ κίνδυνος ἐφάνη 2
μέγας ἐθνῶν ἅμα τοσούτων ἀναρραγέντων, καὶ τὸ
νίκημα λαμπρότερον, ὅτι Καῖσαρ ἦν ὁ νικῶν, ἡ πρὸς ἐκεῖ- b
νον εὔνοια τῶν πολλῶν ἐποίει.

23 Caes. b. G. 2, 35, 4. Cic. de prov. cons. 26. 27. Cass. Dio 39, 5, 1

[L[2] ABDHPQ] **2** *καὶ*[1] om. **P** || **5** *προεχώρησαν* **P** || **6** *εἰς συνηρεφεῖς* Br. *εἰς συνεχεῖς* Madvig *συμμιγεῖς εἰς* Bernardakis cl. Sulla 35, 5 || **7** *κτίσεις* **P** || **8** *ἀποτάτω* **L[2]P** || **15** *μαχομένοις* **HABD** || **16** *τὸ δωδέκατον* **L[2]** || **17** *δοκεῖ* Steph. et fort. ante corr. **H**: *δοκῇ* cet. *ἐδόκει* Cor. || **21. 22** *ἀπὸ τῶν τετρακοσίων* **C** *ex sescentis ad tres* Caes. 28, 2 || **23** *πυνθανομένη* ante ras. **H** | *ἡμέραις* **PHCAD**, sed *ἡμέρας* et Cass. Dio, *dies quindecim supplicatio decreta est* Caes. || **26** *ἐθνῶν μέγα ἀναρραγ.* **P** *ἅμα* om. et **Q** et *ἀναρρ. τοσ.* **C**

a. 57/6 3 Καὶ γὰρ αὐτὸς εὖ θέμενος τὰ κατὰ τὴν Γαλατίαν, πάλιν ἐν τοῖς περὶ Πάδον χωρίοις διεχείμαζε, συσκευαζό- 4 μενος τὴν πόλιν. οὐ γὰρ μόνον οἱ τὰς ἀρχὰς παραγγέλλοντες, ἐκείνῳ χρώμενοι χορηγῷ καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου χρήμασι διαφθείροντες τὸν δῆμον, ἀνηγορεύοντο καὶ 5 5 πᾶν ἔπραττον ὃ τὴν ἐκείνου δύναμιν αὔξειν ἔμελλεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν καὶ μεγίστων οἱ πλεῖστοι Apr. 56 συνῆλθον πρὸς αὐτὸν εἰς Λοῦκαν, Πομπήϊός τε καὶ Κράσσος, καὶ Ἄππιος ὁ τῆς Σαρδόνος ἡγεμών, καὶ Νέ- c πως ὁ τῆς Ἰβηρίας ἀνθύπατος, ὥστε ῥαβδούχους μὲν 10 ἑκατὸν εἴκοσι γενέσθαι, συγκλητικοὺς δὲ πλείονας ἢ δια- 318 Z[1] 6 κοσίους. βουλὴν δὲ θέμενοι διεκρίθησαν ἐπὶ τούτοις· ἔδει Πομπήϊον μὲν καὶ Κράσσον ὑπάτους ἀποδειχθῆναι, Καίσαρι δὲ χρήματα καὶ πενταετίαν ἄλλην ἐπιμετρηθῆναι 7 τῆς στρατηγίας. ὃ καὶ παραλογώτατον ἐφαίνετο τοῖς νοῦν 15 ἔχουσιν· οἱ γὰρ τοσαῦτα χρήματα παρὰ Καίσαρος λαμβάνοντες ὡς οὐκ ἔχοντι διδόναι τὴν βουλὴν ἔπειθον, μᾶλλον 8 δ' ἠνάγκαζον, ἐπιστένουσαν οἷς ἐψηφίζοντο, Κάτωνος μὲν οὐ παρόντος, ἐπίτηδες γὰρ αὐτὸν εἰς Κύπρον ἀπεδιοπομπήσαντο, Φαωνίου δ', ὃς ἦν ζηλωτὴς Κάτωνος, ὡς 386 S d οὐδὲν ἐπέραινεν ἀντιλέγων, ἐξαλλομένου διὰ θυρῶν καὶ 21 9 βοῶντος εἰς τὸ πλῆθος. ἀλλὰ προσεῖχεν οὐδείς, τῶν μὲν Πομπήϊον αἰδουμένων καὶ Κράσσον, οἱ δὲ πλεῖστοι, Καίσαρι χαριζόμενοι καὶ πρὸς τὰς ἀπ' ἐκείνου ζῶντες ἐλπίδας, ἡσύχαζον. 25

a. 55 **22.** Τραπόμενος δ' αὖθις ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κελτικῇ

1 Plut. Pomp. 51, 1–5. Crass. 14, 6. 7. Cat. min. 41, 1. Suet. Caes. 24, 1. Vell. 2, 46, 1. 2. App. b. c. 2, 17, 61–63. Zon. 10, 6, p. 355, 28 || **20** cf. Cass. Dio 39, 34, 1. 35, 5 || **26** Caes. b. G. 4, 1–15. Liv. per. 105. Flor. 1, 45, 14. Oros. 6, 8, 23. Cass. Dio 39, 47, 1–48, 3. App. Celt. 1, 12. 18. – Plut. Cat. min. 51, 1. 2. Crass. 37 (comp. 4), 2. 3. Suet. Caes. 24, 3

[**L²ABDHPQ**] **1** *καὶ γὰρ*] *Καῖσαρ δ'* Sint. || **4** *περὶ ἐκεῖνον* **Q** *ἐκεῖνον* et **P** || **5** *διαφθείραντες* **L²** || **8** *τε καὶ* **P**: *τε* **L²HQABD** || **9** *σαρδῶνος* **P** || **10** *ῥαβδούχους*] *ῥάβδους* Pomp. 51, 4. App. 62 || **13** *μὲν*] *τε* **P** || **21** *ἐξαλομένου* Cor. || **24** *χαρίζοντες* **P** | *ἀπ'* om. **Q**

δυνάμεις, πολὺν καταλαμβάνει πόλεμον ἐν τῇ χώρᾳ, δύο a. 55
Γερμανικῶν ἐθνῶν μεγάλων ἐπὶ κατακτήσει γῆς ἄρτι τὸν
Ῥῆνον διαβεβηκότων· Οὐσίπας καλοῦσι τοὺς ἑτέρους, τοὺς
δὲ Τεντερίτας. περὶ δὲ τῆς πρὸς τούτους γενομένης μάχης ὁ 2
319 Z[1] μὲν Καῖσαρ ἐν ταῖς ἐφημερίσι (b. G. 4, 11–13) γέγραφεν, ὡς e
6 οἱ βάρβαροι διαπρεσβευόμενοι πρὸς αὐτὸν ἐν σπονδαῖς
ἐπιθοῖντο καθ' ὁδόν, καὶ διὰ τοῦτο τρέψαιντο τοὺς αὐτοῦ
πεντακισχιλίους ὄντας ἱππεῖς ὀκτακοσίοις τοῖς ἐκείνων,
μὴ προσδοκῶντας· εἶτα πέμψειαν ἑτέρους πρὸς αὐτὸν αὖθις 3
10 ἐξαπατῶντας, οὓς κατασχὼν ἐπαγάγοι τοῖς βαρβάροις τὸ
στράτευμα, τὴν πρὸς οὕτως ἀπίστους καὶ παρασπόνδους
πίστιν εὐήθειαν ἡγούμενος. Τανύσιος δὲ λέγει (HRR II 50) 4
Κάτωνα, τῆς βουλῆς ἐπὶ τῇ νίκῃ ψηφιζομένης ἑορτὰς καὶ
θυσίας, ἀποφήνασθαι γνώμην, ὡς ἐκδοτέον ἐστὶ τὸν
15 Καίσαρα τοῖς βαρβάροις, ἀφοσιουμένους τὸ παρασπόνδημα
ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τὴν ἀρὰν εἰς τὸν αἴτιον τρέποντας. f
τῶν δὲ διαβάντων αἱ μὲν κατακοπεῖσαι τεσσαράκοντα 5
μυριάδες ἦσαν, ὀλίγους δὲ τοὺς ἀποπεράσαντας αὖθις
ὑπεδέξαντο Σούγαμβροι, Γερμανικὸν ἔθνος.
20 Καὶ ταύτην λαβὼν αἰτίαν ἐπ' αὐτοὺς ὁ Καῖσαρ, ἄλλως 6
δὲ ⟨καὶ⟩ δόξης ἐφιέμενος [καὶ] τοῦ πρῶτος ἀνθρώπων
στρατῷ διαβῆναι, τὸν Ῥῆνον ἐγεφύρου, πλάτος τε πολὺν
ὄντα καὶ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου μάλιστα πλημμυροῦντα

20 Caes. b. G. 4, 16–19. Liv. per. 105. Suet. Caes. 25, 2. Flor. 1, 45, 14. 15. Oros. 6, 9, 1. Cass. Dio 39, 48, 3–5. App. Celt. 1, 13. Zon. 10, 6, p. 356, 2

[L² ABDHPQ] **1** χώρᾳ] πόλει **P** || **3** Οὐσίπας Xy.: οὓς ἴπας (vel ἴπας) **L² H² Q ABD** οὓς εἴπας **P** οὓς εἰπὰς **H¹** Οὐσίπων Strab. 7, 292 *Usipi* Tac. ann. 13, 55, 2, hist. 4, 37, 3. Agric. 28. 32. Germ. 32. Martial. 6, 60, 3; *Usipetes* Caes. Flor. 2, 30, 23. Oros. 6, 21, 15. Tac. ann. 1, 51, 2; Οὐσιπέται Cass. Dio et App. || **4** Τεντερίτας] *Tenctheri* vel *Thencteri* Caes. Tac. Flor. Oros. Ταγχρέαι vel Ταγχαρέαι App. *Cenchrei* vel *Chencharei* Liv. per. 140; Οὐσιπ⟨ετ⟩ας ... Τεντέρ[ιτ]ας Zie. || **6** ἐνσπόνδοις Anon. || **9** αὖθις πρὸς αὐτὸν ἑτέρους **C** || **10** ἐξαπατῶντες Li. || **12** εὐήθειαν ἡγούμενος] *summae dementiae esse iudicabat* Caes. 13, 2 || **13. 14** ἑορτὰς καὶ σπονδὰς καὶ θυσίας **HABD**; latetne πομπάς? || **15** ἀφοσιουμένοις **P** || **20** ἐπ'] πρὸς **L²** || **21** καὶ¹ add. Zie. | καὶ² del. Sch., qui et ἐκ τοῦ | πρώτως **L²** || **22** τὲ] δὲ **P** || **23** χρόνου Zie.: πόρου

a.55 καὶ τραχὺν καὶ ῥοώδη, καὶ τοῖς καταφερομένοις στελέχεσι
καὶ ξύλοις πληγὰς καὶ σπαραγμοὺς ἐνδιδόντα κατὰ τῶν
719 7 ἐρειδόντων τὴν γέφυραν. ἀλλὰ ταῦτα προβόλοις ξύλων 387 S
μεγάλων διὰ τοῦ πόρου καταπεπηγότων ἀναδεχόμενος,
καὶ χαλινώσας τὸ προσπῖπτον ῥεῦμα τῷ ζεύγματι, πί- 320 Z[1]
στεως πάσης θέαμα κρεῖττον ἐπεδείξατο τὴν γέφυραν 5
ἡμέραις δέκα συντελεσθεῖσαν.

23. Περαιώσας δὲ τὴν δύναμιν, οὐδενὸς ὑπαντῆσαι
τολμήσαντος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡγεμονικωτάτων τοῦ Γερ-
μανικοῦ Σουήβων εἰς βαθεῖς καὶ ὑλώδεις αὐλῶνας 10
ἀνασκευασαμένων, πυρπολήσας μὲν τὴν τῶν πολεμίων,
θαρρύνας δὲ τοὺς ἀεὶ τὰ Ῥωμαίων ἀσπαζομένους,
ἀνεχώρησεν αὖθις εἰς τὴν Γαλατίαν, εἴκοσι δυεῖν δεούσας
ἡμέρας ἐν τῇ Γερμανικῇ διατετριφώς.

b 2 Ἡ δ' ἐπὶ τοὺς Βρεττανοὺς στρατεία τὴν μὲν τόλμαν 15
εἶχεν ὀνομαστήν· πρῶτος γὰρ εἰς τὸν ἑσπέριον Ὠκεανὸν
ἐπέβη στόλῳ, καὶ διὰ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης στρατὸν
3 ἐπὶ πόλεμον κομίζων ἔπλευσε· καὶ νῆσον ἀπιστουμένην
ὑπὸ μεγέθους, καὶ πολλὴν ἔριν παμπόλλοις συγγραφεῦσι
παρασχοῦσαν, ὡς ὄνομα καὶ λόγος οὐ γενομένης οὐδ' 20
οὔσης πέπλασται, κατασχεῖν ἐπιθέμενος, προήγαγεν ἔξω
a.55.54 4 τῆς οἰκουμένης τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. δὶς δὲ διαπλεύ-
σας εἰς τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἀντιπέρας Γαλατίας, καὶ μάχαις
πολλαῖς κακώσας τοὺς πολεμίους μᾶλλον ἢ τοὺς ἰδίους

15 cf. c. 16, 5–7. Caes. b. G. 4, 20–36. 5, 5–23. Cic. ad Att. 4, 15, 10. 18, 5. ad fam. 7, 6, 2. 7, 1. 17, 3. Liv. per. 105. Vell. 2, 46, 1. 47, 1. Suet. Caes. 25, 2. 47. Tac. Agr. 13. Val. Max. 3, 2, 23 vir. ill. 78, 4. Lucan. 2, 571. Flor. 1, 45, 16–19. Eutrop. 6, 17, 3. Oros. 6, 9, 2. 4–9. Sen. ad Marc. de cons. 14, 3. Plut. Crass. 37 (comp. 4), 2. Diod. 5, 21, 2. 22, 1. Strab. 4, 199. 200. App. Celt. 1, 13. 19. Cass. Dio 39, 50–52. 40, 1–4. Polyaen. 8, 23, 5. Ath. 6, 273 b

[L² ABDHPQ] **2** ἐνδιδόντα] ἐντείνοντα Sol. || **5** γαληνώσας L²PH || **8** ὑπαντιάσαι L²H || **12** ἀσπαζομένους ⟨Οὐβίους⟩ Emp. || **13** δυοῖν C || **15** βρετανοὺς L² et H, in quo τ s. s. m. 1 || **16** ὀνομαστήν] θαυμαστήν Zie. || **17** ἐνέβη Rei., sed Diod. 14, 84, 1 cft. Sint. | ἀτλαντικῆς PHD et mg. L²: ἀντλατικῆς AB ἀτλαντίδος Q et L² in textu || **21** προσήγαγεν L²

ὠφελήσας (οὐδὲν γὰρ ὅ τι καὶ λαβεῖν ἦν ἄξιον ἀπ' ἀν- c a.54
321 Z[1] θρώπων κακοβίων καὶ πενήτων), οὐχ οἷον ἐβούλετο τῷ
πολέμῳ τέλος ἐπέθηκεν, ἀλλ' ὁμήρους λαβὼν παρὰ τοῦ
βασιλέως καὶ ταξάμενος φόρους, ἀπῆρεν ἐκ τῆς νήσου.
5 Καὶ καταλαμβάνει γράμματα μέλλοντα διαπλεῖν [πρὸς] 5
αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ φίλων, δηλοῦντα τὴν τῆς θυ-
γατρὸς αὐτοῦ τελευτήν· τελευτᾷ δὲ τίκτουσα παρὰ
Πομπηΐῳ. καὶ μέγα μὲν αὐτὸν ἔσχε Πομπήϊον, μέγα δὲ 6
Καίσαρα πένθος, οἱ δὲ φίλοι συνεταράχθησαν, ὡς τῆς
10 ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ τἆλλα νοσοῦσαν τὴν πολιτείαν
388 S φυλαττούσης οἰκειότητος λελυμένης· καὶ γὰρ ⟨καὶ⟩ τὸ
βρέφος εὐθὺς οὐ πολλὰς ἡμέρας μετὰ τὴν μητέρα διαζῆσαν d
ἐτελεύτησε. τὴν μὲν οὖν Ἰουλίαν βίᾳ τῶν δημάρχων ἀρά- 7
μενον τὸ πλῆθος εἰς τὸ Ἄρειον ἤνεγκε πεδίον, κἀκεῖ κη-
15 δευθεῖσα κεῖται.

24. Τοῦ δὲ Καίσαρος μεγάλην ἤδη τὴν δύναμιν οὖσαν a.54/53
εἰς πολλὰ κατ' ἀνάγκην χειμάδια διελόντος, αὐτοῦ δὲ
πρὸς τὴν Ἰταλίαν ὥσπερ εἰώθει τραπομένου, πάντα μὲν
αὖθις ἀνερρήγνυντο τὰ τῶν Γαλατῶν, καὶ στρατοὶ μεγάλοι
20 περιϊόντες ἐξέκοπτον τὰ χειμάδια καὶ προσεμάχοντο τοῖς
χαρακώμασι τῶν Ῥωμαίων· οἱ δὲ πλεῖστοι καὶ κράτιστοι 2
τῶν ἀποστάντων μετ' Ἀμβιόριγος Κότταν μὲν αὐτῷ
στρατοπέδῳ καὶ Τιτύριον διέφθειραν, τὸ δ' ὑπὸ Κικέρωνι 3

5 Plut. Pomp. 53, 5. App. b. c. 2, 19, 68. Cass. Dio 39, 64. Cic. fam. 7, 9, 1. ad Qu. fr. 3, 1, 17. 25. Liv. per. 106. Vell. 2, 47, 2. Flor. 2, 13, 13. Lucan. 5, 474. 9, 1049. Sen. Marc. cons. 14, 3. Tac. ann. 3, 6, 2. Suet. Caes. 26, 1. Serv. Aen. 6, 830. Zon. 10, 6, p. 356, 3 || **16** Caes. b. G. 5, 24. 26–54. Cic. ad Q. fr. 3, 6 (8), 2. Liv. per. 106. Suet. Caes. 25, 2. 67, 2. Flor. 1, 45, 7. 8. Eutrop. 6, 17, 3. Oros. 6, 10, 1–9. Cass. Dio 40, 4–11. App. b. c. 2, 150, 630. Polyaen. 8, 23, 6. 23

[**L[2] ABDHPQ**] **1** γὰρ ⟨ἔλαβεν⟩ Rei., contra ἦν subaudiendum esse censet Sch. | ἀπ'] ἐπ' **L[2]** || **4** ἀπῆλθεν **L[2]** || **5** μέλλων **P** | πρὸς del. Zie. l. c. 296 || **6** τῆς om. C, s. s. **H** || **9** ⟨καὶ⟩ Καίσαρα Rei. Cor. || **11** φυλασσούσης **L[2]** | καὶ add. Zie. || **13** οὖν om. **PL[2]** || **19** ἀνερρήγνυντο **P** || **20** περιόντες, sed ι s. s., **L[2]H** || **21** τῶν] τοῖς **L[2]** || **22** Ἀμβιόριγος Anon.: ἀβριόριγος **P** ἀβριόρηγος cet. || **23** Τιτύριον Sint.: τηγύριον vel τιγύριον codd. Τιτούριον Anon. | Κικέρωνι ⟨Κοΐντῳ⟩ Zie.

a.54/3 e *τάγμα μυριάσιν ἓξ περισχόντες ἐπολιόρκουν, καὶ μικρὸν ἀπέλιπον ᾑρηκέναι κατὰ κράτος, συντετρωμένων ἁπάντων* 322 Z¹
4 *καὶ παρὰ δύναμιν ὑπὸ προθυμίας ἀμυνομένων. ὡς δ' ἠγγέλθη ταῦτα τῷ Καίσαρι μακρὰν ὄντι, ταχέως ἐπιστρέψας καὶ συναγαγὼν ἑπτακισχιλίους τοὺς σύμπαντας, ἠπείγετο* 5
5 *τὸν Κικέρωνα τῆς πολιορκίας ἐξαιρησόμενος. τοὺς δὲ πολιορκοῦντας οὐκ ἔλαθεν, ἀλλ' ἀπήντων ὡς ἀναρπασό-*
6 *μενοι, τῆς ὀλιγότητος καταφρονήσαντες. κἀκεῖνος ἐξαπατῶν ὑπέφευγεν ἀεί, καὶ χωρία λαβὼν ἐπιτηδείως ἔχοντα πρὸς πολλοὺς μαχομένῳ μετ' ὀλίγων, φράγνυται* 10
f *στρατόπεδον, καὶ μάχης ἔσχε τοὺς ἑαυτοῦ πάσης, ἀναγαγεῖν δὲ τὸν χάρακα καὶ τὰς πύλας ἀποικοδομεῖν ὡς*
7 *δεδοικότας ἠνάγκαζε, καταφρονηθῆναι στρατηγῶν, μέχρι οὗ σποράδην ὑπὸ θράσους προσβάλλοντας ἐπεξελθὼν ἐτρέψατο, καὶ πολλοὺς αὐτῶν διέφθειρε.* 15

25. *Τοῦτο τὰς πολλὰς ἀποστάσεις τῶν ἐνταῦθα Γαλατῶν κατεστόρεσε, καὶ τοῦ χειμῶνος αὐτὸς ἐπιφοιτῶν τε*
2 *πανταχόσε καὶ προσέχων ὀξέως τοῖς νεωτερισμοῖς. καὶ γὰρ* 389 S
ἧκεν ἐξ Ἰταλίας ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων αὐτῷ τρία τάγματα,
720 *Πομπηΐου μὲν ἐκ τῶν ὑφ' αὐτὸν δύο χρήσαντος, ἓν δὲ* 20
νεοσύλλεκτον ἐκ τῆς περὶ Πάδον Γαλατίας.

a.53/2 3 *Πόρρω δὲ τούτων αἱ πάλαι καταβεβλημέναι κρύφα καὶ νεμόμεναι διὰ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν ἐν τοῖς μαχιμωτάτοις γένεσιν ἀρχαὶ τοῦ μεγίστου καὶ κινδυνω-* 323 Z¹
δεστάτου τῶν ἐκεῖ πολέμων ἀνεφαίνοντο, ῥωσθεῖσαι πολλῇ 25
μὲν ἡλικίᾳ καὶ πανταχόθεν <*ἐν*> *ὅπλοις ἀθροισθείσῃ,*

18 Caes. b. G. 6, 1. 32, 5. Plut. Pomp. 52, 4 || **22** c. 25, 3–27, 10 Caes. b. G. 7. Liv. per. 107. 108. Vell. 2, 47, 1. Cass. Dio 40, 33–43. Diod. 4, 19, 2. Strab. 4, 191. Suet. Caes. 25, 2. Flor. 1, 45, 20–26. Oros. 6, 11, 1–11. Polyaen. 8, 23, 9–11

[L² **ABDHPQ**] **2** *ὑπέλιπον* **PQ** | *ᾑρημέναι* **P** || **3** *ἠγγέλθη* **PC**: *ἠγγέλη* || **4** *μακρὰν ἀπόντι* Herw. || **10** *ὀλίγον* **P** || **11** *πάσης ἐπέσχε τοὺς ἑαυτοῦ μάχης* **P** || **12** *ἀνοικοδομεῖν*: em. Schweighäuser; *obstrui* Caes. 50, 5. Oros. 6, 10, 8; cf. et c. 49, 6 || **14** *οὗ*] *οὖν* **L²** | *βάλλοντας* **L²** *προσβαλόντας* Sch. | *ἐξεπελθὼν* **P** || **16** *τοῦτό* <*τε*> Zie. || **17** *αὐτὸς τοῦ χειμῶνος* <*λήγοντος*> Zie. || **20** *αὐτὸν* **PHABD**: *αὐτῷ* **L²** *αὐτῶν* **M** *ἑαυτῷ* **C** || **26** *ἐν* add. Kronenberg cl. p. 284, 24. Pomp. 70, 5. Artax. 8, 4

μεγάλοις δὲ πλούτοις εἰς ταὐτὸ συνενεχθεῖσιν, ἰσχυραῖς α. 53/2
δὲ πόλεσι, δυσεμβόλοις δὲ χώραις. τότε δὲ καὶ χειμῶ- 4
νος ὥρᾳ πάγοι ποταμῶν, καὶ νιφετοῖς ἀποκεκρυμμένοι
δρυμοί, καὶ πεδία χειμάρροις ἐπιλελιμνασμένα, καὶ πῇ
5 μὲν ἀτέκμαρτοι βάθει χιόνος ἀτραποί, πῇ δὲ δι' ἑλῶν καὶ b
ῥευμάτων παρατρεπομένων ἀσάφεια πολλὴ τῆς πορείας,
παντάπασιν ἐδόκουν ἀνεπιχείρητα Καίσαρι τὰ τῶν ἀφ-
ισταμένων ποιεῖν. ἀφειστήκει μὲν οὖν πολλὰ φῦλα, πρό- 5
σχημα δ' ἦσαν Ἀρβέρνοι καὶ Καρνουτῖνοι, τὸ δὲ σύμπαν
10 αἱρεθεὶς κράτος εἶχε τοῦ πολέμου Οὐεργεντόριξ, οὗ τὸν
πατέρα Γαλάται τυραννίδα δοκοῦντα πράττειν ἀπέκτειναν.

26. Οὗτος οὖν εἰς πολλὰ διελὼν τὴν δύναμιν μέρη,
καὶ πολλοὺς ἐπιστήσας ἡγεμόνας, ᾠκειοῦτο τὴν πέριξ
ἅπασαν ἄχρι τῶν πρὸς τὸν Ἄραρα κεκλιμένων, διανοού-
15 μενος, ἤδη τῶν ἐν Ῥώμῃ συνισταμένων ἐπὶ Καίσαρα,
σύμπασαν ἐγείρειν τῷ πολέμῳ Γαλατίαν. ὅπερ εἰ μικρὸν 2 c
ὕστερον ἔπραξε, Καίσαρος εἰς τὸν ἐμφύλιον ἐμπεσόντος
πόλεμον, οὐκ ἂν ἐλαφρότεροι τῶν Κιμβρικῶν ἐκείνων
φόβοι τὴν Ἰταλίαν κατέσχον. νυνὶ δ' ὁ πᾶσι μὲν ἄριστα 3
20 χρῆσθαι [δοκῶν] τοῖς πρὸς πόλεμον, μάλιστα δὲ καιρῷ
324 Z¹ πεφυκὼς Καῖσαρ ἅμα τῷ πυθέσθαι τὴν ἀπόστασιν ἄρας α. 52
ἐχώρει, αὐταῖς ταῖς ὁδοῖς ἃς διῆλθε καὶ βίᾳ καὶ τάχει
390 S τῆς πορείας διὰ τοσούτου χειμῶνος ἐπιδειξάμενος τοῖς
βαρβάροις, ὡς ἄμαχος αὐτοῖς καὶ ἀήττητος ἔπεισι στρα-
25 τός. ὅπου γὰρ ἄγγελον ἢ γραμματοφόρον διαδῦναι τῶν 4
παρ' αὐτοῦ χρόνῳ πολλῷ ἦν ἄπιστον, ἐνταῦθα μετὰ

[**L² A B D H P Q**] **2** *καὶ* om. **L²** || **3** *πάγοις*: em. Sol. || **4.5** *ἐπιλελιμνασμένα — χιόνος* om. **P** || **6** *ἀσαφείαι πολλῆι*: em. Br. || **9** *ἀρβέννοι*: em. Cor. || **10** *οὐεργοντόριξ* **P** *οὐεργεντόρηξ* **C** *Οὐεργετόριξ* Polyaen. 8, 23, 9. *Οὐερκιγγετόριξ* Strab. et Cass. Dio 40, 33, 1. 39, 1. 40, 1. 43, 19, 4. *Οὐεργεγγετόριξ* Plutarchum scripsisse censet Boissevain || **13** *τὴν*] *τὰ* **L²** || **14** *Ἄραρα* Cor. cl. p. 274, 6. mor. 1151 b (de fluv. 6): *ἀδρίαν* **H Q L² A B D** *ἀνδρίαν* **P** *Ἄραριν* Guar. Mu. Am. Anon. || **15** *ἐπὶ*] *πρὸς* **C** || **20** *δοκῶν* del. Rei. | *καὶ καιρῷ* **C** || **22** *ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς*: trp. Zie. (*ταῖς ὁδ. αὐτ.* Emp.) || **23** *χειμῶνος*] *τάχους* **L²** || **25.26** *τῶν παρ'* **A B D H²**: *τὸν παρ'* **C** *παρ'* **P H¹ L² M** ||
26 *χρόνοις πολλοῖς* Emp. *χρόνων πολλῶν* Sint.

a.52 d πάσης ἑωρᾶτο τῆς στρατιᾶς ἅμα χώρας λυμαινόμενος
αὐτῶν καὶ ἐκκόπτων τὰ χωρία, καταστρεφόμενος πόλεις,
5 ἀναλαμβάνων τοὺς μετατιθεμένους, μέχρι καὶ τὸ τῶν
Ἐδούων ἔθνος ἐξεπολεμώθη πρὸς αὐτόν, οἳ τὸν ἄλλον
χρόνον ἀδελφοὺς ἀναγορεύοντες αὐτοὺς Ῥωμαίων καὶ 5
τιμώμενοι διαπρεπῶς, τότε δὲ τοῖς ἀποστάταις προσγενό-
μενοι, πολλὴν τῇ Καίσαρος στρατιᾷ παρέστησαν ἀθυ-
6 μίαν. διόπερ καὶ κινήσας ἐκεῖθεν ὑπερέβαλε τὰ Λιγγο-
νικά, βουλόμενος ἅψασθαι τῆς Σηκουανῶν, φίλων ὄντων
καὶ προκειμένων τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν ἄλλην Γαλατίαν. 10
e 7 ἐνταῦθα δ' αὐτῷ τῶν πολεμίων ἐπιπεσόντων καὶ περι-
σχόντων μυριάσι πολλαῖς, ὁρμήσας διαγωνίσασθαι τοῖς
μὲν ὅλοις καταπολεμῶν ἐκράτησε, χρόνῳ πολλῷ καὶ
8 φόνῳ καταβιασάμενος τοὺς βαρβάρους· ἔδοξε δὲ κατ'
ἀρχάς τι καὶ σφαλῆναι, καὶ δεικνύουσιν Ἀρβέρνοι ξιφίδιον 15
πρὸς ἱερῷ κρεμάμενον, ὡς δὴ Καίσαρος λάφυρον· ὃ
θεασάμενος αὐτὸς ὕστερον ἐμειδίασε, καὶ τῶν φίλων 325 Z[1]
καθελεῖν κελευόντων οὐκ εἴασεν, ἱερὸν ἡγούμενος.

27. Οὐ μὴν ἀλλὰ τότε τῶν διαφυγόντων οἱ πλεῖστοι
2 μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς πόλιν Ἀλησίαν συνέφυγον. καὶ 20
πολιορκοῦντι ταύτην Καίσαρι, δοκοῦσαν ἀνάλωτον εἶναι
μεγέθει τε τειχῶν καὶ πλήθει τῶν ἀπομαχομένων ἐπι-
f 3 πίπτει παντὸς λόγου μείζων κίνδυνος ἔξωθεν. ὃ γὰρ ἦν
ἐν Γαλατίᾳ κράτιστον, ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἀθροισθὲν ἐν
4 ὅπλοις ἧκον ἐπὶ τὴν Ἀλησίαν, τριάκοντα μυριάδες· αἱ δ' ἐν 25
αὐτῇ τῶν μαχομένων οὐκ ἐλάττονες ἦσαν ἑπτακαίδεκα
μυριάδων, ὥστ' ἐν μέσῳ πολέμου τοσούτου τὸν Καίσαρα

15 cf. Serv. Aen. 11, 743

[L²ABDHPQ] 1 χώρας del. Cast. τὰς χώρας Zie. || 3 μέχρι οὗ Zie. || 4 αἰδούων Q || 5 ἀναγορεύονται P ἀναγορεύσαντες L² || 7 περιέστησαν: em. Zie. || 8 καὶ del. Cor. | ὑπερέβαλλε HL²A || 9 σικονάνων: em. Rei. || 12.13 πολλαῖς — μὲν om. P || 13 ὅλοις Rei.: ἄλλοις codd. τῶν μὲν ἄλλων Mu. | ἔπειτα πολεμῶν P || 14 φόνῳ Rei.: φόβωι || 15 ἀρουβηνοὶ: em. Anon. Cor. || 19 τῶν] τούτων P || 19.20 οἱ — συνέφυγον om. P || 20 Ἀλησίαν et Strab. Diod. 4, 19, 1. 5, 24, 2 Ἀλεσίαν Cass. Dio 40, 39, 3 Ἀλαισίαν Polyaen. 8, 23, 11 | διέφυγον L² || 21 πολιορκούντων P || 24 ἐν² om. L²

391 S κατειλημμένον καὶ πολιορκούμενον ἀναγκασθῆναι διττὰ a. 52
τείχη προβαλέσθαι, τὸ μὲν πρὸς τὴν πόλιν, τὸ δ' ἀπὸ 721
τῶν ἐπεληλυθότων, ὡς εἰ συνέλθοιεν αἱ δυνάμεις, κομιδῇ
διαπεπραγμένων τῶν καθ' αὐτόν. διὰ πολλὰ μὲν οὖν 5
5 εἰκότως ὁ πρὸς Ἀλησίᾳ κίνδυνος ἔσχε δόξαν, ὡς ἔργα
τόλμης καὶ δεινότητος οἷα τῶν ἄλλων ἀγώνων οὐδεὶς
παρασχόμενος· μάλιστα δ' ἄν τις θαυμάσειε τὸ λαθεῖν
τοὺς ἐν τῇ πόλει Καίσαρα τοσαύταις μυριάσι ταῖς ἔξω
συμβαλόντα καὶ περιγενόμενον, μᾶλλον δὲ καὶ τῶν Ῥω-
10 μαίων τοὺς τὸ πρὸς τῇ πόλει τεῖχος φυλάττοντας. οὐ γὰρ 6
πρότερον ᾔσθοντο τὴν νίκην, ἢ κλαυθμὸν ἐκ τῆς Ἀλησίας
ἀνδρῶν καὶ κοπετὸν γυναικῶν ἀκουσθῆναι, θεασαμένων
ἄρα κατὰ θάτερα μέρη πολλοὺς μὲν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ b
κεκοσμημένους θυρεούς, πολλοὺς δ' αἵματι πεφυρμένους
15 θώρακας, ἔτι δ' ἐκπώματα καὶ σκηνὰς Γαλατικὰς ὑπὸ
326 Z¹ τῶν Ῥωμαίων εἰς τὸ στρατόπεδον κομιζομένας. οὕτως 7
ὀξέως ἡ τοσαύτη δύναμις ὥσπερ εἴδωλον ἢ ὄνειρον
ἠφάνιστο καὶ διεπεφόρητο, τῶν πλείστων ἐν τῇ μάχῃ
πεσόντων. οἱ δὲ τὴν Ἀλησίαν ἔχοντες, οὐκ ὀλίγα πράγματα 8
20 παρασχόντες ἑαυτοῖς καὶ Καίσαρι, τέλος παρέδοσαν
ἑαυτούς. ὁ δὲ τοῦ σύμπαντος ἡγεμὼν πολέμου Οὐεργεντό- 9
ριξ ἀναλαβὼν τῶν ὅπλων τὰ κάλλιστα καὶ κοσμήσας τὸν
ἵππον, ἐξιππάσατο διὰ τῶν πυλῶν· καὶ κύκλῳ περὶ τὸν 10
Καίσαρα καθεζόμενον ἐλάσας, εἶτ' ἀφαλόμενος τοῦ ἵππου, c
25 τὴν μὲν πανοπλίαν ἀπέρριψεν, αὐτὸς δὲ καθίσας ὑπὸ
πόδας τοῦ Καίσαρος ἡσυχίαν ἦγεν, ἄχρι οὗ παρεδόθη
φρουρησόμενος ἐπὶ τὸν θρίαμβον.

28. Καίσαρι δὲ πάλαι μὲν ἐδέδοκτο καταλύειν Πομ-
πήϊον, ὥσπερ ἀμέλει κἀκείνῳ τοῦτον· Κράσσου γὰρ ἐν
30 Πάρθοις ἀπολωλότος, ὃς ἦν ἔφεδρος ἀμφοῖν, ἀπελείπετο

28 Zon. 10, 7, p. 356, 11

[L² A B D H P Q] **2** προβάλλεσθαι ante ras. **H** || **3** ἐπειληλύθων **P** ἐπηλυθότων **L²** || **5** προαλησίας **P** || **15** σκευὰς Emp. || **16** τῶν om. **L²** || **17** ἢ ὄνειρον ἢ εἴδωλον **P** || **21** Οὐεργεντόριξ] cf. ad p. 283, 10 || **24** ἀφαλόμενος Rei.: ἀφαλλόμενος **Q** ἀφελόμενος cet. || **27** φρουρούμενος **L²** et s. s. **H¹**, del. **H²** || **28** δὲ om. **P** || **30** παρθένοις **P**

τῷ μὲν ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι μεγίστῳ τὸν ὄντα καταλύειν, 392 S
2 *τῷ δ' ἵνα μὴ πάθῃ τοῦτο, προαναιρεῖν ὃν ἐδεδοίκει. τοῦτο*
δὲ Πομπηΐῳ μὲν ἐξ ὀλίγου φοβεῖσθαι παρέστη, τέως
d *ὑπερορῶντι Καίσαρος, ὡς οὐ χαλεπὸν ἔργον, ὃν αὐτὸς*
3 *ηὔξησε, καταλυθῆναι πάλιν ὑπ' αὐτοῦ· Καῖσαρ δ' ἀπ'* 5
ἀρχῆς ὑπόθεσιν ταύτην πεποιημένος, [ἐπὶ] τῶν ἀνταγωνι-
στῶν ὥσπερ ἀθλητὴς ἑαυτὸν ἀποστήσας μακρὰν καὶ τοῖς
Κελτικοῖς ἐγγυμνασάμενος πολέμοις, ἐπήσκησε μὲν τὴν
δύναμιν, ηὔξησε δὲ τὴν δόξαν, ἀπὸ τῶν ἔργων εἰς ἀντίπαλον
4 *ἀρθεῖσ⟨αν⟩ τοῖς Πομπηΐου κατορθώμασι, λαμβάνων* 327 Z[1]
προφάσεις, τὰς μὲν αὐτοῦ Πομπηΐου, τὰς δὲ τῶν καιρῶν 11
ἐνδιδόντων καὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ κακοπολιτείας, δι' ἣν οἱ μὲν
ἀρχὰς μετιόντες ἐν μέσῳ θέμενοι τραπέζας ἐδέκαζον
ἀναισχύντως τὰ πλήθη, κατῄει δ' ὁ δῆμος ἔμμισθος, οὐ
e *ψήφοις ὑπὲρ τοῦ δεδωκότος, ἀλλὰ τόξοις καὶ ξίφεσι καὶ* 15
5 *σφενδόναις ἁμιλλώμενος. αἵματι δὲ καὶ νεκροῖς πολλάκις*
αἰσχύναντες τὸ βῆμα διεκρίθησαν, ἐν ἀναρχίᾳ τὴν πόλιν
ὥσπερ ⟨ναῦν⟩ ἀκυβέρνητον ὑποφερομένην ἀπολιπόντες,
ὥστε τοὺς νοῦν ἔχοντας ἀγαπᾶν, εἰ πρὸς μηδὲν αὐτοῖς
χεῖρον, ἀλλ' ⟨ἢ⟩ μοναρχίαν ἐκ τοσαύτης παραφροσύνης 20
6 *καὶ τοσούτου κλύδωνος ἐκπεσεῖται τὰ πράγματα. πολλοὶ*
δ' ἦσαν οἱ καὶ λέγειν ἐν μέσῳ τολμῶντες ἤδη, πλὴν ὑπὸ
μοναρχίας ἀνήκεστον εἶναι τὴν πολιτείαν, καὶ τὸ φάρμακον
τοῦτο χρῆναι τοῦ πρᾳοτάτου τῶν ἰατρῶν ἀνασχέσθαι
7 *προσφέροντος, ὑποδηλοῦντες ⟨δὴ⟩ τὸν Πομπήϊον. ἐπεὶ δὲ* 25
f *κἀκεῖνος λόγῳ παραιτεῖσθαι καλλωπιζόμενος, ἔργῳ*

5 Plut. Pomp. 51, 1–2 || **11**–p. 287, 4 Zon. 10, 7, p. 356, 16 || **21** Plut. Pomp. 54, 3sqq. et ibi l. l.

[**L[2] ABDHPQ**] **4** *ἔργον* ⟨*ὃν*⟩ Sol. || **6** *ἐπὶ* del. Zie. *ἀπὸ* Rei. | *τὸν ἀνταγωνιστὴν* Vulc. || **9** *ἀπὸ*] *ἐπὶ* Zie. l. c. 298 || **10** *ἀρθεῖσαν* Zie.: *ἀρθεὶς* || **11** *αὐτοῦ*] *ἀπὸ* **P**, unde cave fingas *ἀπ' αὐτοῦ* || **12** *ἐκδιδόντων* **P** || **17** *αἰσχύνοντες* codd. praeter **L[2]** | *ἐν ἀναρχίᾳ* **L[2]**: *ἐναρχίαι* corr. ras. in *ἀναρχίαι* **H** *ἀναρχίαι* **PQ** || **18** *ναῦν* ante *ἀκυβέρνητον* add. Rei., post *ἀκ.* Cor., post *ὑποφερομένην* Cast. (om. et Zon.) | *κακῶς φερομένης* (scil. *τῆς πόλεως*) Zon. || **20** *ἢ* add. Cast. | *τοιαύτης*: em. Emp. || **25** *ὑποδηλοῦντος* (sed s. s. *ε*) **L[2]** | *δὴ* add. Zie. ex Zon.

παντὸς μᾶλλον ἐπέραινεν ἐξ ὧν ἀναδειχθήσοιτο δικτάτωρ, συμφρονήσαντες οἱ περὶ Κάτωνα πείθουσι τὴν γερουσίαν ὕπατον αὐτὸν ἀποδεῖξαι μόνον, ὡς μὴ βιάσαιτο δικτάτωρ γενέσθαι, νομιμωτέρᾳ μοναρχίᾳ παρηγορηθείς. οἱ δὲ καὶ χρόνον ἐπεψηφίσαντο τῶν ἐπαρχιῶν· δύο δ' εἶχεν, Ἰβηρίαν καὶ Λιβύην σύμπασαν, ἃς διῴκει πρεσβευτὰς ἀποστέλλων καὶ στρατεύματα τρέφων, οἷς ἐλάμβανεν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμιείου χίλια τάλαντα καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν.

29. Ἐκ τούτου Καῖσαρ ὑπατείαν ἐμνᾶτο πέμπων καὶ χρόνον ὁμοίως τῶν ἰδίων ἐπαρχιῶν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον Πομπηΐου σιωπῶντος, οἱ περὶ Μάρκελλον καὶ Λέντλον ἠναντιοῦντο, μισοῦντες ἄλλως Καίσαρα καὶ τοῖς ἀναγκαίοις οὐκ ἀναγκαῖα προστιθέντες εἰς ἀτιμίαν αὐτοῦ καὶ προπηλακισμόν. Νεοκωμίτας γὰρ ἔναγχος ὑπὸ Καίσαρος ἐν Γαλατίᾳ κατῳκισμένους ἀφῃροῦντο τῆς πολιτείας, καὶ Μάρκελλος ὑπατεύων ἕνα τῶν ἐκεῖ βουλευτῶν εἰς Ῥώμην ἀφικόμενον ᾐκίσατο ῥάβδοις, ἐπιλέγων ὡς ταῦτα τοῦ μὴ Ῥωμαῖον εἶναι παράσημα προστίθησιν αὐτῷ, καὶ δεικνύειν ἀπιόντα Καίσαρι κελεύει. μετὰ δὲ Μάρκελλον, ἤδη Καίσαρος τὸν Γαλατικὸν πλοῦτον ἀρύεσθαι ῥύδην ἀφεικότος πᾶσι τοῖς πολιτευομένοις, καὶ Κουρίωνα μὲν δημαρχοῦντα πολλῶν ἐλευθερώσαντος δανείων, Παύλῳ δ' ὑπατεύοντι χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα δόντος, ἀφ' ὧν καὶ τὴν

4 Plut. Pomp. 55, 12. Vell. 2, 48, 1. App. b. c. 2, 24, 92. Cass. Dio 40, 44, 2. 56, 2 || **10** Plut. Pomp. 56, 1. 2. Cic. fam. 8, 4, 4. 8, 9. 9, 5. Liv. per. 108. Suet. Caes. 26, 1. App. b. c. 2, 25, 96—99. Cass. Dio 40, 51, 2. 56. 59, 3. Zon. 10, 7, p. 357, 1 || **15** Cic. ad Att. 5, 11, 2. Suet. Caes. 28, 3. App. b. c. 2, 26, 98. Strab. 5, 213 || **22** Plut. Pomp. 58, 1. 2. Cic. ad Att. 6, 3, 4. Val. Max. 9, 1, 6. Vell. 2, 48, 4. Suet. Caes. 27, 1. 29, 1. Lucan. 1, 269. 4, 819. Serv. Aen. 6, 621. App. b. c. 2, 26, 101 sq. Cass. Dio 40, 60, 2—4

[L² **ABDHPQ**] **5** ἀπεψηφίσαντο **P** ἐψηφίσαντο **L²** || **8** ταμείου **P** || **14** προτιθέντες codd. praeter **L²C** || **15** νεοκωμήτας **HL²ABD** νεωκομήτας **PC** νεοκομήτας **M**: em. Steph. || **17** ἐκεῖνον **P** || **18** ἠικίσατο **H¹C**: ἤκιστο **H²** et editt. ἤκιστα **PML²** || **19** περιτίθησιν Cor. || **20** ἀπιόντι **P** | ἐκέλευε: em. Sint. κελεύων Benseler Emp. || **21** ἀρρύεσθαι **L²** | ῥύβδην **P** || **23** ὑπάτωι ὄντι: em. Sint.

a. 50 *βασιλικὴν ἐκεῖνος, ὀνομαστὸν ἀνάθημα, τῇ ἀγορᾷ προσ-*
4 *εκόσμησεν, ἀντὶ τῆς Φουλβίας οἰκοδομηθεῖσαν, οὕτω δὴ*
φοβηθεὶς τὴν σύστασιν ὁ Πομπήϊος ἀναφανδὸν ἤδη δι' 329 Z[1]
ἑαυτοῦ καὶ τῶν φίλων ἔπραττεν ἀποδειχθῆναι διάδοχον
Καίσαρι τῆς ἀρχῆς, καὶ πέμπων ἀπῄτει τοὺς στρατιώτας 5
c *οὓς ἔχρησεν αὐτῷ πρὸς τοὺς Κελτικοὺς ἀγῶνας. ὁ δ'*
ἀποπέμπει, δωρησάμενος ἕκαστον ἄνδρα πεντήκοντα καὶ
5 *διακοσίαις δραχμαῖς. οἱ δὲ τούτους Πομπηΐῳ κομίσαντες*
εἰς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἐπιεικεῖς οὐδὲ χρηστοὺς κατέσπειραν
λόγους ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος, αὐτὸν δὲ Πομπήϊον ἐλπίσι 10
κεναῖς διέφθειραν, ὡς ποθούμενον ὑπὸ τῆς Καίσαρος
στρατιᾶς, καὶ τὰ μὲν ἐνταῦθα διὰ φθόνον πολιτείας
ὑπούλου μόλις ἔχοντα, τῆς δ' ἐκεῖ δυνάμεως ἑτοίμης 394 S
ὑπαρχούσης αὐτῷ, κἂν μόνον ὑπερβάλωσιν εἰς Ἰταλίαν,
εὐθὺς ἐσομένης πρὸς ἐκεῖνον· οὕτως γεγονέναι τὸν 15
Καίσαρα πλήθει στρατειῶν λυπηρὸν αὐτοῖς καὶ φόβῳ
6 *μοναρχίας ὕποπτον. ἐπὶ τούτοις Πομπήϊος ἐχαυνοῦτο, καὶ*
d *παρασκευῆς μὲν ἠμέλει στρατιωτῶν, ὡς μὴ δεδοικώς,*
λόγοις δὲ καὶ γνώμαις κατεπολιτεύετο τῷ δοκεῖν Καίσαρα
7 **** *καταψηφιζόμενος· ὧν ἐκεῖνος οὐδὲν ἐφρόντιζεν,* 20
ἀλλὰ καὶ λέγεταί τινα τῶν ἀφιγμένων παρ' αὐτοῦ ταξι-
άρχων, ἑστῶτα πρὸ τοῦ βουλευτηρίου καὶ πυθόμενον
ὡς οὐ δίδωσιν ἡ γερουσία Καίσαρι χρόνον τῆς ἀρχῆς,
„ἀλλ' αὕτη" φάναι „δώσει", κρούσαντα τῇ χειρὶ τὴν
λαβὴν τῆς μαχαίρας. 25

5 Plut. Pomp. 56, 4. 57, 7. Caes. b. G. 8, 54, 1–3. b. c. 1, 4, 5. 6, 2. App. b. c. 2, 29, 115 sq. Cass. Dio 40, 65, 3 || 17 Plut. Pomp. 57, 8. 9 || 21 Plut. Pomp. 58, 3. App. b. c. 2, 25, 97. Zon. 10, 7, p. 357, 11

[L[2] ABDHPQ] 1 *προσεκόμισεν*: em. D Sol. || 2 *φολβίας* P || 7 *καθ' ἕκαστον* D || 8 *διακοσίας δραγμὰς* P | *δραγμαῖς* L[2] || 9 *κατέσπειρον* P || 12 *φθόνου* e ras. H *φθόρον* Kurtz | *καὶ πολιτείας* codd. praeter PCD, unde *καὶ τὸ τῆς πολ. ὕπουλον* Zie. *ὑπούλου* om. P *καὶ* ⟨*μῖσος*⟩ Cast. || 13 *δὲ* om. ABD || 15 *ἐπομένης* PQA et s. s. L[2] || 16 *στρατιῶν* PHL[2] || 19 *τῷ*] *τὸ* P || 20 lac. stat. Zie. cl. Zon. p. 357, 6: *πανθῆναι τὸν Καίσαρα τῆς ἀρχῆς ψηφιζόμενος* | *καταψηφιζόμενος* PC: *ψηφιζόμενος* cet. || 21 *καὶ* om. L[2] | *ταξιαρχῶν*: em. Sint. || 23 *ἐπιδίδωσιν* Zie. ad l. Pomp., ubi mox *ἐπικρούων* (⟨*πλείω*⟩ *χρόνον* Rei.)

330 Z¹ **30.** Οὐ μὴν ἀλλ' ἥ γε παρὰ Καίσαρος ἀξίωσις τὸ a. 50
πρόσχημα τῆς δικαιολογίας λαμπρὸν εἶχεν· ἠξίου γὰρ
αὐτός τε καταθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ Πομπηΐου ταὐτὸ πρά-
ξαντος ἀμφοτέρους ἰδιώτας γενομένους εὑρίσκεσθαί τι e
5 παρὰ τῶν πολιτῶν ἀγαθόν, ὡς τοὺς αὐτὸν μὲν ἀφαιρου-
μένους, ἐκείνῳ δ' ἣν εἶχε βεβαιοῦντας δύναμιν, ἕτερον
διαβάλλοντας ἕτερον κατασκευάζειν τύραννον. ταῦτα προ- 2
καλούμενος ἐν τῷ δήμῳ Κουρίων ὑπὲρ Καίσαρος ἐκρο-
τεῖτο λαμπρῶς, οἱ δὲ καὶ στεφάνους ἐπ' αὐτὸν ὥσπερ
10 ἀθλητὴν ἀνθοβολοῦντες ἠφίεσαν. Ἀντώνιος δὲ δημαρχῶν 3
Καίσαρος ὑπὲρ τούτων ἐπιστολὴν κομισθεῖσαν εἰς τὸ
πλῆθος ἐξήνεγκε καὶ ἀνέγνω βίᾳ τῶν ὑπάτων. ἐν δὲ τῇ 4
βουλῇ Σκιπίων μὲν ὁ Πομπηΐου πενθερὸς εἰσηγήσατο γνώ-
μην, ἂν ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ μὴ κατάθηται τὰ ὅπλα Καῖσαρ, f
15 ἀποδειχθῆναι πολέμιον αὐτόν. ἐρωτώντων δὲ τῶν ὑπάτων 5
εἰ δοκεῖ Πομπήϊον ἀφεῖναι τοὺς στρατιώτας, καὶ πάλιν εἰ
δοκεῖ Καίσαρα, τῇ μὲν ὀλίγοι παντάπασι, τῇ δὲ πάντες
παρ' ὀλίγους προσέθεντο· τῶν δὲ περὶ Ἀντώνιον πάλιν
ἀξιούντων ἀμφοτέρους τὴν ἀρχὴν ἀφεῖναι, πάντες ὁμαλῶς
395 S προσεχώρησαν. ἀλλ' ἐκβιαζομένου Σκιπίωνος, καὶ Λέντλου 6
21 τοῦ ὑπάτου βοῶντος ὅπλων δεῖν πρὸς ἄνδρα λῃστήν, οὐ
ψήφων, τότε μὲν διελύθησαν καὶ μετεβάλοντο τὰς ἐσθῆ-
τας ἐπὶ πένθει διὰ τὴν στάσιν.

31. Ἐπεὶ δὲ παρὰ Καίσαρος ἧκον ἐπιστολαὶ μετριάζειν a. 49 723
25 δοκοῦντος (ἠξίου γὰρ ἀφεὶς τὰ ἄλλα πάντα τὴν ἐντὸς
331 Z¹ Ἄλπεων καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν μετὰ δυεῖν ταγμάτων αὐτῷ

1 c. 30 Plut. Pomp. 58, 4–10 Ant. 5, 6. 7. Caes. b. G. 8, 52, 4. Cic. Att. 6, 2, 6. 3, 4. fam. 8, 11, 3. App. b. c. 2, 27, 102 — 28, 107. 30, 119 – 31, 123. Cass. Dio 40, 62, 3. 64. Oros. 6, 15, 1. Zon. 10, 7, p. 357, 7 || 13 Zon. 10, 7, p. 357, 15 || 22 Plut. Pomp. 59, 1. Cass. Dio 41, 3, 1

[L² ABDHPQ] 7 καταβαλόντας Rei. (praestet καταβάλλοντας) || 9 ἔνιοι δὲ Zie. || 12 βίᾳ Mu.: διὰ || 13 σκηπίων PL²AB || 17 καίσαρι P | τῶι pro τῆι bis ex corr. P || 20 ἀλλὰ καὶ P | σκηπίωνος PL²AB || 21 δεῖ P || 22 μετέβαλον P || 24 δὲ καὶ C | παρὰ om. P || 26 ἐπαρχίαν post Ἄλπεων add. Zon., Γαλατίαν Zie. | δυοῖν ταγμάτοιν C

a.49 δοθῆναι, μέχρι οὗ τὴν δευτέραν ὑπατείαν μέτεισι), καὶ
Κικέρων ὁ ῥήτωρ, ἄρτι παρὼν ἐκ Κιλικίας καὶ διαλλαγὰς
πράττων, ἐμάλαττε τὸν Πομπήϊον, ὁ δὲ τἆλλα συγχω-
2 ρῶν τοὺς στρατιώτας ἀφῄρει, καὶ Κικέρων μὲν ἔπειθε
τοὺς Καίσαρος φίλους συνενδόντας ἐπὶ ταῖς εἰρημέναις 5
ἐπαρχίαις καὶ στρατιώταις μόνοις ἑξακισχιλίοις ποιεῖσθαι
τὰς διαλύσεις, Πομπηΐου δὲ καμπτομένου καὶ διδόντος,
b οἱ περὶ Λέντλον οὐκ εἴων ὑπατεύοντες, ἀλλὰ καὶ τῆς
βουλῆς Ἀντώνιον καὶ Κουρίωνα προπηλακίσαντες ἐξή-
3 λασαν ἀτίμως, τὴν εὐπρεπεστάτην Καίσαρι τῶν προ- 10
φάσεων αὐτοὶ μηχανησάμενοι καὶ δι' ἧς μάλιστα τοὺς
στρατιώτας παρώξυνεν, ἐπιδεικνύμενος ἄνδρας ἐλλογίμους
καὶ ἄρχοντας ἐπὶ μισθίων ζευγῶν πεφευγότας ἐν ἐσθῆσιν
οἰκετικαῖς· οὕτω γὰρ ἀπὸ Ῥώμης σκευάσαντες ἑαυτοὺς
διὰ φόβον ὑπεξῄεσαν. 15

32. Ἦσαν μὲν οὖν περὶ αὐτὸν οὐ πλείους ἱππέων τρια-
κοσίων καὶ πεντακισχιλίων ὁπλιτῶν· τὸ γὰρ ἄλλο στρά-
τευμα πέραν Ἄλπεων ἀπολελειμμένον ἔμελλον ἄξειν οἱ
2 πεμφθέντες. ὁρῶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὧν ἐνίστατο πραγμάτων
c καὶ τὴν ἔφοδον οὐ πολυχειρίας δεομένην ἐν τῷ παρόντι 20
μᾶλλον ἢ θάμβει τε τόλμης καὶ τάχει καιροῦ καταληπτέαν
οὖσαν (ἐκπλήξειν γὰρ ἀπιστούμενος ῥᾷον ἢ βιάσεσθαι 332 Z¹
3 μετὰ παρασκευῆς ἐπελθών), τοὺς μὲν ἡγεμόνας καὶ τα-
ξιάρχους ἐκέλευσε μαχαίρας ἔχοντας ἄνευ τῶν ἄλλων

8 Plut. Ant. 5, 8. 10. Caes. b. c. 1, 5. 7. Liv. per. 109. Suet. Caes. 31, 1. 33. Lucan. 1, 266 sqq. Oros. 6, 15, 2. Dion. Hal. 8, 87, 7. 8. App. b. c. 2, 33, 131–133. Cass. Dio 41, 3, 2. 4, 1. 45, 27, 2. 46, 11, 2. 4 || 16 Plut. Pomp. 60, 1. 2. Caes. b. c. 1, 7, 8. 8, 1. Cic. ad Att. 8, 9, 4. 9, 18, 2. Suet. Caes. 31, 1. Flor. 2, 13, 18. 19. Eutr. 6, 19, 2. Oros. 6, 15, 3. App. b. c. 2, 34, 136. Cass. Dio 41, 4, 1

[L² A B D H P Q] 1 *μέχρις* L²H²Q | *καὶ* del. Sch. || 2 *ἀντὶ* P || 7 *ἐνδιδόντος* Anon. || 9 *Κουρίωνα*] accuratius *Κάσσιον* tr. pl. nuncupare debebat, sed noli Plutarchum corrigere || 11 *καὶ* supra add. L² || 21 *μᾶλλον δὲ* Sol. || 22 *βιάσασθαι*: em. Steph. || 23 *τα-ξιάρχας* P

396 S ὅπλων κατασχεῖν Ἀρίμινον, τῆς Κελτικῆς μεγάλην πόλιν, *a. 49*
ὡς ἐνδέχεται μάλιστα φεισαμένους φόνου καὶ ταραχῆς,
Ὁρτησίῳ δὲ τὴν δύναμιν παρέδωκεν. αὐτὸς δὲ τὴν μὲν 4
ἡμέραν διῆγεν ἐν φανερῷ, μονομάχοις ἐφεστὼς γυμναζο-
5 μένοις καὶ θεώμενος· μικρὸν δὲ πρὸ ἑσπέρας θεραπεύσας
τὸ σῶμα, καὶ παρελθὼν εἰς τὸν ἀνδρῶνα, καὶ συγγενό-
μενος βραχέα τοῖς παρακεκλημένοις ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἤδη
συσκοτάζοντος ἐξανέστη, [καὶ] τοὺς μὲν ἄλλους φιλο- d
φρονηθεὶς καὶ κελεύσας περιμένειν αὐτὸν ὡς ἐπανελευσό-
10 μενον, ὀλίγοις δὲ τῶν φίλων προείρητο μὴ κατὰ τὸ αὐτὸ
πάντας, ἄλλον δ' ἄλλῃ διώκειν. αὐτὸς δὲ τῶν μισθίων 5
ζευγῶν ἐπιβὰς ἑνός, ἤλαυνεν ἑτέραν τινὰ πρῶτον ὁδόν·
εἶτα πρὸς τὸ Ἀρίμινον ἐπιστρέψας, ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν
διορίζοντα τὴν ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης
15 Ἰταλίας ποταμὸν (Ῥουβίκων καλεῖται), καὶ λογισμὸς
αὐτὸν εἰσῄει, μᾶλλον ἐγγίζοντα τῷ δεινῷ καὶ περιφερό-
μενον τῷ μεγέθει τῶν τολμωμένων, ἔσχετο δρόμου, καὶ 6
τὴν πορείαν ἐπιστήσας, πολλὰ μὲν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ δι- e
333 Z^1 ήνεγκε σιγῇ τὴν γνώμην ἐπ' ἀμφότερα μεταλαμβάνων, καὶ
20 τροπὰς ἔσχεν αὐτῷ τότε ⟨τὸ⟩ βούλευμα πλείστας· πολλὰ 7
δὲ καὶ τῶν φίλων τοῖς παροῦσιν, ὧν ἦν καὶ Πολλίων
Ἀσίνιος, συνδιηπόρησεν, ἀναλογιζόμενος ἡλίκων κακῶν
ἄρξει πᾶσιν ἀνθρώποις ἡ διάβασις, ὅσον τε λόγον αὐτῆς
τοῖς αὖθις ἀπολείψουσι. τέλος δὲ μετὰ θυμοῦ τινος ὥσπερ 8

1 Zon. 10, 7, p. 358, 1 || **3** Plut. Pomp. 60, 3. 4. mor. 206c. App. b. c. 2, 35, 138–140. Suet. Caes. 31. 32. Lucan. 1, 183–227 || **15** Zon. 10, 7, p. 357, 30

[**L^{2}ABDHPQ**] **1** *τῆς Κελτικῆς*] *Ἀρ. πόλιν μεγάλην τῆς Ἰταλίας* Pomp. 60, 1 *πόλιν Ἰταλικὴν* 83 (comp. 3), 6 *ἡ δ' ἐστὶν Ἰταλίας πρώτη* (scil. *πόλις*) *μετὰ τὴν Γαλατίαν* App. 137; cf. et p. 292, 3 sqq. *Ἰταλίας* pro *Κελτικῆς* Cor.; an praestat *Ἀρίμινον* ⟨*ὅμορον*⟩? || **2** *φεισάμενος* **P** || **3** *ὀρτισίωι* **P** || **4** *διήγαγεν* Cor. || **5** *πρὸς ἑσπέραν* **P** et *πρὸς* etiam **D** || **7** *κεκλημένοις* **L^2** || **8** *καὶ* del. Rei. || **10** *προήρητο* **P** || **13** *πρὸς τὸν* **PHC** || **14** *ὁρίζοντα* **L^2** et App. 139 || **15** *ῥουβίων* **L^2** || **16** *αὐτὸς* **P** | *συμπεριφερόμενον* Rei. *περιεφέρετο τῇ γνώμῃ* App. || **17** *ἔσχε τὸν δρόμον* Rei. *ἔστη τοῦ δρόμου* App. || **19** *μεταλαγχάνων* Vulc. *μεταβάλλων* Zie. || **20** *τὸ* add. **L^2** || **21** *πωλλίων* **HBL^2** || **22** *ἀσίννιος* **HMABD**

a. 49 ἀφεὶς ἑαυτὸν ἐκ τοῦ λογισμοῦ πρὸς τὸ μέλλον, καὶ τοῦτο
δὴ τὸ κοινὸν τοῖς εἰς τύχας ἐμβαίνουσιν ἀπόρους καὶ τόλμας
προοίμιον ὑπειπὼν „ἀνερρίφθω κύβος," ὥρμησε πρὸς τὴν
διάβασιν, καὶ δρόμῳ τὸ λοιπὸν ἤδη χρώμενος, εἰσέπεσε
f 9 πρὸ ἡμέρας εἰς τὸ Ἀρίμινον, καὶ κατέσχε. λέγεται δὲ τῇ 5
προτέρᾳ νυκτὶ τῆς διαβάσεως ὄναρ ἰδεῖν ἔκθεσμον· ἐδόκει
γὰρ αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ μητρὶ μείγνυσθαι τὴν ἄρρητον μεῖξιν.

33. Ἐπεὶ δὲ κατελήφθη τὸ Ἀρίμινον, ὥσπερ ἀνεῳγ- 397 S
μένου τοῦ πολέμου πλατείαις πύλαις ἐπὶ πᾶσαν ὁμοῦ
τὴν γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ συγκεχυμένων ἅμα τοῖς ὅροις 10
τῆς ἐπαρχίας τῶν νόμων τῆς πόλεως, οὐκ ἄνδρας ἄν
τις ᾠήθη καὶ γυναῖκας ὥσπερ ἄλλοτε σὺν ἐκπλήξει δια-
724 φοιτᾶν τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ τὰς πόλεις αὐτὰς ἀνισταμένας
2 φυγῇ διαφέρεσθαι δι' ἀλλήλων, τὴν δὲ Ῥώμην ὥσπερ
ὑπὸ ῥευμάτων πιμπλαμένην φυγαῖς τῶν πέριξ δήμων καὶ 15
μεταστάσεσιν, οὔτ' ἄρχοντι πεῖσαι ῥᾳδίαν οὖσαν οὔτε
λόγῳ καθεκτήν, ἐν πολλῷ κλύδωνι καὶ σάλῳ μικρὸν
3 ἀπολιπεῖν αὐτὴν ὑφ' αὑτῆς ἀνατετράφθαι. πάθη γὰρ 334 Z¹
ἀντίπαλα καὶ βίαια κατεῖχε κινήματα πάντα τόπον· οὔτε
γὰρ τὸ χαῖρον ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ τῷ δεδοικότι καὶ 20
λυπουμένῳ κατὰ πολλὰ συμπῖπτον ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ
4 θρασυνόμενον ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος δι' ἐρίδων ἦν, αὐτόν τε
b Πομπήϊον ἐκπεπληγμένον ἄλλος ἀλλαχόθεν ἐτάραττε,
τοῖς μὲν ὡς ηὔξησε Καίσαρα καθ' ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἡγεμο-
νίας εὐθύνας ὑπέχοντα, τῶν δ' ὅτι παρείκοντα καὶ προτει- 25
νόμενον εὐγνώμονας διαλύσεις ἐφῆκε τοῖς περὶ Λέντλον

5 cf. Suet. Caes. 7, 2. Cass. Dio 41, 24, 2. Artemidor. onirocr. 1, 79. Herod. 6, 107. Zon. 10, 7, p. 358, 2. Phot. bibl. p. 396a 40 || 8 Plut. Pomp. 61, 2sqq. Zon. 10, 7, p. 358, 5 || 23 Plut. Pomp. 60, 6–8. App. b. c. 2, 36, 143 – 37, 148. Zon. 10, 7, p. 358, 9

[L² ABDHPQ] 3 ἐπειπὼν C ἀπειπὼν M | ὁ κ. ἀν. App. 140, sed ἀν. κ. et Pomp. 60, 4 et Menand. fg. 59, 4 K.² πᾶς ἀν. κ. mor. prave || 10 τὴν θάλασσαν C || 12 σὺν ἐκπλήξει] διεκπλήξει P || 19. 20 οὐδὲ γὰρ PHCAD || 23 ἐτάραττον Zon. || 24 ὡς] ὧν Bekker | ἡγεμονίας] πολιτείας Zon. || 25 τῶι δὲ P | παρείκοντα] παραχωροῦντα mg. al. m. L² || 26 ἀφῆκε L²

ὑβρίσαι κατηγορούντων. Φαώνιος δ' αὐτὸν ἐκέλευε τῷ a. 49 5
ποδὶ κτυπεῖν τὴν γῆν, ἐπεὶ μεγαληγορῶν ποτε πρὸς τὴν
σύγκλητον οὐδὲν εἴα πολυπραγμονεῖν οὐδὲ φροντίζειν
ἐκείνους τῆς ἐπὶ τὸν πόλεμον παρασκευῆς· αὐτὸς γὰρ
5 ὅταν ἐπίῃ κρούσας τὸ ἔδαφος τῷ ποδὶ στρατευμάτων
ἐμπλήσειν τὴν Ἰταλίαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τότε πλήθει 6
δυνάμεως ὑπερέβαλλεν ὁ Πομπήϊος τὴν Καίσαρος· εἴασε
δ' οὐδεὶς τὸν ἄνδρα χρήσασθαι τοῖς ἑαυτοῦ λογισμοῖς, c
ἀλλ' ὑπ' ἀγγελμάτων πολλῶν καὶ ψευδῶν καὶ φόβων, ὡς
10 ἐφεστῶτος ἤδη τοῦ πολέμου καὶ πάντα κατέχοντος, εἴξας
καὶ συνεκκρουσθεὶς τῇ πάντων φορᾷ ψηφίζεται ταραχὴν
ὁρᾶν καὶ τὴν πόλιν ἐξέλιπε, κελεύσας ἕπεσθαι τὴν
398 S γερουσίαν καὶ μηδένα μένειν τῶν πρὸ τῆς τυραννίδος
ᾑρημένων τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν.
335 Z[1] **34.** Οἱ μὲν οὖν ὕπατοι μηδ' ἃ νόμος ἐστὶ πρὸ ἐξόδου
16 θύσαντες ἔφυγον, ἔφευγον δὲ καὶ τῶν βουλευτῶν οἱ
πλεῖστοι, τρόπον τινὰ δι' ἁρπαγῆς ἀπὸ τῶν ἰδίων ὅ τι
τύχοιεν ὥσπερ ἀλλοτρίων λαμβάνοντες. εἰσὶ δ' οἳ καὶ 2
σφόδρα τὰ Καίσαρος ᾑρημένοι πρότερον ἐξέπεσον ὑπὸ d
20 θάμβους τότε τῶν λογισμῶν, καὶ συμπαρηνέχθησαν οὐδὲν
δεόμενοι τῷ ῥεύματι τῆς φορᾶς ἐκείνης. οἰκτρότατον δὲ 3
τὸ θέαμα τῆς πόλεως ἦν, ἐπιφερομένου τοσούτου χειμῶ-
νος ὥσπερ νεὼς ὑπὸ κυβερνητῶν ἀπαγορευόντων πρὸς τὸ
συντυχὸν ἐκπεσεῖν κομιζομένης. ἀλλὰ καίπερ οὕτως τῆς 4

6 Plut. Pomp. 61, 4—6. Caes. b. c. 1, 33, 2. App. b. c. 2, 37, 148. Cass. Dio 41, 6, 2. Suet. Caes. 75, 1. Zon. 10, 7, p. 358, 11 || **15** Plut. Pomp. 61, 6. Cass. Dio 41, 7—9

[L²ABDHPQ] **1** κατηγορούντων Anon.: κατηγοροῦντες **C** (qui antea οἱ μὲν . . . οἱ δὲ) κατηγοροῦντας cet. | ἐκέλευσεν ἐν τῷ **L²** || **2** κτυπεῖν **PM**: τυπεῖν **C** τύπτειν **HL²ABD** Pomp. 60, 7 κρούειν Pomp. 57, 9 πατάξαι App. 146 || **5** ἀπίῃ **L²** || **7** ὑπερέβαλεν **PQL²** || **9** ἀπαγγελμάτων **P** ὑπ' ἀγαλμάτων **L²** || **11—17** φορᾶι — πλεῖστοι hab. pap. **A** || **14** εἰρημένων **P** || **18. 19** οἱ τὰ καίσαρος σφόδρα **C** οἱ καὶ καίσαρος σφόδρα **M** || **22** τὸ om. **L²** || **23** νηὸς **Q** || **24** νομιζομένης **ABD** ἐωμένης Rei. ἀναγκαζομένης Cor. βιαζομένης Sch. περιορωμένης Zie.

a. 49 *μεταστάσεως οἰκτρᾶς οὔσης, τὴν μὲν φυγὴν οἱ ἄνθρωποι πατρίδα διὰ Πομπήϊον ἡγοῦντο, τὴν δὲ Ῥώμην ὡς Καί-*
5 *σαρος στρατόπεδον ἐξέλιπον· ὅπου καὶ Λαβιηνός, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα φίλος Καίσαρος καὶ πρεσβευτὴς γεγονὼς καὶ συνηγωνισμένος ἐν πᾶσι προθυμότατα τοῖς Κελτικοῖς* 5
e *πολέμοις, τότ' ἐκεῖνον ἀποδρὰς ἀφίκετο πρὸς Πομπήϊον· ἀλλὰ τούτῳ μὲν καὶ τὰ χρήματα καὶ τὰς ἀποσκευὰς*
6 *ἀπέπεμψεν ὁ Καῖσαρ. Δομιτίῳ δ' ἡγουμένῳ σπειρῶν τριάκοντα καὶ κατέχοντι Κορφίνιον ἐπελθὼν παρεστρατοπέδευσεν· ὁ δ' ἀπογνοὺς τὰ καθ' ἑαυτόν, ᾔτησε τὸν* 336 Z[1]
ἰατρὸν οἰκέτην ὄντα φάρμακον, καὶ λαβὼν τὸ δοθὲν ἔπιεν 11
7 *ὡς τεθνηξόμενος. μετ' ὀλίγον δ' ἀκούσας τὸν Καίσαρα θαυμαστῇ τινι φιλανθρωπίᾳ χρῆσθαι πρὸς τοὺς ἑαλωκότας, αὐτὸς αὑτὸν ἀπεθρήνει καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ βου-*
8 *λεύματος ᾐτιᾶτο. τοῦ δ' ἰατροῦ θαρρύναντος αὐτόν, ὡς* 15
f *ὑπνωτικόν, οὐ θανάσιμον πεπωκότα, περιχαρὴς ἀναστὰς ἀπῄει πρὸς Καίσαρα, καὶ λαβὼν δεξιάν, αὖθις*
9 *διεξέπεσε πρὸς Πομπήϊον. ταῦτ' εἰς τὴν Ῥώμην ἀπαγγελλόμενα τοὺς ἀνθρώπους ἡδίους ἐποίει, καί τινες φυ-* 399 S
γόντες ἀνέστρεψαν. 20

35. *Ὁ δὲ Καῖσαρ τήν τε τοῦ Δομιτίου στρατιὰν παρέλαβε, καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσους ἐν ταῖς πόλεσι Πομπηΐῳ*

1—20 Zon. 10, 7, p. 358, 14–30 || **3** Plut. Pomp. 64, 5. Cic. Att. 7, 11, 1. 12, 5. 13a 1. b 3. 16, 2. fam. 14, 14, 2. 16, 12, 4. Lucan. 5, 345. Cass. Dio 41, 4, 2–4 || **8** Caes. b. c. 1, 19–23. Liv. per. 109. Vell. 2, 50, 1. Suet. Caes. 34, 1. Nero 2, 2–3. Sen. de ben. 3, 24. Plin. n. h. 7, 186. Lucan. 2, 478–525. Flor. 2, 13, 19. Oros. 6, 15, 4. App. b. c. 2, 38, 149. 150. Cass. Dio 41, 10, 2–11, 3

[**L**[2]**ABDHPQ**] **1** *μεταβάσεως* **L**[2] (sed s. s. *στ*) **AB** et s. s. **H**[1] || **2** *ὡς πατρίδα αἱρούμενοι διὰ τὸν Πομπήϊον* Zon. | *ἡγοῦντο*] *ἐποιοῦντο* **Q** *ἠροῦντο* videtur legisse Zon. || **3** *ἐξέλειπον* Cor. | *ὅπου*] *ὅτε* Zon. || **4** *φίλος* **L**[2]: *φίλοις* || **6** *ἀφίκετο* (et Zon.)] *ᾤχετο* **L**[2] || **8** *ἔπεμψεν* **Q** | *δομιτίῳ* **HABD**: *δομετίῳ* **PQ** || **10** *καταγνοὺς* **Q** | *καθ' αὑτὸν* **PH** || **15** *θαρρύνοντος* **L**[2] || **15.16** *ὡς ἰατρικὸν οὐ θανάσιμον πεπωκότα ἀλλ' ὡς ὑπνωτικὸν* **Q** || **16**—p. **295, 1** *θανάσιμον—στρατολογον* hab. pap. B || **19** *φευγον* pap. || **21** *δομιτίου* **HABD**: *δομετίου* **PQ**

στρατολογουμένους ἔφθασε καταλαβών. πολὺς δὲ γεγονὼς a.49
ἤδη καὶ φοβερός, ἐπ' αὐτὸν ἤλαυνε Πομπήϊον. ὁ δ' οὐκ 2
ἐδέξατο τὴν ἔφοδον, ἀλλ' εἰς Βρεντέσιον φυγών, τοὺς
μὲν ὑπάτους πρότερον ἔστειλε μετὰ δυνάμεως εἰς Δυρρά-
5 χιον, αὐτὸς δ' ὀλίγον ὕστερον ἐπελθόντος Καίσαρος ἐξ- 725
έπλευσεν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γραφησομένοις τὰ καθ'
ἕκαστον δηλωθήσεται (c. 62, 2–6).

Καίσαρι δὲ βουλομένῳ μὲν εὐθὺς διώκειν ἀπορία νεῶν 3
ἦν, εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἀνέστρεψε, γεγονὼς ἐν ἡμέραις
10 ἑξήκοντα πάσης ἀναιμωτὶ τῆς Ἰταλίας κύριος. ἐπεὶ δὲ 4
337 Z' καὶ τὴν πόλιν εὗρε μᾶλλον ἢ προσεδόκα καθεστῶσαν καὶ
τῶν ἀπὸ βουλῆς ἐν αὐτῇ συχνούς, τούτοις μὲν ἐπιεικῆ
καὶ δημοτικὰ διελέχθη, παρακαλῶν αὐτοὺς [καὶ] πρὸς
Πομπήϊον ἀποστέλλειν ἄνδρας ἐπὶ συμβάσεσι πρεπούσαις·
15 ὑπήκουσε δ' οὐδείς, εἴτε φοβούμενοι Πομπήϊον ἐγκατα- 5
λελειμμένον, εἴτε μὴ νομίζοντες οὕτω Καίσαρα φρονεῖν, b
ἀλλ' εὐπρεπείᾳ λόγων χρῆσθαι.

Τοῦ δὲ δημάρχου Μετέλλου κωλύοντος αὐτὸν ἐκ τῶν 6
ἀποθέτων χρήματα λαμβάνειν καὶ νόμους τινὰς προ-
20 φέροντος, οὐκ ἔφη τὸν αὐτὸν ὅπλων καὶ νόμων καιρὸν
εἶναι· „σὺ δ' εἰ τοῖς πραττομένοις δυσκολαίνεις, νῦν μὲν 7

1 Plut. Pomp. 62, 2–6 et ibi l. l. || **1–15** Zon. 10, 8, p. 359, 1–8 || **9** Plut. Pomp. 63, 4. Cic. fam. 8, 15, 1 || **12** Caes. b. c. 1, 32, 2–33, 3. Cic. Att. 10, 1, 2. 3. fam. 4, 1, 1. p. Deiot. 11. Vell. 2, 50, 1. Suet. Caes. 34, 2. Lucan. 3, 103–112. Cass. Dio 41, 15, 2–4 || **18** Pomp. 62, 1 mor. 206c. Caes. b. c. 1, 14, 1. 33, 3. Cic. Att. 7, 12, 2. 10, 4, 8. 8, 6. fam. 8, 16, 1. App. b. c. 2, 41, 163sq. 138, 577. Cass. Dio 41, 17, 2. Lucan. 3, 114sqq. Petr. sat. 124, 291. Flor. 2, 13, 21. Oros. 6, 15, 5. Zon. 10, 8, p. 359, 8–21

[**L² ABDHPQ**] **1** *καταβαλὼν* **P** *παραλαβὼν* s. s. **L²** | *πολλοῖς* **Q** || **2** *καὶ* om. **Q** | *ἐπ'* e ras., fuit ut vid. *πρὸς* **P** || **3** *βρεντήσιον* codd. praeter **P** || **4** *δουρράχιον* **P** || **5** *ἐπανελθόντος* **Q** || **7** *ἕκαστα* s. s. **L²** || **9** *ἐφ' ἡμέραις* **Q** *ἐφ' ἡμέρας* **P** *ἡμέραις* Zon. || **12** *αὐτῶι* **P** | *τούτους* **P** | *ἐδημηγόρησε πολλὰ καὶ ἐπιεικῆ* Cass. D., unde *ἐπιεικῆ* ⟨*πολλὰ*⟩ Zie. cl. et Cat. min. 26, 4 || **13** *διηλέχθη* **H¹C** et **P**, in quo *ε* s. s. m. 1 *διειλέχθη* **ADH²** | *καὶ²* om. Zon., del. Sch. || **16** *μὴ* om. et *οὐχ* post *νομίζοντες* add. **L²** || **19** *χρημάτων* Zon. | *προσφέροντος* ante ras. **H** et Zon. || **20. 21** *εἶναι καιρόν* Zon. **C**

a. 49 ἐκποδὼν ἄπιθι· παρρησίας γὰρ οὐ δεῖται πόλεμος· ὅταν
δὲ κατάθωμαι τὰ ὅπλα συμβάσεων γενομένων, τότε
8 παριὼν δημαγωγήσεις.“ „καὶ ταῦτ’“ ἔφη „λέγω τῶν
ἐμαυτοῦ δικαίων ὑφιέμενος· ἐμὸς γὰρ εἶ καὶ σὺ καὶ πάν-
9 τες ὅσους εἴληφα τῶν πρὸς ἐμὲ στασιασάντων.“ ταῦτα 5
c πρὸς τὸν Μέτελλον εἰπών, ἐβάδιζε πρὸς τὰς θύρας τοῦ
ταμιείου. μὴ φαινομένων δὲ τῶν κλειδῶν, χαλκεῖς μετα-
10 πεμψάμενος ἐκκόπτειν ἐκέλευεν. αὖθις δ’ ἐνισταμένου τοῦ 400 S
Μετέλλου καί τινων ἐπαινούντων, διατεινάμενος ἠπείλη-
σεν ἀποκτενεῖν αὐτόν, εἰ μὴ παύσαιτο παρενοχλῶν· „καὶ 10
τοῦτ’“ ἔφη „μειράκιον οὐκ ἀγνοεῖς ὅτι μοι δυσκολώτερον
11 ἦν εἰπεῖν ἢ πρᾶξαι.“ οὗτος ὁ λόγος τότε καὶ Μέτελλον 338 Z[1]
ἀπελθεῖν ἐποίησε καταδείσαντα, καὶ τὰ ἄλλα ῥᾳδίως αὐτῷ
καὶ ταχέως ὑπηρετεῖσθαι πρὸς τὸν πόλεμον.

36. Ἐστράτευσε δ’ εἰς Ἰβηρίαν, πρότερον ἐγνωκὼς 15
τοὺς περὶ Ἀφράνιον καὶ Βάρρωνα Πομπηΐου πρεσβευτὰς
d ἐκβαλεῖν, καὶ τὰς ἐκεῖ δυνάμεις καὶ τὰς ἐπαρχίας ὑφ’
αὑτῷ ποιησάμενος, οὕτως ἐπὶ Πομπήϊον ἐλαύνειν, μηδένα
2 κατὰ νώτου τῶν πολεμίων ὑπολιπόμενος. κινδυνεύσας δὲ
καὶ τῷ σώματι πολλάκις κατ’ ἐνέδρας καὶ τῷ στρατῷ 20
μάλιστα διὰ λιμόν, οὐκ ἀνῆκε πρότερον διώκων καὶ προ-
καλούμενος καὶ περιταφρεύων τοὺς ἄνδρας ἢ κύριος βίᾳ
γενέσθαι τῶν στρατοπέδων καὶ τῶν δυνάμεων. οἱ δ’
ἡγεμόνες ᾤχοντο πρὸς Πομπήϊον φεύγοντες.

37. Ἐπανελθόντα δ’ εἰς Ῥώμην Καίσαρα Πείσων μὲν 25
ὁ πενθερὸς παρεκάλει πρὸς Πομπήϊον ἀποστέλλειν ἄνδρας

15 Plut. Pomp. 65, 3. Caes. b. c. 1, 37–87. 2, 17–21. Liv. per. 110. Vell. 2, 50, 2sq. Lucan. 4, 1–401. Suet. Caes. 34, 2. 75, 2. Flor. 2, 13, 26–29. Eutr. 6, 20, 2. Oros. 6, 15, 6. App. b. c. 2, 42, 167 – 43, 174. Cass. Dio 41, 20–23. Zon. 10, 8, p. 359, 22–24 || **25** Cass. Dio 41, 16, 4

[**L² ABDHPQ**] **2** συμβάσεως γενομένης **Q** || **3** λέγων **PML²** et ante ras. **H** || **4** ἑαυτοῦ Zon. | καὶ¹ om. **L²** || **6** τὸν om. **Q** || **8** ἀν-ισταμένου **P** || **9** διατεινόμενος **L²** || **11** οὐκ om. **C** Zon. || **15** ἐστρά-τευσε **C** Zon.: ἐστράτευε || **16** βάρωνα **L²C** μάρωνα **M** || **17. 18** ἐπ’ αὐτῷ **Q** ὑφ’ ἑαυτὸν Zon. || **19** ὑπολιπόμενος s. s. **L²** et Rei.: ὑπο-λειπόμενος || **20** τῷ¹ om. **L²** | πολλὰ **Q** || **23** στρατευμάτων **PQ**

ὑπὲρ διαλύσεως, Ἰσαυρικὸς δὲ Καίσαρι χαριζόμενος ἀντεῖ-
πεν. αἱρεθεὶς δὲ δικτάτωρ ὑπὸ τῆς βουλῆς, φυγάδας τε 2 e
κατήγαγε καὶ τῶν ἐπὶ Σύλλα δυστυχησάντων τοὺς παῖδας
ἐπιτίμους ἐποίησε, καὶ σεισαχθείᾳ τινὶ τόκων ἐκούφιζε
5 τοὺς χρεωφειλέτας, ἄλλων τε τοιούτων ἥψατο πολιτευ-
μάτων **** οὐ πολλῶν, ἀλλ' ἐν ἡμέραις ἕνδεκα τὴν μὲν
339 Z[1] μοναρχίαν ἀπειπάμενος, ὕπατον δ' ἀναδείξας ἑαυτὸν καὶ
Σερουΐλιον Ἰσαυρικόν, εἴχετο τῆς στρατείας. καὶ τὰς μὲν 3
ἄλλας δυνάμεις καθ' ὁδὸν ἐπειγόμενος παρῆλθεν, ἱππεῖς
10 δ' ἔχων λογάδας ἑξακοσίους καὶ πέντε τάγματα, χειμῶνος
401 S ἐν τροπαῖς ὄντος, ἱσταμένου Ἰαννουαρίου μηνὸς (οὗτος a. 48
δ' ἂν εἴη Ποσειδεὼν Ἀθηναίοις) ἀφῆκεν εἰς τὸ πέλαγος·
καὶ διαβαλὼν τὸν Ἰόνιον Ὤρικον καὶ Ἀπολλωνίαν αἱρεῖ, 4
τὰ δὲ πλοῖα πάλιν ἀπέπεμψεν εἰς Βρεντέσιον ἐπὶ τοὺς
15 ὑστερήσαντας τῇ πορείᾳ στρατιώτας. οἱ δ' ἄχρι μὲν 5
καθ' ὁδὸν ἦσαν, ἅτε δὴ καὶ παρηκμακότες ἤδη τοῖς
σώμασι καὶ πρὸς τὰ πλήθη τῶν πόνων ἀπειρηκότες, ἐν
αἰτίαις εἶχον τὸν Καίσαρα· „ποῖ δὴ καὶ πρὸς τί πέρας 6
ἡμᾶς οὗτος ὁ ἀνὴρ καταθήσεται περιφέρων καὶ χρώμενος
20 ὥσπερ ἀτρύτοις καὶ ἀψύχοις ἡμῖν; καὶ σίδηρος ἐξέκαμε
πληγαῖς, καὶ θυρεοῦ φειδώ τίς ἐστιν ἐν χρόνῳ τοσούτῳ καὶ 726

2 Caes. b. c. 2, 21, 5. 3, 1, 1—2, 1. Vell. 2, 43, 4. Suet. Caes. 41, 2. Flor. 2, 13, 21. 36. Eutr. 6, 20, 1. App. b. c. 2, 48, 196. 198. Cass. Dio 41, 18, 2. 36—38. Zon. 10, 8, p. 359, 24—28 || 8 Plut. Pomp. 65, 4. 5. Ant. 7, 2. mor. 319b. Caes. b. c. 3, 6. 7. 8, 1. 11, 3—12, 3. Liv. per. 110. Vell. 2, 51, 1. App. b. c. 2, 48, 199. 52, 214. 54, 221 sqq. Illyr. 12, 35. Cass. Dio 41, 44, 2—45, 1. Flor. 2, 13, 36. Lucan. 5, 447 sqq. Suet. Caes. 35, 1. 58, 2. Eutrop. 6, 20, 3. Zon. 10, 8, p. 359, 29

[L²ABDHPQ] 2 δὲ καὶ HABD | τε om. P || 6 lac. stat. Zie., v. g. ⟨διατρίψας δὲ χρόνον⟩ οὐ πολύν, ἀλλ' κτλ. excidisse ratus; πολιτευμάτων· οὐ πολλὰς δὲ ἀλλ' ἡμέρας ἕνδεκα μοναρχήσας· εἶτα ἀπειπάμενος ὕπατόν τε ἀναδείξας ἑαυτὸν C atque ἀλλ' ἡμέρας etiam M || 10 τοῦ χειμῶνος Pomp., sed cf. mor. || 13 διαλαβὼν ante corr. L² διαβὰς Zon. | νώρικον: em. Anon. | αἷρει P || 14 βρεντήσιον L², item p. 298, 6 et 17 || 15 ὑστερίσαντας L² || 17 πόνων Zie. cl. c. 40, 3 et Pomp. 66, 1: πολεμίων codd. πολέμων cum Xy. editt.; an praestat πλανῶν? || 18 πῆ L² || 19 ἡμᾶς οὗτος om. L² | ὁ om. P || 20 ἀτρώτοις ex corr. H | σίδηρος μὲν P || 21 τίς ἐστι φειδώ: trp. Sint. ἐστι om. P (φειδὼς L²)

a. 48 7 θώρακος. οὐδ' ἀπὸ τῶν τραυμάτων ἄρα λογίζεται Καῖσαρ,
ὅτι θνητῶν μὲν ἄρχει, θνητὰ δὲ πεφύκαμεν πάσχειν καὶ
ἀλγεῖν; ὥραν δὲ χειμῶνος καὶ πνεύματος ἐν θαλάττῃ
καιρὸν οὐδὲ θεῷ βιάζεσθαι δυνατόν· ἀλλ' οὗτος παρα-
βάλλεται, καθάπερ οὐ διώκων πολεμίους, ἀλλὰ φεύγων." 304 Z[1]
8 τοιαῦτα λέγοντες ἐπορεύοντο σχολαίως εἰς τὸ Βρεντέσιον· 6
ὡς δ' ἐλθόντες εὗρον ἀνηγμένον τὸν Καίσαρα, ταχὺ πάλιν
αὖ μεταβαλόντες ἐκάκιζον ἑαυτούς, προδότας ἀποκα-
λοῦντες τοῦ αὐτοκράτορος, ἐκάκιζον δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας,
b 9 οὐκ ἐπιταχύναντας τὴν πορείαν. καθήμενοι δ' ἐπὶ τῶν 10
ἄκρων, πρὸς τὸ πέλαγος καὶ τὴν Ἤπειρον ἀπεσκόπουν τὰς
ναῦς, ἐφ' ὧν ἔμελλον περαιοῦσθαι πρὸς ἐκεῖνον.

38. Ἐν δ' Ἀπολλωνίᾳ Καῖσαρ οὐκ ἔχων ἀξιόμαχον
τὴν μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν, βραδυνούσης δὲ τῆς ἐκεῖθεν
ἀπορούμενος καὶ περιπαθῶν, δεινὸν ἐβούλευσε βούλευμα, 15
κρύφα πάντων εἰς πλοῖον ἐμβὰς τὸ μέγεθος δωδεκά-
σκαλμον ἀναχθῆναι πρὸς τὸ Βρεντέσιον, τηλικούτοις
στόλοις περιεχομένου τοῦ πελάγους ὑπὸ τῶν πολεμίων.
2 νυκτὸς οὖν ἐσθῆτι θεράποντος ἐπικρυψάμενος ἐνέβη,
καὶ καταβαλὼν ἑαυτὸν ὥς τινα τῶν παρημελημένων 20
c 3 ἡσύχαζε. τοῦ δ' Ἀῴου ποταμοῦ τὴν ναῦν ὑποφέροντος εἰς 402 S
τὴν θάλασσαν, τὴν μὲν ἑωθινὴν αὔραν, ἣ παρεῖχε τηνι-
καῦτα περὶ τὰς ἐκβολὰς γαλήνην, ἀπωθοῦσα πόρρω τὸ
κῦμα, πολὺς πνεύσας πελάγιος διὰ νυκτὸς ἀπέσβεσε·
4 πρὸς δὲ τὴν πλημμύραν τῆς θαλάττης καὶ τὴν ἀντίβασιν 25
τοῦ κλύδωνος ἀγριαίνων ὁ ποταμός, καὶ τραχὺς ἅμα
καὶ κτύπῳ μεγάλῳ καὶ σκληραῖς ἀνακοπτόμενος δίναις,
ἄπορος ἦν βιασθῆναι τῷ κυβερνήτῃ, καὶ μεταβαλεῖν

13 c. 38 mor. 206c. 319b. c. Lucan. 5, 497–702. Flor. 2, 13, 37. App. b. c. 2, 56, 234 – 57, 237. Cass. Dio 41, 46, 2–4. Zon. 10, 8, p. 359, 30 – 360, 7

[**L[2] A B D H P Q**] **4** *οὕτω* **C** || **7.8** *ταχὺ μὲν αὖ πάλιν* **Q** || **11** *τάς* ⟨*τε*⟩ Rei. ⟨*ποθοῦντες*⟩ *τὰς ν.* Kron. *τὰς ν.* ⟨*περιμένοντες*⟩ Cast. || **12** *περαιοῦσθαι* om. **P** || **15** *βούλημα* **Q** || **19** *ἀνέβη* **L[2]** || **20** *παρειμένων* **Q** || **21** *Ἀῴου* Dacier: *ἀννίου* **PC** *ἀνίου* cet. || **24** *πλεύσας* **L[2]** et ante corr. **H** || **25** *θαλάσσης* **L[2] Q** || **27** *καί*[1] expunx. **H**

341 Z¹ ἐκέλευσε τοὺς ναύτας, ὡς ἀποστρέψων τὸν πλοῦν. αἰσθό- a1 48 5
μενος δ' ὁ Καῖσαρ ἀναδείκνυσιν ἑαυτόν, καὶ τοῦ κυβερνήτου
λαβόμενος τῆς χειρός, ἐκπεπληγμένου πρὸς τὴν ὄψιν,
„ἴθι" ἔφη „γενναῖε, τόλμα καὶ δέδιθι μηδέν· Καίσαρα d
5 φέρεις καὶ τὴν Καίσαρος Τύχην συμπλέουσαν." ⟨εὐθὺς 6
οὖν ἐπ⟩ελάθοντο τοῦ χειμῶνος οἱ ναῦται, καὶ ταῖς κώπαις
ἐμφύντες ἐβιάζοντο πάσῃ προθυμίᾳ τὸν ποταμόν· ὡς δ'
ἦν ἄπορα, δεξάμενος πολλὴν θάλατταν ἐν τῷ στόματι
καὶ κινδυνεύσας, συνεχώρησε μάλ' ἄκων τῷ κυβερνήτῃ
10 μεταβαλεῖν. ἀνιόντι δ' αὐτῷ κατὰ πλῆθος ἀπήντων οἱ 7
στρατιῶται, πολλὰ μεμφόμενοι καὶ δυσπαθοῦντες, εἰ μὴ
πέπεισται καὶ σὺν αὐτοῖς μόνοις ἱκανὸς εἶναι νικᾶν, ἀλλ'
ἄχθεται καὶ παραβάλλεται διὰ τοὺς ἀπόντας, ὡς ἀπιστῶν
τοῖς παροῦσιν.

15 **39.** Ἐκ τούτου κατέπλευσε μὲν Ἀντώνιος, ἀπὸ Βρεντε- e
σίου τὰς δυνάμεις ἄγων, θαρρήσας δὲ Καῖσαρ προὐκα-
λεῖτο Πομπήϊον, ἱδρυμένον ἐν καλῷ καὶ χορηγούμενον
ἔκ τε γῆς καὶ θαλάττης ἀποχρώντως, αὐτὸς ἐν οὐκ
ἀφθόνοις διάγων κατ' ἀρχάς, ὕστερον δὲ καὶ σφόδρα
20 πιεσθεὶς ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ ῥίζαν τινὰ κό- 2
342 Z¹ πτοντες οἱ στρατιῶται καὶ γάλακτι φυρῶντες προσ-
εφέροντο, καί ποτε καὶ διαπλάσαντες ἐξ αὐτῆς ἄρτους
καὶ ταῖς προφυλακαῖς τῶν πολεμίων ἐπιδραμόντες ἔβαλ-
λον εἴσω καὶ διερρίπτουν, ἐπιλέγοντες ὡς ἄχρι ἂν

11 mor. 206d || **15** Plut. Ant. 7, 3–6. Caes. b. c. 3, 26–30. App. b. c. 2, 59, 243–245. Illyr. 12, 35. Cass. Dio 41, 48, 4. Zon. 10, 8, p. 360, 8 || **17** Plut. Pomp. 65, 6. Caes. b. c. 3, 47–49. Vell. 2, 51, 2. Plin. n. h. 19, 144. Suet. Caes. 68, 2. App. b. c. 2, 61, 252. Cass. Dio 41, 51, 1. Polyaen. 8, 23, 24

[L²ABDHPQ] **1** *τὸν πλοῦν*] *τὸ πλοῖον* Zon. || **5.6** *εὐθὺς οὖν* add. Kron. cl. p. 178, 18. 313, 4. Cat. min. c. 18, 7 || **6** *ἐλάθοντο*: suppl. Rei., qui ⟨*ταῦτ' ἀκούσαντες ἐπ*⟩*ελ.*, solum *ἐλάθ.* ⟨*οὖν*⟩ vel ⟨*γοῦν*⟩ Br. || **8** *ἦν* om. **P** || **9** *καὶ κινδυνεύσας ἐν τῷ στόματι*: trp. Herw. Ha. || **10** *μεταβάλλειν* ante ras. **H** || **11** *περιπαθοῦντες* mor. || **15** *βρεντησίου* **L²** || **20** *ἀπορίᾳ*] *ἀφθονίᾳ* **L²** | ante *ἀλλὰ* velut *οὐ μὴν ἠθύμουν* excidisse putat Zie., solum *οὐ μὴν* Cast.; *ὅθεν* vel *ὥστε* pro *ἀλλὰ* Rei. || **22** *διαπλεύσαντες* **P** || **23** *ἔβαλον* **L²**

a. 48 f ἡ γῆ τοιαύτας ἐκφέρῃ ῥίζας, οὐ παύσονται πολιορκοῦντες 403 S
3 Πομπήϊον. ὁ μέντοι Πομπήϊος οὔτε τοὺς ἄρτους οὔτε
τοὺς λόγους εἴα τούτους ἐκφέρεσθαι πρὸς τὸ πλῆθος·
ἠθύμουν γὰρ οἱ στρατιῶται, τὴν ἀγριότητα καὶ τὴν
ἀπάθειαν τῶν πολεμίων ὥσπερ θηρίων ὀρρωδοῦντες. 5
4 Ἀεὶ δέ τινες περὶ τοῖς ἐρύμασι τοῖς Πομπηΐου μάχαι σπο-
ράδες ἐγίγνοντο, καὶ περιῆν πάσαις ὁ Καῖσαρ πλὴν μιᾶς, ἐν ᾗ
τροπῆς γενομένης μεγάλης ἐκινδύνευσεν [μὲν] ἀπολέσαι τὸ
727 5 στρατόπεδον. Πομπηΐου γὰρ προσβαλόντος οὐδεὶς ἔμεινεν,
ἀλλὰ καὶ τάφροι κατεπίμπλαντο κτεινομένων, καὶ περὶ 10
τοῖς αὑτῶν χαρακώμασι καὶ περιτειχίσμασιν ἔπιπτον
6 ἐλαυνόμενοι προτροπάδην. Καῖσαρ δ' ὑπαντιάζων ἐπειρᾶτο
μὲν ἀναστρέφειν τοὺς φεύγοντας, ἐπέραινε δ' οὐδέν, ἀλλ'
ἐπιλαμβανομένου τῶν σημείων ἀπερρίπτουν οἱ κομίζοντες,
ὥστε δύο καὶ τριάκοντα λαβεῖν τοὺς πολεμίους, αὐτὸς δὲ 15
7 παρὰ μικρὸν ἦλθεν ἀποθανεῖν. ἀνδρὶ γὰρ μεγάλῳ καὶ
ῥωμαλέῳ φεύγοντι παρ' αὐτὸν ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα, μένειν
b ἐκέλευσε καὶ στρέφεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους· ὁ δὲ μεστὸς 343 Z[1]
ὢν ταραχῆς παρὰ τὸ δεινόν, ἐπήρατο τὴν μάχαιραν ὡς
καθιξόμενος, φθάνει δ' ὁ τοῦ Καίσαρος ὑπασπιστὴς 20
8 ἀποκόψας αὐτοῦ τὸν ὦμον. οὕτω δ' ἀπέγνω ⟨τότε⟩ τὰ καθ'
αὑτόν, ὥστ' ἐπεὶ Πομπήϊος ὑπ' εὐλαβείας τινὸς ἢ τύχης
ἔργῳ μεγάλῳ τέλος οὐκ ἐπέθηκεν, ἀλλὰ καθείρξας εἰς τὸν

6 Plut. Pomp. 65, 8. 9. Ant. 8, 1. Cat. min. 54, 7–10. mor. 206d. Caes. b. c. 3, 41–55. 58–74. Cic. fam. 9, 9, 2. Liv. per. 111. Vell. 2, 51, 2. 3. Flor. 2, 13, 38–42. Lucan. 6, 1–313. Suet. Caes. 35, 1. 36. 68, 3. Eutr. 6, 20, 3. Oros. 6, 15, 18–21. App. b. c. 2, 60, 246–64, 266. Cass. Dio 41, 47–52. Zon. 10, 8, p. 360, 9–24

[L²ABDHPQ] **3** εἴα ante τοὺς λόγους hab. **P**, post τούτους **Q** || **5** ἀπείθειαν **L²** || **6** τοῖς² om. Zon. || **6.7** σποράδην ἐγίνοντο **Q** || **7** ὁ Καῖσαρ πάσαις Zon. || **8** γενομένης μεγάλης Zon.: μεγ. γεν. | μὲν del. Rei. || **9** προσβάλλοντος **PM** et ante ras. **H** || **9.10** οὐδὲν ἔμεινεν ἐνώπιον αὐτοῦ (-τοῖς **M**) ἀλλὰ **Q** || **14** ἐπερρίπτουν **Q** || **17** ῥωμαλαίωι **P** || **18** ἐκέλευε Zon. || **19** ἐπήρατο Rei.: ἐπειρᾶτο codd. ἐπῆρε Zon. || **20** καθιζόμενος **P** || **21** τότε add. Zie. ex Zon. || **23** καθείρξας corr. in ras. **L²** ex καταρράξας, quod hab., sed θείρξας s. s. **H**

χάρακα τοὺς φεύγοντας ἀνεχώρησεν, εἶπεν ἄρα πρὸς τοὺς a. 48
φίλους ἀπιὼν ὁ Καῖσαρ· „σήμερον ἂν ἡ νίκη παρὰ τοῖς
πολεμίοις ἦν, εἰ τὸν νικῶντα εἶχον." αὐτὸς δὲ παρελθὼν 9
εἰς τὴν σκηνὴν καὶ κατακλιθείς, νύκτα πασῶν ἐκείνην
5 ἀνιαροτάτην διήγαγεν ἐν ἀπόροις λογισμοῖς, ὡς κακῶς
ἐστρατηγηκώς, ὅτι καὶ χώρας ἐπικειμένης βαθείας καὶ c
πόλεων εὐδαιμόνων τῶν Μακεδονικῶν καὶ Θετταλικῶν,
ἐάσας ἐκεῖ περισπάσαι τὸν πόλεμον ἐνταῦθα καθέζοιτο
404 S πρὸς θαλάττῃ, ναυκρατούντων τῶν πολεμίων πολιορκού-
10 μενος τοῖς ἀναγκαίοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὅπλοις πολιορκῶν.
Οὕτω δὴ ῥιπτασθεὶς καὶ ἀδημονήσας πρὸς τὴν ἀπο- 10
ρίαν καὶ χαλεπότητα τῶν παρόντων, ἀνίστη τὸν στρατόν,
ἐπὶ Σκιπίωνα προάγειν εἰς Μακεδονίαν ἐγνωκώς· ἢ 11
344 Z[1] γὰρ ἐπισπάσεσθαι Πομπήϊον, ὅπου μαχεῖται μὴ χορ-
15 ηγούμενος ὁμοίως ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἢ περιέσεσθαι
μεμονωμένου Σκιπίωνος.

40. Τοῦτο τὴν Πομπηΐου στρατιὰν ἐπῆρε καὶ τοὺς
περὶ αὐτὸν ἡγεμόνας ὡς ἡττημένου καὶ φεύγοντος ἔχε- d
σθαι Καίσαρος. αὐτὸς μὲν γὰρ εὐλαβῶς εἶχε Πομπήϊος 2
20 ἀναρρῖψαι μάχην περὶ τηλικούτων, καὶ παρεσκευασμένος
ἄριστα πᾶσι πρὸς τὸν χρόνον, ἠξίου τρίβειν καὶ μαραίνειν

11 Plut. Pomp. 66, 2. Caes. b. c. 3, 75–82. Vell. 2, 52, 1. Lucan. 6, 314sqq. App. b. c. 2, 64, 267. Cass. Dio 41, 51, 1. Zon. 10, 8, p. 360, 25 || **17** c. 40 et 41, 1–5 Plut. Pomp. 66, 1–67, 2. 4–6. Vell. 2, 52, 2. App. b. c. 2, 65, 270–67, 278. Cass. Dio 41, 52, 2. 3 || **17**–p. 302, 1 Zon. 10, 8, p. 360, 26–30

[**L²ABDHPQ**] **1** *ἄρα* om. **PQ**, sed p. 308, 8 cft. Sint. *ἅμα* Wytt., qui et *ἀπιδὼν* pro *ἀπιών*, sed p. 319, 4 cft. Sch. || **3** *νικᾶν* ⟨*εἰδό*⟩*τα* Zie. cl. mor. (*εἰδότα νικᾶν*) et Suet. 36 (*negavit eum vincere scire*) et Eutr. (*nec Pompeium scire vincere*), sed *νικῶντα* et Zon. et Pomp. || **4** *καὶ* om. **P** | *κατακληθεὶς* **P** et ante corr. **H** || **5** *ἀνιαρωτάτην* **H¹QL²** || **8** *ἐάσας*] *ἐξὸν* Mendelssohn || **9** *τὸ πρὸς* **P** || **11** *δὴ* **PQL²**: *δὲ* **HABD** et s. s. **L²** | *ῥιπτασθεὶς* **HABD** et s. s. **L²**: *περισπασθεὶς* **PQL²** *περιπαθὴς* Br. (*περιπαθήσας* Cor.) | *ἀδημονήσας* **HABD** et s. s. **L²**: *ἀνιαθεὶς* **PQL²** || **13** *σκηπίωνα* codd. praeter **H**, item l. 16 || **14** *ἐπισπάσασθαι*: em. Steph. | *τὸν πομπήϊον* **L²** | *χορηγούμενον* **P** || **16** *μεμονωμένον μετὰ* **P** || **18. 19** *φεύγοντος Καίσαρος διώκοντας ἕπεσθαι* Zon. || **20** *τὴν μάχην* **L²** | *παρασκευασμένος* **P** || **21** *πρὸς* om. **C**

a. 48 3 *τὴν τῶν πολεμίων ἀκμήν, βραχεῖαν οὖσαν. τὸ γάρ τοι μαχιμώτατον τῆς Καίσαρος δυνάμεως ἐμπειρίαν μὲν εἶχε καὶ τόλμαν ἀνυπόστατον πρὸς τοὺς ἀγῶνας, ἐν δὲ ταῖς πλάναις καὶ ταῖς στρατοπεδείαις καὶ τειχοφυλακοῦντες καὶ νυκτεγερτοῦντες ἐξέκαμνον ὑπὸ γήρως, καὶ βαρεῖς* 5 *ἦσαν τοῖς σώμασι πρὸς τοὺς πόνους, δι' ἀσθένειαν ἐγκατα-* e 4 *λείποντες τὴν προθυμίαν. τότε δὲ καί τι νόσημα λοιμῶδες ἐλέχθη, τὴν ἀτοπίαν τῆς διαίτης ποιησάμενον ἀρχήν, ἐν τῇ στρατιᾷ περιφέρεσθαι τῇ Καίσαρος, καὶ τὸ μέγιστον, οὔτε χρήμασιν ἐρρωμένος οὔτε τροφῆς εὐπορῶν, χρόνου* 10 *βραχέος ἐδόκει περὶ αὑτῷ καταλυθήσεσθαι.*

41. *Διὰ ταῦτα Πομπήϊον μάχεσθαι μὴ βουλόμενον μόνος ἐπῄνει Κάτων φειδοῖ τῶν πολιτῶν· ὅς γε καὶ τοὺς πεσόν-* 345 Z[1] *τας ἐν τῇ μάχῃ τῶν πολεμίων εἰς χιλίους τὸ πλῆθος γενομένους ἰδών, ἀπῆλθεν ἐγκαλυψάμενος καὶ καταδα-* 15 2 *κρύσας. οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἐκάκιζον τὸν Πομπήϊον* f *φυγομαχοῦντα καὶ παρώξυνον, Ἀγαμέμνονα καὶ βασιλέα* 405 S *βασιλέων ἀποκαλοῦντες, ὡς δὴ μὴ βουλόμενον ἀποθέσθαι τὴν μοναρχίαν, ἀλλ' ἀγαλλόμενον ἡγεμόνων τοσούτων* 3 *ἐξηρτημένων αὐτοῦ καὶ φοιτώντων ἐπὶ σκηνήν. Φαώνιος* 20 *δὲ τὴν Κάτωνος παρρησίαν ὑποποιούμενος μανικῶς, ἐσχετλίαζεν εἰ μηδὲ τῆτες ἔσται τῶν περὶ Τουσκλάνον* 4 *ἀπολαῦσαι σύκων διὰ τὴν Πομπηΐου φιλαρχίαν. Ἀφράνιος δὲ (νεωστὶ γὰρ ἐξ Ἰβηρίας ἀφῖκτο κακῶς στρατηγήσας) διαβαλλόμενος ἐπὶ χρήμασι προδοῦναι τὸν στρατόν,* 25

12–16 Zon. 10, 8, p. 360, 31–361, 3 || **13** Plut. Cat. min. 54, 11

[**L[2]ABDHPQ**] **1** *τοι* om. **PQ** || **4** *καὶ*[2] om. **C** | *τειχοφυλακοῦντες* **H[1]** et mg. **L[2]ABD**: *τειχομαχοῦντες* **PQ** et text. **L[2]ABD** et s. s. **H[2]** *τειχοδομοῦντες* Sint. cl. Pomp. || **5** *νυκτεγρετοῦντες* mg. **L[2]** et ante ras. **H** | *ἐξέκαμον* **PQ** || **6** *ἐγκαταλιπόντες*: em. Cor. *ἐγκαταλείπουσι* Emp. || **7** *δὲ*] *δὴ* **P** || **8** *ἐτέχθη* **Q** || **9** *τῇ*[2]] *τοῦ* **C** || **11** *βραχέως* **P** et ante ras. **H** || **12** *πομπηΐῳ . . . βουλομένῳ*: em. Cor. (*συνεπῄνει* Steph.) || **14** *ὡς εἰς* Zon. || **16. 17** *φυγομαχοῦντα Πομπήϊον* Zon. || **17** *παρώξυναν* **L[2]** et ante ras. **H** || **18** *δὴ* om. **C** *δὲ* **M** || **20** *ἐπὶ τὴν* **C** || **22** *τουσκλάνων* **PHQL[2]** *Τοῦσκλον* Zie. cl. Cat. mai. 1, 1. Luc. 39, 4. 43, 4. Cic. 40, 3. 47, 1, sed cf. et Pomp. 67, 5 || **23** *μοναρχίαν*, sed s. s. *φιλ.* **L[2]**

ἠρώτα διὰ τί πρὸς τὸν ἔμπορον οὐ μάχονται τὸν ἐωνημένον παρ' αὐτοῦ τὰς ἐπαρχίας. ἐκ τούτων ἁπάντων συνελαυνόμενος ἄκων εἰς μάχην ὁ Πομπήϊος ἐχώρει τὸν Καίσαρα διώκων. a. 48 728 5

5 Ὁ δὲ τὴν μὲν ἄλλην πορείαν χαλεπῶς ἤνυσεν, οὐδενὸς παρέχοντος ἀγοράν, ἀλλὰ πάντων καταφρονούντων διὰ τὴν ἔναγχος ἧτταν· ὡς δ' εἷλε Γόμφους Θεσσαλικὴν πόλιν, οὐ μόνον ἔθρεψε τὴν στρατιάν, ἀλλὰ καὶ τοῦ νοσήματος ἀπήλλαξε παραλόγως. ἀφθόνῳ γὰρ ἐνέτυχον οἴνῳ, καὶ 10 πιόντες ἀνέδην, εἶτα χρώμενοι κώμοις καὶ βακχεύοντες ἀνὰ τὴν ὁδὸν ἐκ μέθης, διεκρούσαντο καὶ παρήλλαξαν τὸ πάθος, εἰς ἕξιν ἑτέραν τοῖς σώμασι μεταπεσόντες. 6 7 8 b

42. Ὡς δ' εἰς τὴν Φαρσαλίαν ἐμβαλόντες ἀμφότεροι 346 Z¹ κατεστρατοπέδευσαν, ὁ μὲν Πομπήϊος αὖθις εἰς τὸν 15 ἀρχαῖον ἀνεκρούετο λογισμὸν τὴν γνώμην, ἔτι καὶ φασμάτων οὐκ αἰσίων προσγενομένων καὶ καθ' ὕπνον ὄψεως· ἐδόκει γὰρ ἑαυτὸν ὁρᾶν ἐν τῷ θεάτρῳ κροτούμενον ὑπὸ Ῥωμαίων. οἱ δὲ περὶ αὐτὸν οὕτω θρασεῖς ἦσαν καὶ τὸ 2 νίκημα ταῖς ἐλπίσι προειληφότες, ὥστε φιλονικεῖν ὑπὲρ 20 τῆς Καίσαρος ἀρχιερωσύνης Δομίτιον καὶ Σπινθῆρα καὶ Σκιπίωνα διαμιλλωμένους ἀλλήλοις, πέμπειν δὲ πολλοὺς εἰς Ῥώμην, μισθουμένους καὶ προκαταλαμβάνοντας οἰκίας ὑπατεύουσι καὶ στρατηγοῦσιν ἐπιτηδείους, ὡς c 406 S εὐθὺς ἄρξοντες μετὰ τὸν πόλεμον. μάλιστα δ' ἐσφάδαζον 3 25 οἱ ἱππεῖς ἐπὶ τὴν μάχην, ἠσκημένοι περιττῶς ὅπλων λαμπρότησι καὶ τροφαῖς ἵππων καὶ κάλλεσι σωμάτων,

5 Caes. b. c. 3, 79, 4. 80. App. b. c. 2, 64, 267. 268. Flor. 2, 13, 41 || **13** Caes. b. c. 3, 82. 83. App. b. c. 2, 67, 276—279. Flor. 2, 13, 42. 43. Zon. 10, 8, p. 361, 4—10 || **15** Plut. Pomp. 68, 2. 3. App. b. c. 2, 68, 284 sq. Lucan. 7, 7 sqq. Flor. 2, 13, 45. Obsequ. 65 a

[L²ABDHPQ] **1** μάχεται, sed s. s. ον, L² || **10** ἀναίδην PH¹ || **14** ἐστρατοπεδεύσαντο Zon. || **16** προσγινομένων P | ὄψεως τινός Zon. || **17.18** ἐδόκει — Ῥωμαίων del. Sol., lac. post Ῥωμαίων stat. Mu. Am. Anon., sed cf. Luc. Flor. Obsequ. || **21** σκηπίωνα codd. praeter H || **22** μεμισθωμένους Q || **26** τρυφαῖς D | κάλλει: em. Zie. cl. Flam. 3, 5. Artax. 25, 2. mor. 409 et 797 e. 935 a

a. 48 *μέγα φρονοῦντες καὶ διὰ τὸ πλῆθος, ἑπτακισχίλιοι πρὸς*
4 *χιλίους τοὺς Καίσαρος ὄντες. ἦν δὲ καὶ τὸ τῶν πεζῶν*
πλῆθος οὐκ ἀγχώμαλον, ἀλλὰ τετρακισμύριοι καὶ πεντα-
κισχίλιοι παρετάττοντο δισμυρίοις καὶ δισχιλίοις.

43. *Ὁ δὲ Καῖσαρ τοὺς στρατιώτας συναγαγών, καὶ* 5
προειπὼν ὡς δύο μὲν αὐτῷ τάγματα Κορνιφίκιος ἄγων
ἐγγύς ἐστιν, ἄλλαι δὲ πεντεκαίδεκα σπεῖραι μετὰ Καλη-
d *νοῦ κάθηνται περὶ Μέγαρα καὶ Ἀθήνας, ἠρώτησεν εἴτε*
βούλονται περιμένειν ἐκείνους, εἴτ' αὐτοὶ διακινδυνεῦσαι
2 *καθ' ἑαυτούς. οἱ δ' ἀνεβόησαν δεόμενοι μὴ περιμένειν,* 10
ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως τάχιστα συνίασιν εἰς χεῖρας τοῖς 347 Z^1
3 *πολεμίοις τεχνάζεσθαι καὶ στρατηγεῖν. ποιουμένῳ δὲ*
καθαρμὸν αὐτῷ τῆς δυνάμεως καὶ θύσαντι τὸ πρῶτον
ἱερεῖον εὐθὺς ὁ μάντις ἔφραζε, τριῶν ἡμερῶν μάχῃ κριθή-
4 *σεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους. ἐρομένου δὲ τοῦ Καίσαρος,* 15
εἰ καὶ περὶ τοῦ τέλους ἐνορᾷ τι τοῖς ἱεροῖς εὔσημον,
„αὐτὸς ἂν" ἔφη „σὺ τοῦτο βέλτιον ὑποκρίναιο σαυτῷ·
μεγάλην γὰρ οἱ θεοὶ μεταβολὴν καὶ μετάπτωσιν ἐπὶ τὰ
e *ἐναντία τῶν καθεστώτων δηλοῦσιν, ὥστ' εἰ μὲν εὖ*
πράττειν ἡγῇ σεαυτὸν ἐπὶ τῷ παρόντι, τὴν χείρονα προσ- 20
5 *δόκα τύχην· εἰ δὲ κακῶς, τὴν ἀμείνονα." τῇ δὲ πρὸ τῆς*
μάχης νυκτὶ τὰς φυλακὰς ἐφοδεύοντος αὐτοῦ περὶ τὸ
μεσονύκτιον, ὤφθη λαμπὰς οὐρανίου πυρός, ἣν ὑπερενε-
χθεῖσαν τὸ Καίσαρος στρατόπεδον λαμπρὰν καὶ φλογώδη
6 *γενομένην ἔδοξεν εἰς τὸ Πομπηΐου καταπεσεῖν. ἑωθινῆς δὲ* 25

1 Plut. Pomp. 69, 8. Caes. b. c. 3, 84, 4. 88, 3–5. 89, 2. App. b. c. 2, 70, 289. 290. Flor. 2, 13, 44. Eutr. 6, 20, 4. Oros. 6, 15, 23. 24 || **5** Zon. 10, 8, p. 361, 11–14 || **12** Plut. Pomp. 68, 3. 4. Val. Max. 1, 6, 12. Lucan. 7, 151–167. Flor. 2, 13, 45. Obsequ. 65a. App. b. c. 2, 68, 282–69, 284. Cass. Dio 41, 61, 2. Zon. 10, 8. 9, p. 361, 14–25

[**L^{2}ABDHPQ**] **1** *δὲ καὶ* Zie. || **4** *τρισχιλίοις* **C** || **6** *Κορφίνιος*: em. Xy. || **7** *καληνίνου* **P** *καλλήνου* **C** *καλήνου* cet. || **8** *καὶ περὶ* **P** || **11** *συνίασιν* **PH^{1}QL^2**: *συνίωσιν* **ABDH^2** et al. m. **L^2** || **11. 12** *τοὺς πολεμίους* **P** || **16** *ἑορᾶι* **P** | *ἱερείοις* **L^{2}AD** || **17** *τοῦτο σὺ* **C** *σὺ τὸ* **P** | *ἀποκρίναιο* **C** || **19** *τῶν καθεστώτων*] *τῶν πραγμάτων* mg. **L^2** || **25** *ἐδόξασεν* Rei. | *εἰς τὸν πομπήϊον* **P**

φυλακῆς καὶ πανικὸν τάραχον ᾔσθοντο γιγνόμενον παρὰ
τοῖς πολεμίοις. οὐ μὴν μαχεῖσθαί γε κατ' ἐκείνην προσ- 9. Aug. 48 7
407 S εδόκα τὴν ἡμέραν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ Σκοτούσσης ὁδεύσων
ἀνεζεύγνυεν.

5 **44.** Ἐπεὶ δὲ τῶν σκηνῶν ἤδη καταλελυμένων οἱ σκοποὶ
προσίππευσαν αὐτῷ, τοὺς πολεμίους ἐπὶ μάχῃ καταβαίνειν f
ἀπαγγέλλοντες, περιχαρὴς γενόμενος καὶ προσευξάμενος
348 Z¹ τοῖς θεοῖς, παρέταττε τὴν φάλαγγα, τὴν τάξιν τριπλῆν
ποιῶν. καὶ τοῖς μὲν μέσοις ἐπέστησε Καλβῖνον Δομίτιον, 2
10 τῶν δὲ κεράτων τὸ μὲν εἶχεν Ἀντώνιος, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιόν,
ἐν τῷ δεκάτῳ τάγματι μέλλων μάχεσθαι. κατὰ τοῦτο δὲ 3
τοὺς τῶν πολεμίων ἱππεῖς ἀντιταττομένους ὁρῶν, καὶ
δεδοικὼς τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἀπὸ τῆς
ἐσχάτης τάξεως ἀδήλως ἐκέλευσε περιελθεῖν πρὸς ἑαυτὸν 729
15 ἓξ σπείρας καὶ κατόπιν ἔστησε τοῦ δεξιοῦ, διδάξας ἃ χρὴ
ποιεῖν ὅταν οἱ τῶν πολεμίων ἱππεῖς προσφέρωνται.
Πομπήϊος δὲ τὸ μὲν αὐτὸς εἶχε τῶν κεράτων, τὸ δ' 4
εὐώνυμον Δομίτιος, τοῦ δὲ μέσου Σκιπίων ἦρχεν ὁ
πενθερός. οἱ δ' ἱππεῖς ἅπαντες ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν ἔβρισαν, 5
20 ὡς τὸ δεξιὸν κυκλωσόμενοι τῶν πολεμίων καὶ λαμπρὰν
περὶ αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα ποιησόμενοι τροπήν· οὐδὲν γὰρ 6
ἀνθέξειν βάθος ὁπλιτικῆς φάλαγγος, ἀλλὰ συντρίψεσθαι
καὶ καταρράξεσθαι πάντα τοῖς ἐναντίοις ἐπιβολῆς ἅμα
τοσούτων ἱππέων γενομένης.
25 Ἐπεὶ δὲ σημαίνειν ἔμελλον ἀμφότεροι τὴν ἔφοδον, 7

3 Plut. Pomp. 68, 5. Caes. b. c. 3, 85, 2–4. Lucan. 7, 235. Zon. 10, 9, p. 361, 26 || **7** Plut. Pomp. 69, 1–3. Ant. 8, 3. Caes. b. c. 3, 88. 89. 94, 1. Cic. Phil. 2, 71. Lucan. 7, 214–234. 521 sqq. Frontin. strat. 2, 3, 22. Eutr. 6, 20, 4. Oros. 6, 15, 23. 24. App. b. c. 2, 76, 316–318. Cass. Dio 41, 60, 1–3 || **25** Plut. Pomp. 69, 6. 7. Caes. b. c. 3, 92. App. b. c. 2, 79, 329. 330

[**L²ABDHPQ**] **3** *σκοτούσσης* **HABD**: *σκοτούσης* **PQ** *σκότους*, sed *ο* scr. supra *ου*, **L²** | *ὁδεύσων* Kurtz: *ὁδεύων* || **6** *ἐπὶ μάχην* Sch. || **7** *εὐξάμενος* **L²** || **9** *καλβίνιον*: em. Steph. || **12** *ἀντιτεταγμένους* **C** *ἀντιπαραταττομένους* **L²** || **14** *αὐτὸν* vel *αὑτὸν* **Q** || **18** *σκηπίων* codd. praeter **H** | *ὑπῆρχεν* **Q** || **21** *ποιησάμενοι* **PM** || **23** *καταρράξασθαι* **HM** | *προσβολῆς* **C**

9. Aug. 48
b Πομπήϊος μὲν ἐκέλευσε τοὺς ὁπλίτας ἑστῶτας ἐν προ-
βολῇ καὶ μένοντας ἀραρότως δέχεσθαι τὴν ἐπιδρομὴν τῶν
8 πολεμίων, μέχρι ἂν ὑσσοῦ βολῆς ἐντὸς γένωνται. Καῖσαρ δὲ
καὶ περὶ τοῦτο διαμαρτεῖν φησιν αὐτόν (b. c. 3, 92, 4. 5),
ἀγνοήσαντα τὴν μετὰ δρόμου καὶ φορᾶς ἐν ἀρχῇ γινομένην 5
σύρραξιν, ὡς ἔν τε ταῖς πληγαῖς βίαν προστίθησι, καὶ 349 Z^{1}
συνεκκαίει τὸν θυμὸν ἐκ ⟨τοῦ ἀ⟩πανταν ἀναρριπιζόμενον.
9 Αὐτὸς δὲ κινεῖν τὴν φάλαγγα μέλλων καὶ προϊὼν ἐπ'
ἔργον ἤδη, πρῶτον ὁρᾷ τῶν ταξιάρχων ἄνδρα πιστὸν 408 S
αὐτῷ καὶ πολέμων ἔμπειρον, ἐπιθαρσύνοντα τοὺς ὑφ' 10
10 αὑτῷ καὶ προκαλούμενον εἰς ἅμιλλαν ἀλκῆς. τοῦτον
ὀνομαστὶ προσαγορεύσας, „τί ἐλπίζομεν" εἶπεν „ὦ Γάϊε
c Κρασσίνιε, καὶ πῶς [τι] θάρσους ἔχομεν;" ὁ δὲ Κρασσί-
νιος ἐκτείνας τὴν δεξιὰν καὶ μέγα βοήσας, „νικήσομεν"
ἔφη „λαμπρῶς ὦ Καῖσαρ· ἐμὲ δ' ἢ ζῶντα τήμερον ἢ 15
11 τεθνηκότα ἐπαινέσεις." ταῦτ' εἰπὼν πρῶτος ἐμβάλλει τοῖς
πολεμίοις δρόμῳ, συνεπισπασάμενος τοὺς περὶ ἑαυτὸν
12 ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στρατιώτας. διακόψας δὲ τοὺς πρώ-
τους, καὶ πρόσω χωρῶν φόνῳ πολλῷ καὶ βιαζόμενος
ἀνακόπτεται ξίφει πληγεὶς διὰ τοῦ στόματος, ὥστε καὶ 20
τὴν ἀκμὴν ὑπὲρ τὸ ἰνίον ἀνασχεῖν.

45. Οὕτω δὲ τῶν πεζῶν κατὰ τὸ μέσον συρραγέντων
καὶ μαχομένων, ἀπὸ τοῦ κέρατος οἱ ἱππεῖς τοῦ Πομπηΐου

8 Plut. Pomp. 71, 1–4. Caes. b. c. 3, 91. 99, 2. 3. Flor. 2, 13, 46. Lucan. 7, 470–473. c. schol. App. b. c. 2, 82, 347. 348 || **22** c. 45 Plut. Pomp. 71, 5–72, 4. Caes. b. c. 3, 93–96. Liv. per. 111. App. b. c. 2, 78, 327–81, 344

[**L^{2}ABDHPQ**] **3** *μέχρις* **QL^{2}** || **4** *καὶ* om. **Q** | *ἑαυτόν* **L^{2}** || **5** *φοβερᾶς* **L^{2}**, sed *βε* exp., in *φοβεράν* corr. m. rec. || **6** *τε* om. codd. praeter **L^{2}**, sed Pomp. 69, 7 et App. 330 cft. Sint. || **7** *ἐκ τοῦ ἀπαντᾶν* Zie.: *ἐκ πάντων* codd. *ἐπιόντων* Emp. *ἐκ πα⟨γέ⟩ντων* Kron. || **9** *ταξιαρχῶν* codd. | *ἄνδρα τινὰ* **L^{2}** || **10. 11** *καὶ — αὐτῷ* om. **P** || **11** *προσκαλούμενον* **L^{2}** | *ἅμιλλαν* Emp.: *ἄμυναν* || **13** *Κρασσίνιον* vocat et App., *Κρασσιανὸν* Plut. Pomp., *Crastinum* Caes. Flor. Lucan. | *τι* del. Bernardakis *πῶς τοῦ* Anon. | *θράσους* **L^{2}** || **14** *νικήσωμεν* **PHML^{2}** *νικήσεις* Pomp. || **15** *δὲ* Sol. et Pomp.: *γὰρ* codd. *κἀμὲ* App. | *σήμερον ἢ ζῶντα ἢ* **C** cum App. || **17** *αὑτὸν* **QL^{2}** || **18** *καὶ* om. **L^{2}** || **21** *αἰχμὴν* Steph. Pomp. || **23** *οἱ τοῦ πομπηΐου ἱππεῖς* **L^{2}** *οἱ πομπ. ἱππ.* cet.: trp. Sint.

σοβαρῶς ἐπήλαυνον, εἰς κύκλωσιν τοῦ δεξιοῦ τὰς ἴλας 9. Aug. 48 d
350 Z¹ ἀναχεόμενοι· καὶ πρὶν ἢ προσβαλεῖν αὐτούς, ἐκτρέχουσιν 2
αἱ σπεῖραι παρὰ Καίσαρος, οὐχ ὥσπερ εἰώθεσαν ἀκοντί-
σμασι χρώμενοι τοῖς ὑσσοῖς, οὐδὲ μηροὺς παίοντες ἐκ
5 χειρὸς ἢ κνήμας τῶν πολεμίων, ἀλλὰ τῶν ὄψεων ἐφιέμενοι
καὶ τὰ πρόσωπα συντιτρώσκοντες, ὑπὸ Καίσαρος δεδι-
δαγμένοι τοῦτο ποιεῖν, ἐλπίζοντος ἄνδρας οὐ πολλὰ πολέ- 3
μοις οὐδὲ τραύμασιν ὡμιληκότας, νέους δὲ καὶ κομῶντας
ἐπὶ κάλλει καὶ ὥρᾳ, μάλιστα τὰς τοιαύτας πληγὰς ὑπ-
10 όψεσθαι καὶ μὴ μενεῖν, τὸν ἐν τῷ παρόντι κίνδυνον ἅμα
καὶ τὴν αὖθις αἰσχύνην δεδοικότας. ὃ δὴ καὶ συνέβαινεν· 4 e
οὐ γὰρ ἠνείχοντο τῶν ὑσσῶν ἀναφερομένων, οὐδ' ἐτόλμων
ἐν ὀφθαλμοῖς τὸν σίδηρον ὁρῶντες, ἀλλ' ἀπεστρέφοντο
καὶ συνεκαλύπτοντο, φειδόμενοι τῶν προσώπων· καὶ 5
15 τέλος οὕτως ταράξαντες ἑαυτοὺς ἐτράποντο φεύγειν,
αἴσχιστα λυμηνάμενοι τὸ σύμπαν. εὐθὺς γὰρ οἱ μὲν 6
409 S νενικηκότες τούτους ἐκυκλοῦντο τοὺς πεζοὺς καὶ κατὰ
νώτου προσπίπτοντες ἔκοπτον. Πομπήϊος δ' ὡς κατεῖδεν 7
ἀπὸ θατέρου τοὺς ἱππεῖς φυγῇ σκεδασθέντας, οὐκέτ'
20 ἦν ὁ αὐτὸς οὐδ' ἐμέμνητο Πομπήϊος ὢν Μᾶγνος, ἀλλ'
ὑπὸ θεοῦ μάλιστα βλαπτομένῳ τὴν γνώμην ἐοικώς [ἢ
διὰ θείας ἥττης τεθαμβημένος], ἄφθογγος ᾤχετ' ἀπιὼν f
ἐπὶ σκηνήν, καὶ καθεζόμενος ἐκαραδόκει τὸ μέλλον, ἄχρι
οὗ τροπῆς ἁπάντων γενομένης ἐπέβαινον οἱ πολέμιοι τοῦ
351 Z¹ χάρακος καὶ διεμάχοντο πρὸς τοὺς φυλάττοντας. τότε 8
26 δ' ὥσπερ ἔννους γενόμενος, καὶ ταύτην μόνην ὥς φασι
φωνὴν ἀφεὶς „οὐκοῦν καὶ ἐπὶ τὴν παρεμβολήν;" ἀπεδύ-

3 Plut. Pomp. 69, 4. 5. App. b. c. 2, 76, 318. Polyaen. 8, 23, 25. Frontin. strat. 4, 7, 32. Flor. 2, 13, 50. Oros. 6, 15, 26 || 18 Zon. 10, 9, p. 361, 29

[L²ABDPHQ] **1** εἴλας **HABD** || **2** ἀνεχόμενοι **H¹** et **L²**, qui s. s. veram lectionem || **3** εἰώθασιν **L²** (ut Pomp. 69, 4) || **7** ἐλπίζοντες: em. Aldina || **9** ὑπόψεσθαι, s. s. φεύξ, **L²** || **10** μένειν: em. Steph. | τὸν om. **P** || **13** ἐπεστρέφοντο **L²** || **15** ταράξαντας error typoth. Sint. || **16** post αἴσχιστα distinx. Sint. || **18** ἔτυπτον **C** || **19** ἀπὸ θατέρου om. **Q** Zon. || **20** Πομπήϊος om. **P** || **21. 22** ἢ — τεθαμβημένος del. Sint., om. et Zon. ὅττης pro ἥττης Rei. || **22** ᾤχ. ἀφθ. Zon.

9. Aug. 48 σατο μὲν τὴν ἐναγώνιον καὶ στρατηγικὴν ἐσθῆτα, φεύ-
730 9 γοντι δὲ πρέπουσαν μεταλαβὼν ὑπεξῆλθεν. ἀλλ' οὗτος
μὲν οἵαις ὕστερον χρησάμενος τύχαις, ὅπως τε παραδοὺς
ἑαυτὸν τοῖς Αἰγυπτίοις ἀνδράσιν ἀνηρέθη, δηλοῦμεν ἐν
τοῖς περὶ ἐκείνου γράμμασιν (c. 73 sqq.). 5

46. Ὁ δὲ Καῖσαρ ὡς ἐν τῷ χάρακι τοῦ Πομπηΐου
γενόμενος τούς τε κειμένους νεκροὺς ἤδη τῶν πολεμίων
εἶδε καὶ τοὺς ἔτι κτεινομένους, εἶπεν ἄρα στενάξας·
„τοῦτ' ἐβουλήθησαν, εἰς τοῦτό μ' ἀνάγκης ὑπηγάγοντο,
ἵνα Γάϊος Καῖσαρ ὁ μεγίστους πολέμους κατορθώσας, εἰ 10
2 προηκάμην τὰ στρατεύματα, κἂν κατεδικάσθην." ταῦτά
φησι Πολλίων Ἀσίνιος (HRR II 68) τὰ ῥήματα Ῥωμαϊστὶ
μὲν ἀναφθέγξασθαι τὸν Καίσαρα παρὰ τὸν τότε καιρόν,
b 3 Ἑλληνιστὶ δ' ὑφ' αὐτοῦ γεγράφθαι· τῶν δ' ἀποθανόντων
τοὺς πλείστους οἰκέτας γενέσθαι, περὶ τὴν κατάληψιν τοῦ 15
χάρακος ἀναιρεθέντας, στρατιώτας δὲ μὴ πλείους ἑξακισ-
4 χιλίων πεσεῖν. τῶν δὲ ζώντων ἁλόντων κατέμειξε τοὺς 352 Z'
πλείστους ὁ Καῖσαρ εἰς ⟨τὰ ἑαυτοῦ⟩ τάγματα· πολλοῖς
δὲ καὶ τῶν ἐπιφανῶν ἄδειαν ἔδωκεν, ὧν καὶ Βροῦτος ἦν ὁ
κτείνας αὐτὸν ὕστερον, ἐφ' ᾧ λέγεται μὴ φαινομένῳ μὲν 410 S
ἀγωνιᾶσαι, σωθέντος δὲ καὶ παραγενομένου πρὸς αὐτὸν 21
ἡσθῆναι διαφερόντως.

6 Suet. Caes. 30, 4. (Caes. b. c. 1, 13, 1. Cic. p. Lig. 18) || **14** Plut. Pomp. 72, 4. Caes. b. c. 3, 99, 4. Oros. 6, 15, 27. App. b. c. 2, 82, 346 || **17** Zon. 10, 9, p. 362, 7 || **19** cf. infra c. 62, 3. Brut. 6, 2. App. b. c. 2, 111, 464. Cass. Dio 41, 63, 6. Vell. 2, 52, 5. vir. ill. 82, 5

[L²ABDHPQ] **2** μεταβαλὼν L² || **3** οἵαις Rei.: ταῖς codd. αἷς Sol. ὁποίαις Cor. αἷς θ' Sch. || **4** τοῖς del. Emp. | δηλώσομεν Sol. cl. 35, 2 || **5** γράμμασιν del. Sint. || **7** ἤδη om. QD || **8** ἐπικτεινομένους: em. Hase (ἐπεκτειν. Q) | ἀναστενάξας C || **9** ἐβουλήθης ... ὑπηγάγου ex corr. L² | εἰς — ὑπηγάγοντο del. Casaubonus cl. Suet., etiam ἵνα del. Sch. || **10** ὁ τοὺς μεγίστους Rei. || **11** προσηκάμην H || **12** πωλλίων HL² | ἀσίννιος HMABDL² || **12.14** Ῥωμαϊστὶ et Ἑλληνιστὶ inter se trp. Madvig et Peter || **14** ὑπ' αὐτοῦ: em. Sch. cf. Hohl Herm. 80, 1952, 246 | γεγράφθαι] rursus incipit L, cf. ad p. 275, 10. 11 et praef. p. VI || **17** τῶν δὲ πεζῶν τῶν L (ζωοὺς Zon.) || **18** τὰ ἑαυτοῦ add. Zie. cl. Zon. (τοῖς ἑαυτοῦ κατέμιξε τάγμασι)

47. Σημείων δὲ πολλῶν γενομένων τῆς νίκης ἐπιφανέστατον ἱστορεῖται τὸ περὶ Τράλλεις. ἐν γὰρ ἱερῷ Νίκης ἀνδριὰς εἱστήκει Καίσαρος, καὶ τὸ περὶ αὐτῷ χωρίον αὐτό τε στερεὸν φύσει καὶ λίθῳ σκληρῷ κατεστρωμένον ἦν ἄνωθεν· ἐκ τούτου λέγουσιν ἀνατεῖλαι φοίνικα παρὰ τὴν βάσιν τοῦ ἀνδριάντος. ἐν δὲ Παταβίῳ Γάϊος Κορνήλιος, ἀνὴρ εὐδόκιμος ἐπὶ μαντικῇ, Λιβίου τοῦ συγγραφέως πολίτης καὶ γνώριμος, ἐτύγχανεν ἐπ' οἰωνοῖς καθήμενος ἐκείνην τὴν ἡμέραν. καὶ πρῶτον μέν, ὡς Λίβιός φησι, τὸν καιρὸν ἔγνω τῆς μάχης, καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν ὅτι καὶ δὴ περαίνεται τὸ χρῆμα καὶ συνίασιν εἰς ἔργον οἱ ἄνδρες. αὖθις δὲ πρὸς τῇ θέᾳ γενόμενος καὶ τὰ σημεῖα κατιδών, ἀνήλατο μετ' ἐνθουσιασμοῦ βοῶν· ,,νικᾷς ὦ Καῖσαρ.“ ἐκπλαγέντων δὲ τῶν παρατυχόντων, περιελὼν τὸν στέφανον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐνώμοτος ἔφη μὴ πρὶν ἐπιθήσεσθαι πάλιν, ἢ τῇ τέχνῃ μαρτυρῆσαι τὸ ἔργον. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Λίβιος οὕτως γενέσθαι καταβεβαιοῦται.

48. Καῖσαρ δὲ τῷ Θετταλῶν ἔθνει τὴν ἐλευθερίαν ἀναθεὶς νικητήριον, ἐδίωκε Πομπήϊον· ἁψάμενος δὲ τῆς Ἀσίας, Κνιδίους τε Θεοπόμπῳ τῷ συναγαγόντι τοὺς μύθους (FGrH 21 T 4) χαριζόμενος ἠλευθέρωσε, καὶ πᾶσι τοῖς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦσι τὸ τρίτον τῶν φόρων ἀνῆκεν. εἰς δ' Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ Πομπηΐῳ τεθνηκότι καταχθείς,

1 c. 47 Caes. b. c. 3, 105, 6. Val. Max. 1, 6, 12. Lucan. 7, 192–213. Gell. 15, 18. Sidon. Ap. c. 9, 194. Obsequ. 65a. Cass. Dio 41, 61, 3–5 || 19 App. b. c. 2, 88, 368. Plin. n. h. 4, 29 || 21 cf. Cic. ad Att. 13, 7, 1. Strab. 14, 656 || 22 App. b. c. 2, 89, 373. 5, 4, 19. Cic. fam. 15, 15, 2 || 24 Plut. Pomp. 80, 7. App. b. c. 2, 90, 377. Cass. Dio 42, 7. 8. 18. Caes. b. c. 3, 106 sqq. Liv. per. 112. Val. Max. 5, 1, 10. Lucan. 9, 1010 sqq. vir. ill. 77, 9. 78, 6. Eutr. 6, 21, 3. Oros. 6, 15, 29

[**LABDHPQ**] **1** τῆς δίκης εἶτα τῆς νίκης **Q** || **3** περὶ αὐτὸ Steph. || **6** ποταμῶι **PQ** || **9** πρῶτος **PHMAD** || **11** εἶπεν] ἔφη **L** | καὶ[1] om. **C** δὴ καὶ **M** || **15** ἐνώμοτος Sol. Herw.: ἐνωμότως codd. (ἐνομότως **LH**[1]) || **16** περιθήσεσθαι Herw. | τῇιδε τῆι τέχνηι **ΛH** || **20** νικητήρια **Q** || **21** τε] δὲ **Λ**

c. 48 *Θεόδοτον μὲν ἀπεστράφη, τὴν Πομπηΐου κεφαλὴν*
e *προσφέροντα, τὴν δὲ σφραγῖδα δεξάμενος τοῦ ἀνδρὸς*
3 *κατεδάκρυσεν· ὅσοι δὲ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ καὶ συνήθων*
πλανώμενοι κατὰ τὴν χώραν ἑαλώκεσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως,
4 *πάντας εὐεργέτησε καὶ προσηγάγετο. τοῖς δὲ φίλοις εἰς* 5
Ῥώμην ἔγραφεν, ὅτι τῆς νίκης ἀπολαύοι τοῦτο μέγιστον 411 S
καὶ ἥδιστον, τὸ σῴζειν τινὰς ἀεὶ τῶν πεπολεμηκότων
πολιτῶν αὐτῷ.

5 *Τὸν δ' αὐτόθι πόλεμον οἱ μὲν οὐκ ἀναγκαῖον, ἀλλ'*
ἔρωτι Κλεοπάτρας ἄδοξον αὐτῷ καὶ κινδυνώδη γενέσθαι 10
λέγουσιν, οἱ δὲ τοὺς βασιλικοὺς αἰτιῶνται, καὶ μάλιστα
τὸν εὐνοῦχον Ποθεινόν, ὃς πλεῖστον δυνάμενος, καὶ
Πομπήϊον μὲν ἀνῃρηκὼς ἔναγχος, ἐκβεβληκὼς δὲ Κλεο-
f 6 *πάτραν, κρύφα μὲν ἐπεβούλευε τῷ Καίσαρι – καὶ διὰ*
τοῦτό φασιν αὐτὸν ἀρξάμενον ἔκτοτε διανυκτερεύειν ἐν 15
τοῖς πότοις ἕνεκα φυλακῆς τοῦ σώματος –, φανερῶς δ'
οὐκ ἦν ἀνεκτός, ἐπίφθονα πολλὰ καὶ πρὸς ὕβριν εἰς τὸν
7 *Καίσαρα λέγων καὶ πράττων. τοὺς μὲν γὰρ στρατιώτας*
τὸν κάκιστον μετρουμένους καὶ παλαιότατον σῖτον ἐκέ- 354 Z¹
λευσεν ἀνέχεσθαι καὶ στέργειν ἐσθίοντας τὰ ἀλλότρια, 20
πρὸς δὲ τὰ δεῖπνα σκεύεσιν ἐχρῆτο ξυλίνοις καὶ κεραμεοῖς,
ὡς τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ πάντα Καίσαρος ἔχοντος εἴς τι
731 8 *χρέος. ὤφειλε γὰρ ὁ τοῦ βασιλεύοντος τότε πατὴρ Καί-*
σαρι χιλίας ἑπτακοσίας πεντήκοντα μυριάδας, ὧν τὰς
μὲν ἄλλας ἀνῆκε τοῖς παισὶν αὐτοῦ πρότερον ὁ Καῖσαρ, 25
τὰς δὲ χιλίας ἠξίου τότε λαβὼν διαθρέψαι τὸ στράτευμα.
9 *τοῦ δὲ Ποθεινοῦ νῦν μὲν αὐτὸν ἀπιέναι καὶ τῶν μεγάλων*
ἔχεσθαι πραγμάτων κελεύοντος, ὕστερον δὲ κομιεῖσθαι
μετὰ χάριτος, εἰπὼν ὡς Αἰγυπτίων ἐλάχιστα δέοιτο

3 Zon. 10, 10, p. 365, 17–19 || **9** Cass. Dio 42, 44, 1 || **23** Cass. Dio 42, 9, 1. 34, 1. Suet. Caes. 54, 3

[L A B D H P Q] **1** *ὡς παλαμναῖον ἀπεστράφη* Pomp. || **2** *προσφέροντα* **H A B D** Pomp.: *προφέροντα* **P Q** *φέροντα* **L** || **3** *ἐδάκρυσεν* Pomp. || **13** *μὲν* ante *δυνάμενος* trp. **C** || **19** *μετρούμενος* **P Q** et ante corr. **H** || **23** *βασιλέως* **A B D**

συμβούλων, κρύφα τὴν Κλεοπάτραν ἀπὸ τῆς χώρας μετ- a. 48
επέμπετο.

49. Κἀκείνη παραλαβοῦσα τῶν φίλων Ἀπολλόδωρον
τὸν Σικελιώτην μόνον, εἰς ἀκάτιον μικρὸν ἐμβᾶσα, τοῖς b
5 μὲν βασιλείοις προσέσχεν ἤδη συσκοτάζοντος· ἀπόρου 2
δὲ τοῦ λαθεῖν ὄντος ἄλλως, ἡ μὲν εἰς στρωματόδεσμον
ἐνδῦσα προτείνει μακρὰν ἑαυτήν, ὁ δ' Ἀπολλόδωρος
ἱμάντι συνδήσας τὸν στρωματόδεσμον εἰσκομίζει διὰ
412 S θυρῶν πρὸς τὸν Καίσαρα. καὶ τούτῳ τε πρώτῳ λέγεται τῷ 3
10 τεχνήματι τῆς Κλεοπάτρας ἁλῶναι λαμυρᾶς φανείσης, καὶ
τῆς ἄλλης ὁμιλίας καὶ χάριτος ἥττων γενόμενος, διαλλάξαι
πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς συμβασιλεύσουσαν. ἔπειτα δ' ἐπὶ 4
355 Z[1] ταῖς διαλλαγαῖς ἑστιωμένων ἁπάντων, οἰκέτης Καίσαρος
κουρεύς, διὰ δειλίαν ᾗ πάντας ἀνθρώπους ὑπερέβαλεν
15 οὐδὲν ἐῶν ἀνεξέταστον, ἀλλ' ὠτακουστῶν καὶ πολυπραγ-
μονῶν, συνῆκεν ἐπιβουλὴν Καίσαρι πραττομένην ὑπ' Ἀχιλλᾶ c
τοῦ στρατηγοῦ καὶ Ποθεινοῦ τοῦ εὐνούχου. φωράσας 5
δ' ὁ Καῖσαρ, φρουρὰν μὲν περιέστησε τῷ ἀνδρῶνι, τὸν δὲ
Ποθεινὸν ἀνεῖλεν· ὁ δ' Ἀχιλλᾶς φυγὼν εἰς τὸ στρατόπεδον
20 περιΐστησιν αὐτῷ βαρὺν καὶ δυσμεταχείριστον πόλεμον,
ὀλιγοστῷ τοσαύτην ἀμυνομένῳ πόλιν καὶ δύναμιν. ἐν ᾧ a. 48/7 6
πρῶτον μὲν ἐκινδύνευσεν ὕδατος ἀποκλεισθείς· αἱ γὰρ
διώρυχες ἀπῳκοδομήθησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων· δεύτερον

1—12 Zon. 10, 10, p. 365, 20—31 || **3** Lucan. 10, 56sqq. Flor. 2, 13, 56—58. vir. ill. 86, 1. Cass. Dio 42, 34. 35 || **12** Plut. Pomp. 80, 8. Caes. b. c. 3, 112, 11. 12. Vell. 2, 54, 1. Lucan. 10, 107sqq. 333sqq. 515sqq. Suet. Caes. 35, 1. Flor. 2, 13, 57. 60. Eutr. 6, 22, 1. Oros. 6, 15, 30. App. b. c. 2, 90, 377. Cass. Dio 42, 39, 2. Zon. 10, 10, p. 366, 1—7 || **21** b. Alex. 1, 5. 5—9. Cass. Dio 42, 38, 4

[**LABDHPQ**] **7. 8** ἐνδῦσα — στρωματόδεσμον om. L[1] || **8** τὸ στρωμ. M Zon. || **10** λαμπρᾶς P || **11** ⟨ἐπιχειρεῖν⟩ διαλλάξαι Zie. cl. Cass. Dione 42, 35, 1 || **12** συμβασιλεύσουσαν CABD Zon.: -λεύουσαν | ἐπὶ Zon., cf. Cast. Rendic. Ist. Lomb. 44, 1931, 893: ἐν codd. (om. L) || **14** ὑπερέβαλλεν C || **16** ἀχίλλα codd. praeter Q, item v. 19 || **21** πρὸς τοσαύτην CABDH[2] || **22** ἐκινδ. ἀποκλ. ὕδατι C ἀποκλ. ὕδατος ἐκέλευσεν M || **23** διώρυγες P

a.48/7 δὲ περικοπτόμενος τὸν στόλον, ἠναγκάσθη διὰ πυρὸς ἀπ-
ώσασθαι τὸν κίνδυνον, ὃ καὶ τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην ἐκ
d 7 τῶν νεωρίων ἐπινεμόμενον διέφθειρε· τρίτον δὲ περὶ τῇ
Φάρῳ μάχης συνεστώσης, κατεπήδησε μὲν ἀπὸ τοῦ
χώματος εἰς ἀκάτιον καὶ παρεβοήθει τοῖς ἀγωνιζομένοις, 5
ἐπιπλεόντων δὲ πολλαχόθεν αὐτῷ τῶν Αἰγυπτίων, ῥίψας
ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπενήξατο μόλις καὶ χαλεπῶς.
8 ὅτε καὶ λέγεται βιβλίδια κρατῶν πολλὰ μὴ προέσθαι
βαλλόμενος καὶ βαπτιζόμενος, ἀλλ' ἀνέχων ὑπὲρ τῆς
θαλάσσης τὰ βιβλίδια, τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ νήχεσθαι· τὸ δ' 10
9 ἀκάτιον εὐθὺς ἐβυθίσθη. τέλος δὲ τοῦ βασιλέως πρὸς 356 Z[1]
τοὺς πολεμίους ἀποχωρήσαντος, ἐπελθὼν καὶ συνάψας
μάχην ἐνίκησε, πολλῶν πεσόντων αὐτοῦ τε τοῦ βασι-
e 10 λέως ἀφανοῦς γενομένου. καταλιπὼν δὲ τὴν Κλεοπάτραν
βασιλεύουσαν Αἰγύπτου καὶ μικρὸν ὕστερον ἐξ αὐτοῦ 15
τεκοῦσαν υἱόν, ὃν Ἀλεξανδρεῖς Καισαρίωνα προσηγό-
ρευον, ὥρμησεν ἐπὶ Συρίας.

a.47 **50.** Κἀκεῖθεν ἐπιὼν τὴν Ἀσίαν, ἐπυνθάνετο Δομί- 413 S
τιον μὲν ὑπὸ Φαρνάκου τοῦ Μιθριδάτου παιδὸς ἡττη-
μένον ἐκ Πόντου πεφευγέναι σὺν ὀλίγοις, Φαρνάκην δὲ 20

1 Caes. b. c. 3, 111, 6. b. Alex. 12, 3. Lucan. 10, 486. Sen. dial. 9, 9, 5. Flor. 2, 13, 59. Gell. 7, 17, 3. Oros. 6, 15, 31. Amm. Marc. 22, 16, 13. Isid. or. 6, 3, 5. Cass. Dio 42, 38, 2. 40, 3 || **4** b. Alex. 17–21. Lucan. 10, 534sqq. Suet. Caes. 64. Flor. 2, 13, 59. Oros. 6, 15, 34. App. b. c. 2, 90, 377. 150, 628. Cass. Dio 42, 40, 3–5. Zon. 10, 10, p. 366, 7–13 || **12** Plut. Pomp. 80, 8. b. Alex. 23. 24. 28–33. Liv. per. 112. Suet. Caes. 35, 1. Flor. 2, 13, 60. Eutr. 6, 22, 2. 3. Oros. 6, 16, 1. 2. vir. ill. 78, 6. 86, 1. Strab. 17, 796. App. b. c. 2, 90, 378. 5, 9, 35. Cass. Dio 42, 42–44. Zon. 10, 10, p. 366, 13–20 || **18** c. 50 mor. 206e. b. Alex. 34–41. 65–78. Cic. Att. 11, 16, 1. Liv. per. 112. 113. Vell. 2, 55, 2. Plin. n. h. 6, 10. Frontin. strat. 2, 2, 3. Suet. Caes. 35, 2. 36. Flor. 2, 13, 61–63. Eutr. 6, 22, 3. vir. ill. 78, 7. Oros. 6, 16, 3. App. b. c. 2, 91, 381–384. Mithr. 120, 592. Cass. Dio 42, 45–48, 1. Zon. 10, 10, p. 366, 20–24

[**LABDHPQ**] **2** *πόλεμον*, sed s. s. *κίνδυνον* **P** || **6** *ἐπὶ πλέον δὲ* **P** || **8** *λέγεται καὶ* Zon. | *βιβλία διακρατῶν* **Q** *βιβλίδια μικρὰ* (om. *κρατῶν*) **P** || **10** *τὰ βιβλίδια*] *αὐτὰ* Zon. || **12** *ἀναχωρήσαντος* **Q** || **16** *καισαρίωνα* om. **L**[1] | *προσηγόρευον* **ABD** Zon. et ex corr. **H**: *προσηγόρευσαν* **PQ** et ante corr. **H** *ὑπηγόρευσαν* **L** || **17** *Συρίαν* Zon. || **18** *ἐπιβὰς* **P**

τῇ νίκῃ χρώμενον ἀπλήστως, καὶ Βιθυνίαν ἔχοντα καὶ a.47
Καππαδοκίαν, Ἀρμενίας ἐφίεσθαι τῆς μικρᾶς καλουμέ-
νης, καὶ πάντας ἀνιστάναι τοὺς ταύτῃ βασιλεῖς καὶ τε-
τράρχας. εὐθὺς οὖν ἐπὶ τὸν ἄνδρα τρισὶν ἤλαυνε τάγμασι, 2
5 *καὶ περὶ πόλιν Ζῆλαν μάχην μεγάλην συνάψας αὐτὸν* f
μὲν ἐξέβαλε τοῦ Πόντου φεύγοντα, τὴν δὲ στρατιὰν
ἄρδην ἀνεῖλε· καὶ τῆς μάχης ταύτης τὴν ὀξύτητα καὶ τὸ 3
τάχος ἀναγγέλλων εἰς Ῥώμην πρός τινα τῶν φίλων
Μάτιον ἔγραψε τρεῖς λέξεις· „ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα.“
357 Z[1] *Ῥωμαϊστὶ δ' αἱ λέξεις, εἰς ὅμοιον ἀπολήγουσαι σχῆμα* 4
11 *ῥήματος, οὐκ ἀπίθανον τὴν βραχυλογίαν ἔχουσιν.*

51. *Ἐκ τούτου διαβαλὼν εἰς Ἰταλίαν ἀνέβαινεν εἰς*
Ῥώμην, τοῦ μὲν ἐνιαυτοῦ καταστρέφοντος εἰς ὃν ᾕρητο
δικτάτωρ τὸ δεύτερον, οὐδέποτε πρότερον τῆς ἀρχῆς 732
15 *ἐκείνης ἐνιαυσίου γενομένης· εἰς δὲ τοὐπιὸν ⟨ἔτος⟩ ὕπατος*
ἀπεδείχθη. καὶ κακῶς ἤκουσεν, ὅτι τῶν στρατιωτῶν 2
στασιασάντων καὶ δύο στρατηγικοὺς ἄνδρας ἀνελόντων,
Κοσκώνιον καὶ Γάλβαν, ἐπετίμησε μὲν αὐτοῖς τοσοῦτον
ὅσον ἀντὶ στρατιωτῶν πολίτας προσαγορεῦσαι, χιλίας δὲ
20 *διένειμεν ἑκάστῳ δραχμὰς καὶ χώραν τῆς Ἰταλίας ἀπ-*
εκλήρωσε πολλήν. ἦν δ' αὐτοῦ διαβολὴ καὶ ἡ Δολοβέλλα 3
μανία, καὶ ἡ Ματίου φιλαργυρία, καὶ μεθύων Ἀντώνιος
καὶ [Κορφίνιος] τὴν Πομπηΐου σκευωρούμενος οἰκίαν καὶ
μετοικοδομῶν, ὡς ἱκανὴν οὐκ οὖσαν. ἐπὶ τούτοις γὰρ

12 Zon. 10, 10, p. 366, 25–29 || **15** Plut. Ant. 10, 2. b. Hisp. 2, 1. Suet. Caes. 76, 2. Censorin. 20, 8. Eutr. 6, 23, 1. Oros. 6, 16, 3. Cass. Dio 43, 1, 1. 33, 1. CIL I[2] p. 158 || **16** b. Alex. 65, 1. Liv. per. 113. Frontin. strat. 1, 9, 4. 4, 5, 2. Suet. Caes. 70. Polyaen. 8, 23, 15. App. b. c. 2, 92, 386–94, 396. Cass. Dio 42, 30. 52–54 || **23** Plut. Ant. 10, 3. Cic. Phil. 2, 64. Cass. Dio 45, 28, 3. 48, 38, 2 sq.

[**LABDHPQ**] **2** *μακρᾶς* L[1] || **3** *ταύτης* Q || **5** *ζῆλαν* vel *ζηλὰν* vel *ζηλᾶν* codd. || **9** *Μάτιον* Cichorius Röm. Stud. 245 sqq. (cf. Münzer RE XIV 2208): *ἀμάτιον* L[1] *ἀμίντιον* L[2] *ἀμάντιον* cet., item l. 22 || **9.10** *ἦλθον — λέξεις* om. L[1] || **13** *ᾕρηται* L || **14.15** *πρότερον* h. l. hab. Zon., post *ἐκείνης* codd. *ταύτης* pro *ἐκείνης* Zon. || **15** *ἔτος* add. Zon. || **20** *δραγμὰς* LH || **21** *δολαβέλλα* L || **22** *Ματίου*] cf. ad l. 9 || **23** *Κορφίνιος* del. Cor. *Κορφ. καὶ Ἀντ.* Xy. || **24** *ὡς*] *εἰς* P

b 4 ἐδυσφόρουν Ῥωμαῖοι· Καῖσαρ δὲ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς
πολιτείας οὐκ ἀγνοῶν οὐδὲ βουλόμενος ἠναγκάζετο
χρῆσθαι τοῖς ὑπουργοῦσι.

52. Τῶν δὲ περὶ Κάτωνα καὶ Σκιπίωνα μετὰ τὴν ἐν 414 S
Φαρσάλῳ μάχην εἰς Λιβύην φυγόντων κἀκεῖ, τοῦ βασι- 5
λέως Ἰόβα βοηθοῦντος αὐτοῖς, ἠθροικότων δυνάμεις
ἀξιολόγους, ἔγνω στρατεύειν ὁ Καῖσαρ ἐπ' αὐτούς·
a. 47/6 2 καὶ περὶ τροπὰς χειμερινὰς διαβὰς εἰς Σικελίαν, καὶ 358 Z¹
βουλόμενος εὐθὺς ἀποκόψαι τῶν περὶ αὐτὸν ἡγεμόνων
ἅπασαν ἐλπίδα μελλήσεως καὶ διατριβῆς, ἐπὶ τοῦ κλύ- 10
σματος ἔπηξε τὴν ἑαυτοῦ σκηνήν, καὶ γενομένου πνεύ-
c ματος ἐμβὰς ἀνήχθη μετὰ τρισχιλίων πεζῶν καὶ ἱππέων
3 ὀλίγων. ἀποβιβάσας δὲ τούτους καὶ λαθών, ἀνήχθη
πάλιν, ὑπὲρ τῆς μείζονος ὀρρωδῶν δυνάμεως, καὶ κατὰ
θάλατταν οὖσιν ἤδη προστυχών, κατήγαγεν ἅπαντας εἰς 15
4 τὸ στρατόπεδον. πυνθανόμενος δὲ χρησμῷ τινι παλαιῷ
θαρρεῖν τοὺς πολεμίους, ὡς προσῆκον ἀεὶ τῷ Σκιπιώ-
νων γένει κρατεῖν ἐν Λιβύῃ, χαλεπὸν εἰπεῖν εἴτε φλαυ-
ρίζων ἐν παιδιᾷ τινι τὸν Σκιπίωνα, στρατηγοῦντα τῶν
5 πολεμίων, εἴτε καὶ σπουδῇ τὸν οἰωνὸν οἰκειούμενος, ἦν 20
γὰρ καὶ παρ' αὐτῷ τις ἄνθρωπος, ἄλλως μὲν εὐκατα-
φρόνητος καὶ παρημελημένος, οἰκίας δὲ τῆς Ἀφρικανῶν,
d Σκιπίων ἐκαλεῖτο Σαλλουΐτων, τοῦτον ἐν ταῖς μάχαις
προέταττεν ὥσπερ ἡγεμόνα τῆς στρατιᾶς, ἀναγκαζό-
μενος πολλάκις ἐξάπτεσθαι τῶν πολεμίων καὶ φιλο- 25
6 μαχεῖν. ἦν γὰρ οὔτε σῖτος τοῖς ἀνδράσιν ἄφθονος οὔθ'
ὑποζυγίοις χιλός, ἀλλὰ βρύοις ἠναγκάζοντο θαλαττίοις,
ἀποπλυθείσης τῆς ἁλμυρίδος, ὀλίγην ἄγρωστιν ὥσπερ

4 Zon. 10, 10, p. 366, 30 || 8 b. Afr. 1–3. Cic. de div. 2, 52. Eutr. 6, 23, 1. App. b. c. 2, 95, 397 || 13 b. Afr. 11 || 16 Plut. Cat. min. 57, 7. Cic. har. resp. 6. Suet. Caes. 59. Flor. 1, 31, 12. Cass. Dio 42, 57, 5–58, 1. (Plin. n. h. 7, 54. 35, 8) || 26 b. Afr. 24, 4

[**LABDHPQ**] **2** *οὐδὲ*] *οὔτε* **L** || **4** *σκηπίωνα* **P** corr. **AL²** || **7** *ὁ* om. **PQ** || **13** *καὶ* del. Sch. Schmieder || **17** *σκηπιώνων* **PABD**, item v. 19 et 23 || **18** *εἴτ' ἐκφλαυρίζων* Rei. || **19** *παιδείαι* **P** || **21** *καὶ* om. **L** || **23** *σαλλουτίων*: em. Zie. || **24** *προετύγχανεν* **P** || **28** *ἀπο-λυθείσης* **P**

ἥδυσμα παραμειγνύντες, ἐπάγειν τοὺς ἵππους. οἱ γὰρ a.46 7
Νομάδες, ἐπιφαινόμενοι πολλοὶ καὶ ταχεῖς ἑκάστοτε, κατ-
εῖχον τὴν χώραν· καί ποτε τῶν Καίσαρος ἱππέων σχο-
λὴν ἀγόντων (ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς ἀνὴρ Λίβυς ἐπιδεικνύ-
359 Z[1] μενος ὄρχησιν ἅμα καὶ μοναυλῶν θαύματος ἀξίως), οἱ
6 μὲν ἐκάθηντο τερπόμενοι, τοῖς παισὶ τοὺς ἵππους ἐπι- e
τρέψαντες, ἐξαίφνης δὲ περιελθόντες ἐμβάλλουσιν οἱ
πολέμιοι, καὶ τοὺς μὲν αὐτοῦ κτείνουσι, τοῖς δ' εἰς τὸ
415 S στρατόπεδον προτροπάδην ἐλαυνομένοις συνεισέπεσον. εἰ 8
10 δὲ μὴ Καῖσαρ αὐτός, ἅμα δὲ Καίσαρι Πολλίων Ἀσίνιος,
βοηθοῦντες ἐκ τοῦ χάρακος ἔσχον τὴν φυγήν, διεπέ-
πρακτ' ἂν ὁ πόλεμος. ἔστι δ' ὅτε καὶ καθ' ἑτέραν μάχην 9
ἐπλεονέκτησαν οἱ πολέμιοι συμπλοκῆς γενομένης, ἐν ᾗ
Καῖσαρ τὸν ἀετοφόρον φεύγοντα λέγεται κατασχὼν ἐκ
15 τοῦ αὐχένος ἀναστρέψαι καὶ εἰπεῖν· „ἐνταῦθ' εἰσιν οἱ
πολέμιοι."

53. Τούτοις μέντοι τοῖς προτερήμασιν ἐπήρθη Σκι- f
πίων μάχῃ κριθῆναι, καὶ καταλιπὼν χωρὶς μὲν Ἀφρά- 6.Apr.
νιον, χωρὶς δ' Ἰόβαν, δι' ὀλίγου στρατοπεδεύοντας,
20 αὐτὸς ἐτείχιζεν ὑπὲρ λίμνης ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ περὶ
πόλιν Θάψον, ὡς εἴη πᾶσιν ἐπὶ τὴν μάχην ὁρμητήριον
καὶ καταφυγή. πονουμένου δ' αὐτοῦ περὶ ταῦτα Καῖσαρ 2
ὑλώδεις τόπους καὶ προσβολὰς ἀφράστους ἔχοντας
ἀμηχάνῳ τάχει διελθών, τοὺς μὲν ἐκυκλοῦτο, τοῖς δὲ
25 προσέβαλλε κατὰ στόμα. τρεψάμενος δὲ τούτους, ἐχρῆτο 3

13 App. b. c. 2, 95, 400. Val. Max. 3, 2, 19 || **17** c. 53 Plut. Cat. min. 58, 13. b. Afr. 79—86. Liv. per. 114. Vell. 2, 55, 1. Suet. Caes. 35, 2. Flor. 2, 13, 66. 67. Eutr. 6, 23, 2. vir. ill. 78, 8. Oros. 6, 16, 3. Strab. 17, 831. App. b. c. 2, 96, 402. 403. Cass. Dio 43, 7—9. CIL I[2] p. 235. 315

[**LAPDHPQ**] **1** τοῖς ἵπποις L[2] || **3** καί ποτε om. **L** || **5** ἄξιος: em. Iunt. || **6** μὲν Rei.: δὲ | τερπόμενοι ἐκάθηντο: trp. Zie. τερπ. καθῆντο Sint. | ἐπιστρέψαντες **P** || **7** δὲ om. **B** Cor. Sint. || **8** αὐτῶν **L** || **10** καὶ καίσαρι **L** | πωλλίων **LHD** | ἀσίννιος codd. praeter **PC** || **12** μάχην] πόλιν **Q** || **17** μέντοι] μὲν Sint. | σκηπίων **PQABD** || **21** θάψακον L[2]H[2] || **22** πονουμένου δ' αὐτοῦ Zie.: πονουμένου δὲ αὐτῷ L[1] πονουμένωι δὲ αὐτῶι cet. || **25** προσέβαλε: em. Steph.

6.Apr.46 733 τῷ καιρῷ καὶ τῇ ῥύμῃ τῆς τύχης, ὑφ' ἧς αὐτοβοεὶ μὲν 360 Z¹
ᾕρει τὸ Ἀφρανίου στρατόπεδον, αὐτοβοεὶ δὲ φεύγοντος
4 Ἰόβα διεπόρθει τὸ τῶν Νομάδων· ἡμέρας δὲ μιᾶς μέρει
μικρῷ τριῶν στρατοπέδων ἐγκρατὴς γεγονὼς καὶ πεντα-
κισμυρίους τῶν πολεμίων ἀνῃρηκώς, οὐδὲ πεντήκοντα 5
5 τῶν ἰδίων ἀπέβαλεν. οἱ μὲν ⟨οὖν⟩ ταῦτα περὶ τῆς μάχης
ἐκείνης ἀναγγέλλουσιν· οἱ δ' οὔ φασιν αὐτὸν ἐν τῷ ἔργῳ
γενέσθαι, συντάττοντος δὲ τὴν στρατιὰν καὶ διακοσ-
6 μοῦντος ἅψασθαι τὸ σύνηθες νόσημα· τὸν δ' εὐθὺς
αἰσθόμενον ἀρχομένου, πρὶν ἐκταράττεσθαι καὶ κατα- 10
λαμβάνεσθαι παντάπασιν ὑπὸ τοῦ πάθους τὴν αἴσθησιν
b ἤδη σειομένην, εἴς τινα τῶν πλησίον πύργων κομισθῆναι
7 καὶ διαγαγεῖν ἐν ἡσυχίᾳ. τῶν δὲ πεφευγότων ἐκ τῆς
μάχης ὑπατικῶν καὶ στρατηγικῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν ἑαυτοὺς 416 S
διέφθειραν ἁλισκόμενοι, συχνοὺς δὲ Καῖσαρ ἔκτεινεν 15
ἁλόντας.

54. Κάτωνα δὲ λαβεῖν ζῶντα φιλοτιμούμενος, ἔσπευδε
πρὸς Ἰτύκην· ἐκείνην γὰρ παραφυλάττων τὴν πόλιν,
2 οὐ μετέσχε τοῦ ἀγῶνος. πυθόμενος δ' ὡς ἑαυτὸν ὁ ἀνὴρ
διεργάσαιτο, δῆλος μὲν ἦν δηχθείς, ἐφ' ᾧ δ' ἄδηλον· 20
εἶπε δ' οὖν· „ὦ Κάτων, φθονῶ σοι τοῦ θανάτου· καὶ γὰρ
3 σὺ ἐμοὶ τῆς ⟨σῆς⟩ σωτηρίας ἐφθόνησας." ὁ μὲν οὖν μετὰ
ταῦτα γραφεὶς ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Κάτωνα τεθνεῶτα λόγος
c οὐ δοκεῖ πρᾴως ἔχοντος οὐδ' εὐδιαλλάκτως σημεῖον εἶναι· 361 Z¹
πῶς γὰρ ἂν ἐφείσατο ζῶντος, εἰς ἀναίσθητον ἐκχέας 25
4 ὀργὴν τοσαύτην; τῇ δὲ πρὸς Κικέρωνα καὶ Βροῦτον αὐτοῦ

3 Zon. 10, 10, p. 367, 1 || 13 Zon. 10, 10, p. 367, 3 || 17 Plut. Cat. min. 72. mor. 206e. Val. Max. 5, 1, 10. App. b. c. 2, 99, 414. Cass. Dio 43, 12, 1. Zon. 10, 10, p. 367, 6 || 22 Plut. Cat. min. 36, 5. Cic. 39, 5. Cic. Att. 12, 40, 1. 13, 27, 1. Tac. ann. 4, 34, 4. Suet. Caes. 56, 5. Gell. 4, 16, 8. 13, 20, 3. 11. 14. App. b. c. 2, 99, 414. Cass. Dio 43, 13, 4 al.

[**LABDHPQ**] **1** ὑφ' Rei.: ἐφ' || **3** δὲ] μὲν **L** || **6** οὖν add. Zie. || **12** σειόμενον: em. Sint. cl. c. 60, 7 | πλησίων codd. praeter **HM** || **21** οὖν om. **Q** || **22** σὺ ἐμοὶ Zie. ex mor.: σύ μοι codd. et Zon. ἐμοὶ σὺ Cat. min. | σῆς add. Kurtz ex mor. τῆς σαυτοῦ Cat. min. | μὲν οὖν] μέντοι Zie. || **25** ἂν om. **L** || **26** αὐτὸν **P**

καὶ μυρίους ἄλλους τῶν πεπολεμηκότων ἐπιεικείᾳ a.46
τεκμαίρονται καὶ τὸν λόγον ἐκεῖνον οὐκ ἐξ ἀπεχθείας,
ἀλλὰ φιλοτιμίᾳ πολιτικῇ συντετάχθαι διὰ τοιαύτην
αἰτίαν. ἔγραψε Κικέρων ἐγκώμιον Κάτωνος, ὄνομα τῷ 5
5 λόγῳ θέμενος Κάτωνα· καὶ πολλοῖς ὁ λόγος ἦν διὰ
σπουδῆς, ὡς εἰκός, ὑπὸ τοῦ δεινοτάτου τῶν ῥητόρων εἰς
τὴν καλλίστην πεποιημένος ὑπόθεσιν. τοῦτ' ἠνία Καίσαρα, 6
κατηγορίαν αὐτοῦ νομίζοντα τὸν τοῦ τεθνηκότος δι' αὐτὸν
ἔπαινον. ἔγραψεν οὖν πολλάς τινας κατὰ τοῦ Κάτωνος d
10 αἰτίας συναγαγών· τὸ δὲ βιβλίον Ἀντικάτων ἐπιγέ-
γραπται, καὶ σπουδαστὰς ἔχει τῶν λόγων ἑκάτερος διὰ
Καίσαρα καὶ Κάτωνα πολλούς.

55. Ἀλλὰ γὰρ ὡς ἐπανῆλθεν εἰς Ῥώμην ἀπὸ Λιβύης,
πρῶτον μὲν ὑπὲρ τῆς νίκης ἐμεγαληγόρησε πρὸς τὸν
15 δῆμον, ὡς τοσαύτην κεχειρωμένος χώραν, ὅση παρέξει
καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν εἰς τὸ δημόσιον σίτου μὲν εἴκοσι
μυριάδας Ἀττικῶν μεδίμνων, ἐλαίου δὲ λιτρῶν μυριάδας
τριακοσίας. ἔπειτα θριάμβους κατήγαγε ⟨τὸν Κελτικόν⟩, 2
τὸν Αἰγυπτιακόν, τὸν Ποντικόν, τὸν Λιβυκόν, οὐκ ἀπὸ
20 Σκιπίωνος, ἀλλ' ἀπ' Ἰόβα δῆθεν τοῦ βασιλέως. τότε 3 e
362 Z[1] 417 S καὶ Ἰόβας, υἱὸς ὢν ἐκείνου κομιδῇ νήπιος, ἐν τῷ θριάμβῳ
παρήχθη, μακαριωτάτην ἁλοὺς ἅλωσιν, ⟨ὡς⟩ ἐκ βαρβά-
ρου καὶ Νομάδος Ἑλλήνων τοῖς πολυμαθεστάτοις ἐν-
αρίθμιος γενέσθαι συγγραφεῦσι.

14 cf. b. Afr. 97, 2–4. Cass. Dio 43, 15–18 || 18 Liv. per. 115. Vell. 2, 56, 2. Suet. Caes. 37, 1. Flor. 2, 13, 88. Oros. 6, 16, 6. App. b. c. 2, 101, 418. Cass. Dio 43, 19, 1. Zon. 10, 10, p. 367, 10

[LABDHPQ] 1 ἐπιεικία L || 2.3 ἐπαχθείας. ἀλλὰ φιλοτιμίας πολιτικῆς L || 3 διὰ τὴν C || 5.6 διὰ σπουδῆς om. L[1] διὰ om. PQ || 7 τὴν om. C || 9 κατ' αὐτοῦ τοῦ κάτωνος Q || 10 ἐπεγέγραπτο Q || 12 Κάτωνα] Κικέρωνα C Καίσ. ⟨καὶ Κικέρωνα⟩ Rei. || 18 κατῆγε L | τὸν Κελτικόν (sive mavis Γαλατικόν) add. Zie. (nisi forte plura exciderunt velut e. g. τέτταρας, τὸν μὲν πρῶτον καὶ λαμπρότατον ἀπὸ Γαλατῶν, ἔπειτα κτλ.) || 20 σκηπίωνος codd. praeter LH | ἰώβα L, item v. 21 || 22 ὡς add. Zie. (ἐφ' ᾧ vel ἐπὶ τῷ vel ἵν' ἐκ ... γένοιτο Rei. ὥστε subaud. cens. Cor.) || 22.23 βαρβάρων καὶ νομάδων L βαρβάρων καὶ νομάδος Q || 23 ἐνάριθμος L[1]

a. 46 4 *Μετὰ δὲ τοὺς θριάμβους ⟨τοῖς⟩ στρατιώταις τε μεγάλας δωρεὰς ἐδίδου, καὶ τὸν δῆμον ἀνελάμβανεν ἑστιάσεσι καὶ θέαις, ἑστιάσας μὲν ἐν δισμυρίοις καὶ δισχιλίοις τρικλίνοις ὁμοῦ σύμπαντας, θέας δὲ καὶ μονομάχων καὶ ναυμάχων ἀνδρῶν παρασχὼν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Ἰουλίᾳ πάλαι* 5 *τεθνεώσῃ.*

5 *Μετὰ δὲ τὰς θέας γενομένων τιμήσεων, ἀντὶ τῶν προτέρων δυεῖν καὶ τριάκοντα μυριάδων ἐξητάσθησαν αἱ* f 6 *πᾶσαι πεντεκαίδεκα. τηλικαύτην ἡ στάσις ἀπειργάσατο [συμ]φθορὰν καὶ τοσοῦτον ἀπανάλωσε τοῦ δήμου μέρος,* 10 *ἔξω λόγου τιθεμένοις τὰ κατασχόντα τὴν ἄλλην Ἰταλίαν ἀτυχήματα καὶ τὰς ἐπαρχίας.*

a. 45 **56.** *Συντελεσθέντων δὲ τούτων ὕπατος ἀποδειχθεὶς τὸ τέταρτον, εἰς Ἰβηρίαν ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Πομπηΐου παῖδας, νέους μὲν ὄντας ἔτι, θαυμαστὴν δὲ τῷ πλήθει* 363 Z[1] *στρατιὰν συνειλοχότας καὶ τόλμαν ἀποδεικνυμένους* 16 **734** 17. Mart. 45 *ἀξιόχρεων πρὸς ἡγεμονίαν, ὥστε κίνδυνον τῷ Καίσαρι* 2 *περιστῆσαι τὸν ἔσχατον. ἡ δὲ μεγάλη μάχη περὶ πόλιν συνέστη Μοῦνδαν, ἐν ᾗ Καῖσαρ ἐκθλιβομένους ὁρῶν τοὺς ἑαυτοῦ καὶ κακῶς ἀντέχοντας, ἐβόα διὰ τῶν ὅπλων* 20 *καὶ τῶν τάξεων περιθέων, εἰ μηδὲν αἰδοῦνται, λαβόντας*

1 Liv. per. 115. Vell. 2, 56, 1. Plin. n. h. 9, 171. Suet. Caes. 38. App. b. c. 2, 102, 422. Cass. Dio 43, 21, 3 || 4 b. Hisp. 1, 1. Liv. per. 115. Vell. 2, 56, 1. Plin. n. h. 7, 94. Suet. Caes. 26, 2. 3. 39. App. b. c. 2, 102, 423. Cass. Dio 43, 22–24. Zon. 10, 10, p. 367, 11 || 7 Liv. per. 115. Suet. Caes. 41, 3. App. b. c. 2, 102, 425. Cass. Dio 43, 21, 4. 25, 2. Zon. 10, 10, p. 367, 12 || 13 CIL I² p. 158. b. Hisp. 2, 1. App. b. c. 2, 103, 426. Cass. Dio 43, 33, 1. Eutrop. 6, 24, 1. Zon. 10, 10, p. 367, 17 || 14 CIL I² p. 212. 250. 312. b. Hisp. 27–31. Liv. per. 115. Vell. 2, 55, 2–4. Lucan. 1, 40. Plin. n. h. 3, 12. 36, 134. Sil. It. 3, 400. Frontin. strat. 2, 8, 13. Suet. Caes. 36. 55, 4. Flor. 2, 13, 73–87. Eutr. 6, 24. Oros. 6, 16, 6–9. vir. ill. 78, 8. App. b. c. 2, 103, 426–105, 434. 152, 638. Cass. Dio 43, 28 sqq. 36–38. Strab. 3, 141. 160. Polyaen. 8, 23, 16. Zon. 10, 10, p. 367, 18–25

[**LABDHPQ**] **1** *τοῖς* add. Li. || **2.3** *καὶ θυσίαις καὶ θέαις* **C** || **5** *ἀνδρῶν* om. **C** || **8** *δυοῖν* **C** || **10** *φθορὰν* Zon.: *συμφορὰν* | *ἀπανήλωσε* **L** || **11** *τοῦ λόγου* **L** | *τιθέμενος* **PQ** || **16** *συνειληχότας*: em. Orelli | *ἐπιδεικνυμένους* Zon. || **19** *μαῦδον* **CD** *μύνδον* **M** || **21** *περιθέων* Zon.: *διαθέων* | *λαβόντες* Rei.

αὐτὸν ἐγχειρίσαι τοῖς παιδαρίοις. μόλις δὲ προθυμίᾳ 3
πολλῇ τοὺς πολεμίους ὠσάμενος, ἐκείνων μὲν ὑπὲρ
τρισμυρίους διέφθειρε, τῶν δ' ἑαυτοῦ χιλίους ἀπώλεσε
τοὺς ἀρίστους. ἀπιὼν δὲ μετὰ τὴν μάχην πρὸς τοὺς φίλους 4
5 εἶπεν, ὡς πολλάκις μὲν ἀγωνίσαιτο περὶ νίκης, νῦν δὲ
πρῶτον περὶ ψυχῆς. ταύτην τὴν μάχην ἐνίκησε τῇ τῶν 5
Διονυσίων ἑορτῇ, καθ' ἣν λέγεται καὶ Πομπήϊος Μᾶγνος 17. Mart. 49
418 S ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐξελθεῖν· διὰ μέσου δὲ χρόνος ἐνιαυτῶν b
τεσσάρων διῆλθε. τῶν δὲ Πομπηΐου παίδων ὁ μὲν νεώ- 6
10 τερος διέφυγε, τοῦ δὲ πρεσβυτέρου μεθ' ἡμέρας ὀλίγας
Δείδιος ἀνήνεγκε τὴν κεφαλήν.

Τοῦτον ἔσχατον Καῖσαρ ἐπολέμησε τὸν πόλεμον· ὁ δ' 7
ἀπ' αὐτοῦ καταχθεὶς θρίαμβος ὡς οὐδὲν ἄλλο Ῥωμαίους
ἠνίασεν. οὐ γὰρ ἀλλοφύλους ἡγεμόνας οὐδὲ βαρβάρους 8
15 βασιλεῖς κατηγωνισμένον, ἀνδρὸς δὲ Ῥωμαίων κρατίστου
τύχαις κεχρημένου παῖδας καὶ γένος ἄρδην ἀνῃρηκότα
364 Z[1] ταῖς τῆς πατρίδος ἐπιπομπεύειν συμφοραῖς οὐ καλῶς
εἶχεν, ἀγαλλόμενον ἐπὶ τούτοις ὧν μία καὶ πρὸς θεοὺς 9 c
καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἀπολογία τὸ μετ' ἀνάγκης πεπρᾶ-
20 χθαι, καὶ ταῦτα πρότερον μήτ' ἄγγελον μήτε γράμματα
δημοσίᾳ πέμψαντα περὶ νίκης ἀπὸ τῶν ἐμφυλίων πολέμων,
ἀλλ' ἀπωσάμενον αἰσχύνῃ τὴν δόξαν.

57. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τύχην τοῦ ἀνδρὸς
ἐγκεκλικότες, καὶ δεδεγμένοι τὸν χαλινόν, καὶ τῶν ἐμ-
25 φυλίων πολέμων καὶ κακῶν ἀναπνοὴν ἡγούμενοι τὴν

7 Cic. Att. 9, 15, 6. Oros. 6, 16, 8 || **9** cf. ad p. 318, 14 et b. Hisp. 32, 6–8. 36, 1. 37–39. App. b. c. 2, 105, 436–440. Cass. Dio 43, 40. vir. ill. 84, 1. Zon. 10, 10, p. 367, 25 || **12** Liv. per. 116. Vell. 2, 56, 2. Plin. n. h. 14, 97. Suet. Caes. 37, 1. Cass. Dio 43, 42, 1 || **23** Plut. Cic. 40, 4. Liv. per. 116. Cic. Phil. 2, 87. Val. Max. 1, 6, 13. Suet. Caes. 76, 1. Flor. 2, 13, 91. 92. vir. ill. 78, 10. Nic. Dam. v. Aug. 20, 67. Ios. ant. Iud. 14, 211. App. b. c. 2, 106, 440–443. Cass. Dio 43, 42–46, 1. 44, 3–8. Zon. 10, 11, p. 367, 29. Diod. 32, 27, 3

[**LABDHPQ**] **3** δ' ἑαυτοῦ Zie.: δὲ αὐτοῦ | ἀπώλεσε] ἀπέκτεινεν **L**[1] || **4** ἀπιδὼν Wytt.; cf. ad p. 301, 1 || **7** καὶ om. **P** || **11** δίδιος **L** || **16** τύχῃ **L** τύχης **M** | κεχρημένον **P** || **18** ἀγαλλόμενος **L** || **21** δη-μόσια: em. Rei. | πέμψαι τὰ **P** πέμψαι **L**

a. 45 *μοναρχίαν, δικτάτορα μὲν αὐτὸν ἀπέδειξαν διὰ βίου· τοῦτο δ' ἦν ὁμολογουμένη [μὲν] τυραννίς, τῷ ἀνυπευθύ-*
2 *νῳ τῆς μοναρχίας τὸ ἀκατάπαυστον προσλαβούσης· τιμὰς*
d *δὲ τὰς πρώτας Κικέρωνος εἰς τὴν βουλὴν γράψαντος, ὧν ἁμῶς γέ πως ἀνθρώπινον ἦν τὸ μέγεθος, ἕτεροι προσ-* 5 *τιθέντες ὑπερβολὰς καὶ διαμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἐξειργάσαντο καὶ τοῖς πρᾳοτάτοις ἐπαχθῆ τὸν ἄνδρα καὶ λυπηρὸν γενέσθαι διὰ τὸν ὄγκον καὶ τὴν ἀτοπίαν τῶν*
3 *ψηφιζομένων, οἷς οὐδὲν ἧττον οἴονται συναγωνίσασθαι τῶν κολακευόντων Καίσαρα τοὺς μισοῦντας, ὅπως ὅτι* 10 *πλείστας κατ' αὐτοῦ προφάσεις ἔχωσι καὶ μετὰ μεγί-*
4 *στων ἐγκλημάτων ἐπιχειρεῖν δοκῶσιν. ἐπεὶ τά γ' ἄλλα, τῶν ἐμφυλίων αὐτῷ πολέμων πέρας ἐσχηκότων, ἀνέγκλητον ⟨ἑαυτὸν⟩ παρεῖχε· καὶ τό γε τῆς Ἐπιεικείας ἱερὸν οὐκ* 365 Z[1]
e *ἀπὸ τρόπου δοκοῦσι χαριστήριον ἐπὶ τῇ πρᾳότητι ψηφί-* 419 S
5 *σασθαι. καὶ γὰρ ἀφῆκε πολλοὺς τῶν πεπολεμηκότων* 16 *πρὸς αὐτόν, ἐνίοις δὲ καὶ ἀρχὰς καὶ τιμάς, ὡς Βρούτῳ καὶ Κασσίῳ, προσέθηκεν· ἐστρατήγουν γὰρ ἀμφότεροι·*
6 *καὶ τὰς Πομπηΐου καταβεβλημένας εἰκόνας οὐ περιεῖδεν, ἀλλ' ἀνέστησεν, ἐφ' ᾧ καὶ Κικέρων εἶπεν, ὅτι Καῖσαρ* 20
7 *τοὺς Πομπηΐου στήσας ἀνδριάντας τοὺς ἰδίους ἔπηξε. τῶν δὲ φίλων ἀξιούντων αὐτὸν δορυφορεῖσθαι καὶ πολλῶν ἐπὶ τοῦτο παρεχόντων ἑαυτούς, οὐχ ὑπέμεινεν, εἰπὼν ὡς*
f 8 *βέλτιόν ἐστιν ἅπαξ ἀποθανεῖν ἢ ἀεὶ προσδοκᾶν. τὴν δ' εὔνοιαν ὡς κάλλιστον ἅμα καὶ βεβαιότατον ἑαυτῷ περι-* 25

16 Zon. 10, 11, p. 368, 2–8 || **18** cf. infra c. 62, 4. 5. Brut. 7. App. b. c. 2, 112, 466. 467 || **19** Plut. Cic. 40, 4. 5. mor. 91 a. 205 e. Suet. Caes. 75, 4. Cass. Dio 43, 49, 1. Polyaen. 8, 23, 31 || **21** Vell. 2, 57, 1. Suet. Caes. 86. App. b. c. 2, 109, 455. 118, 498. Cass. Dio 44, 6, 1. 7, 4. 15, 2. 46, 17, 8

[**LABDHPQ**] **1** *δικτάτωρα* **LHABD** | *μὲν* om. **P** | *ἀπέδειξε* **L[1]HM** || **2** *τοῦτο δ'* **Q**: *τοῦτο* | *μὲν* del. Sint. || **9** *οἰόντε* **P** || **13** *ἀνέγκλιτον* **L** || **14** *ἑαυτὸν* add. Sol. || **15** *τρόπου*] *προσώπου* **P** | *πρᾳότητι* ⟨*τοῦ ἀνδρὸς*⟩ Zie. (⟨*αὐτοῦ*⟩ Rei.) || **16** *τῶν τε* **P** || **17** *τιμὰς καὶ ἀρχὰς* **L** *καὶ τιμὰς* om. **C** || **18** *κασπίῳ* **L** | *προέθηκεν* **L[1]** || **20** *ᾧ* Rei.: *ὧν* || **23** *τούτωι* **P** || **25** *κάλλιστον ἑαυτοῦ ἅμα* **L**

βαλλόμενος φυλακτήριον, αὖθις ἀνελάμβανε τὸν δῆμον ἑστιάσεσι καὶ σιτηρεσίοις, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἀποικίαις, ὧν ἐπιφανέσταται Καρχηδὼν καὶ Κόρινθος ἦσαν, αἷς καὶ πρότερον τὴν ἅλωσιν καὶ τότε τὴν ἀνάληψιν ἅμα καὶ κατὰ 5 τὸν αὐτὸν χρόνον ἀμφοτέραις γενέσθαι συνέτυχε.

58. Τῶν δὲ δυνατῶν τοῖς μὲν ὑπατείας καὶ στρατηγίας εἰς τοὐπιὸν ἐπηγγέλλετο, τοὺς δ' ἄλλαις τισὶν ἐξουσίαις καὶ τιμαῖς παρεμυθεῖτο, πᾶσι δ' ἐλπίζειν 366 Z[1] ἐνεδίδου, μνηστευόμενος ἄρχειν ἑκόντων· ὡς καὶ Μαξί- 2 735 10 μου τοῦ ὑπάτου τελευτήσαντος εἰς τὴν περιοῦσαν ἔτι 31. Dec. 45 τῆς ἀρχῆς μίαν ἡμέραν ὕπατον ἀποδεῖξαι Κανίνιον Ῥεβίλιον. πρὸς ὃν ὡς ἔοικε πολλῶν δεξιώσασθαι καὶ 3 προπέμψαι βαδιζόντων, ὁ Κικέρων· „σπεύδωμεν" ἔφη, „πρὶν φθάσῃ τῆς ὑπατείας ἐξελθὼν ὁ ἄνθρωπος."

15 Ἐπεὶ δὲ τὸ φύσει μεγαλουργὸν αὐτοῦ καὶ φιλότιμον 4 αἱ πολλαὶ κατορθώσεις οὐ πρὸς ἀπόλαυσιν ἔτρεπον τῶν πεπονημένων, ἀλλ' ὑπέκκαυμα καὶ θάρσος οὖσαι πρὸς τὰ μέλλοντα μειζόνων ἐνέτικτον ἐπινοίας πραγμάτων καὶ καινῆς ἔρωτα δόξης, ὡς ἀποκεχρημένῳ τῇ παρούσῃ, τὸ 5 20 μὲν πάθος οὐδὲν ἦν ἕτερον ἢ ζῆλος αὐτοῦ καθάπερ ἄλλου b 420 S καὶ φιλονικία τις ὑπὲρ τῶν μελλόντων πρὸς τὰ πεπραγμένα, παρασκευὴ δὲ καὶ γνώμη στρατεύειν μὲν ἐπὶ 6 Πάρθους, καταστρεψαμένῳ δὲ τούτους καὶ δι' Ὑρκανίας παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν καὶ τὸν Καύκασον

1 Cic. fam. 13, 8, 2. Vell. 2, 56, 1. Suet. Caes. 38. 42, 1. 81, 1. Plin. n. h. 14, 97. Mela 2, 48. Diod. 32, 27, 3. Strab. 8, 381. 17, 833. Paus. 2, 1, 2. 3, 1. App. Lib. 136, 645 sq. Cass. Dio 43, 42, 1. 47, 4. 50, 3—5 || 9 CIL I[2] p. 28. Cic. fam. 7, 30, 1. 2. Plin. n. h. 7, 181. Tac. hist. 3, 37, 2. Suet. Caes. 76, 2. Nero 15, 2. Macr. sat. 2, 2, 6. 7, 3, 10. Cass. Dio 43, 46, 2 || 18 Zon. 10, 11, p. 368, 8 || 22 Vell. 2, 59, 4. Suet. Caes. 44, 3. Aug. 8, 2. App. b. c. 2, 110, 459. 460. 3, 25, 93. 77, 312. Ill. 13, 36. 37. Strab. 7, 298. Cass. Dio 43, 51, 1. 44, 1. 1. 45, 3, 1. 20, 4

[LABDHPQ] 3 αἷς om. L[1] || 4 ἅμα καὶ del. Stegmann cl. p. 320, 25 || 7 τοὺς] τοῖς P et ante corr. M ταῖς C || 10 ἐπιοῦσαν P | ἔτι om. L || 12 ἐρεβίλιον M σερβίλιον C Ῥήβιλον Cass. Dio || 14 πρὶν μὴ PM πρὶν ἢ C || 20 μὲν οὖν Q

ἐκπεριελθόντι τὸν Πόντον εἰς τὴν Σκυθικὴν ἐμβαλεῖν,
7 καὶ τὰ περίχωρα Γερμανοῖς καὶ Γερμανίαν αὐτὴν ἐπιδραμόντι διὰ Κελτῶν ἐπανελθεῖν εἰς Ἰταλίαν, καὶ συνάψαι τὸν κύκλον τοῦτον τῆς ἡγεμονίας τῷ πανταχόθεν
8 Ὠκεανῷ περιορισθείσης. διὰ μέσου δὲ τῆς στρατείας 5 τόν τε Κορίνθιον Ἰσθμὸν ἐπεχείρει διασκάπτειν, †Ἀνιη-
c νὸν ἐπὶ τούτῳ προχειρισάμενος, καὶ τὸν Τίβεριν εὐθὺς 367 Z[1] ἀπὸ τῆς πόλεως ὑπολαβὼν διώρυχι βαθείᾳ καὶ περικλάσας ἐπὶ τὸ Κιρκαῖον ἐμβαλεῖν εἰς τὴν πρὸς Ταρρακίνῃ θάλατταν, ἀσφάλειαν ἅμα καὶ ῥᾳστώνην τοῖς δι' 10
9 ἐμπορίας φοιτῶσιν εἰς Ῥώμην μηχανώμενος· πρὸς δὲ τούτοις τὰ μὲν ἕλη τὰ περὶ Πωμεντῖνον καὶ Σητίαν ἐκτρέψας, πεδίον ἀποδεῖξαι πολλαῖς ἐνεργὸν ἀνθρώπων
10 μυριάσι, τῇ δ' ἔγγιστα τῆς Ῥώμης θαλάσσῃ κλεῖθρα διὰ χωμάτων ἐπαγαγών, καὶ τὰ τυφλὰ καὶ δύσορμα τῆς 15 Ὠστιανῆς ᾐόνος ἀνακαθηράμενος, λιμένας ἐμποιήσασθαι καὶ ναύλοχα πρὸς τοσαύτην ἀξιόπιστα ναυτιλίαν.
d καὶ ταῦτα μὲν ἐν παρασκευαῖς ἦν.

a.46 **59.** Ἡ δὲ τοῦ ἡμερολογίου διάθεσις καὶ διόρθωσις τῆς περὶ τὸν χρόνον ἀνωμαλίας, φιλοσοφηθεῖσα χαριέν- 20 τως ὑπ' αὐτοῦ καὶ τέλος λαβοῦσα, γλαφυρωτάτην παρ-
2 έσχε χρείαν. οὐ γὰρ μόνον ἐν τοῖς παλαιοῖς πάνυ χρόνοις τεταραγμέναις ἐχρῶντο Ῥωμαῖοι ταῖς τῶν μηνῶν πρὸς τὸν ἐνιαυτὸν περιόδοις, ὥστε τὰς θυσίας καὶ τὰς

5 Suet. Caes. 44, 3. Cass. Dio 44, 5, 1 || **7** cf. Suet. Claud. 20, 1. Cass. Dio 60, 11, 1–4 || **11** Cic. Phil. 5, 7. Suet. Caes. 44, 3. Schol. Hor. a. p. 65 Cass. Dio 44, 5, 1 || **19** c. 59 Cic. de leg. 2, 29. Ov. fast. 3, 151–166. Lucan. 10, 185–187. Plin. n. h. 18, 211. Suet. Caes. 40. Aug. 31, 2. Solin. 1, 34–45. Censorin. 20, 6–11. Macr. sat. 1, 14. Amm. Marc. 26, 1, 12. 13. App. b. c. 2, 154, 648. Cass. Dio 43, 26

[**LABDHPQ**] **1** *τὸν Πόντον*] *τόπον* **L** || **5** *μέσον* **P** || **6** *κορινθίων* **LHABD** | *Ἀνιηνὸν*] nomen velut *Anicium* subesse censet Rei. || **7** *τοῦτο* **L** || **9** *τὸ*] *τὸν* **PHABD** | *κίρκιον* **P** | *ἐμβάλλειν* **L** | *ταρρακίνην* (*-κίννην* **L**): em. Rei. || **10** *τοῖς δι'* — p. 324, 6 *βασιλεὺς* desunt in **P** folio exciso || **11** *ἐμπορίαν* **Q** || **12** *Πωμεντῖνον* Sint.: *νωμηντῖνον* **L** et ante ras. **H** *νομηντῖνον* **M** et e ras. **H** *νωμαντῖνον* **ABD** *νομαντίνην* **C** *Πωμέντιον* Sol. | *Σητίαν* Anon.: *σήτιον* **LC** *σίτιον* cet. || **17** *ναυτηλίαν* **LH**[1] || **19** *καὶ* ⟨*ἣ*⟩ Zie. || **23** *τεταγμέναις* **L**

ἑορτὰς ὑποφερομένας κατὰ μικρὸν εἰς ἐναντίας ἐκπε- a. 46
πτωκέναι τοῖς χρόνοις ὥρας, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν τότ' 3
368 Z¹ οὖσαν ἡλικίαν οἱ μὲν ἄλλοι παντάπασι τούτων ἀσυλλο-
γίστως εἶχον, οἱ δ' ἱερεῖς μόνοι τὸν καιρὸν εἰδότες
421 S ἐξαίφνης καὶ προησθημένου μηδενὸς τὸν ἐμβόλιμον e
6 προσέγραφον μῆνα, Μερκηδόνιον ὀνομάζοντες· ὃν Νο- 4
μᾶς ὁ βασιλεὺς πρῶτος ἐμβαλεῖν λέγεται, μικρὰν καὶ
διατείνουσαν οὐ πόρρω βοήθειαν ἐξευρὼν τῆς περὶ τὰς
ἀποκαταστάσεις πλημμελείας, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου
10 γέγραπται (c. 18). Καῖσαρ δὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν φιλοσόφων 5
καὶ μαθηματικῶν τὸ πρόβλημα προθείς, ἐκ τῶν ὑποκειμέ-
νων ἤδη μεθόδων ἔμειξεν ἰδίαν τινὰ καὶ διηκριβωμένην
μᾶλλον ἐπανόρθωσιν, ᾗ χρώμενοι μέχρι νῦν Ῥωμαῖοι
δοκοῦσιν ἧττον ἑτέρων σφάλλεσθαι περὶ τὴν ἀνωμαλίαν.
15 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο τοῖς βασκαίνουσι καὶ βαρυνομένοις 6
τὴν δύναμιν αἰτίας παρεῖχε· Κικέρων γοῦν ὁ ῥήτωρ ὡς f
ἔοικε, φήσαντός τινος αὔριον ἐπιτελεῖν Λύραν, „ναὶ"
εἶπεν, „ἐκ διατάγματος", ὡς καὶ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην
τῶν ἀνθρώπων δεχομένων.
20 **60.** Τὸ δ' ἐμφανὲς μάλιστα μῖσος καὶ θανατηφόρον
ἐπ' αὐτὸν ὁ τῆς βασιλείας ἔρως ἐξειργάσατο, τοῖς μὲν
πολλοῖς αἰτία πρώτη, τοῖς δ' ὑπούλοις πάλαι πρόφασις
εὐπρεπεστάτη γενομένη. καίτοι καὶ λόγον τινὰ κατέσπειραν 2
εἰς τὸν δῆμον οἱ ταύτην Καίσαρι τὴν τιμὴν προξενοῦντες,

20 – p. 324, 6 Zon. 10, 11, p. 368, 11–20 || **23** Suet. Caes. 79, 4. App. b. c. 2, 110, 460 (Cic. de div. 2, 110)

[**LABDHQ**] **1** ἑορτας — **6** μηνα μερκ hab. pap. C | μεικρον pap. || **3** ἡλικίαν ab Emp. et Holzapfel temptatum confirmatur papyro in quo est . . .]αν: ἡλιακὴν codd. || **5** προσησθημενου pap., sed σ del. || **6** προέγραφον Rei. | Μερκηδῖνον vocat Num. 18, 3, sed cf. CIL I² p. 225 || **7. 8** οὐ μικρὰν βοήθειαν (καὶ διατ. οὐ πόρρω om.) C || **12** ἔδειξεν **L** || **15** τοῦτο Anon.: παρὰ **HQABD** περὶ **L** καίπερ ⟨ἱκανῶς ἐνταῦθα κατορθώσας⟩ Rei. καὶ περὶ τοῦτο Cor. καὶ ταῦτ' (vel τοῦτ') ἄρα Emp. καί τι τοῖς Bernardakis καὶ παρὰ τοῖς . . . αἰτίας εἶχε Sint. || **16** παρειχε — **22** πρωτη hab. pap. **D** | γοῦν Sint.: γὰρ **L** οὖν cet.; om. pap. in fine versus || **17** επιτελειν pap.: ἐπιτέλλειν codd. (ἐπιστέλλειν **L**) || **23. 24** κατέσπειραν ἐκ διατάγματος εἰς **Q**

736 ὡς ἐκ γραμμάτων Σιβυλλείων ἁλώσιμα τὰ Πάρθων 369 Z[1]
φαίνοιτο Ῥωμαίοις σὺν βασιλεῖ στρατευομένοις ἐπ'
3 αὐτούς, ἄλλως ἀνέφικτ' ὄντα· καὶ καταβαίνοντος ἐξ
26. Ian. 44 Ἄλβης Καίσαρος εἰς τὴν πόλιν, ἐτόλμησαν αὐτὸν ἀσπά-
σασθαι βασιλέα· τοῦ δὲ δήμου διαταραχθέντος, ἀχθε- 5
σθεὶς ἐκεῖνος οὐκ ἔφη βασιλεύς, ἀλλὰ Καῖσαρ καλεῖσθαι,
καὶ γενομένης πρὸς τοῦτο πάντων σιωπῆς, οὐ πάνυ
4 φαιδρὸς οὐδ' εὐμενὴς παρῆλθεν. ἐν δὲ συγκλήτῳ τιμάς
τινας ὑπερφυεῖς αὐτῷ ψηφισαμένων, ἔτυχε μὲν ὑπὲρ τῶν
ἐμβόλων καθεζόμενος, προσιόντων δὲ τῶν ὑπάτων καὶ 10
b τῶν στρατηγῶν, ἅμα δὲ καὶ τῆς βουλῆς ἁπάσης ἑπομένης,
οὐχ ὑπεξαναστάς, ἀλλ' ὥσπερ ἰδιώταις τισὶ χρηματίζων 422 S
ἀπεκρίνατο συστολῆς μᾶλλον ἢ προσθέσεως τὰς τιμὰς
5 δεῖσθαι. καὶ τοῦτ' οὐ μόνον ἠνίασε τὴν βουλήν, ἀλλὰ καὶ
τὸν δῆμον, ὡς ἐν τῇ βουλῇ τῆς πόλεως προπηλακιζο- 15
μένης, καὶ μετὰ δεινῆς κατηφείας ἀπῆλθον εὐθὺς οἷς
6 ἐξῆν μὴ παραμένειν, ὥστε κἀκεῖνον ἐννοήσαντα παρα-
χρῆμα μὲν οἴκαδε τραπέσθαι καὶ βοᾶν πρὸς τοὺς φίλους
ἀπαγαγόντα τοῦ τραχήλου τὸ ἱμάτιον, ὡς ἕτοιμος εἴη
τῷ βουλομένῳ τὴν σφαγὴν παρέχειν, ὕστερον δὲ προ- 20
7 φασίζεσθαι τὴν νόσον· οὐ γὰρ ἐθέλειν τὴν αἴσθησιν
c ἀτρεμεῖν τῶν οὕτως ἐχόντων, ὅταν ἱστάμενοι διαλέγωνται
πρὸς ὄχλον, ἀλλὰ σειομένην ταχὺ καὶ περιφερομένην
8 ἰλίγγους ἐπισπᾶσθαι καὶ καταλαμβάνεσθαι. τότε δ' οὐκ 370 Z[1]

3 Suet. Caes. 79, 1. App. b. c. 2, 107, 444. cf. ad p. 326, 2 || 8 Liv. per. 116. Suet. Caes. 78, 1. Eutr. 6, 25. App. b. c. 2, 107, 445. 446. Cass. Dio 44, 8. Zon. 10, 11, p. 368, 40 || 17 Plut. Ant. 12, 6

[LABDHPQ] 1 *σιβυλλίων* LHABD || 4. 5 *ἐτόλμησαν — βασιλέα* om. Q *ἐτολμησάν τινες* Zon. || 7 *και γενομενης — 13 ἀπεκρι* hab. pap. E || 8 *πρ[οσηλθεν* vel *[οηλθεν* pap. || 9 *αὐτοῦ* LPM et ante corr. H || 9. 10 *καθεζ. ὑπὲρ τ. ἐμβ. ὁ καῖσαρ* C || 11 *καὶ* om. pap. || 12 *μαστίζων* P || 13 *προθέσεως* L *προέσεως* M || 14. 15 *ἀλλὰ — βουλῇ* om. L[1] || 15 *ἐν*] *σὺν* vel *ἅμα* Zie. | *προπηλ. τῆς πόλ.* Zon. || 17 *μὴ* om. P || 20 *προφασιζεσθαι* — p. 325, 4 *μεμνη* hab. pap. F || 21 *ἐθέλει* LPH[1] || 22 *διαλέγονται* LP || 23 *τὸν ὄχλον* Q *ὀρθὸν* L[1] | *παραφερομένην* C || 24 *εἰλίγγους* LPH[1] *ἰλίγγοις* C *]λιγμους* pap. | *ἐπισπάσασθαι* L pap. | *τοτε* pap.: *τὸ* codd.

εἶχεν οὕτως, ἀλλὰ καὶ πάνυ βουλόμενον αὐτὸν ὑπεξανα- a. 44
στῆναι τῇ βουλῇ λέγουσιν ὑπό του τῶν φίλων, μᾶλλον
δὲ κολάκων, Κορνηλίου Βάλβου, κατασχεθῆναι φήσαντος·
„οὐ μεμνήσῃ Καῖσαρ ὤν, οὐδ᾽ ἀξιώσεις ὡς κρείττονα
5 θεραπεύεσθαι σεαυτόν;"

61. Ἐπιγίνεται τούτοις τοῖς προσκρούσμασιν ὁ τῶν
δημάρχων προπηλακισμός. ἦν μὲν γὰρ ἡ τῶν Λουπερκα- 15. Febr. 44
λίων ἑορτή, περὶ ἧς πολλοὶ γράφουσιν ὡς ποιμένων τὸ
παλαιὸν εἴη, καί τι καὶ προσήκει τοῖς Ἀρκαδικοῖς Λυκαίοις.
10 τῶν δ᾽ εὐγενῶν νεανίσκων καὶ ἀρχόντων πολλοὶ διαθέουσιν 2 d
ἀνὰ τὴν πόλιν γυμνοί, σκύτεσι λασίοις τοὺς ἐμποδὼν ἐπὶ
παιδιᾷ καὶ γέλωτι παίοντες· πολλαὶ δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει 3
γυναικῶν ἐπίτηδες ἀπαντῶσαι παρέχουσιν ὥσπερ ἐν
διδασκάλου τὼ χεῖρε ταῖς πληγαῖς, πεπεισμέναι πρὸς
15 εὐτοκίαν κυούσαις, ἀγόνοις δὲ πρὸς κύησιν ἀγαθὸν εἶναι.
ταῦτα Καῖσαρ ἐθεᾶτο, καθήμενος ὑπὲρ τῶν ἐμβόλων 4
ἐπὶ δίφρου χρυσοῦ, θριαμβικῷ κόσμῳ κεκοσμημένος.
Ἀντώνιος δὲ τῶν θεόντων τὸν ἱερὸν δρόμον εἷς ἦν· καὶ γὰρ 5
423 S ὑπάτευεν· ὡς οὖν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐνέβαλε καὶ τὸ πλῆθος
20 αὐτῷ διέστη, φέρων διάδημα στεφάνῳ δάφνης περιπεπλεγ- e
371 Z[1] μένον ὤρεξε τῷ Καίσαρι· καὶ γίνεται κρότος οὐ λαμπρός,
ἀλλ᾽ ὀλίγος ἐκ παρασκευῆς. ἀπωσαμένου δὲ τοῦ Καίσαρος, 6
ἅπας ὁ δῆμος ἀνεκρότησεν· αὖθις δὲ προσφέροντος,
ὀλίγοι, καὶ μὴ δεξαμένου, πάλιν ἅπαντες. οὕτω δὲ τῆς 7

6 Plut. Ant. 12. Cic. Phil. 2, 84. 85. 3, 12. 13, 17. 31. 41. Liv. per. 116. Vell. 2, 56, 4. Quint. 9, 3, 61. Suet. Caes. 79, 2. Flor. 2, 13, 91. vir. ill. 85, 1. Nic. Dam. v. Aug. 21, 71—73. App. b. c. 2, 109, 456—458. Cass. Dio 44, 11, 2. 3. 45, 30, 1. 2. 31, 3. 4. 34, 2. 41, 2. 46, 5, 3. 19, 4—6. Zon. 10, 11, p. 369, 3—23 || **8** Plut. Rom. 21, 4—7. mor. 280b

[**LABDHPQ**] **2** του om. **Q** supra lin. add. pap. || **4** μεμνήσει **L** || **6** ἐπιγίνεται δὲ **C** ἐπιγ. δὲ τοῖς πρ. τούτοις καὶ ὁ Zon. || **6. 7** ὁ — μὲν γὰρ om. **P** || **9** τι] τοι **LP** | καὶ[2] om. **Q** || **11** τοῖς ἐμποδὼν **PC** || **12** . .]αι και γελ[. . — **19** ενεβαλεν hab. pap. **GH** || **13** απαντωσαι pap.: ὑπαντῶσαι codd. || **14** τωιχειρε pap. || **15** προσκυνησιν, sed ν del., pap. || **16** ὑπερ pap. (ut ci. Bekker): ἐπὶ codd. ut Nic. Dam. || **18** γὰρ om. **PMH[1]** || **24** ὀλίγωι **P** ὀλίγον **Q**

15. Febr. 44 πείρας ἐξελεγχομένης, Καῖσαρ μὲν ἀνίσταται, τὸν στέ-
8 φανον εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀπενεχθῆναι κελεύσας. ὤφθησαν
δ' ἀνδριάντες αὐτοῦ διαδήμασιν ἀναδεδεμένοι βασιλικοῖς,
καὶ τῶν δημάρχων δύο, Φλάουϊος καὶ Μάρυλλος, ἐπελ-
θόντες ἀπέσπασαν, καὶ τοὺς ἀσπασαμένους βασιλέα τὸν 5
Καίσαρα πρώτους ἐξευρόντες ἀπῆγον εἰς τὸ δεσμωτήριον.
f 9 ὁ δὲ δῆμος εἵπετο κροτῶν καὶ Βρούτους ἀπεκάλει τοὺς
ἄνδρας, ὅτι Βροῦτος ἦν ὁ καταλύσας τὴν τῶν βασιλέων
διαδοχὴν καὶ τὸ κράτος εἰς βουλὴν καὶ δῆμον ἐκ μοναρχίας
10 καταστήσας. ἐπὶ τούτῳ Καῖσαρ παροξυνθείς, τὴν μὲν 10
ἀρχὴν ἀφείλετο τῶν περὶ τὸν Μάρυλλον, ἐν δὲ τῷ κατηγο-
ρεῖν αὐτῶν ἅμα καὶ τὸν δῆμον ἐφυβρίζων, πολλάκις
Βρούτους τε καὶ Κυμαίους ἀπεκάλει τοὺς ἄνδρας.

62. Οὕτω δὴ τρέπονται πρὸς Μᾶρκον Βροῦτον οἱ
πολλοί, γένος μὲν ἐκεῖθεν εἶναι δοκοῦντα πρὸς πατέρων, 15
737 καὶ τὸ πρὸς μητρὸς δ' ἀπὸ Σερουιλίων, οἰκίας ἑτέρας
2 ἐπιφανοῦς, γαμβρὸν δὲ καὶ ἀδελφιδοῦν Κάτωνος. τοῦτον
ἐξ ἑαυτοῦ μὲν ὁρμῆσαι πρὸς κατάλυσιν τῆς μοναρχίας
3 ἤμβλυνον αἱ παρὰ Καίσαρος τιμαὶ καὶ χάριτες. οὐ γὰρ 372 Z[1]
μόνον ἐσώθη περὶ Φάρσαλον ἀπὸ τῆς Πομπηΐου φυγῆς, 20
οὐδὲ πολλοὺς τῶν ἐπιτηδείων ἔσωσεν ἐξαιτησάμενος,
4 ἀλλὰ καὶ πίστιν εἶχε μεγάλην παρ' αὐτῷ. καὶ στρατηγιῶν
μὲν ἐν ταῖς τότε τὴν ἐπιφανεστάτην ἔλαβεν, ὑπατεύειν
δ' ἔμελλεν εἰς τέταρτον ἔτος, ἐρίσαντος Κασσίου προ- 24
5 τιμηθείς. λέγεται γὰρ ὁ Καῖσαρ εἰπεῖν, ὡς δικαιότερα 424 S

2 Cic. Phil. 13, 31. Liv. per. 116. Vell. 2, 68, 4. Suet. Caes. 79, 1. Val. Max. 5, 7, 2. Plut. Ant. 12, 7. Nic. Dam. v. Aug. 20, 69. App. b. c. 2, 108, 449–453. 122, 514. 138, 575. 4, 93, 389. Cass. Dio 44, 10. 46, 49, 2 || **14** Zon. 10, 11, p. 369, 24 || **15** Plut. Brut. 1. 2, 1 et ibi l. l. || **19** cf. supra ad c. 46, 4. 57, 5. Brut. 7

[**LABDHPQ**] **2** καπητώλιον **L** | ἀνενεχθῆναι Zie. (sed cf. Nic. Dam. 73) || versuum **4** δημάρχων — **9** μοναρχίας paucas lacinias praebet pap. **H** || **5** τὸν om. **PQ** || **6** τὸ om. Zon. || **7** ἐκάλει Zon. || **9** δῆμον τὴν μοναρχίαν **Q** || **10** περιστήσας Zon. μεταστήσας Cast. | τούτοις Zon. || **11** τὸν om. **Q** || **16** τὸ om. **L** καὶ τὸ del. Zie. (δὲ del. Cor., καὶ del. Sint.) | σερβιλίων **L** σερουιλίου **P** || **18** μὲν ἐξ ἑαυτοῦ **L** || **22** καὶ[1] om. **Q** | μεγάλην εἶχε **PQ** | στρατηγίαν: em. Zie. || **23** ἐν ταῖς Zie.: ἐν τοῖς

μὲν λέγοι Κάσσιος, αὐτὸς μέντοι Βροῦτον οὐκ ἂν παρέλθοι. a. 44 b
καί ποτε καὶ διαβαλλόντων τινῶν τὸν ἄνδρα, πραττο- 6
μένης ἤδη τῆς συνωμοσίας, οὐ προσέσχεν, ἀλλὰ τοῦ
σώματος τῇ χειρὶ θιγὼν ἔφη πρὸς τοὺς διαβάλλοντας·
5 „ἀναμενεῖ τοῦτο τὸ δέρμα Βροῦτος," ὡς ἄξιον μὲν ὄντα
τῆς ἀρχῆς δι' ἀρετήν, διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν οὐκ ἂν ἀχάριστον
καὶ πονηρὸν γενόμενον. οἱ δὲ τῆς μεταβολῆς ἐφιέμενοι 7
καὶ πρὸς μόνον ἐκεῖνον ἢ πρῶτον ἀποβλέποντες, αὐτῷ
μὲν οὐκ ἐτόλμων διαλέγεσθαι, νύκτωρ δὲ κατεπίμπλασαν
10 γραμμάτων τὸ βῆμα καὶ τὸν δίφρον, ἐφ' οὗ στρατηγῶν
ἐχρημάτιζεν, ὧν ἦν τὰ πολλὰ τοιαῦτα· „καθεύδεις ὦ
Βροῦτε" καὶ „οὐκ εἶ Βροῦτος." ὑφ' ὧν ὁ Κάσσιος αἰσθό- 8 c
μενος διακινούμενον ἡσυχῇ τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, μᾶλλον
ἢ πρότερον ἐνέκειτο καὶ παρώξυνεν, αὐτὸς ἰδίᾳ τι καὶ
μίσους ἔχων πρὸς τὸν Καίσαρα δι' αἰτίας ἃς ἐν τοῖς περὶ
16 Βρούτου γεγραμμένοις δεδηλώκαμεν (c. 8, 5. 6). εἶχε μέντοι 9
373 Z¹ καὶ δι' ὑποψίας ὁ Καῖσαρ αὐτόν, ὥστε καὶ πρὸς τοὺς φίλους
εἰπεῖν ποτε· „τί φαίνεται βουλόμενος ὑμῖν Κάσσιος; ἐμοὶ
μὲν γὰρ οὐ λίαν ἀρέσκει, λίαν ὠχρὸς ὤν." πάλιν δὲ 10
20 λέγεται περὶ Ἀντωνίου καὶ Δολοβέλλα διαβολῆς πρὸς
αὐτὸν ὡς νεωτερίζοιεν ἐλθούσης, „οὐ πάνυ" φάναι
„τούτους δέδοικα τοὺς παχεῖς καὶ κομήτας, μᾶλλον δὲ
τοὺς ὠχροὺς καὶ λεπτοὺς ἐκείνους", Κάσσιον λέγων καὶ d
Βροῦτον.

25 **63.** Ἀλλ' ἔοικεν οὐχ οὕτως ἀπροσδόκητον ὡς ἀφύλακτον
εἶναι τὸ πεπρωμένον, ἐπεὶ καὶ σημεῖα θαυμαστὰ καὶ

2 Plut. Brut. 8, 3 || 7 Plut. Brut. 9, 5–7. Suet. Caes. 80, 3. App. b. c. 2, 112, 469. Cass. Dio 44, 12, 3. Zon. 10, 11, p. 369, 26 || 20 Plut. Brut. 8, 2. Ant. 11, 6. mor. 206e

[LABDHPQ] 1 λέγοι μὲν L || 2 καὶ² om. P || 4 θίγων codd. || 5 ἀναμένει: em. Br. | τουτὶ Brut. | τὸ om. L¹ | δέρμα L: σῶμα cet. σαρκίον Brut. | βροῦτον L² || 6 ἀρετὴν² Wil.: ἀρχὴν || 10 τὸν δίφρον καὶ τὸ βῆμα Q || 11.12 ὦ om. L Βρ. καθ. Brut., sed καθ. ὦ Βρ. et Cass. Dio Zon. || 12 οὐκ εἶ Βρ. ἀληθῶς Brut. Βρ. οὐκ εἶ Cass. Dio || 14 αὐτοὺς: em. Anon. (om. C) || 15.16 ταῖς ... γεγραμμέναις Q || 20 δολαβέλλα L || 23 λέγων] δὲ P δείξας mor.

2 *φάσματα φανῆναι λέγουσι. σέλα μὲν οὖν οὐράνια καὶ κτύπους νύκτωρ πολλαχοῦ διαφερομένους καὶ καταίροντας εἰς ἀγορὰν ⟨ἀν⟩ημέρους ὄρνιθας οὐκ ἄξιον ἴσως* 3 *ἐπὶ πάθει τηλικούτῳ μνημονεῦσαι· Στράβων δ' ὁ φιλόσοφος ἱστορεῖ* (FGrH 91 F 19) *πολλοῖς μὲν ἀνθρώπους* 5 *διαπύρους ἐπιφερομένους φανῆναι, στρατιώτου δ' ἀνδρὸς* 425 S *οἰκέτην ἐκ τῆς χειρὸς ἐκβαλεῖν πολλὴν φλόγα καὶ δοκεῖν καίεσθαι τοῖς ὁρῶσιν, ὡς δ' ἐπαύσατο, μηδὲν ἔχειν κακὸν* e 4 *τὸν ἄνθρωπον· αὐτῷ δὲ Καίσαρι θύοντι τὴν καρδίαν ἀφανῆ γενέσθαι τοῦ ἱερείου, καὶ δεινὸν εἶναι τὸ τέρας·* 10 5 *οὐ γὰρ ἂν φύσει γε συστῆναι ζῷον ἀκάρδιον. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα πολλῶν ἀκοῦσαι διεξιόντων, ὥς τις αὐτῷ μάντις* *Id.Mart.44* *ἡμέρᾳ Μαρτίου μηνὸς ἣν Εἰδοὺς Ῥωμαῖοι καλοῦσι* 6 *προείποι μέγαν φυλάττεσθαι κίνδυνον, ἐλθούσης δὲ τῆς* 374 Z[1] *ἡμέρας προϊὼν ὁ Καῖσαρ εἰς τὴν σύγκλητον ἀσπασάμενος* 15 *προσπαίξειε τῷ μάντει φάμενος· ,,αἱ μὲν δὴ Μάρτιαι Εἰδοὶ πάρεισιν'', ὁ δ' ἡσυχῇ πρὸς αὐτὸν εἴποι· ,,ναί,* 7 *πάρεισιν, ἀλλ' οὐ παρεληλύθασι.'' πρὸ μιᾶς δ' ἡμέρας* *14.Mart.44* *Μάρκον Λεπίδου δειπνίζοντος αὐτόν, ἔτυχε μὲν ἐπιστολαῖς* f *ὑπογράφων ὥσπερ εἰώθει κατακείμενος· ἐμπεσόντος δὲ* 20 *λόγου, ποῖος ἄρα τῶν θανάτων ἄριστος, ἅπαντας φθάσας* 8 *ἐξεβόησεν· ,,ὁ ἀπροσδόκητος.'' μετὰ ταῦτα κοιμώμενος ὥσπερ εἰώθει παρὰ τῇ γυναικί, πασῶν ἅμα τῶν θυρῶν τοῦ δωματίου καὶ τῶν θυρίδων ἀναπεταννυμένων, διαταραχθεὶς ἅμα τῷ κτύπῳ καὶ τῷ φωτὶ καταλαμπούσης τῆς* 25

2 Cass. Dio 44, 17, 2 || **3** cf. Suet. Caes. 81, 3 || **9** Cic. de div. 1, 119. 2, 36sq. Val. Max. 1, 6, 13. 8, 11, 2. Plin. n. h. 11, 186. Vell. 2, 57, 2. Suet. Caes. 77. 81, 2. 4. Obsequ. 67. App. b. c. 2, 116, 488. 489. 149, 619. 153, 645. Cass. Dio 44, 18, 4 || **18** mor. 206f. App. b. c. 2, 115, 479. Suet. Caes. 87 || **22** Vell. 2, 57, 2. Suet. 81, 3. Val. Max. 1, 7, 2. Obsequ. 67. Nic. Dam. v. Aug. 23, 83. App. b. c. 2, 115, 480. Cass. Dio 44, 17, 1. 2. Zon. 10, 11, p. 370, 3–7

[**LABDHPQ**] **2** *τύπους* L[1] || **3** *ἀνημέρους* Zie. l. c. 303: *ἐρήμους* codd. *δυσφήμους* Herw. || **5** *πολλούς*: em. Zie. ibid. || **7** *τῆς* om. **Q** || **17. 18** *ὁ δὲ — πάρεισιν* om. L[1] || **20** *ἐπιγράφων* **Q** | *ὥσπερ* om. **P** || 22 *ἐξεφώνησεν* **HABD** | *καὶ κοιμώμενος* **PHAD** || **25** *τῷ*[2] om. **P** | *καὶ λαμπούσης* **L**

σελήνης, ᾔσθετο τὴν Καλπουρνίαν βαθέως μὲν καθεύ- δουσαν, ἀσαφεῖς δὲ φωνὰς καὶ στεναγμοὺς ἀνάρθρους 738 ἀναπέμπουσαν ἐκ τῶν ὕπνων· ἐδόκει δ' ἄρα κλαίειν 9 ἐκεῖνον ἐπὶ ταῖς ἀγκάλαις ἔχουσα κατεσφαγμένον· οἱ δ' 5 οὔ φασι τῇ γυναικὶ ταύτην γενέσθαι τὴν ὄψιν, ἀλλ', ἦν γάρ τι τῇ Καίσαρος οἰκίᾳ προσκείμενον οἷον ἐπὶ κόσμῳ καὶ σεμνότητι τῆς βουλῆς ψηφισαμένης ἀκρωτήριον, ὡς Λίβιος ἱστορεῖ, τοῦτ' ὄναρ ἡ Καλπουρνία θεασαμένη καταρρηγνύμενον ἔδοξε ποτνιᾶσθαι καὶ δακρύειν. ἡμέρας δ' Id.Mart.44 10 10 οὖν γενομένης ἐδεῖτο τοῦ Καίσαρος, εἰ μὲν οἷόν τε, μὴ 426 S προελθεῖν, ἀλλ' ἀναβαλέσθαι τὴν σύγκλητον· εἰ δὲ τῶν 375 Z[1] ἐκείνης ὀνείρων ἐλάχιστα φροντίζει, σκέψασθαι διὰ μαντικῆς ἄλλης καὶ ἱερῶν περὶ τοῦ μέλλοντος. εἶχε δέ 11 b τις ὡς ἔοικε κἀκεῖνον ὑποψία καὶ φόβος· οὐδένα γὰρ 15 γυναικισμὸν ἐν δεισιδαιμονίᾳ πρότερον κατεγνώκει τῆς Καλπουρνίας, τότε δ' ἑώρα περιπαθοῦσαν.

Ὡς δὲ καὶ πολλὰ καταθύσαντες οἱ μάντεις ἔφρασαν 12 αὐτῷ δυσιερεῖν, ἔγνω πέμψας Ἀντώνιον ἀφεῖναι τὴν σύγκλητον.

20 **64.** Ἐν δὲ τούτῳ Δέκιμος Βροῦτος ἐπίκλησιν Ἀλβῖνος, πιστευόμενος μὲν ὑπὸ Καίσαρος, ὥστε καὶ δεύτερος ὑπ' αὐτοῦ κληρονόμος γεγράφθαι, τοῖς δὲ περὶ Βροῦτον τὸν ἕτερον καὶ Κάσσιον μετέχων τῆς συνωμοσίας, φοβηθεὶς 2 c μὴ τὴν ἡμέραν ἐκείνην διακρουσαμένου τοῦ Καίσαρος 25 ἔκπυστος ἡ πρᾶξις γένηται, τούς τε μάντεις ἐχλεύαζε καὶ καθήπτετο τοῦ Καίσαρος, ὡς αἰτίας καὶ διαβολὰς ἑαυτῷ κτωμένου πρὸς τὴν σύγκλητον, ἐντρυφᾶσθαι δοκοῦσαν· ἥκειν μὲν γὰρ αὐτὴν κελεύσαντος ἐκείνου, καὶ προθύμους 3

17 Plut. Brut. 15, 1. Val. Max. 1, 7, 2. Suet. Caes. 79, 4. 81, 4. Flor. 2, 13, 94. Nic. Dam. v. Aug. 23. 24. App. b. c. 2, 113, 470. 115, 481. 153, 641. Cass. Dio 44, 15, 4. 17, 3. 18, 1. 2. Zon. 10, 11, p. 370, 7–20

[**LABDHPQ**] **3** ἐκ τῶν ὕπνων ἀναπέμπουσαν **L** || **4** ἐπὶ] ἐν Herw. | ἔχουσαν codd. praeter **Q** et Zon. || **11** ἀναβάλλεσθαι **PH**[1] || **13** περὶ om. **L**[1] || **14** ἐκεῖνον **Q** || **17** ἔφασαν **L** || **20** δέκιος **L**[2] || **26** τοῦ om. Zon. || **28** μὲν om. Zon.

Id.Mart.44 εἶναι ψηφίζεσθαι πάντας, ὅπως τῶν ἐκτὸς Ἰταλίας ἐπαρχιῶν βασιλεὺς ἀναγορεύοιτο καὶ φοροίη διάδημα τὴν ἄλ-
4 λην ἐπιὼν γῆν ⟨τε⟩ καὶ θάλασσαν· εἰ δὲ φράσει τις αὐτοῖς καθεζομένοις νῦν μὲν ἀπαλλάττεσθαι, παρεῖναι δ' αὖθις, ὅταν ἐντύχῃ βελτίοσιν ὀνείροις Καλπουρνία, τίνας ἔσεσθαι 5
d 5 λόγους παρὰ τῶν φθονούντων; ἢ τίνα τῶν φίλων ἀνέξεσθαι διδασκόντων ὡς οὐχὶ δουλεία ταῦτα καὶ τυραννίς ἐστιν; ἀλλ' εἰ δοκεῖ πάντως, ἔφη, τὴν ἡμέραν ἀφοσιώσασθαι, βέλτιον αὐτὸν παρελθόντα καὶ προσαγορεύσαντα τὴν 376 Z[1]
6 βουλὴν ὑπερθέσθαι. ταῦθ' ἅμα λέγων ὁ Βροῦτος ἦγε τῆς 10 χειρὸς λαβόμενος τὸν Καίσαρα. καὶ μικρὸν μὲν αὐτῷ προελθόντι τῶν θυρῶν οἰκέτης ⟨τις⟩ ἀλλότριος ἐντυχεῖν προθυμούμενος, ὡς ἡττᾶτο τοῦ περὶ ἐκεῖνον ὠθισμοῦ καὶ πλήθους, βιασάμενος εἰς τὴν οἰκίαν παρέδωκεν ἑαυτὸν τῇ Καλπουρνίᾳ, φυλάττειν κελεύσας ἄχρι ἂν 15 ἐπανέλθῃ Καῖσαρ, ὡς ἔχων μεγάλα πράγματα κατειπεῖν 427 S πρὸς αὐτόν.

e **65.** Ἀρτεμίδωρος δὲ Κνίδιος τὸ γένος, Ἑλληνικῶν λόγων σοφιστὴς καὶ διὰ τοῦτο γεγονὼς ἐνίοις συνήθης τῶν περὶ Βροῦτον, ὥστε καὶ γνῶναι τὰ πλεῖστα τῶν 20 πραττομένων, ἧκε μὲν ἐν βιβλιδίῳ κομίζων ἅπερ ἔμελλε
2 μηνύειν· ὁρῶν δὲ τὸν Καίσαρα τῶν βιβλιδίων ἕκαστον δεχόμενον καὶ παραδιδόντα τοῖς περὶ αὐτὸν ὑπηρέταις, ἐγγὺς σφόδρα προσελθών, „τοῦτ'" ἔφη „Καῖσαρ ἀνάγνωθι μόνος καὶ ταχέως· γέγραπται γὰρ ὑπὲρ πραγμά- 25
3 των μεγάλων καὶ σοὶ διαφερόντων." δεξάμενος οὖν ὁ Καῖσαρ, ἀναγνῶναι μὲν ὑπὸ πλήθους τῶν ἐντυγχανόντων ἐκωλύθη, καίπερ ὁρμήσας πολλάκις, ἐν δὲ τῇ χειρὶ

11 App. b. c. 2, 116, 485. Zon. 10, 11, p. 370, 20–23 || **18** c. 65 Vell. 2, 57, 2. Suet. Caes. 81, 4. Flor. 2, 13, 94. Nic. Dam. v. Aug. 19, 66. App. b. c. 2, 116, 486. Cass. Dio 44, 18, 3. (Strab. 14, 656). Zon. 10, 11, p. 370, 24–30

[**LABDHPQ**] **3** τε add. Zie. ex Zon. | φράζοι **LPH** || **5** ἐντύχοι codd. praeter **ABD** | ἡ καλπουρνία **Q** || **9** προελθόντα (προσελθ. **H**): em. Sint. | προαγορεύσαντα **L**[1] || **12** παρελθόντι **Q** | τις add. Zon. || **22** βιβλίων **L** || **23** παραδόντα **P**

κατέχων καὶ φυλάττων μόνον ἐκεῖνο παρῆλθεν εἰς τὴν Id. Mart. 44 f
σύγκλητον. ἔνιοι δέ φασιν ἄλλον ἐπιδοῦναι τὸ βιβλίον 4
τοῦτο, τὸν δ' Ἀρτεμίδωρον οὐδ' ὅλως προσελθεῖν, ἀλλ'
ἐκθλιβῆναι παρὰ πᾶσαν τὴν ὁδόν.

5 **66.** *Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἤδη που φέρει καὶ τὸ αὐτόματον·*
377 Z¹ *ὁ δὲ δεξάμενος τὸν φόνον ἐκεῖνον καὶ τὸν ἀγῶνα χῶρος,*
εἰς ὃν ἡ σύγκλητος ἠθροίσθη τότε, Πομπηΐου μὲν εἰκόνα
κειμένην ἔχων, Πομπηΐου δ' ἀνάθημα γεγονὼς τῶν προσ-
κεκοσμημένων τῷ θεάτρῳ, παντάπασιν ἀπέφαινε δαί- 739
10 *μονός τινος ὑφηγουμένου καὶ καλοῦντος ἐκεῖ τὴν πρᾶξιν*
ἔργον γεγονέναι. καὶ γὰρ οὖν καὶ λέγεται Κάσσιος εἰς τὸν 2
ἀνδριάντα τοῦ Πομπηΐου πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως ἀπο-
βλέπων ἐπικαλεῖσθαι σιωπῇ, καίπερ οὐκ ἀλλότριος ὢν
τῶν Ἐπικούρου λόγων· ἀλλ' ὁ καιρὸς ὡς ἔοικεν ἤδη τοῦ 3
15 *δεινοῦ παρεστῶτος ἐνθουσιασμὸν ἐνεποίει καὶ πάθος*
ἀντὶ τῶν προτέρων λογισμῶν. Ἀντώνιον μὲν οὖν, πιστὸν 4
ὄντα Καίσαρι καὶ ῥωμαλέον, ἔξω παρακατεῖχε Βροῦτος
Ἀλβῖνος, ἐμβαλὼν ἐπίτηδες ὁμιλίαν μῆκος ἔχουσαν·
428 S *εἰσιόντος δὲ Καίσαρος ἡ βουλὴ μὲν ὑπεξανέστη θερα-* 5
20 *πεύουσα, τῶν δὲ περὶ Βροῦτον οἱ μὲν ἐξόπισθεν τὸν δίφρον* b
αὐτοῦ περιέστησαν, οἱ δ' ἀπήντησαν ὡς δὴ Τιλλίῳ

6 Plut. Brut. 14, 2, 3. Cic. de div. 2, 23. Liv. per. 116. Plin. n. h. 35, 59. Suet. Caes. 80, 4. Aug. 31, 5. Obsequ. 67. Nic. Dam. v. Aug. 23, 82. 83. App. b. c. 2, 115, 481. Cass. Dio 44, 16, 2. 52, 1. (49, 2) || **11** Plut. Brut. 17, 2 || **16** c. 66, 4–14 Plut. Brut. 17. Ant. 13, 4. Cic. Phil. 2, 34. Liv. per. 116. Vell. 2, 56, 3. Val. Max. 4, 5, 6. Suet. Caes. 82, 1. 2. Flor. 2, 13, 95. Eutr. 6, 25. Oros. 6, 17, 1. vir. ill. 78, 10. Obsequ. 67. Nic. Dam. v. Aug. 24, 88–90. App. b. c. 2, 117, 490–493. 122, 512. 3, 15, 52. 26, 101. Cass. Dio 44, 19. 52, 1. Zon. 10, 11, p. 370, 30–371, 14

[**LABDHPQ**] **1** *ἐκεῖνο μόνον* **P** || **5** *ταῦτα*] *τοιαῦτα* Wil., malim *τὰ τοιαῦτα* || **8** ⟨*ἀνα*⟩*κειμένην* Harrison Class. Rev. 50, 1936, 127 | *προκεκοσμημένων* **LPHABD** *προσκεκομισμένων* **Q**: em. Sol. || **9** *ἀπέφηνεν* **L** || **10** *τὴν πρᾶξιν* ad *καλοῦντος* referunt Rei. Garzetti *τὴν πρᾶξιν γεγονέναι ἔργον δαίμονός τινος* struit Sch. || **11** *κάσσιος λέγεται* **P** || **17. 18** *Βροῦτος Ἀλβῖνος* (sic Steph.: *ἀλκίνιος* **P** *ἀλβίνιος* cet.)] immo *Trebonius* teste ipso Plut. Brut. 17, 2 et App. Cass. Cic. Phil. 2, 34. 13, 22. fam. 10, 28, 1 || **20** *τοῦ δίφρου* Zon. || **21** *Τιλλίῳ* Sint.: *μετιλλίωι* codd. (sed *τυλλίω* L²)

Id.Mart.44 Κίμβρῳ περὶ ἀδελφοῦ φυγάδος ἐντυχάνοντι συνδεησόμενοι,
6 καὶ συνεδέοντο μέχρι τοῦ δίφρου παρακολουθοῦντες. ὡς
δὲ καθίσας διεκρούετο τὰς δεήσεις καὶ προσκειμένων 378 Z[1]
βιαιότερον ἠγανάκτει πρὸς ἕκαστον, ὁ μὲν Τίλλιος τὴν
τήβεννον αὐτοῦ ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις συλλαβὼν ἀπὸ τοῦ 5
τραχήλου κατῆγεν, ὅπερ ἦν σύνθημα τῆς ἐπιχειρήσεως.
7 πρῶτος δὲ Κάσκας ξίφει παίει παρὰ τὸν αὐχένα πληγὴν οὐ
θανατηφόρον οὐδὲ βαθεῖαν, ἀλλ' ὡς εἰκὸς ἐν ἀρχῇ
c τολμήματος μεγάλου ταραχθείς, ὥστε καὶ τὸν Καίσαρα
μεταστραφέντα τοῦ ἐγχειριδίου λαβέσθαι καὶ κατασχεῖν. 10
8 ἅμα δέ πως ἐξεφώνησαν, ὁ μὲν πληγεὶς Ῥωμαϊστί·
,,μιαρώτατε Κάσκα, τί ποιεῖς;" ὁ δὲ πλήξας Ἑλληνιστὶ
9 πρὸς τὸν ἀδελφόν· ,,ἀδελφέ, βοήθει." τοιαύτης δὲ τῆς
ἀρχῆς γενομένης, τοὺς μὲν οὐδὲν συνειδότας ἔκπληξις
εἶχε καὶ φρίκη πρὸς τὰ δρώμενα, μήτε φεύγειν μήτ' 15
10 ἀμύνειν, ἀλλὰ μηδὲ φωνὴν ἐκβάλλειν τολμῶντας. τῶν
δὲ παρεσκευασμένων ἐπὶ τὸν φόνον ἑκάστου γυμνὸν
ἀποδείξαντος τὸ ξίφος, ἐν κύκλῳ περιεχόμενος, καὶ
πρὸς ὅ τι τρέψειε τὴν ὄψιν, πληγαῖς ἀπαντῶν καὶ σιδήρῳ
d φερομένῳ καὶ κατὰ προσώπου καὶ κατ' ὀφθαλμῶν, 20
διελαυνόμενος ὥσπερ θηρίον ἐνειλεῖτο ταῖς πάντων χερσίν·
11 ἅπαντας γὰρ ἔδει κατάρξασθαι καὶ γεύσασθαι τοῦ φόνου.
διὸ καὶ Βροῦτος αὐτῷ πληγὴν ἐνέβαλε μίαν εἰς τὸν
12 βουβῶνα. λέγεται δ' ὑπό τινων, ὡς ἄρα πρὸς τοὺς ἄλλους
ἀπομαχόμενος καὶ διαφέρων δεῦρο κἀκεῖ τὸ σῶμα καὶ 25
κεκραγώς, ὅτε Βροῦτον εἶδεν ἐσπασμένον τὸ ξίφος,
ἐφειλκύσατο κατὰ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον καὶ παρῆκεν
ἑαυτόν, εἴτ' ἀπὸ τύχης εἴθ' ὑπὸ τῶν κτεινόντων ἀπωσθεὶς
13 πρὸς τὴν βάσιν ἐφ' ἧς ὁ Πομπηΐου βέβηκεν ἀνδριάς. καὶ 379 Z[1] 429 S

[**LABDHPQ**] **1** *κίμβρῳ* **L²**: *τίμβρωι* **PL¹C** *τίβρωι* **HABDM** || **4** *μὲν μετήλιος* **H** *μὲν μετίλιος* **A** *μὲν μετίλλιος* cet. || **5** *τήβενον* **LC** || **7** *πληγὴν*] *πλὴν* **P** || **8** *βαρεῖαν*: em. Br. cl. Brut. 17, 4 (*οὐκ εἰς βάθος*) || **13.14** *τῆς ἀρχῆς* **L**: *ταραχῆς* || **17** *παρασκευασμένων* **L¹P** || **18** *περιεχόμενον* **P** || **20** *καὶ¹* del. Cor. || **25** *κακεῖσε* **C** || **28** *ἀπὸ τύχης* Rei.: *ὑπὸ τύχης* | *ὑπὸ*] *ἀπὸ* **L** || **29** *ἕστηκεν* **P**

πολὺς καθήμαξεν αὐτὴν ὁ φόνος, ὡς δοκεῖν αὐτὸν ἐφ- Id. Mart. 44 e
εστάναι τῇ τιμωρίᾳ τοῦ πολεμίου Πομπήϊον, ὑπὸ πόδας
κεκλιμένου καὶ περισπαίροντος ὑπὸ πλήθους τραυμάτων.
εἴκοσι γὰρ καὶ τρία λαβεῖν λέγεται, καὶ πολλοὶ κατετρώ- 14
5 θησαν ὑπ' ἀλλήλων, εἰς ἓν ἀπερειδόμενοι σῶμα πληγὰς
τοσαύτας.

67. Κατειργασμένου δὲ τοῦ ἀνδρός, ἡ μὲν γερουσία,
καίπερ εἰς μέσον Βρούτου ⟨προ⟩ελθόντος ὥς τι περὶ
τῶν πεπραγμένων ἐροῦντος, οὐκ ἀνασχομένη διὰ θυρῶν
10 ἐξέπιπτε καὶ φεύγουσα κατέπλησε ταραχῆς καὶ δέους
ἀπόρου τὸν δῆμον, ὥστε τοὺς μὲν οἰκίας κλείειν, τοὺς
δ' ἀπολείπειν τραπέζας καὶ χρηματιστήρια, δρόμῳ δὲ
χωρεῖν τοὺς μὲν ἐπὶ τὸν τόπον ὀψομένους τὸ πάθος, f
τοὺς δ' ἐκεῖθεν ἑωρακότας. Ἀντώνιος δὲ καὶ Λέπιδος οἱ 2
15 μάλιστα φίλοι Καίσαρος ὑπεκδύντες εἰς οἰκίας ἑτέρας
κατέφυγον. οἱ δὲ περὶ Βροῦτον, ὥσπερ ἦσαν ἔτι θερμοὶ τῷ 3
φόνῳ, γυμνὰ τὰ ξίφη δεικνύντες ἅμα πάντες ἀπὸ τοῦ
βουλευτηρίου συστραφέντες ἐχώρουν εἰς τὸ Καπιτώλιον,
οὐ φεύγουσιν ἐοικότες, ἀλλὰ μάλα φαιδροὶ καὶ θαρραλέοι,
20 παρακαλοῦντες ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν τὸ πλῆθος καὶ προσ-
δεχόμενοι τοὺς ἀρίστους τῶν ἐντυγχανόντων. ἔνιοι δὲ καὶ 4 740
συνανέβαινον αὐτοῖς καὶ κατεμείγνυσαν ἑαυτούς, ὡς
μετεσχηκότες τοῦ ἔργου, καὶ προσεποιοῦντο τὴν δόξαν,
ὧν ἦν καὶ Γάϊος Ὀκτάουϊος καὶ Λέντλος Σπινθήρ. οὗτοι 5
25 μὲν οὖν τῆς ἀλαζονείας δίκην ἔδωκαν ὕστερον, ὑπ'
380 Z[1] Ἀντωνίου καὶ τοῦ νέου Καίσαρος ἀναιρεθέντες, καὶ μηδὲ
τῆς δόξης δι' ἣν ἀπέθνῃσκον ἀπολαύσαντες ἀπιστίᾳ τῶν
ἄλλων. οὐδὲ γὰρ οἱ κολάζοντες αὐτοὺς τῆς πράξεως, ἀλλὰ 6
τῆς βουλήσεως τὴν δίκην ἔλαβον.

7 Plut. Brut. 18, 1. App. b. c. 2, 119, 499. Cass. Dio 44, 20, 1 || **16** Plut. Brut. 18, 7 et ibi l. l.

[**LABDHPQ**] **1** πολὺ: em. Cast. || **4** γὰρ om. **P** || **8** ἐλθόντος: suppl. Zie. cl. Brut. 18, 1 ἐλθόντος βρούτου **C** Sint. || **11** τοὺς μὲν **PA**: τὰς μὲν cet. τοὺς μὲν τὰς Rei. || **12** χρηματιστήριον **LQ** et ante corr. **H** (**P** distingui non potest) || **18** βουλευτηρίου om. **L**[1]

16.Mart.44 7 *Μεθ' ἡμέραν δὲ τῶν περὶ Βροῦτον κατελθόντων καὶ ποιησαμένων λόγους, ὁ μὲν δῆμος οὔτε δυσχεραίνων οὔθ' ὡς ἐπαινῶν τὰ πεπραγμένα τοῖς λεγομένοις προσεῖχεν,* 430 S
b *ἀλλ' ὑπεδήλου τῇ πολλῇ σιωπῇ Καίσαρα μὲν οἰκτίρων,*
17.Mart.44 8 *αἰδούμενος δὲ Βροῦτον· ἡ δὲ σύγκλητος ἀμνηστίας τινὰς* 5 *καὶ συμβάσεις πράττουσα πᾶσι, Καίσαρα μὲν ὡς θεὸν τιμᾶν ἐψηφίσατο καὶ κινεῖν μηδὲ τὸ μικρότατον ὧν*
9 *ἐκεῖνος ἄρχων ἐβούλευσε, τοῖς δὲ περὶ Βροῦτον ἐπαρχίας τε διένειμε καὶ τιμὰς ἀπέδωκε πρεπούσας, ὥστε πάντας οἴεσθαι τὰ πράγματα κατάστασιν ἔχειν καὶ σύγκρασιν* 10 *ἀπειληφέναι τὴν ἀρίστην.*

68. *Ἐπεὶ δὲ τῶν διαθηκῶν τῶν Καίσαρος ἀνοιχθεισῶν εὑρέθη δεδομένη Ῥωμαίων ἑκάστῳ δόσις ἀξιόλογος,*
20.Mart.44 *καὶ τὸ σῶμα κομιζόμενον δι' ἀγορᾶς ἐθεάσαντο ταῖς*
c *πληγαῖς διαλελωβημένον, οὐκέτι κόσμον εἶχεν οὐδὲ τάξιν* 15 *αὐτῶν τὸ πάθος, ἀλλὰ τῷ μὲν νεκρῷ περισωρεύσαντες ἐξ ἀγορᾶς βάθρα καὶ κιγκλίδας καὶ τραπέζας, ὑφῆψαν*
2 *αὐτοῦ καὶ κατέκαυσαν, ἀράμενοι δὲ δαλοὺς διαπύρους* 381 Z[1] *ἔθεον ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν ἀνῃρηκότων ὡς καταφλέξοντες, ἄλλοι δ' ἐφοίτων πανταχόσε τῆς πόλεως, συλλαβεῖν καὶ* 20 *διασπάσασθαι τοὺς ἄνδρας ζητοῦντες. οἷς ἐκείνων μὲν οὐδεὶς ἀπήντησεν, ἀλλ' εὖ πεφραγμένοι πάντες ἦσαν·*
3 *Κίννας δέ τις τῶν Καίσαρος ἑταίρων ἔτυχε μὲν ὥς φασι τῆς παρῳχημένης νυκτὸς ὄψιν ἑωρακὼς ἄτοπον· ἐδόκει*
d *γὰρ ὑπὸ Καίσαρος ἐπὶ δεῖπνον καλεῖσθαι, παραιτούμενος* 25

5 Plut. Cic. 42, 3. 4. Ant. 14, 2–4. Brut. 19 et ibi l. l. || **12** c. 68 Plut. Cic. 42, 4. 5. Ant. 14, 6–8. Brut. 20. Cic. Phil. 2, 90. 91. Att. 14, 10, 1. Suet. Caes. 83–85. Val. Max. 9, 9, 1. Nic. Dam. v. Aug. 17, 48–50. App. b. c. 2, 143, 596–147, 614. Cass. Dio 44, 35–50. (Zon. 10, 12, p. 373, 20sqq.). Oros. 6, 17, 3

[**LABDHPQ**] **5** *σύγκλητος*] hic desinit **P** || **7** *ἐψηφίσαντο*: em. Cor. || **8** *ἐβούλευσε*] *ἐβράβευσε* Zie. || **9** *ἐπέδωκε* Cor. || **10** *σύγκρισιν* **L[1]H[1]ABD** || **12** *τοῦ καίσαρος* **Q** || **14** *διὰ τῆς ἀγορᾶς* **C** (*εἰς τὴν ἀγορὰν* Brut. 20, 4, sed *δι' ἀγορᾶς* et Cic. 42, 4) || **16** *αὐτῶν*] *ἀλγοῦν* Sol., del. vel *ὀργῶν, σπαργῶν, μαργῶν* Rei. | *πάθος* Zie.: *πλῆθος* codd. *πένθος* Emp. || **16.17** *ἐξ ἀγορᾶς περισωρεύσαντες* **Q** || **19** *ὡς* om. Iunt. et editt. ante Sint.

δ' ἄγεσθαι τῆς χειρὸς ὑπ' αὐτοῦ, μὴ βουλόμενος ἀλλ' 20.Mart.44
ἀντιτείνων. ὡς δ' ἤκουσεν ἐν ἀγορᾷ τὸ σῶμα καίεσθαι 4
τοῦ Καίσαρος, ἀναστὰς ἐβάδιζεν ἐπὶ τιμῇ, καίπερ ὑφ-
ορώμενός τε τὴν ὄψιν ἅμα καὶ πυρέττων. καί τις ὀφθέντος 5
5 αὐτοῦ τῶν πολλῶν ἔφρασεν ἑτέρῳ τοὔνομα πυνθανο-
μένῳ, κἀκεῖνος ἄλλῳ, καὶ διὰ πάντων θροῦς ἦν, ὡς οὗτός
ἐστιν ὁ ἀνὴρ τῶν ἀνῃρηκότων Καίσαρα· καὶ γὰρ ἦν τις 6
ὁμώνυμος ἐκείνῳ Κίννας ἐν τοῖς συνομοσαμένοις, ὃν
431 S τοῦτον εἶναι προλαβόντες, ὥρμησαν εὐθὺς καὶ διέσπασαν
10 ἐν μέσῳ τὸν ἄνθρωπον. τοῦτο μάλιστα δείσαντες οἱ 7
περὶ Βροῦτον καὶ Κάσσιον οὐ πολλῶν ἡμερῶν διαγενομένων e
ἀπεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως. ἃ δὲ καὶ πράξαντες καὶ
παθόντες ἐτελεύτησαν, ἐν τοῖς περὶ Βρούτου γέγραπται.

69. Θνήσκει δὲ Καῖσαρ τὰ μὲν πάντα γεγονὼς ἔτη
15 πεντήκοντα καὶ ἕξ, Πομπηΐῳ δ' ἐπιβιώσας οὐ πολὺ πλέον
ἐτῶν τεσσάρων, ἣν δὲ τῷ βίῳ παντὶ δυναστείαν καὶ
ἀρχὴν διὰ κινδύνων τοσούτων διώκων μόλις κατειρ-
382 Z¹ γάσατο, ταύτης οὐδὲν ὅτι μὴ τοὔνομα μόνον καὶ τὴν
ἐπίφθονον καρπωσάμενος δόξαν παρὰ τῶν πολιτῶν.
20 Ὁ μέντοι μέγας αὐτοῦ δαίμων, ᾧ παρὰ τὸν βίον ἐχρή- 2
σατο, καὶ τελευτήσαντος ἐπηκολούθησε τιμωρὸς τοῦ
φόνου, διά τε γῆς πάσης καὶ θαλάττης ἐλαύνων καὶ f
ἀνιχνεύων ἄχρι τοῦ μηδένα λιπεῖν τῶν ἀπεκτονότων,
ἀλλὰ καὶ τοὺς καθ' ὁτιοῦν ἢ χειρὶ τοῦ ἔργου θιγόντας
25 ἢ γνώμῃ μετασχόντας ἐπεξελθεῖν. θαυμασιώτατον δὲ 3
τῶν μὲν ἀνθρωπίνων τὸ περὶ Κάσσιον· ἡττηθεὶς γὰρ
ἐν Φιλίπποις, ἐκείνῳ τῷ ξιφιδίῳ διέφθειρεν ἑαυτὸν ᾧ

14 Suet. Caes. 88. App. b. c. 2, 149, 620. (Vell. 2, 41, 2) || **20** Suet. Caes. 89. App. b. c. 2, 154, 649. 3, 1. 26, 101. 98, 408. 409. 4, 1. 135, 568

[**LABDHQ**] **4** τε om. **L** || **6** θροῦς Zie. cl. Pyrrh. 13, 10. Pomp. 5, 1. Galb. 26, 1: εὐθὺς || **7** ⟨εἰς⟩ τῶν Zie. || **8** συνωμοσαμένοις plerique codd. || **9** προλαβόντες **LH¹**: ὑπολαβόντες || **10** μᾶλλον **Q** || **12** ἀνεχώρησαν **C** et Brut. 21, 1 || **16.17** ἀρχὴν καὶ δυναστείαν: trp. Sint. || **17** διὰ] καὶ **Q** || **22** καὶ θαλάττης πάσης **Q** | θαλάσσης **L** || **24** θίγοντας: em. Cor. || **25** γνώμης: em. Rei.

4 *κατὰ Καίσαρος ἐχρήσατο· τῶν δὲ θείων ὅ τε μέγας κομήτης (ἐφάνη γὰρ ἐπὶ νύκτας ἑπτὰ μετὰ τὴν Καίσαρος*
741 *σφαγὴν διαπρεπής, εἶτ' ἠφανίσθη), καὶ τὸ περὶ τὸν*
5 *ἥλιον ἀμαύρωμα τῆς αὐγῆς. ὅλον γὰρ ἐκεῖνον τὸν ἐνιαυτὸν ὠχρὸς μὲν ὁ κύκλος καὶ μαρμαρυγὰς οὐκ ἔχων ἀνέτελλεν,* 5 *ἀδρανὲς δὲ καὶ λεπτὸν ἀπ' αὐτοῦ κατῄει τὸ θερμόν, ὥστε τὸν μὲν ἀέρα δνοφερὸν καὶ βαρὺν ἀσθενείᾳ τῆς διακρινούσης αὐτὸν ἀλέας ἐπιφέρεσθαι, τοὺς δὲ καρποὺς ἡμιπέπτους καὶ ἀτελεῖς ἀπανθῆσαι καὶ παρακμάσαι διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ περιέχοντος.* 10

6 *Μάλιστα δὲ τὸ Βρούτῳ γενόμενον φάσμα τὴν Καίσαρος*
a.42 *ἐδήλωσε σφαγὴν οὐ γενομένην θεοῖς ἀρεστήν· ἦν δὲ*
7 *τοιόνδε. μέλλων τὸν στρατὸν ἐξ Ἀβύδου διαβιβάζειν εἰς*
b *τὴν ἑτέραν ἤπειρον, ἀνεπαύετο νυκτὸς ὥσπερ εἰώθει* 432 S *κατὰ σκηνήν, οὐ καθεύδων, ἀλλὰ φροντίζων περὶ τοῦ* 383 Z¹
8 *μέλλοντος· λέγεται γὰρ οὗτος ἀνὴρ ἥκιστα δὴ τῶν στρατη-* 15 *γῶν ὑπνώδης γενέσθαι καὶ πλεῖστον ἑαυτῷ χρόνον*
9 *ἐγρηγορότι χρῆσθαι πεφυκώς· ψόφου δέ τινος αἰσθέσθαι περὶ τὴν θύραν ἔδοξε, καὶ πρὸς τὸ τοῦ λύχνου φῶς ἤδη καταφερομένου σκεψάμενος, ὄψιν εἶδε φοβερὰν* 20
10 *ἀνδρὸς ἐκφύλου τὸ μέγεθος καὶ χαλεποῦ τὸ εἶδος. ἐκπλαγεὶς δὲ τὸ πρῶτον, ὡς ἑώρα μήτε πράττοντά τι μήτε φθεγγόμενον, ἀλλ' ἑστῶτα σιγῇ παρὰ τὴν κλίνην, ἠρώτα*
11 *[ὅσ]τίς ἐστιν. ἀποκρίνεται δ' αὐτῷ τὸ φάσμα· „ὁ σὸς ὦ*
c *Βροῦτε δαίμων κακός· ὄψει δέ με περὶ Φιλίππους."* 25 *τότε μὲν οὖν ὁ Βροῦτος εὐθαρσῶς „ὄψομαι" εἶπε, καὶ*
12 *τὸ δαιμόνιον εὐθὺς ἐκποδὼν ἀπῄει. τῷ δ' ἱκνουμένῳ χρόνῳ περὶ τοὺς Φιλίππους ἀντιταχθεὶς Ἀντωνίῳ καὶ Καίσαρι, τῇ μὲν πρώτῃ μάχῃ κρατήσας τὸ καθ' ἑαυτὸν*

1 Verg. ecl. 9, 47 c. Serv. Aen. 8, 681 c. Serv. Ovid. met. 15, 749sqq. 840sqq. Sen. nat. quaest. 7, 17, 2. Plin. n. h. 2, 93. 94. Suet. Caes. 88. Obsequ. 68. Cass. Dio 45, 7, 1 || **11** Plut. Brut. 36. 48, 1. App. b. c. 4, 134, 565. Flor. 2, 17, 8

[**LABDHQ**] **1. 2** *κομήτης μέγας* **HQA** || **8** *ἐκφέρεσθαι* **L** || **11** *βρούτου* codd. praeter **C** || **16** *ἀνὴρ*: em. Sch. || **24** *ὅστις*: em. Zie. cl. Brut. 36, 7 || **25** *ὄψῃ* **L**

ἐτρέψατο, καὶ διεξήλασε πορθῶν τὸ Καίσαρος στρατό- a.42
πεδον· τὴν δὲ δευτέραν αὐτῷ μάχεσθαι μέλλοντι φοιτᾷ 13
τὸ αὐτὸ φάσμα τῆς νυκτὸς αὖθις, οὐχ ὥστε τι προσειπεῖν,
ἀλλὰ συνεὶς ὁ Βροῦτος τὸ πεπρωμένον, ἔρριψε φέρων
5 *ἑαυτὸν εἰς τὸν κίνδυνον.*

Οὐ μὴν ἔπεσεν ἀγωνιζόμενος, ἀλλὰ τῆς τροπῆς γενο- 14
μένης ἀναφυγὼν πρός τι κρημνῶδες, καὶ τῷ ξίφει γυμνῷ
προσβαλὼν τὸ στέρνον, ἅμα καὶ φίλου τινὸς ὥς φασι
συνεπιρρώσαντος τὴν πληγήν, ἀπέθανεν.

6 Plut. Brut. 49—52 et ibi l. l.

[**LABDHQ**] 9 *ἐπιρρώσαντος* L *συνεπερείσαντος* Br. et Herw. cl. Brut. 52, 2

ADDENDA

p. IX

Praefationis parti, qua de papyro Genavensi agitur, subiungas quaeso:

Accedunt duo fragmenta eiusdem papyri (Pack[2] 1431) Coloniae servata (= P. Köln 47) et a B. Kramer ac R. Hübner publici iuris facta (Kölner Papyri ... Bd. 1, Opladen 1976, p. 104 sq.); continent frustula duarum columnarum, inde ab initio ipso vitae Caesaris, quale codices nostri exhibent, nempe:

pap. 1[a] A

col. I p. 253,18 *τ]ην Κιν[να* – 19 *Συλλ]ας*

col. II p. 254,11 *αρ]ρωσ[τιαν* – 12 *σ]τρα[τιωταις·*

pap. 1[a] B

col. I p. 253,21 *π]ρ[ος] Συλλαν* – 254,3 *μετ[ιων*.

Praeter p. 253,23 (*συνῴκει* codd.: [*συνωικη*]*σε* pap.) semper cum codicibus facit.

Praeterea vita Pelopidae fragmentis papyraceis illustrata est, i. e. pap. Heidelbergensi 209 (Pack[2] 1118) ca. a. 180 exarata, quam publici iuris fecit E. Siegmann, Lit. griech. Texte d. Heidelberger Papyrussammlung (Veröffentl. d. Heidelb. Pap.-Sammlung N. F., hsg. v. d. Heidelb. Akad. d. Wiss., phil.-hist. Kl. Nr. 2), Heidelberg 1956, p. 88–90 et tab. XII f. Continet reliquias trium columnarum textus continui cap. 7,1–5, inde a p. 67,15 *φυγαδω]ν* usque ad p. 68,8 *δου[λευουσι*. De singulis lectionibus adeas addenda ad p. 67 sq.

ADDENDA

p. X	Conspectui siglorum subiungas: pap. 1^a = pap. Coloniensis (v. addenda ad p. IX) pap. 1^b = pap. Genavensis (v. p. VIII sq.) pap. 2 = pap. Heidelbergensis (v. addenda ad p. IX)
p. 1	Vitarum par invenies apud R. Flacelière — E. Chambry, Plutarque, Vies. T.V, Paris 1969. — De Philopoemene cf. R. M. Errington, Philopoemen, Oxford 1969, et R. Renaud, LEC 39, 1971, 437 sqq.
p. 1,12–17	*Ἀρκεσιλάῳ*] (T 1 f^2 Mette)
app. crit. 13	*ἔκδημος* tuetur Mette
app. crit. 13	... *δημοφάνης* KCL^2 Pol.; cf. Suda s. v. *Δ.*: *ὄνομα κύριον*
p. 2 app. sim.	adde: 12 Paus. 8,49,1 Plut. Philop. 10,13 et ibi l.l.
app. sim. 24	adde: Apost. 18,23 Ars. 475
p. 3,11 et app. crit.	*ἐκ παίδων εὐθὺς*] nil mutandum: cf. v. Ages. 25,5 Galb. 19,2
app. sim.	adde: 17 de militibus obesis ab imperatore irrisis cf. Plut. Cat. mai. 9,6 mor. 192 c.d
p. 5,8 et app. crit.	*ἀνὴρ* praefert Flac.
p. 6,1 et app. crit.	*καὶ* del. Flac.
p. 9,3 et app. crit.	*Λάρισον* Flac. cl. Paus. 8,49,7 Liv. 27, 31,11, fort. recte (conferas etiam Strab. 8,7,5. 9,5,19)
p. 11,11 et app. crit.	*κάδων* Erbse, optime
15 sq. et app. crit.	*καὶ χιτώνων ἱππ.* ⟨*πλῆθος*⟩ Blass Flac.
p. 13,1 mg. dext.	adde: a. 207
p. 14,8	*Τιμοθέου Πέρσας*] (fr. 8 B.^{4} = 13 Wil. = 6a D. = 12 Page, PMG nr. 788)
p. 15,12 et app. crit.	*οὔτε* ⟨*σύν*⟩*οδον* Zie. olim et in vers. Germ.; sed cf. p. 20,20 *νόμιμον*
p. 16,1 mg. sin.	adde: a. 200
p. 17,8 mg. dext.	adde: a. 364
app. sim.	adde: 11 cf. Plut. Them. 4,4
23 et app. crit.	*Γύθειον* Plutarchum scripsisse coniecerim
p. 18,28 mg. sin.	adde: a. 196
p. 19 app. sim.	adde: 15 Aeschyl. Sept. 592; cf. Plut. Arist. 3,5 mor. 186b 32d
p. 21,18 mg. dext.	adde: a. 183
24 et app. crit.	*γάμον* Anon. Flac.

ADDENDA

p. 22,18 mg. sin.	adde: a. 191
p. 23,17 et app. crit.	*Κολωνίδα⟨ς⟩* Flac. cl. Paus. 4,34,8.12 IG V 1,1402–1404 SEG 11,996 sq. E. Meyer, RE Suppl. XV 197. Sed nomen vacillat: *Κολώνη* Ptol. 3,16,7; cf. ad IG V 1, 1402. Incolae *Κολωνιεῖς* vel *Κολωνῖται* nummorum testimonio nuncupabantur
app. crit. 24	*Εὔαν* (Dacier) Flac. cl. Paus. 4,31,4, sed cf. Meyer, RE l.c.
p. 30,23 (et 31,4)	*Ἄψον/Ἄψος*] *Ἀῷον/Ἀῷος* (sive *Ἄωον/Ἄωος*) utique scribendum esse contenderim
p. 38,19 sq.	(nr. 3316 sq. Page, Epigr. Gr. p. 213; v. Gow-Page, Hell. Epigr. II 11 sq.
p. 40 app. crit. 21	*ὁ κῆρυξ εἰς μέσον* Phot. cod. M
app. crit. 22	*Τίτον* Phot. cod. M
app. crit. 24	*ἀφορολογήτους τοὺς Ἕλληνας* Phot.
p. 41 app. sim.	adde: cf. Liv. 29,25,4 (= Coel. Antip. fr. 39, HRR I^2 171)
app. crit. 1	*εὐβοέεις* Phot. codd. A^{1}M, corr. A^2
app. crit. 2	*φθιῶτας* Phot. cod. A: *φθισιώτας* cod. M
app. crit. 2	… (sed cf. …; v. Syll.^{3} IV p. 66)
app. crit. 11	*δὲ* om. Phot. cod. A
app. crit. 14	… *περιπετόμενοι* ΛPQ Phot.
app. crit. 21	*τοῦ*^{1} om. Phot.
p. 42 app. crit. 2	*πάντοθεν* om. Phot.
p. 43 app. sim. 18	adde: Diog. L. 4,14
p. 44,14	(Preger 92 = anon. nr. 156 Page)
p. 46,19 et app. crit.	*Τουδιτανὸν* (Anon.) Flac., recte, ut opinor (v. fr. 6, HRR I^2 145); [*τὸν*] *Ἀντίαν* Klotz cl. Numa 22,6: *τὸν Ἰόβαν* Soltau (De fontibus Plutarchi in sec. bello Punico enarrando, 1870; obloquitur Jacoby, RE IX 2393); *τὸν Τίτον* (sc. *Λίβιον*) Walbank
p. 47,11 et app. crit.	*καὶ ⟨τὴν⟩ δόξαν* (Zie.) Flac.
15 et app. crit.	*τις ἐν καιρῷ* (codd.) Flac., sed praetulerim *τι σὺν κ.* (Zie.) cl. mor. 437b Pol. 2,38,7 (*ἐν καιρῷ τι φ. διδοὺς* Latte: *ἰατρὸς ἐν καιρῷ φ. ἐνδιδοὺς* Hess)
p. 51,26	(fr. 48, HRR I^2 269)
app. sim. 13	… Liv. 39,42,5–43,5 (= Cato or. fr. 69 sq. Malc.^{3}) …

ADDENDA

p. 54,20 et app. crit.	*Λίβιος*] ⟨*Πολ*⟩*λύβιος* Nissen (Krit. Unt. über d. Quellen d. 4. u. 5. Dek. d. Livius, 1863, 229) Klotz
app. sim.	adde: 19 sq. cf. Plut. Them. 31,6 mor. 168f
p. 56,28 mg. sin.	adde: a. 174
p. 58,13	leg.: *καὶ τῶν Αἰτωλῶν*
p. 60	Vitarum par ediderunt R. Flacelière – E. Chambry, Plutarque, Vies. T. IV, Paris 1966. – Cf. A. Georgiadou, Bias and Character-Portrayal in Plutarch's Lives of Pelopidas and Marcellus, ANRW II. 33.6 (1992), 4222–4257. Ad vit. Pelopidae cf. A. Georgiadou, A Philological and Historical Commentary on the Life of Pelopidas by Plutarch, Diss. Univ. of Illinois 1990.
p. 60 app. sim.	adde: 17 Ath. 4,138d
p. 61,4 et app. crit.	*ἀμφότερα* cum Zie. deleverim
p. 63,22 et app. crit.	*ἀδόλῳ* tueri conatur Flac. ut ex Eur. Suppl. 869 (*ἀψευδὲς ἦθος*) ortum
p. 64,10 et app. crit.	*τοῦ χρήματα ἔχειν* (codd.) secl. Mulder (Observ. crit. in aliquot Plutarchi vitas, Leiden 1863)
p. 66,2 et app. crit.	*Λεοντι*⟨*ά*⟩*δας* hic et postea Flac. cl. vit. Ages. 23,11 (ibi Zie. quoque *Λεοντιάδας* cod. N secutus)
app. sim.	leg.: Aristid. Leuctr. 2 (= or. 12,2 L.-B.)
p. 67,15 et app. crit.	*φυγάδω*]*ν* inc. pap. 2
20 et app. crit.	*τοῖς λ. δ.-οις* etiam pap. 2, quod cum Flac. restituerim
21 et app. crit.	*μ*[*ετ*]*απ*⟨*ε*⟩*ίθειν τὸν δῆμον* pap. 2
22 et app. crit.	*τόλμαν*]]*.αν* pap. 2, sed spatium angustius litterae *μ* vix sufficit
25 et app. crit.	*ἐλθόντες* pap. 2
27 et app. crit.	*ἀπολελειμμένους* pap. 2
p. 68,1 et app. crit.	*οἰκίαν*] *ο*[ ]*κ*[ ] spatio maiore pap. 2; *ο*[*ἴ*]*κ*[*ησιν*]? Siegmann. – *φιλλίδας* etiam pap. 2
8 et app. crit.	*δου*[*λεύουσι* desin. pap. 2
p. 70,26 et app. crit.	*ἑαυτὸν* ⟨*δεῖν*⟩ (Sint.) Flac.
p. 72 app. sim. 13	adde: app. proverb. II 58 (*ἐν ἀοῖ τὰ σπουδαῖα*)
p. 73, 2 et app. crit.	*Ὑπάταν* Flac. (et A. Corlu, Le démon de

	Socrate ..., Paris 1970, ad mor. 596c al.)
p. 79, 8 et app. crit.	*ὑπὲρ τὰ ἕλη* (Wil.) post Zie.^{1} et vers. Germ. Flac., praestat
21 et app. crit.	*τὰ δὲ πλεῖστα* (Cor.) Flac., recte
p. 80,23 sq. et app. crit.	*Πελοπίδας ⟨παριδὼν⟩* Flac.
p. 81,14 et app. crit.	*τόπος ⟨μόνος⟩* (Herw.) Flac.
p. 85,4	*χρησμοὶ*] nr. 254 P.-W.
p. 93,1 et app. crit.	*ὡς αὐτὸν* Flac.
p. 94 app. sim.	adde: 22 mor. 194d
p. 95,17 et app. crit.	*ἀνεῖναι* (codd.) tuetur Flac., vix recte
p. 96,12	(Phryn. fr. 17 N.^{2} = TrGF 3 F 17 Sn. = Tr. ad. F 408 K.-Sn.)
25 et app. crit.	*ὁ πρῶτος περὶ* (Rei.) Flac., sed valde arridet *πρῶτος παρὰ* (Erbse)
p. 98,27 et app. crit.	*στρατηγοῦ* (codd.) Flac., sed procul dubio praestat *στρατοῦ* (Zie.)
app. crit. 1	*στρώτας* bene se habet
p. 101, 5 et app. crit.	*δὲ* post Sch. del. Flac., fort. recte
p. 103, 7	*Αἴσωπος*] (Aesop. sent. 6 Perry)
27 et app. crit.	*Διογίτονος* Flac. cl. IG VII 2408, audacter
p. 105,17 mg. dext.	adde: a. 222. 215. 214. 210. 208
20	*Ποσειδώνιος*] (FGrH 87 F 41 = fr. 261 Ed.-K. = 92 Th.)
p. 109, 5 et app. crit.	*τὸ στρατόπεδον* (QL^2) Flac., recte
p. 110,19 et app. crit.	*φλάμινες* post Harrison (CR 50,1936,127) Flac., fort. recte; *Μινουκίου* (Anon.) Flac.
p. 111, 7 et app. crit.	*Ἴνσομβρας* Harrison l.c., iure, ut videtur
12 et app. crit. (et postea)	*Βριτόμαρτος* (Steph.) Flac.
p. 112,18 sq. et app. crit.	*περιστρ., αὐτὸν ⟨δ'⟩* (Steph.) *ἤδη πρ. τ. ἑ. ⟨φασὶ⟩ προσεύξασθαι* Flac.
p. 114,16 et app. crit.	*εὐκταίας* Flac. dubitanter
app. crit. 16	leg.: Plut. ap. Euseb. praep. ev. 3,8 p. 99 (= fr. 158 Sandb.)
p. 115, 1 mg. dext.	adde: a. 222
13 et app. crit.	*φερῖρε* (Am. Steph.) Flac., fort. recte
16 et app. crit.	*φέρι* (Am. Steph.) Flac.
app. sim.	adde: 18 cf. vit. Num. 22,2 sqq.
p. 117, 4	*Ποσειδώνιος*] (FGrH 87 F 42a = fr. 259 Ed.-K. = 94a Th.)
p. 123, 7	*Εὔδοξον*] (D 27 Lasserre)
8	*Ἀρχύταν*] (Diels, Vors. 47 A 15)

p. 128,23 et app. crit.	*μάχα⟨ι⟩ς* ... *πάσα⟨ι⟩ς* (Rei.) praetulerim
app. sim.	adde: 5 mor. 786b.c 1094c
p. 133, 3 sqq.	*Ποσειδώνιος*] (FGrH 87 F 43 = fr. 257 Ed.-K. = fr. 93 Th.)
p. 134 app. sim.	adde: 7 cf. vit. Cim. 4,5
p. 135,18 et app. crit.	*ὄβις* (Zie.) Flac., verisimiliter
p. 141,16 et app. crit.	*Φλᾶβος* (sc. C. Decimius Flavus) Flac. cl. Liv. 27,14,8, fort. recte
p. 142,18 et app. crit.	***Φλαμίνειον*** Conomis cl. vit. Luc. 37,3, iure
p. 145 app. sim.	adde: 10 sq. cf. Eupol. fr. 175 K.-A., a Plut. etiam mor. 778d.e laudatum
p. 147, 1	*Κορνήλιον Νέπωτα*] (fr. 7, HRR II 36)
2 sq.	*Καῖσαρ ὁ Σεβαστὸς*] (or. 6 fr. XIII Malc.)
10	*Ποσειδώνιος*] (FGrH 87 F 44 = fr. 258 Ed.-K. = 95 Th.)
11	(168 Preger = anon. nr. 149 Page)
12 et app. crit.	*ἀστήρ* (codd.) ad editorum consuetudinem reversus Flac., quod — pace Ziegleri liceat dixisse — haud absurdum mihi quidem videtur
p. 149, 4	*Καίσαρι*] (or. 6 fr. XIV Malc.) *Νέπωτι*] (fr. 6, HRR II 35)
p. 150 app. sim.	adde: 23 cf. mor. 24d
p. 152	Vitas Alexandri et Caesaris ediderunt R. Flacelière et E. Chambry, Plutarque, Vies. T. IX, Paris 1975. — J.R. Hamilton, Plutarch, Alexander. A Commentary, Oxford 1969. Cf. Inge Rabe, Quellenkritische Untersuchungen zu Plutarchs Alexanderbiographie, Diss. Hamburg 1964. S. L. Radt, Zu Plutarchs Vita Alexandri, Mnemosyne 20, 1967, 120 sqq. Novam versionem Anglicam protulit K. J. Maidment, Auckland, N.Z., 1971.
p. 153,16 et app. crit.	*καὶ κύειν*] verba iure tuentur Cast. (Gnomon 13, 1937, 136) Radt (Mnem. 25, 1972, 446) Hamilton
app. crit. 15	*τελμησεὺς* codd.: corr. Anon.
p. 154,8	*χρησμὸν*] (269 P.-W.)
app. sim. 16	... Eunap. fg. 24 ... = fr. 24,3, p. 42 Blockley

p. 155,15 et app. crit.	γράφων τὸν (⟨αὐ⟩τὸν Cor.) tuentur Hamilton (cl. mor. 335a) Flac., recte
app. sim. 9	... Himer. or. 14,14 = 48,14 Col.; cf. or. 31,5 Col. ...
app. crit.	adde: ‖ 20 καὶ τοὺς Phot. cod. A m. rec., quod in text. recepit Henry
p. 156 app. sim.	adde: 13 cf. Hamilton ad loc.
app. crit.	adde: 4 τοῦ σώματος om. Phot.
p. 158 app. crit. 20	adde: αὐτοῦ (pro αὑτοῦ) Phot. | αὑτῷ Zie. ... οὕτως L^2H^2CABD Phot., tuetur Maidment
p. 159,15 et app. crit.	καταρτύσιν Hamilton Flac. (cl. v. Them. 2,7), bene; conferas etiam mor. 38d (καταρτύειν τὴν φύσιν)
16	Σοφοκλέα] (fr. 785 $N.^2$ = 869 R.)
app. sim.	adde: 17 mor. 767e; cf. 369c 801d
app. crit. 5	lege: ... | σοβαρῶς L^1 Photii codd. A^1M (-ὸς A^2)
p. 160, 3 et 10 et app. crit.	ἀκροαματικάς, -οὺς tuetur Flac., fort. recte
15	Ἀριστοτέλης] (fr. 662 R.)
17 et app. crit.	ἡ μετὰ (codd.) τὰ φυσικὰ iure revocaverunt Hamilton (cl. Simplic. in Arist. Phys., CAG IX 8,30) Flac.
app. sim.	adde: 4 cf. mor. 382d
p. 161 app. sim. 18	adde: mor. 181e 333b Themist. or. 21,252a Stob. 3,5,10
p. 163,26 et app. crit.	† ὄντα] lacunam longiorem subesse iure suspicatur Hamilton
app. sim. 3	adde: cf. mor. 144b (de Gorgia, = Diels, Vors. 82 B 8a) Hieron. adv. Iov. 1,48
p. 167,9 et app. crit.	ἀφιέναι (Zie. Flac.) utique praeferendum
p. 168,22	εἰς Δελφούς] (270 P.-W.)
p. 170,20 et app. crit.	καὶ τῆς ἀρχῆς (Zie.) probat Hamilton
app. sim. 6	adde: Cic. pro Arch. 24
p. 171,3 et app. crit.	πρὸς ἑτέραν Hamilton, bene
p. 173,25 et app. crit.	προσεχεῖς (Anon.) Hamilton Flac., recte; cf. e. g. Strabonis consuetudinem (= "ventis expositus")
p. 174, 1 et app. crit.	πάτους (Zie. in app.) procul dubio scribendum esse censent Hamilton Flac., iure
8–14	Θεοδέκτου] (TrGF 72 T 4)
10	ἀνακειμένην tuetur Flac., sed obstat hiatus

app. crit. 12	*μετὰ παιδιᾶς ἀποδιδοὺς* Cast. dubitanter (Gn. 13, 1937, 140)
p. 178,24 et app. crit.	⟨*καὶ*⟩ *ἠσκημένα* (Sint.) Hamilton, verbum simplex Plutarchi consuetudini congruum esse monens
p. 179,17	*γενομέναις αἰχμαλώτοις* (v. 11) hoc loco optime quadrare docet Hamilton, recte
p. 180, 6 et 10	textum codd. traditum tuetur, Stephani *κατὰ τὸ κάλλος* recipere malunt Hamilton Flac., recte, ut opinor
app. sim. 17	adde: mor. 1099c.d
p. 181 app. sim.	adde: 13 mor. 65f 717f
p. 182 app. crit. 27	*χαριέστεροι* etiam Flac., fort. recte
p. 183 app. sim. 1	lege: ... Ath. 10,434b (= FGrH 117 F 2b)
p. 184, 6 et app. crit.	⟨*συν*⟩*ειληφότες* Cast. (Gn. 13, 1937, 140)
p. 187,11 et app. crit.	*ἀνῆπται* Powell (JHS 59, 1939, 238) Hamilton Flac., iure
app. sim.	adde: 6 sqq. cf. mor. 367b
p. 188,12 et app. crit.	textum qualem codd. tradunt tuetur Hamilton, recte, ut opinor
p. 190,13	*Ἀνάξαρχος*] (Diels, Vors. 72 A 4)
p. 192, 5 et app. crit.	*πορεύεσθαι* (codd.) defenderit Pelling (JHS 93, 1973, 232), fort. recte
22 et app. crit.	*ἀνά[λαμ]ψειε* (post *ἀνάψει* Powell, JHS 59, 1939, 238) Hamilton, bene
p. 193 app. sim.	adde: 20 Ath. 13, 603c
p. 195 app. crit. 13	*θόρυβος καὶ ψόφος* (Schmieder) probari posse iudicat Hamilton
p. 196, 7 et app. crit.	*ἐπελθόντας* (Aldina et editorum plerique) tuentur Hamilton Flac., iure; cf. *ὄρθρον* a Plut. absolute positum vit. Cam. 41,3. Oth. 17,4 et de voce *ἐπελθεῖν* Alex. 76,7
p. 198,24 et app. crit.	*αὐτοῖς* (codd.) cum Flac. restituendum
p. 200, 5 et app. crit.	*τι μεθέξων* (codd.) tuentur Hamilton Flac., fort recte
10 et app. crit.	*Ἀδιαβηνοῖς* (Kramer) commendant Hamilton Flac.
20 et app. crit.	*νομῇ* tuentur Hamilton Flac. cl. Polyb. 1,48,5. 11,4,4 (et Herod. 5,101,1 sq.), fort. recte
p. 201, 8 sq.	*παντάπασιν – εἶναι*] cf. S. L. Radt, Mnemosyne 25, 1972, 445

28 et app. crit.	*πυριμανοῦντα* (hapax legomenon!) tuentur Sansone (GRBS 21, 1980, 71) Flac.
p. 202 app. sim.	adde: 6 mor. 649f
p. 203, 6 sq.	*τὴν Πυθίαν*] (271 P.-W.)
p. 204, 1 et app. crit.	de *ἐστεροῖντο* dubitari possit
app. sim. 3	lege: ... Ath. 13,576d.e (= FGrH 137 F 11) ...
p. 206, 6 et app. crit.	*ἐνδόξως ἄγε* (codd.) tuentur Hamilton Flac.
p. 209, 5 et app. crit.	*τίνος ἀνδράποδον* (pro *τίνων ἀνθρώπων*) Powell (JHS 59, 1939, 238)
19 et app. crit.	*φυλάττη*[*ται*] Hamilton Flac., recte, ut videtur
p. 210, 5 et app. crit.	*ἐν δέκα* L. W. Daly (AJPh 98, 1977, 124 sq.), sed obstare videtur Arr. an. 3,20,2 (*ἐνδεκάτῃ ἡμέρᾳ*); de erroribus a Plut. commissis cf. Hamilton ad loc.
7 et app. crit.	*κατὰ τὴν ἀνυδρίαν* cum Hamilton Flac. praetulerim
17 et app. crit.	*τὸ ποτὸν ἀποβλέποντας* praefert Flac.
p. 211, 1 mg. dext.	adde: a. 330
p. 212,22 et app. crit.	*ὑφίετο* Ri. (CR 17, 1903, 334), prob. Hamilton
p. 213,23 sq. et app. crit.	*πρὸς δὲ τούτοις Ἑκαταῖος ὁ Ἐρετριεὺς* post 214,2 *ὁ Θεαγγελεύς*, codicum (praeter C) ordinem secuti, Hamilton Flac.
p. 214, 3	*Φίλιππος ὁ Χαλκιδεὺς*] (FHG IV 475)
18 et app. crit.	⟨*πεῖραν*⟩ (Zie.) respuunt, *προσέλαβε* (Anon.) restituunt Hamilton Flac. † *ἐνύπνιον*] *ἐνώπιον* (Zie. olim) prob. Hamilton Flac. (*ἐνόπλους* ⟨*ὄντας*⟩, post Zie. *ἐν ὅπλοις* ⟨*παρόντας*⟩, Erbse)
19 et app. crit.	*ὀρρω*⟨*δού*⟩*ντων* Hamilton Flac.
21 et app. crit.	*ἀπιέναι* (codd.) *γε τοὺς β. ἀφῆκε, μαρτυράμενος* (sine lac. v. 23) post Hamilton Flac.: cf. vit. Alex. 60,15. Cim. 8,8
23 et app. crit.	*ἐθελοντῶν* [*στρατεύειν*] (Br.) Hamilton; praetulerim
p. 216,20 sq. et app. crit.	*καὶ φθόνον* ⟨*εἶχεν*⟩ Flac.
p. 217,17 et app. crit. (item 218,2.6.10)	*Δίμνος* (Zie.[1]) utique recipiendum esse monet Hamilton assentiente Flac., iure

p. 218 app. sim. 17	lege: Iulian. epist. 82 (59), p. 108,15 B.-C. (= p. 140,15 B.[3])
p. 220,10 et app. crit.	*βελτίονας* ⟨*ὄντας*⟩ Ri. (CR 17, 1903, 337); 'fort. recte' (Hamilton)
15 et app. crit.	*ἐκτρέποντα* (codd.) tuentur Hamilton Radt (Mnemos. 25, 1972, 446); verisimile est
p. 221, 4 et app. crit.	⟨*ἐᾶν*⟩ (Ri. Zie.)] obloquuntur Hamilton Radt (sequente Flac.), optimo iure
11 et app. crit.	*Ἀριστόνου* cum Palmerio praetulerim; cf. Hamilton ad loc.
12 et app. crit.	*περισχόντων* Hamilton cl. vit. Nic. 27,2. Brut. 17,3. Phoc. 34,1; recte
14 et app. crit.	*τοῦτο δ' – μεγάλου*] an glossema?
23 et app. crit.	de lac. a Zie. indicata cf. Hamilton ad loc.
p. 222,15 sqq.	*Καλλισθένην*] (FGrH 124 T 7)
16 sqq.	*Ἀνάξαρχον*] (Diels, Vors. 72 A 3)
app. sim.	adde: 20 sq.: *ὑπεροψίας – συνήθων*] Thuc. 3,38,5 c. schol. cft. Radt, Mnem. 21, 1968, 289
p. 223 app. sim.	adde: 14 *κόλακες*] c. 23,7 mor. 65d adde: 25 sq. mor. 1128b
p. 224,15	(lyr. ad. 4 B.[4] = 8 D. = ad. el. 12 West)
20	*Ἕρμιππος*] (fr. 50 W.)
p. 225,22 et app. crit.	*ὑπογενομένης* (Cor. Sint.) Jacoby Flac., sed cf. Hamilton ad loc.
p. 226, 4 et app. crit.	*πῶς ἄν* ⟨*τις*⟩ (Zie.) praetulerim
19 sqq.	(FGrH 124 T 2)
app. sim. 9	Arr. an. 4,14,1 (= Ptolem. FGrH 138 F 16)
app. sim.	adde: 16 sqq. cf. mor. 65d
app. sim. 21	... Arr. an. 4,14,3 (= Aristob. FGrH 139 F 33)
p. 227,17	⟨*εἶτα*⟩ (Zie. olim) *καὶ* ⟨*τὰς*⟩ (Zie.) prob. Hamilton, sed obstare videtur hiatus
p. 228, 5 et app. crit.	*ὁ Ἀλέξανδρος, οὓς* Phot.
6 et app. crit.	*δι' αὐτόν* Phot. codd. A[1] M, corr. A[2]
7 et app. crit.	*ἄνθρωπον* om. Phot. M
9 et app. crit.	*διέλυσεν* et *ὅπερ* (pro *ὁ γὰρ*) Phot. M
14 sq. et app. crit.	*ἔλαιον* (14) tuetur, *ἐλαίου* (15) del. Cast., quo efficitur, ut ordo verborum traditus servari possit; sed obstare videtur clausula
app. sim.	adde: 24 cf. Plat. Menex. 238a

ADDENDA

app. crit. 15	corrige: (*ο. ἐλ. γ. δ.* Phot. cod. M ...) et (*στιλβότητα δὲ καὶ λαμπρότητα* Phot.)
app. crit. 19	*θαυμαστὸν* Phot. cod. A
app. crit. 20	*Ἀλέξανδρος τῷ σημείῳ ἥσθη* Phot.
p. 229,15 et app. crit.	⟨*ἄγων*⟩ aptius quam ⟨*ἔχων*⟩ suppleri posse iure monet Hamilton
22 et app. crit.	lacunae signum cum Hamilton. deleas
p. 231,13 et app. crit.	*ἀντιπόρους* (P Sint.) praeferunt Hamilton Flac., recte
p. 233,14 et app. crit.	*χώραν,* [*καὶ*] (Cob.) *τοὺς αὐτονόμους* (codd.) tuentur Hamilton Flac.
16 sq. et app. crit.	*ἄλλην ... τοσαύτην ἧς* (codd.) tuetur Hamilton, Rei. secutus, *φασιν εἶναι* subaudiendum esse contendens
p. 234,18 et app. crit.	*Γανδαριδῶν* Flac. cl. e. g. Diod. 17,93,3, fort. recte
20 et app. crit. (item 235,9)	⟨*Σ*⟩*ανδρόκοττος* (Zie.[1]) Hamilton Flac., recte
p. 237 app. sim.	adde: 8 cf. Diog. L. 1,104 (= Anach. A 33 Kindstr.) gnom. Vat. 130 et ibi l. l.
p. 240 app. sim.	adde: 11 Arr. Ind. 26,7 Strab. 15,2,2
p. 242,10 et app. crit.	*πόλεων* (Rei.) Flac. *σταθμῶν* Erbse
app. sim.	adde: 19 mor. 246a.b Nic. Dam. FGrH 90 F 66,43
p. 243 app. sim. 9	leg.: ... Arr. an. 7,3 (= Nearch. FGrH 133 F 4) ... Lucian. de morte Peregr. 25 (= Onesicr. FGrH 134 F 18). Ath. 10,437a.b (= Chares FGrH 125 F 19) ... Calani epist. ap. Phil. qu. omnis prob. liber sit 96 = Epistologr. Gr. p. 192 H.
p. 244,21 et app. crit.	*ἀπετείσ*⟨*ατ*⟩*ο* Hamilton Flac., sed obloquitur Radt (Mnemosyne 25, 1972, 445) textumque traditum tuetur
24 mg. sin.	adde: a. 340
app. sim. 9	adde: Curt. 10,3,11–13 leg. ... Ath. 12,538b–539a (= Chares FGrH 125 F 4)
p. 248,14 et app. crit.	*οἱ νεανίσκοι οἱ* ⟨*συ*⟩*σφ.* Hamilton
p. 249 app. crit. 16	⟨*ἀπ'*⟩ *Ἀριστοτέλους* Cast. (Gn 13, 1937, 142)
p. 250,15 et app. crit. similiter 251,7)	*Μηδείου* Wil. (ad mor. 65c) Jacoby cl. IG IX 2,583

app. sim.	adde: 6 cf. mor. 164e vit. Cam. 6,6 15 mor. 124c 472d
p. 251, 6 et app. crit.	λουσάμενος ⟨καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς θεοῖς ἐπιθεὶς⟩ e v. 8 huc trp. Plew (JbfclPh 103, 1871, 533 sqq.), prob. Hamilton
p. 252,14 sq. et app. crit.	ἀπὸ πηγῆς τινος ἐν Νώνακρι ῥεούσης Erbse, sed displicet relativum ἣν (Hamilton)
app. sim. 6	adde: Sen. qu. nat. 3,25,1 Ruf. Eph. qu. med. 63
p. 253,14 sqq.	de lacuna inter vitas statuenda dubitat Flac., vix recte
16	ad vitam Caesaris cf. C. B. R. Pelling, Notes on Plutarch's 'Caesar', RhM 127, 1984, 25–45
18 sqq.	De papyro Coloniensi (pap. 1^{a}) vide additamentum ad p. IX
app. sim. 7	adde: mor. 791e
app. crit. 10	adde: τῷ Phot. cod. A^2 ... σωφρονεῖν Phot. cod. M ...
app. crit.	adde: 23 [συνωικη]σε pap. 1^{a}
p. 254,10 et app. crit.	⟨δι⟩έκλεπτεν ἑαυτόν Conomis, bene, cl. vit. Sull. 22,2; cf. Crass. 6,1 Demetr. 9,10. Ant. 20,6
p. 256, 2 et app. crit.	μᾶλλον ἀπασχοληθείς Bowie (ap. Pelling p. 34), fort. recte, quamquam vox a Plutarchi consuetudine aliena est
6	ἀντιγραφῇ] (Caes. Anticat. fr. 2 Tschiedel)
p. 257 app. sim.	adde: 13 cf. idem de Pompeio dictum ap. Plut. Pomp. 48,12 mor. 89e 800d Iulian. Caes. c. 24, 323b (Iuv. 9,133 Lucian. rhet. praec. 11)
app. crit.	24 μαρίου et 27 λαμπρῶς (codd.) tuetur Flac., sed Rei. sermonem procul dubio elegantiorem emendando reddidit
p. 259,19 et app. crit.	ὁ secl. Russell (ap. Pelling p. 36) cl. Hom. Il. 11,514
p. 261,14 sqq.	(Κικέρων)] (FGrH 235 F 2)
p. 263, 5 et app. crit.	de lacuna a Zie. statuta] obloquitur Kron. (Mn III 5, 1937, 311), textum sanum esse contendens; assentiunt Garzetti Flac.
p. 265,17 sq. et app. crit.	ἐγὼ μὲν ἐβ. ⟨πρῶτος⟩ παρὰ τ. εἶναι μ. [πρῶτος] ἤ Russell (ap. Pelling p. 36 sq.)

app. crit. 2 — leg.: ... Mar. 6,1, ubi *λαχὼν* Smit Wil.)

p. 267,15 sq. et app. crit. — *ὥσπερ* (add. e Zon. Zie. Flac.) repudiandum, *κατήχθη* (codd. praeter L^2omnes Garzetti Flac.) legendum esse censet Pelling (p. 37) cl. mor. 810b vit. Aem. P. 38,5; recte, ut opinor

20 et app. crit. — *καὶ χώρας διανομάς* (Cast. Garzetti) praetulerim, ut auribus iucundior sit verborum ordo

p. 268, 8 et app. crit. — *μανικὴν*] *νεανικὴν* Zie. (in mg. exemplaris sui), eleganter

10 et app. crit. — *ὑποδραττόμενος* (codd.) tuentur Garzetti Flac., fort. recte

p. 270 app. sim. 7 — leg.: cf. Hom. Od. 9,264. Il. 10,212. Pind. Pyth. 1,66

app. sim. 16 — ... Iulian. Caes. 21, 321a

p. 271,12 — post vocem *στρατιώτης* cum Zie. *τις* inserendum esse mihi quidem persuasum est

p. 273, 6 — (fr. 6, HRR II 48)

app. sim. — adde: 10 cf. G. Lumbroso, RAL VI 1 (1925) 61 sqq.

p. 277, 6 et app. crit. — *συμμιγεῖς*] nil mutandum; cf. Plat. Phdr. 239c

7 et app. crit. — *κατῳκημένοι*] *κατακείμενοι*? Pelling (p.40)

23 et app. crit. — *ἡμέραις* (PHCA) tuetur Pelling (p. 40 sq.), fort. recte

app. crit. 23 — leg.: ... sed *ἡμέρας* L^2 et Cass. Dio, ...

p. 279,3.4 et app. crit. — *Οὐσιπ⟨έτ⟩ας* et *Τεντέρ[ιτ]ας* Flac. (Zie.^{1} secutus); sed de nominibus non satis constat

12 — (fr. 3, HRR II 50)

23 et app. crit. — *πόρον* (codd.) tuentur Garzetti Flac.

p. 282,12 et app. crit. — *ἀνοικοδομεῖν* (codd.) optimo iure revocavit Pelling (p. 42), cl. vit. Cim. 1,8 (ubi Sch. coni. *ἀπ-*); conferatur quoque Diod. 11,21,3 (*πύλας ... ἀν-* cod., *ἀπ-* coni. Wesseling) et ep. Themist. 16,18

18 — lacunam inter *νεωτερισμοῖς* et *καὶ γὰρ* statuendam esse esse cens. Pelling (p. 42 sq.); sed non mihi persuadet

p. 289, 9 et app. crit. — *⟨ἔνι⟩οι* (Zie.) praetulerim

p. 290, 7 et app. crit. — *⟨ἐν⟩διδόντος* (Anon.) prob. Cast. (RIL 64, 1931, 889)

ADDENDA

p. 291, 1 Ἀρίμινον ⟨ὅμορον Zie.⟩ τῆς Κελτικῆς propter vv. 13 sqq. praetulerim

app. sim. 3 leg.: ... mor. 206c et ibi l. l. ...

p. 292, 3 et app. crit. προοίμιον secl. Bickel (Paideia 7, 1952, 273 sqq.)

p. 293,11 sqq. ad pap. Genav. cf. etiam M. Hombert, Chron. d'Ég. 28, 1953, 155

p. 294 app. crit. 21 δομιτι[ου etiam pap.

p. 297,17 et app. crit. πόνων (Zie.) pro πολεμίων (codd.) prob. Garzetti; πολέμων a Xy. propositum praefert Flac.

p. 298,11 sq. et app. crit. τάς ⟨τε⟩ ναῦς (Rei.) Garzetti, iure, ut opinor

p. 299,20 et app. crit. ⟨οὐ μὴν⟩ ἀλλὰ (Cast.) Garzetti, fort. recte

p. 303,18 et app. crit. post Ῥωμαίων lac. stat. Flac., Mu. Am. Anon. secutus, opinor recte; cf. etiam Garzetti ad loc.

26 et app. crit. κάλλει (codd.) tuentur Cast. (Gn 13, 1937, 142) Garzetti Flac., sed κάλλε⟨σ⟩ι (Zie.) usui Plutarchi magis consentaneum

p. 306, 7 et app. crit. ἐκ ⟨τοῦ ἀπ⟩αντᾶν Zie. Garzetti Flac.: ἀπάντων vel συμπάντων tempt. Erbse

13 et app. crit. Κράστινε et Κράστινος Flac., haud absurde; sed debuit delere τι, quod fortasse nomini olim suprascriptum in textum irrepsit

23–p. 307,1 et app. crit. οἱ τοῦ Π. σοβ. ἐπ. ἱππεῖς trp. Cast. (Gn 13, 1937, 142) Garzetti

p. 308, 4 et app. crit. δηλώ⟨σο⟩μεν (Sol.) Flac., fort. recte

12 et 14 Ἑλληνιστὶ ... Ῥωμαϊστὶ (post vv. dd. Madvig Peter Groebe Schwartz Hohl Briscoe) trp. Flac., iure, opinor

12 Πολλίων Ἀσίνιος] (fr. 21, HRR II 68)

p. 309, 9 Λίβιος] (fr. 43)

p. 314,13 et app. crit. καὶ secl. Garzetti Flac. (post Sch. Schneider); ... τούτους, λαθὼν ἀνήχθη πάλιν itp. Garzetti, male

p. 316,22 (–317,12) (Caes. Anticat. test. 7 Tschiedel)

p. 317,18–24 (FGrH 275 T 2a)

p. 319 app. sim. 23 ... Nic. Dam. v. Aug. 20,67 (= FGrH 90 F 130,67)

p. 321,14 et app. crit. Ῥήβιλον e Cass. Dione Flac.

ADDENDA

p. 323,18 et app. crit.	*διαταματο[ς* pap.
p. 325 app. sim. 6	... Nic. Dam. v. Aug. 21,71–73 (= FGrH 90 F 130,71–73)
p. 326 app. sim. 2	... Nic. Dam. v. Aug. 20,69 (= FGrH 90 F 130,69)
p. 328 app. sim. 22	... Nic. Dam. v. Aug. 23,83 (= FGrH 90 F 130,83)
p. 329, 8	*Λίβιος*] (fr. 56)
p. 330 app. sim. 18	... Nic. Dam. v. Aug. 19,66 (= FGrH 90 F 130,66)
p. 331 app. sim. 6	... Nic. Dam. v. Aug. 23,82.83 (= FGrH 90 F 130,82.83)
app. sim. 16	... Nic. Dam. v. Aug. 24,88–90 (= FGrH 90 F 130,88–90)
p. 334 app. sim.	... Nic. Dam. v. Aug. 17,48–50 (= FGrH 90 F 130,48–50)
p. 335,13	*ἐν τοῖς περὶ Βρούτου*] (c. 21 sqq.)

BIBLIOTHECA TEVBNERIANA

PLUTARCHUS, Moralia

Vol. I.

De liberis educandis · De audiendis poetis · De audiendo · De adulatore et amico · De profectibus in virtute · De capienda ex inimicis utilitate · De amicorum multitudine · De fortuna · De virtute et vitio · Consolatio ad Apollonium · De tuenda sanitate praecepta · Coniugalia praecepta · Septem sapientium convivium · De superstitione

Vol. II.

Regum et imperatorum apophthegmata · Apophthegmata Laconica · Instituta Laconica · Apophthegmata Lacaenarum Mulierum virtutes · Aetia Romana · Aetia Graeca · Parallela minora · De fortuna Romanorum · De Alexandri Magni fortuna aut virtute oratio I et II · De gloria Atheniensium · De Iside et Osiride

Vol. III.

De E apud Delphos · De Pythiae oraculis · De defectu oraculorum · An virtus doceri possit · De virtute morali · De cohibenda ira · De tranquillitate animi · De fraterno amore · De amore prolis · An vitiositas ad infelicitatem sufficiat · Animine an corporis affectiones sint peiores · De garrulitate · De curiositate · De cupiditate divitiarum · De vitioso pudore · De invidia et odio · De laude ipsius · De sera numinis vindicta · De fato · De genio Socratis · De exilio · Consolatio ad uxorem

Vol. IV.

Quaestionum convivalium libri IX · Amatorius · Amatoriae narrationes

Vol. V. Fasc. 1.

Maxime cum principibus philosopho esse disserendum · Ad principem ineruditum · An seni sit gerenda res publica · Praecepta gerendae rei publicae · De tribus rei publicae generibus · De vitando aere alieno

Vol. V. Fasc. 2. Pars 1.

Vitae X oratorum · Placita philosophorum

Vol. V. Fasc. 2. Pars 2.

De comparatione Aristophanis et Menandri · De Herodoti malignitate

Vol. V. Fasc. 3.

Aetia physica · De facie in orbe lunae · De primo frigido

Vol. VI. Fasc. 1.

Aqua an ignis utilior · De sollertia animalium · Bruta ratione uti · De esu carnium I · De esu carnium II · Platonicae quaestiones · De animae procreatione in Timaeo · Epitome libri de animae procreatione in Timaeo

Vol. VI. Fasc. 2.

Libri contra Stoicos et contra Epicureos scripti

Vol. VI. Fasc. 3.

De musica · De libidine et aegritudine · Parsne an facultas animi sit vita passiva

Vol. VII.

Fragmenta

B.G. TEUBNER STUTTGART UND LEIPZIG